

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

MEMÒRIES DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA, LXI

CATALUNYA CAROLÍNGIA

OBRA FUNDADA PER

RAMON D'ABADAL I DE VINYALS

I DIRIGIDA PER

JOSEP M. FONT I RIUS I ANSCARI M. MUNDÓ

VOLUM V

ELS COMTATS DE GIRONA, BESALÚ, EMPÚRIES I PERALADA

A CURA DE

SANTIAGO SOBREQUÉS I VIDAL

SEBASTIÀ RIERA I VIADER

MANUEL ROVIRA I SOLÀ

REVISAT I COMPLETAT PER

RAMON ORDEIG I MATA

SEGONA PART

DIPLOMATARI (DOCS. 387 - 630)

MAPES. ÍNDEX

BARCELONA

2003

CATALUNYA CAROLÍNGIA

V

ELS COMTATS DE GIRONA, BESALÚ,
EMPÚRIES I PERALADA

This One

JB9S-KA9-NF1L

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

MEMÒRIES DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA, LXI

CATALUNYA CAROLÍNGIA

OBRA FUNDADA PER

RAMON D'ABADAL I DE VINYALS

I DIRIGIDA PER

JOSEP M. FONT I RIUS I ANSCARI M. MUNDÓ

VOLUM V

ELS COMTATS DE GIRONA, BESALÚ, EMPÚRIES I PERALADA

A CURA DE

SANTIAGO SOBREQUÉS I VIDAL

SEBASTIÀ RIERA I VIADER

MANUEL ROVIRA I SOLÀ

REVISAT I COMPLETAT PER

RAMON ORDEIG I MATA

SEGONA PART

DIPLOMATARI (DOCS. 387 - 630)

MAPES. ÍNDEX

BARCELONA

2003

Els Comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada. — (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica ; 61)
(Catalunya carolíngia / obra fundada per Ramon d'Abadal i de Vinyals ; 5)
Bibliografia. Índex
ISBN 84-7283-695-9 (o.c.)
I. Sobrequès i Vidal, Santiago, ed. II. Riera i Viader, Sebastià, ed. III. Rovira i Solà, Manuel, ed.
IV. Ordeig i Mata, Ramon V. Institut d'Estudis Catalans
VI. Col·lecció: Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica ; 61 VII. Col·lecció: Catalunya carolíngia ; 5
1. Girona (Comtat) — Història — Fonts 2. Besalú (Comtat) — Història — Fonts
3. Empúries (Comtat) — Història — Fonts 4. Peralada (Comtat) — Història — Fonts
946.71 "07/09"

Han contribuït a l'edició d'aquesta obra:

Ministerio de Ciencia y Tecnología, Dirección General de Investigación
(Programa de Acciones Especiales, número BHA2001-4102-E)

© 2003, Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: novembre de 2003
Tiratge: 450 exemplars

Compost per Víctor Igual, SL
Carrer de Còrsega, 237, baixos. 08036 Barcelona

Imprès a Limpergraf, SL
Polígon industrial Can Salvatella. Carrer de Mogoda, 29-31. 08210 Barberà del Vallès

ISBN obra completa: 84-7283-695-9
ISBN segona part: 84-7283-697-5
Dipòsit Legal: B. 45023-2003

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de xarxa telemàtica o d'Internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

DOCUMENTS

387 - 630

387

3 FEBRER 968

ELS MARMESSORS [DEL COMTE SUNIFRED II DE BESALÚ] DONEN [AL MONESTIR DE RIPOLL], ENTRE ALTRES ALOUS DELS COMTATS DE Cerdanya i Osona, l'ALOU DE GINEBRET [TERME DE SANT PAU DE SEGÚRIES], EN EL COMTAT DE BESALÚ.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1026, pàgs. 751-752.

388

21 FEBRER 968

EL COMTE MIRÓ [II DE BESALÚ] DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GIRONA UN ALOU QUE HA HERETAT DELS SEUS GERMANS EN EL COMTAT DE BESALÚ, EN EL TERME DE LA VILLA PARETS [D'EMPORDÀ, TERME DE VILADEMULS]. L'ALOU HAVIA PERTANGUT A ADALBERT, QUE ES REVOLTÀ CONTRA EL PRÍncep GUIFRÉ [COMTE DE BESALÚ], EL QUAL FOU EXPULSAT DE LA SEVA FORTALESA. RESTABLET L'ORDRE, ADALBERT S'EXILIÀ DESPRÉS D'HAVER TESTAT A FAVOR DEL SACERDOT SUNIFRED, TAMBÉ REBEL, PERÒ ELS JUTGES CONSIDERAREN EL TESTAMENT FRAUDULENT I DONAREN TOTS ELS SEUS BÉNS AL COMTE SUNIFRED. AQUEST, EN MORIR, LLEGÀ L'ALOU DE PARETS AL SEU GERMÀ MIRÓ, EL QUAL ARA EN CONFIRMA LA CESSIÓ A SANTA MARIA DE GIRONA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 300-301, ex O. — [B]. Trasl·lat de 1483: Girona, AD, *Procés de la Bisbal*, extraviat. — C. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 108, f. 169, ex A. — D. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 116, f. 167, ex B.

a. *Marca hispanica*, ap. CVII, cols. 889-891, ex A. — b. *Espana Sagrada*, XLIII, ap. XXII, pàgs. 410-412, ex a. — c. PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 161-163, ex A. — d. MONSALVATJE, *Noticias*, I, ap. V, pàgs. 235-237, ex a. — e. CONS-TANS, *Diplomatari*, I, núm. 42, pàgs. 265-266, ex d. — f. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 55, pàgs. 141-143, ex A.

RE: BRÉQUIGNY, *Table*, 1, pàg. 442. — VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 60, ex a, i XV, pàg. 58, ex A i a. — BOTET, *Cartoral*, núm. 53, ex A. — *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 387-388, ex a.

[I]n Christi nomine cuius ordine cuncta disponuntur. Ego Miro, gratia Dei comes, dono Domino Deo et Sancte Marie alme sedis Gerundensis ecclesie quendam alodem meum proprium qui mihi advenit per successionem fratrum meorum, sed quomodo in hac scriptura cessionis succinte evidentissimeque subterius anotabo.

Perspicum est igitur omnibus nobis in hac terra degentibus quia quidam homo Adalbertus nomine, cum aliquibus ex parentibus suis, in contrarietatem domni Wifredi principis populique terre huius scandala conturbationesque movere conati sunt, in tantum etiam ut prescriptum principem ex opido suo eiicientes inimicique suis illum contradentes tamdiu unanimiter illum persecuti sunt usquequo prenomínatus transgressor ad instar Iude omnia que habere videbatur postposuit et sese exilio contradidit. Rebus igitur suis sub calliditatis studio et concinnatione falsissima in dominio Soniefredo sacerdoti, qui unus ex transgressoribus extitit, per scripturam contulit, sub isto videlicet ordine ut dum superstes illo sacerdos extiterit, post obitum vero suum, prefate sedis habitura relin-

queret. Annuente igitur potestate divina frater supradicti principis meusque castrum quod supradicti transgressores prescripto principe subtraxerant conquisivit, et dum in eo cum suis subditis resideret, iudicibus doctoribusque nostre legis consulit quid eis de rebus tam nefariis transgressoribus agere oporteret. Ad illi perspectis venerabilium patrum scriptis dederunt sententiam ut evacuatis scripturis supradicta fraude confectis, res omnes tam nephariorum transgressorum ad ultimo in dominio supradicti principis deberent devenire, et quicquid ex his rebus idem princeps elegerit facere liberam habeat potestatem. Sicque factum est ut per instantiam iudicum auctoritatesque legum rebus prefatis idem princeps in suo reciperet dominio, eas dum superstes extitit quiete tenuit. Post obitum nempe suum michi, prescripto Mironi, prefatum alodem habituro reliquit.

Tandem ego supradictus comes superna respectione afflatus, michi divinitus in hoc, ut autumo, est inspiratum ut ob hoc remedium animarum meorum fratrum ipsiusque mee alodem prefatum predictae ecclesiae conferrem. Estque ipse alodus in comitatu Bisullunense, in villa que dicitur Parietes vel in eius terminos terminaturque: a parte orientali in Baschara et a parte meridiana in villa de Mulis et a parte occidentali in villa Gallinaria vel in villa de Orfanis et a parte aquilonari in flumine Fluviano.

Dono igitur ego, suprascriptus comes, prefate ecclesiae omnem alodem quem habeo in suprataxatos terminos per predictam vocem, id est, in casis, in casalibus, in curtis, in curtalibus, in ortis, in ortalibus, in terris cultis vel incultis, in viridiariis, in vineis, in vinealibus, in arboribus pomiferis vel impomiferis, et in pratis vel pascuis, in garricis et in aquis, in molendinis, in molendinaribus, aquarum ictibus vel redditibus, omnia et in omnibus, quantum alodem predicti transgressores, Adalbertus videlicet et Oliba, infra suprataxatos terminos habuerunt et ego nunc videor habere vel possidere propter dictam vocem, omnia igitur prescripta trado vel cedo prefate ecclesiae ut tam presens episcopus quam clerici ibidem Deo militantibus quam et successores sui suorumque, irrevocabili ordine predictum alodem possideant retineantque sine alicuius minoratione vel contradictione, quemadmodum de rebus a fidelibus sancte Ecclesiae collatis sanctorum canonum statuta constituunt.

Si quis vero aut ego aut ullus ex parentibus ipsorum extiterint qui hanc cartam cessionis temerare vel evacuare conaverint, quod adquirere tentaverint, non vindicentur sed cogantur haec omnia superius inserta quantum eo tempore in meliorata fuerint prefate ecclesiae componere dupliciter, et insuper sanctorum canonum sententiis feriantur, et hec scriptura semper maneat inconvulsa.

Exarata est igitur haec scriptura cessionis die VIII kalendas marcii, anno dominicae Trabeationis DCCCCLXIII, indictione XI, anno videlicet XIII¹ Francorum rege Lotario regnante.

Miro, gratia Dei comes, SSS., qui hanc scripturam donationis feci et testibus idoneis ut eam roborarent petivi. Baldericus presbiter. Bernardus. Sig+num Wanagodus vicecomitis. Sig+num Orioli. Sig+num Tepberti. Sig+num Sonifredi. Sig+num Regismundi.

Desiderius levita, qui hanc scripturam donationis scripsi et SSS. sub die annoque prefixo.

1. XIII A.

ISARN DÓNA AL CENOBI DE SANTA MARIA DE RIPOLL L'ALOU QUE TÉ PEL COMTE MIRÓ [II DE BESALÚ] EN EL COMTAT DE Cerdanya, a la vall Pedrera, a la vila anomenada Campelles. Fa la donació per a Remei de la seva ànima i de la del comte Miró.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berguedà*.
Regest redactat ex ALART, *Cartulaire*, ap. XIII, pàgs. 27-28.

390

LAON, 17 MAIG 968

EL REI LOTARI, EN PRECEPTE DONAT A PRECS DE LA SEVA MARE GERBERGA I DE L'ARQUEBISBE DE REIMS ODELRIC, CONCEDEIX A SUNYER L'ABADIAT VITALICI DELS MONESTIRS DE SANT FELIU DE GUÍXOLS I SANT POL DE MAR I CONFIRMA LES POSSESSIONS I ELS PRIVILEGIS D'AQUESTS MONESTIRS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 202-204.

A la llista de fonts manuscrites donada en l'edició d'Abadal (= f), hi afegim:

C. — Còpia del segle XIV transcrita en el cartoral del monestir de Sant Pol de Mar, Barcelona, AR (ACA), Monacals d'Hisenda, vol. 2103, f. 4, probablement una de les còpies que es donava per perduda i que s'atribuïa erradament al segle XII.

E^{bis} — Còpia de gener de 1606, Girona, Biblioteca Provincial, ms. 66, Fr. ALONSO CANO, *Discurso general de este antiquísimo castillo y monasterio de Sanct Feliu de Guixols*, ff. 24-25.

A la llista de publicacions, hi afegim:

g. — UDINA, *El Archivo Condal*, núm. 169, pàgs. 340-342, ex A.

h. — CERVERA, *Història del monestir de Sant Feliu de Guixols*, pàgs. 91-92, amb un facsímil, ex A.

i. — *Catalunya Romànica*, vol. VIII, pàg. 268, ex f.

j. — PÉREZ, *Diplomatari*, núm. 6, pàgs. 29-31, ex g.

Afegim als registres: PONS I GURI, *Diplomatari del monestir de Sant Pol*, núm. 2, pàg. 369.

391

4 AGOST 968

EL COMTE GAUSFRED [D'EMPÚRIES] I EL SEU FILL SUNYER, BISBE [D'ELNA], REONEIXEN AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES LA PROPIETAT DE LES PESQUERES I DE L'ESTANY DE CASTELLÓ [D'EMPÚRIES], AMB LES SEVES TRES ILLES, SEGONS LA CONCESSIÓ QUE HAVIEN FET ANTERIORMENT A L'ABAT HILDESIND, CONFIRMADA PEL REI LLUÍS AMB UN PRECEPTE. UN CERT ADALBERT, PERÒ, HO HAVIA IMPUGNAT. L'ABAT, EN OCASIÓ DE LA FESTA DE SANT PERE, SOTMETÉ LA QÜESTIÓ AL COMTE GAUSFRED I AL SEU FILL SUNYER, AL BISBE DE GIRONA ARNULF, AL VESCOMTE DE ROSSELLÓ ORUÇÓ, AL VESCOMTE D'EMPÚRIES ADALBERT I ALS ALTRES CLERGUES I PROHOMS QUE S'HAVIEN APLEGAT AL MONESTIR. LLEGIT EL PRECEPTE REIAL, TOTS UNÀNIMAMENT LLOAREN LA DONACIÓ I REONEGUEREN LA POTESTAT DEL MONESTIR.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en un cartoral de Sant Pere de Rodes, f. 4, perduda. — B.* Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 107, f. 429, ex A.

a. BALUZE, *Capitularia*, 2, ap. CXLII, ex A. — b.* *Marca hispanica*, ap. CIX, cols. 892-893, ex A. — c. MANSI, *Sacrorum conciliorum*, 18, ap. CXLII, cols. 1017-1018, ex a.

RE: *Marca hispanica*, col. 401, ex A. — *España Sagrada*, XLIII, pàg. 134. — VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 160, i XV, pàg. 45, ex a. — PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 34-35, ex A. — MONSALVATJE, *Noticias*, 25, pàgs. 42-43, ex b.

És molt probable que el copista del cartoral transcrivís erròniament la darrera xifra de l'any del regnat de Lotari; devia ser XIV en lloc de XII, pel fet de coincidir amb l'any de l'Encarnació i amb la indicció. D'altra banda, la subscripció del bisbe Miró de Girona hi fou afegida posteriorment.

Vox legum iure decrevit et auctoritas ut scripturae quae diem et annum evidenter habuerint expressum, secundum legis ordinem conscriptae esse noscuntur, omnes haberent in perpetuum stabilem firmitatem.

Ob hoc igitur ego Gauzfredus, gratia Dei comes, hanc scripturam condere iueo, per quam omnibus fidelibus sanctae Dei Ecclesiae tam praesentibus¹ quam futuris² promulgare cupio quia Heldesindus, abba ex coenobio beatissimi Petri regnique aetherei clavigeri qui situs est in comitatu Petralatense, in monte quem nuncupant Rodas, unacum consensu et voluntate atque iussione mea adiit conspectibus domni³ Ludovici regis eiusque deprecans clementiam ut quandam piscationem, id est, ipsum stagnum de Castilione cum tribus insulis sibi adiacentibus, quarum una vocatur Uduagro, altera vero Foniliaria, tertia autem Savarto, ob amorem nostri Redemptoris praedicto coenobio conferret. Venerandus itaque rex precibus praefati abbatis adquevit et praedictam piscationem vel stagnum, cum insulis praenominatis sibi adiacentibus et cum affrontationibus quae in suo resonant praecepto, praefato coenobio perpetim habiturum contradidit. Et ut haec conlatio vel donatio firmior et inviolabilis ab omnibus hominibus teneretur, per praeceptum celsitudinis suae roborare curavit. His itaque gestis, praescriptus abbas annuente gubernatione divina ad praefatum coenobium cum gaudio remeavit. Et ex illo iam tempore praelibatus abba et congregatio praescripti coenobii iamdictam piscationem vel stagnum dominare volebant, sed quidam homo, Adalbertus nomine, procaciter illis hoc contendebat. Providente igitur potestate divina praelibatus Guifredus, gratia Dei comes, filiusque eius Suniarius, religiosissimus episcopus, ad solemnitatem beatissimi Petri ad ecclesiam quae est in praefato loco sita, orationis causa, simulque convenerunt. Illic igitur cum Arnulfo, sanctae sedis Gerundensis inclito episcopo, et caterva bonorum clericorum bonorumve laicorum simul residentes, in eorum denique presentia proclamavit se praescriptis abba et congregatio praefati coenobii quod piscationem vel stagnum quod praescriptus comes vel filius eius Suniarius, venerandus episcopus, per eorum mercedem ibidem concesserant et per praeceptum regiae dignitatis possidere debebant, praenominatus Adalbertus procaciter illis cum contendebat. Lecta est igitur illic auctoritas regia, omnes unanimiter tam praememoratus comes quam praedicti episcopi omnisque caterva clericorum vel laicorum, omnes pariter, eam conlaudaverunt una voce dicentes quia praedicta piscatio vel stagnum in potestate praefatae ecclesiae deberet consistere.

Memoratus itaque comes filiusque eius Suniarius, audito consilio tantorum bonorum hominum, in praesentia domni Arnulfi episcopi, Wiberti archidiaconi, Hacfredi itidem archidiaconi, Wigoni subdiaconi, Adalberti presbyteri, Ramionis⁴ presbyteri, Amalrici diaconi, Aimerici⁵ levitae, Blanderici sacristae, necnon et laicorum praesentia, Auruconi Rosolinensis vicecomitis, Adalberti Impuritanensis vicecomitis, sive in praesentia Gauzfredi, Benconi, Reinardi, Olibani, Atoni, Undilani et aliorum ceterorumque⁶ multorum bonorum hominum qui cum ipsis ibidem aderant, in eorum supradictorum ut dictum est praesentia, praedictus comes vel filius eius Suniarius praedictus piscationem vel stagnum in potestate Sancti Petri simul ad integrum tradiderunt, sub isto videlicet ordine ut quicquid deinceps praescriptus abba et successores sui congregatio ibidem Deo sub regula almi patris Benedicti militantes agere vel definire voluerint, in eorum consistat arbitrio, sine alicuius minoratione vel contradictione.

Et ut haec conlatio firmior ab omnibus hominibus teneretur manu propria praedictus comes vel eius filius Suniarius, venerandus episcopus, uterque subter firmaverunt, et bonis hominibus ut eam roborarent petierunt.

Exarata est igitur haec scriptura cessionis vel conlaudationis die pridie nonarum augusti, anno dominicae Trabeationis DCCCCLXVIII, indictione XI, anno videlicet XIV⁷ Francorum rege Lothario regnante.

Sig+num Gaufredus, gratia Dei comes. Sig+num Borrellus, gratia Dei comes. Sig+num Miro, gratia Dei episcopus. Sig+num Suniarius episcopus. Sig+num Arnulfus, sanctae sedis Ierundensis episcopus.

1. presentum B. — 2. futurorum B. — 3. domini B. — 4. Rainonis B. — 5, Atmerici a. — 6. que *omet* B. — 7. XII Bb.

392

13 SETEMBRE 968

ELS ESPOSOS JOAN I QUIMBERGA DONEN AL MONESTIR DE SANTA MARIA I SANT VICENÇ D'AMER UN ALOU QUE TENEN EN EL COMTAT D'OSONA, EN EL TERME DEL CASTELL DE FÀBREGUES, EN LA PARRÒQUIA DE SANT JOAN [DE FÀBREGUES, TERME DE RUPIT I PRUIT].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1037, pàgs. 757-758.

393

DESEMBRE 968

EL PAPA JOAN [XIII], EN BUTLLA DIRIGIDA A L'ABAT GARÍ DE SANT MIQUEL I SANT GERMÀ DE CUIXÀ, CONFIRMA AL SEU CENOBI, ATENENT LA PETICIÓ FETA PER MITJÀ DEL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ-CONFLENT], LES POSSESSIONS QUE TÉ EN DIFERENTS COMTATS, ENTRE LES QUALS L'ALOU DE CENTENYS [TERME D'ESPONELLÀ], EN EL COMTAT DE BESALÚ.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest redactat ex *Marca hispanica*, ap. CXXXV, cols. 934-936 (amb la data de 985).

394

8 GENER 969

GAURÍ I ELS SEUS FILLS FRANCENIR I ORIOL VENEN AL COMTE MIRÓ [II DE BESALÚ] DOS ALOUS QUE TENEN EN EL COMTAT DE BESALÚ, L'UN A LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DE FARES, EN EL LLOC DE ROSET [TERME DE SANT FERRIOL], I L'ALTRE A SANT MARTÍ DE «PALACIOLO» [DOSQUERS].

[O]. Original perdut, abans a Besalú, AM de Santa Maria.

RE: *MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLV, pàgs. 215-216, i també 12, núm. DLXIX, pàg. 6.

El regest més complet de Monsalvatje (núm. CLV) diu: «Gaurino y su hijo venden al conde de Besalú y obispo de Gerona Mirón *alodium in comitatu Bisuldunense, et in parrochia Sancta Marie de Faris, in locum quem vocatum Roseto*, con dos mansos que lindaban *de parte orientis in villa de Faris, in meridie in villa quem vocant Maxello, de vero circi in flumine* (Juinyell), *in occiduo in Ortanos de Taiolo*, con todo lo que había dentro las mencionadas cuatro afrontaciones. Le venden también otro alodio situado en *Sancto Martini de Palaciolo*, que lindaba con dicha iglesia, *usque in medium flumen Fluviano, et in ipsa strata que pergit usque Bisulduno, per ipsas ripas grossas, et pergit usque super ipsam rocha, et postea pergit usque in medium alveo Fluviani*, etc., etc., con sus tierras cultas é incultas, prados, bosques, molinos, acueductos, etc., etc., recibiendo por la mencionada venta ante Mirón, obispo, ... *solidos monete Bisullunensi*, prometiéndolo tener dicha venta por firme y estable. *Actum est hoc VI idus ianuarii, anno XV quod Francorum rex Lutarius regnandi sumpsit exordium. Sig+num Gaurinus. Sig+num Francimiro.*¹ *Sig+num Oriol, qui hanc scripturam fieri possumus firmavimus et testes firmari rogavimus. Sig+num Suniarius Iuscafredis. Sig+num Sara, soror Gaurinus. Sig+num Durandus Gela. Sig+num Gadimirus Gela. Sig+num Isarno sayone. + Rocuscindus presbiter ... rogatus scripsit die et anno praefixo*».

1. Monsalvatje transcriu *Francissi Miro*.

395

10 GENER 969

TRASGONÇA DÓNA AL MONESTIR DE CAMPRODON UN MAS QUE TÉ A CABIROLS [TERME DE MONTAGUT DE FLUVIÀ].

[O]. Original perdut. — A.* Regest del segle xvi: Barcelona, AR (ACA), Monacals d'Hisenda, vol. 859, pàgs. 277-278, ex O.

RE: *MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLIV, pàg. 215, i pàgs. 168-169, nota 1, ex A.

El regest manuscrit diu així: «Any 15 de Leutario, 10 gener, Trassegancia viuda dóna al monestir de Camprodon son mas Cabirol, y segons la nota de sobre és en [Montagut]».

Els regestos de Monsalvatje diuen: «Palau y Montagut. Any 15 de Leutario, 10 Janer. Trassegancia, viuda, dona al monestir de Camprodón son mas Cabirol, y segons la nota de sobre es en esta. M. 35. Trasllat del monasterio de Camprodón»; i «Donació de un alou en lo lloch anomenat Cabirol».

396

9 FEBRER 969

ARNULF, BISBE DE GIRONA, CONSAGRA L'ESGLÉSIA DE SANTA EULÀLIA DE VALLCANERA, EN EL COMTAT DE GIRONA, LI CONCEDEIX ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I LES OBLACIONS DELS FIDELS DE LES VIL·LES DEL SEU TERME I LA SOTMET A SANTA MARIA DE LA SEU DE GIRONA I A SANT ESTEVE DE CALDES PER MITJÀ DEL CENS ANUAL, DEL SÍNODE I DEL CRISMA.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia del 27 de maig de 1124, feta pel prevere Ramon, perduda. — B. Còpia de 1300-1302: Girona, AD, Mitra, *Llibre dels Feus*, núm. 6, f. 7, ex A.

a. MARQUÈS, *Les actes*, pàgs. 151-156, ex B. — b.* ORDEIG, *Les dotalties*, vol. I, núm. 119, pàgs. 282-283, ex a.

L'any de l'Encarnació i la indicció coincideixen en l'any 969, data que no s'avé amb l'any vuitè del regnat de Lotari (962).

[In nomine] sancte et individue Trinitatis. Anno dominice Incarnacionis DCCCCLXVIII, indictione XII, V idus februarii, ve[ni]ens vir reverentissimus dominus Arnulphus, episcopus, sancte sedis Gerundensis humilis episcopus, ad consecrandam ecclesiam [sub invocatio]ne sancta Eulalia virginis, in subdicionem Sancte Marie sedis Gerunde vel in apendicionem Sancti Stephani qui situs [est in] lo]cum que vocant Kallidas, et est ipsa ecclesia in comitatu Gerundense, in locum que vocant Val de Canaria. [Congruit devotio] cunctorum fidelium ut ad celestem patriam toto desiderio anelant, quantum sanctis monitis inherendo celestium bonorum] potiantur effectibus. Hunc igitur secuti sunt uni more ab exordio sancte Ecclesie religiosi sanctique [viri qui in] ipsa ecclesiastica etlocati piis operibus insudare et ipsam ecclesiam enutrire et augmentare satagerunt. [Horum itaque] formam sequens oportet nos ut ad celestia patriam inspicere, ut caduca respuentes ad [sublimia man]encia toto adnitu tendere valeamus.

Quapropter et ego Arnulphus, gratia Dei episcopus, [concedo] ad ipsam ecclesiam suprascriptam decimas et primicias et oblaciones fidelium de villar Valle [Canaria, cum] fines vel termines earum, et villare que vocant Hermedanos, cum fines vel termines earum, [usque in villa que v]ocant Kallidas et usque in Bedocios et usque in rio Taped vel in alaude de Sancio vel [heredibus suis et] usque in Bagastrano vel in termines de Villalbini.

Ideo ego Arnulphus, episcopus, dono hec omnia [su]prascripta constituens ut nulli in postmodum hoc nostrum dothis vel decretum ullatenus [violari liceat, sed] inconvulsa et inviolabili permaneat. Redditum vero Sancte Marie sedis Gerundensis ecclesie statuimus [per singulos ann]os semodio I et inter annona et ordeo ad adiutorium faciendum Sancti Stephani de [Kalli]das et sinodum et crisma accepionis.

Digesta est autem hec scriptura dothis V idus februarii, anno octavo regnante Leutario rege, filio condam Ludovice.

<+ Bernardus, gratia Dei episcopus Gerundensis. + Raimundus sacrista. Raimundus archilevita et abbas Sancti Felicis, martiris Gerunde. + P[etrus] Guilielmi. Arnallus ipodiachonus. Arnallus dignum curavit ponere sig+num. Gaucefredus levita >+¹.

1. *Signatures afegides a finals del segle XI i a principis del XII.*

ELS ESPOSOS TODERED I ELVIRA VENEN AL COMTE MIRÓ [II DE BESALÚ] L'ALOU QUE TENEN EN EL COMTAT DE BESALÚ, EN EL TERME DE MONTAGUT [DE FLUVIÀ], EN EL LLOC DIT CARRERA, I DUES PECES DE TERRA SITUADES A «CAMPO LONGO». FAN LA VENDA EN COMPLIMENT D'UNA SENTÈNCIA JUDICIAL.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XVI: Barcelona, AR (ACA), Monacals d'Hisenda, vol. 840, ff. 113v-114, ex O.

a. MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLVI, pàgs. 216-217, ex A.

In nomine Domini. Ego Teuderedus et uxor mea Adalvira vinditores sumus tibi Mirone, gratia Dei comite, emptore. Vindimus nos tibi aulodem nostrum quod nobis advenit per parentorum vel per excomparatione, et est ipse alodes in comitatu Bisuldunense, in termine Monte Acuto, in locum que dicunt Carraria vel in eius termines. Sic vindo tibi solarium cum curte et orto et terras cultas vel incultas et vineas vel vinealis, pomiferis vel inpomiferis, arboribus, silvis, garricis, aquis, aquarum viaductibus vel reductibus, omnia et in omnibus. Et in Campo Longo petias duas de terras.

Sic vindimus tibi ista supranominata, quantum ibidem habemus vel ereditare debemus pro qualicumque voce cum illorum affrontationes, propter ipsum forisfactum quod fecimus et propter ipsum placitum que nos condemnavit et per ipsa legem quod nos debemus componere. Sic vindimus nos tibi ista omnia supranominata totum ab integrum cum exios vel regressios earum.

Quem vero ista omnia de nostro iuramus in [tuo]¹ tradimus dominio potestatem exinde facere quod volueris, liberam et franquissimam et firmissimam in Dei nomine habeas potestatem. Quod si nos venditores aut ullus homo qui contra hanc venditione ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare sed componat ista omnia in duplo cum sua inmelioratione, et in antea ista vinditio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta vinditione octavo idus marcii, anno decimo quinto regnante Leutario rege, filio Leudovici quondam.

Sig+num Teuderedus. Sig+num Adalvira, qui hanc venditione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Ioannes. Sig+num Galafredus. Sig+num Seniuldus² SSS.

Daldericus presbiter, qui hanc venditione scripsi cum ipsas literas fusas et SSS. die et anno quod supra.

1. *Manca*. – 2. *Senvildus A*.

398

11 MARÇ 969

ELS COMTES OLIBA [I DE BESALÚ] I MIRÓ [II DE BESALÚ], LEVITA, DONEN AL MONESTIR [DE RIPOLL] L'ALOU QUE TENEN AL BATET [TERME DE RIPOLL].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1046, pàgs. 763-764.

399

8 ABRIL 969

FREDER I AMALRIC VENEN A GUINEDELLA, ANOMENADA BONADONA, I AL SEU FILL JOSFRED UNES TERRES QUE TENEN EN EL COMTAT DE PERALADA, EN DOS LLOCS DEL TERME DE VILABERTRAN.

[O]. Original perdut, abans a Vilabertran, AM, sac «de Cabreus». — A.* Regest del segle XVIII: Barcelona, BC, ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 415, ex O.

El regest del segle XVIII diu: «6 idus aprilis, anno 15 regnante Leuthario rege, filio Ludovici. Fredarius et Amalricus venen a Guideneldis, quae vocant Bonadonna y a Gaufredo, llur fill, terras in duobus locis in comitatu Petralatense, infra terminos de vila Bertrandi et in eius adiacentias».

400

16 MAIG 969

EL COMTE MIRÓ [II DE BESALÚ] DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON L'ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE BESALÚ, EN EL TERME DE MONTAGUT [DE FLUVIÀ], EN EL LLOC DIT CARRERA, I DUES PECES DE TERRA A «CAMPO LONGO». TÉ AQUESTS BÉNS COM A COMPENSACIÓ D'UN FURT QUE ELS ESPOSOS TODERED I ELVIRA HAVIEN COMÈS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XVI: Barcelona, AR (ACA), Monacals d'Hisenda, vol. 840, ff. 50-51, ex O.

a. MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLVII, pàgs. 218-219, ex A.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, pàg. 168, nota 1.

Scripturarum series declarat ut quicumque enim vult eternum evadere suplicium de istis transitoriis rebus viam sibi salutis prepararet unde ad eternam vitam pervenire valeat. Ob hoc igitur ego Miro, gratia Dei comes, considero pondus peccatorum meorum et pertimesco diem venturi iudicii quod Deo propitio adquisiturus sum.

Dono vel trado ad domum Sancti Petri cenobii qui est situs in Campo Rotundo alodem meum proprium quod ego habeo in comitatu Bisuldunense, in termino de Monte Agudo, in locum que dicunt Carraria vel in eius termines. Sic dono ad domum Sancti Petri ipso solarario cum curte et orto et terras cultas vel incultas et vineas vel vinealis, pomiferis vel inpomiferis, arboribus, silvis, garricis, aquis, aquarum viaductibus vel reductibus, omnia et in omnibus. Et in Campo Longo petias duas de terras. Et advenit mihi iste alaude quod superius resonat per scriptura venditionis quod michi fecerunt Theuderedus et uxori sue nomine Adalvira vel per ipsum furtum quod illi fecerunt.

Sic dono vel trado et confirmo ad prelibato monasterio Sancti Petri supranominatum cum illorum afrontationes et cum exiis vel regressiis earum ab integrum. Ita ut ab hac die teneant et possideant abbates vel monachi qui militaturi ibidem sunt secundum regulam monasticam tenere et exfructare sine aliqua inquietatione.

Quod si ego Miro, comes, aut ullus homo, secularis persona, qui contra hoc titulum donationis vel traditionis ausus fuerit venire ad diluendum, sit culpabilis Deo et sancto Petro, et in presenti seculo alligo in vinculo triplatione sicut humanarum continet legum ad iamdicto monasterio Sancti Petri sive ad illum in cuius potestate fuerit ad regendum.

Facta autem scriptura donationis vel traditionis decimo septimo chalendas iunii, anno decimo quinto regnante Leuthario rege, filio Ludovici quondam.

Miro levita hac gratia Dei comes SSS., qui hanc scriptura donationis feci et firmare rogavi. Oliba presbiter SSS. Sig+num Ennegone. Miro levita SSS.

Vuldomirus presbiter, qui hanc scriptura donationis scripsi et SSS. die et anno quod supra.

401

27 MAIG 969

ELS ESPOSOS GOTMAR I ESPOSADA VENEN A L'ABAT ARNULF, BISBE [DE GIRONA], I A TOTA LA CONGREGACIÓ DEL CENOBI DE SANTA MARIA DE RIPOLL UNA PEÇA DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT D'OSONA, EN LA VALL DE RIPOLL, EN L'APENDICI DE LA VILLA ESTAMARIU [TERME DE RIPOLL].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1051, pàg. 766.

402

15 SETEMBRE 969

ERMESÈN DÓNA AL MONESTIR DE SANT MIQUEL I SANT GERMÀ DE CUIXÀ ELS ALOUS QUE FOREN DEL SEU MARIT GUANDALGOT, ENTRE ELS QUALS UN EN EL COMTAT DE BESALÚ, EN LA VILLA PORQUERES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.
Regest redactat ex ABADAL, *Eixalada-Cuixà*, núm. 96, pàgs. 201-202.

403

25 MAIG 970

L'ARDIACA ENNEGÓ, L'ARXIPRESTE GUADAMIR, ELS LEVITES ALIER I SENDRED, I TUDISCLE, TUTORS I ALMOINERS DEL LEVITA ABBÓ, DIFUNT, DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE LA SEU DE GIRONA DOTZE MUJADES DE VINYA QUE TENIA A LA VALL DITA NOVES, A CONDICIÓ QUE LES TINGUIN L'ARDIACA GIBERT I EL LEVITA LLOBATÓ MENTRE VISQUIN I, MORTS AMBDÓS, UNS ALTRES DOS CLERGUES DE LA SEU GIRONINA.

O.* Girona, AC, pergamins, núm. 21. — A. Còpia del segle XVII: Girona, AC, 10, c. 18, *Transumpta instrumentorum*, ff. 86-87, ex O.

a. ARNALL, *L'escriptura*, vol. I, ap. 8, pàgs. 66-67, i vol. II, làm. 8, ex O. — b. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 109, pàgs. 140-142, ex O i a.

In nomine Domini. Ennego archilevita, Guadamirus archipresbiter, Aliarius, Senderedus, levitas, et Teudisclus, nos qui sumus tutores et elemosinarii de condam Aboni levita. Manifestum est enim quia precepit nobis condam Aboni levita ut scriptura donationis fecissemus, sicuti et facimus, ad domum Sanctę Marię sedis Gerunda de suum alodem, id sunt, vineas suas quod habebat in valle Noves, id est, sunt modiatas XII. In tale pactum vel placitum ut dum vivit Guibertus archilevita et Lobatone levita teneant eas in servitio Sancta Maria et post obitum suum qualiter unus de illis supervixerit se remaneat ad alio, et post mortem illorum qualiter supervixerit eligat duos clericos de Sancta Maria qui eas teneant propter remedium anime sue, et sic faciant unus post unum usque ad consumationem seculi.

Ista omnia superius scripta sic precepit nobis condam Aboni levita ut donare fecissemus ipsas vineas ad domum Sanctę Marię totum ab integrum cum exiis et regresiis earum, sicut nos iuratum vel probatum abemus asserie conditionis propter Deum et remedium anime suę, ut firmas sint de predicta ecclesia et de iamdictos clericos et de alios clericos que post eos venturi erunt.

Et qui contra ista scriptura donationis venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod repetit, sed componat ad predicta Sancta Maria ipsum alodem in duplo cum omni sua melioratione, et insuper veniat super illi maledictio davitica et fiat extraneus a liminibus sancta Dei Ecclesia et oborbeat eum terra sicut oborbuit Dathan et Abiron et abeat participationem cum Iuda Scarioth, qui Dominum tradidit, amen; et in antea ista scriptura donationis firma permaneat omni tempore.

Facta ista scriptura donatione VIII kalendas iunii, anno XVI regnante Lothario rege, filio condam Ludoici.

SSS. Ennego archilevita, elemosinarius, SSS.* SSS. Aliarius levita, elemosinarius, SSS.* SSS. Wadamirus archipresbiter, elemosinarius, SSS.* Sig+num Galinnus. Sig+num Bonushomo. Sig+num Acfredus.

(*Crismo*) In Dei nomine Richarius presbiter, qui ista donatione scripsi et SSS. sub die et anno quo supra.

404

28 MAIG 970

L'ARDIACA ENNEGÓ, ELS LEVITES ALIER I SENDRED, I TUDISCLE, ALMOINERS DEL LEVITA ABBÓ, DIFUNT, DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE LA SEU DE GIRONA LA VINYA QUE TENIA A ESPIELLS [TERME DE CERVIA DE TER], A CONDICIÓN QUE LA TINGUI EL SAGRISTÀ ESPERANDÉU MENTRE VISQUI I, MORT ELL, UN ALTRE CLERGUE DE LA SEU GIRONINA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàg. 259, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 56, pàgs. 143-144, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 54.

[I]n nomine Domini. Ennego archilevita, Aliarius, Senderedus, levitas, et Teudisclus¹, nos qui sumus elemosinarii de quondam Aboni levita. Manifestum enim quod precepit nobis ut scripturam donationis fecissemus ad domum Sancte Marie sedis Gerunda, sicuti et facimus, de sua vinea quam habebat in vineario de Espezellos, quod ad illi advenerat per sua hereditate, quod sunt modiatas III. In tale pactum vel placitum ut dum vivit Sperandeus sacrista teneat et possideat in servitio Sancta Maria et sic faciat unus post unum usque ad consumationem seculi. Istam vineam suprascriptam sic donamus nos predicti elemosinarii ad iamdicta ecclesia propter Dominum et remedium anime sue, sicut² nos iuratum vel probatum habemus aserie conditionis, ut firma sit de predicta ecclesia et de iamdicto Sperandeo et de alios clericos qui post eum venturi erunt post eum.

Et qui contra ista scriptura donationis venerit pro irrumpendum, non hoc valeat vendicare quod repetit, sed componat ista vinea in duplo ad predicta Sancta Maria cum omni sua melioratione et insuper veniat super illum maledictio davitica et fiat extraneus a liminibus sancta Dei Ecclesia et ob-

sorbeat illum terra sicut absorvuit Dathan et Abyron, et habeant participacionem cum Iuda Sca-
rioth, qui Dominum tradidit, amen; et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis V kalendas iunii, anno XVI regnante Lotario rege, filio quondam
Lodovici.

SSS. Enneco archilevita, elemosinarius, SSS. SSS. Aliarius³ et levita, elemosinarius. SSS. Sen-
deredus levita, elemosinarius. SSS. Wadamirus archipresbiter et elemosinarius SSS. Sig+num Bo-
nushomo. Sig+num Acfredus. Sig+num Galindus.

(*Crismó*) In Dei nomine Richarius⁴ presbiter, qui istam donationem scripsit et SSS. sub die et
anno quo supra.

1. Teudesindus; però en el text original del document anterior Teudisclus. — 2. sicut repetit. — 3. Allasius. — 4. Ricarius.

405

[MAIG-DESEMBRE 970?]

CESARI, ARQUEBISBE DE TARRAGONA [I ABAT DE SANTA CECÍLIA DE MONTSERRAT], EN CARTA DIRIGIDA
AL PAPA JOAN [XIII], LI EXPOSA LA NEGATIVA DE L'ARQUEBISBE EIMERIC DE NARBONA I DELS BISBES PERE
DE BARCELONA, ARNULF DE GIRONA, ARA DIFUNT, ATÓ D'OSONA I GUI SAD D'URGELL, A RECONÈIXER LA
SEVA AUTORITAT METROPOLITANA. PER AIXÒ LI PREGA QUE TRAMETI EL SEU CONSELL I EL PAL·LI PER MIT-
JÀ DEL SACERDOT GALÍ.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1080, pàgs. 784-786.

406

GENER [971]

EL PAPA JOAN [XIII], EN BUTLLA ADREÇADA AL BISBE SUNYER [D'ELNA] I AL SEU PARE, EL COMTE GAUS-
FRED [D'EMPÚRIES-ROSSELLÓ], AIXÍ COM AL POBLE, A L'ARDIACA I ALS ALTRES CANONGES DE GIRONA, ELS
FA SABER QUE HA UNIT ELS DRETS METROPOLITANS DE TARRAGONA A LA SEU D'OSONA, DE LA QUAL HA
NOMENAT ARQUEBISBE EL BISBE ATÓ I L'HA CONSTITUÏT PROVISOR DE LA SEU DE GIRONA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle xi: Vic, AC, cal. 9, episc. I, núm. 74. — B. Còpia del segle xii: Vic,
AC, cal. 6, núm. 2030 (b).

a. VILLANUEVA, *Viage*, VI, ap. XVII, pàg. 276. — b. *Analecta iuris pontificis*, vol. X, Roma, 1855, pàg. 312. — c.
MONSALVATJE, *Noticias*, 21, núm. XXIV, pàg. 346. — d. JUNYENT, *Diplomatari de la catedral*, núm. 409,
pàgs. 343-344.

RE: JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3749. — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 479. — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 21.
— ORDEIG, *Ató*, núm. 34.

Iohannes episcopus, servus servorum Dei, dulcissimis filiis Suniario episcopo et Gaucefredo co-
miti, genitori eius, et cuncte plebi atque archidiachono et ceteris canonicis sanctae Girundensis
aecclesiae, in Domino salutem.

Nec vos latere volumus quia Terraconensis aecclisiae, episcopalem olim sedem quae ob barbarorum incursum plebe defecit, aecclisiae Ausonensi, nostrae apostolicae sedis auctoritate univimus et archiepiscopalem sedem constituimus, in qua archipresul Atto ordinatus, palleo a Romana sede accepto, episcopos quondam Terraconensi aecclisiae subiectos sibi nunc subditos habeat et in eis sedibus quae olim eidem aecclisiae subiecte fuerint episcopos ordinet. Et quia eum ad hoc agendum idoneum reperimus, nostrae auctoritatis precepto, eiusdem Girundensem vestrae ecclesiae provisorem concedimus et ordinamus, et vos ita ei subiectos sicut filios patri esse et obtemperare volumus et optamus.

Scriptum per manum Petri¹ notarii et scriniarii sanctae Romanae aecclisiae, in mense ianuario, indictione XIII.

1. Georgii B.

407

[GENER 971]

EL PAPA JOAN [XIII], EN BUTLLA ADREÇADA [AL COMTE BORRELL DE BARCELONA-GIRONA O AL COMTE OLIBA DE BESALÚ], LI NOTIFICA QUE, HAVENT TINGUT CONEIXEMENT DE L'ELECCIÓ I LA CONSAGRACIÓ ANTICANÒNIQUES D'UN NEÏFIT COM A BISBE DE L'ESGLÉSIA DE GIRONA, HA NOMENAT ATÓ, ARQUEBISBE [DE VIC], PROVVISOR I GOVERNADOR DE L'ESMENTADA ESGLÉSIA.

O.* Vic, AC, armari de les butlles (abans cal. 37). Document en paper.

a. *España Sagrada*, XXVIII, ap. V, pàgs. 252-253. — b. MIGNE, *Patrologiae*, CXXXV, pàg. 988. — c. MILLARES, *Documentos pontificios*, pàgs. 144-147. — d. KEHR, *Die ältesten Papsturkunden*, núm.V, pàgs. 45-47. — e. *Pontificum Romanorum diplomata papyracea*, lám. VIII. — f. JUNYENT, *Diplomatari*, núm. 407, pàgs. 341-342.

RE: JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3750. — MUNDÓ, *Notes*, pàg. 115. — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 480. — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 22. — ORDEIG, *Ató*, núm. 35.

+ Iohan[nes episcopus, servus s]ervorum Dei¹, gloriosissimo et [..... apostolicam benedictionem et carissimam salutem.

Filiationi tuae notum esse volumus q[uod ...] ex parte [...] accepimus [...] quid [...] d[...]¹tris con[...]¹tur agnovimus qualiter in vestris partibus, qu[od] valde dolendum est] atque dicendum, ut in vestris partibus subito ex laicis sacerdotes efficiant, quod gravissimum et detestabile omnium debet esse Christi fidelium, unde quia omnium ecclesiarum Dei nos sollicitudo coadtat tam pestiferum [...] a regno Dei et inonestum vitium a cunctis catholicis christianis funditus eradicare satagimus, fulti et moniti apostolorum et sanctorum patrum auctoritas, maxime beatissimi pape Gregorii, ubi inter cetera ad Siagrio, episcopo Agustudinensis, scribens ait:

«Hoc quoque ad nos pervenisse non dissimili digne detestatione complectimur, quod quidam, desiderio honoris inflati, defunctis episcopis tonsorantur, et fiunt repente [ex] laicis sacerdotes, atque inverecunde religiosi propositi ducatum arripiunt, qui nec esse aduc milites didicerunt. Quid putamus quid isti subiectis prestaturi sunt, qui antequam discipulatus limen attingant, tenere locum magisterii non formidant? Qua de re necesse est ut si quamvis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per dis-

tincta ordinis e[ccle]siastici exerceatur officia. Videat quod imitetur, discat quod doceat, informetur quod teneat; ut postea non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonstrare. Diu ergo religiosa meditatione poliat ut placeat, et sic lucerna super candelabrum posita luceat, ut adversa ventorum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed augeat. Nam cum escriptum sit: "Ut prius quis probetur, et sic ministret"²; multo amplius ante probandus est, qui populi intercessor assumitur, ne fiant causa ruine populis sacerdotes mali. Nulla igitur contra oc excusatio, nulla potest esse defensio, quia cunctis liquido notum est que sit in huius rei diligentia sancti egregii sollicitudo doctoris, qua neofitum ad hordines vetat sacros accedere. Sicut autem tunc neofitus dicebatur qui in initio in sancte fidei erat eruditione plantatus, sic modo neofitus habendus est qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores sacros inreperit. Ordinate ergo ad ordines ascendendum est; nam casum appetit qui ad summa loci fastigia postpositis gradibus per abrupta querit ascensum»³.

Et quia Gerundensem ecclesiam, sine plebi et populi electionem, episcopum neofitum consecratum audivimus, quod nulla ratio sinit ut inter episcopos habeantur qui nec a clericis sunt electi nec a plebibus expetitis, modis omnibus volumus et iubemus ut eiusdem sanctae Gerundensem ecclesiae Attonem, virum venerabilem, archipresulem et confratrem nostrum, provisorem et gubernatorem ipsi[us] ecclesiae in omnibus preesse constituo, ita sane ut plebem et populum sibi commissum sic iuste et canonice regat, quatinus pro illis Deo redditurus sit rationem in die iudicii.

1. *La primera ratlla és escrita en lletres de mida gran.* — 2. I Tim. III, 10. — 3. *Fragment de la carta de sant Gregori el Gran, papa en 590-604, als bisbes d'Autun, Lió, Arle i Viena:* Epistolarum, liber IX, epistola CVI (vegeu Migne, *Patrologiae*, LXXVII, cols. 1030-1031).

408

17 ABRIL 971

SESMONA VEN UNA TERRA QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE CORTS [TERME DE CORNELLÀ DEL TERRI], PEL PREU DE VUIT SOUS.

O.* Montserrat, AM, pergs. de Sant Cugat, núm. 26. Al dors: «Gerunde ad Curtes» (s. XII) i «Cornalla» (s. XVI).

In nomine Domini. Ego Sesemona vinditor su[m]ne, emtore. Per anc scriptu[ram vindicionis mee] vin[do tibi] tera mea propria que mihi adveni[t], et est ipsa tera in comitato Gerundense, in terminio [de Cur]tes. Et afrontad ipsa terra: de parte orientis in terra de me vinditore, abet dextros XXXXIII [et paso; et de meridie] similiter in tera de m[e vi]nditore, abet dextros II et paso; et de occiduo in tera de Bella femina, abet dextros [..... et paso]; et de circi in tera vel in prado de me vinditore, abet dextros VI et paso.

Quantum infra istas IIII afrontaciones [in]cludunt sic vindo tibi totum ab integrum, cum ecxio vel regresio earum, in propter precium solidos VIII et nihilque de [ipso precio] aput te emtore non remansit, est manifestum.

Quem vero ipsa omnia superius scripta de meo iuro in tua trado [po]testate ad omnia que voveris. Quod si ego vinditor aut ullus omo qui contra ista carta vindicione venerid ad in[rumpendum], non oc valead vindicare set componat cum sue inmelioracione, et in antea ista vindicio firma permanead omni [tempo]re.

Facta carta vindicione XV kalen[d]as madii, ano XVII regnante Leutario rege, filio Ludovici condam.

Sig+num Sesemona, qui anc carta vindicione fecit et firmare rogavit. Sig+num Seniofredo. Sig+num Ermegelles. Sig+num Balderigo.

SSS. [...]ctore presbitero, qui anc carta vindicione scripsit et SSS. die et ano qod supra.

409

20 ABRIL 971

HOM VEN AL BISBE MIRÓ [DE GIRONA] UN ALOU SITUAT A «FASILANS» I A ARÇAMALA [TERME DE SANT JOAN DE LES ABADESSES].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1094, pàg. 795.

410

20 ABRIL 971

EL BISBE MIRÓ [DE GIRONA] DÓNA AL MONESTIR DE RIPOLL L'ALOU QUE TÉ A LA VALL DE RIPOLL, ALS LLOCS DE «FASILANS» I ARÇAMALA [TERME DE SANT JOAN DE LES ABADESSES].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1095, pàgs. 795-796.

411

10 JUNY 971

ELS ESPOSOS BELL I ERMEGOT VENEN A GONDEVÍ I A LA SEVA MULLER GELSÈN TRES QUARTERADES DE VINYA QUE TENEN PER COMPRA I PEL SEU SENYOR, EL LEVITA ALEXANDRE, DIFUNT, EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VALL D'ANGLÈS, DINS EL TERME DE LA VIL·LA DITA PALOU [TERME D'AMER], PEL PREU DE VINT SOUS.

O. Vic, AC, cal. 6, núm. 165.

a.* JUNYENT, *Diplomatari de la catedral*, núm. 412, pàgs. 345-346, ex O. — b. ARNALL, *L'escriptura*, vol. I, ap. 9, pàgs. 67-68, i vol. II, làm. 9, ex O.

In nomine Domini. Ego Bellus et uxor sua Ermegodo vinditores sumus vobis Gondovino et uxori sue Gelesinda, hemptores. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus nos vobis vinea nostra quarteiradas III, qui nobis advenit per comparacionem vel per seniore nostrum, nomine Alexandrio levita, qui fuit condam. Qui est ipsa vinea in comitato Ierundense, in valle Angles, infra terminio de villa que vocant Palaciolo. Qui afrontat ipsa vinea: ab oriente in vinea de Aurucia femina, de meridie in vinea de Senderedo vel suos eredes, de auciduo similiter in vinea de iamdicto Sende-

redo vel suos eredes vel in ipsa via qui pergit ubique, et de circi in vinea de Witiza vel in ipsa via qui inde pergit vel in quaecumque locis.

Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic vindimus nos vobis ipsa vinea ab integre, cum exio vel regressio suo, id est, propter precium solidos XX et nihil exinde non remansit, et est manifestum.

Quem vero ipsa vinea de nostro iure in vestro tradimus¹ dominio a[c]² potestatem ex presenti die et tempore. Quod si nos vinditores aut ullus homo qui contra hanc ista scriptura vindicionem venerit ad inrumpendum, non oc valeat vindicaret set componat vobis ipsa vinea in duplo cum omni sua inmeliorationem, et in antea ista scriptura vindicionis firmis et stabilis permaneat omni-que tempore.

Facta ista scriptura vindicionis III idus iunii, anno XVII regnante Leuthario rege, filio condam Ludovici.

Sig+num Ermegodo, qui ista scriptura vindicionem fecimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Senderus. SSS. Unifredus presbiter.* SSS. Enecum clericus SSS.* SSS. Bellus SSS.*

SSS. Gumila presbiter, qui ista scriptura vindicionem scripsi et SSS. die et anno quod supra.

1. dimus, *repetit.* — 2. *Manca.*

412

2 DESEMBRE 971

SUNIFRED I QUINTILÓ VENEN A GUIMERA UNA PEÇA DE TERRA QUE TENEN PER HERÈNCIA EN EL COMTAT DE PERALADA, DINS EL TERME DE SANT QUIRZE [DE COLERA], EN EL VILAR DE SUNIFRED, PEL PREU D'UNS SOUS DETERMINATS I SIS DINERS.

[O]. Original perdut. Potser el document copiat per Caresmar a Besalú, AM de Sant Pere, procedent de Sant Quirze de Colera, unit al de Besalú des de 1592. — A.* Còpia del segle XVIII: Bellpuig de les Avellanes, Monestir de Santa Maria, Ms. B del pare J. Caresmar, f. 112, ex O. Text transcrit per M. S. Gros.

In nomine Domini. Ego Seniofredus [et Chint]ila femina vinditores sumus Wimara, emptores. [Per hanc scriptu]ram vindi[cionis] nostre vi[indimus] tibi in territorio Petralatensis, intra terminos de Sancti Ciricii, in villare quod vocant de Seniofredo, cum terra nostra propria que nobis advenit per parentorum nostrorum. Et afrontat ipsa terra: de orientis in chassa de Rechamiro, et habet dextros [...]; et de meridie affrontat in chassa [de Er]meriga femina, et abet dextros V; et de occiduo affrontat infra strada, et abet dextro [I]; et de circio affrontat in chassa de Sendelewa femina, et abet dextros V; et abet dextro altus VI et de media pede.

Et quantum infra istas quatuor affrontationes includunt sic vindimus tibi ipsa terra ab omni integritate, cum exiis et regressiis earum, propter precium solidatas [... et] denarios VI.

Quem vero predicta sicut superius scripta de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate, et quid[quid exinde face]re vel iudicare volueritis, libera in Dei nomine abeas potestatem. Quod si nos vinditores aut ullus alius homo qui de terra ista scriptura vinditionis venerit ad inrumpendum vel qui hoc fecerit, tunc componat ista terra in duplum et non sit disrumpta et in omnibus habeat firmitatem.

Facta ista scriptura vinditionis IV nonas decembris, anno XVIII regnante Leutario rege, filio Ludovici¹.

Signum Seniofredus. Signum Chintila femina, qui ista scriptura vinditionis fecit et firmare rogavit. Signum Sonius. Sig[num].

Argoumirus presbiter, qui ista scriptura vinditionis scripsit et SSS. die et anno quo supra.

1. Karoli, *per error*, A.

413

1 GENER 972

MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE [DE GIRONA], EN UN JUDICI PRESIDIT PER ELL MATEIX I PELS JUTGES JOAN, ORUÇ I ODSÈN I PEL VESCOMTE GUANDALGOT, A PETICIÓ DEL LEVITA ÀBBÓ, REPRESENTANT DEL MONESTIR DE SANT BENET DE BAGES, EVACUA I RESTITUEIX A L'ESMENTAT MONESTIR ELS ALOUS QUE LI HAVIA DONAT LA DIFUNTA RICARS EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VALL D'EN BAS, A LA VIL·LA DITA LES PRESES, AMB L'ESGLÉSIA DE SANT PERE I ELS VILARS.

O.* Montserrat, AM, pergs. de Sant Benet de Bages, núm. 1047. — A. Còpia de l'any 1335: Montserrat, AM, pergs. de Sant Benet de Bages, núm. 1048, ex O.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàgs. 69-71.

El pare Villanueva ja veié el problema de la data (1 gener 971) d'aquest document, car precisament el gener de 971 el papa Joan XIII nomenà l'arquebisbe Ató de Vic governador de la seu de Girona, per a la qual havia estat designat il·legalment un neòfit (Doc. 407). Sembla, doncs, que l'any del rei Lotari ha de ser el XVIII i, per tant, el 972 del calendari julià.

In iudicio Mirone, gracia Dei comes adque episcopus, et iudices Ioanes, Orucio et Audesindo et vicescomite Guandalgaude et Bonucius clericus et aliis nobilis viris qui ibidem fuerunt, in presencia Tassio, Fredulus, Auriolus, Adalberto, Bonefilio, Amalrigo, Lup Sancio et sagone Auricio et aliorum bonorum hominum qui ibidem aderant, a petitione Abone levita qui est assertor de monacis qui sunt in congregacione Sancti Benedicti cenobii qui est situs in comitatu Minorisa, in campo Baias, iusta fluvium Lubricato, et est ibidem fundatus in onore Domini et sub tuicione Sancti Petri apostoli sedis Rome. Isti predicti et alii nobilis viri erant in presencia predicto comiti quando venit predicto Abone et petivit Sesemundo, per vocem predicto comite, pro alaude de Sancti Benedicti quod ibidem concessit vel relinquit per sua scriptura condam Richardi femina et successerunt ei predictos alaude ad condam Richardi femina de viro suo condam Alienardi, qui eos apprehendit et abstraxit de eremo.

Et sunt ipsos alaude in comitatu Beseldunense, in valle qui nuncupant Basso et in predictos alaude sunt villas que vocant Presas, ubi ecclesia fundata est in onore sancti Petri, et ipso Puiolo et ipsa Avellaneda et ipsa Nespoleda et ipsos villares que vocant Corbos et ipso villare Novo cum fines vel termines eorum, id est, domos, curtes et ortos, terras et vineas, mulinares et pratis, pascuis, silvas, garricis, aquis; istos predictos alaude cum illorum terminos tenebat predicto comite, unde Abone petivit predicto Sesemundo per vocem predicto comite qui eos tenebat et posidebat iniuste.

Unde Sesemundo in suis responsis dixit quod non eos tenebat iamdicto comite iuste, set per vocem de conda fratri suo, domno Seniofredo comiti, cuius Deus sit memoria, qui eos ei relinquit in ea videlicet ratione ut venisset exinde ad directum iudicium isto iamdicto Mirone comite apud monachis de predicto Sancti Benedicti, ut si potuissent invenire quod suum directum fuisset de iamdicto comite domno Seniofredo, tenere eos fecisset isto iamdicto fratri suo, domno Mirone comite, ad suum proprium et dare exinde fecisset pro anima sua solidos quingentos; et si directum potuissent invenire ut istos predictos alaude succedere debeant ad fideles Sancti Benedicti, reddere eos ibidem fecisset isto fratri suo, domno Mirone comite.

Et venimus exinde ad iusticia in Beselduno et invenit predicto comite Mirone cum supradicti iudices vel ceteri fideles sui ut ipsos alaude per iusticia debent succedere ad dominium Sancti Benedicti per vocem condam Richardi femina, qui eos ei concessit; interea venit debita mors a predicto Sesemundo, qui fuit assertor de supradicto comite, propter hoc non potuit Sesemundo dictos predictos alaude scriptura exvacuacionis firmare.

Propterea ego Mirone, gratia Dei comite adque episcopus, pro amore Dei et onorem Sancti Petri apostoli et Sancti Benedicti et pro animam condam fratri meo, domno Seniofredi comiti, exvacuo me de ipsos iamdictos alaude et firmeo me in ista scriptura exvacuacionis mea propria voluntate, cuia recognosco quod plus debent esse predictos alaude de domum Sancti Benedicti in onorem Sancti Petri quam de me aut de nullum alium hominem.

Facta recognicione vel exvacuacione kalendas ienuarii, anno XVII regnantem Lotario rege.

Miro, gracia Dei episcopus atque comes SSS.*, qui ista scriptura recognicione vel exvacuacione firmavit et fecit per testes roborare iussit. Endalecus presbiter SSS.* Dela levita SSS.* Suniarius levita SSS.* SSS. Abbo levita SSS.* Sig+num Oliba. Sig+num Oriolus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Eldemares. Sig+num Eldefredus. Sig+num Salla. Sig+num Emenus. Adalbertus SSS.* SSS. Audesindo, predicto iudice SSS.*, qui hunc ista scriptura recognicionis vel exvacuacionis laudavit atque firmavit. SSS. Ioanne iudex SSS.*

Baldemares presbiter, qui hunc recognicione vel exvacuacione scripsit et SSS. die et anno quod supra.

414

6 JUNY 972

AMALVIJA VEN A OLIBÀ UNA PEÇA DE TERRA QUE HERETÀ DELS SEUS PARES EN EL COMTAT D'OSONA, EN L'APENDICI DE LA SEU DE VIC, EN EL LLOC ANOMENAT SOCARRATS, ENTREMIG DE TERRES DEL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES I DE SANT PERE DE LA SEU DE VIC, PER TRES SOUS I MIG.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1120, pàgs. 811-812.

415

13 AGOST 972

LLOP SANÇ DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON UN ALOU QUE POSSEEIX A SANT LLORENÇ DE LA MUGA.

[O]. Original perdut.

RE: * MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLIX, pàgs. 220-221.

El regest de Monsalvatje diu: «Lupo Sancio hace donación al monasterio de San Pedro de Camprodón, de un alodio que poseía en San Lorenzo de la Muga, cuyos límites eran: con tierras de *Petro de Vilalonga, Montcanut* y río *Scacari*, con fecha 13 de Agosto del año 972».

416

3 DESEMBRE 972

MIRÓ, BISBE [DE GIRONA], SIGNA LA DOTALIA DE L'ESGLÉSIA MONÀSTICA DE SANT BENET DE BAGES, LA QUAL HA ESTAT CONSGRADA PELS BISBES FRUJÀ DE VIC, GUI SAD D'URGELL I PERE DE BARCELONA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1127, pàgs. 816-820.

417

5 SETEMBRE 973

ELS ESPOSOS ANSULF I LETGARS VENEN UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VALL D'ANGLÈS, DINS ELS TERMES DE «RIBA FREICTA» I «FREXANO», PEL PREU DE TRES SOUS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Santa Maria d'Amer, núm. 4.

a. PRUENCA, *Diplomatari*, núm. 15, pàg. 47, ex O.

RE: SEVILLANO, *Inventario*, Santa Maria d'Amer, núm. 4, pàg. 1.

In nomine Domini. Ego Ansulfus et uxori sua Laudegarda vinditores sumus tibi [....., emtore]. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus nos tibi terra nostra cum ipsos arboribus vel pomiferos et cum ips[os] castanarios qui ibidem sunt¹. Qui est ipsa terra in comitato Ierundense, in valle Angles, infra terminio de Riba Freicta vel ad ipso Frexano. Qui afrontat ipsa terra: cum ipsos arboribus ab oriente, de meridie in terra de Margencia femina vel suos eredes, de auciduo in terra de nos vinditores vel de nostros eredes, et de circi in terra de Matresinda femina vel suos eredes.

Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic vindimus nos tibi ipsa terra ab integre², cum exio vel regressio suo, id est, propter precium solidos III et nihil exinde non remansit, et est manifestum.

Quem vero ipsa terra cum ipsos arboribus de nostro iurę in tuo tradimus dominio a potestatem ex presenti die et tempore. Quod si nos vinditores aut ullus homo qui contra hanc ista scriptura vindicionem venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicaret set componat tibi ipsa terra cum ipsos arboribus in duplo cum omni sua inmelioracionem, et in antea ista scriptura vindicionis firmis et stabilis permaneat omni tempore.

Facta ista scriptura vindicionis nonas setember, anno XVIII regnante Leuthario rege, filio con-dam Ludoici.

Sig+num Ansulfus. Sig+num Laudegarda, qui ista scriptura vindicionem fecimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Undila. Sig+num Teudericus. Sig+num Ioannes.

SSS. Gumila presbiter, qui ista scriptura vindicionem scripsi et SSS. die et anno quod supra.

1. qui ibidem sunt, *repetit.* — 2. integere, *sic.*

418

20 OCTUBRE 973

EL·LÓ, DEVOTA, DÓNA A LA SEU D'ELNA I AL SEU BISBE SUNYER DIVERSOS BÉNS QUE TÉ AL ROSSELLÓ I AL VALLESPÍR. TAMBÉ LI DÓNA UNS BÉNS SITUATS EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN LES VIL·LES PALOL [DE VILA-SACRA], FORTIÀ I PAU I EN EL LLOC ANOMENAT «BUDIGA» [VALLETA].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos.*
Regest redactat ex París, BN, Col. Moreau, 11, ff. 92-93.

419

19 NOVEMBRE 973

EL PREVERE SUNIFRED VEN AL SEU NEBOT SUNIFRED [FUTUR VESCOMTE DE GIRONA] L'ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT D'OSONA, EN EL TERME DEL CASTELL D'ORSAL [MALLA], PER CENT SOUS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1146, pàg. 832.

420

4 GENER 974

EL COMTE GAUSFRED [D'EMPÚRIES] I EL SEU FILL, EL BISBE SUNYER [D'ELNA], DONEN AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES EXTENSOS DOMINIS EN EL COMTAT DE PERALADA: TOTES LES TERRES LITORALS COMPRESSES ENTRE EL LLOC DE «LENTISCLUM» I LA PUNTA DELS TRES FRARES, AMB ELS PORTS I LES PESQUERES; ELS CASTELLS DE VERDERA I MIRALLES, AMB ELS BOSCOS I POSSESSIONS; TERRES A LA VALL DE LLANÇÀ, AMB ELS PORTS I LES PESQUERES; L'ESGLÉSIA DE SANT BALDIRI DE TAVELLERA [TERME DEL PORT DE LA SELVA] I ALTRES BÉNS. AQUESTES PROPIETATS PERTANYEN ALS DONADORS EN PART PER DONACIÓ REIAL I EN PART PER HERÈNCIA DE LLURS AVANTPASSATS.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en una confirmació feta pel comte Ponç Hug d'Empúries, l'any 1283, a Sant Pere de Rodes, AM, perduda. — [B]. Còpia, potser del segle XII o XIII, vista per Pujades a Sant Pere de Rodes, AM, «Libro llamado registro núm. 223», ara perdut, ex O. — [C]. Còpia del 13 d'agost de 1339, ara perduda, ex B. — [D]. Còpia del 2 de gener de 1629, autoritzada pel notari de Llançà Gabriel Espigoler, vista al monestir l'any 1752, ara perduda, ex A. — [E]. Còpia del 20 de gener de 1629, autoritzada pel notari de Llançà Gabriel Espigoler, vista al monestir l'any 1752, ara perduda, ex C. — F. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 107, f. 433, ex B. — G. Còpia del 14 de març de 1687: Cadaqués, AP, ex A. — H.*

Còpia del 4 de febrer de 1752: Madrid, AHN, Códices, S-791, *Descripción del Real Monasterio de San Pedro de Roda*, ff. 6-13, ex E. — I. Còpia del 14 de febrer de 1752: Madrid, AHN, Códices, S-791, *Descripción del Real Monasterio de San Pedro de Roda*, ff. 42-52, ex D.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXVI, cols. 903-906, ex E. — b. *Catalunya Romànica*, vol. IX, pàg. 666, ex a.

RE: *España Sagrada*, XLIII, pàgs. 350-351. — PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 35-37, ex B. — MONSALVATJE, *Noticias*, vol. 11, núm. CLXII, pàgs. 221-222, i vol. 25, pàgs. 42-43. — *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolíngis a Catalunya*, pàgs. 235-238.

Ramon d'Abadal, en l'última obra citada, dóna la correspondència, en tres columnes, entre les donacions registrades en el document present, en la butlla del papa Benet VI del mateix any (Doc. 421) i en el precepte del rei Lotari de l'any 982 (Doc. 483). L'últim paràgraf de l'escatocol (*Qui vero custos ... mereatur*) resulta ser, sorprenentment, el mateix de les butlles papals. No es pot pas descartar que es tracti d'un document refet o interpolat a partir precisament dels dos documents esmentats i d'altres.

Dum fragilitas humani generis pertimescit ultimum vitae temporis subitanea transpositione venturum, oportet ut inveniatur unumquemque hominem paratum, ne sine aliquod boni operis respectu migrare de seculo audeat, nisi¹ suo iure et ratione consistat. Ob hoc igitur in Dei nomine ego² Gauzfredus, comes, dono ad domum Sancti Petri coenobii quod dicitur Rodas, qui est situs in comitatu Petralatense, supra mare, subtus castrum quod dicunt Verdaria.

Dono ibidem ad ipsum coenobium sive servientibus ibidem, unacum prole meo³ Soniario, prae-sule, propter amorem Dei omnipotentis et clavigeri summi, et propter adipiscendam aeternae vitae beatitudinem et evadendi suplicium mortis perpetuae, terras eremas sive cultas seu incultas, cum silvis atque⁴ garricis, cum arboribus pomiferis sive glandiferis, simul cum ipsas ecclesias eremitanas quae in illorum terminis sunt, cum pascuis et piscatoriis, molendinariis, fontibus, aquae itibus⁵ vel reitibus, viaeductibus vel reductibus, montibus et vallibus, collibus et rupibus, loca montuosa et planitiosa, quantum in omnia et in omnibus infra hos terminos continetur.

In primis habet terminum ipsa una terra simul cum ipso mare cum suis portis et suas piscatorias de ipso porto quod dicunt Armirodas, de ipso loco quod dicunt ad ipsum Lentiscum usque ad locum quem dicunt Tres Fratres; inde vadit ad ipsum molinum de Balaschone; inde pergit ad ipsa Tamarit, deinde vadit ad ipsam Petram Fictam et inde⁶ usque ad ipsa Matella cum prato Gomesindo; et ascendit per ipsa serra quae ibidem est usque in ipso Fictorio de Pigninello, atque inde ascendit in summitatem ipsius montis Pigninelli; inde descendit per ipsa via quae inde pergit usque ad locum ubi dicunt ad ipso Sorberollo⁷; et inde descendit ad ipsa Clusa et vadit descendendo usque ad ipso casale de Frivalane⁸; atque inde ascendit per iamdicta via usque ad ipso casale de Salvatore; deinde ascendit⁹ ad ipsum collum de Vinea Vetula; inde vero ascendit in summitatem de ipso puio¹⁰ altiore qui ibidem est, qui habet inhonestum atque incompositum nomen, cuius tamen nomen omnibus notissimum est, quem nos propter deformitatem scribere devitamus; et inde vadit per ipsa serra usque ad collum qui est super casale de Ermenardo atque inde vadit ad collum vel ad fontem de Filmera; inde vero vadit ad collum Sancti Genesii usque in ipsa via quae ibidem est; deinde descendit per ipsa via usque ad collum de Teuda¹¹ atque inde descendit ad ipso chero qui est in ipsa via; deinde descendit per ipsa via usque in ipsos Colletlos atque inde ascendit usque in summitatem ipsius montis quem dicunt Miralio et inde per ipsa serra usque in ipso wadello de Subiradellos¹²; deinde ascendit usque ad ecclesiam Sancti Stephani et concludit ipsam ecclesiam praedictam infra ipso termino sicque vadit per ipsa serra quae est super ipsos Su-

biradellos usque in summitatem de ipsa wardiola¹³ quae est ad ipso maliolo de iamdicto coenobio Sancti Petri.

Et donamus ibidem ad ipsum coenobium Sancti Petri ipsum castrum quod dicunt Verdaria, simul cum ipsa Pinna Nigra et cum ipso Castellare et cum ipso Fictorio et reliquis rochas et rupes quae in circuitu eorum sunt et ipsas palombarias¹⁴ cum ipsas silvas quae sunt ex ambabus partibus, id est, de parte orientis vel de parte¹⁵ occidentis necnon et de meridie atque circi. Sic donamus omnes ipsas silvas quae sunt circa hos castros superius scriptos, quae in nostro iure consistunt et quae¹⁶ nostrae dominationi subiacent, ad domum Sancti Petri iam praelibati coenobii ab omni integritate cum exiis et regressiis earum, exceptus ipsa¹⁷ silva sive foreste de Sancto Romano. Reliquas vero rochas et terras et silvas et fontes et arbores glandiferas et pascuis et garricis, tam cultum quam eremum, omnia et in omnibus, ad domum Sancti Petri apostoli ab omni integritate donamus.

Et in alio loco, in eodem comitatu, similiter in ipso monte, donamus ad domum Sancti Petri monasterium iam superius scriptum ipsum castrum quod dicunt Miralias, simul cum ipsa¹⁸ ecclesia Sancti Petri quae ibidem est et cum ipsa mata de iamdicto castro Miralias, cum exiis et regressiis suis, tam cultum quam eremum, in garricis, in silvis, in pratis, in pascuis, in terris, in vineis, in arboribus tam pomiferis quam impomiferis, in aquae itibus vel reitibus, omnia et in omnibus, quantum ibidem habemus vel in nostro iure consistere debent, sic donamus ad domum Sancti Petri coenobii ab omni integritate sine alicuius inquietatione.

Et in alio loco, similiter in eodem comitatu, in terminio de valle Lanciana, quae est de domo Sancti Petri, donamus in eius adiacentis terram eremam, tam¹⁹ cultas terras quae ibidem sunt, simul cum pascuis²⁰, silvis atque garricis et arboribus tam pomiferis quam impomiferis seu glandiferis²¹, pratis et pascuis, mansibus et vallibus, collibus et rupibus, loca montuosa et planitiosa, fontes cum suis aquis itibus sive reitibus, et cum suis exiis vel regressiis suis, ad domum Sancti Petri coenobii superius praetaxati haec omnia superius scripta. Et habet praedicta terra terminium simul cum ipso mare, cum suos portos et cum suas piscatorias de ipsa Meda quae est infra portum Fraxani²², et ipso raso usque ad ipsa spelunca de Ariulf²³ sive ad ipsos pinos de portum Sancti Genesii; et inde ascendit ipse terminus per fines de alaude Sancti Petri quem dicunt Lanciano in longitudine usque in ipsa porta vel in ipsum collum de Terrario; et inde ascendit usque in summitatem ipsius montis quem dicunt Rocha Morena; atque inde descendit per ipsa serra ad ipsa Pirola²⁴; et inde ascendit usque in summitatem de ipsa Wardia Maurisca; deinde descendit per ipsa serra usque ad ipsa parata de Durando; et inde descendit per ipsa serra usque in ipso Redeiritio²⁵ de Sancto Genesio; et inde descendit per ipsa serra usque in ipso Sorbeirolo²⁶ de Sancto Genesio; inde vero ascendendo seu descendendo pervenit in ipso puio²⁷ qui est super ipso Roviscalio²⁸; et inde descendit per ipsa serra usque ad ipsa Meda iam superius scripta, quae est intus in ipsa mare.

Ista vero omnia superius comprehensa dono ego Gauzfredus²⁹, comes, simul cum filio meo Soniario, episcopo, ad domum Sancti Petri apostoli iam praetaxati coenobii, cum ipsas ecclesias quae inibi³⁰ sunt sitae atque fundatae, ex quibus ecclesiis est una fundata in valle Tabellaria seu valle Segalaria in honore Sancti Baudilii, martyris Christi, seu titulo Sancti Iohannis, quarum scilicet nomina non meminimus superius scribere. Ceteras vero ecclesias superius scriptas seu reliqua omnia inserta superius sic donamus atque constituimus sive firmamus, ut in potestate et dominatione Sancti Petri coenobii permaneant omni tempore sive Deo famulantibus ibidem. Et advenerunt nobis haec omnia tam per donativum³¹ regalem quam per parentum nostrorum.

Quem³² vero haec omnia superius scripta de nostro iure et³³ ditione in potestate et dominatione Sancti Petri, apostoli Christi, tradimus, firmamus et perenniter in eodem coenobio ista omnia in ae-

ternum valitura sive permansura censemus ab hodierno die et deinceps. Ea videlicet ratione vel conditione servata ut nullus unquam abba³⁴ ex eodem coenobio, nullus unquam deinceps monachus, maior vel minor persona, quamvis audeat sive praesumat hos castros superius scriptos sive rochas vel terras sub aliqua callida simulatione vel fraudulentia in cuiuscunque secularem personam transferre vel commutare vel vendere vel ingeniose quasi occulte concedere per nullum ullatenus lucrum sive ingenium.

Attamen volumus atque concedimus propter amorem Dei omnipotentis et sancti Petri, clavigeri summi, et animarum nostrarum salutem in aeterna quiete, ut habeant potestatem ipsi abbates et monachi praesentes et futuri ex eodem monasterio has terras et castros plantare, exfructuare³⁵, aedificare, usare et regulariter in eodem monasterio Sancti Petri perenniter vivere secundum regulam sancti Benedicti, haecque omnia, ut supradiximus, ut ita in perpetuum persistant. Statuentes beati Petri apostoli censura sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictione, ut nullus unquam nostrorum successorum necque alia magna persona parvaque, cuiuscunque ordinis aut dignitatis sit, audeat necque praesumat aliquam vim aut invasionem in rebus superius scriptis facere, nisi sub nostra nostrorumque successorum tuitione servi³⁶ Dei in eodem monasterio maneant securi et quieti.

Qui vero aliter agere praesumpserit, et hoc nostrum donum in aliquibus frangere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, beati Petri apostoli auctoritate anathematis vinculis innodatum et a regno Dei alienatum, atque cum Iuda traditore Domini Dei et salvatoris nostri Iesu Christi aeternis incendiis sit deputatus et cum impiis deficiat. Qui vero³⁷ custos et observator extiterit, benedictionis gratiam et caelestis retributionis a Christo, Domino Deo et salvatore nostro, multipliciter consequatur et vitae aeternae particeps esse mereatur.

Exarata est autem haec carta donationis II³⁸ nonas ianuarii, anno Trabeationis Christi DCCCCLXXIII³⁹, per indictione II⁴⁰, regnante Lothario rege Francorum, nobis autem imperante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus per omnia secula seculorum, amen.

+ Gauzfredus⁴¹, gratia Dei comes. Suniarius⁴² episcopus SSS. Wigo⁴³ presbyter SSS. Miro, gratia Dei episcopus, SSS. Ato SSS. SSS. Undila. Arnustus⁴⁴. SSS. Teudericus presbyter. Chintila presbyter SSS. Bencione SSS. Gauzfredus⁴⁵ SSS. Wiliemus⁴⁶ SSS. Enovius⁴⁷ SSS. Geldericus⁴⁸ SSS. Amalricus SSS. Adala SSS. Fulgas SSS. Ildericus SSS. Ado levita SSS. Varadellus SSS. Amimus levita de Provincia SSS. Petroni baptisati. Gotafredus praesbiter SSS. Gontalegus praesbiter SSS. Enego praesbiter SSS. Pacificus praesbiter SSS.

+ Wiskafredus, ac[si]⁴⁹ indignus sacer, qui hanc cartam donationis seu traditionis notavi atque exaravi sub die et anno quod supra⁵⁰.

1. in H. — 2. in Dei nomine ego] ego in Dei nomine H. — 3. nostra H. — 4. sive H. — 5. vittibus H. — 6. ad ipsam Petram Fictam et inde, *omet* H. — 7. Sorbecolo H. — 8. Feruilane H. — 9. per iamdicta via ... deinde ascendit, *omet* H. — 10. pino a. — 11. Reudae H. — 12. Subiridellos a. — 13. Nuardiola H. — 14. columbarias H. — 15. vel de parte, *omet* H. — 16. et quae] adque H. — 17. dicta H. — 18. dicta H. — 19. cum a. — 20. ipsis H. — 21. graniferis H. — 22. Firexemii H. — 23. Orrio H. — 24. Areolas H. — 25. Rederiricio H. — 26. ipsa Sorbeyrola H. — 27. pino a. — 28. Rovistalio H, Roniscalio a. — 29. Gauzfredus H. — 30. ibi H. — 31. donum H. — 32. Quae a. — 33. vel H. — 34. abbas H. — 35. exfructificare H. — 36. servorum H. — 37. verus H. — 38. pridie H. — 39. nongintessimo septuagessimo quarto H. — 40. secunda H. — 41. Gauzfredus H. — 42. Soniarius H. — 43. Hugo H. — 44. *Omet* H. — 45. Gauzfredus H. — 46. Guillelmus H. — 47. Enornus a. — 48. Gelfredus a. — 49. *Manca*. — 50. Amalricus ... quod supra, *omet* a.

EL PAPA BENET [VI], EN BUTLLA ATORGADA A L'ABAT HILDESIND DE SANT PERE DE RODES, CONFIRMA AL SEU MONESTIR ELS PRIVILEGIS I LES DONACIONS QUE LI CONCEDEIXEN LA IMMUNITAT I LA LLIURE ELECCIÓ D'ABAT I LI RECONeix LA POSSESSIÓ DELS SEUS BÉNS, UNA PART DELS QUALS CONSTA EN LA CARTA QUE FEREN EL COMTE GAUSFRED [D'EMPÚRIES] I EL BISBE SUNYER [D'ELNA] I EN EL PRECEPTE DEL REI LLUÍS. TAMBÉ LI CONCEDEIX QUE ESTIGUI SOTA EL PATROCINI I LA PROTECCIÓ DE LA SANTA SEU.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en un cartoral de Sant Pere de Rodes, anomenat «Libro llamado registro núm. 223», segons Pujades, ara perdut. — B. Còpia del segle XVII, feta pel monjo Guillem Costa: París, BN, Col. Baluze, 107, ff. 430-431, ex A.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXVII, cols. 906-908, ex B. — b. COCQUELINES, *Bullarum*, I, pàg. 274, ex a. — c. MIGNE, *Patrologiae*, CXXXV, col. 1086, ex a. — d. *Catalunya Romànica*, vol. IX, pàg. 670, ex a.

RE: PUJADES, *Crònica*, 7, pàgs. 38-40, ex A. — JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3777. — MONSALVATJE, *Noticias*, vol. 11, núm. CLXI, pàg. 221. — *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 235-238. — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 522. — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 23, pàg. 396.

La carta del comte Gausfred d'Empúries i del seu fill Sunyer, bisbe d'Elna, que s'esmenta en el text de la butlla és el document del 4 de gener del mateix any 974 (Doc. 420); ja hem dit, en comentar-lo, que Ramon d'Abadal, en el volum citat de *Catalunya carolíngia*, dóna la correspondència, en tres columnes, entre les donacions registrades en el document susdit, en la butlla present i en el precepte del rei Lotari de l'any 982 (Doc. 483). El text es troba repetit, amb poques variants, en la butlla del papa Joan XV del febrer de 990 (Doc. 523).

Benedictus episcopus, [servus]¹ servorum Dei, Hildesindo, religioso abbati venerabilis monasterii Sancti Petri apostoli fundati in comitatu Petralatense, in monte quem dicunt Rodas, subtus castrum Verdariae, et per te in eodem venerabili monasterio successoribus abbatibus in perpetuum.

Quoniam concedenda sunt quae rationabilibus desideriis pertinere noscuntur, nostri apostolatus auctoritas ad roborandam piam fidelium devotionem in praestandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur excellentiae quae laudabilis mansuetudo postulavit a nobis quatinus apostolica auctoritate per hoc privilegium concederemus et confirmaremus tibi tuisque successoribus in perpetuum supradictum monasterium cum omnibus suis adiacentiis et pertinentiis, cum finibus terminisque suis. Et ideo tuis piis desideriis faventes, nostra apostolica auctoritate decernimus idipsum praefatum Sancti Petri apostoli monasterium cum omnibus suis amodo et usque in finem seculi sub patrocinio et defensione sanctae Romanae et apostolicae matris Ecclesiae perpetim permanendum et sub tuitione sanctae nostrae cui Deo auctore deservimus Ecclesiae constitutum nullius alterius iuri et ditioni submitatur nisi sub tua tuorumque successorum in perpetuum.

Confirmamus namque tibi tuisque successoribus praedictum monasterium cum suis terminis et adiacentiis et cum omnibus quae inferius continentur, id est, ab ipsa Meda quae est infra portum Fraxani et ipso raso usque in locum quem dicunt Tres Fratres, a parte videlicet orientis usque in medium mare, atque inde vadit ad ipsum locum quem vocant molinum de Balascho, indeque pervenit ad ipsam Tamarit, et inde pergit usque ad ipsam Petram Fitam, et pervenit ad ipsam Matellam de Gomesindo atque inde descendit per ipsam serram usque in ipso Fitorio de monte Pininello, et vadit ascendendo usque in summitatem² ipsius montis atque descendendo pergit per ipsam

viam usque in locum quem vocant Sorberelo, et descendendo pervenit in ipsam Clusam et ad ipsum casalem de Friulano; inde vero ascendit per iamdictam viam ad ipsum casalem de Salvatore et ad ipsum collum Trederici de Vinea Vetula et pervenit usque in summitatem montis qui ibidem est; inde vero vadit per ipsam serram usque in collum de Hermeneardo, et pervenit ad fontem sive ad collum de Filmera, et inde ad collum Sancti Genesii; sicque ascendendo et descendendo vadit per summitatem de ipsa serra quem vocant Calmi et pervenit subtus ipsum castrum quem vocant Pinna Nigra usque in ipsas vineas quae sunt de Palatio; et vadit subter ipsam silvam quae est ad meridiem subtus castrum Virdariae usque subtus ipsam rocham quam dicunt Fitorio, et ascendit ad vallem de Fulcimania atque pervenit subtus fontes de Devotas³ in vallem de Fruione⁴; inde vero vadit per ipsas rochas usque in montem de Infesta et descendit a parte occidentis per ipsam viam publicam usque in Rocham Ventosam, et in ipsum usque in locum qui vocatur [collum]⁵ de valle Budiga, et ascendit ad ipsam Crucem sicque descendit usque in viam de iamdicta Cruce per ipsam vallem usque in reigo de Budiga; inde descendit in collum de Terrario et pervenit in summitatem montis quem dicunt Rocha Morena; deinde a parte circii descendendo et ascendendo pervenit in summitatem de Wardia Maurisca, et pergit per summam serram usque in parada de Durando et pervenit per summam serram usque in Rederix de Sancto Genesio; et ascendit per summam serram in ipsum pugium qui est super ipsum Rovescarium, et descendit per ipsam serram ad iamdictam Medam quae est intus in mare.

Item infra hos terminos confirmamus tibi tuisque successoribus ecclesiam Sanctae Crucis cum decimis et primiciis et Sancti Iohannis cum decimis et primiciis et oblationibus atque alodibus ad ipsas ecclesias pertinentibus, et ecclesiam Sancti Baudilii in valle Tabellaria, et ecclesiam Sancti Stephani quae est in valle Subiradellos, et ecclesiam Sancti Fructuosi, et ecclesiam Sancti Vincentii quae est in valle Lanciani cum decimis et primitiis suis, et ecclesiam Sancti Genesii, et ecclesiam Sancti Petri cum ipso castro Miralias, et ipsum castrum Virdariae cum ipso Castellare et cum ipso Fitorio et cum Pinna Nigra, cum omnibus rochis, terris et silvis quae infra hos terminos sunt, excepto ipsam silvam de Sancto Romano, sicut resonat in carta quam fecerunt Gauzfredus comes et episcopus Suniarius ad iamdictum coenobium.

Item confirmamus ad ipsum coenobium in perpetuum stagnum de Castilione cum ipso gradu de mare et cum ipsis insulis, sicut resonat in praecepto Ludovici regis sive in carta quam fecerunt Gauzfredus comes et Suniarius episcopus ad monasterium iamdictum, et quantum habet ipsum monasterium in villa Castellione et in villa Palatioli quem vocant Furtianum superiorem et Furtianellum minorem, et villarem Ildesindi cum ipsis stagnis et piscatoriis, et omnia quae habet in terminio de ipso Faro et villae Saccari et villae Novae et villare Stagnuolo cum ipsis stagnis et suis villarunculis, et quantum habet in villa Petralata et in villa Oleastri et in villa Sancti Clementis et in villare Dodolfi. Et in comitatu Impuritano, et quantum habet in villa Militiano quem vocant Sanctum Petrum, et in villa Armentaria cum ipsa ecclesia Sancti Martini, et in villa Mucroni, et in villa Columbi, et in villa Chaniano cum ecclesia Sancti Martini, et in villa Suufrana, et in villa Dalmalia, et in villa Torricella, et in villa Riubeuri Mortui. Et in comitatu Bisuldunensi, quantum habet in villa Lertio vel in Molendinos vel in Tapiolas quas vocant Figarias. Et in comitatu Gerundensi, ipsum mansum qui est infra muros eiusdem civitatis, et villam Palatioli cum ecclesia Sancti Genesii, et ecclesiam Sanctae Mariae in Blandas, et ecclesiam Sancti Iuliani, et ecclesiam Sancti Gaugini, et villam Felgari cum ecclesia Sancti Cypriani, et ecclesiam Sanctae Iustae, cum decimis et primitiis et oblationibus ad easdem ecclesias pertinentibus, et ipsum pinum qui fuit de Borrello et alaudia de Soccoronio. Et in comitatu Barchinonensi, et in Vallensi, in Monte Signio, et in valle Tordaria⁶, quantum ibidem ha-

bet, et in villa Larona, et in Agello, et in terminio de Olerdola, in Penades, alaudem qui fuit de Guiscllo. Et in comitatu Ausona, quantum habet in villa Berga cum ipsa ecclesia Sanctae Caeciliae cum suo alaude. Et alaudem quem habet in terminio de castro Cardona. Et in Correzano ecclesiam Sanctae Mariae et Sancti Petri cum suo alaude. Et in comitatu Paliarensi, iuxta civitatem Liminianam, ecclesiam Sancti Andreae et omnia quae habet in eodem comitatu. Et in comitatu Cerdaniae, in villa Alzela ecclesiam Sancti Petri et Sanctae Columbae cum decimis et primitiis et alaudibus oblationibusque ad eam pertinentibus, et quantum habet in villa Exi. Villam Villellam, in Confluenti, cum terminibus suis. Et in comitatu Funilietensi ecclesiam Sancti Andreae in valle Poziliano et quantum ibidem habet. Et iuxta muros Narbonae mansum unum. Et in comitatu Rossilionensi ecclesiam Sancti Salvatoris cum villare Miliani, et villam Lupiani, et ecclesiam Sanctae Columbae cum decimis et primitiis, et villam Coniunctam cum suis molendinis, et villam Pollestris cum ecclesia Sancti Martini cum decimis et primitiis atque alaudibus, et villam Torriliis cum ecclesia Sancti Petri cum primitiis et oblationibus. Et in comitatu Valle Asperi alaudem de Campellos et de valle Crosa, et villam de Rivo Nugario cum ecclesia Sancti Michaelis cum decimis et primitiis.

Decimas et primitias et oblationes de iamdictis ecclesiis et monasterium supradictum et loca et alodia cum omnibus finibus, limitibus, terminis et adiacentiis, quantum hodie ipsum monasterium infra hos comitatus superius scriptos habet et auxiliante Deo adquisiturus erit, iuris sanctae Romanae cui Deo auctore deservimus Ecclesiae a praesenti secunda indictione ipsum monasterium, villas et alaude et ecclesias cum omnibus eorum pertinentiis, ut supra legitur, in perpetuum per huius privilegii seriem stabilimus tibi tuisque successoribus detinendum et cum Dei timore regendum et dispensandum, ita ut nullus unquam regum, nullus episcoporum nullusque hominum in quolibet ordine et ministerio constitutus audeat moleste causis eiusdem monasterii incumbere, et haec omnia ut supra iussimus in perpetuum persistant, statuantes apostolica censura sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictione, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum praesumat aliquam vim aut invasionem in rebus ipsius monasterii facere.

Post obitum vero abbatis nemo ibi abbatem constituat nisi quem consensus et communis voluntas fratrum ex ipsa congregatione elegerit secundum Deum et sancto Benedicti regulam; nullumque praemium sive donum pro consecratione illius aliquis accipere contendat. Et si eum gratis episcopus ordinare noluerit ad cuius diocesim ipse pertinet locus, vel a nostra Romana matre ecclesia vel a quocunque voluerit episcopo per nostram auctoritatem libere ordinetur.

Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu praesumpserit haec quae a nobis ad honorificentiam Domini nostri Iesu Christi pro stabilitate iamdicti monasterii statuta sunt transgredi, sciat anathematis vinculo innodatum et cum diabolo et omnibus impiis aeterni incendii atrocissimo supplicio deputatum. At vero qui pio intuitu custos et observator eorum extiterit, omnimodae benedictionis gratiam omniumque peccatorum suorum absolutionem et caelestis vitae beatitudinem cum sanctis et electis a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in secula seculorum, amen.

Scriptum per manum Stephani, notarii regionarii et scriniarii nostrae apostolicae matris ecclesiae, in mense aprilio et indictione secunda. Bene valete.

1. Manca. — 2. firmitatem a. — 3. Bevotes a; però Devotas en els textos paral·lels esmentats. — 4. Frinone a; però Fruione en els textos paral·lels esmentats. — 5. Omet a. — 6. Iordaria a.

422

1 MAIG 974

GUINEDELLA, ANOMENADA BONADONA, I EL SEU FILL JOSFRED DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE VILABERTRAN ELS DELMES I LES PRIMÍCIES DELS ALOUS QUE POSSEEIXEN EN EL COMTAT DE PERALADA, EN EL TERME DE VILABERTRAN, PER TAL DE MANTENIR-HI EL CULT.

O.* Barcelona, BC, arxiu, perg. núm. 4572 (4-III-2). — A. Còpia del segle XII, interpolada: Barcelona, BC, arxiu, perg. núm. 4571 (4-III-2), ex O.

a. ARNALL, *L'escriptura*, vol. I, ap. 10, pàgs. 68-69, i vol. II, làm. 10, ex O.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàg. 29.

In nomine Domini. Ego Guideneldis, que vocatur Bonadonna, et filius meus Gaucefredus donamus pro amore Dei et remissione peccatorum nostrorum ad basilicam Sancte Marie ville Bertrandi decimas et primicias de ipsos alodes quod nos abemus in terminos et adiacentias de predicta villa Bertrandi, ut de eisdem decimas atque primitias sit illuminata et decantata ipsa basilica Sancte Marie, cum adiutorio que faciant ipsi parrochiani qui ibi veniunt. Et advenit nobis per parentorum et per comparatione et qualicumque voce. Sunt etiam predictos alodes in comitatu Petralatense, infra terminos predictae ville Bertrandi et prope villa Timim.

Sicut superius scriptum est, sic donamus predictas decimas et primitias Domino et sancte Marie que veneratur in ecclesia parvula apud villa Bertrandi, ut donet nobis Dominus post mortem nostram vitam eternam.

Quod si nos donatores aut ullus omo qui contra ista carta donationis ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare quod requisierit, set maledictus et excommunicatus sit et extraneus ab omni christianitate et cum Datan et Abiron, quos terra vivos absorbit, in infernum mergantur, et postea componat predictas decimas sicut per sacrilegium ad predictam basilicam Sancte Marie, et in antea maneat hec scriptura firma et stabilis omni tempore.

Facta ista scriptura donationis nostre kalendas mai, anno XX° regnante Lotario rex.

Sig+num Guidene[l]dis, qui vocatur Bonadonna. Sig+num Gaucefredus, qui hanc scripturam donationis fieri iussimus et firmare rogavimus. Sig+num Landericus. Sig+num Bonefilio. Sig+num Arnaldus.

Teudericus presbiter, qui hanc scripturam donationis scripsit SSS. die et anno quod supra.

423

7 MAIG 974

ADROER VEN ALS ESPOSOS RICULF I ERMESÈN UNA TERRA I MITJA MUJADA DE VINYA QUE TÉ PER COMPRA EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE SALT, PEL PREU DE CINC SOUS.

O.* Montserrat, AM, pergs. de Sant Cugat, núm. 23. Al dors: «De Salto in Gerunda» (s. XII).

In nomine Domini. Ego [A]d[ro]varius vinditor sum vobis Riculfo et uxori [tu]e Ermesinda, emtores. Per anc scriptura[m vindic]ionis me vindo vo[bis] te[rr]a mea propria, que est in comitatum Ierundense, in terminio de Salto. Et afronta iamdicta terra: de oriente in terra de Sancto Cucufati, et de meridie in alaude [de ...]alonne, et de occiduo et de circi subiungit in terra de Livula vel eredes suos. Et in alio loco, in iamdicto terminio, vindo vobis de [vine]a semodiata I, que afronta: de oriente in terra que fui de Maredetma condam, et de meridie similiter in terra que fui de Maretima condam vel eredes suos, et de occiduo in terra de Eiga femina vel eredes suos, et de circi in terra de Sancto Cucufati¹ vel de vos emtores. Et avenit mihi iamdicta omnia de comparacione.

Quantum infra istas totas afrontaciones includunt sic vindo vobis iamdictas terras ab omidem integritatem cum exio vel re[gre]sio earum, id est, propter precium solidos V, est manifestum.

Quod [si] ego vinditor aut ullus omo qui contra anc ista carta vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare set in duplum componere faciam, et in antea ista vindicio firmis et stabilis permanea.

Facta carta vindicionis nonas madii, anno XX regnante Lothario rege, filio Luduici condam.

Sig+num Adrovatio, qui anc carta vindicione fecit et firmare rogavi. Sig+num Suniuldu. Sig+num alius Adrovatio. Sig+num Scluva.

SSS. Baldofredus presbiter, qui anc carta vindicione scripsi et SSS. die anno quod supra.

1. Cucufati O.

424

30 SETEMBRE 974

EL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ-CONFLENT] I EL SEU GERMÀ MIRÓ, BISBE DE GIRONA, JUNT AMB L'ABAT GARÍ, UN COP ACABADA LA NOVA ESGLÉSIA DE SANT MIQUEL DEL MONESTIR DE CUIXÀ, COMENÇADA PER LLUR GERMÀ, EL COMTE SUNIFRED [II DE BESALÚ-CONFLENT], LA FAN DEDICAR. ACUDEN A LA CONSGRACIÓ ELS BISBES SUNYER D'ELNA, FRUJÀ D'OSONA, GUI SAD D'URGELL, ISOL DE TOLOSA, BERNAT DE COSERANS I FRANCO DE CARCASSONA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.
Regest redactat ex ORDEIG, *Les dotalties*, núm. 91, pàgs. 218-221.

425

23 OCTUBRE 974

LLOP SANÇ DICTA TESTAMENT, EN EL QUAL CONFIRMA UNA DONACIÓ ANTERIOR [FETA AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON] D'UNS BÉNS SITUATS A MAÇANET [DE CABRENYS].

[O]. Original perdut.

RE: *MONSALVATJE, *Noticias*, 11, pàg. 221, nota 1.

La donació anterior esmentada fou feta el 13 d'agost de l'any 972 (Doc. 415).

El regest de Monsalvatje diu: «Trasllat del monasterio de Camprodón - Massanet, any 21 de Leutario, 23 de octubre. Testament del prebit Lupo Sancio (en lo instrument antecedent) en que confirma y ratifica la mateixa donació, pág. 8, col. 1».

426

[Vers 964-974]

QUIMBERGA VEN A ADROER UNA CASA QUE TÉ PER HERÈNCIA EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LA VIL·LA SALT, PEL PREU DE TRES SOUS.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia del 27 de febrer de 989, feta pel prevere i monjo Guillem, perduda. — B. Regest del segle XVIII: Girona, Arxiu del monestir de Sant Daniel, llibre 20, núm. 51, pàgs. 30-31, ex A.

RE: *MARQUÈS, *Collecció*, núm. 4, pàgs. 60-61, ex B.

La data donada pel regest correspon al trasllat. La del document original, que no hi consta, havia d'ésser vers els anys 964-974, en què Adroer comprà i vengué unes terres a Salt (Docs. 350 i 417).

El regest diu: «Kinverga fembra ven a Adroer la casa ab sa cort, a qui succeí per sos parents, que és en lo comtat de Ierona, dins los térmens de la vila Salt. Afronta de solixent en terra y casa de Sanct Feliu, de migdia en la mateixa strada que va a la ciutat, de ponent en la casa y hort de Sanct Pere y de tramontana en lo mateix rech de Teder; la qual venda fa de dita casa, hort y cort de sa heretat per preu de 3 sous. En poder de Garollar prevere, qui ho ha escrit, die sobredit. Willermus, prevere y monjo, qui eixas escripturas de venda y donació de causa vella en nova ho ha traslladat axí com sobre està escrit o nomenat y en exas escripturas segons son sentit ningun frau ni imprès, als 3 de las kalendas de mars, any 2 regnant Ugo rey, qui fou duch».

427

8 FEBRER 975

ELS ESPOSOS ARIÜLF I CÀNDIDA, TRUITELL I EL SEU FILL BELL, ERMEGELL, SUNIFRED, ESTREGOT I EL SEU FILL JOAN, PREVERE, DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GIRONA L'ALOU QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE SOBRE-ROCA [LA BARROCA, TERME DE SANT ANIOL DE FINESTRES], EN EL LLOC DIT CANADELL. SE'N RESERVEN, PER A ELLS I PER A LLUR DESCENDÈNCIA, L'USDEFUIT A CANVI DE PAGAR ANUALMENT LA TASCA I UNA SOLDADA AL CABISCOL I AL SAGRISTÀ ARGEMIR, AIXÍ COM A LLURS SUCCESSORS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 347-348, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 57, pàgs. 144-145, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 55.

El cabiscol gironí era, almenys a les acaballes de l'any 975, el cèlebre Riquer. Aquest i el sagristà Argemir apareixen esmentats en la publicació del testament de l'arxipreste i abat Guadamir, mort el 12 de desembre de 975 (vegeu doc. 435).

[I]n nomine Domini. Ego Ariulfus et uxor mea Candida, et Tritille et filius meus his nominibus Bellus¹, et Ermegillus, et Seniofredus, et Estregodo femina et filio meo Iohanne, presbitero, placuit animis nostris et placet nullus contradicentis nec suadentis imperio, et hoc elegit nobis bona voluntas ut nos omnes simul in unum donare fecissemus alodem nostrum ad domum Sancte Marie sedis Gerundensis, sicuti et facimus, qui est in comitatu Gerundensi, in terminio quem dicunt Sobre Rocha, in aprisione de Grimal quem vocant Canadello, id est, terra et modiatas V cum ipsa [casa] que ibidem est, cum curte et orto et cum ipsos arbores et cum ipsas petras. Et affrontat: de oriente in ipso casale quod fuit condam Tudisclo, et de circi in ipso torrente quod discurrit in tempore pluviarum, et de meridie in ipso campo Tritille femina, et occiduo in ipso torrente.

Quantum infra istas affrontationes includunt sic donamus ipsum alodem ad domum Sancte Marie superius scriptum, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in ea videlicet ratione [ut]² dum vivimus nos donatores teneamus et possideamus nos et posteritas nostra post nos ipsum alodem et per singulos annos dona[re]³ faciamus ipsa tascha et solidata una aut solidum unum. Et volumus et mandamus ipsa tascha et ipsa solidata capiat eas caput scolis et Argemirus sagrista; dum vivunt, teneant et possideant, et post obitum illorum remaneat caput scole et alii sagriste qui fuerint post eos usque in finem in domum Sancte Marie.

Que vero ipsa omnia superius scripta de nostro iure tradimus in potestate Sancte Marie et istis canonicis superius scriptis, sicut superius insertum est. Quod si nos donatores aud ullus homo qui contra ista donatio venerit pro irrumpendum, non hoc valeat vindicare quod repetit sed componat ipsum alodem in duplo ad domum Sancte Marie, et insuper iram Dei omnipotentis incurrat et cum Iuda Scarioth, qui Dominum tradidit, particeps fiat et absorbeat illos terra, sicut absorbuisset Dathan et Abyron, et a liminibus sancte Dei Ecclesie extraneus fiat et veniat super illos malediccio davitica, que dicitur in psalmo: «Deus meus, ponet illos ut rotam et sicut stipulam ante faciem venti»⁴; et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis VI idus februarii, anno XXI regnante Lothario rege, filio condam Lodovici regis.

Sig+num Ariulfus. Sig+num Candida. Sig+num Truictille femine. Sig+num Bellus. Sig+num Ermegillus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Estregodo, qui simul in unum cum bono animo istam donationem facimus et firmare rogavimus. Sig+num Adroarii. Sig+num Vadamirus. Sig+num Vigila.

SSS. Iohannes presbiter, qui ista donationem dictavi et scripsi et SSS. sub die et anno quo supra.

1. Berrellus, però Bellus en la corresponent signatura. — 2. Manca. — 3. Manca. — 4. Ps. LXXXII, 14.

ADALBERT DÓNA, PER A DESPRÉS DE LA SEVA MORT I LA DE LA SEVA ESPOSA ELLÓ, AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON UNES PROPIETATS SITUADES EN EL COMTAT DE PERALADA, EN ELS TERMES DE LES OLIVES [TERME DE PERALADA] I DE MASARAC.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Camprodon, núm. 4.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXIII, pàg. 222, ex O. — SEVILLANO, *Inventario*, núm. 4, pàg. 75 (amb data de 964), ex O.

Transcrivim la datació donada per Monsalvatje, que la pogué veure sencera, ja que avui només és visible la primera xifra de l'any.

Magnus est titulus concessionis in quo nemo potest actu largitatis inrumpere, sed quicquid de gratuito animo donatum libenter inrevocabili modo permanet stabilitum. Consideravi in animo meo quantum sit pro peccatis faci [...] et paradisi patriam possidendi, dicente Domino: «Date elemosinam, dicit Dominus, quod sicut aqua extinguit ignem ita elemosina extinguit peccatum»¹. Per illam enim piam [...] dicturus est sanctis: «Venite, benedicti Patris mei, possidete regnum quod vobis paratum est ab origine mundi»².

Iddcirco tamen ego Adalbertus dono atque concedo [ad d]omum Sancti Petri apostoli, cuius ecclesia sita est in com[ita]tu Bisuldunense, in locum que dicunt Campo Rotundo, et est in comitatu Petralatense, in terminio [de vill]a que dicunt Olives vel in terminio de Meserag. [...] dono ad iamdicto Sancto Petro terras, vineas, casas, curtes, ortos, pratis, pascuis, silvis, ga[rricis], cultum et heremum, aquis aquarum vieduc[tibu]s et reductibus, omnia et in omnibus, quantum ibi habeo vel habere debeo pro quacumque voce. In tale pa[ctum] vel placitum inter nos Adalberto vivemus et [ux]ori sue Eilo teneamus et possideamus sine ullo blandimento, et post obitum nostrum remaneat S[ancto Pet]ro ad dominium. Et advenit ad mee per pa[ren]torum meorum vel ex comparatione.

Quantum sue afrontationes includunt sic dono et trado, [conce]do ad domum Sancti Petri apostoli ab integrum, cum exiis et regresiis earum. Et quisquis hoc inquietare voluerit in primis iram Dei omnipotentis incurrat et [...]a sua requiem nunquam inveniat, et ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donationis kalendas apriles, anno X[XI] re[gn]ante Leutario rege, filio condam Leudovici.

Adalbertus [...], qui ista scriptura donationis fecit et firmare rogavit. Sig+num Sendredo. Sig+num Livola. Si[g+num]. Tassus presbiter SSS.* Andreas presbiter SSS.*

Su[...], qui ista scriptura donatione scripsit SSS. die et anno quo supra.

1. Eccli. III, 33. — 2. Mat. XXV, 34.

429

28 JUNY 975

EL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ], LA SEVA ESPOSA ERMENGARS I EL BISBE MIRÓ [DE GIRONA] DONEN AL CENOBI DE SANTA MARIA DE RIPOLL ELS ALOUS QUE TENEN PER PRECEPTE REIAL A CAUSA DE LA BAUSIA DEL DIFUNT VESCOMTE GUIFRÉ [O UNIFRED], ANOMENAT FALQUET. UN DELS ALOUS ES TROBA SITUAT EN EL COMTAT D'OSONA I L'ALTRE, A LA VALL DEL CONFLENT.

Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa, núm. 1195, pàgs. 863-864.

430

10 SETEMBRE 974 - 9 SETEMBRE 975

ELS EXECUTORS I ALMOINERS D'UN TESTADOR DONEN AL MONESTIR [DE SANT JOAN DE LES ABADESSES] UN MAS SITUAT A PORREROLES, ENTRE PUIG OU I PUIG DE DOT.

[O]. Original perdut. A mitjan segle xv era a Sant Joan de les Abadesses, AM, sac IX, núm. 44. — A.* Regest del segle xv: Sant Joan de les Abadesses, AM, *Llibre de Canalars* I, f. 59v, ex O.

RE: UDINA, *El Archivo Condal*, ap. II, núm. 275, pàgs. 496, ex A.

El regest del segle xv diu: «Donacio unius mansi consistentis a Porrerolos, afrontat cum Puio Alto a parte orientis et a de circio cum Puio Adaulfo; donatur huic monasterio per executores et helemosinarios unius testanti[s]. Anno XXI° regnante Lothario rege».

431

10 SETEMBRE 974 - 9 SETEMBRE 975

ELS ABATS HILDESIND [DE SANT PERE DE RODES], ERMENISCLE I SUNYER SUBSCRIUEN UNA ESCRIPTURA D'ESTABLIMENT.

[O]. Original perdut.

RE: *VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàg. 46.

Irminiscle era, segurament, l'abat de Sant Quirze de Colera i Sunyer, el de Santa Maria de Roses.

El regest de Villanueva diu: «Tengo por cierto que en la vejez de Hildesindo se le debió dar coadjutor que le sucediese en la abadia. No diré lo mismo de dos abades que firman en escritura de establecimiento del año XXI de Lotario (976), en que después de Hildesindo suscriben *Yrmynysclus abba. Sonniarius abba*. Estos debían serlo de otros monasterios».

432

14 SETEMBRE 975

EL PREVERE PRIM DÓNA AL MONESTIR DE SANT JOAN [DE LES ABADASSES] UN ALOU QUE TÉ EN EL COM-TAT DE BESALÚ, A LA VALL DE MIERES, EN EL LLOC ANOMENAT «PUIO ANIARICO».

O.* Barcelona, AR (ACA), Cancelleria, pergs. de Borrell II, núm. 13.

a. MONSALVATJE, *Noticias*, 15, núm. MMCLV, pàgs. 215-218, ex O. — b. UDINA, *El Archivo Condal*, núm. 180, pàgs. 355-357, ex O. — c. CONSTANS, *Diplomatari*, I, núm. 43, pàgs. 269-271, ex a.

In nomine Dei aeterni. Ego Primus presbiter, donator. Magnum michi et satis licitum esse videtur domum Dei hedificare et de meis rebus honorare atque concedere, audiente me predicacionem sanctorum patrum quia helemosina a morte liberat animam.

Propterea dono atque concedo ad domum Sancti Iohannis monasterio, qui est situs in comitatu Ausona, in valle Riopullo, iuxta flumen Tezer, ipsum meum alodem proprium quem habeo in comitatu Bisuldunense, in valle Miliarias, in locum quem dicunt Puio Aniarico, et advenit michi per comparacionem, et est ipse alodes: casas cum curte et orto et cum ipsa terra ubi ipsas casas sunt fundatas. Et habet afrontaciones ipsa terra cum ipsas casas: de parte orientis in terra de Tassio, et de

meridie in ipso croso superiore, de occiduo in terra de Tassio vel in terra de filius Sendovado, de circi in ipso semitario qui pergit ad ipso barrio. Et alia pecia de terra qui ibidem est cum suos arbores glandiferos seu ipso perario afrontat: de oriente et de meridie in terra de Tassio et sic pervenit usque in medio ipso croso inferiore, de occiduo in ipso semitario, de circi in terra de Sendovado vel filios suos. Et alia pecia de terra qui est ad ipso kanneto afrontat: de oriente in terra de Tassio, de meridie in terra Sancti Stefani vel de Todmiro, de occiduo in ipso kanneto¹ vel in ipsa kintana. Et alia pecia de terra qui est ad ipso torculario afrontat: de oriente in ipso torrente qui discurrit de ipsa fonte, et de meridie in terra Sancti Stefani vel in terra de Todsia, de occiduo in ipsa kintana, de circi in ipsa [terra cum] ipso hermo. Et alia pecia de terra qui est ad ipsa era et cum suis arboribus glandiferis afrontat: de oriente in ipsa strada, et de meridie in terra de iam supradicto Tassione, et de circi in ipsa era vel in terra Sancti Stephani et de suos heres, de occiduo in terra Tassione. Et alia pecia de terra qui ibidem est et pervenit usque ad ipso campo qui est ad ipsa mata cum suas affrontaciones et ipso campo de ipsa mata cum suas affrontaciones. Et alia pecia de terra qui est in ipsa Comma Felgosa cum suas affrontaciones. Et alia pecia de terra qui est supra ipsa comma de kasale de Hismael cum suas affrontaciones et ipsa comma ad ipso casale de Hismael qui descendit ad ipso torrente qui discurrit de Comma Lata vel de ipsa fonte cum suas affrontaciones. Et ipso campo ad ipso Ulmello afrontat: de oriente in terra de iam supradicto Tassione, et de meridie in torrente de ipsa Comma Lata, de occiduo et de circi in terra Sancti Stephani vel heres suos. Et alia [pe]cia [de] terra qui est subtus Iserga similiter cum suas affrontaciones. Et ipsas vineas qui sunt in Batipalmas cum ipso rovere de ipso Cadalito habent af[ron]taciones: de oriente in vinea de Todsia vel de Goltredo de Matamala, et de meridie in ipsa strada qui pergit ad ipsos Pontillos, de occiduo in vinea de Emerico vel de Ansulfo, de circi in ipso puio qui est super ipsas vineas. Et in supra modiata I de terra herma quod emi de homine nomine Calvo, et afrontat [ipsa] terra: de oriente in via qui pergit ad Malbrugario, et de meridie in ipso torrente de Malbrugario, et de occiduo in ipsa serra supra ipso croso, de circi in ipso puio super alia croso. Quantum omnes iste affrontaciones includunt, que superius resonant sive in terris sive in vineis, cultum vel incultum, condirectum vel heremum, omnia cum illorum arboribus pomiferis vel impomiferis, perariis seu glandiferis, pratis vel pascuis, aque itibus vel viaductibus vel reductibus, omnia et in omnibus, quantum infra istas affrontaciones habeo vel habere debeo per qualicumque voce, sic trado atque concedo ad domum Sancti Iohannis monasterio supra iamdicto ipsum meum alode quem habeo in comitatu supra iamdicto, in loco supranominato ab integro cum exios et regressios suos propter remedium anime mee, ut pius et misericors sit Deus in peccatis meis, et est manifestum.

Predicta vero hec omnia de meo iure in potestate et dominacione trado vel dono domus Sancti Iohannis cenobii supra iamdicti, ut ab hodierno die et tempore quiete et secure teneant et possideant ipsum alodem supranominatum abbatisse et sanctimoniales femine et omnes ibidem Deo servientes, presentes et futuri, ita obtineant hec omnia que superius resonant sicut ceteris alaudis et munificenciis ad domum Sancti Iohannis pertinentibus, ita tamen ut pro anima mea Deum exorare non pigeant ut misericordiam et veniam a Domino accipere merear.

Quod si ego donator aut aliqua potens aut infima persona aut ullusque homo contra hunc titulum donacionis infremuerit omne peccatum meum anime illius sit obligatum atque cum Iuda traditore, qui Dominum tradidit, porcionem accipiat in futuro iudicio, et insuper componat hec omnia superius scripta in quadruplum ad domum Sancti Iohannis cenobii supra iamdicti cum omni sua inmelioracione quantum eo tempore valere potuerit, et in antea ista donacio firma et stabilisque permaneat omnique tempore.

Facta karta donacionis XVIII kalendas octobris, anno XXII regnante Leuthario rege, filio Ludovici.

Primus presbiter, qui ista donacione feci et testes firmare rogavi. Sig+num Vitalis. Sig+num Vivas. Sig+num Savaricus.

Arnulphus presbiter, qui hanc kartam donacionis scripsi et SSS. die annoque prefixo.

1. afrontat: de oriente ... in ipso kanneto, *repetit*.

433

24 FEBRER 976

EL BISBE MIRÓ [DE GIRONA], AMB EL CONSENTIMENT DEL SEU GERMÀ, EL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ], APROVA L'ELECCIÓ DE DODÓ COM A ABAT [DEL MONESTIR DE SANT PERE DE BESALÚ], FETA PELS MONJOS DEL MONESTIR.

[O]. Original perdut. Villanueva veié el pergamí original, mutilat de la part superior i de la inferior, a l'arxiu de Sant Pere de Camprodon.

a.* VILLANUEVA, *Viage*, XV, ap. XXXIII, pàgs. 278-280, ex O. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 6, ap. IV, pàgs. 10-12, ex a. — c. *Catalunya Romànica*, vol. X, pàg. 88, ex a.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXV, pàg. 223. — GROS, *Sant Pere de Camprodon*, pàgs. 77-79.

Segons la tesi exposada per M. S. Gros, aquest document correspon a l'elecció de Dodó com a abat de Sant Pere de Besalú i no pas de Sant Pere de Camprodon, bé que més tard, almenys des de l'any 987 (Doc. 512), també es féu càrrec del monestir de Camprodon. Sobre la data, vegeu VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàg. 117.

[...] videbantur expendi. Ob id ego prelibatus presul divino ut nocturno spiratus flamine more decessorum meorum protinus abnui, et in huic sacrato loco monachis undecumque collectis locavi ut omnipotenti Deo et prelibati martiris sub regula almy patris Benedicti militarent et pro statu totius aeclesiae eius clementiam iugiter implorarent. Proinde igitur nos licet exigua congregatiuncula tamen hoc scientes, quia equonomi gregi dominicis solerti convenit cura insistere, et truculentum idrum a cordibus fidelium propulsare, quia quantum extremum diem novit propinquare, tanto seivius caulas dominicas nititur incursare: et ideo clementiam praescripti episcopi sui-que fratri domni Olibani, comitis, humetenus deposcimus ut pro amore divino nobis consulere studeamini et abbatem Deo dignum nobis praevidere dignemini, scientes pro hoc mercedem bonam a Domino recompensari, si illud caste et zelo Dei fecerint, sicut e contra peccatum, si neglexerint.

Idcirco ego praelibatus episcopus, unacum consilio supradicti fratris mei, necnon et cum assensu meorum caterve clericorum praedictae katervule fas tribuentes, ut secundum regulam almy patris Benedicti abbatem sibi eligerint cuius morigeris famulentur obsequiis. Nos ergo licet exigua congregatio solerter illum investigantes et diu quaesitum divinitus nobis delatum nomine Dodonem, qui cum opitulatione divina secundum nostri arbitrii loco patris congruesat potest constitui. Qui ceu beatus Benedictus edocet, duplici doctrina suis praeesse valet discipulis, non a nostro ordine videlicet externum, sed sub monastica disciplina diu elegantissime edocatum, quem bonis novimus mori-

bus adornatum, sapientia sale conditum, karitate rutilum, castitate nitidum, humilitate praecipuum, prudentia astutum, misericordia et pietate egregium et regulari norma ad plenum instructum. His et aliis virtutibus opido contum, dignum, talem ac tantum per omnia Deo virum eligimus atque adclamamus, ac fieri nobis abbatem poposcimus, quo patrocinate suave Christi portare queamus iugum et patris iure super nos teneat principatum.

Ego igitur praescriptus episcopus, unacum fratri meo domni Olibani comitis, petitioni istorum fratrum faventes caedimus praescriptum cenobiolum cum rebus omnibus sibi pertinentibus tuae ditioni, ut amodo cum tibi subditis regulariter Deo militare studeas, et rebus omnibus regulariter fruearis, tuearisque et deffendas. Et ut haec huius adclamationis scedula plenam et inconvulsibilem omni tempore obtineat roborem, manu propria subter firmavimus, stadmis et bonis hominibus roborare curavimus subscriptionibus et signis.

Exarata est igitur haec adclamationis scedula elapsis dominicae Humanationis annis ter senis quinquagenis, ebdeque denis ter binisque, indicione tetra, die bisterna kalendarum martiarum, anno tetra pento dipondio Leuthario Francorum rege obtinente regno.

Miro, gratia Dei episcopus, SSS. Oliba, gratia Dei comes, SSS. Poncius + SSS. Odo levita SSS. Teudericus abba SSS. Hæfredus archilevita SSS. Wigila presbiter SSS. Rodestagnus subdiaconus SSS. Endalecus monachus SSS. Eldericus monachus SSS. Barone levita SSS. Ferrucio monachus SSS. Gulteredus monachus SSS. Durandus monachus SSS. Radulfus monachus SSS. Truitarius monachus SSS. Oliba levita SSS. Servusdei levita SSS. Sonifredus levita SSS. Modegarius levita SSS. Wilelmus subdiaconus SSS. Petrus subdiaconus SSS. Morgadus presbiter SSS. Dela levita SSS. [...].

434

5 ABRIL 976

EL COMTE GAUSFRED [D'EMPÚRIES] I EL SEU FILL SUNYER, BISBE [D'ELNA], DONEN AL MONESTIR DE SANTA MARIA DE ROSES LA PORCIÓ DE MAR QUE VA DES DE LA DESEMBOCADURA DE LA MUGA FINS AL PORT DE LA CREU, AMB LA PESCA, ELS NAUFRAGIS I TOTS ELS DRETS SOBRE EL MAR. TAMBÉ LI DONEN LA PORCIÓ DE MUNTANYA QUE VA DES DEL PORT DE JÓNCOLS I DEL CAP DE NORFEU FINS AL CAP DIT MORELL, L'ESGLÉSIA DE SANT SADURNÍ I SANT JOAN DE RUSTIÀ I UNA COROMINA SITUADA A L'ALTRA BANDA DE LA MUGA, EN EL COMTAT DE PERALADA. LI DONEN, A MÉS, EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, L'AIGUA PER ALS MOLINS SITUATS EN EL TERME DE CASTELLÓ [D'EMPÚRIES] I UNS BÉNS A TONYÀ [TERME DE GARRIGÀS], AMB UN ESTANY I PESQUERES.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Santa Maria de Roses*, f. 1, ex O. Villanueva veié el cartoral al monestir d'Amer. — B. Còpia de 1666: Girona, AD, *Llibre de Actes de Donacions de Amer*, ff. 1-3.

a. MARQUÈS, *El cartoral de Santa Maria de Roses*, núm. 1, pàgs. 27-29, ex A. — b. *Catalunya Romànica*, vol. IX, pàg. 778, ex a.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIV, pàgs. 234-236, ex A. — MONSALVATJE, *Noticias*, 25, pàgs. 43-45.

Les referències a la presa de Barcelona en temps de l'emperador Carles, a la destrucció del monestir de «Magrigul» i a la fundació de Santa Maria de Roses per uns monjos que en fugiren, així com a l'assolament de

la villa Tonyà pels pagans, corresponen a interpolacions dutes a terme segurament al segle XI, segons l'opinió d'A. M. Mundó.

In nomine Domini. Nos simul in unum, Gauzfredus, gratia Dei comes, et Soniarius presul, eiusdem filius, donatores sumus ad domum Sancte Marie cenobium quod dicitur Rodis. Certum quidem et manifestum est enim et omnibus fidelibus nostris notissimum, quod placuit animis nostris et placet ut aliquid de rebus nostris concederemus prefato cenobio, sicuti et facimus, propter remedium animarum nostrarum, ut pius et misericors Deus sit in peccatis nostris. Propterea concedimus atque donamus ad predictum cenobium ipsum mare cum omni sua piscacione, de ipso gradu fluvium Sambuce usque ad ipsum portum cuius vocitatur Crux. Donamus namque ibi in eodem loco omnes decimas atque naufragaciones que adveniunt infra huius terminos, et manedas de ipso Morrellum usque ad ipsum gradum Sambuce, sicut superius prelibatum, de omnibus piscacionibus qui ibidem exercentur sive adquiruntur pro qualicumque ingenio a quibuscumque hominibus, tam nostrorum quam relicorum forensium regionum.

Item concedimus prefato monasterio omne usum vel censum de ipso mare infra hos terminos, quod nos abemus vel tenemus [per] preceptum regalem vel per vocem parentorum nostrorum, in omnia et in omnibus, totum ab integro, tam in negociis exercendis quam in navigiis operandis et reliquis usibus acquirendis, cum omnibus sibi iuste legaliterque pertinentibus rebus in integro, hac pro Dei amore sueque retributionis mercede in eodem loco cum omni firmitate stabiliendo locamus.

Et insuper donamus ad predictum cenobium omnia montana ex parte oriente et ex parte meridie sive in occidente seu in parte aquilonis, sic concedimus ad predicto huius locum ad usufructuario. De parte orientis recensitus est ex ipso port cuius nuncupatur Ionculs usque in ipso capud Nofeu. Et de meridie recensitus est ex ipso capud Nofeu usque in capud Moirel, exceptus ipsa medietate vallis Magrigul cum illorum pertinentiis medietate. <Illo igitur tempore, domino Karolo imperatore quemlibet regnavit in Francia, obtinueruntque pagani Barchinonam et diripuerunt omnia hac regione atque montana, ibi erit constructum cenobium alme Dei genitricis Marie cuius vocitatur Magrigul, et titulo Sancti Salvatoris ex parte meridiano atque ex supremo ex parte aquilon titulo almi Michaelis archangeli; vastavit atque predavit utrumque, ad heremum fuit adductum. Tunc vero paululos [...] monachis ex huius loco demigrarunt, construxerunt ecclesiam parvulam in honore Dei et beate Marie ibi famulantibus et exorant usque in presentem diem. Rursum itaque tempore fuerunt ingressi miles fortissimi christiani ex illa montana ad pugnam atque deffensionem contra paganos, cuius montana combusserunt et vinctos christianos minabunt. Proinde miles cuius ingressi fuerunt ad utilitatem vero vite illius manebit et quantum sufficere possit et aliquas partes propter deffensionem; utrum aliqua medietate ad predictum cenobium cum exios et regressios et affrontacionibus earum, quicquid ad utilitate usus hominum pertinent>. Et de occiduo recensitus est ex ipso Moirel usque in ipso pug cuius vocitatur Mons Asper. Ex parte vero circi recensitus est ex ipso collo Pradel Aruino usque ad ipso loco cuius vocitatur Pug Gros.

Quapropter firmiter pro eterne retributionis mercede volumus stabilire ut nullus comes, nullus iudex publicus vel quislibet ex iudiciaria potestate, aut aliquis ex heredibus vel successoribus nostris in ipso mare vel in ipsa montana infra hos terminos ab hodierno die et tempore audeat ibi aliquas redibiciones exigere pro qualicumque ingenio, nisi forte abbas et monachis eiusdem cenobii per missiones suas eis licenciam dederint, qui hoc obtinere voluerit, piscaciones aut aliquas qualescumque mercimonias fungere. Simulque in ipsa montana ubique exercentur ullus homo ad fructificationem terre censum prebuit ad predictum cenobium.

Donamus namque in eodem comitatu Petralatense similiter ad iamdictum cenobium, in loco qui dicitur Rusticiano, ecclesiam Sancti Saturnini et titulo Sancti Iohannis, simul cum ipsis mansionibus qui i[bi]dem sunt, et ipsam condaminam que ibi est simul cum ipso orto et area atque chintanales necnon et ipso prato cum suis pascuis et molendinariis cum capud aquis et regos. Similiter donamus ibidem partem de ipsa condamina que est ultra fluvium Sambuce, et ipsam aquam fluminis que se influit per ipsam condaminam. Concedimus vero eidem cenobio hec omnia superius scripta propter Deum et remedium animarum nostrarum et propter animas genitorum nostrorum, ut mitis et placabilis sit nobis Deus in diem iudicii, cum exiis et regressiis suis et cum suis affrontacionibus, totum ab integro, ut ab hodierno die et deinceps abbates de eodem cenobio et monacis Deo famulantibus ibidem teneant atque possideant hec omnia superius comprehensa, totum ab integro, sine alicuius inquietudine.

Item concedimus eidem cenobio in termino de villa Kastilion capud aquis de molendinis, quem iam¹ dudum tenet per donitum Kindiberge, que fuit condam, ipsut cenobium, et advenit nobis hec omnia per parentorum sive per comparacionem. Et in comitatu Impuritano similiter, compuncti divina pietate, donamus ad sepe iamdictum cenobium quantum habuimus vel habere debemus per qualecumque voce in locum que dicitur Toniano sive in fines vel terminos eius, totum ab integro, cum exiis et regressiis suis, simul cum ipso stanno vel rego que ibidem est, et cum ipsas piscaciones, id est, in aquis aquarum vieductibus vel reductibus, et sunt hec omnia terras cultas vel incultas, vineis, vinealibus, pascuis, pratis, garricis, arboribus tam pomiferis quam impomiferis, tam quesitum quam ad inquirendum, omnia et omnibus quantum ibidem habemus per donacionem regalem vel per beneficium regis vel per vocem parentorum nostrorum sive per fiscum, <quando² venerunt pagani et diripuerunt totam villam necnon et predones huius regionis ad eremum perduxerunt; incole vero sive cultores loci illius plures fuerunt in captivitatem transducti, et plures iterum per obpressionem malorum predonum, sua omnia deserentes, ad loca alia demigrarunt. Unde actum est ut secundum legem Gotorum fiscus regis efficeretur; sed nos³ plures vices sumus conati ut iterum suis cultoribus possideret et in statum pristinum permaneret, sed nullatenus hoc ad effectum perducere valentes, divino dono compuncti in animo nostro statuimus hunc cenobium ex hoc in honore Dei omnipotentis et genitricis eiusdem Domini nostri honorare, sicut nos ex his et similibus rebus facultatem faciendi habemus per donacionem regalem>. Et habet affrontaciones: de parte orientis in ipso termino de Siurana sive in villa de Porchos, a parte meridie infrontat in strada que pergit in villa Palacii sive in termino de Palacio, de occiduo descendit per ipsa summa serra usque in ipsa aqua que dicunt Rivo de Achim, et deinde pergit usque ad ipsa strada francisca; a parte vero circi infrontat in termino de villa Morel vel in termino de villa Dalmacia.

Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus hec omnia superius scripta ad domum Sancte Marie monasterium quod dicitur Rodas, cum exiis vel regressiis suis, totum ab integro, propter Deum et remedium animarum nostrarum, et propter remedium et remissionem parentorum nostrorum, ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Abbates enim et monacis presentes et secuturi servientes domo Sancte Marie ita obtineant ista omnia superius comprehensa sine cuiuscumque inquietudine, sicut ceteris alodiis et munificenciis Sancte Marie pertinentibus, faciendi exinde quicquid voluerint regulariter in Dei nomine plenissimam habeant potestatem usandi, exfructuandi, ita tamen ut pro peccatis nostris apud Dominum intercedere non pigeant. Quod si nos donatores aut aliquis ex heredibus nostris sive quilibet subrogata persona extiterit, quod fieri minime credimus, qui contra hanc donacionem vel cessionem veniat pro inrumpendum, hoc quod requirit non valeat vindicare set componat ista omnia, sicut Gotorum lex continet, ad domum Sancte

Marie cum omni sua inmelioracione in duplo, et in antea ista donacio omnique tempore in omnibus suam habeat firmitatem.

Facta carta donacionis nonis aprilis, anno XXII regnante Lotario, filio Lodovici regis.

Sig+num Gauzfredus, gratia Dei comes. Sig+num Soniarius presul, eiusdem filius, nos simul in unum, qui ista carta donacionis fecimus, firmavimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Guillelmus de Vultreia. Sig+num Bencom. <Sig+num Gauzpertus Guillelmi. Sig+num Mir de Bucchona>. Sig+num Tedmar. <Sig+num Gige de Sumalies>.

Madexo⁴ presbiter, qui hanc cartam donacionis scripsit et SSS. die et anno quod supra.

1. quam A. — 2. quam A. — 3. vices, *supprimeix* A. — 4. Madeox A.

435

[GIRONA, GENER-MAIG 976]

EN PRESENCIA DE DOS JUTGES, DE VUIT SACERDOTS I DE MOLTS BONS HOMES, ELS ALMOINERS I ELS TESTIMONIS DEL TESTAMENT DEL DIFUNT GUADAMIR, ARXIPRESTE I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], EL FAN PÚBLIC SOTA JURAMENT DINS L'ESGLÉSIA DE SANT GENÍS DE GIRONA. DECLAREN QUE ES TROBAVEN PRESENTS QUAN L'ESMENTAT GUADAMIR, MALALT EN LA SEVA MANSIÓ DE SANT FELIU DEL BURG DE GIRONA, MANÀ REPARTIR ELS ALOUS I ELS BÉNS MOBLES QUE TENIA A NOVES, CALÇ, LES PRESES, MONTFULLÀ, VOLTREGÀ, BOLÒS, BAS, ARBÚCIES I ALTRES LLOCS ENTRE LES ESGLÉSIES DE SANTA MARIA I SANT FELIU DE GIRONA, SANT PERE DE VIC I SANT PRIVAT D'EN BAS I ENTRE ELS SEUS FAMILIARS I DIVERSOS PERSONATGES, COM ARA EL BISBE MIRÓ [DE GIRONA].

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XVII: Girona, AC, *Transumpta instrumentorum*, ff. 97-99v.

No sabem la data del document perquè en manca la part final. Això no obstant, un necrologi gironí reportat per Monsalvatje (*Noticias*, 14, pàgs. 271-272) fixa la mort de l'abat Guadamir el 12 de desembre de l'any 975. La publicació del testament hagué de fer-se, d'acord amb la legislació, abans de complir-se els sis mesos de l'òbit, probablement entre els mesos de gener i maig de 976.

Conditiones sacramentorum ad quas ex ordinationes de iudices qui iussi sunt iudicare, id est, Honestus et Ermemirus, iudices, necnon Senteldus, Guilaricus, Teudesindus, Seni[o]fredus, Tudisc[l]us¹, Ioannes, Somarcus, Viscfredus, sacerdotes, sive in presentia Bernardus, Sancio, Sonifredus, Dursacus, Sunifredus item, Wifredus, Remesario, Baldofredus, Pontio, Miro, Sentulphus, Lodegario, Ansulphus, Felix et aliorum plurimorum bonorum hominum [qui]² ibidem aderant. Testificant testes prolati quas profert Wadaldus vicecomes, Witardus, Adalgardus, Americus, Acfredus archilevita, Adalbertus, Amalricus, frater suus³, et Guiribertus archidiaconus, Eldefredus, Lobatone⁴ diacono, Adalbertus presbiter, Auriolus, Ricardus, Miro levita, Ansulpho, filio Pacifico, et Ricario et Argemirus, sacerdotes. In faciem de supradictos iudices et sacerdotes vel bonis hominibus ad exprobanda voluntatem vel eleemosinam de quondam V[a]damiri⁵, archipresbiteri et abba. Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant, sicuti et iurant, id est, Rotarius, Witiza, Bellucius et Guillelmus, testes.

Nos predicti eleemosinarii advocati et testes unum damus testimonium: iuramus in primis per Deum, patrem omnipotentem, et per Iesum Christum, filium eius, Sanctumque Spiritum, qui est in trinitate unus et verus Deus, et super aram Sancti Genesii, martir Christi, cuius ecclesia scita est infra

muros Gerunda civitate, supra cuius sacrosancto altario ubi has conditiones manibus nostris continemus et iurando contangimus, quia nos supradicti testes scimus et in veritate notum habemus et presentialiter eramus et oculis nostris vidimus et aures audivimus ad eadem hora quando iacebat quondam Wademiri, archipresbiteri et abba, in ipso burgo de predicta civitate, in mansione Sancti Felicis martir, in sua domo, in suo lecto, sua plena memoria ad sua extrema voluntate ab egritudine dettentus, unde ille obiit. Sic nos videntibus et audientibus iniunxit atque commendavit sua eleemosina ad istos supradictos eleemosinarios vel advocatos et ordinavit ad eos suam voluntatem et revestivit⁶ eos per suum verbum et per suum testamentum ut post obitum suum fuissent sui tutores, advocati vel eleemosinarii et habuissent potestatem ad distribuere suis rebus, sicut ille ad eos iniunxit.

In primis iussit ut scriptura donationis fecissent ad domum Sancte Marie sedis Gerunda de ipsas suas vineas quod ille habebat in valle Noves et sunt modiatas XII, in tale pactum dum vivit Argemirus, sacriste qui modo est, et Ricarius, qui modo est caput scholis, teneant et possideant eas in servitio Sancta Maria pro Dei misericordia et remedium anime sue; post obitum illorum teneant eas qui venturi sunt sacristani et caput schole similiter usque in fine seculi. Et ipso suo alaude quod ille habebat in villa Serinnano, quem vocant Asina, id sunt, casas, curtes, curtilis, hortis, hortalis, terras et vineas, sylvis, garricis, molinariis cum caput aquis et cum omnis adiacentiis earum, quantum dici vel nominari potest, scriptura donationis fecissent ad predictam ecclesiam Sancte Marie, in tale pactum dum vivit Acfredus archilevita teneat et possideat omnibus diebus vite sue. Et ipso suo alaude quod ille habebat in comitatu Bisuldunense, in loco quem dicunt Calvos vel in Mala Gelada sive in villa Alba, quantum ille habebat pro qualicumque voce, scriptura donationis fecissent similiter a predicta ecclesia Sancte Marie sive a predicto Acfredus archilevita, in tale pactum dum vivit teneat et possideat omnibus diebus vite sue, et ad suum obitum eligat unum clericum de domo Sancte Marie qui teneat ipsum alaude totum ab integrum supranominatum sine ulla inquietudine omnibus diebus vite sue et sicque faciant illi qui post eum venturi sunt usque in finem seculi.

Et ipsum aliud quod ille habebat in ipsas Presas, qui fuit de Sesemundo, scriptura donationis fecissent ad domum Sancti Privati qui est in valle Basso, in tale pactum dum vivit Garibertus presbiter teneat et possideat⁷ in servitio Dei et Sancti Privati.

Et ipsum alaude quod ille habebat in villa vel in termino Foilano similiter a predicta ecclesia Sancte Marie, in tale pactum dum vivit Adalbertus presbiter supranominatus teneat et possideat omnibus diebus vite sue, et ad obitum suum eligat unum clericum qui teneat eum in servitio Sancte Marie sine ulla inquietudine et sicque faciant illi qui post eum venturi sunt usque in finem seculi.

Et ad domum Sancti Petri sedis Ausonensis Vigo scriptura donationis fecissent de ipso suo alaude quod ille habebat in villa de castro Veltregano, in parrochia Sancti Ypoliti, quantum ille habebat pro qualicumque voce vel auctoritate, totum ab integro, propter Dei misericordia et remedium anime sue et anima socecii⁸ et propter remedium anime genitrice sua, in tale pactum dum vivit Arnulphus [clericus]⁹, filio Wadaldi, teneat et possideat sine ullo impedimento de ullum hominem omnibus diebus vite sue, et ad obitum suum faciat sicut superius de aliis clericis insertum¹⁰ est.

Et ipsos casales cum terras et vineas cum ipso alaude quod tenebat Amalsindus, qui est in Matamala, qui fuit de genitori suo, quondam Wifredi, scriptura donationem fecissent ad domum Sancti Privati, in tale pactum dum vivit Galindus presbiter et Seniullus levita teneant et possidea[n]t, et ad obitum illorum remaneat sicut de aliis clericis insertum est, et ad alios clericos qui ibidem quotidie famulantur Deo et habet Aureolus supranominatus alaudes ipsas scripturas novas et veteres.

Et ipsos suos servos dimittit teste eos fecissent liberos sicut lex est, id est, Soniarius et Aribertus. Et ipso suo alaude quod ille habebat in Puio Pardines remaneat a fratre suo Adalbertus sine

ullo conventu. Et ipsos suos duos masos in Bolosso, et in alio loco in villa Urdius¹¹ ipsa sua hereditate vel quantum hereditare debebat in ipso plane de Bisuldinense, redimere fecissent fratri suo Adalberto pesas duas de argento et donet eas in potestate de predictos eleemosinarios infra LX dies; et si no-l vult redimere, vendere eum fecissent cui voluissent. Et a Galindo, fidele suo, iussit scriptura donatione fecissent de ipso suo alaude quod ille habebat in Bolosso, quod avunculus suus tenet, Abolonijs, sine ullo conventu. Et ad Auriolus, fidele suo, scripturam donationis similiter fecissent de ipso suo maso quod Ysernus tenebat quando obiit, sine ullo conventu. Et a fratri suo Amalrrico donare fecissent ipsum suum alaude quod ille habebat vel hereditare debebat in valle Basso vel infra eius terminos, id est, in sanctis Dei ecclesijs, in decimis et primitiis, in casis, in terris, in omnia et in omnibus, totum ab integro, quod ille habebat vel hereditare debebat pro qualicumque voce vel auctoritate. Et ipso suo alaude quod ille habebat in Arbutias, exceptos ipsos duos mansos de Patroni et Rotario¹², redimat eum predictus Amalricus pesis IIII de argento et donet eas in potestate de predictos eleemosinarios et predicti eleemosinarii donent eos propter remedium anime sue; et si no-l vult redimere infra LX dies, tunc habuissent licentia a vindere cui voluissent.

Et ad Dacone, fidele suo, donare fecissent ipso manso qui fuit de Patroni. Et ipso maso qui fuit de Rotario iussit donare inter Wifredo et Acfredo, ut illi dividere fecissent equaliter inter se. Et ad predicto Acfredo archilevita, suo tutore, iussit donare equas duas; et a Guilayco presbitero, equas duas; et a predicto Wiberto archilevita, equas duas et caldaria una et coto uno tecado et plumacio uno et badalengos apud sponnalles; a predicto Argemiro sacrista, equas duas; a predicto Richario presbitero, equas II et lepus aramentea cum patena; a Dodegario, equa una; ad Lobatone, equas II; ad Aureolus, equas II; a Sonigilde, equa I.

Et ad canonicos Sancti Felicis iussit donare parilios tres de boves cum ipsos aparios et cum ipsa laboratione. Et ad Sancti Petri cenobii Gallicanti iussit donare porcos XII; et alios qui remanent iussit donare ad canonicos de Sancta Maria et Sancti Felicis. Et ad ipsa fraterna de Calcanellos iussit donare modios IIII inter pane et vino; et de alium suum pane et vino quod habebat in vilare Castiliano et in Palazolo et in Presas et in Palatio et in Todilano iussit ut dividerent per III partes: prima ad opera Sancti Felicis, alia ad ipsos canonicos, tertia propter remedium anime sue. Et de ipso blado quod habebat in Aquaviva iussit ut dividere eum fecissent ad opera Sancta Maria et ad ipsos canonicos et ad domum Sancti Petri dicti de Gallicanti. Et ipso vino quod habebat in terra Gerunda iussit donare ad Ricario presbitero pro pesa una. Et ipso suo blado quod habebat in Basso, quam novo tam vetere, emendare fecissent exit de ipsos suos debitos quod ille debebat ad homines de Basso hoc quod recipiunt. De aliud quod remanet, iussit donare ad opera Sancti Privati.

Et ad fideles suos qui ad illum serviebant quotidie iussit ut dividere fecissent inter illos alium quod remanet. Et ipsa sua vascula, tam maiora quam minora, et mapas et tualia et sartagine iussit donare propter remedium anime sue. Ad Amalrrico, fratri suo, iussit donare drapo I. Et a muliere que fuit de Vitale iussit reddere equa I. Et ad Sancto Felix iussit donare cotos II tecatos, badalengos II apud sponnalles, plumacios II, cabecallo I, vacas V, tapido I, tonnas IIII, et propter remedium anime sue. Ad Wifredo, bove uno. Ad Mirone episcopo iussit donare freno I, corno uno, quod ibidem habebat. Ad Argemiro presbitero, mappa una. Ad Dimerico, mappa I. Ad Witardus iussit donare ipso suo cavallo nicro cum freno et sella. Ad Adalberto presbitero, caldera I. Et iussit ut perquirere fecissent ad Benevenisti hebreo asino I aut ipso valente. Et alium suum abere quod remanet, tam mobile quam immobile, iussit ut perquirere eum fecissent et donare eum fecissent propter remedium anime sue in sanctis Dei dominis sacerdotibus vel pauperibus.

Hęc omnia ordinavit quondam predicto Wadamir, archipresbiter et abba, ad predictos suos elemosinarios adhuc loquela plena et memoria integra, in ipsa egritudine inde obiit. Et postea dictus Wadamir dicta aliud nunquam ordinavit sicque obiit ista preterita [.....]¹³ et in ista serie conditionis nulla fraus impresa non est, sed secundum voluntatem istius conditoris est facta, et per nos predicti testes ea que scimus, vidimus et audivimus recte et veraciter hoc testificamus atque iuramus per supra [adnixum iuramentum in Domino]¹⁴.

[Late condiciones].

1. Manca. — 2. Manca. — 3. frater suus] fisfay A. — 4. Labatone A. — 5. Manca. — 6. *Lectura probable*. — 7. teneat, *repeteix* A. — 8. Sic. — 9. *Lectura probable d'un mot il·legible; el personatge ha de ser el futur abat de Sant Feliu de Girona i bisbe de Vic, fill del vescomte osonenc Guadall*. — 10. infestum A. — 11. *Lectura probable*. — 12. Rotaru A. — 13. *Dos mots il·legibles*. — 14. *Després de per supra, el text queda interromput*.

436

7 FEBRER 977

BENCIÓ DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES LA MEITAT DE L'ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE DE TORDERA, SITUADA EN EL COMTAT DE GIRONA, AMB ELS DELMES, LES PRIMÍCIES, LES OBLACIONS I ELS ALTRES BÉNS QUE LI PERTANYEN. MENTRE VIURÀ EL DONADOR, CONTINUARÀ POSSEINT-LA EN SERVEI DEL MONESTIR. BENCIÓ LA TÉ PER DONACIÓ DE LA SEVA MARE, MADRESÈN, I ELLA LA TENIA PER VENDA I DONACIÓ DEL SEU ONCLE GUIFRÉ, ARA DIFUNT.

[O]. Original perdut. Villanueva el veié a l'arxiu de Sant Pere de Rodes, llavors a Vila-sacra.

a.* VILLANUEVA, *Viage*, XV, ap. XIII, pàgs. 235-237, ex O.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 14, pàg. 20, ex a..

Sacrosanctae Dei Aecclesiae sancti, scilicet apostolorum principis Petri Paulique doctoris aegregii, seu gloriosissimi Andreae apostoli, ac ceterorum sanctorum in eodem caenobio quiescentium, qui est ipse monasterius iamdictus situs subtus castro Verdaria, super mare, in montem qui dicitur Rodas, seu in comitatu Petralatense, in suburbio castro Tholone, ubi in Christi nomine domnus Hildesindus abba preesse videtur unacum norma monachorum ibidem Deo agonizantium. Ob hoc igitur ego in Dei nomine Bentio considerans casum humanitatis fragile simulque reminiscens illud dominicum praeceptum: «Date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis»¹; et quia: «Sicut aqua extinguit ignem, ita elemosina extinguit peccatum»²; ut quando de ac luce migravero et ante tribunal Christi venero, anima mea et anima genitricis meae, et anima consanguinei nostri condamn Wifredi qui fuit, veniam mereamur adipisci de peccatis nostris et vitam possidere aeternam.

Propterea cedo sive dono ad iamdicto loco sancto suisque servientibus aeclesiam meam quae mihi advenit per scripturam donationis de genitrice meae Matresinda, et quae ad illam advenit per scripturam vindictionis atque donationis condamn avunculi sui Wifredi iamdicti bonae memoriae. Est namque ipsa aecclesia sita in comitatu Gerundense, in valle Tordaria, et est fundata in honore beatissimi protomartyris Stephani. Sic dono ego iamdictus Bentio atque concedo ad iamdictum domum Dei in ipsa praedicta ecclesia sancti Stephani ipsa mea medietate ab integro, id est, in decimis

et in primitiis et oblationibus et alodibus et in omnibus rebus ad eandem ecclesiam pertinentibus, propter remedium animae meae et remedium animae genitricis meae iamdicta Matresinda, et propter remedium animae Wifredi qui fuit condam.

Quem vero praedicta ecclesia, sicut superius est scriptum, de meo iure in dominio et potestate praelibati beatissimi apostoli Petri iamdicti cenobii suisque servientibus trado atque tranfundo; ea vero videlicet ratione ut quamdiu ego iamdictus Bencio vixero, teneam et possideam in servicio omnipotentis Dei et sanctissimi Petri supramemorati caenobii et suprascripti abbati loci ipsius suisque fratribus.

Et post obitum meum ad ipso loco sancto remaneat ab omni integritate et fratribus ibidem degentibus. De repeticione vero si quid ego supradictus Bencio inmutatas voluntates meas aut ullus ex heredibus meis seu ulla inmissa vel prepotens persona qui hanc scripturam donationis vel tradictionis ad inrumpendum venerit, aut ullam calumniam generare presumpserit, conponat ad suprascripto loco sancto auri optimi libras V et quod petit non vindicet, sed haec cessio vel donatio a me facta firma et stabilis permaneat omnique tempore cum stipulatione subnixa in omnibus conprehensa.

Facta scriptura ista concessio vel donatio VII idus februarii, anno XXIII regnante Lothario rege, filio Ludoici regis.

Bencione SSS., qui hanc donatione vel tradicionem feci et firmare rogavi. Sig+num Guigo. Sig+num Adalbertus. Sig+num Baron. Sig+num Adroerius. Trasoadus SSS. presbiter. Radulfus presbiter SSS.

Soniefredus sacer, qui hanc cartam donationis vel traditionis scripsi et SSS. die et anno quod supra.

1. Luc. XI, 41. — 2. Eccli. III, 33.

437

9 MARÇ 977

EL PREVERE ELMERAD DÓNA AL MONESTIR DE SANTA MARIA I SANT VICENÇ D'AMER UNA CASA I TRES QUARTERADES DE VINYA QUE TÉ EN EL COMTAT D'OSONA, A LA SERRA I AL QUER [VERS FÀBREGUES].

Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa, núm. 1226, pàgs. 882-883.

438

12 ABRIL 977

MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE [DE GIRONA], A PRECS DE LA COMTESSA ERMENGARS I DEL SEU FILL BERNAT [CUNYADA I NEBOT D'ELL], DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANT GENÍS I SANT MIQUEL DE BESALÚ, AMB MOTIU D'ESTABLIR-HI UNA COMUNITAT DE CANONGES REGULARS, L'ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ DE BESALÚ, AMB L'ALTAR DE SANT RAFAEL, AMB ELS ALOUS DELS BALBS, MEIANS, OIX I D'ALTRES, I AMB LES ESGLÉSIES DE SANT MARTÍ DE JUÏNYÀ, SANT FRUITÓS D'OSSINYÀ, SANT SILVESTRE DE MOR I SANTA MARIA DEL FREIXE. SOTMET EL NOU MONESTIR AL PAPA BENET [VII] I A L'ESGLÉSIA DE ROMA AMB UN CENS ANUAL DE DOS SOUS. PER ÚLTIM, RESERVA EL DRET DE VISITA PER ALS BISBES GIRONINS AMB SET ACOMPANYANTS I LLURS CAVALCADURES.

[O]. Original perdut, antigament potser a l'Arxiu Reial de Barcelona (vegeu a). — [A]. Còpia a la col·legiata de Besalú, AM, perduda. — B. Còpia del segle xv in., incompleta: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 2-3. — C. Còpia del segle xvii: París, BN, Col. Baluze, 107, ff. 336-337v, ex A. — D. Còpia del segle xviii: París, BN, Col. Moreau, 12, f. 3, ex A.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXXI, cols. 912-914, «ex archivo regio Barcinonensi» (?). — b. *España Sagrada*, XLIII, ap. XXIII, pàgs. 413-416, ex a. — c. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. XIII, pàgs. 244-247, ex a.

RE: *Marca hispanica*, cols. 406-407. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXIX, pàgs. 227-228, i núm. CLXX, pàg. 228.

Magnum mihi et satis licitum esse videtur domum Dei aedificare et de meis rebus honorare atque concedere. Audio enim monita sanctorum patrum quia eleemosyna a morte liberat animam. Cognosco me peccati macula oneratum, compunctus corde, de superna coelorum pietate supplico eius misericordiae, ut pius et misericors sit in peccatis meis.

Propterea concedo, precibus Ermengardae comitissae et filio eius Bernardo, et maxime ut consors efficiat gratiae Dei, ego Miro, eius nutu comes atque episcopus, trado ecclesiam Sancti Vincentii quae sita est in suburbio Bisulduni cum altare Sancti Raphaelis et cum alodo quod ei dono in Basso, in locum qui dicitur Balbs, quod emi de Poncio et uxore sua Ermetrude ducentos solidos; et cum ecclesia quae ibi est aedificata in honore Sancti Iohannis, cum decimis et primitiis et oblationibus fidelium, sicut terminatur ab oriente in serra supra Olot et in Pigola, de meridie in Presas et in serris Ruborum, de occidente in Aligano et in honore Sanctae Mariae de Grassa, de circio in honore Sanctae Mariae similiter et in flumine de Rivodario, cum terris cultis et incultis, casis, casalibus, hortis, hortalibus, vineis, vinealibus, pratis, pascuis, silvis, garricis, molinis, molinaris, et in omnibus quidquid dici vel nominari potest.

Et in alio loco, scilicet in Medianos, meum alode qui advenit mihi per excomutatione nomine Adovara femina dono eidem altari Sancti Raphaelis, angeli, cum ecclesia quae ibi est fundata in honore Sancti Michaelis archangeli, cum decimis et primitiis et oblationes fidelium, sicuti assignantur termini eius: ab oriente in collo de Toloxano et in Solols et in rocha Abeia, de meridie a Gorner et in Horto Moder, de occidente in grado de Gor et in Begeto, de circio in choca de Chabalac et in collo de Gigan et in Monars; cum suis adiacentiis et pertinentiis et tenedonibus, terris cultis et incultis, campis, casis, casalibus, hortis, hortalibus, vineis, vinealibus, arboribus pomiferis vel impomiferis, silvis, garricis, aquis aquarumve ductibus vel reductibus, pratis, pascuis, omnia et in omnibus, sicut melius dici vel nominari potest, cum exiis et regressis earum.

Et in alio loco dono eidem altari Sancti Raphaelis villulam quam habeo in comitatu Bisuldunensi, nomine Adario, et in villa de Scalís vel in eorum terminis, hoc sunt, terras cultas et incultas, vineas, vineales, hortos, hortales, casas, casales, silvis, garricis, arbores pomiferos vel impomiferos, rochas, pinos, aquis aquarumve ductibus vel reductibus, molendinos vel molinarios cum caput aquis, pratis, pascuis, omnia quae dici possunt; et affrontant: ab oriente in termino de Talaxano et in Prunas, de meridie in termino de Avoxo et de Bestrachanello, de occiduo in Bestrachano, de circio in termino de Horto Modario, sicut Exdeor et Guiscafredus mihi vendiderunt et alii homines.

Et in alio loco dono iamdicto altari meum alode quod habeo in comitatu Bisuldunense et in locum quem vocant Cerciculo et in alio nomine Marialdo, qui terminatur: a parte orientis in alode quondam Segnovandae vel in alode de Olibane et Sesemundo, de meridie inlaterat in rivo Manibulo, de occiduo in ipso rivulo quem dicunt valle Gelano, de circio in ipso Frisco vel in ipsas petras fitas;

hoc sunt casas, casales, terras cultas et incultas, vineas, vineales, hortos, hortales, arbores pomiferis vel impomiferis, pratis, pascuis, garricas, silvas, molendinos vel molinarios cum caput aquis, cum suis diversis et resclosis et levariis et exiis et regressiis eorum, sicut melius dici vel nominari potest.

Et in alio loco dono eidem altari Sancti Raphaelis meum alodem quod emi quinquaginta solidis de Ermetrude femina, sive decimum quod habeo in villa de Ovox, id est, in casas, casales, curtes, curtales, hortos, hortales, terris cultis et incultis, vineis, vinealibus, in omnia et in omnibus sicut melius dici vel nominari potest; et affrontat praefatum alode cum suis decimis: de oriente ad ipsa petra fita, de meridie ad ipsum terminum de Toralles, de occiduo ad fontem quem nominant de Petra, de circio in Bestrachano.

Sicut supra insertum est, dono iamnominato altari Sancti Raphaelis, angeli, quod construxi atque aedificavi in praedicta ecclesia Sancti Vincentii. Et tali quippe conditione trado hanc ecclesiam Sancti Vincentii cum altari Sancti Raphaelis et cum alodiis suis ad domum Sancti Genesii seu Sancti Michaelis sita infra muros castri Bisulduni cum decimis et primitiis et oblationibus suis sine diminutione¹, seu pro notis eius cimiteriis eis torrentem atque assuetis terminis eius, necnon cum ecclesiis suis suffraganeis, videlicet Sancti Martini de Iuviano et Sanctae Mariae de Fraxis atque Sancti Fructuosi de Ursiniano seu Sancti Silvestri de Mauro, ut Ermengarda iamnominata comitissa et filius eius Bernardus statuam ibi canonicos regulares qui die et nocte Deo deserviant et orent misericordem Dominum pro delictis meis atque pro cunctis fidelibus defunctis.

Et ne deinceps iamdicta ecclesia Sancti Genesii ac Sancti Michaelis a successoribus meis episcopis perturbetur, consilio cunctorum Gerundensium clericorum, offero eam Benedicto papae et ecclesiae Romanae cum duobus solidis quod habitatores eiusdem in perpetuum Romano pontifici annuatim pro pensione persolvant. Salva tamen visitatione de septem sociis et totidem equitaturis quam mihi et successoribus meis tantum retineo, unde donem ego et successores meis eidem chrismam et ab ipsa omnes ecclesiae sibi subditae accipiant eam. Et omnis plebs Bisulduni cum clericis veniant plenissime in praecipuis festivitatibus ad ecclesia Sancti Genesii et Sancti Michaelis ad missam maiorem. Et ne unquam transgrediatur, pono sub anathematis vinculo.

Acta est haec donatio secundo idus aprilis, anno Incarnationis Domini millesimo minus vigintetres, regnante Leutario rege in Francia.

Miro, gratia Dei comes atque episcopus, qui hanc scripturam donationis fecit et firmavit testesque firmare rogavit. Sig+num Servusdei presbyter. Hæfredus archilevita. Sig+num Aimericus levita. Sig+num Theobertus. Sig+num Goffredus. Sig+num Wifredus, monachus, nutu Dei abba. Sig+num Senderedus levita.

Sig+num Boretis notarius, qui hanc scripturam donationis scripsi et SSS.² die et anno quo supra.

1. diminutione a. — 2. subscripsi a.

ADELAIDA, [VESCOMTESSA DE NARBONA], DICTA EL SEU TESTAMENT I EN NOMENA MARMESSORS L'ARQUEBISBE ERMENGOL [DE NARBONA] I ALTRES PERSONATGES. ENTRE ELS LLEGATS QUE DISPOSA ESMEN- TA UN ALOU QUE COMPRÀ AL BISBE ARNULF [DE GIRONA] EN EL TERME D'OUVEILLAN I QUE MANA LLIU- RAR A LA CANÒNICA DELS SANTS JUST I PASTOR [DE NARBONA].

D'aquest primer testament de la vescomtessa Adelaida (publicat en la *Histoire générale de Languédóc*, II, París, 1733, *preuves*, núm. CXIV, cols. 131-134), ens interessa aquí només la referència al bisbe Arnulf, identificat amb el bisbe gironí en el segon testament de l'esmentada vescomtessa, dictat el 29 de març de 990 (Doc. 524bis).

(...) Ipsum alodem quem empsi de Arnulfo episcopo in terminio de Oveliano, cum ipso de Taliaventos, remaneat modo in canonica Sanctorum Iusti et Pastoris. (...)

Facto testamento isto IIII nonas octobris, anno XXIIII regnante Lotario rege. (...)

439

15 OCTUBRE 977

OLIBA, COMTE [DE BESALÚ-CERDANYA], I EL SEU GERMÀ MIRÓ, BISBE [DE GIRONA], FUNDEN I DOTEN EL MONESTIR DE SANTA MARIA DE SERRATEIX, SITUAT EN EL COMTAT DE BERGUEDA, EN LA DIÒCESI D'URGELL, AMB EL CONSENTIMENT DEL BISBE GUI SAD D'URGELL.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berguedà*.

Regest redactat ex *Marca hispanica*, ap. CXXII, cols. 914-917.

440

15 NOVEMBRE 977

ELS BISBES FRUJÀ D'OSONA I MIRÓ DE GIRONA, EN PRESÈNCIA DE CANONGES I D'ABATS, DEL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ] I D'ALTRES CLERGUES I LAICS, CONSAGREN L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DEL MONESTIR DE RIPOLL. AMB AQUEST MOTIU EL COMTE OLIBA PROMULGA UN DECRET CONFIRMANT AL MONESTIR TOTS ELS PRIVILEGIS I LES DONACIONS, PRESENTS I FUTURS, REFRENDAT PEL COMTE I MARQUÈS BORRELL I PER TOTS ELS ALTRES ASSISTENTS. EL BISBE FRUJÀ, A MÉS, CONSAGRA L'ESGLÉSIA DE SANT PERE I SANT ANDREU, SITUADA AL COSTAT DEL MONESTIR.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1242, pàgs. 893-895.

441

24 NOVEMBRE 977

MIRÓ, BISBE DE GIRONA I COMTE DE BESALÚ, D'ACORD AMB ELS SEUS GERMANS, ELS COMTES OLIBA I SUNIFRED, CONVERTEIX L'ESGLÉSIA DE SANT PERE, SANT PAU I SANT ANDREU DE BESALÚ EN UN MONESTIR BENEDICTÍ, AL QUAL CONCEDEIX LA IMMUNITAT I SOTMET A L'AUTORITAT I A LA PROTECCIÓ DE L'ESGLÉSIA DE ROMA. PER TAL DE SUBVENIR A LES NECESSITATS DELS MONJOS, EL DOTA AMB UN ALOU A LA VILA DE BESALÚ I AMB EL CEMENTIRI, ELS DRETS DE JUSTÍCIA I LES FONTS; AMB LA VILLA PORRERES I L'ESGLÉSIA DE SANT ANDREU; AMB LA VILLA DEL TORN [TERME DE SANT FERRIOL] I L'ESGLÉSIA DE SANT ANDREU; AMB ELS ALOUS DE FARES I ROSET [TERME DE SANT FERRIOL]; AMB ELS ALOUS DE MARIFONT [TERME DE DOSQUERS] I D'ALTRES LLOCS PROPERES; AMB ELS DRETS DE PASTURA AL PONTIRÓ, A LA MUN-

TANYA DE TREGURÀ [TERME DE VILALLONGA DE TER]; AMB UN HONOR A LA PARRÒQUIA DE SANTA CECÍLIA DE SADERNES [TERME DE SALES DE LLIERCA]; I AMB DOS MASOS. ALGUNES D'AQUESTES DONACIONS ES FAN PER A DESPRÉS DE LA SEVA MORT.

[O]. Original perdut, en mal estat ja l'any 1252 (vegeu A i d). — A. Còpia del 25 de juny de 1252: Roma, ASV, *Registro Vaticano* 22, f. 183v, ex O.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXXIV, cols. 919-921, «ex veteri membrana Bisuldunensi». — b. *España Sagrada*, XLIII, ap. XXIV, pàgs. 416-419, «ex veteri membrana Bisuldunensi». — c. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. V, pàgs. 205-208, ex a. — d.* QUINTANA, *La documentación pontificia*, núm. 774, pàgs. 684-687, ex A.

RE: *España Sagrada*, XLIII, pàg. 344, ex a. — PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 217-220, ex a. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXI, pàg. 228, ex c. — MANSILLA, *La documentación pontificia*, núm. 2, pàgs. 2-5, ex A.

Malgrat que el comte Sunifred havia mort el 966 i que en el document present es parli del seu consentiment en la fundació i dotació del monestir de Sant Pere de Besalú, i àdhuc hi aparegui la seva signatura, creiem que aquest fet es deu al desig pietós del bisbe Miró de vincular el seu germà difunt a la dita fundació. D'altra banda, algunes de les subscripcions —les del segon apartat— hi foren afegides durant el segle XI.

Scripturarum series declarat ut quicumque vult aeternum evadere supplicium, de istis transitoriis rebus viam salutis sibi praeparet aeternae, unde¹ ingredi valeat in aeterna tabernacula. Ob hoc igitur salubri auctoritate ego Miro², nutu Dei Gerundensis ecclesiae³ humilis⁴ episcopus ac comes Bisuldunensis⁵, unacum fratribus meis⁶ domno Olibano⁷ ac Seniofredo⁸ comitibus, seu cum conniventia⁹ meorum catervae clericorum laicorumve fidelium, elegimus¹⁰ quandam ecclesiam, a dominatu¹¹ omnium ecclesiarum liberam, in honorem Dei et beatorum apostolorum Petri et Pauli atque Andreae, sitam videlicet iuxta oppidum Bisulduni, ubi disponimus et ordinamus coenobium manentem¹² sub regula almi patris Benedicti seu sub regimine proprii abbatis in perpetuum.

Quam ecclesiam nunc tradimus et cum scriptura donationis tradimus ecclesiae beatissimorum apostolorum principis Petri Romae ac domino¹³ papae ad proprium alodium, ut sub eius defensione¹⁴ atque munimine consistat in perpetuum, et ut nullus rex, nullus dux, nullus comes, nulla persona ecclesiastica vel laica in praefata ecclesia nec in honore eius per vim nullam habeant dominationem¹⁵ neque aliquod placitum exinde¹⁶ tenere, sive de homicidio vel de adulterio, aut de furto vel de raptu, seu de falsitate aut de quolibet magno vel parvo placito, et nec pascuarium vel aliquem censum liceat accipere; sed ipse abbas qui praefuerit in monasterio habeat licentiam et potestatem in omnibus hereditatibus praefati coenobii placitare et distringere¹⁷ et hoc in eis agere quod legaliter agendum est, in hoc quod in praesenti donamus¹⁸ et in antea, annuente Domino¹⁹, nostri propinqui vel successores eorum sive alii homines illi²⁰ dabunt²¹ usque in aeternum.

Proinde²² ego Miro²³, praelibatus episcopus et comes, dono in subsidium monachorum egenorumque ad praefatum coenobium unam particulam hereditatis meae propriae, quae mihi advenit per qualescunque voces et auctoritates in praenominata villa Bisulduni²⁴, de ipsa petra quam²⁵ vocant Mambra²⁶, quae est in flumine Fluviani²⁷, subtus iamdictum castrum, sicut²⁸ pergit per medium torrentem quem vocant Ganganel²⁹ usque in petram Acoriam³⁰, deinde vadit per stratam publicam quae pergit Fornellis³¹ usque in praefatum alveum Fluviani³² ad aliam petram quam vocant de Carol³³, et inde transit de alia parte ipsam stratam regiam provenientes ex omnibus partibus usque ad praedictam petram Mambrae. Haec omnia praescripta, id est, villam et omnem terram seu³⁴ rieram, cum omnibus molendinis ac molendinariis³⁵ ex utraque parte, quemadmodum ego habeo et teneo,

ita ut nullus homo, nisi ego, ibi non habeat³⁶ aliquam rem quae nominari possit, dono ad proprium alodium Deo et Sancto Petro perenniter mansurum.

Insuper etiam³⁷ dono ego, praedictus episcopus, cum voluntate omnium catervae meorum³⁸ clericorum seu cum consilio domini³⁹ Olibani⁴⁰ ac Seniofredi⁴¹, comitum, necnon cum voluntate omnium maiorum et minorum nostri comitatus, ad praedictum coenobium cimiterium de ipso castro et de omni villa Bisuldini⁴² seu de omnibus aliis circumstantibus villulis⁴³, ut amodo nec clerici nec laici neque homines⁴⁴ maiores ac minores licentiam⁴⁵ nullam habeant sepeliendi in alio cimiterio⁴⁶ neque infra castrum⁴⁷, neque in villa, neque in alio quolibet loco, nisi hiis⁴⁸ qui quondam⁴⁹ dederunt se⁵⁰ Sanctae Mariae Rivipullensis⁵¹.

Et dono ad praefatum coenobium alodes quos habeo in praedicto comitatu⁵². In loco⁵³ qui dicitur Porrarias⁵⁴, ecclesiam in honore Sancti Andreae sitam, cum decimis et primiciis et oblationes fidelium, et totam ipsam villam, sicut ego emi eam de Sesemundo⁵⁵ et de aliis hominibus, sicut resonat in scripturis quas mihi fecerunt. Dono etiam in praefato comitatu⁵⁶ ecclesiam Sancti Andreae de Turno, cum decimis, primitiis⁵⁷ et oblationibus⁵⁸ fidelium, et ipsam villam totam, quam emi de quadam femina nomine Em⁵⁹ et de aliis hominibus, sicut resonat in scripturas quas mihi fecerunt. Et dono post obitum meum ad praefatum coenobium alodium meum quod dicitur Fares⁶⁰, et ipsum quem habeo in Roseto⁶¹ vel in Villa Mala sive in Palaciolo⁶² et in Marifonte⁶³, sicut fuerunt ipsi alodes de Soniefredo⁶⁴ sacerdote, transgressore, et de Gaurino⁶⁵ et filiis suis, sicut haec alodia et affrontationes resonant in scripturis quas illi dederunt mihi. Et in ipso monte de Trugurano⁶⁶, in locum quem dicunt Pontirone, dono ad praefatum coenobium pascuam quae mihi advenit per successionem patris ac fratribus meis. Et⁶⁷ in parrochia Sanctae Caeciliae de Sadernes⁶⁸ dono omnem ipsum honorem quem avus meus, Fidelis levita, dedit mihi, sicut resonat in scripturis quas mihi fecit⁶⁹. Similiter dono post obitum meum, in Bassirense⁷⁰, terram in parrochia Sancti Stephani de Oloto, in locum quem nuncupant Exarchs⁷¹ unum mansum qui mihi advenit per hereditatem seu per paternam vocem. Et in parrochia Sanctae Mariae de Batet dono unum mansum quem vocant Guavalmar⁷², quem habeo per alodium, sicut in mea⁷³ scriptura emptionis resonat. Et dono in praedicta villa cum voluntate domini Olibani ac Seniofredi⁷⁴, comitum, omnia placita quae sunt ex regali potestate et⁷⁵ omnibus redditibus et exitibus sive omnes fontes qui sunt in praedicta villa, sicut ego possideo.

Haec omnia supradicta⁷⁶ dono et trado ad praefatum coenobium ut abbas et monachi successorumque eorum Deo ibidem sub regula almi patris Benedicti militantibus in⁷⁷ iure perpetuo habeant retineantque absque alicuius⁷⁸ minoratione vel contradictione, sicut superius insertum est. At⁷⁹ si quis, temerario ausu, aliquid de hiis⁸⁰ praescriptis rebus a nobis praefato coenobio modo collatis vel in futuro collaturis sive a nobis sive a aliquo fidei exinde⁸¹ substrahere voluerit, ab ipso apostolorum principe maledictus et anathematizatus reservetur ab illam ultionem in qua nullam valeat remissionem invenire. Si quis vero, Christi amore succensus, illis transitorias res obtulerit, a Domino Iesu Christo, suffragante eodem apostolo, sempiternis ditentur beneficiis, et potestate sibi tradita ab omnibus solvantur suorum⁸² vinculis delictorum⁸³, eo quod⁸⁴ sibi aperiente, in supernis suscipiatur domiciliis, in quibus laetetur et exultet cum sanctis omnibus in secula, amen.

Acta est igitur haec scriptura donationis die VIII⁸⁵ kalendas⁸⁶ decembris⁸⁷, aera MXV, anno dominicae Trabeationis⁸⁸ DCCCCLXXVII, indictione V⁸⁹, anno bisdeno III⁹⁰ ex quo⁹¹ Francorum rex Leutarius regnandi sumpsit⁹² exordium.

Miro, Dei gratia comes atque episcopus, qui⁹³ hanc donationem vel traditionem feci et idoneis testibus firmare rogavi. Oliba⁹⁴, Dei gratia comes. Seniofredus⁹⁵ comes. Hacfredus archilevita.

Wandalgarius⁹⁶ vicecomes. Tendemundus⁹⁷. Tendebertus⁹⁸. Stephanus. Bera. Oliba⁹⁹. Bernardus. Iohannes. Antencho¹⁰⁰ presbiter. Miro sacerdos. Almericus levita de Lacutela¹⁰¹.

<Odo, acsi indignus gratia Dei episcopus sanctae sedis Gerundensis ecclesiae et nutu Dei abba. Berengarius, sancte ecclesie Elenensis¹⁰² episcopus. Arnulphus, acsi indignus Dei gratia episcopus¹⁰³, in anno VII¹⁰⁴ regni Rotberti¹⁰⁵ regis. Guifredus¹⁰⁶, sanctae primae sedis Narbonensis ecclesiae episcopus. Aetius¹⁰⁷, acsi indignus episcopus gratia Dei¹⁰⁸. Guillelmus, gratia Dei Urgellensis episcopus. Oriol¹⁰⁹. Iohannes, filius eius¹¹⁰.>

Bremundus¹¹¹ sacerdos, qui hanc scripturam donationis scripsit sub die et anno quo supra.

1. verum d. — 2. Mirus d. — 3. ecclesiis d. — 4. perhumilis d. — 5. Visuldinensis d. — 6. nostris a. — 7. Olivano d. — 8. Sonifredo d. — 9. convenientia a. — 10. eligimus a. — 11. a dominatu] ad matrem a. — 12. manentium a. — 13. domni a. — 14. diffensione d. — 15. iurisdictionem d. — 16. eximimus d. — 17. distinguere d. — 18. damus d. — 19. Deo d. — 20. *Omet* d. — 21. debunt d. — 22. Prohinde d. — 23. *Omet* d. — 24. Bisuldunensi a. — 25. que d. — 26. Mambre d. — 27. Auviani d. — 28. sita a. — 29. Gauganel d. — 30. in petram Acoriam] in portam agrariam d. — 31. Forvillis a. — 32. Auviani d. — 33. de Carol] Merol d. — 34. stratam regiam ... seu, *omet* d. — 35. monariis d. — 36. ibi non habeat] non habeat ibi d. — 37. et d. — 38. nostrorum a. — 39. *Omet* a. — 40. Olivani d. — 41. Sonifredi d. — 42. Bisuldunense a. — 43. vilariis a. — 44. omnes a. — 45. vel, *afegeix* a. — 46. *Omet* d. — 47. neque infra castrum, *omet* a. — 48. iis a. — 49. condem a. — 50. dederunt se] a. — 51. Ruipollense d. — 52. comitato d. — 53. locum a. — 54. Parrarias a. — 55. Resermundo a. — 56. comitato d. — 57. *Omet* a. — 58. oblationes d. — 59. Eni a. — 60. Faras d. — 61. Bofeto d. — 62. Palanolo a. — 63. Marisonte d. — 64. Bonifredo d. — 65. Gamino d. — 66. Fegurano a. — 67. *Omet* d. — 68. Sedornes d. — 69. mihi fecit] dedit mihi d. — 70. Basserisen d. — 71. Exars d. — 72. Gavalmac a. — 73. nostra a. — 74. Sanifredi d. — 75. ex a. — 76. suprascripta d. — 77. *Omet* d. — 78. aliquis a. — 79. Ac a. — 80. iis a. — 81. exhinde d. — 82. ab omnibus solvantur suorum] ab omnium suorum solvantur d. — 83. peccatorum d. — 84. eo quod] eo que d. — 85. octava a. — 86. kalendarum a. — 87. decembrium a. — 88. Incarnationis d. — 89. VI a. — 90. tertio a. — 91. ex quo] quod d. — 92. suscepit d. — 93. *Omet* d. — 94. Oliva d. — 95. Senifredus d. — 96. Udalgarius a. — 97. Tindimus a. — 98. Tondebitus a. — 99. Oliva d. — 100. Antereco a. — 101. de Lacutela] a. — 102. Olenensis d. — 103. et nutu Dei abba ... episcopus, *omet* a. — 104. septimo a. — 105. Roberti d. — 106. Gutfredus d. — 107. Actius d. — 108. Aetius ... Dei, *omet* a. — 109. *Omet* a; Oriol d. — 110. Iohannes, filius eius, *omet* a. — 111. Bremucidus a.

442

23 GENER 978

EL PREVERE RIQUER I ELS ALTRES TUTORS O ALMOINERS DEL DIFUNT ELDRED DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GIRONA ELS ALOUS QUE TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, EN ELS TERMES DE «MACANETO» I «SALICETO», A SANT SADURNÍ [DE L'HEURA]. FAN LA DONACIÓ AMB RESERVA D'USDEFUIT PER L'ESMENTAT PREVERE RIQUER, CABISCOL DE SANTA MARIA [DE GIRONA].

O.* Girona, AD, Patrimoni de la Mitra, cal. 17, núm. 99.

a. MARQUÈS, *La senyoria eclesiàstica*, ap. 1, pàgs. 72-73, ex O. — b.* MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 115, pàgs. 145-146, ex O.

In nomine Domini. Nos Gauc[efred]us, Eldegodus, Wifredus, Bella, que vocant Bonadomna, Plancarius, Ricarius [presbiter], Cursio, qu[i su]mus tutores vel elemosinarii de condem Eldefredi. Certum quidem et manifestum enim quia comendavit nobis sua elemosina et precepit nobis ut scriptura donacionis fecisemus ad domum Sancte Marie sedis Gerunde, sicuti et facimus, de suum alaude quod ille abebat in comitatu Gerundense, in terminio de Macaneto vel infra terminio Saliceto, que vocant Sancti Saturnini, id est, terras, vineas, arboribus, cultum et eremum; infra terminio Sancti Saturni[ni] ipsum alaude qui fuit de Odilione presbitero, cum exiis et regresiis earum. In

[e]adem videlicet[te] ratione ut dum vivit Richarius, presbiter supranominatus, caput scholis Sancte Marie supradicte, teneat et possideat predictum alaude in servicio Sancte Marie sine blandimentum de ullumque hominem, et post obitum suum remaneat alii qui venturi sunt, teneant et possideant usque in finem, sicut aserie condicionis probatum abemus.

Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra ista donacione pro inrumpendum venerit non hoc valeat vindicare quod cupit, sed componat ista omnia in duplo a predicta Sancta Maria et insuper veniat super illum malediccione davitica et fiat extraneus a liminibus sancte Dei Ecclesie et obsorbeat illos terra, sicut obsorbuit Dathan et Abiron, et abeant participacione cum Iuda traditore, insuper ira Dei omnipotentis incurrat et in antea ista donacio in omnibus obtineat roborem.

Facta ista scriptura donacionis X kalendas februarii, anno XXIII regnante Lothario rege, filio condam Lodici.

Sign+um Bonadomna. Sign+um Cursio. Sign+um Plancarius elemosinarius. SSS. Wifredus SSS.* SSS. Gocefredus +.* Sign+um Ansemundus. Sign+um Almannus. Sign+um Agoardus.

SSS. In Dei nomine. Honestus iudex, qui ista scriptura donacione scripsi cum literas superpositas in verso primo et SSS. die et anno quo supra.

443

25 FEBRER 978

EL PAPA BENET [VII], EN BUTLLA DIRIGIDA A FRUJÀ, BISBE [DE VIC], CONFIRMA LES POSSESSIONS DE LA SEU DE SANT PERE DE VIC I LES AFRONTACIONS DEL BISBAT OSONENC, UNA PART DE LES QUALS CONSTITUTEIX EL LÍMIT AMB EL BISBAT DE GIRONA.

D'aquesta butlla, ja publicada en aquesta obra (*Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1247, pàgs. 898-900), recollim aquí només les afrontacions entre els bisbats de Girona i Vic.

«(...) De parte circii in Eira Mala et usque in monte Surocca pervenit ad ipso prado de Campo Rotundo et per ipsa serra sicut aquas vertunt usque ad Gurni, et deinde ad petra Labandi, deinde per ipsa rocca de Latione et descendit in flumine Tezeri et pervenit ad ipso Plantaditio qui est inter Gerundense et terminos de Ausona et conscendit per ipsa serra usque in Gerundilia et vadit per ipsa via quae venit ad Bellapolla et pervenit ad terminos qui est inter Iohannettu et ipsa Elizeta, et pervenit in fines de Arbuties et usque in cacumina inter duo Sinnos. (...)».

444

[25 FEBRER 978]

EL PAPA BENET [VII], EN BUTLLA DIRIGIDA ALS FIDELS DELS BISBATS D'OSONA, BARCELONA, GIRONA I URGELL, ELS NOTIFICA QUE HA CONCEDIT UN PRIVILEGI AL BISBE FRUJÀ [DE VIC] PEL QUAL LI CONFIRMA LA POSSESSIÓ DEL BISBAT OSONENC. PREGA A L'ARQUEBISBE ERMENGOL DE NARBONA QUE VULGUI CONFIRMAR LA BUTLLA I AJUDAR, JUNT AMB ELS SEUS BISBES SUFRAGANIS, EL BISBE FRUJÀ.

Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa, núm. 1248, pàgs. 901-902.

445

8 MARÇ 978

L'ABAT ATÓ I LA COMUNITAT DE MONJOS DE SANT POL DE MAR PERMUTEN AMB EL VESCOMTE GUITART [DE BARCELONA] UNA PEÇA DE TERRA SITUADA EN EL PAGUS DE BARCELONA, A MONTJUÏC, PER SIS MUJADES I MITJA DE VINYA SITUADES EN UN LLOC NO PRECISAT.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex UDINA, *El Archivo Condal*, núm. 183, pàgs. 361-363.

446

5 ABRIL 978

EL PREVERE ANSEMON DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON DUES CASES, L'UNA A SANT ESTEVE [DE LLANARS] I L'ALTRA A RIUFRED [TERME DE LLANARS], I LA MEITAT D'UNA TERRA A ESPINALVA [TERME DE LLANARS], EN EL COMTAT DE BESALÚ. SE'N RESERVA L'USDEFUIT A CANVI DE PAGAR CADA ANY AL MONESTIR LA TASCA, DOS PERNILS I TRES «TRAGINAS». TAMBÉ FA DONACIÓ D'UNA VINYA QUE TÉ EN EL COMTAT D'ELNA, A LA VALL DEL CONFLENT, A LA VIL·LA ESCARÓ.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals d'Hisenda, pergs. de Sant Pere de Besalú, núm. 1. Catalogat erròniament, per confusió entre Sant Pere de Besalú i Sant Pere de Camprodon.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXII, pàgs. 228-229, ex O. — SEVILLANO, *Inventario*, núm. 1, pàg. 63, ex O.

Scripturarum series declarat ut quicumque enim evadere suplicium eternum de istis transitoriis rebus viam sibi salutis preparare unde ad aeternam vitam pervenire valeat. Ob hoc igitur ego Ansemundus, presbiter, considero pondus peccatorum meorum et pertimesco diem venturi iudicii, dono atque trado ad domum Sancti Petri apostoli cenobii qui est in comitatu Besuldunense, in locum que vocant Campo Rotundo, sic dono atque trado casas cum curtes et orreo I.

Et est ipsa I casa ad domum Sancti Stephani; dono ipsa casa cum curte et clauso I cum suis arboribus et sua omnia totum ab integrum et exio et regressio suo ad domum Sancti Petri monasterii. Et ipsa alia casa qui est a Rio Fredo, cum curte et orreo, et de ipsa terra qui ibidem est ipsa medietate ab integrum, cum ipso mallolo et cum illorum arboribus. Et alia terra ad ipso Plano, ipsa medietate ab integrum. Et advenit mihi per parentorum vel p[er mea excompara]cione et est haec omnia in comitatu Besuldunense, in villa Landarense vel infra eius termines.

Et affrontat ipsa casa qui est ad domum Sancti Stephani, in ipsa villa: de parte orientis in terra de Stephano, et de meridie in terra de Ansulfo, et de occiduo in terra de Petrone, et de parte circi in istrata. Quantum infra istas IIII affrontationes includunt sic dono atque trado totum ab integrum, cum exiis et regressiis, quantum ibidem habeo vel hereditare debeo ad domum Sancti Petri.

Et in alio loco, que vocant Rio Fredo, casa cum curte et orreo et orto et ipsas terras cum ipso maliolo et cum illorum arboribus; affrontat haec omnia: de parte orientis in istrada, et de meridie in Rio Fredo, et de occiduo in terra de Galindone et suos eres, et de parte circi in terra de me ipso do-

natore. Quantum infra istas IIII affrontationes includunt sic dono atque trado ad domum Sancti Petri cenobii ipsa casa cum curte et orreo et sua superposita ad integro, et ipsas terras qui ibidem sunt cum ipso maliolo et cum illorum arboribus, ipsa mea portione, id est, ipsa medietate. In tale videlicet ratione quod dum ego Ansemundus vixero, teneam et posideam, et per singulos annos donare faciam ad domum Sancti Petri ipsa tasca et pernas II et traginas III sine ulla querella.

Et in comitatu Elenense, in valle Confluente, in villa que vocant Ascarone, sic dono ipsa mea vinea qui est in valle Marciana ab ipsa tina, qui mihi advenit per mea excomparatione, et cum suas affrontationes et cum exio et regressio suo ab integro.

Sic dono atque trado ad domum Sancti Petro cenobii, sicut superius insertum est, ut ab hodierno die et tempore potestatem habeant abbati vel monachi qui militaturi erunt in monasterii Sancti Petri secundum regulam monasticam. Et qui contra hoc titulum donationis ausi fuerint venire ad diluendum, sint culpabilis Deo et sancto Petro et in presenti seculo quod teneo alligo in vinculo triplatione, sic humanarum continet legum, ad iamdicto monasterio sive et ad illum in cuius potestate fuerit ad regendum.

Facta est autem scriptura donationis vel tradictionis nonas aprilis, anno XXIII regnante Leuthario rege Francorum.

Ansemundus sacer, qui hanc scriptura donacionis vel tradiccionis feci et testes firmare rogavi. Sig+num Manuel. Adalbertus SSS subdiaconus.* Sig+num Adalbertus.

Wadamirus sacer, qui hanc scriptura donationis vel tradiccionis scripsi et SSS. die et anno quod supra.

447

2 JULIOL 978

MIRÓ, BISBE DE GIRONA I COMTE [DE BESALÚ], DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE BESALÚ UN ALOU I DRETS DE PASTURA A LA MUNTANYA DE TREGURÀ, EN EL LLOC DE PONTIRÓ, A LA PARRÒQUIA DE SANT JULIÀ DE TREGURÀ [TERME DE VILALLONGA DE TER], EN EL COMTAT DE BESALÚ.

[O]. Original perdut. Probablement el document vist i transcrit l'any 1902 per Monsalvatje en un santuari pirinenc on havien anat a parar les desferres (uns dos-cents pergamins) de l'arxiu de Sant Pere de Besalú (Vegeu a, pàg. 5).

a.* MONSALVATJE, *Noticias*, 12, núm. DLXX, pàgs. 6-7, ex O.

In nomine sanctae et individuae trinitatis, Patris et Filii¹ et Spiritus Sancti. Ego Miro, nutu Dei sancte Gerundensis ecclesie perhumilis episcopus, dono ad cenobium Sancti Petri Bisilluni ipsum meum alodium vel pascuarium quod ego abeo in ipso monte de Trugurano, in locum quod vocant Pontirone, cum decimis et primitiis et cum omnibus que ibidem sunt, qui mihi advenit per successionem patris et fratribus² meis. Est autem iamdictum alodium in comitatu Bisillunense, in parochia Sancti Iuliani de Trugurano, in loco iamdicto. Qui terminatum: a parte orientis in ipso iungente vel in ipsa broza comitale, et de meridie in ipso torrentem que discurrit in flumine Tederi, et de occiduo infronstat in serra qui dividit comitatu Bisillunense et Cerdaniensem, et de circi infronstat in torrente qui discurrit in flumine Tederi vel in terminio de Trugurano.

Exarata est igitur hec scriptura donacionis die VI nonarum iulii, era millessima XVI, anno dominice Trabeacionis DCCCCLXXVIII, indiccione VI, anno bisdeno IIII quod Francorum rex Leutarius regnandi sumpsit exordium.

Miro, gratia Dei comes atque episcopus, qui hanc donacionem feci et idoneis testibus firmare rogavi. Hæfredus archilevita SSS.³ Aimericus levita. Dela levita. Sig+num Mir vicecomes.

Arnulfus levita, qui hoc scripsit die et annoque prefixo.

1. Filiis a. — 2. fratibus a. — 3. subscripsit a.

448

2 JULIOL 978

MIRÓ, BISBE DE GIRONA I COMTE [DE BESALÚ], FA DONACIÓ D'UNS ALOUS AL MONESTIR DE SANT PERE DE BESALÚ, FUNDAT L'ANY ANTERIOR I ON REPOSEN LES DESPULLES DE SANT PRIM, PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA I DE LES ÀNIMES DELS SEUS PARES I DELS SEUS GERMANS SUNIFRED I OLIBA. UNA PART D'AQUESTS ALOUS LI PERVENEN PER HERÈNCIA FAMILIAR I L'ALTRA PART, PER CONFISCACIÓ FETA ALS REBELS QUE ASSASSINAREN EL SEU GERMÀ, EL COMTE GUIFRÉ. ELS ALOUS SÓN A MAIÀ [DE MONTCAL], PORRERES, EL BAC, EL PONTIRÓ, JUÏNYÀ, HORTÓS, LLEDÓ, VILARIG, COQUELLS, VILANANT, MIERES, BRIOLF, VENTAJOL, EL TORN, FARES, L'AGUILAR, PLANESES, CISTELLA, PALAU, SANT FERRIOL I MONTAGUT, ENTRE ALTRES LLOCS. ALGUNS D'AQUESTS BÉNS ELS DÓNA PER A DESPRÉS DE LA SEVA MORT.

O.* Girona, AD, pergami sense número (avui emmarcat), molt mutilat. — A. Còpia del segle xi: Montserrat, AM, pergs. de Sant Pere de Besalú, núm. 1, ex O. — B. Còpia del segle xviii: Montserrat, AM, arm. B, II, prestatge 2/5, bossa 2.

a. YEPES, *Corónica*, V, ap. XX, ff. 442v-443 (edició incompleta), ex O. — b.* VILLANUEVA, *Viage*, XV, ap. XXV, pàgs. 254-262, ex O. — c. PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 226-227 (edició incompleta), ex a. — d. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. VI, pàgs. 209-220, ex b. — e. JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris*, núm. 2, pàgs. 4-6 (fragments), ex A i b.

RE: *España Sagrada*, XLIII, pàgs. 344-346, i XLV, pàgs. 122-123. — VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàgs. 59-60. — PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 225-227. — MONSALVATJE, *Noticias*, 2, pàgs. 38-40, i 11, núm. CLXXIII, pàg. 229. — CONSTANS, *Diplomatari*, I, núm. 44, pàgs. 273-274.

Substituïm els fragments actualment il·legibles o inexistents en el pergami original pel text publicat per Villanueva (vegeu b). El preàmbul constitueix una lloança de la família comtal de Cerdanya-Besalú i conté un bon nombre de versos, els autors dels quals, Paulí d'Aquileia i el nostre bisbe Miró, han estat identificats per A. M. Mundó (vegeu e). L'escatocol presenta una gran similitud amb el de la dotàlia de Cuixà de l'any 974, redactada probablement pel bisbe Miró (vegeu ORDEIG, *Les dotàlies*, vol. I, núm. 91, pàgs. 218-221).

Si famulorum meritis debite compellimur compensare lucra mercedis, quanto iam copiosius pro remediis animarum divinis cultibus terrena debemus impendere et impensa per scripturas legaliter confectas decentissime adfirmare. Quapropter ego Miro, nutu Dei sancte Ierundensis ecclesie perhumilis episcopus, unacum quonibencia meorum caterve clericorum laicorumve fidelium elegi quendam ecclesiolam a dominatu hominum ecclesiarum libera,

quam venerandus habet propriam beatissimus Petrus apostolorum princeps edem,

nomine sub cuius sanctificata nitet,
 sita videlicet iuxta opidum
 quem holim Bisuldunem voluit [vocitare] vetustas,
 sed [cuius meritum scimus] percurrere mundum;
 uius ubique iure surgere templa decet.
 Et quemadmodum ab ipso Domino Iesu Christo didicimus:
 Quecumque vinclis super terra strinxerit
 erit ligatum super celos fortiter,
 et quo resolvit in terris arbitrio
 erit solutum supra celis [radios];
 fine mundi iudex erit aevi.¹

Ob tanti igitur patroni amorem [pro remediis] animarum meorum parentum meaeque, et super omnia pro remedio anime domni Seniofredi, comitis hac fratris mei, qui michi copiosa bona, dum vixit, contulit,

quem Deus omnipotens ad illud perducatur regnum,
 [quod] primus homo perdidit gustando proibito pomo;
 possit et ad lignum vite [perducere gustum,
 ut] valeat eternos semper carpere fructus,
 ex quibus eternum ducat sine mensibus annum
 et sine sole diem, lucem sine nocte peremnem
 in patria, paradisse, tua quam rite beatus
 dilexit hic comes, vita dum fuit in ista.

Pro remedio igitur anime predicti comitis et pro salute [tam animarum quam corporum meorum] fidelium in ac terra degentium qui illo cenobio aliquo prestiterint beneficium, seu pro statu celsitudinis sive salute domni [Olibani comitis] sueque coniungis suorumque filiorum, quorum [vitas

omnipotens Deus multis protelare] dignetur
 temporibus ut vivant Deo [felices longo feliciter evo;
 et post] huius vite [excursum
 celeste] mereantur perfrui regnum,
 in quo detineant magnarum gaudia rerum;
 [gaudia que] nullus [vivens decernit] ocellus,
 nec aliquis vigili poterit comprehendere corde;
 quod Deus in terris voluit [promittere sanctis],
 et residens celos voluit [concedere iustis].

[Ob prefata] igitur ratio[ne in prelibata ecclesia conatus] sum fieri cenobium quem per scripturam donationis tradidi ecclesia [beatissimis apostolorum] principis Petri [ad proprium, ut sub eius] defensione atque munimine consistat [in] perpetuum et quinos solidos per singulos annos abbas qui preerit prefato cenobio, [eidem ecclesie Sancti Petri Rome] persolvat in censum. Advectus est igitur in eodem cenobio Deo disponente corpus venerandi martiris nomine Primi, pro cuius intercessionibus omnipotens Deus multis in eodem loco dignatus est fieri [virtutibus, et laudatur] glorificaturque omnipotens Deus ab omni populo qui talem illis contulere [dignatus est patrono. Oportet enim tantorum sanctorum patrocinia querere, et de rebus transitoriis] eorum ditare basilicis, ut annuentem Deo per eorum intercessionibus ad omnibus liberemur adversis, et in eternam beatitudinem eorum [mereamur adipisci consorciis].

Proinde igitur ego prelibatus episcopus dono, in subsidium monachorum [egenorumque, a prefatum cenobium] alodes meos quos fratres meis post [eorum obitum mihi relinquere iure hereditario], et illi eos aquisiere de nefandissimis transgressoribus qui scandala vel conturbationes nefarias in [quantum potuere] in contrarietate eorum in predicto comitatu Bisuldunense conati sunt agere. Et ob hanc causam res eorum legaliter in fisco transierunt quemadmodum insertum [est in legibus] mundanis de his quid contra principem vel gentem aut patriam refugiunt et insolenter existunt.

Sunt autem hi alodes in predicto comitatu Bisuldunense, in villa que dicunt Maliano vel in terminio de Laurenciano atque in Valle Alta vel ad ipsa Lagurnagra et in monte que vocitant Malareto. [Terminatur vero] hec omnia superius scripta: a parte orientis in rio que dicitur Agemalo, et a parte vero meridiana infrontat in [ipsa via que est ad] ipsa Devesa, et pergit ad castro Bisulduno, et a parte occidentale infrontat in ipsa Petra Mala, et a parte vero circi infrontat in Monte Calvo vel in monte que dicitur [Malareto]. Infra predictas afrontationes dono ego, prelibatus episcopus, a prefatum cenobium: casas, casalibus, curtes, curtalibus, ortos, [ortalibus], vineas, vinealibus, terras cultas vel incultas, arboribus pomiferis vel inpomiferis, omnia et in omnibus quicquid dicit vel nominari potest; quantum alodem Seniofredus sacer vel transgresor infra predictas afrontaciones habuit vel retinuit pro qualicumque voce. Et ipsa casa quod adquisivit de Trasgoncia cum ipso orto et cum ipsos arbores qui ibidem sunt similiter dono a prefatum [cenobium. Et] ipsum alodem quod adquisivi de Ellovara similiter. Et ipsos plantarios que dicunt Cleirano, ad ipsos Medianos qui [fuerunt] de Seniofredo sacer quod ille donavit a Seniofredo comite, et ille dimisit a Mirone episcopo; et afrontat: de oriente in via qui discurrit de Iuviano, et de meridie in terminio Tuspino, et de occiduo [in alode] de Emerico vel eres suos, et [de circi] in ipso torrente vel in terminio Campaniano.

Et dono ad prefatum cenobium alodes quos abeo in predicto comitatu, in locum [que dicunt] Porrarias. In iamdicto loco dono ad prefatum cenobium ecclesia in honore Sancti Andree sitam [cum decimis et primitiis et oblationes fidelium et cum omnibus] que abere videtur, sicut condam Sesemundus illam retinuit. Et dono ego, prelibatus episcopus, ad prefatum cenobium in iamdicto loco: casas, casalibus, curtes, curtalibus, ortos, ortalibus, terras cultas vel incultas, vineas, vinealibus, arboribus pomiferis vel inpomiferis, molendinis et molendinaribus, silvis et aquis necnon et pasuis, omnia et in omnibus; [quantum ibidem] habeo vel condam Sesemundus ibidem habuit vel retinuit pro qualicumque voce, et advenit mihi hec omnia per scripturam emptionis. Et dono ad prefatum cenobium ipsum pasquarium qui de prefato alode exigitur ab omni integritate. Terminatur vero predictus alodus: a parte orientis in Avellana Curba vel in Longania, et de meridie in rivulo Lizerca, et de parte occidentis infrontat in Porrerolas vel in alode Sancti Iohannes, de parte vero circi infrontat in terminio de Bolosso et pergit usque ad ipso Buxo.

Et in ipso Bago dono ad prefatum cenobium [manso uno] qui affrontat de omnibusque partibus in alode de Teudemundo vel heredibus suis. Et in ipso monte de Tregurano, in locum que dicunt Pontirano, dono ad prefatum cenobium pascuam qui mihi [advenit] per successionem patri et fratribus meis, qui terminatur: a parte orientis in ipso iungente vel in ipsa broda comitale, et de meridie in ipso [torrente qui discurrit in flumen Tederi], et de occiduo infrontat in serram qui dividit comitatum Bisuldunensem et Cerdaniensem, et de circi [infrontat in torrente qui discurrit in flumine Tederi, vel in] terminio de Trugurano. Et in Gixano dono ad prefatum cenobium manso uno quod mihi dedit Emiterius et ipso maso quod ibidem fecit Argobadus presbiter, cum curtibus et ortibus et terris et vineis et cum ipsis olivariis et cum ceteribus arboribus pomiferis vel inpomiferis, sicut in

mea scriptura [emptionis resonat. Et in Iuviniano dono ad prefatum cenobium masos] duos in locum que vocant Stupino, qui michi advenit de homine nomine Adalberto vel fratribus suis, qui scandalum vel conturbationem in ac terra movere non dubitarunt, cum terris et vineis et olivariis et cum omnibus que modo habere vel retinere videntur, et cum ipsos duos campos qui fuerunt de Aderico presbitero; et infrontat hec omnia: de oriente in ipsa Buada vel in flumine Fluviano, et de meridie in terminio de Iuviniano, et de occiduo in ipsa serra de Ursiniano, de parte vero circii in terminio de Campaniano. Et in iamdicta villa Iuviniano [dono ad prefatum cenobium manso uno quod emi de Morgato presbitero cum cuartas VI de terra, et semodiata una de vineas], sicut in ipsa scriptura emptionis resonat. Et ipsum alodem que dicunt Ortonos dono ad prefatum cenobium ab omni integritate; qui affrontat: de parte orientis in ipsa strata vel in terminio de Roseto, et de meridie in ipso torrente vel in terminio de Sabadello, et de occiduo in ipsa serra que dicunt Vulture Mortuo, de parte vero circii in [terminio de Iuviniano. Et dono ad prefatum cenobium, in villa Maliana], iuxta ecclesiam Sancti Vincencii, casa cum curte et [orto et olivarias qui ibidem esse videntur. Et in villare que dicunt Fredeberto dono ad prefatum cenobium alodem qui fuit de homine nomine Adalberto, que alium nomen vocant Bonohomine] et de uxori sue Sesenanda, quod [mihi dederunt in compositione pro placito quod ante me] habuerunt; et sunt casas, casalibus, curtes, curtalibus, ortos, ortalibus, vineas, vinealibus, pratis et pascuis, necnon et olivariis, ceteris arboribus pomiferis vel impomiferis, terras cultas vel incultas, omnia et in omnibus, quantum predictus [Bonushomo et uxor] eius infra terminio de predicto vil[lare Frede]berto habuere vel retinere.

Et dono ad prefatum cenobium, in terminio de Lucdu[no, terras et vineas quod Acfredus archilevita] mihi dedit cum fines et terminos [et illorum afrontationibus. Et adfirmo per hanc] scripturam alodem que dicunt Argemundo, quod frater meus [Seniofredus] ad prefatum cenobium dedit; qui afrontat: de parte orientis in medio alveo Fluviani, et de meridie in torrente qui discurrit [in flumine Fluviano, et de] occiduo in terminio de Fornellus, in locum que dicunt Villar[e Malo, de parte vero] circi infrontat in alode de predicto cenobio vel in ipsas archas. [Et do]no ad prefatum cenobium alodem meum quod frater meus [Seniofred]us michi relinquit, et est ipse alodus in villa Rigi et affrontat: de part[e orientis in Rio Sicco, et de] meridie in rio qui discurrit ad Cistella, et de occiduo in ipso collo que d[icunt Palomari]as, et de circi ad ipsa archa vel in roca Penna Rigii; infra predictas affrontationes dono ad prefatum cenobium casas, casalibus, curtes, curtalibus, ortos, ortalibus, vineas, vinealibus, terras cultas vel incultas, arboribus pomiferis vel impomiferis, omnia et in omnibus, quicquid dici vel nominari potest, quantum alodem Amelius et Wisilo, uxor eius, infra predictas affrontationes abuerunt vel retinuerunt pro qualicumque voce.

Et dono ad prescriptum cenobium, [infra terminio de vi]lla Asenarii vel de Cocollellos, masos III^{or} cum omne alodem meum quod ipsi homines [retinent qui] ibidem habitant aut ego ibidem habere debeo pro qualicumque voce cum ipsa condamina dominica et ipso maso quod Sesemundus michi composuit per ipso homicidio, unde consiliarius fuit de ipso homine nomine Adroario; et affrontat hec omnia: de parte orientis in Palatio vel in ipsa archa, et de meridie in rio quod dicunt Manivulo, et de occiduo in terminio Cistella, et de circii infrontat in Puio Male vel in Rio Sicco. Et alios duos masos in villa Avondanti cum omne alodem meum quod ibidem habeo que ad ipsos masos pertinent, cum finibus et terminios earum. Et ipsos campos que donavit Wisilo condem a Sesemundo condem cum eorum affrontationibus et cum exiis et regressiis earum.

Et dono ego, superscriptus episcopus, a prefatum cenobium alodem meum quod habeo in predicto comitatu, in aiacentias de Miliaras, in locum que vocant villare Briulfo, et in locum que dicunt Turno, et in locum que nominant Villare Novo, et in locum que [noncu]pant Ventaliolo². In pre-

di[cto loco] Turno dono ad prefatum cenobium ecclesia mea propria, cum decimis et primiciis et oblationes fidelium et cum omnibus que habere videtur ab omni integritate; terminatur vero predictus alodus: a parte orientis in villare que dicunt Astar vel in rivulo que [dicunt Sesario] sive in [Sabadello vel etiam i]n Ortones et pervenit [usque in Cavalliano], et de meridie infrontat in alode de Petro, qui fuit condam, vel in alode de Tassione [et pergit] ipso Mulnello usque in Brugariolas, et de occiduo in alode Sancti Stephani et pervenit usque in Kavalliano, de parte vero circi infrontat in iamdicto Kavalliano; infra predictas affrontationes dono ego, prelibatus episcopus, a prescriptum cenobium kasas, kasalibus, curtes, curtalibus, ortos, ortalibus, vineas, vinealibus, terras cultas vel incultas, arboribus pomiferis vel impomiferis, [pratis et pascuis, garricis et aquis, molendinis et molendinaribus, omnia et in omnibus, quantum infra pre]dictas affrontationes abeo vel habere debeo pro qualicumque voce, sicut in ipsa scriptura resonat que condam Emo femina mihi fecit.

Et dono ad prefatum cenobium alo[dem meum que dicunt Far]as et ipsum [quem habeo in Roseto vel in Villa Mala et in Palatiolo et in Marifo]nte, sicut fuerunt ipsi alodes de Seniofredo sacerdote, transgressore, et de Guarino et filiis suis; terminatur vero predictus alaude: a parte horientis in ipso fisco que dicunt Iuncarias [vel in termi]nio de Petriniano, [sive in terminio de Portello, et de meridie infrontat] in Boscherones vel in Rixaco sive in Sirianiano vel in ipsa Isola, et [de occi]duo infrontat in Sabadello vel in Ortonos sive in terminio de Iuviniario, de parte vero circi infro[ntat in terminio de Lugarzano sive in terminio de Maliano; infra predictas affrontation]es dono ego, prelibatus episcopus, ad prefatum chenobium casas, casalibus, curtes, curtalibus, ortos, ortalibus, vineas, vinealibus, [terras cultas] vel incultas, arboribus pomiferis vel impomiferis, pratis et pascuis, silvis, garricis [et aquis, molendinis, molendinaribus cum eorum decursi]bus, omnia et in omnibus, quantum alodem infra predictas affrontationes abeo [vel abere de]beo pro qualicumque voce, et quantum alaudem Seniofredus sacer et Guarinus et filii sui³ infra predictas affrontationes abuerunt vel retinuerunt pro qualicumque voce, exceptus ipsas ecclesias, id est, Sancta Maria et Sancto Martino cum rebus sibi pertinentibus, exceptus ipsas decimas et primicias et oblationes fidelium que ad ipsis ecclesiis pertinent.

Et dono ego, prelibatus episcopus, ad prefatum chenobium alaude meos qui fuerunt [de Vivano] transgres[sore, et sunt ipsi alodes in locum que vocant Aquilare vel] in suos termines, et in Hornazones et in suos termines, et in Planeziis vel in suos termines; in predictis locis dono ad prefatum cenobium casas, casalibus, curtis, curtalibus, ortos, ortalibus, vineas, [vinealibus, terras cultas vel incultas, arboribus pomiferis vel impomiferis, pratis et pascuis], silvis et aquis, molendinis et molendinaribus cum eorum decursibus, omnia et in omnibus, quantum alaudem predictus Vives transgressor in predictis locis abuit vel retinuit pro qualicumque voce.

Et dono ego, prelibatus episcopus, a prefatum cenobium alaudem meum quod abeo in valle Manivulo, qui fuit de Sesemundo Blanco, similiter in Cistella et in eius termines, vel in Palazo et in eius termines, vel in villa Bodelego et in eius termines; in predictis locis dono ad prefatum chenobium casas, casalibus, curtes, curtalibus, hortis, hortibus, vineis, vinealibus, terras cultas vel incultas, arboribus pomiferis vel impomiferis, pratis et pascuis, silvis, garricis et aquis, molendinis et molendinaribus, omnia et in omnibus, quantum alaudem in predictis locis prescriptus Sesemundus abuit vel retinuit pro qualicumque voce, exceptus ipso puio que vocant Bodelego, ubi iamdictus Sesemundus habitavit, et exceptus ipsas III casas que iuxta ipso puio sunt, et exceptus ipsos verdegarios qui sunt iuxta ipso puio, et exceptus ipsos molendinos qui iuxta ipso puio sunt.

Et dono ad prefatum cenobium ipso maso quod abeo in Cistella, ubi Blandericus habitat, cum omnibus rebus que ad ipso maso pertinere videntur. Et dono ad prefatum cenobium ipsum alau-

dem qui fuit de Servodei et de uxore sua, qui est in Fornellos, sicut illi eum retinuerunt, et ipsas vineas qui sunt in Valle Alta cum illorum affrontationes. Et dono ad prefatum cenobium in valle Monte Acuto maso I quod Letus dedit a Wifredo comite et ego abeo per successionem iamdicti comitis; et dono in iamdicto loco ipsas casas cum curtibus et hortis et vineas et vinealibus, terras cultas vel incultas, arboribus pomiferis et impomiferis, et molendinaribus, omnia et in omnibus, quantum ibidem habeo vel ereditare debeo pro qualicumque voce, vel quantum condam Letus ibidem habuit vel retinuit pro qualicumque voce, [sicut in ipsa scriptura resonat, que iam]dictus Letus [fecit a Wifredo comite. Ipsum vero] alodem que vocant Faras, et que vocant Palazolo, et que vocant Villa Mala, et que vocant Roseto, et Marifonte, et que dicunt Turno, et Villare Novo, cum ipsa ecclesia Sancti Andree qui est ipso Turno, et ipso villare que dicunt Achilare, et Ornazones, et Planezes, et ipso alode qui fuit de Sesemundo Blanco, qui est in Manivulo, et in Cistella, et in Palatio, dono istos alodes ad prefatum cenobium sub ista videlicet ratione: ut dum ego vivo, teneam et possideam; post obitum meum, remaneant a prefato cenobio sine nulla [occasione. Hec omnia superius scripta trado vel cedo ad prefatum cenobium, ut tam presens abba et monachi quam successores ibidem Deo sub regula almi patris Benedicti] militantibus iure perpetuo habeant retineantque sine aliquius minoratione vel contradiccione, sicut superius insertum est. Quia sicut sancti canones aiunt, devocio etenim uniusquisque sicut gratanter votum contulit Deo ita definiuit quod plenitudo votorum conservaretur in loco, in quo velut si conlata tenetur manet gratia offerentis, ita si frustratur imminet perniciēs defraudantis. Nam Dominus noster Ihesus Christus⁴ [in evangelio sic fertur dixisse suis discipulis: «Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quecumque petieritis, fiet vobis a patre meo»⁵. Et incirco ego, prelibatus episcopus, unacum meorum caterve clericorum, petimus clemenciam omnipotentis Dei, ut constructores benefactoresque prefati cenobii per intercessionem supradictorum sanctorum hic et in eternam beatitudinem remunerantur, detque eis benedictiones atque promisiones que precepta sua observantibus promissit, dicens: «Si in preceptis meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, et terra gignet fructum suum et pomis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vindemiam et vindemia occupabit sementem. Et comedetis vetustissima veterum et vetera nobis supervenientibus proicietis. Et comedetis panem vestrum in saturitate, et absque pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris: dormietis, et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias, et gladius non transibit terminos vestros. Persequemini inimicos vestros et corruent coram vobis. Persecuentur quinque de vobis centum alienos, et centum de vobis decem millia: cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio. Respiciam vos et crescere faciam; multiplicabimini et firmabo pactum meum vobiscum. Ambulabo inter vos, et ero vester Deus, vosque eritis populus meus»⁶. Has benedictiones atque promissiones petimus clementiam omnipotentis Dei ut tribuat constructoribus benefactoribusque prefati cenobii, ut hic pie valeant vivere et sic transeant per bona temporalia ut adipisci mereantur eterna. Nam sicut bonitas et conlatio elemosinarum in sanctis Dei basilicis beniam tribuit conferentibus, ita damnum rite preparat fraudatoribus. Deo igitur datur quicquid a fidelibus in sanctis Dei basilicis pia devotione offertur. Ergo et iustitiam rescindit, quisquis aliena bota corrumpit. Cum igitur Deus iustitia sit, qua insania agitur ut⁷ de manu Dei quis auferat et in usus suos ea que Dei sunt usurpare presumat? Quicumque igitur de rebus a nobis prefato cenobio amodo conlatis vel deinceps conlaturis sive a nobis seu ab aliquo fidei aliquid exinde subtraxerit aut fraudaverit, nisi se correxerit et Deo sadisfecerit, male distracta iuxta leges mundanas componere cogatur, et si creatorem suum non honoraverit et in contumacia persteterit, et male distracta cum confusione restituat et a liminibus sancte Dei Ecclesie

quam offenderit ut sacrilegus arceatur, et insuper iuxta sanctorum canonum sententias sacrilegii ulcione feriatur, et cum Iuda traditore, qui ea que Domino mitebantur asportabat, flammis atrocibus perenniter cruciandus⁸ tradatur, Datan et Abiron iudicium sentiat et ad instar eorum in infernum vivus descendat. «Ponatque illum omnipotens Deus ut rotam et sicut stipulam ante faciem venti, sicut ignis comburit silvam et sicut flamma comburit montes, ita persequatur illum in tempestate sua et in ira sua exturbet eum. Erubescat et conturbetur in seculum seculi et confundatur et pereat»⁹. «Fiantque dies eius pauci et res eius accipiat alter; et fiant filii eius orfani et uxor eius vidua. Non sit illi adiutor, nec sit qui misereatur pupillis eius. Fiat contra Dominum semper et dispereat de terra memoria eius, pro eo quod non»¹⁰ honoraberit Ecclesiam Dei. «Et cognoscat quia nomen tibi Dominus»¹¹. Et tu es «super omnia Deus benedictus in secula seculorum, amen»¹².

Exarata est igitur hec scriptura donationis die VI nonarum iulii, era I XVI, anno dominice Tra-beationis DCCCCLXXVIII, indiccione VI, anno bisdeno IIII quod Franchorum rex Leutharius regnandi sumpsit exordium. Miro, gratia Dei comes atque episcopus SSS., qui hanc donationem vel tradicionem fecit et idoneis testibus firmare rogavi. + Wandalgarius¹³ vicescomes. + Teudemundus. + Teudebertus. + Stefanus. + Bera. + Oliba. + Bernardus. + Ioannes. + Hacfredus archilevita SSS. Oliba gratia Dei comes. Antenor presbiter SSS. Miro sacer SSS. Aimericus levita SSS. Dela¹⁴ levita SSS. Sig+num Oriol. Sig+num Rodegarius¹⁵. Sig+num Miro vicescomes. Sig+num Odone. Sig+num Ermemirus. Sig+num Sentelles¹⁶. Desiderius levita, qui hanc scripturam donationis scripsi et SSS. sub die annoque prefixo].

1. Quicumque... aevi: Paulini Aquileiensis *Hymnus de Petro et Paulo* V, 5 (MGH, *Poetae*, I, pàg. 137). — 2. Ventalolo, *esmenat*. — 3. filiis suis, *esmenat*. — 4. *A partir d'aquí, per destrucció del pergami, manca la resta del text, que restituïm gràcies a l'edició de Villanueva (vegeu b)*. — 5. Mat. XVIII, 19. — 6. Levit. XXVI, 3-12. — 7. it c. — 8. truciandus c. — 9. Ps. LXXXII, 14-18. — 10. Ps. CVIII, 8-9. 12. 15-16. — 11. Ps. LXXXII, 19. — 12. Rom. IX, 5. — 13. *Potser bauria de dir Wandalgodus*. — 14. Deia c. — 15. Radegarius c. — 16. Sentebeles c.

449

21 JULIOL 978

SENDRED, BRADILÀ, OSTALL I EUGÈNIA, MARMESSORS D'ODEFUNT, DONEN AL MONESTIR DE SANT BENET [I SANT VICENÇ DE CASTRES] UNA TERRA QUE TENIA EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DE VILACOLUM [TERME DE TORROELLA DE FLUVIÀ].

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Barcelona, AR (ACA), Monacals, Girona, carp. 154, s. n.

In nomine Domini. Ego Senderedus et Bradila et Ostal et Eugenia, qui sumus tutores vel elemosinarii de Odefuncti quondam, quod nos iuratum vel probatum habemus asseries condicionis, sicut lex est, sicut ille nobis iniunxit atque comendavit, ut scriptura donationis fecissemus, ita et facimus, ad domum Sancti Benedicti cenobii, de terra qui est in comitatu Empuritano, in terminio de Monte Cellario, que vocant villa Columbi, qui mihi advenit per comparisonem. Qui afrontat ipsa terra: [de oriente]¹ in ipsa garriga, de meridie in ipsa [garriga]², de occiduo in terra Sancti Benedicti, de circi in ipsa garriga.

Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus nos Sancto Benedicto ipsa terra propter Dei misericordia et remedium anime quondam Odefuncti, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum.

Quem vero et omnia donationis superius scripta de nostro iuramus in tuo tradimus dominium et potestatem habendi, vindendi, donandi sive etiam commutandi exinde quodcumque volueris. Quod si nos donatores aut ullus homo vel femina qui contra hanc scripturam donationis venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare quod requisierit, sed componat vobis in duplo, et in antea ista scriptura donationis [firma et stabilis permaneat omnique tempore. Facta scriptura donationis]³ XII kalendas augusti, anno XXIII regnante Leutario [rege, filio] quondam Ludoici.

Sig+num Senderedus. Sig+num Bradila. Sig+num Ostal. Sig+num Ogenia, nos simul in unum donationis fecimus et testes rogare firmavimus. Sig+[num] Stephani. [...]⁴.

Suniarius presbiter scripsit [et SSS. die et anno quod supra]⁵.

1. Manca. — 2. Manca. — 3. El copista va ometre, per error, una línia del document original. — 4. Manquen les altres signatures. — 5. Manca.

450

26 NOVEMBRE 978

ADALARD ORIÇ DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES UNS QUANTS ALOUS, AMB L'AUTORITZACIÓ DELS VESCOMTES RAMON I ADELAIDA [DE NARBONA].

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia vista per Pujades a Sant Pere de Rodas, AM, «Libro llamado registro núm. 223», ff. 36-38, ara perdut.

RE: *PUJADES, *Crónica*, 7, pàg. 165, ex A.

El regest de Pujades diu: «(...) el mismo Adalardo Auristco en otra ocasión y a petición de la misma vizcondesa Adalez o Adalardis, y con parecer de su marido el vizconde Ramón, dió otros alodios a la casa de San Pedro de Roda para el fin dicho [con el fin y efecto de sustentar con lo que daban el monasterio de San Pablo de Narbona], 5 dias antes de las calendas de diciembre, que vienen a ser a los 26 de noviembre, del año 25 del rey Lothario de Francia. Consta en el libro llamado registro (hartas veces citado) núm. 223 dende la hoja 36 hasta la 38».

451

[978]

ADALBERT, FILL DEL VESCOMTE GUIFRÉ I DE QUIXOL, DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANT QUINTÍ [D'EN BAS], PRÒPIA DEL MONESTIR DE SANT PERE, SITUAT EN EL COMTAT DE BESALÚ, UN ALOU QUE TÉ A BAS PER A REMEI DELS SEUS PARES I DELS SEUS GERMANS GUADAMIR, ARXIPRESTE, I AMALRIC.

O.* Girona, AD, pergamí sense número, molt deteriorat, procedent del monestir de Santa Maria de Besalú. Al dors, amb lletra molt posterior: «978 Sancti Quintini [...] de Basso».

La data, que actualment no es pot llegir en el pergamí, consta en el dors. Seguim la transcripció que en féu Ramon d'Abadal, però la completem, entre claudàtors, amb alguns passatges formularis i corregim una lectura errònia, indicada en nota.

[In nomine Domini. Ego Adalbertus, donator. Magnum mihi et satis licitum esse videtur domum Dei hedificare ubique et de rebus meis honorare atque concedere, audiens monita sanctorum patrum] quia elemosina a morte liberat animam. Cognosco peccati [macula onus]tus, compunctus divina pietate, et ipsius misericors sit in peccatis meis. Propterea concedo atque trado a domum Sancti Quintini [...] martiris cenobii qui est situs in onore beati Petri apostoli in comitatu Bisuldunense [...].

Et ideo ego iam supradictus Adalbertus [donator sum] Dei [...] amore[m] [...] siali sedes [...] et] propter remedium ienitore meo, Wifredi vicescomitis quondam, et anime ienitricis mee, Quixilone, et propter fratres meos Wadamiro, archipresbitero¹, et Amalrico, vel propter [...] vel servierunt vel propter alios propinquos [...] defunctos [...] vel propter [...] quiescere [...]. Et ideo ego Adalbertus dono atque trado alodem meum proprium qui mihi advenit de ienitori meo [...] vel predictam [com]paracione[m ... Et afrontat:] de parte oriente in ipsa strata publica, et de meridie [in ...] in terram Uconis condam extituit [...].

1. archipresbitero] Urci presbitero, *segons transcripció d'Abadal; es tracta, però, de l'arxipreste Guadamir, conegut per altres documents (vegeu doc. 435).*

452

12 FEBRER 979

ENGOMAR, TRUITELL, SUFÍCIA I AMALRIC VENEN AL PREVERE JORI UNES PECES DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, «IN COSTA DE LACIONE», PEL PREU DE NOU SOUS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Cancelleria, perg. de Borrell II, núm. 17 (abans arm. Sant Joan de les Abadesses, sac A, núm. 106).

a. MONSALVATJE, *Noticias*, 15, núm. MMCLVI, pàgs. 219-220, ex O. — b. UDINA, *El Archivo Condal*, núm. 184, pàgs. 363-364, ex O.

In nomine Domini. Ego Engo[m]a[r]e et Truitell et Sufficia et Amalrico vindito[re]s sumus tibi Iorio sacer, emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus nos tibi terras nostras qui nobis advenit per parentorum nostrorum, et sunt ipsas t[erra]s in comitatu Gerun[den]se, [in] costa de Lacione. Et est ipsa una terra quarteras IIIes que dicunt Ubago et adfrontat ipsa terra: de parte orientis in ipsa strada qui pergit ad domum Sancti Cristophori, de meridie similiter, de occiduo in terra de Olibane vel heredes suos, de circi in torrente qui inde discurrit. Et sunt alias terras ad ipsos Fontaniles et ad ipsas Vernedas et ad ipsa Lubatera, et affrontat: de parte orientis ipsas terras in terra de Olibane vel heredes suos, de meridie in terra de Guinado, de occiduo in roca fundata ad ipsas Medalas et de circi in terra de Arnusto.

Quantum infra istas totas affrontaciones includunt sic vendimus tibi ipsas terras superius scriptas, totum ab integrum, quantum ibi abere debemus per qualicumque voce cum exiis vel regressis earum in propter precium solidos VIII et nichil de ipso precio apud te vos emptores non remansit, et est manifestum.

Quem vero ipsas [terras]¹ de nostro iuramus in tuo tradimus dominio potestatem ad faciendum quod volueris. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista karta vindicione aud in-

rumpendum venerit, non hoc valeat vindicare set componat ipsas terras superius scriptas in duplo, et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta karta vindicione XVIII kalendas² marcias, anno XXV regnante Leuthario rege, filio Lodovici condam.

Sig+num Engomare. Sig+num Truitelle. Sig+num Suffidia. Sig+num Amalrigo, nos simul in unum qui ista karta vindicione fecimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Ingilberto. Sig+num Richildes³. Sig+num Gondemare.

Sig+num Godafredus presbiter, qui ista karta vindicione scripsit et SSS. die et anno quod supra.

1. Manca. — 2. Interpretem aquesta data com a 12 de febrer, per bé que hauria de dir pridie idus. — 3. Lectura dubtosa.

453

22 FEBRER 979

MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE DE GIRONA, DICTA EL SEU TESTAMENT I NOMENA MARMESSORS L'ABAT TODERIC, EL PREVERE MIRÓ, EL SEU GERMÀ DELÀ, ORIOL, ATÓ, TRASUAD I L'ABAT MIRÓ. MANA QUE EL SEU COS SIGUI ENTERRAT DINS EL MONESTIR DE SANTA MARIA DE RIPOLL, AL QUAL DÓNA ALOUS QUE TÉ EN ELS COMTATS DE BERGA, OSONA, Cerdanya i BESALÚ. A LES ESGLÉSIES DE SANTA MARIA I DE SANT FELIU DE GIRONA DÓNA ALOUS SITUATS ALS COMTATS DE GIRONA I BESALÚ. FA LLEGATS TAMBÉ ALS MONESTIRS I A LES ESGLÉSIES DE SANT JOAN DE LES ABADASSES, SANT PERE DE CAMPRODON, SANT PERE DE BESALÚ, SANT VICENÇ DE BESALÚ, SANT MIQUEL I SANT GENÍS DE BESALÚ, SANT ESTEVE DE BANYOLES, SANT PERE DE RODES, SANTA MARIA D'ARLES, SANT MIQUEL DE CUIXÀ I SANT LLORENÇ PROP BAGÀ. PER ÚLTIM, FA DEIXES AL SEU FIDEL I ALMOINER MIRÓ, AL SEU GERMÀ OLIBA, COMTE [DE BESALÚ], AL SEU FIDEL ORIOL, AL JUTGE JOAN I ALS GERMANS D'AQUEST, ELDRED I ENNEGÓ.

[O]. Original perdut, que es conservà a Ripoll, AM, fins a l'any 1835. — A.* Còpia de R. d'Olzinelles, feta en el segle XIX in.: Vic, AE, llig. 2061, plec IV, pàgs. 99-112, ex O.

a.* BOFARULL, *Los condes*, I, pàgs. 98-105, ex A. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 1, ap. VI, pàgs. 238-247, ex a. — c. BOLÒS, *La comarca de Olot*, ap. 17, pàgs. 472-475, ex b. — d. *Catalunya Romànica*, IV, pàgs. 20-23, sense indicació de font (potser ex a).

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 75. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXIV, pàg. 229, ex b. — CONSTANS, *Diplomatari*, I, núm. 45, pàgs. 277-278, ex b. — BOLÒS, *El monestir*, ap. 36, pàg. 193, ex a.

Cunctorum fidelium devotionem congruum est, ut ad celestem patriam totis visceribus anelent, et sanctorum munita videlicet in dilectione Dei et proximi inherendo celestium bonorum maxime diutius potiantur affectibus ad sublimia tendenda meorum quoque subsecuta sunt ab exordio sanctę matris Ecclesie tam viri religiosi quam etiam prudentes virgines necnon et sanctissime viduę in castimonia perseverantes, qui in ecclesiastico ordine hedocati plurimis operibus satagentes, id est, Ecclesie deservire et augmenta non desistere frequentare. Igitur ego Miro, comes gratia Dei et episcopus hactenus indignus per gratiam Dei, cogitavi in corde meo adventum eternum iudicium et pertimesco pondus peccatorum meorum, id est, de paupertatricula mea quas Dominus mihi dedit vel adquisivi, istum brevem fieri decrevi et manum meam propriam firmiter roboravi.

Idcirco, in nomine omnipotentis Domini, ego predictus Miro, comes gratia Dei atque episcopus sancte sedis Gerunde ienitrix Marie, precipio vobis amicos vel fideles meos, id est, domnus Teudericus abba et Miro presbitero et Dela frater suus, eleemosinariis meis, et Oriolus et Ato et Trasvados et Mirone abbate, ut sitis mei advocati tutores vel eleemosinarii et potestatem abeatis rebus meis distribuere cum consensu et mercedem domni Olibani, comitis, seniori meo et fratris, in sanctis Dei ecclesiis, in sacerdotibus, in pauperibus, in viduis, in orfanis, sicut supertius insertum erit.

In primis ad domum Sancte Marie cenobii situm in valle Riopullo¹, ubi corpus meum quiescat si Domino placet, donare faciatis per cartam firmissimam alodes meos, his nominibus: Avizano, quantum ibi hereditare debeo pro qualicumque voce; et in comitatu Bergitano quantum invenire potueritis de mea hereditate; in comitatu Hosuna, in valle Riopullense, donare faciatis villa que vocant Campodavanalo et Palares et Paladiolo et in Armantias ipso manso cum terras et vineas, qui fuit de Melandro, et ipsos Balbos et Saltorre et Muselolos et Sannaruz et Vidabona et Tarnadela et Stamariz, quantum invenire potueritis per vocem comitalem cum illorum termines; et in comitatum Cerdaniense, in valle Petrariense², in villa que vocant Obazello et Campalias, quomodo fuit de Godmare; et in comitatu Bisuldunense, infra fines de Monte Acuto, ipsum meum mansum qui fuit de Flodozeo cum terris et vineis ab integro.

Et ad domum Sancte Marie sedis Gerunde donare faciatis aloudem meum que nuncupant Felgos, totum ab integro, cum ipsa ecclesia cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium pro remedium anime Mironi comitis, qui fuit filius Suniari comitis, et pro remedium anime Borrelli, suo fratri, et pro remedium anime mee; et ad Sanctum Felicem, sicut in ipsa scriptura dotalia resonat; et ad ipsas serras qui sunt iusta Fulgosos dono ipsum meum alodem similiter a predicta sede Sancta Maria et predicta ecclesia Sancti Felicis; et in comitatu Ierundense, in valle que dicunt Lemena, in villa que dicunt Concas vel Purcilgas cum ipsa ecclesia que vocant Sanctum Andeolum et ad iusta castro Fenestras et per alias villas vel villarunculos ubicumque invenire potueritis de ipso alode qui fuit de predicto Godmare, scripturam firmissimam facite de ipsos alodes ab omni integritate ad predictis ecclesiis Sancte Marie et Sancti Felicis pro remedium anime mee et Borrelli comitis pro cuius adiutorium hec omnia mihi advenit; et in comitatu Bis[ul]lunense, in villa que dicunt Podols, ipsum meum alodem qui fuit de Seniofredo et de Vivane, bozadores, hec omnia donate per scripturam firmissimam a predicta sede Sancte Marie ab omni integritate, sicut predictus Seniofredus et Vivas nefandissimi ipsos alodes retinuerunt [sub] illorum potestate in predicta villa Podols vel in Ventavolo cum finibus et terminis et aiacentias et illorum affrontaciones; et ipsum meum alodem de Torteliano, qui mihi advenit per scripturam legitimam de Abone levita, quantum invenire potueritis de Berrore usque in Lizerca donare faciatis ad domum Sancte Marie sedis Ierunde³ propter remedium anime mee et sue, excepto ipso manso de Gixarias quomodo Sigofredus retinet in sua potestate cum terris et vineis; et ipsum meum alode qui fuit de Mirone baudadore et de fratres suos qui fuerunt filii de Fredario, quod est in Miliariis, donare faciatis per cartam legitimam ad domum Sancte Marie sedis Ierunde.

Et ad domum Sancte Iohannis qui est iusta alveum Tezer donare faciatis per scripturam alodem meum que nominant Arcia, totum ab integro; et in Bolosso similiter et in Longania similiter et in Librella alodem meum que concamiavi apud Sanctum Iohannem, totum ab integro.

Et ad cenobium Sancti Petri qui est in Campo Rotundo donare faciatis in comitatu Bisullunense ipsum meum alodem que dicunt Oliva, qui fuit de Avane genitrice mea, totum ab integro et quantum postea ibi adquisivi; et in valle Beiedo ipsum meum alodem qui fuit de Vivane bozadore, qui mihi advenit per dominum meum Seniofredo; et in iamdicta valle Beiedo alodem meum qui mihi advenit de ienitrice mea, excepto quod donavi ad Sancto Christoforo, id est, manso I qui fuit de Seniofredo et est prope pariete Sancti Christofori, cum ipsa curte et ipso verdegario⁴ et tantum

de ipsa terra ad seminandum sestarios⁵ II ad iuxta mensuram illius loci et excepto hoc quod donavi ad Delane, fidele meo clerico, et a Sexetto, sicut in illorum resonat scripturas; et in valle Bianna aloudem meum de ipsas Presas et de Sparago, quomodo fuit de Guarino; et in alio loco, in villa que dicunt Oloto vel in suas aiacentias, quantum ibi habeo pro qualicumque voce cum ipsas ecclesias et cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium, exceptus ipso alode qui fuit de Servodei vel uxori sue; et in valle Biannia alodem meum qui fuit de Petrone archipresbitero, cum ipsa ecclesia que vocant Sancto Martino cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium; et in termino de Monte Accuto ad ipsos Vilares ipso manso qui mihi advenit per omicidio que fecit Eldovinus; et in alia que dicunt Faga vel in eius aiacentias alodem meum qui fuit de Sesemundo Blanco vel de Mirone, filio suo, quomodo retinebat Sesemundo in sua potestate diebus XXX antequam de hoc seculo migrasset, donare faciatis propter remedium anime mee et Mirone, qui mihi illum dedit, totum ab integro.

Et ad cenobium Sancti Petri qui est iusta castro Bisulduno, qui est subditus sanctorum Petri et Pauli, Rome apostolorum, et Sancti Primi, martiris, donare faciatis per scripturam legitimam alodem meum que dicunt Phares et Rosedo cum terris et vineis, totum ab integro, et in Villa Mala et in Paladolo et in Marifonte ipsos alodes quomodo fuerunt de Seniofredo clerico et de Guarino et filiis suis ipsos mansos cum terris et vineis et cum omnia que ad ipsos mansos pertinent, totum ab integro, et ipso alode de ipso Turno et villare Briulfo et villare Novo, quomodo fuerunt de Sesemundo, cum ipsa ecclesia que vocant Sancti Andree, sicut in mea scriptura resonat quod Emo mihi fecit, remaneant in supradicto cenobio sine ulla reservacione pro anima mea et sua; et ipso alode quos Durandus de Be-vita mihi dedit sicut in ipsa scriptura resonat, quod ille mihi fecit tam cultum quam incultum, totum ab integro, remaneat ad predictum cenobium Sancti Petri qui est iusta castro Bisulduni post obitum iamdicti Durandi propter remedium anime mee et sue; aut si in vita sua ad monasterium confugium fecerit, statim ipso alode in potestate predicti monasterii subdatur, et ipso meo alode que abeo in Sadernes, id est, villas et villarunculis cum terris et vineis, omnia et in omnibus quantum in ipsa valle invenire potueritis vel quantum Abbo in ipsa valle retinebat XV dies antequam obiisset, exceptus ipsa ecclesia cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium, qui est de ipsa parrochia de Torteliano et ius Sancte Marie sedis Ierundensis, et exceptus Loredó, quod dono ad Seniofredo, filium Iohanne; et in alio loco sic dono alodem meum ad domum Sancti Petri iusta castro Bisulduno, alode qui fuit de Vivane bozadore et est in Agilare vel in suos terminos et in Ornazonas vel in suos terminos et in Planedes vel in suos terminos, quomodo Vives retinebat illum in sua potestate quando ipsa bodia fecit, id est, casas, casalis, terris et vineis, molendinis et molendinares, omnia et in omnibus, quantum infra predictis locis predictus Vivas abuit vel retinuit per alodem; et ipsas vineas et ipsas terras et totum ipsum alodem qui fuit de Sesemundo Blanco, qui est in valle Manibulo et in Cestellas vel in aiacentias de Palado et in villare Bozolego, totum ab integro, exceptus ipso puio que vocant Bodolego, ubi Sesemundus habitavit, et exceptus ipsas casas III qui sunt iusta ipso puio, et exceptus ipso verdegario et ipsos molinos qui iusta ipso puio sunt; et ipso manso qui est [in]⁶ Cestellas, ubi Blandericus habitat, quod ego adquisivi in kastro Bisuldumo per placitum, donare faciatis ad scenobio Sancti Petri et Sancti Primi. Et precipio vobis ut ad altare qui est in ecclesia Sancti Vincentii in honore sancti archangeli Raphaelis donare faciatis alodem meum per scripturam firmissimam, qui alodes est in comitatu Bisuldunense, in loco que dicunt Balbos, qui mihi advenit per scriptura emptionis qui mihi fecit Poncio et uxori sue, filia Guifredi de Ornazonas, cum ipsa ecclesia qui est sita in honore Sancti Iohannis cum decimis et primiciis et oblacionibus fidelium et cum terris et vineis et cum omnia quod ad ipsa ecclesia vel ad ipsum alodem pertinet. Et ipsum campum et ipsas vineas qui fuerunt de Egina, quod ego adquisivi in placito legitime in kastro Bisulduno, volo ut a predicto altare Sancti Raphaelis

firmetur; et ipso maso⁷ qui fuit de Eldenon bozador⁸ sit Sancti Raphaelis angeli; et ipso meo alode quod abeo infra terminos de Monte Agud, in carraria, ipso meo manso, ubi Maschoro abitat, cum terras et vineas. Et ad domum Sancti Michaelis et Sancti Genesii qui sunt infra castro Bisulduno donare faciatis alodem meum quod ego abeo in Caselas vel in Fediles.

Et ad monasterium Sancti Stephani qui est in Ballneolas donare faciatis per scripturam donationis in comitatu Bisuldunense alodes meos qui fuerunt de Guigilane et Trasvado et Ermegildo, bozadores, et ipsum quod ego emi de Minuelle devota, istos et alios meos alodes quicumque invenire potueritis infra terminos de Siriniano vel de Albucanu et de Isula et de Caselas et de vilar Astar, totum ab integro, et in villa Puio Arnulpho et in villa que nominant Calvos donare faciatis alodem meum qui fuit de Seniofredo clerico et de Vivane, bodadores, quantum ibi invenire potueritis.

Et ad monasterium Sancti Petri Rodas donare faciatis alodem meum qui est in comitatu Bisuldunense, in villa Spinaversa⁹ et in villa Erte et in ipsa valle, quantum invenire potueritis in his locis qui fuisset de Godmare presbiter et de Adalberto bozador, filio Raifredo, et in eorum aiacentias, totum ibi donare faciatis per meam vocem aut per meum alodem; et in comitatu Cerdaniense, in pago Livienso, ubicumque invenire potueritis de ipso alode qui fuit de Godmar, totum ab integro, et abet de ipso alode in villa que vocant Garantar et in alio loco que dicunt Eguils et per aliis locis totum ab integro, exceptus Ans.

Et ad cenobium Sancte Marie que dicunt Arulas precipio vobis ut donare faciatis per scripturam legitimam porcionem meam que ego abeo vel abere debeo in ipsa ecclesia que vocant Sancta Maria de Costoga cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium, et cum ipso manso qui est iusta ipsa ecclesia quod Anteritus presbiter tenet in sua potestate.

Et ad cenobium Sancti Michaelis archangeli qui est in Cuxano precipio vobis ut donare faciatis per scripturam legitimam alodem meum qui est in valle Confluente, in villa Foliano, quantum invenire potueritis in predicta villa vel in predicta valle Confluenti; et in comitatu Bisuldunense, in villa que vocant Orto Modario, cum ipsa ecclesia qui est sita in honore Sancti Michaelis archangeli, cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium, sic dono alodem meum quod ibidem abeo, totum ab integro, vel in Salselas quomodo fuit de Seniofredo bozadore, filio Trasvado, et Seniuldo, fratri suo, similiter; et in comitatu Cerdaniense, in valle Bocoranense vel Lilitense, in locum que vocitant Cercos vel Rio Torto vel Valle Facunda, quantum ibidem abeo vel ereditare debeo per vocem ienitore meo et ienitrice et ego in predictis vallis adquisivi, exceptus ipso manso de Puio, ubi Durandus habitavit, remaneat a Miron presbitero, fidele meo et eleemosinario, et vos facite ei cartam firmissimam et dum ille vivus fuerit teneat et possideat et post obitum suum remaneat ad cenobium Sancte Marie pro anima sua et mea.

Et ad monasterium Sancti Laurentii qui est in valle Bocoranense donare faciatis alodem meum qui est in comitatu Bisuldunense, in locum qui vocant Bestrecano et Ventano, cum ecclesiis Sancti Andree et Sancti Iuliani, cum decimis et primiciis ibidem pertinentibus, quomodo ego retineo hodie in mea potestate; et ipso manso qui fuit de Seniofredo presbitero et fratre suo Radulfo, quomodo illi retinebant in illorum potestate cum aliis mansiunculis quando ego iniuste abstuli de illorum potestate, reddere eis faciatis sine ulla occasione ad illos qui vivi fuerint aut ad illorum posteritatem, exceptus vineas qui sunt in Prevedras, quod ego consentivi a Rodegario per feo, et ipsas vineas donare faciatis per cartam firmissimam a Delane levita, fidele meo et eleemosinario.

Et precipio vobis, vocati vel eleemosinarii mei predicti¹⁰, ut cum isto testamento adeatis ante clementiam domni hac fratri mei Olibani, comitis, eiusque depreceptis magnificentiam, ut si fuerit qui huius eleemosine voluerit resistere suo defendatur obstaculo quem admodum ego in sua fido mercedem. Et facite ad illum scriptura donacionis in comitatu Bisuldunense, in valle que nuncupant

Sancta Pace, cum omnia et in omnibus quantum ibidem Oliba et Seniofredus retinuerunt, exceptus ipsas ecclesias que sunt sub iure Sancte Marie sedis Ierunde cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium, et ipso puio qui fuit de Sesemundo cum ipsos verdegarios¹¹ et cum ipsas III mansiones qui iusta ipso puio sunt et cum ipsos molendinis. Et infra terminos de Cortoiano quantum invenire potueritis de mea ereditate, exceptus ipsa tertia parte de ipsa ecclesia cum ipsa tertia parte de decimis et primiciis et oblaciones fidelium et exceptus ipso manso qui est iusta ipsa ecclesia quod dedit ad Sancta Maria cenobii Arulas. Et ipsas mansiones qui sunt in valle Lilitensi, prope villa Spinosa, qui fuerunt de Sendredo c[...].vo, cum omnia et in omnibus, date ei Olibano comiti similiter.

Et precipio vobis ut donare faciatis ipsos meos mansos qui fuerunt de Servodei et sua muliere ad domum Sancte Marie cenobii Riopullo, exceptus ipsa porcioncella qui e[st de]¹² Sancta Maria Grassa. Et ad domum Sancti P[etri]¹³ et Sancti Pauli et Sancti Primi donare faciatis aurum meum vel argentum, gemis, anulos, sigillos, cintorium, renuum, pependulos, vasis et alia opera facta quum adoperare, palleis, libris, id est, missale et ornamentum Sancti Michaelis et Sancti Genesii; et ipsos meos drapos tam lectulum meum quam lectulis de ipsis clericis¹⁴ vel laicis, id sunt, tapidos, cotos, veladas, plumacios, bancal I,apedem vetere, et quantum invenire potueritis de ieneris librorum, totum ad Sanctum Petrum et Sanctum Primum.

Et precipio vobis ut donare faciatis ad cenobium Sancti Petri et Sancti Primi iusta castro Bisulduno ecclesias qui sunt infra fines de Palera et de Maximiliatio in onore sitas alme Dei ienitricis Marię et¹⁵ sancti Petri apostoli, cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium et cum omnia et in omnibus; et abent ipsas ecclesias alodes, mansiones, terris, vineis, arboribus fructuosis et infructuosis, exiis et regressis. Et in alio loco infra terminos de ipsa Cod, qui fuit de Goltredo, cum ecclesia qui ibidem est fundata et cum ereditate de Seniofredo clerico, qui fuit filius Goltredi, filio Aganone, et cum decimis et primiciis et oblaciones fidelium et cum his rebus qui ad ipsam ecclesiam pertinent et quantum invenire potueritis infra comitatu Bisuldunense de hereditate Seniofredo clerico predicto et iste Seniofret teneat ad exfructandum et per beneficium omnibus diebus vite sue hereditatem suam predictam et post obitum suum potestas inconversa permaneat beati Petri apostoli et sancti Primi omnique tempore.

Et ad Oriolo, fidele meo, precipio vobis ut donare faciatis per cartam firmissimam ipsum meum mansum de Gixarias que est prope Salas et laborat ipsum mansum Sigofredus cum terris et vineis et quantum ad ipsum mansum pertinet, omnia et in omnibus donate ei ab integro. Et ipsum alodem que vocant Loredo, qui est iusta Sadernes¹⁶, quantum est ab occidente sicut fuit potestas Aboni levite, retdere faciatis in potestate Iohanni iudicis et Ellefredo, fratri suo, et Ennegone, fratre suo, si vivi sunt, et si non ad filios eorum. Et alios quoque meos alodes ubicumque invenire potueritis ad cenobium Sancti Petri et Sancti Primi qui est iusta castro Bisulluno scripturam donationis facite propter remedium anime mee.

Hoc igitur testamentum volo ut abeat firmitatem usquequo alium faciam.

Facto hoc testamento VIII kalendas marci, anno XXV Francorum rege Leutario regnante.

Et ut hoc testamentum firmior a cunctis teneatur manu propria subter firmabo et eleemosinariis meis ceterisque testibus firmare iubeo.

+ Miro, gratia Dei comes atque episcopus +, qui hunc testamentum feci et firmare rogavi. Dela levita +. Poncius +. Desiderius levita +. Sig+num Galin. Vincencius. Oliba.

Wadamirus presbiter, qui hunc testamentum scripsi et + die et anno quod supra.

1. Riupullo a. — 2. Petراسيense a. — 3. Gerunde a. — 4. undegario Aa. — 5. ss Aa. — 6. ... Aa. — 7. masa a. — 8. bo-cardo Aa. — 9. Spinaunsa Aa. — 10. predilecti a. — 11. undegarios Aa. — 12. e.... Aa. — 13. P.... Aa. — 14. llericis a. — 15. de *afegeix* a. — 16. Sadernos a.

EL PAPA BENET [VII], EN BUTLLA ADREÇADA A HILDESIND, BISBE [D'ELNA] I ABAT DE SANT PERE DE RODES, CONFIRMA LA PROTECCIÓ PAPAL DONADA A L'ESMENTAT MONESTIR I A LES SEVES POSSESSIONS, LES QUALS ES TROBEN DISSEMINADES DES DE LA CIUTAT DE NARBONA FINS ALS CONFINIS D'HISPÀNIA. A MÉS, COMMUNA ELS INVASORS DE PROPIETATS DEL CENOBI A RETORNAR-LES-HI.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en un cartoral de Sant Pere de Rodes, f. 10v, anomenat «libro grande de pergamino» per Pujades, ara perdut. — B. Còpia del segle XVII, feta pel monjo Guillem Costa: París, BN, Col. Baluze, 107, ff. 432v-433, ex A.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXXV, cols. 921-922, ex B. — b. COCQUELINES, *Bullarum*, I, pàg. 278, ex a. — c. BOUQUET, *Recueil*, IX, pàg. 246. — d. MIGNE, *Patrologiae*, CXXXVII, col. 333, ex a.
RE: PUJADES, *Crònica*, 7, pàgs. 44-45, ex A. — JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3798 (2907). — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 568. — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 27, pàg. 398.

Al capdavall del document apareixen afegides les signatures de bisbes del segle XI.

Benedictus episcopus, servus servorum Dei, Hildesindo episcopo et omnibus monachis monasterio Sancti Petri Rodensis degentibus, salutem et pacem et apostolicam benedictionem.

Quoniam gratissimum satisque condignum iudicamus famulantibus famulitium impendere atque donantibus praemia largiri, idcirco quia monasterium Sancti Petri Rodensis, quod iure hereditario possidendum accepistis, nunc autem sub iure et dominatione almi principis apostolorum Petri et nostrae venerabili Romanae sedi perpetuo habiturum et vobis conspicimus esse traditum, quocirca versa vice auctoritate apostolica concedimus et confirmamus tibi tuisque successoribus in perpetuum coenobium Sancti Petri apostoli Rodensis cum omnibus suis adiacentiis et pertinentiis et terminis suis, in tali ratione ut sub tuitione beati Petri apostoli et nostra consistat in perpetuum. Concedimus insuper et absque ulla reservatione donamus eidem monasterio omnia praedia vel alodia quae danda sunt vel data ab hodierno die et deinceps a fidelibus viris vestris regionibus beato Petro apostolo nostrae urbis Romae sedis, ut in iure et dominatione persistant coenobii Rodensis in perpetuum habenda ab urbe Narbona usque in finibus Hispaniae.

Notum ergo nunc sit omnibus hominibus regionis vestrae quod sub tuitione et regimine beati Petri apostoli et nostra gubernatione vel defensione ille locus consistat. Idcirco omnes fideles vestrae regionis sub testimonio Christi admonemus ut omnia quae ad praefatum locum pertinent ad utilitatem monasterii et habitantium in eo restituant, et in vice beati Petri apostoli Romae summa cum diligentia illum locum venerentur et diligant. Et si quis causa orationis ad nostram sedem apostolicam pervenire non poterit, summo studio illum locum venerare concedimus ei.

Si quis autem vel ex praediis vel alaudis loci illius vel omnia quae ad iamdictum locum pertinent occultaverit vel tenuerit sine consensu fratrum, aut scierit quod aliquis absconse teneat, sub testimonio Christi ex apostolica auctoritate commonemus ut ab hodierno die non teneant iniuste nec abscondant, sed reddere et manifestare praescripto monasterio festinent. Et reddita vel manifestata iure perpetuo unacum illa quae per hanc nostram apostolicam sanctionem et per alia divalia decreta statuimus atque decrevimus, usque in finem mundi illibata et inconcusa permanenda decernimus.

Si quis autem, quod non credimus, huius concessionis vel donationis temerator aut contemptor

extiterit, aeternis condemnationibus subiaceat innodatus, et sanctos Dei Petrum et Paulum, principes apostolorum, sibi in praesenti et futura vita sentiant contrarios, atque in inferno inferiori concrematus cum diabolo et omnibus deficiat impiis. Huius vero apostolicalis decreti nostri paginam propriis manibus roborantes, in manus Illesindi episcopi atque abbatis ipsius loci et fratrum cum illo comitantium tradimus annuente Christo Iesu, Domino nostro, perenniter atque fideliter possidentiam. Qui ergo nostrae concessionis vel donationis adiutor atque defensor extiterit, apostolicam benedictionem et peccatorum absolutionem ab ipso clavigero summo se obtinere sciat.

Scriptum per manus Stephani, notarii atque scrinarii, in sede Beati Petri apostoli Romae, anno Trabeationis Domini DCCCCLXXVIII, indictione VII, in mense aprili.

Wifredus, metropolitanus archiepiscopus Narbonensis ecclesiae. Stephanus Agatensis. Stephanus, episcopus Attensis. Oliva, sanctae Ausonensis ecclesiae praesul. Deusdedit, episcopus Barcinonensis. Borrellus, gratia Dei episcopus Rotensis. Amelius, Albiensis ecclesiae praesul. Arnulfus, gratia Dei Rotensis ecclesiae praesul.

455

[ROMA,] 8 MAIG 979

EL PAPA BENET [VII], EN BUTLLA ADREÇADA A L'ABAT GUIFRÉ DE SANT PERE DE BESALÚ, CONFIRMA LA PROTECCIÓ PAPAL DEL SEU MONESTIR I LES DONACIONS QUE LI HA FET EL BISBE DE GIRONA MIRÓ, RENOVA LA SEVA SUBJECCIÓ A LA SEU ROMANA PER MITJÀ D'UN CENS ANUAL DE CINC SOUS I LI CONCEDEIX LA IMMUNITAT I LA LLIURE ELECCIÓ D'ABAT.

[O]. Original en papir, en mal estat ja l'any 1252 (vegeu B i j), perdut. — [A]. Còpia medieval perduda, probablement el document de Sant Pere de Besalú, AM, publicat per Yepes. — B. Còpia del 22 de juny de 1252: Roma, ASV, *Registro Vaticano* 22, f. 184. — C. Còpia, incompleta, del 16 d'agost de 1252: Roma, ASV, *Registro Vaticano* 22, f. 208.

a.* YEPES, *Corónica*, V, ap. XXI, ff. 443-444 (edició incompleta), probablement ex A. — b.* MARTÈNE, *Veterum scriptorum*, 1, pàg. 328 (edició incompleta), «ex ms. Colbertino». — c. COCQUELINES, *Bullarum*, 1, pàg. 279, ex b. — d. SÁENZ DE AGUIRRE, *Collectio*, 4, pàg. 384, potser ex a. — e. PUJADES, *Crónica*, 7, pàgs. 228-229, ex a. — f. MANSI, *Sacrorum conciliorum*, 19, col. 71, ex b. — g. MIGNE, *Patrologiae*, 137, pàg. 334, ex f. — h. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. VIII, pàgs. 226-228, sense indicació de font. — i.* MANSILLA, *La documentación*, núm. 2, pàgs. 2-5, ex B i C. — j. QUINTANA, *La documentación pontificia*, núm. 773, pàgs. 681-684, ex B, i núm. 791, pàgs. 698-700, ex C.

RE: JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3800 (2909). — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 29, pàgs. 399-400.

Benedictus episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Gifredo¹, abbati monasterii Sancti Petri de² Bisulduno³, quod est situm infra castrum Bisulduni⁴, ad⁵ flumen Fluviani⁶, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis, salus⁷, pax et benedictio⁸ quoad⁹ mundus permanet, amen.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctę universalis Ecclesie incessanter a propagentibus¹⁰ beate fidei augmentare, necesse est accipientibus ab illo totius cure¹¹ regiminis ei concedere censura iusti moderaminis firmam liberalitatem malorumque ab ea procul pellere persuasionem¹². Idcirco ego Benedictus, papa, cum¹³ coetu episcoporum presbyterorumque¹⁴, cum omni

caterva clericorum in Romana sede degentium sub norma beatissimi Petri Deo militantium, in nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio roboramus.

Illud donum, quod dilectus filius noster Miro, episcopus Gerundensis¹⁵, per paginam donationis Romane ecclesie tradidit pro remedio anime sue suorumque parentum¹⁶, videlicet ecclesiam Sancti Petri de Bisulduno¹⁷ cum omnibus ecclesiis et prediis et villis et dominicaturis ab eo datis seu ab aliis quibus fidelibus in futurum concessis¹⁸ adipisci potuerint nostro in hoc presenti privilegio in perpetuum confirmamus et in omni libertate disponimus; statuantes etiam, ut ordo monasticus¹⁹, qui secundum Deum et regulam beati Benedicti²⁰ ab eodem episcopo institutus esse dignoscitur²¹, semper inviolabiliter sub regimine proprio²² abbatis observetur. Preterea quecumque bona idem monasterium in futurum donatione²³ pontificum, concessione regum vel principum oblatione multorumque²⁴ fidelium, dante Deo, poterint²⁵ adipisci, amodo firma nobis²⁶ sub tutela beati Petri et nostra illibata in sempiternum permaneant.

Concedimus ut si quis de illis regionibus alodia vel aliqua oblatio²⁷ mercedis sancte Romane ecclesie relinquatur²⁸ prefatum monasterium, per nostrum beneficium possideat in sempiternum; et abbas qui preest vel qui prefuerit in eodem monasterio per singulos annos quinque²⁹ solidos Sancto Petro Rome persolvat in censum; et si minime annuatim venire non possunt³⁰, ad quartum annum viginti³¹ solidos persolvant³².

Statuimus etiam³³ ut quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus neque a comitibus neque a quacumque³⁴ persona ibidem abbas constituatur, sed³⁵ a cunctis ibi³⁶ degentibus servis Dei iuxta patris Benedicti regulam eligantur³⁷ abbates³⁸, qui a Romano pontifice vel a suo mandatore benedictionem suscipiant³⁹.

Confirmamus igitur et stabilimus ut nullus archiepiscopus, nullus episcopus, in ipsum monasterium sive suas ecclesias a predicto episcopo datas neque clericos in eis stantes et in eodem⁴⁰ monasterio, neque abbatem⁴¹, monachos et⁴² conversos suos audeat⁴³ et presumat⁴⁴ sententiam excommunicationis inferre vel⁴⁵ a nullo possint interdici vel excommunicari nisi a Romano pontifice. Item etiam concedimus ut si quis causa orationis ad predictum monasterium venerit, habeat licentiam introeundi⁴⁶ et omne divinum⁴⁷ officium audiendi, nisi forte quis⁴⁸ reatu suo proprio fuerit excommunicatus.

Concedimus quoque ipsius loci abbati correctionem cunctorum suorum clericorum, institutionem ecclesiarum suarum et clericorum⁴⁹, ut nullus episcopus, nulla ecclesiastica vel laica persona dominationem ibi habeant, sed⁵⁰ quidquid⁵¹ ecclesiasticum est, per manum illius⁵² abbatis et sub regimine ipsius⁵³ cuncto subsistant⁵⁴ tempore; oleum vero seu⁵⁵ sanctum chrisma baptizantium, consecrationes altarium⁵⁶ a quocumque voluerit catholico episcopo suscipiat, cimiterium de omni villa Bisulduni⁵⁷ et de omnibus circumstantibus villulis⁵⁸, sicut a supradicto⁵⁹ episcopo constitutum est, confirmamus et roboramus⁶⁰.

Preterea concedimus prefato cenobio ut omnes sui honores, possessiones, quibus in presenti tempore gaudet vel in futurum a sanctis fidelibus oblatum fuerit, sint in tranquillitate et sub nostra defensione et tutela permaneant, ut amodo et deinceps nulli comitum, regum vel principum sive cuilibet magne vel parve persone liceat vim inferre nec aliquam violentiam irrogare.

Quod si quis temerario ausu de prefatis honoribus et possessionibus eiusdem monasterii a prefato episcopo concessis et a fidelibus Dei collaturis aliquid subtraxerit aut defraudaverit, nisi se correxerit et Deo satisfecerit et creatorem suum non honoraverit et eidem monasterio emendare noluerit et in contumacia steterit, et male distracta cum confusione restituat, et a liminibus sancte Dei Ecclesie, ut sacrilegus arceatur, et sub ipsa auctoritate Domini Dei nostri et apostoli sui Petri maneat excommunicatus et anathematizatus et cum Iuda traditore, qui ea, que Domino mittebantur, asporta-

bat, flammis atrocibus perempniter cruciandus tradatur, Datham et Abirom iudicium sentiat et ad instar eorum in infernum vivus descendat et numquam in hoc seculo et in futuro requiem inveniat.

Cunctis benefactoribus ipsius cenobii sit pax et gratia Domini nostri Ihesu Christi et consolatio Spiritus Sancti, ut Deus omnipotens per intercessionem clavigeri sui Petri et omnium sanctorum suorum de omnibus absolvat peccatis, et hic et in eternam beatitudinem remuneretur, detque eis benedictiones atque promissiones quas, precepta sua observantibus, promisit dicens: «Si in preceptis meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, dabo vobis pluvias temporibus suis; ambulavo inter vos et ero vester Deus vosque eritis populus meus»⁶¹. Has benedictiones atque promisiones petimus clementiam omnipotentis Dei, ut tribuat constructoribus et benefactoribus prefati cenobi, ut hic pie vivere valeant et sic transeat per bona temporalia, ut adipisci mereantur eterna, amen, amen, amen⁶².

Datum VIII⁶³ idus maias⁶⁴, per manus Iohannis, episcopi sancte Salernitane ecclesie, anno pontificatus domni nostri Benedicti sanctissimi pape VII⁶⁵, imperante domno nostro Ottone⁶⁶ a Deo coronato magno et pacifico imperatore⁶⁷ anno XII⁶⁸, et indictione VII, anno dominice Incarnationis⁶⁹ nongentesimo septuagesimo nono, era MXVII⁷⁰.

1. Gispedo a; Gausberto b. — 2. Sancti Petri de, *ometen* ab. — 3. Bisilduno h. — 4. Bisuldini a; Bissilduni h. — 5. et h. — 6. Flubiani a. — 7. et, *afegeix* h. — 8. beneditio h. — 9. quod ad b. — 10. propagatoribus h. — 11. curiae a; iura h. — 12. ei concedere ... persuasionem] etc. a; et b. — 13. unacum h. — 14. presbiterorumve seu h. — 15. et comes Bisuldensis, *afegeix* a; et.. comes Bisildunensis, *afegeix* h. — 16. parentorum h. — 17. Bisuldano a; Bisilduno h. — 18. concedendis h. — 19. monasterii b. — 20. regulam beati Benedicti] beati Benedicti regulam h. — 21. dinoscitur h. — 22. propri h. — 23. et, *afegeixen* ab. — 24. cunctorumque h. — 25. poterit h. — 26. vobis h. — 27. aliqua oblatio] aliquam oblationem h. — 28. relinquerit h. — 29. quinos h. — 30. possit h. — 31. XX h. — 32. persolvat h. — 33. *Omet* h. — 34. quaquumque h. — 35. set h. — 36. ibidem b. — 37. eligatur h. — 38. abbas h. — 39. accipiat h. — 40. eo h. — 41. et, *afegeix* h. — 42. ac h. — 43. audeant h. — 44. presumant h. — 45. et h. — 46. introducendi b. — 47. *Ometen* ab. — 48. *Omet* h. — 49. institutionem ... clericorum, *omet* b. — 50. set h. — 51. quicquid h. — 52. ipsius b. — 53. ipsius] et precepto illius h. — 54. subsistat h. — 55. *Omet* h. — 56. altarium h. — 57. Vasuldini a; Bisuldini b; Bisilduni h. — 58. villis b. — 59. sepedicto h. — 60. corroboramus h. — 61. Levit. XXVI, 3; 12. — 62. Preterea concedimus ... amen] etc. ab. — 63. octa a. — 64. magias h. — 65. per manus ... pape VII, *ometen* ab. — 66. Othone h. — 67. *Ometen* ab. — 68. in mense maio, *afegeix* h. — 69. ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi h. — 70. era MXVII] aera MVII b; *omet* h.

456

31 MAIG 979

L'ARDIACA OLIBÀ I EL SEU GERMÀ SUNIFRED DONEN A SANTA MARIA DE GIRONA L'ALOU QUE TENEN EN EL COMTAT DE BESALÚ, A PONTÓS, PER AL SOSTENIMENT DELS POBRES I DE L'HOSPITAL DE PELEGRINS DE LA CIUTAT DE GIRONA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 89-90, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 58, pàgs. 146-147, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 56.

[Q]uoniam cunctorum in hac labenti atque misera vita degentibus iusta deliberatione decernitur atque optima providentia agitur, ut cuiscuis huic vite inherens dum in isto mortali corpore deget, provideat cum Dei adiutorio ne eterno subcumbat supplicio. Ob id, nos in Christi nomine Oliba, archilevita, atque Sonifredus, fratres, dominici desiderantes regni additum ne[c]non nostrorum pec-

caminum mole gravati perpetuum trementes tartarum omnipotenti Deo cuius misericordia creati pro cuius in hac lucis vita venimus, cuius tuitione protecti, cuius etiam dono ditati, ipsi donare aliquid de alaude nostro satagimus qui nobis et quicquid sumus dedit et quantum habemus tradidit. Unde congruum nobis videtur ut qui cuncta nobis tribuit, partem sibi vindicet perpetim habituram sua nobis exinde poscentes largissimam misericordiam quatinus nobis impartire dignetur gaudia se credentibus re promissa.

Quapropter tradimus ei alaudem nostrum qui est in comitatu Bisuldunense, in loco nuncupante¹ Pontonos, succedentem ipsum alaudem nobis ex hereditate parentum nostrorum seu per comparisonem, quantum ibi videmur habere vel mereamur per quamcumque vocem, in ea videlicet ratione ut tam presens episcopus quam ex ordine ei imperpetuum succedentes seu clerici Domino famulantur vel beate Virgini in eadem sede prebentes vel famulaturi erunt imperpetuum expendere faciunt in civitate Geru[n]da quicquid Dominus ibidem dederit in egestate pauperum vel ospicium peregrinorum.

Si quis vero contra conditorem suum, quod omnino fieri non credimus, aud hoc titulum donationis dirumpere conaverit vel aliquid fraudare sive minuere ex predio domini sui temptaverit, non vindicet quod repetit sed primum iram eterni iudicis incurrat, postremum cum Iuda proditore dampnandus perpetuo igne.

Acta hec series donationis pridie kalendas iunii, anno XXV regnante Lothario rege, filio quondam Lodovici.

SSS. Oliba archilevita. Sig+num Sonifredus, qui hoc titulum donationis fecimus et testes firmare rogavimus SSS. Morgadus, hacsí indignus sacerdos, SSS. SSS. Ferrarius, acsí indignus sacerdos. Ferrarius presbiter SSS. Arnulfus levita SSS.

SSS. Trasericus subdiaconus, qui hanc scripturam donacionis scripsit et SSS. die et anno quo supra.

1. non cupamine A.

457

10 JULIOL 979

MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE [DE GIRONA], DÓNA AL MONESTIR DE SANT ESTEVE DE BANYOLES L'ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VIL·LA SERINYÀ I A TALÀ. EL TÉ PER DONACIÓ DEL SEU GERMÀ, EL COMTE SUNIFRED, EL QUAL L'HAVIA CONFISCAT ALS ASSASSINS DE LLUR GERMÀ, EL COMTE GUIFRÉ. FA LA DONACIÓ PER HAVER REBUT L'AJUDA DE DÉU I DE SANT ESTEVE QUAN EL COMTE BORRELL [DE BARCELONA-GIRONA] ACUDÍ AMB EL SEU EXÈRCIT PER TAL DE CONSTRUIR UN CASTELL EN EL MONT ANOMENAT «SPELIO».

[O]. Original perdut, probablement el document que es conservava a Banyoles, AM. — A.* Còpia del segle XVII, incompleta: París, BN, Col. Baluze, 108, ff. 250-250v, ex O.

a. *Marca hispanica*, ap. CXXVI, cols. 923-924, ex A. — b. GIRBAL, *Bañolas*, ap. IV, pàgs. 68-72 (edició completa, però en traducció castellana), ex O (?). — c. MONSALVATJE, *Noticias*, I, ap. I, pàgs. 221-224, ex a. — d. CONSTANS, *Diplomatari*, I, núm. 46, pàgs. 279-281, ex a o c.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 72, ex a.

In Christi nomine, cuius ordinatione cuncta disponuntur. Ego Miro, comes ac gratia Dei prae-sul, dono Domino Deo et Sancto Stephano protomartyre coenobio Balneolas, cuius ecclesia sita est in comitato Bisuldunense, in caput Sterriae, quendam alaudem meum proprium, qui mihi advenit per successionem fratrum meorum, sed comodo in hac scriptura cessionis succincte evidentissime-que subterius adnotabo.

Perspicuum est enim omnibus nobiscum in hac terra degentibus quia quendam homines, his nominibus, Wigila presbiter et Trasoatus, frater eius, cum aliquibus amicis illorum, in contrarietate domni Wifredi populique terrae huius scandala conturbationesque movere conati sunt et suprascriptum principem, ex oppido suo eiicientes inimicisque suis illum contradentes, tandiu unanimiter illum persecuti sunt usquequo supranominati transgressores gladio eum interfecerunt. Annuente igitur clementia divina Soniefredus, supradicti principis frater, castrum quod supradicti transgressores praescripto principi subtraxerant conquisivit; et dum in eo cum sibi subditis¹ resideret iudicibus, doctoribus nostrae legis consuluit quid ei de rebus tam nefariis transgressoribus agere oporteret. At illi, perspectis venerabilium patrum scriptis, dederunt sententiam ut res omnes tam nefariorum transgressorum ad integrum in dominio supradicti principis deberent devenire; et quicquid ex his rebus idem princeps elegerit facere, liberam in omnibus habeat velle. Sicque factum est ut per instantia iudicum auctoritatesque legum rebus praefatis eidem princeps in suo reciperet dominio. Et ideo notum est quia mihi, praescripto Mironi, praefatum alaudem habiturum videntibus cunctis concessit.

Et ita sciendum est cunctis fidelibus nobiscum commanentibus vel coeteris hominibus qualiter venit comes Borrellus cum omni exercitu suo in partibus nostris ad construendum castellum adversum nos in monte quae dicunt Spelio, in alaude Sancti Stephani supranominati. Et ego, iamdictus Miro, gratia Dei comes seu episcopus, cum summa diligentia, angusto animo, contrito corde, veni poblitis curvis ante sacrosanctum altare suprascriptum, postulans auxilium a Domino Iesu Christo et sancto martyre suo Stephano, ut de tam nefanda nequitia quod mihi accidit adiutorium mihi praestitisset, sicut et fecit.

Et ego, libenti animo, dono atque concedo ad praefatum coenobium alaudem meum quem habeo in comitato Bisuldunense², in villa quae dicunt Siriniano vel Taziano vel in eorum termines, quantum isti transgressores supranominati ibi habebant vel in eorum potestatem retinebant vel merebant habere pro qualicumque voce, id est, in casis, in casalibus, in curtis, in curtalibus, in ortis, in ortalibus, in terris cultis vel incultis, in viridiaris, in vineis, in vinealibus, in arboribus inpomiferis vel caeteris arboribus, in pratis, pascuis, in sylvis vel carricis, in aquis, in molendinis, in molendinaribus, aquis aquarum hictibus vel redictibus, omnia in omnibus. Terminatur ipsae alaude: a parte orientali per ipsas fexas et pergit usque in termines de Savares et descendit usque in alaude Sancti Stephani, a partibus vero meridie affrontat similiter in alaude Sancti Stephani vel in villa Lomir et pergit usque in rio quae dicunt Meridanti, de parte vero occidentale affrontat in torrente quae dicunt Meridante et pergit usque in flumen Sesar³, a parte vero aquilonarii terminatur ultra flumen supranominatum usque in alveo quae nuncupant Fluviano. Dono igitur ego, supradictus comes vel episcopus, ad praefatum coenobium meum ipsum alaudem quem habeo infra taxatos terminos, quantum praedicti transgressores infra supranominatos terminos habuerunt et ego nunc videor habere vel possidere per praedictam vocem.

Omnia igitur praescripta trado vel concedo ad praefatum coenobium propter remedium animae domni Sonifredi, fratris mei, vel animae meae, ut tam praesens abba vel monachi ibidem Deo militantibus quam et successores sui suorumque inrevocabili ordine praedictum alaudem teneant possideantque secundum institutionem beati Benedicti sine alicuius minoratione vel contradictione, quemadmodum de rebus a fidelibus sanctae Ecclesiae conlatis sanctorum patrum statuta constituunt atque decernunt.

Si quis vero, aut ego aut ullus ex parentibus ipsorum, extiterint in hanc cartam cessionis temerare vel evacuare conaverint, quid adquirere temptaverint non vindicent, sed cogantur et haec omnia superius inserta, quantum ei tempore meliorata fuerint, praefatum coenobium componere triplicetur, et insuper sanctorum patrum sententiis feriantur, et haec scriptura cessionis omnique tempore semper maneat inconvulsa.

Exarata est igitur haec scriptura donationis diem VI idus iulii, anno dominicae Trabeationis DCCCCLXXVIII, indictione VII, anno videlicet XXV quod Lotarius rex Francorum regnandi sumpsit exordium.

Miro, gratia Dei pontifex atque comes, qui hanc scripturam donationis feci et testibus firmare rogavi. Miro levita. [...] ⁴ Sig+num Miro vicecomes. [...] ⁵ [...] ⁶, qui hanc carta scripsit et sub die et anno quo supra.

1. subdtas A. — 2. Bisuldudunense A. — 3. Teser A. — 4. etc. A; «Bardina. Sig+no de Bonifilio abad» b. — 5. Omet A; «Seniofredo. Adalberto. Sacarie. Sig+no de Senderedo. Sig+no de Bernardo. Sig+no de Soniulfo. Juan. Sig+no de Oriol» b. — 6. *Espai en blanc* A; «Fructuario presbítero» b.

458

30 JULIOL 979

EL BISBE MIRÓ [DE GIRONA], SABUDA LA MORT DE L'ABAT GUIDISCLE OCORREGUDA EL DIMECRES 23 DE JULIOL, ACUT AL CENOBI DE SANTA MARIA [DE RIPOLL] EL DIUMENGE SEGÜENT, DIA 27. DESPRÉS DE CONSOLAR ELS MONJOS, REQUEREIX L'INVENTARI DELS ORNAMENTS, VASOS I VESTIDURES DE L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA AL MONJO DURAN, EL QUAL LI LLIURA EL PRESENT DOCUMENT.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1288, pàgs. 928-929.

459

21 NOVEMBRE 979

MIRÓ VEN AL PREVERE FREDER UNA CASA QUE TÉ DINS ELS MURS DE LA CIUTAT DE GIRONA I UNES VINYES SITUADES EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VALL DE NOVES I A ALTRES LLOCS, PEL PREU DE DOTZE SOUS.

O.* Girona, AC, pergs., núm. 22. Al dors: «Karta de vallem Noves» (s. x-xi).

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 118, pàg. 147, ex O.

In nomine Domini. Ego Mi[ro vindi]tor sum tibi Fredario presbiter, [emt]ore. Per hanc scripturam vinditionis meę vindo tibi casa cum curte et [vi]neas et vineales qui mihi advenit per parentorum meorum. Et est ipso solar[i]o cum ipsa curte infra muros Ierunda civitate; et affrontat: de oriente in via qui pergit ad domum Sancta Maria vel ad ipso muro, de meridie in ipso muro vel in ipsa turre, et de hocciduo affrontat in domum Sancta Maria, et de circi in via qui discurrit ad domum Sancta Maria vel a porta Onnare. Et ipsas vineas sunt in comitatu Ierundense, in locum que dicunt valle Noves vel in ipsa Fornace vel in cunctis locis.

Quantum infra istas totas affrontationes includunt sic vindo tibi ipsa mea hereditate, totum ab integrum, cum exiis et regresiis earum propter pretium solidos XII, et nichil quod de ipso precio apud te emtore non remansit et est manifestum.

Quem vero predicta hec omnia de meo iuro in tuo trado dominio potestatem ad proprium. Quod si ego vinditor aut uullus homo qui contra hanc ista vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare set componat in duplo cum sua inmelioratione, et in antea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vinditio[nis] XI kalendas decembris, anno XXVI regnante Leotario rege, filium Leu-devici.

Sig+num Miro, qui ista vinditione fecit et firmare rogavit. Sig+num Wischafredus. SSS. Aialbertus levita SSS.* SSS. Durandus subdiaconus SSS.*

Mirone sacer, qui ista carta vinditionis scripsit et SSS. die et anno quod supra.

460

8 MARÇ 980

EL BISBE MIRÓ DE GIRONA CONCEDEIX LA VIL·LA PALAU [DE SANTA EULÀLIA], EN QUALITAT DE BENEFICI, ALS SEUS HABITANTS, ELS QUALS HAVIEN DISCUTIT LA PROPIETAT DE LA SEU GIRONINA APORTANT UNA ESCRIPTURA FALSA EN UN JUDICI TINGUT DAVANT EL COMTE GAUSFRED [D'EMPÚRIES]. RECONEGUTS ELS DRETS DEL BISBE, AQUEST ELS CEDEIX EN BENEFICI L'ALOU QUE HAVIA ESTAT OBJECTE DE LITIGI I ELS CONDONA ALGUNS DELS CENSOS QUE HAN DE PAGAR ANUALMENT.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 71-72, ex O.

a. VILLANUEVA, *Viage*, XIII, ap. XVIII, pàgs. 251-252, ex A. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXVIII, pàgs. 230-231, ex a. — c. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 59, pàgs. 147-148, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 57.

[A]ntiquitus sancitum est et in precedentium patrum sententiis reperimus scriptum ut circa victas personas ac presertim paupertate depressas et severitatem legis aliquantulum debeamus temperare, quia sicut ipsa lex fertur si in toto proprietatis iudicii attenditur, procul dubio mansuetudo deseritur.

Idcirco ego Miro, sancte sedis Gerundensis ecclesie antistes, unacum consilio et conibentia nostrorum cetui clericorum, ob amorem Dei et mercedem domini Gauzfredi comitis, qui nobis iustitiam dignatus est fieri de hominibus qui habitant in villa que dicitur Palaz, qui scripturam falsissimam in eius iudicio protulerunt in contrarietatem scripte sedis et ipsum alodem qui dicitur Palaz evaserunt de dictione prefate sedis, propter honorem et mercedem supradicti comitis nostreque legis censura qua merebamini eis indulgemus.

Insuper et ipsum alodem quem de potestate prefate sedis evaserunt, eis beneficiamus sub ista videlicet ratione ut de ipsas terras taschas non donent, nec de ipsas vineas quartum nec medium. Ceteras vero functiones et redibitiones persolvent quemadmodum cetera predia prefate ecclesie solve-re consueverunt; oblias quoque in octabas Natalis Domini persolvant aut costolati[c]o¹ unum cum ancha, aut capones II, et eminas singulas de ordeo, et focatias duas triticeas, et eminas singulas de vino, per singulos annos. Vendere aut donare aut commutare ipsum alodem non presumant, nisi in-

ter se commanentes ipsius ville. Seniore[m] exterum aut mundanum sibi non eligant, nisi aut a me aut a successoribus meis fuerit largitum atque concessum. Quod si aliter fecerint statim initio suae transgressionis careant huius alodii beneficium. Statuimus etiam ut nullus successorum nostrorum eis censum alium augere audeat.

Facta hec scriptura VIII idus marcii, anno XXVI Lothario rege regnante².

+ Miro, gratia Dei episcopus SSS. Barone levita SSS. Miro subdiaconus SSS. SSS. Otho levita. SSS. Servusdei presbiter. SSS. Petrus archilevita. Seniofredus subdiachono SSS. Wibertus archilevita SSS. [...] levita SSS. Arnulfus SSS. clericus. SSS. Wigo diachonus. SSS. Adalbertus presbiter SSS. Aimericus levita SSS. Oliba levita SSS. Teudricus presbiter. Seniuldu[m] presbiter SSS. Miro presbiter SSS. Amalricus subdiaconus.

+ In Dei nomine. Tridiarius presbiter et cantor, qui hanc scripturam scripsi et SSS. sub die et anno quo supra.

1. *Manca*. — 2. *cessante*. — 3. *Omet el nom*.

461

BESALÚ, 7 MAIG 980

EN JUDICI CELEBRAT AL CASTELL DE BESALÚ DAVANT EL TRIBUNAL PRESIDIT PER MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE [DE GIRONA], PEL VESCOMTE GUANDALGOT I PEL JUTGE JOAN, EN PRESENCIA DE MOLTS CLERGES I LAICS, A MÉS DEL SAIG I DEL SOTSSAIG, ES DILUCIDA LA RECLAMACIÓ DE L'ALOU SITUAT A LA VALL CANÀRIA I AL LLOC DE PRUJÀ, EN EL COMTAT DE BESALÚ, FETA PEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE RIPOLL, REPRESENTAT PER TODEBERT, CONTRA ATÓ, EL QUAL RETÉ L'ALOU EN NOM DEL SEU FILL SUNYER. L'ALOU, SEGONS LA DECLARACIÓ JURADA PER UNS TESTIMONIS DINS L'ESGLÉSIA DE SANT JOAN DE BESALÚ, HAVIA ESTAT DONAT AL MONESTIR PER LA DIFUNTA COMTESSA AVA. REQUERIDA I NO OBTINGUDA LA PRESENCIA DE SUNYER, EL TRIBUNAL, D'ACORD AMB LA LLEI DELS GOTS, PRESSUPOSA FALSEDAT I ADJUDICA L'ALOU AL MONESTIR RIPOLLÈS. TAMBÉ LI ADJUDICA UNA VINYA QUE EL COMTE I BISBE MIRÓ HAVIA CONFISCAT A L'ESMENTAT SUNYER PER BAUSIA I HAVIA DONAT AL MONESTIR, REPRESENTAT PEL MONJO SEGUER.

[O]. Original perdut, abans a Ripoll, AM. — [A]. Còpia del segle XVIII, avui extraviada: Girona, AC, abans arm. 6, part superior, llig. 11, quadern núm. 533, ff. 4-5, ex O. — B.* Còpia mecanografiada: Barcelona, IEC, Secció Històrico-Arqueològica, Catalunya Carolíngia, carpetes dels Comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada, ex A.

Condicciones sacramentorum adque per ordinatione Mirone, gratia Dei comite et episcopum, et Wandalgodo vicescomite, seu et de iudice qui iussus est iudicare, id est, Ioannes, causas audire, dirimere vel legibus definire, seu et in presentia Mirone sacerdote et Olibane presbitero et Bernardo sacerdote et Ermemiro et Argovado sacerdote, necnon et laicorum presentia, id est, Oriol et Wilaberto et Olibane et Seniofredo et Ennegone et Bernardo et Wilielmo et Eldemare et Sanlane et Wiscafredo et alio Seniofredo et Durando et Eldemare sagone et Ermemiro subtus saione et aliorum multorum ominum qui cum ipsis ibi aderant.

In eorum vero presencia sic venit omo nomine Teudebertus, mandatarius de cenobio Sancte Marie Riopollensis et de abato nomine Quilisclo, qui est condam, et in ibidem loco sic petivit omine nomine Atone de ipsum alodem de cenobio Sancte Marie qui est in comitatu Bisuldunense, in valle

Canaria vel in locum qui dicunt Prugano, quod Ava comitissa que fuit condam tradidit ad iamdicto cenobio Sancte Marie ad diem obiti sui, quantum illa retinevat in ibidem loco. Et in ibidem loco invenimus in Libro Gottorum, in titulo secundo, era vicessima prima: «Iudex, qualiter faciat iudicium; si de una parte testes aduxerint, debere recepire, pars altera de iudicio se absque iudicio se substraxerint fraudulentis, producere testem alium omnino illicitum erit; et si abuerit quod rationabiliter in eis acusan, potenter audiatur a iudice»¹; et ei testimonium recipere debat plures vel meliores.

Unde supradictus iudex vel saione misimus nostrum missum cum epistola vel sigillum ad omne nomine Suniario, qui est filius de iamdicto Atone, que se presentavit in iamdicto placito per iamdicto filio suo et inibi de placito presentabat suo testimonio. Et invenimus in eos mendacium et falsitatem, et iamdictum Suniarium noluit venire ad consultum iudicium in castro Bisilduno et sic se substraxit fraudulenter de iamdicto placito pro iamdicto filio suo. Et abet affrontationes istas superscriptus alodes, istas terras et istas vineas et ista superscripta omnia: a parte orientis in terras de iamdicto cenobio Sancte Marie, et de meridie similiter, et de occiduo similiter, et de vero circii similiter in ipsa serra.

Et sunt nomina testium qui oc testificant sicuti et iurant, id est, Senderedus et Sort et Durandus et Flodeveu et Ienitone, in domum Sancti Ioannis iusta castro Bisilduno, supra cuius sacrosancto altari ubi has condiciones manus nostras tenemus vel iurando contangimus quod a plus debet essere superscriptus alodes et istas terras et istas vineas et ista superscripta omnia de iamdicto cenobio Sancte Marie per vocem de iamdicta Avane, comitissa, que fuit condam, quam de Atone per vocem de iamdicto filio suo Suniario aut de nullum alium omnem, sic nos adiuvet Deus et ista merita sanctorum. Et alia vinea que fuit de Suniario in iamdicto loco, quod iamdictus Miro, gratia Dei comite et episcopum, donavit vel tradidit a Segario monachi, a vice cenobio Sancte Marie, pro ipsa bicia quod iamdictus Suniarius fecit ad iamdicto Mirone, comes et episcopum. Et nos vero testes in unum iuramus iuramentum supranixum iuramentum in Domino².

Facta condicione nonas madii, anno XXVI regnante Luttario rege.

Sig+num Senderedus. Sig+num Sortus. Sig+num Durandus. Sig+num Floddeveu. Sig+num Ienitone, qui hunc iuramentum pariter iuravimus. Sig+num Eldemaris, qui inde fuit sagone. Sig+num Ermemirus subtus saione. Sig+num Mirone. Sig+num Seniofredus. Sig+num Oriol. Sig+num Segarius. Sig+num Ennegone. Sig+num Bera. Sig+num Teudebertus, qui exinde fui mandatarius. Sig+num Seniofredus. Ioannes iudex SSS., qui hunc sacramentos fideliter recepit.

Baldericus sacerdos, qui hanc condicione scripsi et SSS. die et anno quod supra.

1. *Vegeu* Liber Iudiciorum, liber II, titulus XXIII: «Iudex, qualiter faciat iudicatum. (...) Si vero, hordinante iudice, una pars testes adduxerit, et dum oportuerit eorum testimonium debere recipi, pars altera de iudicio se absque iudicis consultum subtraxerit, liceat iudici prolatis testes accipere, et quod ipsi testimonio suo firmaverint, illi, qui eos protulit, sua instantia consignare. Nam ei, qui fraudulenter se de iudicio sustulit, producere testem alium omnino erit illicitum; qui scilicet hoc sibi tantum noverit esse concessum, ut antequam testes illi, qui testimonium dederant, moriantur, si habuerit quod rationabiliter in eis accuset, patienter audiatur a iudice». — 2. Dominica A.

ELS ESPOSOS SESMON I LINGÜES VENEN A RICULF I A LA SEVA MULLER ERMESÈN DUES PECES DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE CORTS [TERME DE CORNELLÀ DEL TERRI], PEL PREU DE CINC SOUS.

O.* Montserrat, AM, pergs. de Sant Cugat, núm. 30. Al dors: «De Corts in Gerunda» (s. XI-XII); hi ha també el resum de les afrontacions, de la mà del mateix escrivà.

In nomine Domini. Ego Sessemundo et uxori sue Linwes vinditores sumus vobis Riculfo et uxori sue Ermesinda, emptores. Per hanc scripturam vindicionis nostre vindimus vobis terra nostra propria in duobus locis, que nobis avenit per parentorum meorum, et est ipsa terra in comitatum Ierundense, in terminio de Curtes. Et afrontat ipsa terra: de oriente in terra de me comparatore, et de meridie afrontat in terra de Madexo, et de occiduo afrontat in terra de Sessemundo, et de circii afrontat in ipsa strada pub[li]ca¹. Et in alio loco vindimus vobis ipsa terra que afrontat: de oriente in terra de Sessemundo vel eredes suos, et de meridie afrontat in terra que fuit de condam Wileigo presbitero, et de occiduo afrontat in terra de me comparatore, et de circii afrontat in medio albio Matamaurus.

Quantum infra istas totas III^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus vobis ipsa terra, totum ab integrum, cum exio vel regresio earum, in propter precium solidos V, est manifestum.

Quem vero iamdicta terra de meo iuro in vestro tradimus dominio a potestatem, et quicquit exinde facere vel iudicare volueritis in Dei nomine abeas potestatem. Quod si nos vinditores aut ullus omo que contra hanc ista carta vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare set in duplum componere faciat, et in antea ista vindicio firmis et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicione III idus madii, anno XXVI regnante Leuzario rege, filio Ludoici condam.

Sig+num Sessemundo. Sig+num Linwes femina, qui ista carta vindicione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Schuva. Sig+num Fluridio.

SSS. Laudericus presbiter, qui hanc carta vindicione scripsit et SSS. die et anno quod supra.

1. *Manca*.

463

21 AGOST 980

EL COMTE BORRELL [DE BARCELONA-GIRONA] I LA SEVA ESPOSA LETGARS VENEN A ADALGARS L'ALOU QUE TENEN, ELL PER COMPRA I ELLA PEL DESÈ, EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME D'HORTA, A LA «PRESA DE TEUDARDO», PEL PREU DE CINC «PESAS» D'ARGENT.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 99, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 120, pàgs. 148-149, ex A.

[I]n nomine Domini. Ego Borrellus, comes et marchio, et uxor mea Legars venditores sumus tibi Adalgarz, emtrici. Per hanc scripturam venditionis nostre vendimus tibi alaudem nostrum quod habemus in comitatu Gerundense, in terminio Orta, in locum quem dicunt Presa de Teudardo, quod mihi advenit ad me Borrello per comparatione et ad me Leugars per meum decimum, in terras et vineas, casas, curtes, ortos, arboribus, ficulneas, pomiferis et inpomiferis, glandiferis, maiora et minora, molendina cum capud aquis, molinares cum capud aquis et cum aiacentiis eorum, cultum et heremum, omnia et in omnibus, quantum ibidem habemus vel habere debemus per quacumque

voce vel auctoritate. Que affrontant ipsa omnia superius scripta: de oriente in ipsas margines et pervenit usque ad ipso laco vel ad ipsa malina, de meridie affrontat ad ipsa petra ficta quam vocant Pausa et pervenit usque ad ipso torrente Malo, de occiduo affrontat in ipso stagneolo vel in terras hermas que fuerunt de Ennegone et pervenit de ponto¹ ad ipsas furcas et ipsos molinos qui sunt in flumen Tezer cum capud aquis et subtus reguis et cum omnibus adiacentiis earum et cum omnibus affrontationibus eorum.

Quantum infra istas affrontationes includunt vel resonant, sic vendimus tibi ipsa omnia supra-scripta quantum ibidem habemus vel habere debemus, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium pesas V de argento placabile, et nichil de ipso precio apud te emptrice non remansit ad solvendum, et est manifestum.

Que vero ipsa omnia superius scripta de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate habere, vendere, donare, comutare et quicquid exinde facere vel iudicare volueris, in Dei nomine haberas firmam potestatem ex presenti die et tempore. Et si nos venditores aut ullus homo aut filiis aut filiabus aut subposita persona qui contra istam scripturam vendicionis venerit pro irrumpendum non hoc valeat vindicare qui requisierit, set componat aut componamus tibi ipsa omnia superius scripta, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in duplo cum omni sua melioratione, et in antea ista venditio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura vendicionis XII kalendas septembris, anno XXVI regnante Lotario rege, filio quondam Lodovici.

Sig+num + Borrellus comes et marchio. Sig+num Leugars comitissa, qui istam venditionem fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Francho. SSS. Wibertus archilevita. SSS. Anselbertus levita SSS. Sig+num Sonifredo, filio Sonifredi. Sig+num Baldafredo. Sig+num Raimu[n]di².

(*Crismó*) In Dei nomine. Richarius presbiter, qui istam venditionem scripsi et SSS. sub die et anno quo supra.

1. *Segueixen les frases* de petra fita quam vocant Pausa et pervenit usque ad ipsum torrentem Mal, de occiduo affrontat in ipso stagneolo et sic pervenit, *que ometem pel fet de tractar-se d'una repetició, gairebé literal, de les frases anteriors.* — 2. *Manca.*

464

1 NOVEMBRE 980

ERMESÈN DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE BESALÚ ELS ALOUS QUE TÉ [EN EL COMTAT DE BESALÚ] I QUE AFRONTEN AMB TORALLES [TERME DE MONTAGUT] I BESTRACÀ [TERME DE CAMPRODON]. FA LA DONACIÓ EN SUFRAGI DE LES ÀNIMES DELS SEUS PARES.

[O]. Original perdut, probablement el document que abans es conservava a Santa Maria de Besalú, AM.

RE: *MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXIX, pàg. 231, ex «Archivo de Santa Maria de Besalú».

El regest de Monsalvatje diu: «Donación de Ermesindis a Santa María de Besalú, en sufragio del alma de sus padres, de unos alodios que poseía y que lindaban con Torallas y Bestracá, con fecha calendas de noviembre del año 27 de Lotario, rey de Francia».

465

9 NOVEMBRE 980

ELS MARMESSORS D'EJULF, CANONGE DE LA CATEDRAL DE NARBONA, DONEN AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES UNS ALOUS QUE TENIA EN EL TERRITORI DE L'ESMENTADA CIUTAT.

[O]. Original perdut, potser el document que Pujades devia veure a Sant Pere de Rodes, AM.

RE: *PUJADES, *Crónica*, 7, pàg. 165, sense indicació de font.

El regest de Pujades diu: «Más, los albaceas o testamentarios del canónigo Ayulfuo de la catedral de Narbona, asignaron ciertos alodios en el territorio de aquella ciudad al sobredicho convento [San Pedro de Roda]. La fecha de esta donación es del 5 de los idus de noviembre del año 27 del rey Lothario».

466

26 GENER 981

EL COMTE I MARQUÈS OLIBA [I DE BESALÚ-CERDANYA], LA SEVA ESPOSA ERMENGARS I EL BISBE MIRÓ [DE GIRONA], PER A REMEI DE LLURS ÀNIMES I DE LES ÀNIMES DE LLURS PARES, MIRÓ I AVA, I DE LLURS GERMANS SUNIFRED I GUIFRÉ, CONCEDEIXEN QUE ELS HOMES D'ARMÀNCIES [TERME DE CAMPDEVÀNOL] PUGUIN FER ESCRIPTURA DE LLURS ALOUS A FAVOR DEL CENOBI DE SANTA MARIA DE RIPOLL.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1331, pàg. 955.

467

1 FEBRER 981

ELS ALMOINERS DEL DIFUNT GUITART, JUNT AMB TRES TESTIMONIS, FAN PÚBLIC EL SEU TESTAMENT I EL JUREN DAMUNT L'ALTAR DE SANTA MARIA DEL BUC [CASTELLNOU DE BAGES], EN EL COMTAT DE MANRESA. ENTRE MOLTES ALTRES DONACIONS, LLEGA UNA «PESA» D'OR AL CENOBI DE SANT PERE DE RODES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1334, pàgs. 957-959.

468

11 MARÇ [981]

GAUSFRED, COMTE DE ROSSELLÓ, DÓNA AL MONESTIR DE SANT QUIRZE [DE COLERA] UN ALOU QUE TÉ A BANYULS [DE LA MARENDA].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest ex Vic, AE, llig. 2059, foli perdut en l'incendi de 1936, segons una nota conservada en la documentació de S. Sobrequés per a *Catalunya carolíngia*.

EL PAPA BENET [VII], EN CARTA ADREÇADA A TOTS ELS ARQUEBISBES, BISBES, ABATS, REIS, PRÍNCEPS, DUCS, COMTES I AUTORITATS DE L'ORBE, ELS COMUNICA QUE EL CONCILI QUE S'HA REUNIT A L'ESGLÉSIA DE SANT PERE [DE ROMA] EN PRESÈNCIA DE L'EMPERADOR OTÓ [II], HA PROHIBIT QUE ELS BISBES PUQUIN ACCEPTAR CAP RECOMPENSA A CANVI DE L'ADMINISTRACIÓ DELS ORDES SAGRATS. MANA I ORDENA QUE LA CARTA SIGUI TRAMESA A TOTS ELS ARQUEBISBES I BISBES PER MÀ DEL BISBE MIRÓ [DE GIRONA], AL QUAL AGRAEIX EL SEU TREBALL.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en el cartoral major, f. 9, del monestir de Cuixà, ara perdut. — B. Còpies del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 117, ff. 101v-102 i ff. 232v-233v, ex A.

a.* MARCA, *Dissertationum de concordia*, pàg. 323, ex B. — b. LABBÉ, *Sacrosancta concilia*, IX, col. 1243, ex a. — c. COCQUELINES, *Bullarum*, I, pàg. 281, ex a. — d. MANSI, *Sacrorum conciliorum*, 19, cols. 77-80, ex b. — e. MIGNE, *Patrologiae*, CXXXVII, cols. 336, ex b. — f. TOMASSETTI, *Bullarium*, 1, pàg. 449.

RE: JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3804 (2911). — ABADAL, *Dels visigots*, 2, pàg. 23. — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 585. — SALRACH, *El bisbe-comte*, pàgs. 71-73. — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 32, pàg. 401.

Benedictus episcopus, servus servorum Dei.

Notum esse volumus omnibus catholicis et orthodoxis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, regibus et principibus, ducibusque et comitibus, vel universis in toto orbe terrarum Christo famulantibus, qualiter synodus aggregata est in ecclesia Beati Petri, apostolorum principis, ante sacratissimum eius corpus, unacum domno Ottone, serenissimo imperatore augusto, spirituali filio nostro, cum nostris suffraganeis archiepiscopis et episcopis, presbyteris et diaconibus, vel cuncto clero sanctae catholicae et apostolicae Romanae ecclesiae.

Et ibidem perlecta sunt capitula de sacris canonibus, qualiter liceret episcopo de sacris ordinibus aliquod praemium accipere. Et auxiliante Deo et annuente ipso apostolorum principe beatissimo Petro, in eodem loco interdictum est primitus a nostro proprio ore, et postea a cunctis venerabilibus archiepiscopis et episcopis in eodem sacratissimo loco residentibus, quod ab ista hora in antea, ab ostiario usque ad sacerdotium, nullum pretium exinde accepturos esse, sicuti in decretis sanctorum patrum continetur: «Si quis per pecunias episcopum aut presbyterum, aut diaconum, vel quemlibet qui connumeratur in clero, aut promoverit per pecunias dispensatorem, aut defensorem, vel quemquam qui subiectus est regulae, pro suo turpissimo lucro proprii gradus periculo subiacebit. Et qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione vel promotione, quae pro negotiatione facta, proficiat, sed sit alienus a dignitate vel sollicitudine, quam pecuniis quaesivit. Si quis vero mediator tam turpibus et nefandis datis extiterit, siquidem clericus fuerit, deponatur; si vero laicus aut monachus, anathematizetur»¹. Idem in eisdem decretis: «Si quis per pecuniam hanc obtineat dignitatem, deiiciatur et ipse et ordinator eius, et a communione modis omnibus abscindatur, sicut Simon magus a Petro». Verum etiam propter illam pessimam emptionem Hierosolyma capta est: quia ipsi sacerdotes iniqui, qui debuerant esse observatores legis et praedicatores, ipsi primi facti fuerant praevaricatores. Denique invenerant sibi quoddam ingenium, ut persuaderent filiis Israel de longinquo venientibus, ut victimas secum non deferrent, sed munera; offerentibusque sibi, non sicut praeceptum erat a Domino, immolabant, sed ad hoc sibi reservabant, ut aliis atque aliis venderent, et ad hoc sibi pretium muneris multiplicarent. Nam

idem dominus et salvator noster Iesus Christus, non per prophetas, neque per apostolos, aut per doctores aliquos, sed per se ipsum «flagellos de funiculis fecit, et eiecit omnes de templo, boves quoque et oves, et nummulariorum effudit aes, et mensas nummulariorum subvertit; et his qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei domum negotiationis»². Domus autem a Salomone ita condita fuerat, ut domus Dei vocaretur, essetque, sicut ipse sapientissimus rex; sed domus negotiationis facta est, quando in ea boves et oves et columbae vendebantur.

Unde nos, carissimi fratres et dilectissimi filii, solliciti vigilare oportet, qui pastorem curam in nostris ovibus exercendam suscepimus, ne eas lupinis dentibus lacerandas tradamus, et ad ultimum nosmetipsi, qui pastores vocamur, in die tremendi examinis apud pium et benignum iudicem lupi rapaces inveniamur. Pro quibus vestram sanctam fraternitatem rogando, obsecrando, monendo et arguendo mandamus, ut omni occasione postposita, diligenti studio, et maxima sollicitudine, ea quae vobis agenda transmisimus, implere studeatis. Nam si quislibet presbyterorum aut diaconorum gratis donum Spiritus Sancti ab archiepiscopo sive a metropolitano suo accipere non potuerit, studeat venire ad sanctam matrem Romanam ecclesiam, catholicam atque apostolicam, et in eadem episcopalem benedictionem recipiat sine omni simoniaca haeresi. «Is autem qui ordinatus fuerit, si ne ex placito, neque exactus, aut petitus, post acceptas chartas et pallium offerre aliquid cuilibet ex clero gratiae tantummodo causa voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus; quia eius oblatio nullam culpae maculam ingerit, quae ex accipientis ambitu non processit»³.

Quicumque de sanctis ordinibus hanc nostram viderit epistolam, et verba vel exempla sanctorum patrum non observaverit, sciat se non esse connumeratum inter discipulos domini et salvatoris nostri Iesu Christi, sed damnatus inter impios et inter eos qui dixerunt Domino Deo: «Recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus»⁴. Hi vero qui legitime illam custodierint, et pio intuitu observaverint, recipiant partem cum Abraham, Isaac et Iacob in regno coelorum, unacum eodem domino et salvatore nostro Iesu Christo, qui nunc et semper vivit et regnat Deus in cuncta secula seculorum.

Hanc itaque nostram epistolam iubemus atque praecipimus, ut per manum carissimi confratris nostri Mironis, episcopi, cunctis aliis archiepiscopis et episcopis deportetur, ut idem ipse per suum laborem et certamen dignam exinde mercedem recipiat et fructum afferat in poenitentia.

1. *Concili de Calcedònia, cànon 2* (vegeu MANSI, *Sacrorum conciliorum*, 7, col. 373). — 2. Ioan. II, 15-16. — 3. *Fragment d'una carta de sant Gregori el Gran: Epistolarum*, liber IV, epistola XLIV (vegeu MIGNE, *Patrologiae*, LXXVII, col. 718). — 4. Iob XXI, 14.

470

5 ABRIL 981

MIRÓ, COMTE DE BESALÚ I BISBE DE GIRONA, DÓNA A L'ALTAR DE SANT RAFAEL [DE L'ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ] DE BESALÚ UN ALOU SITUAT A LES VIL·LES «ADARIO» I ESCALES [TERME DE MONTAGUT].

[O]. Original perdut, abans a Santa Maria de Besalú, AM. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 6-6v.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXXI, pàg. 232, ex «Archivo de Santa María de Besalú».

Aquesta escriptura és, de fet, una confirmació de la donació feta el 12 d'abril de 977 (Doc. 438).

In Dei nomine et individue trinitatis. Ego Miro, gratia Dei comes atque episcopus, donator sum ad domum Sancti Raphaelis angeli, qui est fundatus iuxta castrum Bisulduno. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit in animis et placet ut carta donationis facio de alodem meum proprium, quod ego habeo in comitatu Bisuldunense, in villa que vocitant Adario¹ vel in villa que dicitur Scales vel in eorum terminos vel cum illorum affrontaciones, id est, casas, casalis, curtis, curtalis, ortis, ortalis, terras cultas vel incultas, vineas vel vinealis, silvis atque garricis, arboribus pomiferis vel inpomiferis, olivariis vel oleastris, rochas vel pугos, aquis aquarum, viaductibus vel reductibus, columbarias, molendinis vel molinariis cum illorum chachavos et cum eorum usuilia et cum illorum caput aquis, et channamares vel linares vel pascuis, omnia et in omnibus, quantum dici vel nominari potest. Et affrontant hec omnia superius scripta: a parte orientis in termino de Talexano vel in cirrano quod pervenit usque ad Prunarias, et de meridie in termino de Evexo et de Bestrachanello, et de occiduo in Bestrachano, et de parte vero circii in termino de Orto Modario.

Quantum infra istas quatuor affrontaciones includunt sic dono ego, Miro suprascriptus, hec omnia suprascripta ad domum Sancti Raphaelis angeli, sicut Odegarius qui fuit quondam retinebat in sua potestate ante XV dies obiti sui, totum ab integrum, cum exiis vel regressiis earum, propter remedium anime mee. Et quicumque de hec omnia superius scripta minorare voluerit vel irrumpere, in primis iram Dei inveniat et cum Iuda, qui Dominum tradidit, socius fiat et ad limitibus sancte Dei Ecclesie extraneus fiat et insuper anathematizatus vel maledictus permaneat hic et in perpetuum et in futuro seculo.

Quod si ego, iamdictus donator, aut ullus homo qui contra ista carta donatio ad inrumpendum venerit, non valeat vindicare quod [requirit]² sed componat in duplo hec omnia superius scripta cum omni sua inmelioratione, et in antea hec mea donacio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donacionis nonas aprilis, anno XXVII regnante Leutario rege, filio Lodovici quondam.

+ Miro, gratia Dei comes atque episcopus, qui hec carta donatio fieri iussi et firmare rogavi. S+num Wilelmus. S+num Bernardus. Sig+num Arnallus Oldemarus. Sig+num Riculfus, que alium nomen habet Strader.

Eldefredus sacer, qui ista scriptura donatio rogatus scripsi et sub [SSS.]³ die et anno quod supra.

1. Adano A. — 2. *En blanc* A. — 3. *En blanc* A.

EL REI LOTARI, EN PRECEPTE DONAT A PRECS DEL DUC GAUSFRED [DE ROSSELLÓ], LI CONCEDEIX UNES TERRES ERMES VORA LA MAR EN ELS LLOCS DE COTLLIURE I BANYULS [DE LA MARENDA], EN EL PAGUS DE ROSSELLÓ. EN DONAR-NE LES AFRONTACIONS I EN REFERIR-SE AL CAMÍ DEL COLL DE LA CREU, N'EXCEPTUA UN ALOU QUE PERTANY AL MONESTIR DE SANT QUIRZE [DE COLERA].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 393-394.

472

LAON, 9 JULIOL 981

EL REI LOTARI, EN PRECEPTE DONAT A PRECS DEL DUC GAUSFRED [DE ROSSELLÓ], CONFIRMA LES POSSESSIONS DEL MONESTIR DE SANT GENÍS DE FONTANES. ENTRE AQUESTES, S'ESMENTA LA CEL·LA DE SANT ESTEVE, EN EL COMTAT DE BESALÚ, AMB ELS SEUS TERMES, I UN ALOU A «ARRENARIA».

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolíngis a Catalunya*, pàgs. 210-213.

473

20 OCTUBRE 981

EL SACERDOT GUIFRÉ, ANOMENAT BRUNICARD, NOMENA ALMOINERS EL BISBE FRUJÀ [DE VIC], EL VEGUER ERMEMIR DE BESORA, ELS SEUS NEBOTS AMALRIC LEVITA I GUIGÓ, EL SACERDOT DACÓ I EL LEVITA ESCLUA PER TAL QUE, SI MOR DURANT EL PELEGRINATGE QUE VOL EMPRENDRE, PUGUIN DISTRIBUIR ELS SEUS BÉNS DE LA MANERA QUE ELS ENCOMANA. ENTRE ELS MOLTS LLEGATS, DEIXA UNA EUGA A SANT FELIU DE GIRONA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1353, pàgs. 969-971.

474

24 OCTUBRE 981

INGILRADA, VOLENT ANAR EN PELEGRINATGE A SANTA MARIA «QUE DICUNT YNCICIO» [«ANICIUM», ARA LO PUÈG, A L'ALVÈRNIA] I TEMENT UNA MORT SOBTADA, NOMENA ALMOINERS EL SEU FILL FRUJÀ, ESCLUA, FILL DE BARÓ, EL CLERGUE SUNIFRED I EL SEU FIDEL SENIOL PER TAL QUE DISTRIBUEIXIN ELS SEUS BÉNS. ENTRE ELS MOLTS LLEGATS, DEIXA A LA SEVA FILLA AJÓ L'ALOU I EL VI QUE TÉ A ARBÚCIES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1354, pàgs. 971-972.

475

10 GENER 982

EL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ] DÓNA A L'ALTAR DE SANT RAFAEL [DE L'ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ] DE BESALÚ L'ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VIL·LA BATET [DE LA SERRA, TERME D'OLOI].'

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, f. 15v, potser ex O. — B.* Còpia de R. d'Abadal: Barcelona, IEC, Secció Històrico-Arqueològica, Catalunya Carolíngia, sense indicació de procedència.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXXII, pàg. 232.

In nomine Domini. Ego Oliba, gratia Dei comes, donator sum domum Sancti Raphaelis angeli, qui est fundatus iuxta castrum Bisulduni, alodem meum proprium qui michi advenit per excomparatione, et est ipse alodus in comitatu Bisuldunense, in villa que dicunt Betedo vel in eius terminos, id est, casas, casalis, curtis, curtalis, ortis, ortalis, terras cultas vel incultas, vinealis, arboribus fructuosos vel infructuosos, omnia et in omnibus, quantum ibidem habeo, sic dono et trado ad supracriptam domum Sancti Raphaelis propter Deum et remedium anime mee cum exiis et regressis earum.

Quem vero ista omnia superius scripta de meo iure in potestatem Sancti Raphaelis dono adque trado ut ipsi clerici, qui ibidem Deo famulant vel famulaturi erunt, teneant et possideant omnique tempore. Quod si ego donator aut ullus omo¹ qui contra hanc donationem ad inrumpendum venerint, non hoc valeant vindicare sed componere faciant² ista omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem, et in antea ista donatione firma et stabilis³ permaneat omnique tempore.

Facta donatio est⁴ III idus ianuarii, anno XXVIII regnante Lautario rege, filio Ludovici quondam⁵.

Oliba, gratia Dei comes, qui hanc donationem firmavit⁶ et firmare rogavit. S+ Farila⁷. Sig+num Odericus. Sig+num Sesegudus. Sig+num Soniofredus. Odericus presbiter⁸.

Baldericus sacer, qui hanc donationem scripsi et SSS.⁹ die et anno quod supra.

1. ommino A. — 2. componere faciant] componat B. — 3. et stabilis, *omet* B. — 4. donatio est] donacione B. — 5. *Omet* B. — 6. fecit B. — 7. Anla B. — 8. Sig+num Odericus... presbiter, *omet* A. — 9. et SSS. *omet* A.

476

27 GENER 982

JERUSALEM, DITA GUDRELL, EL VESCOMTE SUNIFRED [DE GIRONA], EL LEVITA ODÓ I ADALBERT, DIT BARET, TUTORS I ALMOINERS DEL DIFUNT GUINIGÍS MASCARÓ [VESCOMTE DE GIRONA], DONEN A SESMON EL MAS DOMINICAL I LES TERRES QUE HAVIA HERETAT DELS SEUS PARES EN EL COMTAT D'OSONA, A ORSAL [MALLA].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1365, pàgs. 981-982.

477

15 FEBRER 982

MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE DE [GIRONA], DÓNA A L'ALTAR DE SANT RAFAEL [DE L'ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ DE BESALÚ] L'ALOU QUE TÉ PER PERMUTA EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VIL·LA MEIANS [TERME DE MONTAGUT], AMB L'ESGLÉSIA DE SANT MIQUEL I AMB ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I LES OBLACIONS DELS SEUS FIDELS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, f. 6v, potser ex O. — B.* Còpia de R. d'Abadal: Barcelona, IEC, Secció Històrico-Arqueològica, Catalunya Carolíngia, sense indicació de procedència.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXXIII, pàgs. 232-233.

In nomine Domini¹. Ego Miro, gratia Dei comes atque episcopus, donator sum ad domum Sancti Raphaelis angeli, que est fundata iuxta castrum² Bisulduni, alodem meum proprium qui mi-

chi advenit per excominutione de femina nomine Adovara³, et est ipse alodus in comitatu Bisuldunense, in villa que dicunt Medianos vel in eius terminos, sicut infrontant: de parte orientis in collo de Toloxando et in Solols et in roca Abeia, de meridie in Gorner⁴ et in Ort Moder, de occidente in grado⁵ de Goi et in Begeto, de circio in cacha de Caburles et in collo de Gigatu et in Monnars⁶.

Sic dono ego ipsam meam hereditatem⁷ ad suprascriptam domum⁸ Sancti Raphaelis⁹, cum ecclesia Sancti Michaelis que ibidem est fundata, cum decimis et primiciis et oblacionibus¹⁰ fidelium et cum omnibus que predicta¹¹ ecclesia habere¹² videretur; et in iamdicto Medianos vel in eius adiacencias dono ego, prescriptus Miro episcopus¹³, alodem meum proprium, id est, in casas, in casalis, in curtis, curtalís, ortis¹⁴, ortalis, terras cultas vel incultas, vineas vel vinealis, pomiferis vel inpomiferis, arboribus fructuosus vel infructuosus, silvis, garricis, aquis aquarum, viaductibus vel reductibus, pratis, pascuis¹⁵, omnia et in omnibus quicquid¹⁶ dicere¹⁷ vel nominari potest cum omnes fines vel terminos earum et cum exiis vel regressis earum.

Sic dono¹⁸ ego, iamdictus¹⁹ Miro, ista supranominata omnia ad suprascriptam domum Sancti Raphaelis propter Deum et remedium anime mee, ut ipsi clerici vel sacerdotes, qui ibi Deo famulant vel famulaturi erunt, teneant et possideant omnique tempore et hec scriptura firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta scriptura donationis XV kalendas marcii, anno XXVIII regnante Leutario rege, filio Ludovici quondam²⁰.

+ Miro, gratia Dei comes atque episcopus, qui hanc scriptura donacionis feci et testes firmare rogavi. Servus dei presbiter SSS. Hacerfredus archilevita SSS. Aimericus levita SSS. Sig+num Tedbertus²¹. Sig+num Goltredus²².

Senderedus levita, qui hanc scripturam donationis scripsit et sub [SSS.]²³ die et anno quo supra²⁴.

1. In Dei nomine B. — 2. iuxta castrum] in comitatu B. — 3. nomine Adovara] Donara B. — 4. Gomer B. — 5. grand B. — 6. sicut infrontant... in Monnars, *omet* A. — 7. ipsam meam hereditatem] ipsa dicta hereditate B. — 8. suprascriptam domum, *omet* B. — 9. Sancti Raphaelis] Sancti Vincentii et Sancti Raphaelis B. — 10. oblationes A. — 11. dicta B. — 12. debere B. — 13. ego, prescriptus Miro episcopus] ... B. — 14. curtalís, ortis, *omet* B. — 15. pratis, pascuis] paschuis, pratis B. — 16. quicquid B. — 17. dicit A. — 18. et trado, *afegeix* B. — 19. *Omet* B. — 20. condam B. — 21. Theobertus B. — 22. Gosfredus B. — 23. *Omet* A. — 24. Senderedus... supra, *omet* B.

478

20 FEBRER [982]

EL MONJO VIVEND DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES UNS ALOUS SITUATS EN EL TERRITORI DE NARBONA.

[O]. Original perdut, potser el document que Pujades devia veure a Sant Pere de Rodés, AM.

RE: *PUJADES, *Crónica*, 7, pàg. 165, sense indicació de font.

El regest de Pujades diu: «(...) asignaron ciertos alodios en el territorio de aquella ciudad al sobredicho convento [San Pedro de Roda]. (...) Otro tanto hizo cierto monje que se llamaba Vibendo 10 días antes de las calendas de marzo del año 28¹ del rey Lothario de Francia».

1. 38, segons Pujades, però Lotari només regnà 32 anys.

479

22 FEBRER 982

L'ABAT ATÓ I ELS MONJOS DEL MONESTIR DE SANT POL DE MAR, AMB EL CONSENTIMENT DEL BISBE BONFILL [SOBRENOM DE MIRÓ] DE GIRONA I DEL SEU CLERGAT, PERMUTEN AMB ELS ESPOSOS MÀGER I ERMENGARS UNA CASA I UNES TERRES SITUADES EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN ELS TERMES DE MOLLET, MOGODA I MARTORELLES, PER UNES TERRES SITUADES EN EL TERME DE PARETS I DE DUES «PESAS» D'ARGENT PER A LA RESTAURACIÓ DE L'ESGLÉSIA DE SANT POL.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex FABREGA, *Diplomatari*, núm. 139, pàgs. 340-341.

480

26 FEBRER 982

SABORELLA VEN A GUILLEM I A LA SEVA ESPOSA DINEL·LA UNA VINYA QUE TÉ PER HERÈNCIA EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, DINS EL TERME DE VALVERALLA [TERME DE VENTALLÓ], PEL PREU DE VINT SOUS.

O. Sevilla, ADM, Caja de Hierro, llig. 6, s. n.

a. PAZ Y MÉLIA, *Series*, núm. 194, pàg. 319 (amb data de 983), ex O. — b.* SIMÓ, *Aportación*, núm. VIII, pàgs. 1029-1030, ex O.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 25, pàgs. 46-47, ex a.

In nomine Domini. Ego Saborella, femina, vinditrice sum vobis Wilielmo et uxori sue, tivi Dinelde, em[tores. Per hanc] scriptura vindiciones me vindo vobis vinea mea propria, qui mihi advenit per parentorum meorum, [et est ip]sa vinea in comitato Impuritano, infra terminio de Valvaralia. Et afrontat ipsa vinea: de orientis in vinea tua [...]ro, abet dextros VIII; de meridie in vinea Elsia, abet dextros XXVII pedes; de occiduo in vinea Gaucefredo comite, et abet dextros VIII; de circi in vinea de me vinditrice, et abet dextros XXVII et pedes [...] et ipso dextro abet cubitos VI et medium pede.

Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt, sic vindo vobis ipsa vinea ab omni integritate, cum exios vel regresios earum, in propter precium solidos XX, tantum quod vos emtores mihi dedistis et ego vinditrice de presente manibus meis recepit, et nichilque de ipso precio aput vos emtores ad solvendum non remansit, et est manifestum.

Quem vero ipsa terra superius scripta de meo iuro in vestro trado dominio et potestatem faciendi exinde que volueritis, in Dei nomine abeatissimam potestatem. Quod si ego vinditrice aut hullus homo qui contra hanc ista carta vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare set componat vobis ista omnia in duplo cum sua immelioracione, et in antea ista vindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicione IIII kalendas marci, anno XXVIII¹ regnante Leutario rege, filio condam Leudoici.

Sig+num Saborella, qui ista carta vindicione fecit et firmare rogavi. Sig+num Ermegildus. Sig+num Constantinus. Sig+num Ermegildus, qui vocant Oruco.

Cixila presbiter, qui ista scriptura vindicione scripsit et SSS. sub die [et anno] quod supra.

l. XXVIII a.

481

7 MAIG 982

GUITIZÀ, SUNIFRED I ADALGARS VENEN A TODESÈN I A LA SEVA ESPOSA L'ALOU QUE TENEN EN EL COM-TAT D'EMPÚRIES, EN EL LLOC DIT LA GUÀRDIA [TERME DE TORROELLA DE FLUVIÀ].

[O]. Original perdut. — A.* Còpia parcial del segle XVIII: Barcelona, BC, ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 284, potser ex O.

[In nomine Domini.]¹ Ego Witiza et Soniefredus et Adalgarde femina vinditores sumus vobis Teudesindus et uxori tue ex alaude nostrum proprium quem habemus in comitatu Impuritano, in locum qui dicunt de ipsa Guardia. Qui afrontat: de parte orientis in Salata, et de meridie in terminos de vila Muculum, de occiduo in ipsa strada publica, et de circi in terminos de Rudi Morovos. [...]².

[Actum est hoc]³ nonas madii, anno XXVIII⁴ quod Leotarius, rex Francorum, sumpsit exordium. Witiza [...]⁵.

1. Omet A, que hi col·loca la clàusula de datació. — 2. Omet A. — 3. Omet A. — 4. 28 A. — 5. «Firman Witiza y los demás venedors» A.

482

PARENTIGNAT, 982

LOTARI, REI DELS FRANCS, EN PRECEPT DONAT A PRECS DE L'ABAT SUNIFRED DE RIPOLL, CONFIRMA LES POSSESSIONS DEL SEU MONESTIR. ENTRE AQUESTES, LES QUE TÉ A PUIGMAL, BEGUDÀ, JOU, ARGELAGUER, JUÍNYÀ, JUÍGUES I ALTRES LLOCS DEL COMTAT DE BESALÚ, LES QUE TÉ A LA PERA I ALTRES LLOCS DEL COMTAT DE GIRONA I LES QUE TÉ A LA VALL D'EN BAS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 166-174.

483

BOUSSAC, 982

LOTARI, REI DELS FRANCS, EN PRECEPT DONAT A PRECS DE LA SEVA MULLER, EMMÀ, I D'HILDESIND, BIS-BE D'ELNA I ABAT DE SANT PERE DE RODES, CONFIRMA LES POSSESSIONS DE L'ESMENTAT MONESTIR.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 235-244.

A les fonts manuscrites donades en l'edició d'Abadal (= f), hi afegim:

[E]. — Còpia del 7 de febrer de 1629, autoritzada pel notari de Llançà Gabriel Espigoler, ara perduda, ex B.

F. — Còpia del 8 de febrer de 1752: Madrid, AHN, Códices, S-791, *Descripción del Real Monasterio de Sant Pedro de Roda*, ff. 15-20v, ex E.

I a la llista d'edicions, hi afegim:

g. — *Catalunya Romànica*, vol. IX, pàg. 668, ex f.

484

22 FEBRER 983

EL PREVERE GISCAFRED DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GIRONA UN ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN LA VILLA VULPELLAC, AMB EL PACTE QUE MENTRE VIURÀ EL POSSEIRÀ EN NOM DE LA DITA ESGLÉSIA I PER BENEFICI DEL BISBE MIRÓ, ANOMENAT BONFILL.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 111-112, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 60, pàgs. 148-149, ex A.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàgs. 73-74. — BOTET, *Cartoral*, núm. 54.

[I]n nomine Domini. Ego Guiscafredus, presbiter, certum quidem et manifestum est quia placuit animis meis et placet nullius cogentis imperio nec suadentis ingenio, sed propria et spontanea hoc elegit michi bona voluntas ut donare fecissem alodium meum proprium, sicuti et facio, ad domum Sancte Marie sedis Gerundensis ecclesie, quod ego habeo vel habere debeo in comitatu Empuritano, in villa Vulpiliaco vel in eius termines, id est, casas, curtes, ortos, terras, vineas, arboribus, pratis, pascuis, aquis aquarum, cultum et heremum, quantum dici vel nominari potest.

Sic dono iamdictum alodem ad prephatam ecclesiam ego iamdictus Guisgafredus, presbiter, cum exiis et regressiis earum et cum illorum affrontationibus, sub ista videlicet ratione ut dum ego vixero teneam iamdictum alodem a prefata ecclesia et per benefitium donno Mirone episcopo, et post obitum meum remaneat ad iamdicta ecclesia et domno Mirone episcopo, quem vocant Bonefilio, et successoribus suis si eum supradixero sine ulla occasione aut inquietudine.

Quod si ego donator aut ullus homo qui contra ista donatione venerit pro inrumpendum aut ego, non hoc valeat vindicare quod requirit sed componam aut componat iamdictum alodem in duplo ad iamdicta ecclesia cum omni sua melioratione, et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis VIII kalendas marcii, anno XXVIII regnante Lotario rege, filio quondam Lodovici.

SSS. Guisgafredus presbiter, qui istam donationem feci et firmare rogavi SSS. SSS. Arnulfus diaconus SSS. SSS. Otho levita SSS. Vibertus archilevita SSS. SSS. Guiscafredus presbiter SSS. Americus levita SSS. SSS. Sentildes presbiter SSS. Willelmi presbiteri SSS. Acfredus¹ archilevita SSS.

In Dei nomine. Richarius presbiter, qui ista donationem scripsi cum isto pacto suprascripto et sub SSS. die et anno quo supra.

1. Arfredus A.

EN JUDICI CELEBRAT AL CASTELL DE BESALÚ DAVANT EL TRIBUNAL PRESIDIT PER MIRÓ, BISBE DE GIRO-
NA I COMTE DE BESALÚ, I PELS JUTGES ORUÇ I ATÓ CLERGUE, EN PRESENCIA DEL VESCOMTE GUANDAL-
GOT I DELS SEUS FILLS, DE DIVERSOS PROHOMS I DEL SAIG, COMPAREIX GUILLEM, MANDATARI DE L'ABAT
SUNIFRED DE SANTA MARIA DE RIPOLL, I RECLAMA A GUISTREMIR, MANDATARI DELS HOMES I DONES
QUE HABITEN ELS LLOCS DE JUÏGUES [TERME DE VILADEMULS] I DE «COSCOLIO», SITUATS EN EL COMTAT
DE BESALÚ, LA PROPIETAT DE L'ALOU QUE COMPREN AMBDÓS LLOCS PER AL MONESTIR RIPOLLÈS. AQUEST
CENOBÍ L'HAVIA ADQUIRIT PER DONACIÓ DE RANLÓ [ABADESSA DE SANT JOAN], LA QUAL L'HAVIA HERE-
TAT DEL SEU PARE, EL COMTE DELÀ [D'EMPÚRIES], QUI, AL SEU TORN, L'HAVIA ADQUIRIT DELS JUEUS QUE
L'HABITAVEN ABANS QUE ELS INSTAL·LÉS A LA CIUTAT DE GIRONA. COM QUE NO PODEN APORTAR PROVES
SOBRE LLURS PRETESOS DRETS, GUISTREMIR I ELS VEÏNS FAN EVACUACIÓ DE L'ALOU A FAVOR DEL MONES-
TIR DE RIPOLL.

[O]. Original perdut, abans a Ripoll, AM. — [A]. Còpia del segle XVIII, avui extraviada: Girona, AC, abans arm.
6, part superior, llig. 11, quadern núm. 533, ff. 3-4v, ex O. — B. Regest del segle XIX: Barcelona, BC, ms.
430, OLZINELLES, *Índice*, f. 16, ex O.

a.* MARQUÈS, *Sobre los antiguos judíos de Gerona*, pàgs. 29-31, ex A.

RE: BOFARULL, *Los condes*, I, pàg. 107. — BOTET, *Condado de Gerona*, pàg. 45. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11,
núm. CLXXXVI, pàg. 234.

L'adquisició de l'alou de Juïgues pel comte Delà hagué de tenir lloc vers 879-893 (Doc. 87). A la mort de
Delà, l'alou passà a les mans de la seva filla Virgília, la qual el donà a la seva germana Ranló el 23 de febrer de
941 (Doc. 255). Ranló, ja vídua i àvia, essent aleshores abadesa de Sant Joan, el donà al monestir de Ripoll el
21 d'octubre de 955 (Doc. 312).

In iudicio Mironis, sante sedis Ierundensis ecclesie episcopi et ex terra Bisuldunense gratia Dei
comiti, seu de iudices [qui] sunt ab eo causas audire, dirimire et legibus diffinire, id est, Arutio et Ato
clericus, quem alium nomen vocant Mironem, seu in presentia Wandalgodi vicescomite et Mironis
et Olibe, qui sunt filii suprascripti vicescomiti, sive in presentia Orioli, Teudeberti, Wilaberti, Se-
niofredi, Bonefilii, et Raimundi, et Olibani, et Ennegoni, Tassioni, Fredeloni, Adalberti, Arnaldi,
Eldemari, item Adalberti et Eldemaris saioni.

In istorum supradictorum iudicio in castro Bisulduno, Wilelmus, qui est assertor vel mandata-
rius Seniofredi, qui est abbas ex cenobio Sancte Marie qui situs est in valle Riopullo, petivit homi-
nem nomine Wistrimiro, qui est assertor vel mandataris de hominibus qui nuncupantur his nomi-
nibus Erovigius, Ballofredus, Wadamirus, Recesinda, Teudosius, Fredarius, Odoricus, Sindila,
Onoratus, Ovasus presbiter, Abbo presbiter, Amelius, Animius, Sabronus, Wiscafredus, Wilelmus,
Adroarius, Sunna, Eldefredus, Seniofredus, item alius Seniofredus, Oruntius, Elo femina, Argeri-
cus, de alode qui est in comitatu Bisuldunense, in locum qui dicunt Iudaicas vel in terminio de Cos-
colio, ubi iudei dudum habitaverunt et Dela comes ipsum alodem de predictis iudeis adquisivit.
Prescriptus vero Dela ipsos iudeos qui inibi habitaverunt in sua civitate Ierunde locavit, et ipsum
alodem que dicunt Iudaicas cum suo terminio de ipsis iudeis adquisivit et iure possedit atque reti-

nuit dum vixit; post obitum vero suum, ad filia sua Ranlone illum reliquit iure hereditario, et prescripta Ranlo iamdictum alodem a prefatum cenobium ab omni integritate dedit.

Prescripti vero homines vel parentes eorum, cuius mandatarius iamdictus iste Wistrimirus est, partem de iamdicto alode de Iudaicas de potestate iamdicta Ranlone atque de potestate prefato cenobii usurpaverunt. Unde suprascriptus comes et iudices iamdicto Wistrimiro, mandatario, plures vices interrogaverunt, et placitos legitimos mihi dederunt, si possem habere scripturas aut provocationem legitimam aut ullum indicium veritatis unde iamdictum alodem defendere possim a parte de istos suprascriptos homines cuius assertor vel mandatarius sum. Qua de re in omnibus sum professus et facio mea evacuatione quod nec hodie nec post hodie nec ulloque tempore non possum habere scripturas neque testes nec ullum indicium veritatis, unde prescriptum alodem defendere possim a parte de istos suprascriptos homines cuius assertor vel mandatarius sum, sed hodie et deinceps plus debet esse iamdictus alodes ab omni integritate per dictam vocem de prefato cenobio quam de me aut de suprascriptos homines aut de ullum alium hominem, et sic me exvacuo unacum suprascriptos homines de quantum alodem infra terminos de Coscolio habuimus, et vera est mea professio vel evacuatio in vestrorum supradictorum iudicio. Terminatur predictus alodes: a parte orientis in collo de Peraria vel in terminio de Quarentella, et de meridie in terminio Ierundense, et de occiduo in terminio de villa Siraci, et circi in terminio de Luparia vel in ipso seminario qui pergit ad gurgite de Amata. Quantum infra predictas afrontationes Dela comes habuit vel retinuit et Ranlo, filia eius, sic debet esse de prefato cenobio Sancte Marie cum exiis et regressiis suis, exceptus ipsum alodem qui est de cenobio Sancte Marie Arulas, et exceptus ipso alode qui est de cenobio Sancti Stephanis Balneolas, et exceptus ipso alode quod Wilabertus retinet in sua potestate et uxor eius Meldes, et exceptus ipso feo quod debet esse de Wilaberto.

Facta est igitur hec scriptura recognitionis vel evacuationis die X kalendarum aprilium, anno XXVIII quod Leutharius, rex Franchorum, regnandi sumsit exordium.

Sig+num Wistrimiri, qui sum assertor vel mandatarius de suprascriptos homines et de me suprascripto alode evacuavit. Sig+num Erovigius. Sig+num Ballofredus. Sig+num Wadamirus. Sig+num Recesinta. Sig+num Teudosius. Sig+num Fredarius. Sig+num Odericus. Sig+num Sunti-la. Sig+num Honoratus. Ovasius presbiter SSS. Abbo presbiter SSS. Sig+num Amelius. Sig+num Animius. Sig+num Sabronus. Sig+num Wiscfredus. Sig+num Wilielmus. Sig+num Adroarius. Sig+num Sunna. Sig+num Eldefredus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Orutius. Sig+num Elo femina. Sig+num Argericus. Sig+num Sesemundus. Sig+num Aio. Sig+num Celedonia. Sig+num Animius. Nos omnes qui de suprascripto alode nos evacumus.

Sig+num Wilielmus, qui sum mandatarius vel assertor de suprascripto abbate. Eldericus presbiter SSS. Sig+num Atonis clerici. Sig+num Eldemare saione. Suniarius presbiter SSS. Warinus presbiter SSS. Sig+num Erovigius¹ presbiter, quodnomento Marco, qui hic rogatus scripsit. Sig+num Argemirus. Sig+num Sesecutus. Sig+num Goda femina. Sig+num Wigila. Sig+num Miro. Sig+num Galindus. Sig+num Vidales. Sig+num Riculfus. Sig+num Amelius. SSS. Sonifredus levita.

Desiderius presbiter, qui hanc scriptura recohntionis vel evacuationis scripsi et SSS. die annoque prefixo.

1. Oroggius a.

EL BISBE HILDESIND [D'ELNA] I ELS ALTRES ALMOINERS DEL DIFUNT CLERGUE GUIGÓ, FILL DE GUITIZA, FAN PÚBLIC EL SEU TESTAMENT DAVANT EL JUTGE ORUÇ I EL CLERGUE ATÓ, EN PRESENCIA DE SACERDOTS I LAICS, ENTRE ELLS EL VESCOMTE GUANDALGOT [DE BESALÚ]. TRES TESTIMONIS JUREN DAMUNT L'ALTAR DE SANT PERE DE L'ESGLÉSIA DE DARNIUS, SITUADA EN EL COMTAT DE BESALÚ, QUE EREN PRESENTS EN EL MOMENT QUE EL SUSDIT GUIGÓ DICTÀ EL SEU TESTAMENT. CONFIRMÀ LES DONACIONS JA FETES I MANÀ REPARTIR ELS ALTRES NOMBROSOS BÉNS SEUS, SITUATS EN DIFERENTS LLOCS DELS COMTATS D'EMPÚRIES, BESALÚ, PERALADA, VALLESPÍ I ROSSELLÓ, ENTRE MONESTIRS, ESGLÉSIES, PERSONATGES, COM ARA EL VESCOMTE BERNAT I EL BISBE MIRÓ, I FAMILIARS. EL TESTADOR MORÍ EL 25 DE DESEMBRE PROPPASSAT.

O.* Girona, AC, pergamins, núm. 23.

a. ARNALL, *L'escriptura*, vol. I, pàgs. 70-73, i vol. II, làm. 11, ex O. — b. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 123, pàgs. 151-156, ex O i a.

RE: BOLÒS, *El monestir*, ap. 40 b, pàg. 195.

Hom ha suposat (vegeu a i b) que l'escrivà d'aquest document fou el clergue Ató, l'últim dels signants; això és possible però no pas segur perquè es tracta del clergue que rebé el jurament dels testimonis junt amb el jutge Oruç, el qual signa immediatament abans d'ell.

Conditiones sacramentorum atque ordinationem Orutionis iudicis et Atonis clerici, qui iussu sunt causas audire, dirimere et legibus definire. In presentia sacerdotum, eorum hec sunt nomina Argemirus, Seniofredus, Gotmarus, Endalecus, Suniarius; laicorum presencia Wandalgaude vicescomite, Teudeberto, Wilaberto, Raimundo, Arnaldo, Fredolone, Segario, Bernardo, Senderedo et aliorum multorum bonorum hominum. In istorum supradictorum presentia testificant testes quos proferunt Eldesindus episcopus et Wilielmus et Durandus et Ermeldes, in faciem de suprascriptos iudices vel sacerdotes ad conprobendam elemosinam de quodam clerico nomine Wigone, filius Witizani qui fuit. Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant, sicuti et iurant, Seniofredus presbiter, Auriolus, Ansulfus.

Nos suprascripti testes, unum dantes testimonium, iuramus in primis per Deum, patrem omnipotentem, et per Ihesum Christum, filium eius, Sanctumque Spiritum, qui est in trinitate unus et verus Deus, et per reliquias sancti Petri apostoli, cuius basilica sita est in comitatu Bisuldunense, in villa que dicitur Darnices, supra cuius sacrosancto altario as conditiones manibus nostris continemus vel iurando contangimus, quia nos suprascripti testes vidimus et audivimus quando suprascriptus Wigo iussit fieri suum testamentum, in quo videlicet testamento non solum ea que sanctis Dei basilicis parentibusque suis aliisque hominibus conferre voluit scribere curavit, sed etiam illa que iam per scripturas legaliter confectas dederat ibidem commemorare voluit, ob hanc videlicet causam ne qualibet fraude vel suppressione eius voluntas vel ordinatio vacua remaneret.

Precepit igitur suprascriptus Wigo iamdictis elemosinariis suis ut scripturam donationis fecissent ad Sancta Maria sedis Ierunde de omne alaude suo quod ille habebat in comitatu Impuritanense, in villa que dicunt Virgines vel in eius aiacencias, quantum ibidem habebat ab omni integritate.

Et in iamdicto testamento commemoravit scripturam quod ille fecerat ad cenobium Sancti Petri Rodas de alode suo quod ille habebat in comitatu Bisuldunense, in villa que dicunt Lerci et in vil-

la que dicunt Molinis; et in comitatu Petralatense, in villa Iudica et in valle Lociano et in Furtiano et in Furtianello et in Palaciolo, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et commemoravit in iamdicto testamento scriptura quod ille fecerat ad Sancta Maria et ad Sanctum Michaellem et ad Sanctum Laurencium qui sunt siti in villa Castilione de ipsum alaudem quod in iamdicta villa Castilione habebat vel in eius termines, et de ipsum alodem quod ille habebat in Caniano vel in eius termines, et in villa Mucurum vel in eius termines, sicut in ipsa scriptura resonat. Et ad cenobium Sancti Petri Rodas et ad Sancta Cruce qui ibidem est iussit dare ipsum alaudem quod ille habebat in villa Benevivere vel in eius termines. Et ad Sanctum Mametum qui est in Rude Mortuos iussit dare ipsum suum alaudem quod in iamdicta villa Rude Mortuos habebat vel in eius termines.

Et iussit scripturam donationis fieri ad Sancta Maria Rodas de ipsum suum alaude quod ille habebat ad Sancta Margarita.

Et commemoravit in predicto testamento quia scripturam habebat factam ad Sanctum Michaellem qui est in Solanos, de vinea qui fuit de Witizano. Et recoluit in predicto testamento quia scripturam habebat factam ad Sancta Maria de Aculiana de ipsum alaudem qui in ipsa scriptura resonat.

Et commemoravit in sepedicto testamento quia cartas fecerat ad Sancta Maria et ad Sanctum Petrum et ad Sanctum Iohannem et ad Sanctum Genesium qui sunt in Darnices de ipsum suum alodem quod in iamdictas Darnices habebat, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et comemoravit in iamdicto testamento quia scriptura donationis fecerat ad Sanctum Laurentium et ad Sanctum Iohannem qui sunt in Sambuca de ipsum suum alodem quod habebat infra termines de ipsa parrochia Sancti Laurenti, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et rememoravit in iamdicto testamento quia carta fecerat ad Sanctum Petrum qui est in villare Olibane de ipsum suum alaudem, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et iussit scribere in iamdicto testamento quia carta fecerat ad cenobium Sancti Laurenti qui est in comitatu Bergedanense, in valle Bagazano, de ipsum alode quod habebat in comitatu Bisuldunense, in villa Mochdix seu in villa Orphanos seu in Boscherones, et in comitatu Valle Asperi, in locum que dicunt Isolais, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et iussit scripturam donationis fieri ad cenobium Sancti Quirici qui est in comitatu Petralatense, de ipsum suum alode quod habebat in valle Mala.

Et commemoravit in iamdicto testamento quia scripturam fecerat ad Sancto Cucufate qui est in Alborz de ipsas vineas quod in eadem parrochia Sancti Cucufati habebat, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et iussit scripturam donationis fieri ad Sanctum Martinum qui est in Iaphar de ipsum suum alodem quod habebat in valle Eulalia, quod Orucius tenebat.

Et iussit scripturam donationis fieri ad Bernardo vicescomite de ipsum suum alodem quod habebat in comitatu Rossolionense, in villa Texonarias, quod emit de Durando et de Blancheto, in tale vero conventum ut dum vixerit iamdictus Bernardus teneat ipsum alodem et possideat, et post obitum suum remaneat ad ecclesiam Sancte Marie sedis Ierunde propter remedium anime iamdicti Wigoni et sue.

Et ad Wigone, nepote suo, iussit donare ipsum alodem quod habebat in villa Texonarias vel in eius termines, qui fuit de Witizane et de Durando, nepotes suos; et in valle Crosa, ipsum suum alodem quantum ibidem habebat ab omni integritate; et in Nifiago et in Regulela et in Miliarios et in Ruviano et in Fonte Centura et in Reliano et in Lupiano, similiter quantum in iamdictis locis habebat ab omni integritate; sub ista videlicet ratione ut dum vixisset tenuisset iamdictos alodes, post obitum suum remaneant ad ecclesiam Sancte Marie sedis Ierunde propter remedium anime iamdicti Wigoni et sue et Belloni et Bertelle et Tassione et Ledgarda et Witizano et Durando.

Et iussit ad iamdictis suis elemosinariis ut scripturam donationis faciant ad Wilielmo, nepote

suo, filius qui fuit Witizani, de alode suo quod ille habebat in comitatu Impuritano, in villa Palatio vel in Sancta Eulalia¹; sive et in Sancto Acisclo ipsum alaudem qui fuit de Durando et de Witizane, nepotes suos; et ipsum alodem quod habebat in Siciliano, similiter ab omni integritate; et in Iunia-no modiatia I de vinea sub ista videlicet ratione ut dum vivit iamdictus Wilielmus teneat et possideat iamdictos alodes; post obitum vero suum remaneant ad Sancta Maria sedis Ierunde et ad Sancto Felice qui est iuxta muros Ierunde ab omni integritate sine nulla mala occasione propter remedium anime iamdicti Wigoni et sue et de Witizane et de Durando.

Et iussit ut scripturam donationis fecissent ad Ermelde, sorore sua, de ipso suo alode quod ille habebat in comitatu Bisuldunense, in villare Olibane, qui illi advenit per conparatione, exceptus hoc unde iamdictus Wigo scripturam donationis fecit ad Sanctum Petrum qui ibidem est.

Et iussit scripturam donationis fieri ad Sancta Maria sedis Ierunde de ipsum suum alodem quod ille habebat in comitatu Bisuldunense, in villa Damiras vel infra eius termines, quantum ibidem habebat, et in Logorciano similiter ab omni integritate.

Et iussit ad iamdictis suis elemosinariis ut scripturam donationis faciant ad Mirone episcopo de ipso suo alode que vocant Boscherones, qui est in comitatu Bisuldunense; et in comitatu Petralatense habet de ipso alode campos et vineas ab omni integritate, sic iussit donare prescriptum alodem ab omni integritate et teneat ipsum alodem dum vivit; post obitum suum remaneat ad Sancta Maria sedis Ierunde et ad Sanctum Felicem qui est iuxta muros Ierunde, propter remedium anime iamdicti Wigonis et sue.

Et iussit scripturam donationis fieri ad cenobium Sancti Petri et Sancti Primi qui est iuxta castro Bisulduno de masos duos quod ille habebat in comitatu Bisuldunense, in villa Terradas, qui fuerunt de Gontemiro et de Atila et de Amendonia cum illorum terras et vineas.

Et ad cenobium Sancti Stephani Balneolas iussit scripturam donationis facere de ipso maso de Wagamira, qui est ad ipso Puial vel ad Sancta Cecilia, cum suas terras et vineas et cum omnia qui ad ipso maso pertinet.

Et iussit scripturam donationis facere ad Sancto Iuliano et ad Sancto Stephano qui sunt in villa Lerci de ipsa sua vinea qui fuit de Bellone et de ipsa terra et vinea qui fuit de Wisando et alia vinea quod Signisclus illi reddit.

Et iussit scripturam donationis facere ad cenobium Sancti Laurenti qui est situs in monte Cantennos, iuxta ipso Faro, de ipsa quarta parte de ipso maso qui est in Terradas, qui fuit de Seniofredo presbitero, ab integre, et de ipsa vinea qui fuit de Teudo.

Et commemoravit in iamdicto testamento scriptura que fecerat ad cenobium Sancti Martini Sambuca de ipso alaude quod habebat in Darnices, sicut in ipsa scriptura resonat.

Et iussit scriptura donationis facere ad cenobium Sancte Marie Arulas, in comitatu Bisuldunense, ad ipsa Scabezada, masos cum terras et vineas et cum omnia que ibidem habebat, et in Quascones maso I cum terras et vineas.

Et ad cenobium Sancte Marie Riopullo iussit scripturam donationis facere de alode quod habebat in comitatu Bisuldunense, in terminio de Darnices vel de Cannarias, ipso maso quod Ennego tenet cum terras et vineas, et ipso maso de Ardegario similiter, et ipsa vinea qui fuit de Trasoario, et ipso maliolo qui est iuxta rio Benevivere, et ipso campo qui est in Monte Raso.

Et iussit scripturam donationis facere ad Wilielmo, nepote suo, de ipso suo alode quod habebat in villare Olibane, qui illi advenit per parentum suorum, et in comitatu Patralatense, in villa Sacari, ipsum suum alaudem qui illi advenit per conparatione, exceptus duos campos quod dederat ad Sanctum Stephanum qui est in iamdicta villa.

Et ad Mirone, episcopo, et ad Ermelde, sorore sua, et ad Wilielmo, nepote suo, et ad Bernardo,

nepote suo, iussit dare omnes alodes suos quod ille habebat in comitatu Bisuldunense, in villa Lerci, cum ipsos molinos, vel in ipsa Buata vel infra termines de Sancta Cecilia, in locum que dicunt ad ipsa Lintescleda, sive infra terminum de villa Redi vel infra terminum de ipsa valle Sancti Laurenti vel in locum que dicunt Sparagaria, in cunctisque locis, casas, casalibus, terras cultas vel incultas, vineas, vinealibus cum illorum verdegariis et arboribus pomiferis fructuosis quam et infructuosis, omnia et in omnibus ab integre sic iussit cartam donationis facere ad istos suprascriptos homines de istos alodes suprascriptos qui fuerunt de condam Witizane, ienitore suo, et de Aione, ienitrice sua, in tale vero ratione quod si Gauzfredus, nepos suus, ipsos suos alaude quod tenet in potestate de istos suprascriptos homines voluerit reddere, ipsam suam hereditatem habeat in suprascriptos alodes cum suprascriptos eredes; et si noluerit facere potestatem, habeant illos alodes suprascriptos ad tenere sine alicuius minoratione vel contradictione.

Et iussit ad suprascripto Mirone, episcopo, ut divisione de suprascriptos alodes que ad eum pervenerit, dum vivit teneat et possideat; post obitum suum remaneat ad ecclesiam Sancte Marie sedis Ierunde propter remedium anime suprascripti Wigonis et sue.

Et omnes alios suos alodes qui remanent, iussit donare in ecclesiis seu ad ipsos omnes qui subterius erunt inserti. Et iussit ad Tassione presbitero karta donationis facere de ipso alode quod ille ad iamdicto Wigone incartavit; et ad Seniofredo presbitero, similiter; et ad Laufredo, similiter; et ad Olibane, similiter; et illorum kartas iussit illis reddere. Et ad Sancta Maria et Sancti Felicis Ierunda iussit dare equas III^{or}, et modios XL inter pane et vino, et vacas VI, et porcos X, vel ad ipsos canonicos. Et ad Sancta Maria in Castilione equas III et vacas II. Et ad Ermelde, sorore sua, equas II. Et ad Wilielmo, nepote suo, equa I. Et ad Ostendo de villa Saccari equa I pro ipso cavallo et quarteras VI inter pane et vino. Et ad Adroario, similiter. Et ad Seniofredo presbitero, equa I et modios III inter pane et vino. Et ad ipsa fraterna de Sancti Saturnini, vaca I et porco I et quarteras VI inter pane et vino; et ad ipsa de Caiavellos, similiter; et ad ipsa de Albaniano, similiter. Et ad sorore sua, Ermelde, vacas III. Et ad Sancto Petro in Rodas, vacas II. Et ad Sancta Cruce, vacas II. Et ad cenobium Sancti Quirici, vacas II et modios III inter ordeo et frumento. Et ad Sancta Maria in Rodas, vacas II.

Hec omnia iussit atque ordinavit suprascriptus Wigo, et postquam ista ordinatione ordinavit numquam alium testamentum vel alia scriptura fecit de hec omnia superius scripta, et sic obiit die VIII kalendas ianuarii. Et nos testes ea que vidimus et audivimus recte et veraciter testificamus atque iuramus per super sacrosancto altare in Domino.

Lata conditione die XVIII kalendas iulii, anno XXVIII Franchorum rege Leuthario regnante.

S+num Durandi. S+num Ermeldes, qui sumus elemosinarii de suprascripto Wigone. Sonifredus presbiter SSS.* S+num Auriolus. S+num Ansulfi, nos testes qui hunc sacramentum fideliter iuramus. Tasius presbiter SSS.* Odegarius presbiter SSS.* Seniuldu subdiaconus SSS.* Chintula presbiter SSS.* SSS. Aurucio iudegs SSS.* qui hec sacramenta fideliter recepit. S+num Atoni clerici.

1. Segueix un espai en blanc corresponent a unes 23 lletres.

SEUS BÉNS ENTRE L'ESGLÉSIA DE SANT MIQUEL DE BARCELONA, ELS CENOBIS DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS] I SANT PERE DE BARCELONA I L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE CARDEDEU. ELS BÉNS QUE TÉ A PÚBOL, AMB L'ESGLÉSIA DE SANT PERE, ELS LLEGA AL CENOBI DE SANT PERE DE RODES.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en el llibre de donacions de la Cambreria de Sant Pere de Rodes, vist per Pujades, ara perdut. — B.* Còpia parcial del segle XVII *in.*, feta per Pujades: París, BN, Col. Baluze, vol. 234, ff. 353v-354, ex A.

Quam debite conditionis nulus homo in carnem positus mortem evadere potest, et ego tamen Olibane facio vobis Guifredo, fratre meo, et alterum Guifredo, filio Eral, et Guiberto archilevita et Adroario et Ildesindo, ut sciatis meis advocatis vel elemosinariis, ut prendere et distribuere faciatis omnem meum havere in sanctas Dei ecclesias sacerdotibus et pauperibus. Imprimis mandavit donare ad domum Sancti Michaelis Barchinonense ipsum meum alodem de Argentona que vocant Maritima [...]¹. Et ad domum Sancti Cucuphatis cenobii et ad domum Sancti Petri cenobii de Barchinone, ipsum meum alodem quod habeo in Linares et in Ferssos vel in Malvedo [...]². Et ad Sancta Maria de Cardadedo mandavit donare semodiatam³ unam de vinea [...]⁴. Et Sancto Petro fundatus in vila Pùbulo que dicunt, termino Petranio vel Trixano, casas et curtes [...]⁵ mandavit donare ad Sanctum Petrum cenobii de Rodas, exceptus ipssa turre et casas et curtes qui [ibi]⁶ sunt infra ipsos vallos [...]⁷.

Factum testamentum XI kalendas augusti, anno XXIX⁸ regnante Leuthario rege.

[...]⁹.

1. etc. B. — 2. etc. B. — 3. sindictam B. — 4. etc. B. — 5. etc. B. — 6. ... B. — 7. etc. B. — 8. 29 B. — 9. etc. B.

488

5 SETEMBRE 983

OLIBÀ, DIT LLOBATÓ, ARDIACA [DE GIRONA], DÓNA AL SEU FIDEL FREDER, PREVERE, L'ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VALL D'ANGLÈS, EN ELS TERMES DE LES VIL·LES ANOMENADES «VENTAIOL» I EL VERDEGUER [TERME D'AMER] I DEL VILAR DIT EL BRUGUER [TERME DE SANT ANIOL DE FINESTRES], A CONDICIÓN QUE TINGUI CURA D'UN HOSPICI DE PELEGRINS. QUAN MORI FREDER, ELS BÉNS ESMENTATS HAN DE REVERTIR A LA SEU DE GIRONA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, ff. 99v-100, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 124, pàgs. 156-157, ex A.

[I]n Dei nomine. Ego Oliba archilevita¹, quem alio nomine vocant Lobaton, donator sum tibi fidei meo Fredario, presbitero. Per hanc scripturam donationis mee dono tibi aliquid de alaude meum quod habeo in comitatu Gerundense, in valle Angles, in villa que dicitur Ventaiol vel infra eius terminos, que mihi advenit per scripturam comparationis de Sonifredo, filio Soniuldi, et est ipse alaudus casas, curtes et ortos et clausos cum ipsis arboribus, terras cultas et heremas.

Et in alio loco, in iamdicta vallae², in villa que dicitur [...]³, dono tibi ipsum mansum qui fuit de Amalrici quondam cum curte et orto et terras et vineas cum ipsis arboribus.

Et in alio loco, in⁴ iamdicta valle, in villa que dicitur Verdegario, vel in ipso puio et ipsos plantarios qui sunt in Muliere Morta, sive in villare quod dicitur Brugario, dono tibi ipsum alaudium qui

fuit de Soniario et de Sanlane, fratre suo, et est ipse alaudius casas, curtes, ortos, verdegarios, terras, vineas, vinealis, silvis, garricis, pratis, pascuis, aquis aquarum, molinis, molendinariis et ipso alio molino quem ego ibi habeo cum ipsis molendinaribus vel ibidem habere debeo.

Sic facio tibi istam scripturam donationis totam integriter, sicut superius insertum est, in eadem videlicet ratione ut cunctis diebus vite tue teneas et possideas et ipsum hospitium peregrinorum curam exinde semper mittere non dedigneris, sicut ego tibi precipio omnibus rebus que ad ipsum hospitium pertinent, et si bene hoc feceris retribuatur tibi Dominus mercedem tuam.

Et ego supranominatus Oliba sic facio tibi istam scripturam donationis ut si adimpleveris opus istud supratatum, et post obitum tuum iste alaudus supranominatus intemeratus remaneat ad domum Sancte Marie sedis Gerundensis ecclesie sine ulla contradictione. Et si est ullus homo qui contra hanc istam scripturam donationis⁵ venerit ad irrumpendum non valeat quod requirit et insuper ista omnia superius scripta in duplo componere cogatur, et ista scriptura donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta scriptura donationis nonas septembris, anno XXVIII regnante Leotario rege, filio Lodovici quondam.

SSS. Oliba archilevita SSS., qui istam scripturam donationis feci et testes firmare rogavi. Sig- num Cixelane. SSS. Segarius subdiaconus. Morogaudus presbiter SSS.

Gotmarus presbiter, qui hanc scripturam donationis scripsit SSS. die et anno quo supra.

1. Oliba archilevita] Olibarcus levita A. — 2. villae, *esmenat en vallae*. — 3. *Manca el topònim*. — 4. in, *repetit*. — 5. denationis, *esmenat en donationis*.

489

21 NOVEMBRE 983

SAL·LA, BISBE D'URGELL, A PETICIÓ DEL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ-CERDANYA], DE LA SEVA ESPOSA ERMENGARS, DE LLURS FILLS BERNAT, GUIFRÉ I OLIBA, I DE L'ABAT SUNIFRED I DELS SEUS MONJOS, CONSAGRA L'ESGLÉSIA DEL MONESTIR DE SANT LLORENÇ [PROP BAGÀ]. ENTRE ALTRES DONACIONS, EL CENOBÍ ÉS DOTAT AMB ELS SEGÜENTS BÉNS EN EL COMTAT DE BESALÚ: CASES, TERRES, VINYES I UN MOLÍ A «MONTDIX» [MARTÍS, TERME D'ESPONELLÀ], I ELS DELMES I PRIMÍCIES DE L'ESGLÉSIA DE SANT ANDREU I SANT JULIÀ DE BESTRACÀ [TERME DE CAMPRODON] I D'ALTRES ESGLÉSIES VEÏNES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berguedà*.

Regest redactat ex ORDEIG, *Les dotaties*, núm. 101, pàgs. 241-245.

490

13 FEBRER 984

SENDEVAD DÓNA AL MONESTIR DE SANT JOAN QUE ÉS SITUAT EN EL COMTAT D'OSONA, EN LA VALL DE RIPOLL, AL COSTAT DEL RIU TER, L'ALOU QUE HAVIA COMPRAT AL COMTE I LEVITA MIRÓ [II DE BESALÚ] EN EL MATEIX COMTAT I EN LA MATEIXA VALL, A VALLFOGONA. FA LA DONACIÓ PERQUÈ L'ABADESSA I LES MONGES PREGUIN PER LA SEVA ÀNIMA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1455, pàgs. 1038-1039.

491

18 FEBRER 984

L'ABAT TODERIC [DE CAMPRODON] I EL PREVERE MIRÓ, MARMESSORS DEL DIFUNT BISBE MIRÓ [DE GIRONA], DONEN AL MONESTIR DE SANT MIQUEL I SANT GERMÀ DE CUIXÀ, A L'ABAT GARÍ I ALS MONJOS, DIVERSOS BÉNS SITUATS A LA VALL DEL CONFLENT I EN EL COMTAT DE Cerdanya.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest redactat ex ABADAL, *Com neix i com creix*, núm. 108, pàgs. 211-212.

492

11 MARÇ 984

ELS GERMANS MIRÓ I OLIBÀ VENEN A LANDRIC UNA TERRA QUE HERETAREN DELS SEUS PARES EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DE LA VIL·LA MARANYÀ [TERME DE LA TALLADA D'EMPORDÀ], EN EL LLOC ANOMENAT «PUIO FERROSO», PEL PREU DE VINT SOUS.

O. Sevilla, ADM, secció Empúries, llig. 8, núm. 801.

a.* SIMÓ, *Aportación*, núm. IX, pàgs. 1030-1031 (amb data de 985), ex O.

In nomine Domini. Ego Miro et Oliba, fratres, vinditores sumus tibi Landricus, emtore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi terra nostra propria qui nobis advenit per parentorum sive per qualicumque voce, et est ipsa terra in comitatu Impuritano, in termines de villa Marigniano, in locum que dicunt Puio Ferroso. Et afrontat ipsa terra: de te comparatore de orientis vel in plantario de Igilo et de suos eredes, et abet dextros XI et passo; a parte meridie in vinea de te comparatore, et abet dextros XV; et de occiduo in ipso seminario qui pergit ad Virgines, et abet dextros XIII; a parte vero circi afrontat in terra de te comparatore, et abet dextros XV a dextro de cubitus VI.

Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic vindimus tibi ipsa terra, cum exiis et regressiis earum, propter precium solidos XX, tantum quod tu emtor nobis dedistis et nos vinditores in manibus nostris recepimus, et nihil de [ipso]¹ precio non remansit ad solvendum est manifestum.

Quem vero ista omnia superius scripta de nostro iure in tuo tradimus dominio a potestatem abendi, vindendi, donandi vel etiam comutandi et quicquid exinde agere, facere vel iudicare volueris, in Dei nomine abeas firmam potestatem. Quod si nos vinditores aut ullus homo qui contra ista scriptura vindicionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare sed componat tibi ista omnia in duplo cum sua inmelioratione, et in antea ista scriptura vinditionis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta scriptura vinditionis V idus marcii, anno XXX regnante Leothario rege, Lodoici filium.

Sig+num Miro. Sig+num Oliba, qui ista scriptura vindicionis feci et firmare rogavi. Sig+num Ato. Sig+num Gondemares. Sig+num Leoncius, qui vocant Bonushomo. Sig+num Chintila.

Sig+num Giscafredis presbiter, qui ista scriptura vindicionis scripsit et SSS. die et anno quod supra.

1. *Manca*.

493

[VERS 11 MARÇ] 984

ICOL VEN A LANDRIC UNA VINYA QUE HERETÀ DELS SEUS PARES EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DE LA VILLA MARANYÀ [TERME DE LA TALLADA D'EMPORDÀ], EN EL LLOC ANOMENAT «PUIO FERROSO», PEL PREU DE VUIT SOUS.

O. Sevilla, ADM, secció Archivo Histórico, llig. 103, s. n.

a.* SIMÓ, *Aportación*, núm. X, pàg. 1031 (amb data de 985), ex O.

No es coneix ni el dia ni el mes de l'escriptura, però com que el comprador i el lloc de la compra són els mateixos del document anterior es pot suposar que fou escrita el mateix dia 11 de març o pels volts d'aquesta data. La fórmula usada en l'esmentat document ens serveix per a restituir, entre claudàtors, alguns mots d'aquest.

In nomine Domini. Ego Iculo, femina, vinditrice sum tibi Landericus, emtore. Per hanc scriptura vindiccionis me vindo tibi vinea mea propria, qui mihi advenit per parentorum meorum, et est [ipsa vinea in co]mitato Impuritano, in terminio de villa Maregniano, in locum que dicunt Puio Ferroso. Et afrontat ipsa vinea: de parte orientis in vinea de Senderedo vel suos eredes, et [abet dextros ...]; et de meridie in vinea de Onestus vel suos eredes, et abet dextros V; et de occiduo de te emtore, XIII; de circi afrontat in ipso Kabanilo vel de me comparatore, et [abet dextros ...].

Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic vindo tibi ab omni integritate, cum exio vel regresio suo, in definito precio solidos VIII, quantum quod [tu emtor mihi] dedisti et eam vinditrice de presente manus meas recepit, et nihil de ipso precio aput te emtore non remansit est manifestum.

Quem vero ipsa omnia quod [superius scripta] de meo iure in tuo trado dominio a potestatem abendi, vindendi, donandi vel eciam¹ comutandi et quitquit exinde agere, facere vel iudicare vol[ueris, in Dei nomine] abeas firmam potestatem. Quot si ego vinditrice aud ullus homo qui contra hanc ista scriptura vindiccionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindi[care sed componat] ista omnia in duplo cum sua inmelioracione, et in antea ista scriptura vindiccionis firmis, stabilis omni-que tempore [permaneant].

Facta ista scriptura vindiccionis [...], anno XXX regnante Leutario rex.

Et ipso dextro qui ipsa omnia fuerit mensurata cubitos abet VI et oso I.

Sig+num Icculo femina, qui ista vindic[ione fecit et firma]re rogavit. Sig+num Avencus. Sig+num Giscfredus. Sig+num Viadarius levita.

SSS. Ennogo presbiter, qui ista vindiccionem scripsit et SSS. sub die et anno quod supra.

1. escia a.

494

28 ABRIL 984

GUIFRÉ VEN A ADALGARS UNA TERRA QUE TÉ PER DONACIÓ DE LA SEVA ESPOSA, ELVIRA, EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DEL VILAR «ORRIOLLUS», PEL PREU DE DEU SOUS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 259-260, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 61, pàg. 150, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 59.

[I]n Dei nomine. Ego Wifredus vinditor sum tibi Adalgardis, femina, emtrice. Per hanc scripturam venditionis mee vindo tibi terra mea propria que michi advenit per cartam donationis de uxori mea, nomine Alvira, femina, et est in comitatu Impuritano, in terminio de villare Orriollus. Et affrontat: de oriente in flumine Adaron, et habet dextros XXIII; de meridie in terra de Ferrocintero, quem vocant Tavello, et habet dextros XXVIII; de occiduo in terra de Petro, et habet dextros XXIII; de circi in terra de Ranovaldo, [et habet] dextros XXIII.

Quantum infra istas quatuor affrontationes includunt sic vendo tibi ab omni integritate, cum exio vel regressio earum, in precio solidos X, quod tu emtrice michi dedisti et ego venditor manibus meis recepi et nichil exinde remansit est manifestum.

Que vero ista omnia superius scripta de meo iure in [tuo] trado dominio et potestate ad faciendum exinde quod volueris, in Dei nomine habeas potestatem a presenti die et tempore. Quod si ego venditor aud ullus homo qui contra ista venditione ad irrumpendum venerit, non hoc valeat vendicare sed componat tibi in duplo, et in antea ista venditio firmam habeat potestatem.

Facta ista venditione IIII kalendas madii, anno XXX regnante Leutario rege, filio quondam Lodovici.

Sig+num Wifredus, qui ista venditione feci et firmare rogavi. Sig+num Leopardus. Sig+num Wilara¹. Sig+num Petro.

SSS. Bontesimus presbiter, qui hanc venditionem scripsit et SSS. die et anno quo supra.

1. Wilarara A.

495

[REIMS, MARÇ-ABRIL 984]

[GERBERT D'ORLHAC,] EN CARTA DIRIGIDA A BONFILL [SOBRENOM DE MIRÓ], BISBE DE GIRONA, LI DEMANA UN LLIBRE DEL SAVI JOSEP SOBRE LA MULTIPLICACIÓ I LA DIVISIÓ DELS NÚMEROS QUE L'ARQUEBISBE ADALBERÓ DE REIMS DESITJA TENIR. DECLARA QUE LA MORT DE L'EMPERADOR OTÓ LI HA RETORNAT LA POSSIBILITAT D'ESCRIBRE ALS AMICS I S'OFEREIX PER A QUAALSEVOL COSA QUE BONFILL LI VULGUI DEMANAR.

[O]. Original perdut. — A. Còpia del segle XI: Leiden, Biblioteca de la Universitat, còdex Vossianus lat. Q 54, f. 56. — [B]. Còpia en el còdex anomenat Pithoei, perdut. — C. Còpia del segle XVII: Roma, Biblioteca Vallicellana, còdex G 94, f. 90, núm. 25.

a. MASSON, *Epistolae Gerberti*, núm. 25, ex B. — b. LABIGNE, *Magna bibliotheca*, col. 700, núm. 25, ex a. — c. DUCHESNE, *Historiae Francorum scriptores*, II, núm. 25, ex a. — d. DESPONT, *Maxima bibliotheca*, 17, núm. 25, ex b. — e. MIGNE, *Patrologiae*, 139, col. 207, núm. 25, ex c. — f. OLLERIS, *Oeuvres de Gerbert*, pàg. 34, núm. 55, ex diversos manuscrits i edicions. — g. HAVET, *Lettres de Gerbert*, pàgs. 19-20, núm. 25, ex diversos manuscrits i edicions. — h. BUBNOV, *Gerberti*, pàg. 102, núm. 4, ex diversos manuscrits i edicions. — i. NICOLAU D'OLWER, *Gerbert*, pàg. 336, nota 1, amb la traducció catalana, ex g. — j.* WEIGLE, *Die Briefsammlung*, pàgs. 47-48, núm. 25, ex AC i a. — k. RICHÉ, *Gerbert d'Aurillac*, tom I, pàg. 50, núm. 25, ex AC.

Bonifilio, Gerundensi episcopo.

Multa quidem auctoritas vestri nominis me movet cum ad videndum et alloquendum tum etiam ad optemperandum, et hoc diu negatum distulit negata libertas. Ea cum dolore concessa, domino meo Ottone cęsare iam non superstite, fas et amicis loqui et eorum imperiis obsequi. Si qua nobis significare voletis, usque ad kalendas novenbris Remis, VIII kalendas ianuarii Romę dicetis, si pace uti poterimus. De multiplicatione et divisione numerorum Ioseph sapiens sententias quasdam edidit; eas pater meus Adalbero, Remorum archiepiscopus, vestro studio habere cupit.

496

14 SETEMBRE 984

BORRELL, COMTE I MARQUÉS [DE BARCELONA-GIRONA], DÓNA AL MONESTIR DE SANT POL DE MAR L'ALOU QUE TÉ EN EL TERRITORI DE GIRONA, EN EL TERME DE CROANYES [TERME DE SANT CEBRIÀ DE VALLALTA], A LA VIL·LA BOADELLES [TERME DE SANT POL DE MAR]. HO FA PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA.

O. Tiana, Can Sant-romà, Arxiu del baró d'Esponellà. En mal estat. — A. Còpia del segle XII: Tiana, Can Sant-romà, Arxiu del baró d'Esponellà.

a.* PONS I GURI, *Diplomatari*, núm. 4, pàg. 370 (amb data de 985), ex O i A. — b. PÉREZ, *Diplomatari*, núm. 12, pàgs. 36-37, ex a.

Seguint Pons i Guri, col·loquem entre claudàtors els mots procedents d'A.

In Christi nomine. Gratia Dei Borrelus, comes et marchio, [donator s]um ad domum scilicet Sancti Pauli cenobii, [qui est situs in litore maris,] in Maretima, in terminio Crosannas. Certum quidem et manifestum est enim quia sic dono [ad domum Sancti Pauli cenobii vel mea honore] propter Deum et remedium anime mee, quod habeo in territorio Gerundense, in terminio Crosannas, in vi[[lla Buadeles. Et afrontat:] de parte orientis et de meridie et de occiduo et de circi in terra Sancti Pauli.

Quantum in istas IIII^{or} afront[aciones includunt sic dono ego Borrellus] Sancti Pauli cenobii ipsum alaudem propter Deum et remedium anime mee ad proprio, cum exiis vel regresiis [earum, de meo iure in tuo trado ut facias tuam volunta]tem.

Quod si ego donator aut ullusque omo quod contra hanc ista donacione venerit pro inrumpen[dum, non hoc valeat vindicare sed componat cum sua melioracione, et in antea] iram Dei omnipotentis incurrat et cum Iuda Scariotis participacionem accipiat et a lim[ina Ecclesie Dei extraneus fiat in morte et in] vite sue, et antea ista donacio firma permaneat omnique tempore.

Facta donacione XVIII ka[lendas octobris, anno XXXI regnante Leutario reie].

Sig+num Borrelus, comite et marchio, qui ista donacione feci et firmare rogavi. Sig+num W[itar-di. Sig+num Zulema]. SSS. Odo, gracia Domini abba cenobii Sancti Cucufatis.(*) Audegarius, nutu Dei abba ex cenobio Sancti Pauli.(*) Leopardus sacerdos.(*) [Sig+num Madexus. Sig+num Sudela].

SSS. Teudericus monachus, qui ista donacione scripsit [sub die et anno quo supra].

FREDISCLE DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GIRONA UNA VINYA QUE HERETÀ DELS SEUS PARES EN EL COMTAT DE BESALÚ, EN EL TERME DE LA VIL·LA PARETS [TERME DE VILADEMULS]. FA LA DONACIÓ PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàg. 303, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 62, pàg. 151, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 60.

[I]n nomine Domini. Ego Fredi[s]clus. Certum quidem et manifestum est en[im] quia placuit animis meis et placet nulloque cogentis imperio nec suadentis ingenio, sed propria et spontanea hoc elegit michi bona voluntas, ut scripturam donationis vel traditionis fecissemus ad domum Sancte Marie sedis Gerunde de vinea mea propria, que michi advenit per parentorum meorum, et est ipsa vinea in comitatu Bisullunense, in terminio et villa de Pareds. Et affrontat ipsa vinea: de parte orientis in vinea de Sancta Maria, et habet dextros VIII; de meridie similiter de Sancta Maria, et habet dextros XXV; et de occiduo similiter de Sancta Maria, et habet dextros VIII; et de circio similiter de Sancta Maria, et habet dextros XXV.

Quantum infra istas IIII affrontationes includitur, sic dono vel trado ad domum Sancte Marie totum ab integro, cum exio vel regressio eorum, in moderato et diffinito propter remedium anime mee.

Quod si ego donator aut ullus homo qui contra istam scripturam donationis vel traditionis venero vel venerint ad irrumpendum aut inquietare voluerit, in primis iram Dei inveniat et a liminibus sancte Dei Ecclesie fiat extraneus et cum Iuda Scarioth participationem habeat, et in antea ista scriptura donationis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis IIII nonas madii, anno XXXI regnante Leutario rege, filio quondam Lodovici.

Sig+num Fredisclus, qui istam scripturam donationis fecimus firmarique rogavi.¹

SSS. Utiba presbiter, qui istam scripturam donationis feci et firmare rogavi et scripsi et SSS. sub die [et]² anno quo supra.

1. Manquen les signatures dels testimonis. — 2. Manca.

GOTMAR, BISBE DE GIRONA, PERMUTA AMB GUILLEMÓ UNA TERRA SITUADA EN EL COMTAT DE GIRONA, A SOBRE-ROCA [LA BARROCA, TERME DE SANT ANIOL DE FINESTRES], PRÒPIA DE L'ESGLÉSIA DE SANT ANDREU DE SOBRE-ROCA I DEL CANONGE QUE LA POSSEIX. LA SEU DE GIRONA REP A CANVI UNA TERRA I UNA VINYA SITUADES EN EL MATEIX INDRET.

O.* Girona, AC, pergamins, núm. 24. Al dors: «Comutatio Guilmundi» (s. XI). — A. Còpia del segle XIV: Girona, AC, *Llibre Verd*, f. 148, ex O. — B. Còpia dels segles XVII-XVIII: Girona, AC, *Transumpta instrumentorum*, ff. 88-89, ex O.

a. VILLANUEVA, *Viage*, XIII, ap. XIX, pàgs. 252-254, ex O. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 3, ap. XX, pàgs. 285-287, ex a.

RE: *España Sagrada*, XLIII, pàg. 142. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CLXXXIX, pàg. 235.

Textus legalium scripturarum insonat unde ecclesiasticis rebus proprio conscientie episcopo vel clericis uniuscuique ecclesie commutationes terre ecclesiastice fiant, quatenus et congruis honor ecclesiasticus resultet et qui commutat minime gravi videatur se sustinere dispendio. Igitur, in Dei nomine, ego Gotmarus, humilis Gerundensis ecclesie episcopus, perspicuens iuxta petitionem Guilmundi qualiter a nobis petiit commutari sibi terra pro terra et vinea, qui est ipsa terra in comitato Gerundense, in locum que vocant Super Rocha, unacum consensu canonicorum nostrorum vel laicorum bonorum virorum in eadem civitate comorantibus, iustis eius precibus asensu prebente, decrevimus hanc scripturam comutationis mee equo animo fieri atque legaliter roborari.

Donamus itaque in ac commutatione tibi Guilmundo terra de Sancti Andree apostoli, qui est situs in locum que dicunt Super Rocha, et canonici eiusdem ecclesie, quam ipse proprio suo bono animo eidem contulit ecclesie. Qui afrontat ipsa terra iamdicta de Sancto Andreo qui est situs Super Rocha: de parte orientis in terra Durando, et habet dextros XXXII; de meridie in terra de me Guilmundo, commutatore, et habet dextros XVI; et de occiduo in terra Durando, et habet dextros XVIII; et de circi afrontat in ipso torrente qui inde discurrit, et habet dextros XXV. Hanc igitur terra, sicut infra istas IIII afrontationes includunt, pro tua comutatione perpetualiter habenda vel possidenda atque dominanda trado, ut in Dei nomine amodo et deinceps tam habendi seu vendendi quicumque volueris licentiam et potestatem habeas tam tu quam successores tui vel eredes tui perpetualiter.

Similiter ego Guilmundus, comutator, pro hac comutatione quam a vobis recipio, dono ecclesie Sancti Andree, apostoli iamdicto, et vobis domno Gotmare, episcopo, atque universis ecclesie ipsius canonicis vestra videlicet ditioni subditis, terra et vinea qui mihi advenit per excomparatione, qui est in comitato Gerundense, in locum que dicunt monte Super Rocha. Qui afrontat ipsa terra et vinea: de parte orientis in terra Mansilo femina, et habet dextros XXVI; et de meridie in terra Durando, et habet dextros XXII; de occiduo in terra de iamdicto Durando, et habet dextros XXXII; de circi in terra de Iohanne presbitero, et habet dextros XXXVI.

Hec autem omnia, sicut supranominata sunt, pro ipsa commutatione que ego Guilmundus a vobis recipio de terra cum exio vel regressio suo, qui est ipsa terra in iamdicto loco Super Rocha de iamdicto Sancto Andreo, sic dono ego Guilmundus atque comuto iamdicta terra cum iamdicta vinea qui in iamdicto loco est ad iamdicta ecclesia Sancti Andree apostoli et vobis domno Gotmare, episcopo, trado atque transfundo et perpetualiter abenda concedo, ut ab odierno die et in posterum libera exinde habeas potestatem abendi, possidendi, necnon et iuste ecclesiasticam consuetudinem, vendendi seu commutandi. Ex hac autem comutatione duas scripturas fieri iussimus, ex quibus una nostra manu firma et clericorum nostrorum firmatam tibi tradimus, aliam vero a te vel ceterorum bonorum hominum a te recipimus firmatam.

Si quis autem contra hac scripturam nostre comutationis venire vel aliquid moleste agere vel ipsam scripturam inrumpere conaverit, hoc quod repetit vindicare non valeat sed insuper simus tibi culpabiles tam ego, iamdictus episcopus, quam successores mei et persolvere tibi ipsa terra in duplo quantum ad

eo tempore valere potuerit. Similiter obligo me, ego Guilmundus, pro ipsa terra et solidos C quam vobis pro ac commutatione trado, ut si anc scripturam commutationis mee tam ego quam aliqua persona a me emissa inrumpere voluerit, hoc quod repetit evindicare non valeat sed potius ipsa terra et vinea quam vobis in commutatione dedi, omnia vobis vel successoribus vestris in duplo restituere cogamur.

Concreta est hec scriptura commutationis IIII nonas iunii, anno XXXI regnante Lothario rege, filio condam Ludoici.

S+ Gondemarus, hanci indignus episcopus, SSS.* Oliba archilevita SSS.* Arnulfus archilevita SSS.* Argemirus, presbiter et sacrista, SSS.* SSS. Wibertus archilevita SSS.* + Wilelmus levita +.* SSS. Adalbertus presbiter SSS.* (*Crismó*) In Dei nomine Richarius presbiter SSS.* Hactredus archilevita SSS.*

SSS. Meinardus levita, qui ac comutatione scripsi et sub SSS. die et anno quo supra.

499

4 DESEMBRE 985

EN PRESENCIA DEL SACERDOT RODERAN, DEL JUTGE BORRELL I DE MOLTS HOMES, L'ABAT ODÓ I ATÓ, EN QUALITAT D'ALMOINERS DEL DIFUNT RAMIÓ, JUNT AMB GUITESÈN, SALOMÓ I FRUILÀ, EN QUALITAT DE TESTIMONIS, FAN PÚBLIC EL SEU TESTAMENT I EL JUREN DAMUNT L'ALTAR DE SANTA EULÀLIA DEL MONESTIR DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS]. ENTRE MOLTES ALTRES DEIXES, MANÀ QUE DONESSIN AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES UNS BÉNS «AD IP SO P ONTO». EL TESTADOR HAVIA DESAPAREGUT DURANT LA PRESA DE BARCELONA PELS SARRAÏNS EL PASSAT 8 DE JULIOL.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 171, pàgs. 142-144.

500

9 DESEMBRE 985

GOTMAR, BISBE DE GIRONA, DÓNA AL MONESTIR DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS], PER A DESPRÉS DE LA SEVA MORT, UN ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE CERDANYOLA, A VILAMAJOR, A RIU-SEC I A SALTELLS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 172, pàg. 144.

501

24 FEBRER 986

EL PREVERE GUITIZÀ, ANOMENAT ORUÇ, I ESPERANDÉU, EN QUALITAT D'ALMOINERS DEL DIFUNT LEVITA ODÓ, DECLAREN QUE ELS MANÀ FER DONACIÓ AL SEU GERMÀ GUANDALGOT DEL MAS DOMINICAL QUE TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VIL·LA CORNELLÀ [DEL TERRI] I DE TOTA L'HERETAT QUE TENIA

A LA VIL·LA ESMENTADA I A LA VIL·LA CORTS [TERME DE CORNELLÀ DEL TERRI], A MÉS D'UN ALOU QUE TENIA EN EL COMTAT DE BESALÚ. AMB LA CONDICIÓN QUE SI GUANDALGOT MORIA SENSE FILLS, TOTS ELS BÉNS HAVIEN DE PASSAR A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GIRONA. COM QUE ELS DOS GERMANS ACUDIREN A BARCELONA, HI FOREN FETS PRESONERS PELS PAGANS I DES D'ALESHORES NO HAN COMPAREGUT, ELS ALMOINERS FAN DONACIÓ DELS BÉNS ESMENTATS A LA CATEDRAL GIRONINA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàg. 293, ex O.

a. BOTET, *Una escritura inédita*, pàgs. 162-163, ex A. — b. CONSTANS, *Diplomatari*, vol. I, núm. 47, pàgs. 283-284, ex A. — c. ROURA, *En el mil·lenari*, pàgs. 49-52, ex a. — d. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 63, pàgs. 152-153, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 61. — ROVIRA, *Notes documentals*, pàg. 33.

La captura i la desaparició dels dos germans a Barcelona, esmentades en aquest document, s'han de relacionar amb la presa de la ciutat pels sarraïns, fet que tingué lloc el 8 de juliol de 985, segons un document del 4 de desembre del mateix any (Doc. 499), o dos dies abans, segons altres fonts (vegeu ROVIRA, *Notes documentals*).

[I]n Christi nomine. Ego Witiza presbiter, quem alio nomine vocant Aurutio, et Sperandeo, qui sumus elemosinarii Otonis levite. Certum quidem est atque perspicuum qui precepit nobis iamdictus Oto per suum testamentum, sicut in ipsa cognitione quam legaliter roboravimus resonat, ut scripturam donationis fecissemus a Wandalgaude, fratri suo, de ipso suo manso dominico quod habebat in comitatu Gerundense, in villa Corneliano, et de omnem suam hereditatem quam ille habebat in iamdicta villa Corneliano vel in eius termines, et in villa Curtes vel in eius termines, exce[p]to¹ ipsum alode quod donavit ad ecclesiam Sancti Petri que est in Corneliano, et exceptum ipsum alode quod donavit ad Sancto Stephano qui est in villa Surdis, et excepto ipsum alode quod donavit ad Soniuldo levita; et in comitatu Bisullunense, ipsum alode quod habebat in Puzolas.

Sic iniunxit nobis ut scripturam donationis fecissemus ad iamdicto Wandalgaude sub isto videlicet ordine: ut dum viveret iamdictus Wandalgaude, tenuisset iamdictos alaudes sic quod nec vendere vel conmuta[re]² non liquisset ei; et si filios de legitimo coniungio non habuisset, post obitum suum ad ecclesiam Sancte Marie sedis Gerunde absque ulla dubietate iamdicti alodes remanerent.

Post hec igitur uterque, Otho videlicet et Wandalgaude, Barchinona ingressi et a paganis comprehensi, nusquam comparuerunt deinceps. Et idcirco nos suprascripti helemosinarii tradimus iamdictos alodes ad prefatam ecclesiam ob animarum illorum remedium, ut maneant ibidem mancipati imperpetuum sine alicuius minoratione vel contradictione, cum finibus et terminis et adiacentiis et illorum affrontationibus et viarum exitibus atque redditibus.

Quod si ullus vivens homo hanc scripturam temerare conaverit, non hoc valeat vindicare sed hec omnia superius inserta quantum ad eo tempore immeliorata fuerit in duplo prefate ecclesie componere cogatur et hec scriptura firma permaneat omnique tempore.

Facta scriptura donationis VI kalendas marcii, anno XXXII regnante Lotario rege.

Witiza presbiter SSS. Sig+num Sperandeo, qui hanc scripturam donationis fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Vidal. Sig+num Enego.

SSS. Morgadus presbiter, qui hanc scripturam donationis scripsi et SSS. die et anno quo supra.

1. *Manca*. — 2. *Manca*.

502

COMPIÈGNE, [GENER-FEBRER] 986

EL REI LOTARI, EN PRECEPTE DONAT A PRECS DE L'ABAT ODÓ DEL MONESTIR DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS], CONFIRMA A AQUEST CENOBI TOTS ELS SEUS BÉNS I LI CONCEDEIX LA IMMUNITAT I LA LLIURE ELECCIÓ D'ABAT.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàgs. 194-200 i 466.

503

[10 SETEMBRE 954 - 2 MARÇ 986]?

[EL REI LOTARI], EN PRECEPTE DONAT A [FRÈDOL], LI CONCEDEIX LA CEL·LA DE SANT LLORENÇ DEL MONT [TERME D'ALBANYÀ], EN EL COMTAT DE BESALÚ.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els diplomes carolingis a Catalunya*, pàg. 395.

504

30 MARÇ [986]

BRUGUEROLS, ANOMENAT ALBARÓ, LA SEVA ESPOSA BONADONA I ERMESÈN VENEN A GUIFRÉ LA TERRA QUE HERETAREN DE LLURS PARES EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE FONTETA [TERME DE VULPELLAC], PEL PREU DE DOS MANCUSOS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 107-108, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 48, pàgs. 132-133 (datat abans de 954), ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 300.

En la clàusula de datació, tal com ens l'ha transmesa el copista del segle XIII, consta que aquest document fou escrit el 30 de març de l'any trenta-dosè del regnat del rei Lluís (*Lodovico*), però molt probablement ha de correspondre a l'any trenta-dosè del regnat del rei Lotari, el qual regnà efectivament tants anys. El pagament amb mancusos, introduïts a Catalunya cap a l'any 981 (vegeu BONNASSIE, *Catalunya*, I, pàgs. 324-330), avala la nostra suposició.

[I]n nomine Domini. Ego Bruguerols, quem vocant Albaron, et uxori sue Bonadonna, femina, et Ermesinde, femina, vinditores sumus tibi Guifre. Per hanc scripturam venditionis vendimus tibi terra nostra, que nobis advenit per parentorum nostrorum vel per quaecumque voce, et est ipsa terra in comitatu Gerundensi, in terminio de Fontedeta. Et affrontat ipsa terra: de oriente in terra Lina, et habet dextros XVI; de meridie in terra de Sanla et in terra erna vel¹ in me comparatore, et habet dextros XXVII; de occiduo de me comparatore vel in terra de Gontre, quem dicunt Bonus-homo, et habet dextros XVIII; de circi in terra de Calvicia femina, et habet dextros XXXIII et habet II alnas cum medium pedum.

Quantum infra istas quatuor affrontationes includunt vel resonant, sic vendimus tibi ipsam terram ab omni integritate, cum exiis vel regressiis earum, propter precium mancusos II, et est manifestum. Et sic de meo iure in tuo tradimus dominio et potestate ad habere, vindere, donare et commutare, et est manifestum, in Dei nomine habeas potestatem.

Quod si nos vinditores aut ullus homo aut femina qui contra ista scriptura venditionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod repetit, sed componat predicta terra in duplum cum sua immelioratione, et in antea ista scriptura donationis firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura III kalendas aprilis, anno XXXII regnante Lodovico² rege.

Sig+num Bruguerols, quem vocant Albaron. Sig+num Bonadompna. Sig+num Ermisinda femina, qui istam cartam donationis fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Guifre. Sig+num Soniofredus. Sig+num Leotardus.

SSS. Ego Anesac sacer, qui ista scriptura scripsit sub die et anno quo supra.

1. tre A. — 2. Sic, *molt probablement per* Lotario.

505

12 OCTUBRE 986

GOTMAR, [BISBE DE GIRONA,] EN QUALITAT DE MARMESSOR DE BERNAT, FA UNA DONACIÓ AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en el cartoral segon de Sant Pere de Rodes, f. 42, vist per Villanueva, ara perdut.

RE: *VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 80, ex A.

El regest de Villanueva diu així: «Gotmaro ó Gondemaro... *III idus octobris, anno I regnante Ludoico rege, filio Lotharii quondam*, hizo donación como testamentario de un Bernardo á San Pedro de Rodas (*ibid. Cartoral 2º fol. 42*). Esto es el año 986».

506

12 OCTUBRE 986

EN PRESENCIA DEL JUTGE GUILLEM, DE TRES SACERDOTS I DE MOLTS BONS HOMES, GUIFRÉ I ELS PREVERES JOAN I OLIBÀ, EN QUALITAT D'ALMOINERS I TESTIMONIS DEL DIFUNT GUILLEMÓ, FAN PÚBLIC EL SEU TESTAMENT, DICTAT A SANT ANDREU DE SOBRE-ROCA ABANS D'ANAR A ROMA EN PELEGRINATGE, I EL JURAREN DAMUNT L'ALTAR DE SANT CRISTÒFOL DE COGOLLS [TERME DE LES PLANES D'HOSIOLES]. ENTRE MOLTS ALTRES LLEGATS, MANÀ DONAR L'ALOU DE SOBRE-ROCA [LA BARROCA, TERME DE SANT ANIOL DE FINESTRES] A SANTA MARIA DE GIRONA I ELS MASOS DE «TINGUSUS» I «CLUSELLA» A SANT FELIU DE GIRONA. TAMBÉ MANÀ REPARTIR DIFERENTS CAPS DE BESTIAR I ALTRES BÉNS ENTRE SANT PERE DE CAMPRODON, SANT PRIM DE BESALÚ, SANT ESTEVE DE BANYOLES, SANT POL DE MAR, SANT FELIU DE GUÍXOLS, SANT FELIU DE GIRONA, SANTA MARIA DE GIRONA, SANT PERE DE GALLIGANTS, SANTA MARIA DE CASTELLÓ, SANTA MARIA D'«ARMIRODAS», SANT QUIRZE [DE COLERA], SANTA MARIA D'ÀMER,

SANT ANDREU DE SOBRE-ROCA, SANTA MARIA DE FINESTRES, SANT CRISTÒFOL DE COGOLLS I SANT PERE DE LLORÀ, I ALTRES MONESTIRS I ESSLÉSIES. A MÉS, FÉU LLEGATS A FAVOR DELS SEUS PARENTS I D'ALTRES PERSONATGES. EL TESTADOR FORMÀ PART DE L'EXPEDICIÓ PÚBLICA QUE ACUDÍ A LA DEFENSA DE LA CIUTAT DE BARCELONA, DES D'ON, DESPRÉS DE SER CAPTURAT, FOU ENDUT A LA CAPTIVITAT I OC-CIT AMB ESPASA.

O.* Vic, AC, cal. 6, núm. 170. Al dors: «Carta Sancti Vincencii de Argentona» (s. x).

a. RIPOLL, *Testamento*, ex O. — b. UDINA, *La successió*, núm. 26, pàgs. 173-175, ex O. — c. JUNYENT, *Diplomatari de la catedral*, núm. 524, pàgs. 445-447, ex O. — d. ARNALL, *L'escriptura*, vol. I, pàgs. 73-75, i vol. II, làmina 12, ex O.

La captura i la mort de Guillemó, esmentades en aquest document, s'han de relacionar amb la presa de la ciutat de Barcelona pels sarraïns, fet que tingué lloc el 8 de juliol de 985, segons un document del 4 de desembre d'aquell any (Doc. 499), o dos dies abans, segons altres fonts (vegeu ROVIRA, *Notes documentals*).

Conditiones sacramentorum atque ex ordinatione de iudice qui iussus est iudicare, causas dirimere et legibus definire, id est, Willelmus, sive in presencia Mirone, Mascharone, Dodone, sacerdotis, necnon Ermemiro, Gischafredus, Ariulfo, Adrovario, Nitardus, Blandrigus et aliorum multorum hominum qui ibidem aderant. Testificant testes prolati quas proferunt Wifredus et Iohannes presbiter in faciem de supradicto iudicem vel sacerdotes seu bonis hominibus ad comprobendam voluntatem vel helemosinam de homo nomine Wilmundo, cuius isti advocati vel helemosinarii sunt. Hec sunt nomina testium qui hoc testificant, sicuti et iurant, id est, Iohannes presbiter et Oliba presbiter.

Nos, iamdicti testes et elemosinarius, unum damus testimonium. Iuramus in primis per Deum, patrem omnipotentem, sive et super altare Sancti Christofori, martyris Christi, in cuius honore ecclesia sita est in comitatu Gerundense, in valle Gugullus, supra cuius sacro et sancto altario ubi has conditiones manibus nostris continemus vel iurando contagimus, quia nos suprascripti testes scimus et bene in veritate notum habemus et oculis nostris vidimus et aures audivimus ad eadem hora quando erat predictus Wilgimundo in iamdicto comitatu, in monte Super Roka, sub quercho Sancti Andreæ apostoli, et cupiebat pergere ad domum Sancti Petri urbis Rome, apostolorum princeps, sic fieri iussi[t]¹ suum testamentum et ordinavit in eum sua voluntate, ut post obitum suum sui fuissent advocati vel helemosinarii, habuissent potestatem sui rebus distribuere sicut in suo testamento resonat.

In primis ad domum Sancta Maria sedis Gerunda iussit donare suo alaude de Super Roka; et a Sancta Maria cenobii [Ripullo] iussit donare suo alaude de Kabreires; et a Sancti Petri Vicho, suo alaude de Cirviano, totum ab integrum; et ad cenobium Sancti Michaelis de Cuixano iussit donare suo alaude quod ille habere debet in Cerdania; et ad cenobium Sancti Cucufati Valles iussit donare vacas III; et ad Sancta Eulalia sedis Barchinona iussit donare parilio I de boves; et ad Sancti Petri monasterii Barchinona, alium; et ad Sancti Benedicti Lupricato, vacas II; et ad Sancti Kyrici, vacas II; et ad Sancti Iohannis cenobii, vacas III; et a Sancti Petri Campo Retundo, vacas II; et a Sancti Primi Beselluno, similiter; et a Sancti Stephani Baniolas iussit donare vacas III; et a Sancti Pauli Maritima, vacas II; et a Sancti Felicis Gixalis, similiter; et a Sancti Felicis Gerunda iussit donare ipso maso quod ille habebat in Tingusus, cum ipso maso de Clusella; et ad ipsos kanonicos, vacas III; et a kanonica Sancta Maria sedis Gerunda, vacas IIII; et a Sancti Petri Gallicanti, ipso maso de Trilla

et ipso campo que ēmi de Seniofredo presbitero, que dicunt Arnicho; et a Sancta Maria Castilione, vacas II; et a Sancta Maria Armirodas, vacas II; et a Sancti Kirici monasterii, parilio I de boves; et a Sancta Eulalia Elna, parilio I de boves; et a Sancti Andree cenobii Rusilione, vacas II; et ad cenobium Sancta Maria Amera iussit vindere suo cavallo meliore et sua spada et alsebergos II et equas VII et porchos C per scazo et inde faciant tabula et cruce a iamdicto cenobio; et a Sancti Andree apostoli Super Rocha et a Iohanne presbitero, suo helemosinario, iussit donare vacas II et oves cinquanta; et ad Oliba presbitero, vacas II; et ad fratre suo Wifredo, [suo] advocato, iussit donare ipso suo alaude de Cugullus, excepto ipso maso de Gundemare, et cundamina I que est ad ipso villare in Super Rocha que ille laborabat ad suo dominico, ut redimere faciat captivos VI de Spania infra menses VI; et ad fratres suos Wilielmo et Mirone iussit donare ipso suo alaude de Latione et redimere faciant captivos III^{or} infra menses III; et ad Sancta Maria Fenestras ipso suo alaude de Granullarios; et ad Odegario, nepoto suo, ipsa cundimina de Campo Raso et cantare illi faciat missas centum infra dies XXX^a; et ad Gondemare ipso maso ubi ille habitat et cantare faciat missas C; et ad Sancti Christofori Cugullus ipso maso qui fuit de Davit; et alio suo avere que remanet, totum ab integrum iussit donare pro debitoribus; et ad ipsa fraterna Sancti Petri Laurano donare faciatis modios XXX^a de vino et truias XXX^a pro trentanarios.

Hec omnia hordinavit predictus Wilmundo in suo testamento et manu sua propria consignavit ut stabilitatem habeat usque quo alium faciat ad istos suos advocatos vel helemosinarios iamdictos, sicut superius insertum est. Et postea alium testamentum nunquam ordinavit et sic perrexit in espicione publica pro defensione Barkinona civitate, ubi pro infestatione paganorum captus est vel captivitate ductus et gladio interfectus. Et nos iamdicti testes que scimus, vidimus et audivimus recte et veraciter hoc testificamus atque iuramus per supranixum iuramentum in Domino.

Acte conditiones IIII idus octobris, anno I regnante Leudovico rege, filio condam Leuthari.

Sign+um Wifredus helemosinarius. SSS. Iohannes presbiter SSS.*, elemosinarius et testes. SSS. Oliba presbiter, * testes, qui hunc sacramentum pariter iuratum habemus. Hec sunt auditores: Dodo presbiter. Sign+um Soniarius. Sign+um Ingilbertus. Sign+um Ermenardo. Sign+um Sendredo. Sign+um Seniofredus. Sign+um Petrus. Ego Willemus, iudex, huius edictionis tactu necessitate oculorum signoque inpressionis corrobore +.

SSS. Oliba presbiter, qui hanc conditione verissima scripsi et SSS. testificavit die et anno quod supra.

1. *Manca.*

BORRELL, COMTE I MARQUÈS [DE BARCELONA-OSONA], DÓNA A SANT PERE DE LA SEU DE VIC LA MEITAT DEL CASTELL DE MIRALLES, EN EL COMTAT DE BARCELONA O DE MANRESA. GOTMAR, BISBE [DE GIRONA], I OLIBÀ, ARDIACA [DE GIRONA], SUBSCRIUEN L'ACTA DE DONACIÓ.

Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa, núm. 1512, pàgs. 1079-1080.

EN JUDICI PRESIDIT PEL COMTE BORRELL [DE BARCELONA-GIRONA] I PER TRES JUTGES, EN PRESEN-
CIA DEL BISBE GOTMAR DE GIRONA I DE NOMBROSOS SACERDOTS, DIAQUES I LAICS, HILDESIND, BIS-
BE D'ELNA I ABAT DE SANT PERE DE RODES, PRESENTA QUERELLA PER UN ALOU SITUAT EN EL COM-
TAT DE GIRONA, EN EL LLOC ANOMENAT OLIVARS [TERME DE SANT JULIÀ DE RAMIS]. EL CLERGUE
ESTEVE HAVIA ORDENAT EN EL SEU TESTAMENT DE VENDRE AQUEST ALOU A LA SEVA NEBODA GER-
BERGA PER CENT SOUS, ELS QUALS ELLA HAVIA DE PAGAR A SANT PERE DE ROMA O HAVIA DE FER DO-
NACIÓ DE L'ALOU A SANT PERE DE RODES. GERBERGA NO VA FER NI UNA COSA NI L'ALTRA, SINÓ QUE
VA RETENIR L'ALOU, JUNTAMENT AMB EL SEU MARIT DURSAC, I EL VA LLEGAR A LES SEVES FILLES TED-
LÈN I GUILLA. AQUESTES ARA, PER ORDRE JUDICIAL, FAN EVACUACIÓ DE L'ALOU A FAVOR DE SANT PERE
DE RODES.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en el cartoral segon de Sant Pere de Rodes, f. 10, vist per Villanueva, ara perdut. — [B]. Còpia en el llibre de donacions de la Cambreria de Sant Pere de Rodes, vist per Pujades, ara perdut. — C. Còpia del segle *xvii in.*, feta per Pujades: París, BN, Col. Baluze, vol. 234, f. 353, ex B.

a.* VILLANUEVA, *Viage*, XIII, ap. XX, pàgs. 254-255, ex A.

RE: *Marca hispanica*, col. 413 (amb data de 25 juny). — PUJADES, *Crónica*, 7, pàg. 44 (amb data de 989). — *España Sagrada*, XLIII, pàg. 142. — BOTET, *Notes sobre vescomtes de Gerona*, pàg. 110.

In iudicio Borrello comite seu de iudices qui iussi sunt causas audire et dirimere vel legibus dif-
finire, id est, Wilielmus et Honestus et Atodes, quem alium nomen vocant Bonutionem, in pre-
sentia Gotmar, sanctae sedis Gerundensis ecclesiae episcopo; seu in presentia Adalberti, Sintilde,
Mironi, Argemiri, Senderedi, Ferrocinti, Fredarii, Teudessindis, sacerdotes; diaconorum presentia
Oliba, quem alium nomen vocant Lobatone, archidiaconus, Wibertus archidiaconus, Wilielmus
archidiaconus, Aimericus¹, Arnultus, Arnulfus, Aliarius, Lobatone, Menardus, Teredus, diachonus;
laicorum vel vicariorum presentia, Seniofredo vicecomite, Gauzfredo, Wiscafredo, Sentuldo, item
aliud Wiscafredo, Suniario et aliorum multorum bonorum hominum, qui cum suprascriptis ibidem
aderant.

In istorum supradictorum presentia Hildesindus, sanctae sedis Elenensis ecclesiae episcopus et
abbas ex coenobio Sancti Petri Rodas, cum suis monachis, ante domnum Borrellum, comitem, in-
genti detulit quaerelam de alode qui est in comitatu Gerundense, in locum quae nuncupant Oliva-
res, vel in eius termines. Quod quidam clericus nomine Stephanus iussit venundari a nepote sua,
Geriberger, C solidos et iussit a suis elemosinariis ut ipsum precium contulissent ad sedem beatissi-
mi apostoli Petri Romae, ubi eius corpus venerabiliter tumulatus quiescit. Iussit etiam praedictus
Stephanus a Teuderico presbitero, suo elemosinario, ceterisque suis elemosinariis ut si iamdicta Ge-
riberga ad iamdicta ecclesia Sancti [Petri]² Roma proprium pretium deferre non fecisset, in nomine
iamdicti apostoli ad coenobium Sancti Petri Rodas ipsum alodem quem nominant Olivars per scrip-
turam donationis tradidissent. Iamdicta vero Geriberger ipsum pretium a iamdicta ecclesia non
transmisit et iamdictum alodem simul cum marito suo Dursaco iniuste et absque lege, dum vixit, re-
tinuit et filiabus suis iniuste possidendum relinquit.

Qua de re praedictus episcopus et abba, simul cum ipsis monachis, quaerelatus, predicti iudices ante domnum Borrellum, comitem, talem dederunt sententiam: ut Teudericus presbiter, qui fuit elemosinarius iamdicti Stephani, ipsam scripturam quod debuerat facere ad praefatum coenobium sine nulla retardatione eam faciat, et filius iamdictae Geribergae de iamdicto alode qui nominant Olivars se evacuare non differant.

Idcirco ego Teudelindes, quae alio nomine vocant Bellaiza, et Wisla, filiae qui sumus iamdictae Geribergae, recognoscimus hoc quod negare non possumus et facimus nostra professione simul et exvacuatione; et hodie plus debet esse iamdictus alodus qui nominant Olivars cum ipso molino de praefato coenobio Sancti Petri Rodas quam de nobis aut de nullum hominem; et vera est nostra professio vel evacuatio.

Facta haec scriptura recognitionis vel evacuationis die VII kalendarum iunii, anno II Leudevico rege regnante, filius qui fuit Leutharius regis.

Sig+num Todlendi, quae alium nomen vocant Bellaize. Sig+num Wislae, quae nos de predicto alode penitus evacumus. Sig+num Wibertus archilevita. Sig+num Wilielmus. + Suniarius SSS. Sig+num Ioannes. Sig+num Riculfus. Ego Guillelmus, iudex, huius edictionis tactu necessitate oculorum signoque impressionis corroboro +.

Deusdedit diachonus, qui hac professione vel evacuatione, cum ipsas litteras superpositas in duobus versiculis, scripsi et SSS. die annoque praefixo.

1. Armericus a. — 2. a.

509

26 JUNY 987

ELS ALMOINERS I ELS TESTIMONIS DEL TESTAMENT DEL DIFUNT MOÇÓ, MORT A SARAGOSSA EN RETORNAR DEL CAPTIVERI SOFERT A CÒRDOVA, EL FAN PÚBLIC I JUREN DIR LA VERITAT SOBRE EL SEU CONTINGUT. ENTRE ALTRES LLEGATS, DEIXÀ AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES UTENSILIS I TERRES QUE TENIA A «BANCELLOS».

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex TENAS, *Notes històriques*, pàgs. 18-20.

510

29 JULIOL 987

GOTMAR, BISBE DE GIRONA, SIGNA COM A TESTIMONI EN UNA PERMUTA DE BÉNS SITUATS EN EL COMTAT DE BARCELONA, FETA ENTRE L'ABAT ODÓ DEL MONESTIR DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS] I UN PARTICULAR.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 208, pàgs. 173-174.

EL PREVERE SENDRED DÓNA A SANTA MARIA DE GIRONA DUES PECES DE TERRA QUE TÉ PER DONACIÓ DE BONADONA I DELS SEUS FILLS DAVANT LA CIUTAT DE GIRONA, SOBRE EL RIU ONYAR. FA LA DONACIÓ PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA I DE LES ÀNIMES DELS QUI LI DONAREN LES DUES PECES.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 85v, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 129, pàgs. 159-160, ex A.

[I]n nomine Domini. Ego Sendredus, presbiter, donator sum tibi Sancte Marie sedis Gerunde. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit animis meis et placet, nullius cogentis imperio nec suadentis ingenio, set propria ac spontanea hoc elegit nobis bona voluntas, ut scripturam donationis fecissem, sicut et facio, de ipsas duas pecias de terra que sunt ante Gerundam civitatem et sunt ipse pecie de terra super flumen Onnar. Et ipsa I pecia affrontat: de oriente in terra de Bella, quam vocant Bonadompna, de meridie similiter, de occiduo affrontat usque in medio alveo Unnar, de circi affrontat in via vel in viridigario de Sancta Maria. Et adveniunt mihi haec omnia superius scripta per donum Bonadompna et filia sua Ermengars vel per donitum illius et filiorum suorum.

Quantum infra istas omnia affrontationes includunt sic dono ego, iamdictus Sendredus, ad iamdictam ecclesiam Sancta Maria propter remedium anime mee et propter remedium animarum illorum qui mihi dederunt ipsas II pecias de terra, totum ab integrum cum exiis vel regressiis illarum.

Ceterum quod si ego donator aut ullus homo vel femina qui contra istam scripturam donationis venerit pro irrumpendum, non hoc valeat vindicare quod inquit set componat tibi aut componam ista omnia superius scripta in duplo cum omni sua inmelioratione, et in antea ista donatio firma et inconvulsa stet omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis V kalendas novembris, anno primo quo obiit Lodovicus rex, filius quondam Lotarii.

SSS. Sendredus presbiter, qui istam donationem feci et firmare rogavi. SSS. Adalbertus subdiaconus. Sig+num Ameroncio. Sig+num Sonarius.

SSS. Ademarum presbiter, qui istam scripturam donationis scripsit sub die et anno quo supra.

EN JUDICI PRESIDIT PEL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ] I EN PRESÈNCIA DE DOS SACERDOTS, DE TRES JUTGES, DEL VESCOMTE GUANDALGOT I DE MOLTS BONS HOMES, L'ABAT DODÓ DEL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODÒN I EL MONJO DURAN DEL MONESTIR DE SANT LLORENÇ PROP BAGÀ, COM A MANDATARI DE L'ABAT SUNIFRED, RECLAMEN PER ALS RESPECTIUS CENOBIS UN BOSC SITUAT A L'OLIVA I A BESTRACÀ, DONAT PER BONFILL, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE [DE GIRONA] ALS DOS MONESTIRS. LA SENTÈNCIA ESTABLEIX DE PARTIR EL BOSC EN DUES PARTS IGUALS ENTRE ELS DOS CENOBIS.

[O]. Original perdut, vist per Villanueva al monestir de Sant Pere de Camprodon.

a.* VILLANUEVA, *Viage*, XV, ap. XXXIV, pàgs. 280-281, ex O. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 6, ap. V, pàgs. 13-15, ex a. — c. BOLÒS, *El monestir*, ap. 45, pàgs. 198-199, ex a.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàgs. 117-118. — MONSALVATJE, *Noticias*, 5, pàg. 21. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CXCVI, pàg. 238. — GROS, *Sant Pere de Camprodon*, pàg. 77.

Notitia per adortanem iudicum facta ante domno prefulgidoque Olibano, comite, a cuius presentia residebant sacerdotes, id est, Balderico et Balasco, et iudices, id est, Aurutio et Seniuldo et Marco, presbiteroque et iudice, maioresque natu, id est, Guandalgaudis vicescomitis et Auriolus et Bonefilus et Tetbertus et Wilabertus et Raudegarius et Tassio et Fredolo et Amalrigo et Arnallus et Ervigius et aliorum multorum bonorum hominum qui ibidem aderant, ubi venerunt abbates coenobii illis, id est, Dodo, abba coenobii Sancti Petri Campo Rotundo, et Durando monaco, qui et mandatarium abbatis Seniofredi monasterii Sancti Laurentii de Bagazano, altercantes in alterutrum de ipsa densicula quod et rustice nuncupatur bosco, qui sistitur infra termines de ipsa Oliva atque de Bestracano, ex utraque parte proferentes testes vel scriptis quod condem domnus Bonefilus, comes qui et episcopus, instituit singulis ob remedium animae suae unusquisque eorum adserentes ecclesiae matris meae cessit similiter et mei ecclesiae matris cessit, de fines ac terminio Olivae est, et alius non ita sed de Bestrecano.

Et ideo superfluo excusantes lex pro petra corripit ut omnis improbitas facillime coerceatur. Aeterno et enim Deo arcanoque consilio humanae fragilitatis consulis concreto limo hominem formavit, cuius ex costa adiutricem parem definxit, scilicet ut quem decora similitudo extollebat dierum ac temporum solitudo longe protensa non terreret. Nam quamdam ex hinc causa exigente quogente taliter coelitus sententia per eosdem iam terra incolita esse videtur, ac denique adveniente in orbe Spiritu Sancto fabricatoris Noe plasme suae agnito verbis tantum modo adorato, ast facultatibus diversis sanctis suis baselisci diutius honorato, et utique congruum quia ipse qui largitus maiora non est in abolitione eorum peccata resistendo minora. Idcirco magnum est titulus donationis quod nemo potest inrumpere actum largitatis quod promisit condem suprascripti antistitis animo et expontanea sua, nullus quogentis imperio nec suadentis ingenio, sed quod fecit libenter debet amplecti, sed hac de re crebrius arbitrati sumus et nullo modo arbitrari quivimus, cuius propriae sit causae quia densis lato non definivit propriae cuius fieret densa.

Igitur et nos ac denique licet statuta nascendi tempus et finem quam unusquisque transeat ignoramus sed ut sors nobis praestat et ut aetiam aput hominibus laus largiatur, congruit nobis terminum consultissimum ponere secuturis, ut deinceps vel amodum quieta remaneat eorum altercatio, et tunc unusquisque quod nunc hic decreverimus suo debet vindicari dominio. Ordinamus denique medietatem ipsius densae uni ecclesiae et medietatem alteri perpetim utrisque habitura. Quisquis autem suprastitiosus amodo vel ad futurum extiterit, non valeat eius fabella quamvis pulcra, sed inanis et absque profectu permaneat, et insuper componat in vinculo a partique nostrae auri libras II, et in antea hanc sanctionibus nostrae omne per evum valitura stabilique sanximus.

Facta notitia cautionis XIII kalendas decembres, anno I regnante Ugone rege.

Oliba, comes gratia Dei, SSS. Sig+num Guandalgadis vicescomes. Sig+num Auriolus. Miro SSS. Sig+num Bonefilio. Sig+num Arnallus. Sig+num Ato. Sig+num Fruila. Sig+num Oliba medicus. Sig+num Ansulfus. + Aurucio SSS.

Eroigius presbiter, quodnomento Marco, qui et iudex, qui haec scripsi et SSS.¹ die et anno quod supra.

1. sub+scripsi a.

513

21 NOVEMBRE 987

EL COMTE OLIBA [I DE BESALÚ] DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON L'ALOU QUE HERETÀ DELS SEUS PARES, ELS DIFUNTS COMTES MIRÓ I AVA, EN EL COMTAT DE VALLESPÍ, A LA VIL·LA MIRALLES [TERME DE PRATS DE MOLLÓ]. FA LA DONACIÓ PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest redactat ex MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CXCI, pàgs. 236-237.

514

16 FEBRER 988

ADALBERT DICTA EL SEU TESTAMENT I, ENTRE ALTRES LLEGATS, DEIXA UNS QUANTS CAPS DE BESTIAR AL CENOBI DE SANT PERE DE RODES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1533, pàgs. 1094-1095.

515

10 MARÇ 988

GOTMAR, BISBE DE GIRONA, SIGNA COM A TESTIMONI EN UNA DONACIÓ DE BÉNS SITUATS EN EL COMTAT DE BARCELONA, FETA PELS COMTES BORRELL [DE BARCELONA-GIRONA] I EMERUDS A FAVOR DEL MONESTIR DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS].

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 217, pàgs. 181-183.

516

19 MARÇ 988

GOTMAR, BISBE [DE GIRONA], I ODÓ, ABAT DEL MONESTIR DE SANT CUGAT [DEL VALLÈS], PRESIDEIXEN UN JUDICI EN QUÈ UN HOME ÉS ACUSAT D'Haver fet desaparèixer el testament del seu germà després que aquest hagués trobat la mort a la ciutat de Barcelona. L'acusat s'obliga a cedir al susdit monestir diverses propietats.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 218, pàgs. 183-185.

517

1 SETEMBRE 988

ELS ALMOINERS I ELS TESTIMONIS DEL TESTAMENT DEL DIFUNT SUNIFRED [DE LLUÇA] EL FAN PÚBLIC I DECLAREN QUE MANÀ FER LLEGATS A LES ESGLÉSIES DE SANTA MARIA I SANT FELIU DE GIRONA I ALS MONESTIRS DE SANT PERE DE RODES, SANTA MARIA D'AMER I SANT ESTEVE [DE BANYOLES], ENTRE D'ALTRES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1541, pàgs. 1099-1101.

518

3 NOVEMBRE 988

L'ARDIACA OLIBÀ, ANOMENAT LLOBATÓ, I ELS ALTRES ALMOINERS DE LA DIFUNTA ERMENGARS DONEN A SANT PERE DE GALLIGANTS L'ESGLÉSIA DE SANTA EUGÈNIA [DE TER, TERME DE GIRONA] I ALTRES BÉNS SITUATS EN EL PLA QUE HI HA DAVANT LA CIUTAT DE GIRONA, A SALT I A PALAFRUGELL.

O.* Girona, AC, pergamins, núm. 25. Al dors: «Karta de Sancta Eugenia et de Tolosela» (s. x) i «Karta de Eldfredo» (s. xi).

a. CALZADA, *Sant Pere de Galligans*, ap. I, pàgs. 363-364, amb el facsímil a la pàg. 37 (amb data d'11 de novembre), ex O. — b. MARQUÈS, *Navata*, ap. 5, pàgs. 204-205, ex O. — c. MARTÍ, *Collecció*, núm. 131, pàgs. 161-163, ex O.

In nomine Domini. Nos Olibane, qui vocant Lobatone, archilevita, Fredario presbitero, Gauzfredo, Olibane, Guigila et Bella, que vocant Bonadomna, qui sumus helemosinarii de condam Ermengars, femina. Manifestum est enim quia comendavit nobis sua helemosina et precepit nobis ut scriptura donacionis fecisemus a domum Sancti Petri cenobii Gallicant, sicuti et facimus, de ipsum domum Sancte Eugenie cum ipso solarario et cum ipsas casas et curtes et ortos et arbores et vites et cum ipsa condamina que fuit de condam Guigone abba, et ipsa condamina que fuit de Borrello comite, et ipsa terra qui fuit de Sanla presbitero, et cum ipsos molindinis et molendinariis et cum ipsa terra que fuit de Giscafredo, cum ipso rego et linariis vel canabaris, exceptus ipsa casa ubi Guandalricus habitabat cum ipsa petia de terra, cum exiis vel regresio suo et exceptus ipsa isula que fuit de Ilia femina; et est predicta hec omnia in plano ante Gerunda civitate, in loco que dicunt Tolosella, ad ipsos molinos de Vidal, qui fuit condam. Et in villa Salto casas tres cum curtes et ortos et terras cultas et ermas et molinos et molinariis. Et in alio loco que dicunt Canellas, ipsas casas, curtes et hortos, terras cultas et ermas, molinariis, arboribus glandiferis, veneis, plantariis, aquis aquarum, vieductibus vel redeuntibus, quantum dici vel nominari potest. Et in alio loco qui vocant Torrezella, in Palacio Frugelli, ipso maso qui fuit de Ennegone vicecomite, ubi Gillimirus habitabat, cum ipso clauso et cum alia casa et cum ipsas ficulneas et cum ipsas vineas que ad ipsum masum pertinent, cum exiis vel regresiis earum. Donamus nos iamdicti helemosinari hec omnia superius scripta a domum Sancti Petri, sicut illa no-

bis iniuncxit ad sua extrema voluntate vel comendavit cum suo testamento verificum et legibus roboratum, et nos aserie condiciones iuratum vel probatum habemus ordinante iudice, sicut lex est, ut firmum sit de predicto cenobio Sancti Petri vel famulantibus qui ibidem Deo serviunt et servituri erunt usque in finem, pro remedium anime predicte Ermengards vel de genitori suo condam Hellefredi vel de predicta Bonadomna vel de Gauzfredo et propter remedium anime Borrelo comite vel uxori sue condam Ledgards, in tale conventum ut ibi diebus ac noctibus semper abba Sancti Petri faciat Deo servire; et si ille hoc non fecerit, revertatur in potestate Gauzfredo.

Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista scriptura donacionis venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit set in primis iram Dei incurrat et a liminibus sancte Dei Ecclesiae extraneus fiat et cum Iuda Scariocis participacionem abeat, et in antea ista scriptura donacionis firmis permaneat omnique tempore.

Facta scriptura ista donacionis III nonas novembris, anno II regnante Ugone rege.

SSS. Oliba SSS.* SSS. Oliba archilevita.* SSS. Fredarius presbiter, elemosinarius, SSS.* SSS. Gocfredus elemosinarius SSS.* Sig+num Bella, que vocant Bonadomna. Sig+num Guigila, nos helemosinarii qui ista scriptura donacionis fecimus et firmare rogavimus. SSS. Rodestanus levita SSS.* Sig+num Amado. Sig+num Livula. Sig+num Guandalgaudus. SSS. In Dei nomine Honestus iudex SSS.*

SSS. Iohannes presbiter, qui ista scriptura donacionis scripsit die et SSS. anno quod supra.

519

20 FEBRER 989

GAUSFRED, COMTE [D'EMPÚRIES], DICTA EL SEU TESTAMENT I NOMENA MARMESSORS LA SEVA MULLER GUILLA, GUILLEM I UN ALTRE GUILLEM. DÓNA BÉNS A LES ESGLÉSIES DE SANTA MARIA I SANT FELIU DE GIRONA, AL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES, A L'ESGLÉSIA DE SANTA EULÀLIA D'ELNA, ALS MONESTIRS DE SANT QUIRC [DE COLERA], SANT ANDREU [DE SUREDA], SANT GENÍS [DE FONTANES] I SANT ESTEVE [D'AGUSÀ], I A L'ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ [D'EMPÚRIES]. TAMBÉ DÓNA BÉNS A LES SEVES FILLES, A LA SEVA MULLER I ALS MARMESSORS. TOTS ELS BÉNS ES TROBEN EN ELS COMTATS DE GIRONA, EMPÚRIES, PERALADA I ROSSELLÓ. PER A DESPRÉS DE LA MORT DE LA COMTESSA, DISPOSA QUE DETERMINATS BÉNS SIGUIN PER AL FILL QUE HERETARÀ EL CASTELL D'OLTRERA AMB EL COMTAT DE ROSSELLÓ; D'ALTRES, PER AL FILL QUE REBRÀ LA CIUTAT D'EMPÚRIES AMB ELS COMTATS D'EMPÚRIES I PERALADA.

O. Sevilla, ADM, secció Empúries, llig. 1, núm. 2.

a.* SIMÓ, *Aportación*, núm. XI, pàgs. 1032-1033, ex O.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 25, pàg. 47. — NEGRE, *El castillo de Requesens*, pàg. 181. — NEGRE, *Castelló de Ampurias*, pàg. 119.

Quam debite condicionis nullus in carne positus morte evadere potest, na[m] sepe Domini nostri Ihesu Christi reposita est mihi sentenciam, ut ego redemptorem credo cum Christo vivere valeam, denique dubio et timeo ne die casu non veniat super me repentina mors et ideo Gausfredus comes mando et iniungo ad istos meos elemosinarios, Guisla, mea uxore, Wilielmus, alio Guilielmus, ut vos siatis post obitum meum meis elemosinariis ut donare faciatis omnem meum avere propter Dei misericordiam et remedium anime mee in sanctis Dei ecclesie, in sacerdotibus et pauperibus.

In primis ad domum Sancta Maria sedis Gerunda donare faciatis ipsa mea medietate de ipsa ecclesia cuius vocavulum est Sancta Maria que est in valle Pinida, propter Dei misericordiam et remedium anime mee et ienitori meo et ienitrice mea et fratri meo Suniario et filii mei Suniario, episcopo. Item ad predicta Sancta Maria et a Sancti Felicis donare faciatis omnes meos alodes quod ego abeo in comitatu Ierundense, id est, casa, casalis, ortis, ortalis, pratis, pascuis, silvis, garricis, aquis aquarum, molinis, molinaris, vieductibus vel reductibus, omnia et in omnibus, quantum ibidem abeo vel abere debeo per qualicumque voce, sicut superius insertum est. Et ad domum Sancti Petri cenobii Rodas, que est subtus ipsa Verdaria, donare faciatis ipsum meum alaudem quod ego abeo in comitatu Impuritano, in villa Miliciani que vocant Sancti Petri; et in comitatu Petralatense, ipsum meum alaudem quod ego abeo in villa Sancti Clementii vel in eius termines, et in villare Todolino ipsum meum alodem vel in eius termines. Et ad domum Sancta Eulalia sedis Elenensis, ipsa mea ecclesia quod ego abeo in comitatu Resolionense, in villa Apiano, cum ipsas decimas; et in comita[tu] Petralatense, ipsum meum alodem quod ego abeo in villa Chabannas vel in eius termines et ipsas ecclesias cum suas decimas. Et ad domum Sancti Chirici cenobii, ipsa mea valle que dicunt Fraxano, qui est inter Loca et ipsas Portas et ipsa revoria de Luba, et ipsas vineas qui sunt inter collo de Spilius et Fraxano, quod Agudinus plantavit cum fratribus suis. Et ad domum Sancti Andree cenobii qui est situs in comitatu Resolionense, donare faciatis ipsa mea ecclesia que dicunt Sancti Iuliani, cum omnem suum alodem, et ipsum meum alodem quod ego abeo in villa Baniulis vel in eius termines, et in Medias vel in eius termines, et in villa Mulacha vel in eius termines. Et ad domum Sancti Iennesii cenobii, ipsum meum alodem quod abeo in ipsa Clusa vel in eius termines. Et ad domum Sancti Stephani cenobii que est situs in comitatu Resolionense, eguas V et vacas V. Et ad domum Sancti Martini et ad domum Sancta Maria et ad domum Sancti Petri que est fundatus in Impurias civitate, ipsas meas vineas que sunt in terminio de Alburze, que Guilielmus tenet.

Et a filia mea Guisla, ipsum meum alodem quod ego abeo in comitatu Empuritano, in villa Sancti Aciscli, cum ipsa medietate de ipsa ecclesia. Et a filias meas, his nominibus Trudgardis, Arsendis, Senengundes, et a predicta Wisla, ipsos meos alodes quod ego abeo in comitatu Empuritano, que est in villa Muntiru vel in eius termines, et in villa Turrezela vel in eius termines, et in [...] vel in eius termines, et in Vilarzel vel in eius termines. Et a fidele meo Guilielmo, filio Guitizano, ip[su]m meum alodem] quem abeo in villa Vultur Murt vel in eius termines, et in Palacio Ravano vel in eius termines, et in villa Rupiano [vel in eius termi]nes. Et alio Guilielmo, ipsum meum alodem qui fuit de Seniofredo in ipsos Curtes, quantum ibidem abuit vel abere debuit predictus Seniofredus. Et a uxori mee, scriptura donacionis faciatis de alios meos alodes que remanent, in eam videlicet rationem si in sua viduitate permanserit, teneat et possideat; et si sua viduitate non permanserit, ipso die usufructuario cum acceperit perdat. Et post obitum suum ipsi alodes qui sunt in comitatu Resolionense et in comitatu Petralatense, id est, ipsa villa Frexano cum terminis suis, et ipsa villa de Balciias cum terminis suis, et ipsum meum alodem quod abeo in villa Rechosindo vel in eius termines, remaneant ad ipsum filium meum cui ego dimisero chastro Vultraria cum ipso comitatu Resolionense; et alios meos alodes que sunt in comitatu Petralatense et in comitatu Empuritano, remaneat ad ipsum filium meum cui ego dimisero Empurias civitate cum ipso comitatu Empuritano et cum ipso comitatu Petralatense. Et de omnem meam substanciam, id est, bestias tam maiores quam minores, aurum et argentum, vascula tam maiore quam minore, ipsa mea medietate propter remedium anime mee; alia medietate, aut uxori mee et a filiis meis; et omnes meos servos et ancillas meas, remaneant aut uxori mee et a filiis meis.

Et ipsum testamentum firmitatem habet usque dum ego alium facio.

Factum testamentum X kalendas marci, anno II regnante Hugone rege.

Sig+num Gauzfredus comes, qui istum testamentum feci et firmare rogavi. Sig+num Reimundo. Sig+num Muratu. Sig+num Guifredo. Sig+num Carpio.

Enneco presbiter, qui istum testamentum scripsi et SSS.¹ die et anno quod supra.

1. subscripsi a.

520

7 AGOST 989

ELDRED VEN A GOTMAR, BISBE [DE GIRONA], UNS BÉNS SITUATS EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE BADALONA, AL MARESME, EN EL LLOC DIT «MONASTERIOLO», PEL PREU DE QUINZE MANCUSOS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex FÀBREGA, *Diplomatari*, núm. 191, pàgs. 398-399.

521

13 SETEMBRE 989

GUISTREMIR I BERNAT, MARMESSORS DE GUINEDELLA, ANOMENADA BELELLA, DONEN AL MONESTIR DE SANTA MARIA DE ROSES UNA TERRA QUE LA DIFUNTA TENIA EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VILLA PARETS [D'EMPORDÀ, TERME DE VILADEMULS], I UNA ALTRA QUE TENIA EN EL COMTAT DE PERALADA, A LA VALL DE RODES, PROP DE SANTA MARGARIDA [TERME DE ROSES], EN EL LLOC ANOMENAT LA GARRIGA.

[O]. Original perdut. — A. Còpia del segle XIII: Girona, AD, Cartoral de Santa Maria de Roses, f. 5v, ex O.

a.* MARQUÈS, *El cartoral de Santa Maria de Roses*, núm. 28, pàgs. 52-53, ex A.

In nomine Domini. Ego Guistrimirus et Bernardus, nos elemosinarius qui sumus de condam Guidenelle femina, que vocaverunt Bellela, donatores sumus domum Sancta Marie cenobii Rodas. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet, nullus quogentis imperio nec suadentis ingenio, sed propria expontanea hoc elegit nobis bona voluntas ut ista scriptura donacionis fecissemus, sicuti facimus, de terras qui fuerunt de Guidenelle, qui fuit condam iamdicta, suas proprias.

Et est ipsa una terra in comitatu Bisuldunense, infra terminos de villa Parietes, infra eorum terminos, et advenit nobis ipsas terras de elemosina de condam Guidenelle, que fuit condam. Qui affrontat ipsa terra: de parte orientis in terra Gontevado vel eres suos, et de meridie in ipsa strada quod inde pergit, et de occiduo in terra Sancta Maria iamdicta, et de parte vero circi in terra Erme-gillo vel eres suos. Et in alio loco qui est in comitatu Petralatense, in valle Rodas, in agiacione Sancta Margarita, ad locum que dicunt ad ipsa Garriga, in ibidem loco donamus vel tradimus ipsa sua hereditate de terras que ad illa pertinent per vocem de genitore suo Costabile, quod fuit condam, cum illorum affrontaciones.

Quantum istas totas affrontaciones includunt, sic donamus adque tradimus ad domum Sancta Maria iamdicta de ista omnia superius scripta ipsa sua porcione propter remedium anime sue. Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra ista scriptura donacione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare set componamus ista omnia in duplo cum homni sua immelioracione, et in antea ista scriptura donacione firma permaneat homnique tempore.

Facta ista scriptura donacione idus septembris, anno II quod obiit Ludoico rege, qui fuit condam.

Sig+num Guistrimirus. Sig+num Bernardus, qui sumus elemosinarij de condam Guidenelle iamdicta, qui ista donacione scriptura fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Constancius. Sig+num Fova. Sig+num Truetarius.

SSS. Sendredus presbiter, qui ista scriptura donacione scripsit, cum duas literas suprapositas in verso VIII, et SSS. die et anno quod supra.

522

7 OCTUBRE 989

PERE, PREVERE, DÓNA AL MONESTIR DE SANT POL DE MAR, SITUAT EN EL COMTAT DE GIRONA, UNA MUJADA DE VINYA QUE TÉ EN EL TERRITORI DE BARCELONA, EN EL TERME DE SANT ANDREU [DE PALOMAR].

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex PONS i GURI, *Diplomatari*, núm. 5, pàg. 371.

523

FEBRER 990

EL PAPA JOAN [XV], A PETICIÓ D'HILDESIND, BISBE [D'ELNA] I ABAT DEL MONESTIR DE SANT PERE DE RODES, CONFIRMA LES POSSESSIONS QUE L'ESMENTAT MONESTIR TÉ EN ELS COMTATS DE PERALADA, EMPÚRIES, BESALÚ, GIRONA, BARCELONA, OSONA, PALLARS, Cerdanya, Fenolleda, Rosselló, Vallespir i Conflent, i A LA RODALIA DE NARBONA. TAMBÉ CONFIRMA LA SUBJECCIÓ DEL MONESTIR A LA SEU DE SANT PERE DE ROMA, LA SEVA IMMUNITAT I LA LLIURE ELECCIÓ D'ABAT.

[O]. Original perdut. — [A]. Còpia en un cartoral de Sant Pere de Rodes, ara perdut. — B. Còpia del 5 de gener de 1629, feta pel notari del monestir Miquel Janer: Madrid, RAH, vol. 31, Z, núm. 56, f. 263, probablement ex A. — C. Còpia del segle xvii, feta pel monjo Guillem Costa: París, BN, Col. Baluze, 107, ff. 431-432v, ex A.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXL, cols. 941-944, ex C. — b. COCQUELINES, *Bullarum*, I, pàg. 286, ex a. — c. MIGNE, *Patrologiae*, CXXXVII, cols. 839-842, ex b. — d. TOMASSETTI, *Bullarium*, 1, pàg. 455.

RE: *Marca hispanica*, cols. 414-415. — *España Sagrada*, XLIII, pàg. 351, i XLV, pàgs. 148-149, ex B. — VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàg. 46, ex a. — JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3838 (2938). — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CXCVII, pàg. 238, ex a. — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 686. — MARTÍ i BONET, *Regesta*, núm. 35, pàgs. 402-403.

El text d'aquesta butlla és molt semblant al de la butlla concedida pel papa Benet VI al mateix monestir l'abril de 974 (Doc. 421). En parlar-ne, ja hem fet al·lusió a les coincidències amb el document de la donació feta pel comte Gausfred el 4 de gener de 974 (Doc. 420) i amb el precepte del rei Lotari de l'any 982 (Doc. 483).

Iohannes episcopus, servus servorum Dei, Hildesindo, religioso episcopo atque abbati venerabilis monasterii Sancti Petri apostoli fundato in comitatu Petralatensi, in monte qui dicitur Rodas, subtus castrum Virdaria, et per te in eodem venerabili monasterio tuisque successoribus abbatibus in perpetuum.

Quoniam concedenda sunt quae rationabilibus desideriis pertinere noscuntur, nostri apostolatus auctoritas ad roborandam [p]iam fidelium devotionem in praestandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur excellentiae tuae laudabilis mansuetudo postulavit a nobis quaetinus apostolica auctoritate per hoc privilegium concederemus et confirmaremus tibi tuisque successoribus in perpetuum supradictum monasterium cum omnibus suis adiacentiis et pertinentiis, cum finibus terminisque suis. Et ideo tuis piis desideriis faventes, nostra apostolica auctoritate decernimus ipsum praefatum coenobium Sancti Petri apostoli cum omnia sua amodo et usque in finem seculi sub patrocinio et defensione sanctae Romanae et apostolicae matris ecclesiae perpetim permanendum, ut sub tuitione sanctae nostrae cui Deo auctore deservimus Ecclesiae constitutum nullius alterius iuri et ditioni submittatur nisi sub tua tuorumque successorum in perpetuum.

Confirmamus namque tibi et successoribus tuis praedictum monasterium cum his terminis et adiacentis et cum omnibus quae inferius continentur, id est, ab ipsa petra quae dicitur Meda quae est infra portum Fraxani et ipso raso usque in locum quem dicunt Tres Fratres, a parte videlicet orientis usque in medium mare, atque inde vadit ad ipsum locum quem vocant molinum de Balasco, indeque pervenit ad ipsam Tamariz, et inde pergit usque ad ipsam Petram Fictam, et pervenit ad ipsam Matellam de Gomesindo atque inde ascendit per ipsam serram usque in ipso Fitorio de monte Pininello, et vadit ascendendo usque in summitatem ipsius montis Pininelli atque descendendo pergit per ipsam viam usque in locum quem vocant Sorborello, et descendendo pervenit in ipsa Clusa et ad ipsum casalem de Friulans; inde vero ascendit per iamdictam viam ad ipsum casalem de Salvatore et ad ipsum collum Trederici¹ de Vinea Vetula et pervenit usque in summitatem montis qui ibidem est, qui vocatur Caralio²; inde vero vadit per ipsam serram usque in collum de Ermenardo, et pervenit ad fontem sive ad collum de Filmera, et inde ad collum Sancti Genesii; sicque ascendendo et descendendo vadit per summitatem de ipsa serra quem vocant Calmi et pervenit subtus ipsum castrum quem vocant Pinna Nigra usque in ipsas vineas quae sunt de Palatio; et vadit subtus ipsam silvam quae est ad meridiem subtus castrum Virdaria et usque subtus ipsam rocham quam dicunt Fitorio, et ascendit ad vallem de Fulcimaniam atque pervenit subtus fontes de Devotas in valle de Fruione; inde vero vadit per ipsas rochas usque in montem de Infesta³ et descendit a parte occidentis per ipsam viam publicam usque in Rocham Ventosam, et in ipsum usque locum qui vocatur collum de valle Budica, et ascendit in summitatem de ipsa Cruce sicque descendit usque in viam de iamdicta Cruce per ipsam vallem usque in rivum de Budica; inde ascendit usque ad collum de Terrario et pervenit in summitatem montis quem dicunt Rocha Morena; deinde a parte circi descendendo et ascendendo pervenit in summitatem de Wardia Maurescha, et pergit per summam serram usque in parada de Durando et pervenit per ipsam serram usque in Reideirictz de Sancto Genesio; et ascendit per summam serram in ipso poio qui est supra ipsum Rovescalium, et descendit per ipsam serram ad iamdictam Medam quae est intus in mare.

Item infra hos terminos confirmamus tibi tuisque successoribus ecclesiam Sanctae Crucis cum decimis et primitiis, et Sancti Iohannis cum decimis et primitiis et oblationibus atque alodibus et

omnibus rebus ad ipsas ecclesias pertinentibus, et ecclesiam Sancti Baudilii in valle Tabellaria, et ecclesiam Sancti Stephani quae est in valle Subiradellos, et ecclesiam Sancti Fructuosi, et ecclesiam Sancti Vincentii quae est in villa Lanciano cum decimis et primitiis et cum omnibus rebus ad eandem ecclesiam pertinentibus, et ecclesiam Sancti Genesis, et ecclesiam Sancti Petri cum ipso castro Miralias, et ipsum castrum Virdaria cum ipso Castellare et cum ipso Fitorio et cum Pinna Nigra, cum omnes rochas et terras et silvas quae infra hos terminos sunt, excepto ipsam silvam de Sancto Romano, sicut resonat in charta quam fecerunt Gauzfredus comes et filius suus Suniarius, quondam episcopus, ad iamdictum coenobium.

Item confirmamus in perpetuum ad ipsum coenobium stagnum de Castilione cum ipso gradu de mare et cum ipsas insulas, sicut resonat in praecepto Ludovici regis sive in charta quam fecerunt Gauzfredus, comes memoratus, et Suniarius, quondam episcopus, ad monasterium praedictum, et quantum habet ipsum monasterium in villa Castilione vel infra eius terminos; et in villa Palacioli quem vocant Fortianum, et in villa Fortianum superiorem et Furtianellum minorem vel infra eorum terminos, quantum ibidem habet et Domino propitiante adquisiturus est; et ipsum Farum, totum ab integro cum finibus et terminis suis, qui affrontat: de parte orientis in termino de villa quae dicitur Saccaro sive in terminio de villa quae dicitur Furtiano, et de meridie in termino de iamdicta villa Furtiano situm in ipsa valle, et de occiduo in termino de villa quae dicitur villare Hildesindi sive in rivo quem dicunt Manivolo situm in alode Sancti Pauli qui est subtus Sancti Martini Sambucae, de parte vero circi in medio rivolo Manivolo sive in terminio de villa quem dicunt Timim; et in villarem Hildesindi vel infra eius terminos, quantum ibidem habet vel habere debet et Domino annuente adquisiturus est, cum ipsos stagnos et piscatorias; et in villa Saccari et villae Novae vel infra eorum terminos; similiter et villarem Stagneiolum cum ipsos stagnos et suis villarunculis, et quantum habet in villa Petralata et in villa Oleastri et in villa Sancti Clementis et in villare Dudulim et in villa Noves et in villa Spedolia et in villare quem vocant Solartila et in villa Iudaica et in villa Pauo et in villa Palatio et in valle de Rodas vel infra eorum terminos.

Similiter et in comitatu Impuritano, in villa Militiano quem vocant Sanctum Petrum, et in villa Armentaria cum ipsa sortione de ecclesia Sancti Martini, et in villa Chaniano cum ipsa ecclesia Sancti Martini et cum ipso stagno, et in villa Suurana, et in villa Dalmalia vel infra eorum terminos, quantum modo ibidem habet et Domino auxiliante adquisiturus est. Et in comitatu Bisuldunensi, quantum habet in villa Lertio vel in villa Molendinos vel in Tapiolas quas vocant Figarias, infra eorum terminos, et ipsum alodem quem vocant Hortos cum ipsa ecclesia Sancti Christophori, cum decimis et primitiis suis atque alaudibus et omnibus rebus ad ipsam ecclesiam pertinentibus. Et in comitatu Gerundensi, ipsum mansum qui est infra muros eiusdem civitatis, et ipsum alaudem cum pinum de Burrello, qui est infra terminos de villa [....., et] alodem de Securunio, et alode de Burdulis. Et in comitatu Barchinonensi, et in Vallensi, et in Monte Signio, et in valle Tordaria, et in villa Laurona, et in Agello, et in termino de Olerdula, et in Penedes, alode quae fuit de Guidisclo. Et in comitatu Ausona, quantum habet in villa Berga cum ipsa ecclesia Sanctae Caeciliae, et villam Nidum Malum, et iuxta castrum Balciarenno, et ecclesiam Sanctae Caeciliae cum suo alode. Et in comitatu Paliarensi, iuxta civitatem Liminiana, ecclesia Sancti Andreae et omnia quae habet in eodem comitatu. Et in comitatu Cerdaniae, quantum habet in villa Exi et in ceteris villulis. Et in valle Confluenti, villam Villellam cum terminis suis. Et in comitatu Funiliotensi, ecclesiam Sancti Andreae in valle Pidiliano cum alode qui ibidem est. Et iuxta muros civitatis Narbonae, mansos duos. Et in comitatu Rosselionensi, ecclesiam Sancti Salvatoris cum alode qui ibidem est, vel in villare Emiliani et in villa Apiani vel infra eorum terminos, et ecclesiam Sanctae Columbae cum decimis et primitiis, et

villam Coniunctam cum suis molendinis, et villam Pollestres cum ecclesia Sancti Martini et decimis et primitiis et oblationibus atque alodibus, et in villa Torriliis ecclesiam Sancti Petri cum alode qui ibidem est, et in villa Bigaranas ecclesia Sancti Andreae cum decimis et primitiis et alodem qui ibidem est. Et in comitatu Valle Asperi, alodem de Campellis et de valle Crosa, et villam quae dicitur Rivo de Nugarios, cum finibus et terminis suis et cum ipsa ecclesia Sancti Michaelis cum decimis et primitiis suis.

Decimas et primitias et oblationes de iamdictis ecclesiis ad monasterium suprascriptum et loca et alodia cum omnibus finibus, terminis, limitibus et adiacentiis eorumque pertinentiis, quantum hodie ipsum monasterium infra hos comitatus superius scriptos habet et auxiliante Deo adquisitus est, iuris sanctae Romanae cui Deo auctore deservimus Ecclesiae a praesenti tertia indictione ipsum monasterium, villas et alaudes et ecclesias cum omnibus eorum pertinentiis, ut supra legitur, in perpetuum per huius privilegii seriem stabilimus tibi tuisque successoribus detinendum et Dei cum timore regendum et dispensandum, ita ut nullus unquam regum, nullus episcoporum nullusque hominum in quolibet ordine et ministerio constitutus audeat moleste causas eiusdem monasterii incumbere, sed haec omnia, ut supra iussimus, ita in perpetuum persistent, statuentes apostolica censura sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictione, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum praesumat aliquam vim aut invasionem in rebus ipsius monasterii facere. Post vero obitum abbatis nemo ibi abbate constituat nisi quem consensus et communis voluntas fratrum ex ipsa congregatione elegerit secundum Deum et sancti Benedicti regulam; nullumque praemium sive donum pro consecratione illius aliquis accipere contendat. Et si eum episcopus ordinare noluerit ad cuius diocesim ipse pertinet locus, vel a nostra Romana matre ecclesia vel a quocunque voluerit episcopo per nostram auctoritatem libere ordinetur.

Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu praesumpserit haec quae a nobis ad honorificentiam Domini nostri Iesu Christi pro stabilitate iamdicti monasterii statuta sunt transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum et cum diabolo et omnibus impiis aeterni incendii atrocissimo supplicio deputatum. At vero qui pio intuitu custos et observator horum extiterit, omnimodam benedictionis gratiam omniumque suorum peccatorum absolutionem et caelestis vitae beatitudinem cum sanctis et electis a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in secula seculorum.

Scriptum per manum Stephani, notarii et regionarii et scriniarii nostrae apostolicae sedis, in mense februario et indictione III^a. Bene valete.

1. et reideris a. — 2. Cafralio a. — 3. Inserto a. — 4. XI a.

TRUITELL VEN A L'ABAT ODERIC, QUE ACTUA EN NOM DE SANT PERE DE GALLIGANTS, EL MOLÍ QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, AL COSTAT DE SANTA EUGÈNIA [DE TER], PEL PREU DE DOTZE SOUS.

[O]. Original perdut. — A. Còpia de 1336, autoritzada pel notari Jacob Tresfort: Girona, AC, perg. no catalogat, ex O.

a.* MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 132, pàgs. 163-164, ex A.

In nomine Domini. Ego Truttille femina venditor sum tibi Auderici abbatis, in vice Sancti Petri Callicanti emptore. Per hanc scriptura vindiccione mee vindo tibi mulinare meo quod habeo in comitato Ierundense, iusta Sancta Eugenia, qui mihi advenit per parentorum. Qui affrontat: de oriente et de meridie et de occiduo et de circi in alaude Sancti Petri Callicanti. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includitur, sic vindo tibi ipso mulinare cum suo capud aquis et cum suo decurso et cum suo cacavo et cum suas petras et cum suo clevere, cum exio et regressio suo, in propter precium solidos XII et nichil exinde precium non remansit, est manifestum.

Quem vero iam predicto mulinare de meo iure in tuo trado potestate ad omnia faciendum quod volueris liberam, Dei nomine, firmam habeas potestatem ex presenti die et tempora. Quod si ea vinditrix aut ullus homo qui contra ista vindiccione pro inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare quod repetit sed in duplo componat cum omni sua inmelioracione, et in antea ista vindiccio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vindiccione VII idus marci, anno tercio regnante Ugone rege, qui fuit dux.

Sign+um Truttille, qui ista vindiccione feci et firmare rogavi. Sign+um Vitalis. Sign+um Ato. Sign+um David.

SSS. Leopardus levite, qui hanc vindiccione scripsit et SSS. die et anno quod supra.

524bis

29 MARÇ 990

ADELAIDA, VESCOMTESSA [DE NARBONA], DICTA EL SEU TESTAMENT I EN NOMENA MARMESSORS ELS SEUS FILLS ERMENGOL, ARQUEBISBE [DE NARBONA], I RAMON, VESCOMTE [DE NARBONA], A MÉS D'ALTRES PERSONATGES. ENTRE ELS LLEGATS QUE DISPOSA, ESMENTA UN ALOU QUE FOU DE L'ESGLÉSIA DE SANT FELIU DE GIRONA I QUE COMPRÀ AL BISBE ARNULF [DE GIRONA] I ALS CANONGES DE L'ESGLÉSIA SUSDTA. ES TRACTA D'UN ALOU SITUAT A LA VIL·LA OUVEILLAN, EL QUAL ARA MANA LLIURAR A SANTA MARIA DE QUARANTA.

D'aquest segon testament de la vescomtessa Adelaida (publicat en la *Histoire générale de Languédoc*, II, *preuves*, núm. CXXIX, cols. 147-150), ens interessa aquí només la referència gironina, que completa la donada en el primer testament, dictat el 4 d'octubre de 977 (Doc. 438bis).

(...) Dono ipsum alodem, qui fuit Sancti Felicis Ierundensis, quem empsi de Arnulfo episcopo et canonicis Sancti Felicis, ad Sancta Maria Quadraginta, in villa Oviliano, cum vinculo suprascripto, ut canonici eum habeant communiter in alimoniam, et Aigulfus presbyter sit inde minister. (...)

Facto testamento sub die IIII calendas aprilis annoque tertio regnante Ugoni regis. (...)

525

30 JUNY 990

HILDESIND, BISBE [D'ELNA] I ABAT DE SANT PERE DE RODES, I ELS MONJOS D'AQUEST MONESTIR DONEN AL PREVERE MASCARÓ, A CANVI D'UN ALOU QUE AQUEST DÓNA AL MONESTIR, TRES MUJADES DE VINYA SI·TUADES EN EL TERME DE «RIARDO», EN EL LLOC ANOMENAT «RECONCHUM», I UNA ALTRA VINYA QUE HAVIA ESTAT D'ORSÈN. A LA SEVA MORT, AQUESTS BÉNS TORNARAN A LA PROPIETAT DEL MONESTIR.

[O]. Original perdut, abans a Sant Pere de Rodes, AM.

a. * VILLANUEVA, *Viage*, XV, ap. XV, pàg. 240, ex O.

In nomine Domini. Ego Hildesindus, presul vel abba, cum cuncta congregatione Sancti Petri cenobio Rodas, tibi Mascharoni presbitero. Certum quidem et mani[festum est enim]¹ quia venisti ad nos et expetisti nobis de vineas nostras, ut tibi daremus propter alium tuum alodem quem tu dedisti ad domum Sancti Petri in villa Molan. [Et sunt]² ipse vinee modiatas III in terminio de Riardo, in locum quem vocant Reconchum, et alia vinea que fuit de Arsindo. Volumus enim atque tibi firmamus ut ista omnia teneas et possideas in vita tua propter ipsum tuum alodem superius pretaxatum [.....]; post obitum vero tuum, remaneant ipse vinee cum omnia que ibi potueris adquirere vel augmentare ad domum Sancti Petri ab integro. Quod si aliquis tibi as vineas inquietare voluerit, non eas valeat vindicare sed componat eas tibi in duplo, et in antea ista donatio firma permaneat.

Facta scriptura donacionis II kalendas iulii, anno III quod cepit Ugo regnare.

Iohannes, gratia Dei abba, in vice domni Hildesindi episcopi. Miro, monachus et levita. Atto, monachus et sacerdos. Livola monachus. Obunbellus monachus. Dodo monachus. Seniofredus. Petrus, monachus et sacerdos. Garsias presbiter. Augo, sacerdos et monachus. Benedictus presbiter et monachus.

Bernardus levita, qui hanc scripturam fecit + die et anno quo supra.

1. a. — 2. a.

526

[FEBRER 989 - AGOST 990]

VIVES, BISBE [DE BARCELONA], DICTA TESTAMENT ABANS D'ANAR A SANT PERE DE ROMA I NOMENA MARMESSORS. ENTRE ALTRES DEIXES, DÓNA AL SEU NEBOT MIRÓ, A ENNEGÓ I A LA SEVA GERMANA BONADONA ELS ALOUS QUE TÉ EN ELS COMTATS DE GIRONA I EMPÚRIES, A LA VILLA VULPELLAC.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex FÀBREGA, *Diplomatari*, núm. 199, pàgs. 407-310.

527

28 FEBRER 991

GUILLA, COMTESSA [D'EMPÚRIES-ROSSELLÓ], GUILLEM I UN ALTRE GUILLEM, EN QUALITAT DE MARMESSORS DEL DIFUNT COMTE GAUSFRED [D'EMPÚRIES-ROSSELLÓ], DONEN A SANTA EULÀLIA D'ELNA, ENTRE ALTRES BÉNS, UNS ALOUS SITUATS EN EL COMTAT DE PERALADA, A LA VILLA CABANES [D'EMPORDÀ], AMB LES ESGLÉSIES QUE HI HA I AMB ELS SEUS DELMES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest redactat ex *Histoire générale de Languedoc*, V, Tolosa, 1875, *preuves*, núm. LII, cols. 324-325.

528

3 JULIOL 990 - 2 JULIOL 991

GUILLA, COMTESSA [D'EMPÚRIES-ROSSELLÓ], RESTITUEIX A L'ABAT DE CAMPRODON UNS ALOUS QUE RETENIA INJUSTAMENT A LES OLIVES [TERME DE PERALADA].

[O]. Original perdut.

RE: * MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CC, pàg. 239.

El regest de Monsalvatje diu: «Camprodón. Any IV de Ugo. Adguilla, comptesa, restitueix al abat de Camprodón los alous que injustament retenía en Olivés».

529

3 JULIOL 990 - 2 JULIOL 991

HOM DÓNA AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON UNES TERRES SITUADES A LA PARRÒQUIA D'OLIVEDA [TERME DE MAÇANET DE CABRENYS].

[O]. Original perdut. — A. * Regest del segle xvi: Barcelona, AR (ACA), Monacals d'Hisenda, vol. 860, f. 39, ex O.

El regest diu així: «Donatió antiga de Oliveda, ab ses afrontacions, de algunes pessas de terra dins dita par-ròquia, les quals afrontan de totes parts ab terras de Sant Pera de Camprodon, feta l'any 4 regnant lo rey *Ugo-ne magno*».

530

3 JULIOL 990 - 2 JULIOL 991

HILDESIND, BISBE [D'ELNA] I ABAT [DE SANT PERE DE RODES], SIGNA UN DOCUMENT.

[O]. Original perdut, abans a Sant Pere de Rodes, AM.

RE: * VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàg. 46, ex O.

El regest de Villanueva diu així: «En las escrituras de esta casa [San Pedro de Rodas] dura todavia su memoria hasta el año IIII de Hugo rey (991), en que firma *Hildesindus, gratia Dei praesul atque abba*, y esta es su última noticia».

531

15 AGOST 991

EL PREVERE DELÀ DICTA EL SEU TESTAMENT, EN EL QUAL FA DIVERSES DONACIONS DE BÉNS IMMOBLES, BESTIAR, DINERS, LLIBRES LITÚRGICS I UTENSILIS ALS MONESTIRS DE SANTA MARIA DE RIPOLL, SANT PERE DE

CAMPRODON, SANT PERE I SANT PRIM DE BESALÚ, SANT MIQUEL DE CUIXÀ, SANT LLORENÇ PROP BAGÀ, SANT JOAN [DE LES ABADESSES], SANT ESTEVE DE BANYOLES, SANTA MARIA D'ARLES I SANT LLORENÇ [DEL MONT], A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE LILLET, A L'ALTAR DE SANT RAFAEL DE L'ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ DE BESALÚ I A SANT PERE DE ROMA. TAMBÉ FA LLEGATS A DIVERSOS FAMILIARS I A ALTRES PERSONES, ENTRE LES QUALS AL COMTE BERNAT [DE BESALÚ]. ELS BÉNS ES TROBEN SITUATS EN EL COMTAT DE BESALÚ, ESPECIALMENT EN ELS LLOCS DE BEGET I TORTELLÀ, I EN EL COMTAT DE Cerdanya.

O.* París, BN, Nouv. Acq. Lat. 2579, f. 14. Procedent del monestir de Camprodon.

a. OMONT, *Diplômes Carolingiens*, ap. IX, pàgs. 387-389 (amb data de 992), ex O. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 15, núm. MMCLX, pàgs. 224-227, ex a.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CXCIX, pàg. 239.

Dum salvator noster summa pietatem humanum genus de potestate diaboli eripuit, animam meam et ipsa morte perpetua damnaverit, mirum quomodo homo miserabilisque tanta pura libertate meruit habere se ipsam meam doctrinam vel ultroneus diaboli subdidit et morti iterum contraitur. Sed illud nobis glorificandum et ad[m]irandum est, quia que possit se redimere ad morte prima, iterum misericorditer relaxando peccata redimat a morte secunda.

Haec ergo Deila, peccator et infelix presbiter, et [ia]m sicut pulvis et cinis, cogito facinorum meorum, et est sicut stellas caeli et innumerabilis sicut arena maris. Pro hac igitur cogitacione facinorum meorum precipio vobis ego, [iam] suprascriptus Deila presbiter, precor vos tutores mei, advocati vel helemosinarii, id est, domnus Hysarnus et Sendredus et Segofredus presbiter et Maiolo et Wifredo, ortor vobis nimium ut sitis mei tutores, advocati et helemosinarii, ut post obitum meum potestatem abeatis omnibus rebus meis distribuere in sanctis Dei baseli[cis, in c]enobiis, in sacerdotibus, in pauperibus sive in helemosinis erogandis.

In primis donare faciatis alaudem meum de Beiedu, quod mihi senior meus dedit Miro episcopus, ubi cor[pus] meum requiescit, ad domum Sancte Marie Ripullensis, propter remedium anime mee et anima sua, in tale pactum vel placitum ut a Wifredi, nepoto meo, karta faciatis, ut dum vivit [habe]at et possideat ille et posterita illorum et servicium faciat ad domum Sancte Marie cenobii imina I de olio per singulos annos, et nullum alium servicium non faciat nec ille nec posterita illorum. Et ipsas meas vineas que sunt in commitato Bisullunense, in locum que vocant Barbatusa vel in Torteliano, in locum que vocant ad ipsa Kanale, donare faciatis per scripturam firmissimam ad cenobium Sancti Petri de Campo Retundo. Et ad cenobio Sancti Petri et Sancti Primi qui sunt iusta castro Bisulluno donare faciatis ipsa vinea qui est in Torteliano, in locum que dicunt ad ipsas [Um]bellas. Et ad Sanctum Raphaelum qui est in basilica Sancti Vincencii donare faciatis ipsas meas vineas qui sunt in Torteliano sive in locum que dicunt Calpomiro. Et ad cenobio Sancti Mikaelis de Cu[ix]ano donare faciatis pecias II de terra que ego abeo in commitato Cerdaniense, in locum que dicunt Keixano sive a Surribas, que illas mihi dedit frater Miro. Et ad Sancta Maria Lilitense donare faciatis pecia I de terra qui est in Sarga et biblioteiga I et per ipsum signum solidatas XX^a.

Et a Bernardo, filiolo meo, filio Hysarno, donare faciatis alaudem meum que ego abeo in villa Curba, qui mihi advenit per parentorum vel per comparacione, exceptus ipsa terra que mihi dedit frater meus Reimundus et ipsa terra donare faciatis ad Sigofredo, nepoto meo, et ipsum meum antifanarium; et alium meum alaudem que ego abeo in Cerdania, vel in villa que dicunt Keixas, donare faciatis a Esteleva, sorore mea, et ad Sendredo et ad Sigofredo presbitero, et illis donare faciant ad domum

Sancti Laurencii qui est in Bagazano solidatas X. Et ipsas vineas que ego abeo in Arangunede vel in Ariga donare faciatis ad Steleva, sorore mea, ut dum illa vivit teneat et possideat, et post obitum suum remaneant a Giscafredo, [ne]poto meo, et per singulos annos donare faciant a Sancta Maria Ripullo quarta I de vino. Et ipsa mea terra que abeo in Torteliano et ipsas meas vineas qui sunt in Keirigo donare faciatis ad Sesenanda, nepota mea, et ad filios suos. Et ad Alberto clerico, nepoto meo, equa I et vaca I; et Giscafredo, fratre suo, ipsum meum psalterium et vaca I; et a Sigofredo presbitero, nepoto meo, equa I et vaca I; et a Maiolo, similiter. Et a cenobii Sancti Iohannis, solidatas XII; et a Sancti Stephani Bandiolas, solidatas XII; et a Sancta Maria Arulas, similiter; et a Sancti Laurencii super Bebita, lito I. Et a domno Hysarno donare faciatis caballo I et ipsos meos urlengos; et ad seniori meo, Bernardo comite, solidos quaranta; et ad Ardemanno, nepoto meo, equa I et vaca I; et ad Steleva, sorore mea, lito I et oves meas que ego abeo in mansione sua et pulina I et vaca I; et a Longovardo, nepoto meo, pulina I et vaca I. Et per ipsa absolucione, ad unum episcopum segello I de auro.

Et a Sancti Petri Roma, ipsum meum enapum de argento et solidos XXⁱⁱ. Et ad cenobio Sancti Petri et Sancti Primi Bisulluno, lito I et ipsas tunas et ipsas tinas que ego abeo in Bisulluno. Et ubi corpus meum requiescit donare faciatis misale I et leccionario I, caballo I cum sella et freno et asino I cum sua salma et ipsas bulzas et ipso stralgo et tapido I et coto I tacado et plumaco I. Et ipsum meum panem et vinum aut boves aut oves aut vacas aut equas aut porcos aut drapos aut utensilia domus aut aurum vel argentum et omnium meum alium avere, ubicumque invenire potueritis, donare faciatis in sacerdotis obtimis pro trentanariis vel in elemosinis erogandis. Et ad ipsos meos servientes, ubique non abeo bene factum, date illis de ipsum avere, ut ab odierno die et tempora in Dei nomine istius testamenti firmam abeat potestatem usque dum alium faciam.

Factum testamentum XVIII kalendarum september, anno V regnante Ugone rege.

Deila sacerdos SSS.*, qui istum testamentum fieri iussit et firmare rogavit. Sig+num Amilio. Sig+num Edo. Langovardus presbiter SSS.* Sig+num Sendredo. Sig+num Maiolo. Sig+num Wifredo.

SSS. Oliba presbiter, qui istum testamentum scripxit et SSS. die et anno quod supra.

Segofredus sacerdos SSS.*

532

31 GENER 992

GOTMAR, BISBE [DE GIRONA], ÉS ESMENTAT COM A PROPIETARI DE TERRES EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE [SANT ANDREU DE] PALOMAR.

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 276, pàgs. 232-233.

533

13 FEBRER 992

EGIGÀ, TUDISCLE I GONSALVA, EN QUALITAT D'ALMOINERS DEL DIFUNT SENDRED, DONEN AL CENOBI DE SANT POL [DE MAR] UNES CASES QUE L'ESMENTAT SENDRED TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, AL MARESME, A LA PARRÒQUIA DE SANT MARTÍ, EN EL LLOC ANOMENAT ARENYS [DE MUNT].

[O]. Original perdut, abans potser a Can Galceran de Tiana. — A. Còpia de 1945, feta pel cartoixà Ireneu Jaricot: Tiana, Arxiu de la Cartoixa de Montalegre, *Deuxième catalogue des Archives de Montalegre*, mecanoscrit, pàgs. 128-129.

a.* PÉREZ, *Diplomatari*, núm. 16, pàgs. 40-41, ex A.

In nomine Domini. Ego Egiga et Tudisclo et Gonsalve femina, nos simul in unum, donatores sumus domum Sancti Pauli apostoli cenobii. Manifestum est enim quod placuit animis nostris et placet ut carta donationis fecissemus ad predicto domum, sicuti et facimus. Donamus itaque ibi casas et curtes et ortos, terris¹ et vineis², quod habemus in comittato Gerundense, in Maretima, in parrochia Sancti Martini, ubi dicunt Arenos. Advenit nobis per elemosina de condam Sendreto, qui fecerit nobis ad extrema voluntate per suum testamentum, unde iudicium obligatum tenemus infra metere temporum aserie conditionis obitus, ut si de ipsa egritudine mortuum fuisset, sicut et illi fuit, plenam potestatem habuissemus exinde cartam ad facere ad³ predicto domum vel ad successoribus suis, sicuti et facimus. Donamus namque ibi casas et curtes et ortos cum arbores et pomiferos et terris⁴ et vineis⁵ quod illi habebat in Aquaviva, et ipso suo campo quod illum habebat ad ipsas Devodas, et ipsa insula quod illum habebat ad ipsa Noga.

Et omnia ordinavit ut nos carta fecissemus a predicto domum, sicuti et nos facimus, ab integrum, cum exios vel regressios illorum, in ea ratione ut in diebus vitae mulier sua supranunciata Gonsalva, donatrice, teneat hoc et possideat sine ullius blandimentum et post obitum suum relinquat illa a predicto domum Sancti Pauli propter remedium animae viri sui et animae sue ad perpetuo.

Quod si nos donatores aut ullusque hominum fuerit qui contra hanc istam donatione venerit ad inrumpendum, aut nos venerimus, non hoc valeat vendicare, sed componat aut nos componamus haec omnia supernuntiata in duplo et illorum inmeliorationes, et in antea ista donatione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista donadione idus februaris, anno V regnante Ugo magno atque rex.

Sig+num Egigane. Sig+num Tudisclo. Sig+num Gonsalva femina, nos simul⁶ in unum qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Witardo. Sig+num Gelsindo. Sig+num Gotmar.

Sig+num Wili[elmus ...], qui hoc scripsit et sub SSS. die et anno quo supra.

1. turris a. — 2. vinetis a. — 3. ab a. — 4. turris a. — 5. vinetis a. — 6. sunt a.

EL COMTE I MARQUÈS RAMON, FILL DEL COMTE BORRELL, VEN AL PREVERE MIRÓ, DIT MARCUÇ, UN ALOU EN EL COMTAT DE MANRESA, EN EL TERME DEL CASTELL GOTMAR, ANOMENAT CASTELLET [CALLÚS], I EN EL DEL CASTELL DE SÚRIA. ARNULF, ARDIACA I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], SIGNA L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1635, pàgs. 1164-1165.

FRÈDOL DÓNA A ADELAIDA, EN CONCEPTE DE DOT MARITAL, EL DESÈ DELS BÉNS QUE POSSEIX EN ELS COMTATS DE ROSSELLÓ I VALLESPÍ, I EN EL COMTAT DE BESALÚ, A SANT MARTÍ SESSERRES [TERME DE CABANELLES].

O. Sevilla, ADM, secció Empúries, llig. 1, núm. 7.

a.* SIMÓ, *Aportación*, núm. XII, pàgs. 1033-1034, ex O.

De les diferents cites bíbliques contingudes en el text, cal assenyalar que l'atribuïda per l'escrivà al profeta Isaïes correspon en realitat al profeta Jeremies.

Prisca legum iura et huniversa istologorum sa[n]cxit auctoritas, ut in ce[le]brandis [nuptiis ...] arrarum, anuli sponsalicii, et ad ultimum, quod nec minus est, libellum dotis ad viris celeriter sociandus tradatur congugiis, ut iusta divinum eloquium, quod Deus coniungere voluit¹ humana temeritas separare nequeat. Quociens aliqua agenda sunt ex legali convictione, debet esse ex volumpate viri et femine vel parentum illorum ut ambarum utrarumque voluntas sola permaneat actio nupcialis. Omnipotens Deus cum de limo terre formasset hominem, precepit eum non esse solum, dicens: «Faciamus ei adiutorium similem sibi»²; benedixit eis, dicens: «Crescite et multiplicamini et replete terre»³. Ysaïas, quoque, nobilissimus prophetarum, sic cecinit dicens: «Accipite uxores et generate ex eas filios et filias»⁴. Paulus, quoque, vas electionis, pulcherimus pastor, egregius predicator christianorum, exorsus est dicens: «Propter fornicationem uniusquisque, suam propriam uxorem accipiat»⁵; quod caritas iungit, longitudo terrarum non separet. Et item in evangelio Domino dicente: «Quod Deus iungit, homo non separet»⁶.

Ego igitur in Dei nomine Fredolus, subsequens divine auctoritas exemplum, quia non est incognitum, set pluris verum notum [...]iliter exigit mihi voluntas, ut dispensarem sponsam, nomine Adaleiz, quod ita vero et feci, Deo iuvante, ad coniugio nupciali sociari mihi queo, et ideo propter amorem et parentum ipsius, gratuito animo, de rebus meis propriis volo illa largiri atque conferre. Quod ita vero et facio de omnia et in omnibus quicquid visus sum abere vel possidere in comitatu Resolionense, in locum que dicunt Texonarias, et in monte Scabrio, que alium nomen vocitant villa Roderado; et in alio comitatu Valle Apperii, in Corbaria; et in comitatu Bisuldunensis, in locum que dicunt serra Sancti Martini.

Quantum in istos comitatos superscriptos, id est, in villas, in kasalis, in curtis, in curtalis, in ortis ortalis, in clausis, in terras cultas vel incultas, in vitis, in vinealis, in silvas, in gariciis, in aquis aquarum, in viaductibus vel reductibus, in omnia et in omnibus quicquid dici aut nominari potuero aut quantum abeo et augmentare potuero, tam mobile⁷ quam immobile, decimam partem tibi dono adque concedo de quantum visi sum abere et deinceps adquisiturus ero, faciendi exinde quicquid volueris.

Si quis ergo suprascriptus Fredulus aut hullus homo qui contra hunc titulum dotis vel donacionis ad inrumpendum venerit, aut ego venero, non valeat vindicare quod repetit, set componat in vinculo auri libras decem tibi perpetim abituras, et in antea istum titulum dotis firmis et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta dote videlicet VIII kalendas septembris, anno VI quod cepit regnare Ugo in Francia.

Sig+num Fredulus, qui istum titulum dotis vel donacionis fieri iussi et manibus firmavi et ad testes firmare rogavi. Sig+num Adaulfus. Sig+num Segerus. Sig+num Miro.

Domenicus presbiter, qui hunc titulum dotis vel donationis scripsit et SSS. die et anno quod supra.

1. revoluit a. — 2. Gen. II, 20. — 3. Gen. I, 28. — 4. Ier. XXIX, 6. — 5. I Cor. VII, 2. — 6. Mat. XIX, 6. — 7. immobile a.

536

6 NOVEMBRE 992

EL COMTE I MARQUÈS RAMON [RAMON BORRELL I DE BARCELONA-OSONA] VEN A SENDRED L'ALOU QUE TÉ A SANT BOI [DE LLUÇANÈS], EN EL COMTAT D'OSONA. GOTMAR, BISBE [DE GIRONA], I ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], SIGNEN L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1639, pàg. 1169.

537

6 NOVEMBRE 992

EL COMTE I MARQUÈS RAMON [RAMON BORRELL I DE BARCELONA-OSONA] DÓNA A L'ESGLÉSIA DE SANT PERE DE VIC I AL BISBE [ARNULF, ABAT DE SANT FELIU DE GIRONA] LA MEITAT DEL CASTELL DE MIRALLES. EL BISBE GOTMAR [DE GIRONA] SIGNA L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1640, pàgs. 1169-1170.

538

29 NOVEMBRE 992

ELS ESPOSOS SEGUER I TEDELET, ANOMENADA BONADONA, VENEN A BARÓ I AL LEVITA RAMON UNA MUJADA DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT [D'EMPÚRIES], EN EL TERME DE TONYÀ [TERME DE GARRIGÀS], PEL PREU DE VINT-I-QUATRE SOUS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàg. 292, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 64, pàgs. 153-154, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 63 (amb data de 30 novembre 993).

Malgrat que en el document s'afirma erròniament que Tonyà pertany al comtat de Girona, hi ha documentació anterior—vegeu el document del 18 de gener de 939 (Doc. 248)— que situa aquesta villa en el comtat d'Empúries. Botet ja s'adonà que en aquest document hi havia alguna anomalia.

[I]n nomine Domini. Ego Segarius et uxor eius Tedelet vel Bonadompna venditores sumus vobis Barono et Raimundo levita, emptores. Per hanc scripturam venditionis nostre vendimus vobis terram nostram que nobis advenit per parentorum nostrorum vel per comparatione, et est ipsa terra in comitatu Gerundense¹, in terminio de Tuinano. Et affrontat ipsa terra: de parte orientis in terra de me venditore, et de meridie in terra de Sancta Maria sedis Gerunda, et de occiduo affrontat in terra de me comparatore, et de circii affrontat in terra de me venditore; et est modiatia I et habet dextros et alnas LV et medio pede. Quantum infra istas IIII affrontationes includitur sic vendimus vobis totum ab integritate, cum exios et regressios suos, id est, propter precium solidos XXIII, et est manifestum. Quam vero ipsam terram de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos vinditores aut ullus homo qui contra istam cartam venditionis venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit, et in antea ista venditio firma et stabilis permaneat.

Facta carta venditionis III kalendas decembris, anno VI Ugone regnante.

Sig+num Segarius. Sig+num Thedelet, qui istam cartam venditione fecimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Suniarius. Sig+num Longardus. Sig+num Semiarius².

SSS. Sennaudus presbiter, qui istam cartam venditionis scripsit die annoque prefixo vel SSS. quo supra.

1. *Havia de dir* Impuritano. — 2. *Probablement, en l'original*, Sennarius.

539

15 FEBRER 993

ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], JUNT AMB LA CONGREGACIÓ DE SANT PERE DE LA SEU D'OSONA, PERMUTA AMB SENDRED [DE GURB], FILL DEL DIFUNT ANSULF, ELS CASTELLS DE LES ESPASES I ESPARREGUERA I UN ALOU SITUAT EN EL TERME DE GURB A CANVI DE L'ALOU QUE SENDRED TÉ A SANT BOI [DE LLUÇANÈS].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1643, pàgs. 1171-1173.

540

15 FEBRER 993

ELS ESPOSOS SENDRED [DE GURB] I MADRESÈN PERMUTEN AMB SANT PERE DE LA SEU DE VIC I AMB ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], L'ALOU DE SANT BOI [DE LLUÇANÈS] PELS CASTELLS DE LES ESPASES I ESPARREGUERA I UN ALOU SITUAT EN EL TERME DE GURB.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1644, pàgs. 1173-1174.

541

21 FEBRER 993

ELS SACERDOTS MIRÓ, ADALBERT I ESMERAT, JUNT AMB BONADONA, COM A TUTORS I ALMOINERS DEL DIFUNT LLOMBARD, TAMBÉ ANOMENAT BELLSOM, DONEN A SANTA MARIA DE GIRONA UNA PEÇA DE TERRA SITUADA EN EL COMTAT DE GIRONA, «IN EXAMINES, AD IPSA VULPELLERA».

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 188-189, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 65, pàgs. 154-155, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 62.

[I]n nomine Domini. Ego Mirone et Adalbertus sacerdotes et Bonadompna femina et Esmeradus presbiter, advocati qui sumus et tutores vel helemosinarii de quondam Longobardo, quem alio nomine vocant Belshom. Certum quidem et manifestum est quia comendavit nobis sua helemosina et precepit nobis ut scripturam donationis fecissemus de terra sua ad domum Sancta Maria sedis Gerunde, quod ille habebat in iamdicto comitatu, in Examines, ad ipsa Vulpellera. Et affrontat: de oriente in terram de Willelmo, de meridie in terram Gerundelle femine, de occiduo in terra vel in via Sancti Petri, de circi in terra Villelmo vel heredes suos; et est macelatum I.

Quantum infra istas quatuor affrontationes includunt, sic donamus nos helemosinarii ipsa terra ad domum Sancte Marie ab integro, cum omnes exias et regressias earum, sicut nos iuratum et probatum habemus vero asserunt conditiones.

Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra ista scriptura donatione venerit pro irrumpendum, non hoc valeat vendicare quod repetit, sed componat ista terra in duplo cum omni sua inmelioratione, et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis nono kalendas marcias, anno VI regnante Ugone rege.

SSS. Miro, presbiter et helemosinarius, SSS. SSS. Adalbertus, presbiter et helemosinarius, SSS. Sig+num Bonadompna. Nos helemosinarii qui istam donationem fecimus, firmavimus et firmare rogavimus. Sig+num Stephanos. Sig+num Amalrico. Sig+num Marino.

SSS. Sperandeo presbiter, qui istam scripturam donatione scripsi sub die et anno quo supra.

542

2 MAIG 993

ELS COMTES BORRELL [DE BARCELONA-GIRONA] I EMERUDS VENEN A SUNYER, ANOMENAT LLOBET, L'ALOU QUE TENEN A LES VIL·LES DE CERVIÀ [DE TER] I RASET I EN EL TERME D'ESPIELLS, EN EL COMTAT DE GIRONA, PEL PREU DE CINC «PENSAS» D'ARGENT.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del 19 d'abril de 1344, autoritzada pel notari de Girona Pere Reig: Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Cervià, núm. 71. — B. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 107, f. 330, ex O. — C. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 107, f. 331, ex A.

In Christi nomine et eius invicta clementia, enimvero Borrellus, gratia Dei comes et marchio, cum coniux meae nomine Emeruzh, comitissa, vinditores sumus tibi Suniarius, qui nuncupant Leovetus, emptore. Per hanc scripturam vindicionis nostre vindimusque tibi omne alaudem quod habemus in vila que nominant Cerviano atque in vila que dicunt Raredo et in termine de Spizellos. Advenit namque ad me Borrellus per genitores meos vel per voce parentum meorum et per omnesque voces, et ad me Emeruzh per comparatione vel per donatione vel per proprium meum decimum necnon et per omnesque voces. Est namque iamdictum alaudem in comitato Gerundense vel in eius termines. Afrontat quoque de parte orientis iamdictum alaudem in amne que vocitant Cinnanna, de meridie in vico que dicunt Rio Sicco vel in predio Burdilis, de occiduo in fluvio que nominant Far-gale, de circi parte in vila que dicunt Filines vel in alia que nominant Locata.

Quantum infra istas afrontationes includunt, omnia hec vobis vindimus domos cum casas, cur-tis, [terris] et vineis, hortis, pratis, pascuis, silvis, aquis, arboribus, quod pertinet ad vilam de Cervia-no, quantum ibidem habeo vel habere debeo ego et mulier mea iamdicta per qualescumque voces ab omni integritate, cum exios et regressios earum a proprios, in precium pensas quinque de argento mero placibile, quod tu nobis dedisti et nos vinditores manibus nostris recepimus et nihil de ipso precio apud te emptore non remansit, est manifestum.

Quem vero predicta hec omnia superius nominata que nos tibi vindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omni integritate, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris liberam in Dei nomine habeas plenam potestatem faciendi tibi quod volueris cum aditus accessus re-gressusque suos. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc carta vindicionis vene-rit pro inrumpendum, aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare sed componat aut componamus tibi iamdicta omnia in duplo que tibi vindimus cum omni earum immelioratione, et hac vindicio omni tempore suam obtineat firmissimam roborem.

Acta est vindicio VI nonas incoante mensis madius, regnante Ugone rege sexto anno regni, qui pridem dux erat.

In Dei nomine ego Borrellus SSS., gratia Dei comes et marchio, qui hanc vindicione feci et manu propria signum inpressi et testibus idoneis firmare rogavi. In Christi nomine Emeruzh SSS., comitissa, qui consciens sum in ista vindicione per omnesque meas voces et manu propria firmavi et firmare rogavi. SSS. Gocefredus SSS. Sig+num Seniofredus vicecomite. SSS. Vivas, gratia Dei epis-copus, SSS. SSS. Witardus SSS.

SSS. Iohannes, indignus licet tamen levita, qui manu propria hec membrana scripsit et SSS. die et anno prefixo.

JERUSALEM, ANOMENADA GUDRELL, DÓNA AL SEU FILL SUNIFRED, VESCOMTE [DE GIRONA], TOT L'ALOU QUE TÉ EN ELS COMTATS DE GIRONA, OSONA, BARCELONA, BESALÚ, EMPÚRIES I ROSSELLÓ, I EN EL VALLESPÍR, LLEVAT DEL DESÈ QUE TÉ DEL SEU MARIT GUINIGÍS, ANOMENAT MASCARÓ, DIFUNT. FA LA DONACIÓ AMB LA CONDICIÓ QUE SI ODÓ LEVITA, EL-LEMAR I SESMON, GERMANS DE SUNIFRED, TORNA-VEN DE LLUR CAPTIVITAT, LES PROPIETATS S'HAURIEN DE REPARTIR EN PARTS IGUALS ENTRE TOTS ELS GERMANS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Cancelleria, pergs. de Borrell II, núm. 67 (abans arm. Catalunya, sac C, núm. 365). — A. Còpia del segle XI: Barcelona, AR (ACA), Cancelleria, pergs. de Borrell II, núm. 67 dupl. (abans arm. Comtes de Barcelona, sac A, núm. 14).

a. BOTET, *Notes sobre vescomtes*, pàgs. 110-111, nota 4, ex O. — b. UDINA, *El Archivo Condal*, núm. 242, pàgs. 432-434, ex O.

In nomine Domini. Ego Gerosolima, quę vocant Gudrield, tibi Sonifredo, filio meo, vicecomite. Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet nullius cogentis imperio nec suadentis ingenio, sed propria hoc helegit mihi bona voluntas, ut tibi scriptura donacionis facio de omnem alodem meum quod ego habeo vel habere debeo in comitatu Gerundense vel in comitatu Ausonense sive in Barchinonense sive in Bisuldunense vel Impuritano et in comitatu Rosselionense, in Valle Asperi, id sunt, casas, casalis, curtis, curtalís, ortis, ortalis, vineas, vinealis, terras cultas et ermas, silvis, garricis, arboribus pomiferis et inpomiferis, molindinis, molinaribus, aquis aquarum, omnia et in omnibus. Et advenit mihi hec omnia tam per parentorum quam per excomparacione vel per meas luctuosas de filio meo nomine Oddoni, levita, vel de filio meo nomine Eldemari vel de Sesemundi.

Quantum in iamdictos comitatis vel in cunctisque locis habeo vel habere debeo per qualicumque voce, exceptus ipsum decimum quod ego habeo de viro meo condam Winigisi, que vocant Mascharone, vel exceptus hoc quod dare iussero pro anima mea, sic dono tibi ista omnia, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum et cum omni afrontaciones earum, in ea videlicet ratione ut si fratres tui iamdicti reversi fuerint de captivitate, equalem te dividere faciant in iamdicta hereditate; quod si reversi non fuerint, tunc habeas licencia de ipsum alodem quod superius diximus facere quod volueris in Dei nomine habeas potestatem.

Quod si ego donatrice aut ullus homo qui contra ac scriptura donacione aliquem litem intulerit vel minuire voluerit, non hoc valeat vindicare quod inquit sed in duplo tibi exsolvat predictum alode cum sua inmelioracione, et in antea ista scriptura donacione firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta scriptura donacionis II idus iunii, anno VI quod Hugo magnus regnare cepit in Francia.

Sig+num Gerosolima, quę vocant Gudrield, qui hanc donacione feci et testes firmare rogavi. S. Honoratus presbiter. Sig+num Geramias. Sig+num Ermemir.

Miro presbiter, qui hanc carta donacionis scripsit et SSS. cum litteras superpositas in IIº verso sive in tercio, sub die et anno quod supra.

BORRELL, COMTE [DE BARCELONA-GIRONA I URGELL], FA TESTAMENT I NOMENA MARMESSORS DIFERENTS PER ALS COMTATS DE GIRONA, BARCELONA I URGELL. EL COMTE RAMON, FILL D'ELL, EL BISBE GOTMAR, L'ARDIACA LLOBATÓ, L'ABAT AMALRIC, EL VESCOMTE SUNIFRED I TRES PERSONATGES MÉS SÓN NOMENATS MARMESSORS PER AL COMTAT DE GIRONA. FA DIVERSES DONACIONS A NOMBROSOS MONESTIRS I ESLÉSIES DE DINS I DE FORA DELS SEUS DOMINIS. EN ELS COMTATS DE GIRONA I EMPÚRIES, DÓNA BÉNS A SANTA MARIA DE GIRONA, SANT FELIU [DE GIRONA], SANT MIQUEL [DE GIRONA], SANT PERE DE GALLIGANTS, SANTA MARIA DE LES PUELLES, SANTA MARIA I SANT VICENÇ D'AMER, SANT FELIU DE

GUÍXOLS, SANT POL DE MAR I SANT PERE DE RODES. TAMBÉ DEIXA EN USDEFUIT DIVERSOS ALOUS A LA SEVA MULLER, EMERUDS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex *Marca hispanica*, ap. CXLI, cols. 945-947.

545

13 OCTUBRE 993

ELS MARMESSORS I TESTIMONIS DEL TESTAMENT DEL DIFUNT COMTE BORRELL [DE BARCELONA-GIRONA I URGELL] EL FAN PÚBLIC I EL JUREN AMB LES MANS ESTESES DAMUNT L'ALTAR DE SANT JOAN BAPTISTA SITUAT DINS L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE LA SEU D'URGELL. CONFIRMEN LES DEIXES CONTINGUDES EN EL TESTAMENT DICTAT PEL COMTE EL 24 DE SETEMBRE. MORÍ POC DESPRÉS, EL MATEIX MES DE SETEMBRE.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berguedà*.

Regest redactat ex BARAUT, *Els documents*, núm. 233, pàgs. 65-67.

546

17 NOVEMBRE 993

DADIL·LA I EL SEU FILL DOTFRED VENEN A LLOBET, DIT MIRÓ, QUATRE PECES DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VIL·LA LLAMBILLES, PEL PREU DE DOTZE SOUS.

O.* Girona, AD, pergs. de la Pia Almoina, Llambilles, núm. 5. — A. Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 13, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 135, pàgs. 165-166, ex O.

In nomine Domini. Ego Dadil femina et filio suo Docefredus vinditores sumus tibi Lobet¹, que vocant Miro, emtores. Per hanc vinditionis nostre vindimus tibi terras nostras, qui mihi advenit ad me Dadil per meum decimum vel per meum lectuosum et ad me Docefred per parentorum meorum vel per quecumque voce, qui est hec omnia in comitato Ierundense, in villa Nambiles. Qui afrontat ipsa terra qui est ad ipso Puio: de parte orientis in terra de Iohan vel heredes, de meridie in terra comitale, de occiduo in ipsa via, de vero circi in terra d[e]² Stefanus. Et in alio loco, prope ipsa casa de Lobeto, vindimus tibi de ipsa terra cum ipso brucario, et afrontat: de orientis in terra erma comitale, de meridie in terra de me comparatore, de occiduo similiter, de vero³ circi in terra comitale vel de Aribert condam. Et in alio loco, ad ipsa Budiga, afrontat: de orientis in terra de Iohan, de meridie in terra de nostros eredes, de occiduo in terra herema, de vero circi in terra de Elo. Et in alio loco, ad ipso Olmo, afrontat: de orientis in terra erma, de meridie similiter, de occiduo in terra de nostros eredes, de vero circi in terra de Eicono. Quantum infra istas totas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi de ipsas terras ipsas nostras porciones, totum ab integrum, cum exiis et

regresiis earum, in propter precium solidos XII et ipsum precium apud me emptores non remansit, et est manifestum. De nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate faciendi omnia quod volueritis.

Quod si nos vinditores aut ullusque homo vel femina qui contra ista scriptura vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit, sed componamus tibi ipsa omnia in duplo cum omnem suam inmelioratione, et in antea ista scriptur[a]⁴ vindicione firma stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura vindicione XV kalendas decimber, anno VII regnante Ugono rege.

Sig+num Dadil. Sig+num Docefred, qui ista scriptura vindicione fecimus et firmamus et firmare rogavimus. Sig+num Stefanus. Sig+num Ermegel. Sig+num Sendredus.

SSS. Absalon presbiter, qui ista scriptura vindicione scripsit SSS. [die]⁵ et anno quo supra.

1. Lobot O. — 2. *Manca*. — 3. voro O. — 4. *Manca*. — 5. *Manca*.

547

31 DESEMBRE 993

QUINTILÓ VEN A BULGARÀ I A LA SEVA ESPOSA LETGARS UNA VINYA QUE TÉ PER HERÈNCIA EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DE LA VILLA TOR [TERME DE LA TALLADA D'EMPORDÀ], PEL PREU D'UN SOU.

O. Sevilla, ADM, Archivo Histórico, llig. 103, s. n.

a.* SIMÓ, *Aportación*, núm. XIII, pàg. 1035, ex O.

In nomine Domini. Ego Chintilo, femina, vinditrice sum tibi Bulgara et uxor tua Legarda, emptores. Per hanc scriptura vindicionis me vindo vobis vinea mea, qui mihi advenit per parentorum, et est in comitatu Empuritano, in terminio de villa Toro. Qui afrontat: de oriente in ipso seminario qui pergit a monte Agilare, abet dextros XXX; de meridie in vinea Sancta Maria, abet dextro I et medio; de occiduo in terra Sesemundo vel heredes suos, abet dextros XXX; de circi in vinea de vos emptores, abet dextro medio.

Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt, sic vindimus vobis ipsa vinea a dextro qui abet cubitos sex et medium pede, totum ab integrum, cum exio vel regressio suo, propter precium solidus I, tantum quod vos emptores mihi dedistis et ego vinditrice manibus meis recepi, et nihil de ipso precio non remansit est manifestum.

Quem vero ipsa vinea de meo iure in vestro trado dominio et potestate a proprio faciendi exinde quodcumque volueritis. Quod si ego vinditrice aud ullus homo qui contra hanc vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare sed componat vobis in duplo cum sua melioracione, et in antea ista vindicio firmis permaneat omnique tempore.

Facta vindicio II kalendas ianuarii, anno VII regnante Ugo[ne] rege.

Sig+num Chintilo, qui ista vindicio feci et firmare rogavi. Sig+num Ademiro. Sig+num Ansulfo. Sig+num Tassio.

Sig+num Leutarius presbiter, qui ista vindicione scripsit et SSS. die et anno quod supra.

548

31 GENER 994

EL BISBE GOTMAR [DE GIRONA] I ELS ALTRES ALMOINERS DEL DIFUNT ARDIACA OLIBÀ, ANOMENAT LLOBATÓ, DONEN AL MONESTIR DE RIPOLL L'ALOU QUE TENIA EN EL COMTAT DE BERGUEDA, EN EL CASTELL DE PUIG-REIG, A LA VIL·LA DITA LLARDENOSA.

Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berguedà.
 Regest redactat ex ORDEIG, *Dades referents al comte Oliba Cabreta*, núm. 4.

549

31 GENER 994

ADALBERT, ANOMENAT BARET, AMELL PREVERE I GARSÈN, MARMESSORS DE RUDAFREDA, DONEN A SANTA MARIA DE GIRONA UNA PEÇA DE TERRA QUE TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE CEL·RÀ, A CONDICIÓN QUE LA TINGUI EL PREVERE MIRÓ MENTRE VISQUI.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàg. 211, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 66, pàgs. 155-156, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 64.

[I]n nomine Domini. Ego Adalbert, quem vocant Baret, et Amelius¹ presbiter et Garsens femina. Manifestum est enim quia comendavit nobis quondam Rudafredis in sua helemosina et precipit nobis ut scriptura donationis fecissemus ad domum Sancte Marie sedis Gerunde de terra sua quam ille habebat in comitatu Gerundensi, in terminio de Cilrano, in locum quem vocant iuxta ipsa strada, sicuti et facimus, et sunt plus minus quarterades V, in ea videlicet ratione dum vixerit Miro presbiter teneat et possideat, et post obitum suum remaneat ad domum Sancte Marie sicut in ipso iudicio resonat et nos iuratum habemus in serie conditionis. Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra istam scripturam donationis venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vendicare quod requirit sed componat in duplo, et in antea ista donatio firma permaneat modo et omni tempore.

Facta ista scriptura donationis II kalendas februarii, anno VII regnante Ugone rege post obitum Lodovici.

Sig+num Adalberti, quem vocant Baret. Sig+num Gersendis, qui istam scripturam donacionis fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Dominicus. Sig+num Vilfredus. Sig+num Sonifredus.

Amelius presbiter sive helemosinarius, qui istam scripturam donationis scripsit et SSS. die et anno quo supra.

1. Amidius A.

550

28 FEBRER 994

EL COMTE RAMON [BORRELL I DE BARCELONA-OSONA] I LA SEVA ESPOSA, LA COMTESSA ERMESENDA, VENEN A ERMENGARS, ANOMENADA BONADONA, I AL SEU FILL RADULF, LEVITA, L'ESGLÉSIA I LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DE PALAU DE VESA [ROCAFORT], SITUADES EN EL COMTAT D'OSONA O EN EL DE MANRESA. ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], SIGNA L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1670, pàg. 1190.

551

5 MARÇ 994

EL COMTE RAMON [BORRELL DE BARCELONA-GIRONA] I LA SEVA ESPOSA, LA COMTESSA ERMESENDA, VENEN A OTGER UN ALOU O FEU QUE TENEN PER HERÈNCIA I PEL DESÈ EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LA PARRÒQUIA DE SANT ESTEVE DE MADREMANYA, PEL PREU D'UN «TRAVO» EQUIVALENT A DUES UNCES D'OR CUIT.

[O]. Original perdut. — A. Còpia de Bernat, prevere de Cassà de la Selva, del 18 de juny de 1207: Sevilla, ADM, secció Empúries, llig. 43, núm. 5786, ex O.

a.* SIMÓ, *Aportación*, núm. XIV, pàgs. 1035-1036, ex A.

In nomine Domini. Ego Raimundus, gratia Dei comes, et uxori sue Ermessendis, comitissa, venditores sumus tibi Odigario, emptore. Per hac scriptura vindicionis nostre vindimus tibi alaudem nostrum proprium sive feo, id est, casas, curtes, ortos, terras, vineas, garricis, cultum et eremum, que est in comitatu Ierundense, in terminio parrochia Sancti Stephani vocatur Matermania, qui michi advenit Raimundus per genitores meos vel per qualicumque voce et ad me Ermessindis per meum decimum sive per qualicumque voce. Et affrontat hec omnia: de oriente in terminio de Planiles et de meridie in terminio de Torrente, de occiduo in terminio de Biviano, de circi in terminio de Petrenano.

Quantum infra istas totas affrontaciones includunt, sic vindimus tibi predicto nostro alaude sive feo quantum ibidem abemus, totum ab integro, cum exiis et regressiis earum, in propter precium travo I valente uncias II de auro cocto, est manifestum.

Quem vero predicta omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia quodcumque facere volueris. Quod si nos venditores aud ullus homo vel femina qui contra ista vinditioni venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit, set in vinculo componat tibi predicta omnia in duplo cum omnes earum inmelioraciones, et in antea ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura vinditionis III nonas marcii, anno VII regnante Ugone rege.

Sig+num Reimundus, gratia Dei comes. Sig+num Ermessindis comitissa, qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Geriberto. Sig+num Sintulfus. Sig+num Gomarius. Sig+num Sendedus Adarone. Sig+num Hodegarius baptizato.

Sig+num Durandus presbiter, qui ista vinditione scripsit et sub [SSS.] die et anno quo supra.

EL COMTE RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA-GIRONA] I LA SEVA ESPOSA, LA COMTESSA ERMESENDA, DONEN A LA SEU DE SANTA MARIA DE GIRONA LA TORRE QUE TENEN EN EL LLOC DIT PALAU [PALAU-SATOR], QUE FOU DELS GERMANS OLIBÀ I SUNIFRED, JUNT AMB L'ESGLÉSIA DE SANT PERE FUNDADA AL COSTAT DE LA TORRE I AMB UNS ALOUS SITUATS EN EL COMTAT DE GIRONA, ELS QUALS FOREN DELS GERMANS SUSDITS I ARA ELS TÉ SUNYER. TAMBÉ LI DONEN UNS ALOUS SITUATS EN EL TERME DE SANT FELIU DE BOADA, ELS QUALS FOREN D'ERMETRUIT I DE REVELL I ARA ELS TÉ GUIFRÉ DE «RIONER», I L'ALOU DE MOLLET, EL QUAL FOU D'OLIBÀ I ARA EL TÉ SUNYER.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 68-70, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 67, pàgs. 156-157, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 65.

Molts anys després, entre 1051 i 1058, la comtessa Ermesenda retornà a la seu de Girona, entre altres béns que tenia retinguts, la torre de *Palacio* (vegeu MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 120, pàgs. 239-241), de manera que la torre de *Palaz* s'ha d'identificar amb la de Palau [Palau-sator] i no pas amb la de Pals.

[I]n nomine Domini. Ego Raimundus comes et uxor mea Ermesens, comitissa, donatores sumus Deo et Sancta Maria sede Gerunda ipsa turre que est in locum qui dicitur Palaz, que fuit de Olibano et de Soniofredo, fratre suo, simul cum ipsa ecclesia Sancti Petri que est fundata iuxta ipsa turre, cum omnes res que ad ipsam ecclesiam pertinent vel pertinere debent et cum ipsos alodes qui sunt in comitatu Gerundense, qui fuerunt de Olibano iamdicto et cum fratre suo Seniofredo, quod Suniarius hodie tenet, id sunt, casas, casalibus, curtes, curtilibus, ortis, ortalibus et terras et vineas, arboribus, cultum et heremum, quantum dici vel nominari potest, quod sunt de supradictos fratres vel quod Suniarius hodie tenet. Hec omnia suprascripta tradimus et donamus nos, ego Raimundus suprascriptus et uxor mea, ad domum Sancte Marie suprascripte ad proprio iure perpetuo.

Et donamus ad supradicta sede ipsos alodes qui fuerunt de Ermetrude femine sive de Ravello¹, qui sunt in terminio de Buada vel in parrochia² Sancti Felicis vel quod Guifredus de Rioner hodie ibi tenet, id sunt, casas, casalibus³, curtis, curtilibus, ortis, ortalibus, arboribus, terras et vineas, cultum vel heremum, ad proprium.

Et donamus ego Raimundus suprascriptus et uxor mea suprascripta ad suprascripta sede ipsum alodem de Molleto, quod fuit de Olibano, quod hodie tenet Suniarius qui fuit filius de Gardittia femina, id sunt, casas, casalibus, curtis, curtilibus, ortis, ortalibus, curtibus⁴, terras et vineas, cultum vel heremum, quantum Suniarius hodie ibi tenet. Hec omnia suprascripta advenit ad me Raimundo per parentorum meorum vel qualicumque voce, ad me Ermesens per meum decimum.

Et nos ista omnia suprascripta donamus et tradimus a proprio ad supradictam sedem sine fraude et sine ulla reservatione, cum exiis vel regressiis earum et cum illorum affrontationes. Quod si nos donatores aut ulla persona hec scriptura venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vindicare quod repetit sed in duplo componat hec omnia superius scripta, et in antea ista donatio firma et integra permaneat modo vel omnique tempore.

Facta donatione nonas aprilis, anno VII regnante Ugone rege, qui dudum fuerat dux.

Sig+num Raimundus comes. Sig+num Ermesens comitissa, nos qui hanc donationem fecimus et firmare rogavimus. SSS. Arnulfus, acsi indignus episcopus et abba, SSS. SSS. Oliba archilevita. Adalbertus levita SSS.⁵ Sig+num Oliba. Sig+num Guisadus. Sig+num Stephanus. Sig+num Seniulds.

Ferreolus levita, qui istam scripturam donationis scripsit die et anno SSS. quo supra.

1. Tavello A. — 2. barrochia A. — 3. in terminio de Buada... casalibus, *repeteix* A. — 4. curribus A. — 5. *Repeteix la signatura* A.

553

7 ABRIL 994

L'ABAT OTGER I ELS MONJOS DEL MONESTIR DE SANT POL DE MAR VENEN A OTGER TERRES I VINYES SI-TUADES EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DEL VILAR DE RAMIÓ, EN EL LLOC ANOMENAT EL CA-VALLÓ [TERME DE CANET DE MAR], PEL PREU DE CINC MANCUSOS. A LA MORT DEL COMPRADOR I DELS SEUS FILLS, L'ALOU RETORNARÀ A LA PROPIETAT DEL MONESTIR. AMB ELS DINERS OBTINGUTS D'AQUESTA VENDA, EL MONESTIR COMPRA AL COMTE RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA-GIRONA] UNA VINYA A LA MANOLA [TERME DE PINEDA DE MAR].

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Montalegre, núm. 15. Pergamí tacat i amb forats a la part superior.

a. PONS I GURI, *Diplomatari*, núm. 7, pàg. 372, ex O. — b. PÉREZ, *Diplomatari*, núm. 17, pàgs. 41-42, ex O.

In nomine Domini. Ego Audegarius abba cum monaccis [cenobii Sancti Pauli de Maritima vinditores sumus tibi] Audegario, emtore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi terr[as] et vineas cultas et ermas, in eius videlicet ratione ut in diebus vite tue teneas et possideas tu et filiis tuis legitimis et post obitum tuum vel de filiis tuis rendere faciatis ipsas terras et vineas ad domum Sancti Pauli cenobii cum ipsa scriptura ab omni integritate. Qui advenit ipsum alaudem ad domum Sancti Pauli vel ad nos vinditores de Avionio deodato, qui fuit condam, et est ipsa hec omnia superscripta in comitatum Gerundensem, in terminio de villare Ramioni, in locum que dicunt ad ipsos Cavaliones. Et afrontat: de oriente in domum Sancti Felicis ecclesia Pin[e]ta¹, de meridie in undas maris, de occiduo in torrente Malo, de circi ad ipsa Cruce.

Quantum in istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus tibi infra hec omnia superius scripta, cum exiis et regressiis earum, propter precium mancosos V, unde emimus ipsa vinea de Amindol et de ipso comite Reimundo, quod tu emtor nobis dedisti et nos vinditores manibus nostris presente accepimus, est manifestum.

Quem vero predicta ista que hec omnia que nos vobis vindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem. Quod si nos vinditores aut alius abba aut aliis successoribus nostris qui contra hanc ista scriptura venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare set componat aut componamus ista hec omnia superius scripta cum illorum inmelioracione, et in antea ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta karta vindicionis VII idus aprilis, anno VII regnante Ugo rege.

SSS. Audegarius, Dei nutu abba, qui ista vindicione feci et firmare rogavi.* SSS. Wadamirus monachus.* Sig+num Adroario. Sig+num Seniofredo. Sig+num Egiga.

SSS. Teudericus monachus, qui ista vindicione scripsit et SSS. die et anno quod supra.

1. *Manca*.

554

7 SETEMBRE 994

EL BISBE GOTMAR I ELS CANONGES DE LA SEU DE GIRONA PERMUTEN AMB SUNYER, ANOMENAT LLOBET, I AMB LA SEVA MULLER AVIerna UNES CASES, SET MUJADES I MITJA DE TERRA I DUES VINYES QUE LA SEU GIRONINA TÉ PER DONACIÓ D'UNIFRED EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VILLA CERVIA [DE TER], EN EL LLOC ANOMENAT ÈSPIELLS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Cervià, núm. 74. Pergamí deteriorat.

a. To, *El monestir*, ap. 2, pàgs. 197-199, ex O.

Textus legalium scripturarum insonat ut de ecclesiasticis rebus proprio consentiente episcopo vel clericis uniuscuiusque ecclesie commuta[tio nostre sedi]s ecclesiasticę fiant, quatinus et [congruus honor ecclesias]ticus resultet, et qui comutant minime graviter videatur se sustinere dispendio. Igitur ego in Dei nomine Gondemarus, [sancte sedi]s Gerundensis ecclesie humilis episcopus, [prospiciens iuxta pe]titionem homo nomine Soniario, quod vocant Lobeto, et uxori sue Avierna, qualiter a nobis petiit ut comutari sibi casas cum curtes et ortos et [terras] et vineas et arboribus pro suas terras quod ille [nobis dedit] per scripturam commutationis. Et ego supradictus episcopus, unacum consensu canonicorum nostrorum vel relicorum bonorum hominum assensu prebentes, de[crevim]us hanc scripturam commutationis nostre equo animo fieri atque legaliter roborare.

Dono itaque in ac commutatione terras et vineas cum casas et curtes et ortos et ar[bor]ibus qui sunt in comitato Gerundense, in villa Cirviano vel in locum que vocant Spizells vel in illorum termines, que dedit Unifredo proprio suo bono animo predic[ta ecclesi]a. Et afrontat ipsa una casa: de orientis in terra de te iamdicto Lobeto, cum curte et orto et arboribus qui ibidem sunt, et de meridie in terra Sperandeo, et de occiduo similiter, [et] de circi in terra Sancti Genesii. Et alia casa cum ipsos clausos afrontat: de orientis in terra Goltred, de meridie in terra Goltred vel heredes suos, de hocciduo in terra de Lobeto, de circi in ipsa stra[da]. Et alia terra afrontat: de orientis in terra Lobeto, de meridie in terra Sancti Genesi, de hocciduo similiter vel in terra de Brunigide femina, de circi in ipsa strada. Et alia terra afrontat: de orientis in terra de Brugera, de meridie similiter, de hocciduo in terra de Lobeto, de circi in terra Arnulfo. Et alia terra afrontat: de orientis in terra de Fredislo presbitero, de meridie in terra Gudofred, de hocciduo in terminio de Spizells, de [circi] in terra Sancti Genesii. Alia terra afrontat: de orientis in terra Riculfo, de meridie in terra Sancti Petri Rodas, de hocciduo in terra Sabron, de circi in terra Lofred. Et alia terra afrontat: de orientis in terra Fredis[clo] presbitero, de meridie in terra Arnulfo, de hocciduo in terra Sancio et Raniola, de circi in terra Lobeto. Et alia terra afrontat: de orient in terra de Vitale, de meridie in vinea de Guiziza, de hocciduo in terra Vidal, de circi similiter. Alia terra afrontat: de orientis in terra Sancti Ge-

nesii, de meridie similiter, de hocciduo in ipsa strada, de circi in terra Riculfo. Alia terra afrontat: de orientis in terra Arnulfo, de meridie similiter, de hocciduo in terminio [de] Spizells, de circi in vinea de Lobeto. Alia terra afrontat: de orientis in ipsa strada, et de meridie in terra de Lobeto, de occiduo in terra Igylo femina, de circi in terra de Lobeto. Et ipsa vinea afrontat: de orientis in vinea de Lobeto, de meridie similiter, de hocciduo in terra de Lobet, de circi in terra de Witiza vel in monte ermo.

Hec igitur omnia superius scripta que infra istas afrontationes resonant, pro tua commutatione tibi [...] abendi, commutandi seu vendendi necnon et donandi cuicumque volueris licentiam et potestatem tam tu quam successores tui perpetualiter abeas. Ex ac autem commutatione II^{as} scripturas fieri iussimus, ex quibus I^a vobis nostra manu et clericorum nostrorum firmata tradimus, alia vero vobis supradicto Lobeto et uxori tuę vel ceterorum bonorum hominum roboratam recipimus.

Si quis autem contra hanc scripturam nostre comutationis venire vel aliquid molestum agere et istam scripturam inrumpere conaverit, hoc quod repetit vindicare non valeat, sed insuper sit vobis culpabilis et heredes vestri tam ego episcopus quam successores mei semper solvere vobis et heredibus vestris ista omnia superius scripta cum omnibus ad illa pertinentibus in duplo quantum ad eo tempore inmeliorata fuerit, et in antea ista scriptura in omnibus obtineat roborem. Et sunt ipsas terras suprascriptas modiatas VII et media et de vinea modiadas II.

Concreta est hac scriptura commutationis VII° idus setember, anno VIII quod Ugo rex Francorum sumsit exordium.

SSS. Gondemarus, gratia Dei hacsí indignus episcopus SSS.,* qui ista comutatione fecit et firmare rogavit. Rodestagnus levita SSS.* Wilemus archilevita SSS.* Petrus archilevita SSS.* SSS. Aiz archilevita SSS.* SSS. Aiabertus levita SSS.* Argemirus presbiter et sacrista SSS.* SSS. Arnulfus, gratia Dei episcopus acsi indignus et aba.* SSS. In Dei nomine Richarius presbiter, capud scole Sanctę Marie, SSS.* Witardus archilevita SSS.*

Miro presbiter, qui ista comutatione scripsit, cum litteras superpositas ubi dicit «uxori sue Avierna» et in alio loco ubi dicit «uxori tue», et SSS. die et anno quod supra.

555

[985-994]

EL BISBE GOTMAR [DE GIRONA], JUNT AMB CANONGES, MONJOS I PREVERES, S'ENCOMANA A LES RELÍQUIES DE LA VERA CREU, DEL SANT SEPULCRE I DE DIFERENTS SANTS QUE HA DIPOSITAT DINS L'ALTAR DE L'ESGLÉSIA DE SANT PERE DE MARTORELL [TERME DE MAÇANET DE LA SELVA].

[O]. Original perdut. — A. Còpia de 1479: Girona, AD, Quesitòries 5, f. 152.

a. MARQUÈS, *Les actes*, pàgs. 151-156, ex A. — b.* ORDEIG, *Les dotalties*, I, núm. 120, pàg. 284, ex A.

El bisbe Gotmar, que encara actuava el 7 de setembre de 994 (Doc. 554), degué morir a les acaballes del mateix any perquè el 28 de gener de 995 ja era bisbe de Girona l'abat Odó de Sant Cugat del Vallès (Doc. 558).

Hic sunt reliquie sanctorum martirum qui passi sunt sub Diocletiano et Maximiano, reliquie de ligno Domini, de sepulcro Domini, de sanctas Massas, de cruore sancti Felicis et sancti Vincentii et sancti Uberti et sancti Lamberti et de sancta Eulalia, de sancta Cecilia.

Decem verba legis. «Audi, Israel: Dominus Deus tuus, unus est»¹. «Non occides, non mecaberis, non furtum facies, non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium, non concupisces rem proximi tui»², «sed time Dominum Deum tuum»³.

Gondemarus episcopus cum omni congregatione sibi commissa tam canonica quam monastica. Vicarius presbiter cum omnibus parentibus suis vivis et deffunctis. Argimirus presbiter.

1. Deut. VI, 4. — 2. Ex. XX, 13-17; Deut. V, 17-21. — 3. Deut. VI, 2.13; X, 20.

556

20 GENER 995

L'ARDIACA GUITART DÓNA A SANTA MARIA DE GIRONA, PER A DESPRÉS DE LA SEVA MORT, LES CASES QUE HERETÀ DEL SEU ONCLE LLOBATÓ A LA CIUTAT DE GIRONA, AL COSTAT DEL PALAU EPISCOPAL, PERÒ N'EXCEPTUA L'HOSPICI DE POBRES I PELEGRINS QUE FÉU CONSTRUIR EL SEU ONCLE LLOBATÓ.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàgs. 319-320, ex O.

a. VILLANUEVA, *Viage*, XIII, ap. XXI, pàgs. 256-257, ex A. — b. MARQUÈS, *Apuntes históricos*, ap. III, pàgs. 293-294 (amb data de 994), ex A. — c. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 68, pàgs. 157-159, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 66. — ORDEIG, *Dades referents al comte Oliba Cabreta*, pàg. 28.

[I]n nomine Domini. Ego Guitardo archilevita donator sum domum Sancta Maria sedis Gerunda. Manifestum est enim quia placuit animis¹ meis et proemptissime placent, ut pro remedium anime mee et remedium animae avunculi mei Lobathonis condam cartam donationis fecissem ad tibi iamdicta Domini nostri Ihesu Christi genitrice Sancte Marie de domibus meis in quo nunc habito et dego, sicuti et facio. Dono namque tibi per huius donationis indaginem ipsas meas domos noviter constructos que ego habeo infra muros de Gerunda civitate, iuxta cellarium atque cenaculum episcopale, qui michi advenit per mercedem largitionis quod michi fecit predicto avunculo meo bone memorie quondam Lobatono, cuius memoria in benedictione sit semper, seu per quamcumque voce. Que affrontat ipsum mansum vel domum, cuncta sui officina: de parte orientis in via et platea que pergit ad Gerundella, de meridie similiter in via et in platea predictae civitatis qui ambit ea, de occiduo in casas de Goltredo levita et Guifredo sacerdote, de circi in coquina et curte et solario episcopale.

Quantum istas affrontationes totidem includunt cum solos et superpositos, cum guttis et stilliniis, cum curtibus et diversis officiniis atque hedificiis, sic dono ea omnia ad tibi supralibata virgine sancta Dei genitrice Maria ab omni integritate, simul cum exiis et regressis earum, exceptus ipsa xenodochia que ad pauperum ac peregrinorum hospitia supralibato avunculo meo Lobaton iussit construere, et est manifestum.

Que vero predicta domo universaque eius pertinentia que supra resonat, que tibi gloriosa dono atque concedo, de meo iure in tuo trado, ita ut in diebus vite mee teneam eum et possideam quiete et secure et sine aliqua inquietudine quamdiu vixero, et post obitum meum remaneat ad tibi prelibata virgine Sancta Maria cum omni integritate, et quicquid exinde servi tui voluerint gerere et facere, plenissimam in omnibus licentiam habeant et perfluant, quemadmodum et de aliis mu-

nificentis sedis tue pertinentibus. Quod si ego donator aut ullus aliquis homo qui contra hoc venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare sed componat aut componam tibi suprataxata omnia in quadruplum prout patres sancti sanxerunt, et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Acta donatione XIII kalendas februarii, anno VIII regnante Hugone rege, qui dux fuerat priorem.

Guitardo, qui ista donatione feci et firmare rogavi. Arnulfus, acsi indignus gratia Dei episcopus et abbas, +. Aiz archipresbiter SSS. Fredarius² SSS.

+ Bonushomo levita scripsit et SSS. die annoque prefixo.

1. amicis A. — 2. Eredarius A.

557

25 GENER 995

LES DONES ANLÓ I AL-LIÓ VENEN ALS ESPOSOS GISCAFRED I QUIXOL UNA TERRA ERMA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LA VILA LLAMBILLES, EN EL LLOC DIT «AD IPSA VALLE», PEL PREU D'UN SOU.

O.* Girona, AD, pergs. de la Pia Almoina, Llambilles, núm. 8. — A. Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 19v, ex O.

a. MARTÍ, *Collecció*, núm. 140, pàg. 168, ex O.

In nomine Domini. Ego Anllo et Allio, feminas, vinditrices sumus vobis Gischafredus et uxori tue Chixul, emptores. Per hac scriptura vendicionis vendimus vobis terra erema que est in comitatu Ierundense, in terminio de villa Lambinlolas, et ubi dicunt ad ipsa Valle, que nobis advenit per parentorum nostrorum. Que afrontat: de parte orientis in terra de nos vinditrices vel eredes, de meridie in terra de Bellelo, de occiduo in terra de Wadallos vel eredes, de vero circi in terra comitale.

Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic vendimus vobis terra nostra propria, cum exio et regresio suo, in propter precium solido I, et de ipso precio apud te emtore non remansit, et est manifestum, de nostro iure in vestro tradimus dominio a potestatem faciendi omnia quod voveritis.

Quod si nos venditores aud ullusque homo vel femina qui contra ista scriptura vendicione pro inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare quod pecierit, sed componat vobis in duplo ipsa terra cum sua imelioracione, et in antea ista scriptura vendicione firma stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista scriptura vendicione VIII kalendas februarii, anno VIII regnante Ugone rege.

Sig+num Anllo. Sig+num Allio, feminas, que ista scriptura vendicione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Exatar. Sig+num Ermenisclo. Sig+num Lobaton.

SSS. Absalon presbiter, qui ista scriptura vendicione scripsi et SSS. die et anno quo supra.

558

28 GENER 995

ELS ESPOSOS GELMIR I GONSALVA VENEN A ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, UNA VINYA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL MATEIX TERME DE SANT CUGAT, PEL PREU DE SIS SOUS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 303, pàg. 255.

559

1 FEBRER 995

MARMESSORS I TESTIMONIS FAN PÚBLIC EL TESTAMENT DEL BISBE VIVES [DE BARCELONA], EN EL QUAL, ENTRE ALTRES DEIXES, DÓNA A AMAT L'ALOU QUE TENIA EN ELS COMTATS DE GIRONA I EMPÚRIES, A VULPELLAC. GOTMAR, BISBE DE GIRONA, HAVIA SIGNAT EL TESTAMENT PER IMPOSSIBILITAT DEL TESTADOR, QUE MORÍ EL PASSAT GENER.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex UDINA, *La successió*, núm. 44, pàgs. 191-195.

560

5 FEBRER 995

L'ABAT SUNYER I LA CONGREGACIÓ DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE ROSES PERMUTEN AMB ELS ESPOSOS GUISTREMIR I BEL-LUÇA, ANOMENADA GRUDELL, UNA TERRA QUE EL MONESTIR TÉ EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VILLA PARETS [D'EMPORDÀ]. EL BISBE ODÓ DE GIRONA SIGNA L'ESCRITURA.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, Cartoral de Santa Maria de Roses, f. 5, ex O. — B. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 107, ff. 423v-424, ex A.

a. *Marca hispanica*, ap. CXLIV, col. 951, ex A. — b. MARQUÈS, *El cartoral de Santa Maria de Roses*, núm. 27, pàgs. 51-52, ex A.

RE: *Marca hispanica*, col. 416. — *España Sagrada*, XLIII, pàg. 145. — VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 85, i XIV, pàg. 237.

Textus legalium scripturarum insonat ut de ecclesiasticis rebus proprio consenciente episcopo vel clericis uniuscuiusque ecclesie conmutacionis terris vel vineis ecclesiastice fiant, quatinus et congruus honor ecclesiasticus resultet, et qui conmutavit minime gravi videantur resustinere dispendio.

Igitur ego in Dei nomine Soniarius abba, cum cuncta congregacione Sancta Maria cenobio quod dicitur Rodis, comutatores sumus vobis Guastrimiro et uxori tue Bellucia, que dicunt alio nomine Grudelds, conmutamus vobis alodium quod nos abemus in comitatu Bisuldunense, in termino de Sancta Leocadia et in villa que dicunt Parietes, qui nobis advenit per vocem Sancte Marie iam su-

pranominata vel per vocem Guifredi abbatis qui est condam, per scripturam donacionis quod ille fecit ad iamdicta Sancta Maria iam supratata de ipsa terra. Qui affrontat ipsa terra: de parte orientis in terra de iamdicta Sancta Maria et abet dextros XXV, et de meridie in ipsa strada qui pergit a castro Bisulduno vel Impurias civitate et abet dextros X, et de occiduo in ipsa carraria de ipsa villa iamdicta et abet dextros XXV, et de circi in terra de Sancta Maria iam supranominata et abet dextros X; et abet ipso dextris cubitos sex et medio pede.

Quantum infra istas quattuor affrontationes includunt, sic conmutamus vobis pro ipsa terra pro vestra conmutacione que ad vos recepimus perpetualiter abendi, vindendi, donandi, conmutandi vel quecumque ex ea volueritis facere licenciam abeatis tam vos quam successores vestri perpetualiter in omnibus firmam. Ex hac autem comutacione duas scripturas fieri iussimus, ex quibus una ad vos firmam tradimus manus nostras et bonorum hominum roborata, alia vero ad vos supradicti Guistrimirus et uxori tue Grudelds, que vocant Belucia, vel bonorum hominum roboratam recepimus.

Si quis autem hanc scripturam conmutacionis venire vel aliquid molestum agere et ipsam scripturam infringere conaverit, hoc quod repetit vindicare non valeat set componat vobis ipsum alodem superius scriptum in duplo quantum ab eo tempore inmelioratum fuerit cum exiis et regressiis suis.

Concreta est hec scriptura conmutacionis nonis februarii, anno VIII regnante Ugone rege.

Soniarius abba SSS., nos qui ista carta conmutacionis fecimus et firmare rogavimus. SSS. Odo, hactenus indignus gracia Dei humilis episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie, SSS. Sendredus presbiter SSS. Sig+num Dodo. Sig+num Constancius. Sig+num Bonissimus. Sig+num Blidgarius. Sig+num Segofredus. Sendredus monachus, presbiter. Benedictus ipodiaton SSS. Soniarius subdiaconus. Sig+num Miro. Iohannes levita SSS. Adalbertus presbiter et monachus SSS. Sig+num Baron. Sendredus monachus. Sig+num Soniarius.

Soniefredus levita, qui ista carta comutacionis scripsit et SSS. sub die et anno quod supra.

561

17 ABRIL 995

ELS ESPOSOS FRANÇÓ I GALÍCIA DONEN AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON UNA VINYA QUE TENEN A LA VALL DEL CONFLENT, EN EL TERME DE LA VILLA SAORRA, EN EL LLOC ANOMENAT «TOROPILADO».

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest redactat ex MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCIII, pàg. 240.

562

24 ABRIL 995

SUNYER DÓNA AL MONESTIR DE SANT BENET I SANT VICENÇ DE CASTRES [DEPARTAMENT DE TARN] L'ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DE VILACOLUM [TERME DE TORROELLA DE FLUVIÀ]. ALHORA, JUNT AMB TULLA I EUGÈNIA, VEN AL MATEIX MONESTIR UNES TERRES SITUADES EN EL TERME DE VILAMACOLUM PEL PREU DE CINQUANTA SOUS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Barcelona, AR (ACA), Monacals, Girona, carp. 154, s. n.

In nomine Domini. Ego Suniarius donator sum Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Vincencio qui sunt in locum que dicitur Castras, que alio nomine vocatur Bella Cella. Certum quidem et manifestum est quia placuit animis meis et placet, nullis quoquegentis imperio nec in suadentis ingenio, sed propria ex spontanea hoc elegit michi bona voluntas ut scriptura donationis facio ad domum Sancti Benedicti de ipsum meum alodem qui est in comitatu Emporitano, in terminio de Monte Cellario, que dicunt villa Columbi.

Sic dono vel trado casa I cum curte vel cum suo supraposito et cum ipso ferragenale que ibidem est et terras in V^e locis et sexterada I de vinea, totum ab integrum, cum ingresiis et regressiis earum in aderato et definito, propter remedium anime mee. Et in alio loco, in terminio de villa Mucorumbi, ipsa porcione de Tuille femine et Suniario et de Augenia femina, de terras in III locis que sunt in vinario condale.

Quantum infra istas totas afrontaciones includunt, sic vendimus ipsum alodem nostrum totum et ab integrum, cum exiis et regressiis earum in aderato et definito, propter precium solidos L.

Quod si ego donator aut nos venditores aut ullus homo qui contra hanc scripturam donatione venerit ad inrumpendum aut inquietare voluerit, in primis iram Dei inveniat et a liminibus sanctis Dei ecclesiis extraneus fiat et cum Iuda Scariotis participationem habeat, et in antea ista scriptura donacio firmis et stabilis permaneat omni tempore.

Facta scriptura donatio VIII° kalendas madii, anno VIII° regnante Ugone magno, qui fuit dux Francorum.

Sig+num Suniarius, qui ista scripturam donatione fecit et firmare rogavit. Sig+num Tuille femine. Sig+num Augenia femina. Sig+num Ostallus. Sig+num Teodosius. Sig+num Guistrimirus.

Andalus presbiter, qui ista scriptura donatio scripsit et SSS. sub die et anno quo supra.

563

21 MAIG 995

ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, PERMUTA AMB ELS ESPOSOS AMELL I GODGEVA UN MOLÍ, UNA CASA I DUES PECES DE TERRA QUE EL MONESTIR TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE LAVIT, PER UNA MUJADA DE VINYA «AD IPSO LUDUNO» I UNA UNÇA D'OR.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 304, pàgs. 255-256.

564

10 JUNY 995

ELS ESPOSOS GUILLEM I CUSCA VENEN A ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, DUES PECES DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL VALLÈS, PEL PREU DE SIS MANCUSOS D'OR.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 305, pàgs. 256-257.

565

5 OCTUBRE 995

ELS ESPOSOS ICARI I ESCOLÀSTICA DONEN AL MONESTIR DE SANTA MARIA DE ROSES L'ALOU QUE TENEN EN EL COMTAT I TERME DE PERALADA, A SANT SADURNÍ DE RUSTIÀ.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, Cartoral de Santa Maria de Roses, ff. 8v-9, ex O.

a. MARQUÈS, *El cartoral de Santa Maria de Roses*, núm. 51, pàg. 70 (amb data de 996), ex A.

In nomine Domini. Ego Icarius et uxor sua Scolastica. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut scriptura donacionis fecissemus ad domum Sancte Marie cenobii Rodas de alodem nostrum, sicuti et facimus, quod nos habemus in comitatu Petralatense, in termino de Petralata, in locum que vocant Sancti Saturnini de Rusticiane, ipsas pecias duas de terra qui ibidem sunt, que dicunt ipsos Quadrons, cum illorum affrontaciones, cum exiis et regressiis earum, totum ab integrum, et advenerunt omnia superius scripta ad me Icario per meum parentorum et ad me Scolastica per meum decimum.

Quem vero hec omnia superius scripta de nostro iure in potestate et dominacione ad domum Sancte Marie tradimus abendi in perpetuum. Quod si nos donatores aut nullus homo contra hanc ista donacione vel tradicionem venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit set componat ista omnia superius scripta in duplo, et in antea ista scriptura donacionis firma permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donacionis III nonas octubris, anno VIII regnante Ugone rege.

Sig+num Icarius. Sig+num Scolastica, qui ista scriptura donacionis fecimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Miro. Sig+num Dode. Sig+num Enegone. Sig+num Bonifilio. Sig+num Seniofredus.

[...]remesus presbiter, qui ista scriptura donacione vel tradicionem scripsit et SSS. die et anno quod supra.

566

5 DESEMBRE 995

CELDÒNIA VEN ALS ESPOSOS GISCAFRED I QUIXOL UNA TERRA QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LLAMBILLES, EN EL LLOC DIT «AD IPSA VALLE», PEL PREU DE TRES SOUS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 15, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 141, pàgs. 168-169, ex A.

In nomine Domini. Ego Celidonia femina venditrix sum vobis Guiscafredus et uxori sue Xisulen. Per hanc scripturam venditionis mee vindo vobis terra mea et hereditate propria, que mihi advenit per lectu[o]sa¹, et est predicta terra in comitatu Gerundense, in terminio de Nambillas vel ubi dicunt ad ipsa Valle. Et affrontat predicta terra: de parte orientis in terra de Dadils femina vel eius

heredes, de meridie in terra de Ferimina femina vel eius heredes, de occiduo in terra de nos emptores, de vero circi in terra de Innadal vel eius heredes.

Quantum infra istas quatuor affrontationes includitur, sic vendo vobis predicta terra ipsa mea hereditate quam hereditare debeo per qualemcumque vocem vel auctoritate, cum exio et regressio suo in propter precium solidos III, et de ipso precium apud vos emptores non remansit est manifestum, de meo iure in vestro trado dominio ac potestatem faciendi omnia que volueritis.

Quod si me venditrice aut ullusque homo vel femina qui contra istam scripturam venditionis venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vendicare quod pecierit sed componat vobis in duplo predicta terra cum sua inmelioratione, et in antea ista scriptura venditionis² firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura venditionis V idus decembris, anno VIII regnante Ugone rege.

Sig+num Celidonia femina, qui istam scripturam vendiciones fecit et firmare rogavit. Sig+num Guiscalfredus. Sig+num Soniario. Sig+num Scruva.

SSS. Absalon presbiter³, qui istam scripturam venditionis scripsi die et anno SSS. quo supra.

1. lectusa A. — 2. donationis A. — 3. prespiter A.

567

[988-995]

ELS MONJOS [DE SANT PERE DE BESALÚ] I ELS PARENTS I BENEFACTORS DEL MONESTIR, ENTRE ELS QUALS LA COMTESSA ERMENGARS [DE BESALÚ] I ELS SEUS FILLS, S'ENCOMANEN A LA PROTECCIÓ DE SANT PATRÓ.

O. Montserrat, AM, pergs. de Besalú, s. n. Pergamí molt deteriorat, trobat dins l'arca de relíquies de sant Patró, a l'església de Sant Pere de Besalú.

a.* JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris*, núm. 16, pàgs. 24-25, ex O. Transcripció d'A. M. Mundó.

RE: CONSTANS, *El Abad Dodó de Besalú*.

Com que en el text no consta el comte Oliba Cabreta, que l'any 988 es retirà al monestir de Montecassino, on morí, el document s'ha de datar entre la data susdita i la del traspàs de la comtessa Ermengars, que hagué de tenir lloc entre el 2 de gener de 995 (vegeu JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris*, núm. 17, pàgs. 25-26) i l'1 de gener de 996 (Doc. 568).

Dodo abba, cum omnibus parent[ibus] suis tam vivis quam et defunctis. Amalricus le[vita], cum omnibus parentibus suis tam vivis quam et defunctis. Vigila presbiter, cum omnibus parentibus suis. Bonifilius presbiter. Petrus monachus, cum omnibus parentibus suis. Gultredus monachus, cum parentibus suis. Oliva monachus, cum parentibus suis. Wiscafredus monachus, cum omnibus parentibus suis. Arnaldo monachus, cum omnibus parentibus suis. Seniofredus monachus, cum omnibus parentibus suis tam vivi[s] quam et defunctis. Du[r]and[us] monachus, cum] omnibus parentibus [suis. cum omnibus pare]ntibus suis. Argemirus monachus. [.....]¹ monachus. Languardus monachus. L[.....]². Teudericus levita. Fru[nimius?] monachus. [.....]³ monachus. Duran[dus] monachus. Se[....] monachus.] monachus. Tedredus monachus. Moratonus presbi-

ter. [.....] monachus. S[en]iofredus monachus. Tulgas monachus. Lob[ato] levita. [..... El]dericus presbiter cum omnibus parentibus suis tam vivis quam et defunctis. Oriol presbiter. Oriol cum uxore sua Eldiades, cum omnibus parentibus suis illorum tam vivis quam et defunc[t]is. Ermengards comitissa cum filiis et filias, cum omnibus par[enti]bus suis tam vivis quam et defunctis. Suniarius presbiter, cum [omni]bus parentibus suis tam vivis quam et defunctis. Truitarius cum uxore sua, cum filiis et filias et cum [omnibus parentibus suis illo]rum tam vivis [quam et defu]nctis. An[.... cum uxore sua]ia, cum filiis [suis et cum] omnibus parentibus [suis tam vivis] quam et defunct[is]. M]i]ro. Ihoannes. Walatrud[...]. Ermetrutes [femina]. Odegarius levita. Wilel[mus levit]a. Hacfredus. Pul[.....]melius⁴. Wifredus. Bernar[dus defu]ncti. Oseiza defuncti. Galindus. Amalricus. Senderedus. [.....⁵, cum u]xo[re sua. ...] Seniofre[dus ...]ges[...] cum u[xore sua ...]. Tassius sa[cerdos]. S[.....⁶, dia]chonus defuncti. ⁷ ...]alardus subdiachonus defuncti. G[ui]fredus, cum omnibus parenti[bus s]uis tam vivis quam et defunctis. Eldeguanda.

Miro episcopus defunc[tus]⁸. Galindus [cum uxore] sue Sesnand[e, cum om]nibus parent[ibus] suis tam vivis quam et defun[ctis]⁹.

Amaldeus monachus, cum omnibus parentibus suis tam vivis quam eciam et defunctis¹⁰.

1. Dos noms desapareguts, segons a. — 2. Dos noms desapareguts, segons a. — 3. Manquen dos noms, segons a. — 4. Dos noms, segons a. — 5. Dos noms, segons a. — 6. Tres noms, segons a. — 7. Uns tres noms, segons a. — 8. Al dors del pergami. — 9. Afegit d'una altra mà, segons a. — 10. En una tireta a part i d'una altra mà, segons a.

568

1 GENER 996

ELS ALMOINERS DE LA COMTESSA ERMENGARS [DE BESALÚ] DONEN AL MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON, SITUAT EN EL COMTAT DE BESALÚ, UN ALOU QUE LA DIFUNTA TENIA A PALAU [DE MONTAGUT, TERME DE SANT JAUME DE LLIERCA].

[O]. Original perdut, potser el document que Monsalvatje veié a l'Arxiu de la Delegació d'Hisenda de Girona.

a.* MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCIV, pàgs. 240-241, potser ex O.

En la transcripció de Monsalvatje, els fragments del text que no pogué llegir apareixen col·locats entre parèntesis i substituïts sovint per punts suspensius, alguns dels quals canviem aquí pels mots o les lletres que semblen manca, sempre situats entre claudàtors.

In nomine [Domini]¹. Ego Isar[nus et² Guill]ielmus et Salomon et Adalbertus presbiter, Giscafredus levita et Teotfredus levita. Manifestum est enim quia [condam Ermeng]ardis comitissa, sua [loquela plena] mandavit nos [ut] scriptura d[onati]onis fecisemus ad domum Sancti Petri cenobii Campo Retundo, qui est situs in comitatu Bisuldunensis, de ipso suo alode que illa abebat in Palacio, dono quantum habebat in [afrontaciones] vel termines de parochia [.... Do]namus ipsos alodes supranominatos adque cedimus totos ab integro et omnia et in omnibus quantum ibidem abebat pro cualicumque voci, cum exiis vel regresiis earum ad prelibata ecclesia vel in eius³ iure perpetualiter transfundimus, ut inrevocabili modo legum eternitate firmetur sicut condam Ermengardis comitissa nobis comandavit et nos a series condiciones pariter firmatum vel probatum abemus.

Quod si nos donatores aut hullus homo qui contra hanc scriptura donacionis aliquam littem intulerit aut deinceps esitare voluerit aut invacuum reducere, non hoc valeat vindicare quod inquit [et in pri]mis iram Dei incurrat et daviticas maledictiones subiaceat, et insuper in duplo exsolvere cogatur prefatum alode ad prelibata ecclesia cum su[a me]lioratione, et in antea ista scriptura inconvulsa [permaneant] omnique tempore.

Facta ista scriptura donacionis kalendas ianuarii, anno VIII quod Ugo magnus regnandi sumpsit exordi[um]⁴.

Sig+num Salomon. Giscafredus levita vel elemosinarius. Adalbertus sacerdos vel elemosinarius, qui nos simul in unum ista scriptura donacionis fieri iussimus et manibus firmavimus et ad testes firmare rogavimus. Sig+num Gotmares. Sig+num Sidela. Sig+num Wifredo. Teutfredus levita, qui est elemosinarius.

Domenicus presbiter, qui ista scriptura donacionis scripsit et die et anno quod supra.

1. [Dei] a. — 2. d(...) a. — 3. in eius] meus(?) a. — 4. exordi a.

569

22 GENER 996

GOMBERGA VEN ALS ESPOSOS LLOBET, ANOMENAT SUNYER, I AVIerna UNS BÉNS QUE TÉ PEL DESÈ EN EL COMTAT DE GIRONA, EN ELS TERMES DE LES VIL·LES DITES CELRÀ I «OLMEDO», PEL PREU DE DEU SOUS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Cervià, núm. 75.

In nomine Domini. Ego Gonberga femina vinditrice sum tibi Lobeto, que vocant Soniario, et uxori tue Avierna, emptores. Per hanc scripturam vinditionis meę vindo vobis in casas et in curte, in terras et vineas, in cultum et eremum, in arboribus pomiferis et inpomiferis, in omnia et in omnibus, quod ego abeo in comitatu Gerundensis, in terminio de villa Cilrano vel in villa Cilrano¹, qui mihi advenit hec omnia per meum decimum; et in alio loco in terminio de villa Olmedo ipsum meum decimum. In cunctis locis vel termines de istas villas supranominatas sic vindo vobis ipsum meum decimum ubicumque invenire potueritis, in casas et curte, in terras et vineas, cultum et eremum, sicut superius resonat, totum ab integrum cum illorum afrontaciones, cum exiis et regresiis earum, propter precium solidos X et nihilque de ipso pretio apud vos emptores non remansit, et est manifestum.

Quem vero predicta omnia de meo iure in vestro trado dominio potestatem. Quod si ego vinditrix aut ullus homo qui contra hanc ista vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit sed componat vobis ipsa omnia superius scripta in duplo, et in antea ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vinditione XI kalendas februarii, anno VIII regnante Ugo rege.

Sig+num Gonberga femina, qui ista vinditione fecit et firmare rogavit. Sig+num Arivonsus. Sig+num Ademares. Sig+num Guscafredus clericus SSS.*

Miro presbiter, qui hanc cartam vinditionis scripsit et SSS. sub die et anno quod supra.

1. Sic.

ELS ESPOSOS SERVEDÍ I EM VENEN A LLOBET, A LA SEVA ESPOSA ALBA I A TRUITELL UNA VINYA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LLAMBILLES, EN EL LLOC ANOMENAT «BOSCANELA», PEL PREU DE SETZE SOUS.

O.* Girona, AD, pergs. de la Pia Almoina, Llambilles, núm. 6.

a. MARTÍ, *Collecció*, núm. 144, pàg. 171, ex O.

In nomine Domini. Ego Servidino et uxori sue Em vinditores sumus vobis Lobet et uxori sue Alba et Truitella¹ femina, emtores. Per hanc scriptura vindiccionis nostre vindimus vobis vinea nostra que mihi advenit per parentorum et ad me Emo per meum decimum. Est ipsa vinea in comitato Ierundense, in terminio Nambillas, in locum que vocant a Boscanela. Afronta ipsa vinea: de part orientis in vinea de Tered, de meridie in vinea erma, de occiduo in terra erma, de circi in terra erma.

Quantum infra istas IIII^r afrontaciones includunt, sic vindimus vobis ipsa vinea cum ipsos pomiferos, ecxcepto ipso quarto, [to]tum² ab integrum, cum exiis et regresiis earum, in propter precium solidos XIIIIII, et est manifestum.

Quem vero de ipsa vinea de nostro iuro in vestro trado dominio potestatem a faciendi omnia quod volueritis in Dei nomine habeas firmam potestatem. Quod si nos vinditores aut ullusque homo vel femina que contra hanc ista scriptura vindiccionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare set componat hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracione, et in antea ista scriptura vindiccionis firmi stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura vindiccionis VX^{mo} kalendas marcias, anno VIII° rennante Ugo rege.

Sig+num Servedino. Sig+num Em femina, que ista carta vindiccionis fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Ansefred. Sig+num Ermegilldus. Sig+num Ansefred.

SSS. Vidal presbiter, qui ista scriptura vindiccionis scripsit et SSS. in verso I et SSS. die et anno quo supra.

1. *Lectura dubtosa*. — 2. *Manca*.

ELS ESPOSOS RÚSTIC, ANOMENAT ARGEMIR, I QUIXOL VENEN A SUNYER, ANOMENAT LLOBET, I A LA SEVA MULLER AVIERNA UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE CERVIA [DE TER], PEL PREU DE QUINZE SOUS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Cervià, núm. 76.

In nomine [Domini]. Ego Rusticus, que vocant Argemirus, et uxori mea Chixilo vinditores sumus vobis Suniarius, que vocant Lubeto, et uxori sue Evierna, emtores. Per anc scriptura vindiccionis

nis nostre vindimus vobis terra nostra propria, qui nobis advenit ad me Rusticus per meum parentorum et ad me Quixilo per meum decimum, et est ipsa terra in comitato Ierundense, infra terminio Cirviano. Et afronta ipsa tera: de parte orientis in tera de nos emtores et abet dextros XXXI; et de meridie similiter in tera de nos emtores, dextros IIII; et de occiduo in tera Brunenelde femina, dextros XXXI; et de circi in ipsa strada plubica, dextros IIII; ab ipso dextro que abet cubitos VI et medium pede.

Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt, sic vindimus vobis ipsa tera totum ab integrum, cum exiis et regresiis earum, id est, propter precium solidos XV, et de ipso precio nichil non remansit, est manifestum.

Quem vero ipsa omnia quod superius scripta de nostro iure in vestro trado ad alaudem a proprium dominio et potestatem ex presenti die et tempore. Quod si nos vinditores aut ullus omo qui contra anc ista scriptura vindicione venerit pro inrumpendum, non oc valeat vindicare set componat vobis ipsa tera in duplo, et in antea ista scriptura vindicio firmam stabilis maneat omnique tempore.

Facta ista scriptura vindicio III nonas martii, ano VIII regnante Ugone rege.

Sig+num Rusticus, que vocant Argemirus. Sig+num Chixilo, nos qui ista scriptura vindicione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Xixila. Sig+num Seniofredus. Sig+num Kalindus.

SSS. Wadamirus presbitero, qui ista scriptura vindicio scripsit et SSS. die et ano quod supra.

572

7 MARÇ 996

ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, CONSAGRA L'ESGLÉSIA DE SANT ANDREU DEL COLL [TERME D'OLOT], SITUADA EN EL COMTAT DE BESALÚ, CONSTRUÏDA PER AMELL, LA SEVA MULLER QUIXOL I LLURS FILLS. QUIXOL DOTA L'ESGLÉSIA AMB UN ALOU I EL BISBE LI CONCEDEIX ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I LES OBLACIONS DE LA VIL·LA I DEL VILAR DEL COLL I LA SOTMET A LA SEU GIRONINA. LA CERIMÒNIA DE LA CONSAGRACIÓ VA TENIR LLOC EL 26 DE NOVEMBRE DE 995.

[O]. Original perdut, abans a Ripoll, AM, arm. Abadia, segons Villanueva. — A. Còpia del segle XIX in.: Vic, AE, vol. 2061, plec IV, pàgs. 115-118, ex O.

a. *España Sagrada*, XLIV, pàgs. XI-XII, ex O. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 4, ap. XIII, pàgs. 214-215, ex a. — c. *Catalunya Romànica*, 4, pàg. 268, ex a. — d.* ORDEIG, *Les dotalles*, I, núm. 111, pàgs. 261-262, ex A i a.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàg. 85, ex O. — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCII, pàgs. 239-240, ex b. — ORDEIG, *Inventari*, núm. 108.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Anno dominice Incarnationis DCCCCXCV, indictione VIII, VI kalendas decembris, veniens vir reverentissimus domnus Odo episcopus, sedis Gerundensis humilis episcopus, ad consecrandam ecclesiam in honore sancti Andre apostoli, qui est in comitato Bisulusense, in locum que nuncupant Collo Aliarii, que edificaverunt domnus Emelius et uxor sua Quixilo et filius suus Reimundus et Durandus et Dagbert. Congruit devotio cunctorum fidelium ut ad celestem patriam toto desiderio anelant quatinus sanctis monitis inherendo celestium

bonorum potiantur effectibus. Hunc igitur secuti sunt more ab exordio sancte Ecclesie religiosi sanctique viri qui in ipsa ecclesiastica sunt edocati piis operibus insudare et ipsa ecclesia enutrire et augmentare satagerunt, horum itaque formam sequentes oportet nos ad celestem patriam inspicere ut caducam respuentes ad sublimia manentia toto nisu tendere valeamus.

Denique in Dei nomine ego, supradicta Quixilo, dono ad diem dedicationis ad predicta ecclesia alodem meum propter remedium anime viro meo, Amelio, et anime mee et filiis meis, id est, ipsa casa hubi Ermemirus habitat, cum ipso clauso, qui afrontat: de oriente in terra Guifredo, de meridie in ipsa strada, de occiduo et de circi similiter in ipsa strada; et in alio loco, ad ipsa Cherosa, peca I^a de terra cum suis afrontationibus et habet afrontationes ipse villare: de oriente in val de Biania et de meridie in ipso alode qui fuit de Segario vicescomite et de occiduo in flumen Ridazar et de circi in ipso alodo de Sancta Maria Grassa.

Quapropter et ego Odo, gratia Dei episcopus, concedo ad ipsa ecclesia supramscripta decimas et primitias et oblationes fidelium de ipsa villa que nominant Collo Aliarii cum fines et termines vel agatentias earum et villare Collo Aliarii cum fines et termines suos. Ideo ego Odo, episcopus, dono ad ipsa ecclesia suprascripta hec omnia, constituens ut nulli in postmodum hoc nostrum dotis vel decretum ullatenus violari liceat seu inconvulsam et inviolabile permaneat. Redditum vero Sancte Marie sedis Gerundensis ecclesie statuimus per singulos annos cera I, valentes denarios II, et sinodum et crisma acceptionis.

Digesta est autem hec scriptura dotis nonas marcii, anno VIII quod Hugo rex Francorum regnandi sumpsit exordium.

Odo, hactenus indignus gratia Dei episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie et nutu Dei abba cenobii Sancti Cucufati, +. Sendedus archilevita +. + Reimundus levita +. Unardus archipresbiter +. + In Dei nomine Richarius presbiter, capud scole, +. + Argemirus presbiter et sacrista +. Petrus archilevita +. + Sendildes presbiter +. Teredus levita +. Reimundus levita +.

+ Petrus levita, qui ista [scriptura dotis] scripsi die et anno quod supra.

573

15 ABRIL 996

EL COMTE I MARQUÈS RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA-OSONA] I LA SEVA ESPOSA ERMESENDA DONEN AL CENOBI DE SANTA CECÍLIA DE MONTSERRAT L'ALOU QUE TENEN EN EL COMTAT DE MANRESA, EN EL LLOC DIT MONTDÓ O EN EL CASTELL DIT CASTELLTALLAT. ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA] I ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, SIGNEN L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1727, pàgs. 1226-1227.

574

11 MAIG 996

DADIL·LA I EL SEU FILL DOTFRED VENEN A LLOBET, ANOMENAT MIRÓ, UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LLAMBILLES, PEL PREU DE QUATRE SOUS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 20, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 146, pàgs. 172-173, ex A.

[I]n nomine Domini. Ego Dadil et filio suo Dotfret venditores sumus vobis Lobet, quem vocant Mironum, emptores. Per hanc scripturam venditionis nostre vendimus tibi terram nostram propriam, que mihi advenit ad me Dodil per meum lectuosum et ad me Dotfreth per parentorum meorum. Est ipsa terra in comitatu Gerundense, in terminio Nambillas. Affrontat ipsa terra: de parte orientis in terra de me venditrice, de meridie similiter, de occidente in strada, de parte vero circii in terra de Stephano.

Quantum infra istas quatuor affrontationes includunt, sic vindimus tibi ipsa terra, ipsa nostra porcione que nobis contingit, totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precium solidos IIII, et est manifestum.

Que vero de ipsa terra de nostro iure in tuo trado dominio et potestate ad faciendum omnia que volueritis in Dei nomine habeas potestatem. Quod si nos venditores aut ullusque homo vel femina qui contra hanc ista carta vendi[tionis] venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vindicare set componat ista terra in duplo cum sua inmelioratione, et in antea ista scriptura venditionis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta carta venditionis V idus madii, anno VIII regnante Ugone¹ rege.

Sig+num Dadil. Sig+num Etfret, qui ista carta venditione fecimus et firmare rogavimus.

Sig+num Bellellus. Sig+num Abo. Sig+num Constantino.

SSS. Vidal presbiter, qui ista scriptura venditione scripsi SSS. die et anno quo supra.

1. Henricho *ratllat*; a sobre, Ugone, A.

575

21 MAIG 996

ENGONÇA VEN A ODÓ, BISBE [DE GIRONA], UNA TERRA QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME D'AIGUALLONGA, PEL PREU DE TRES SOUS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 310, pàg. 260.

576

22 MAIG 996

ELS GERMANS TIDELÀ I BAGELÓ PERMUTEN AMB ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT [DE SANT CUGAT], UN HORT I DUES PECES DE TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL VALLÈS, PER BÉNS NO ESPECIFICATS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 311, pàg. 261.

577

9 JUNY 996

UNIFRED VEN A LLOBET, ANOMENAT SUNYER, I A LA SEVA MULLER AVIERNA UNES HERETATS QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE CELRÀ, EN ELS LLOCS DITS «AD IPSA VAL» I «RIARD», PEL PREU DE QUATRE MANCUSOS.

O.* Barcelona, AR (ACA), Monacals, pergs. de Cervià, núm. 78.

In nomine Domini. Ego Unifred vinditor sum tibi Lobeto, que vocant Suniario, et uxor sua Avierna, emtores. Per anc scriptura vindicionis me vindo vobis ipsa mea ereditate que ego abeo in chomitatu Ierundense, in terminio Cilrano, in locum que vocant ad ipsa Val; sic in alio loco que vocant Riard ipsa mea ereditate que abet in vinea que vocant Brudaleira.

Sic vindo vobis ipsas meas ereditates in ipsa Val: casa cum curte et orto cum pomiferis, cum totis arboribus, ermis, in cultis, in pratis, in pascuis, sic vindo vobis ereditates meas que me advenit per ienitrice mea in hiis locis iam supradictis, sic vindo vobis totum ab integrum quantum ereditare debeo in is terminibus pro qualicumque voce, cum exiis vel regresis earum, propter precium mancusos III^{or} de auro cocto, et nihil de ipso precio non remansit, et est manifestum.

Quem vero ista omnia superius scripta de meo iure in vestro dominio et potestatem ad faciendum quodcumque volueritis. Quod si ego aut ullus homo qui contra anc ista carta pro inrumpendum venerit, non oc valeat vindicare quod repetit set componat in duplo omnia sua inmelioracione et modo ista carta firma et convulsa permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura vindicionis V idus iunii, anno VIII regnante Ugo rege.

Sig+num Unifredus, qui ista carta fecit et firmare rogavit. Sig+num Suniarius. Sig+num Oliba. Sig+num Uldrico.

SSS. Trasovarius levita, qui ista scriptura vindicione scripsit die et anno quod supra.

578

28 JULIOL 996

EL COMTE RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA-GIRONA] ACUT AL MONESTIR DE SANT CUGAT PER TAL DE CELEBRAR-HI LA FESTIVITAT DEL MÀRTIR JUNT AMB UNA GERNACIÓ DE FIDELS I DE NOMBROSOS PALATINS, ENTRE ELS QUALS GAUSFRED DE GIRONA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1736, pàgs. 1232-1234.

579

31 JULIOL 996

ELS LEVITES SUNIFRED, ANOMENAT BONFILL, AMAT, JOSFRED, ADALBERT I GOLTRED I ELS SACERDOTS FREDER, GOTMAR I GUIFRÉ, ALMOINERS DEL DIFUNT ARDIACA LLOBATÓ, DONEN A SANTA MARIA DE GI-

RONA L'ALOU QUE TENIA EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VILLA TORTELLÀ. ELS ESMENTATS FREDER, GUIFRÉ I GOLTRED ADMINISTRARAN L'ALOU I AMB ELS RÈDITS PROVEÏRAN D'OLI ELS ALTARS DE LA SEU GIRONINA, TASCA QUE CONTINUARAN DESPRÉS DE LLUR DEFUNCIÓ UNS ALTRES SERVIDORS DE SANTA MARIA ELEGITS PER ELLS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia dels segles XVII-XVIII: Girona, AC, *Transumpta instrumentorum*, ff. 87-88, ex O.

In nomine Domini. Nos Sonifredo, quem vocant Bonefilio, Amatus, Iosefredo, Asalberdus, Goltredus¹ levitas, Fredarius, Gotmarus, Gifredus sacerdotes, nos qui sumus eleemosinarii de quondam Lobatoni² archilevita. Manifestum est enim quia precepit nobis predicti Lobatoni³ archilevita ut scripturam donationis fecissemus, sicuti et facimus, ad domum Sancte Marie sedis Gerunda de suum alodem quod habebat vel habere debebat in comitatu Bisuldunense, in villa que vocatur Tortiliano vel in eius terminos, quantum ille habebat vel habere debebat pro qualicumque voce vel auctoritate, id sunt, casas, curtes, ortos, terras et vineas, cultum et heremum, arboribus glandiferis maioribus et minoribus, pratis, pascuis, sylvis, garricis, aquis aquarum, ductibus et redeuntibus, omnia et in omnibus quantum dici vel nominari potest. Qui affrontat predictum alodem: de parte orientis in rio quem vocant Borrer, de meridie afrontatur in flumen Fluviano, de occiduo affrontatur in rio que vocant Lizerca, de circi affrontatur in locum quem vocant Moncilia.

Quantum infra istas totas affrontationes includunt, sic donamus nos iamdicti eleemosinarii ista omnia superius scripta ad domum Sancte Marie sedis Gerunda, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, et cum illorum affrontationibus, in ea videlicet ratione sicut nos probatum habemus asserie conditionis, sicut lex est, ut dum vivit Fredarius, Guiffredus, sacerdotes, et Goltredus levita, predicti eleemosinarii teneant et possideant iamdictum alodem et de fructu et de blado quod Dominus dederit in ipsius terris et vineis per unumquemque annum emant oleum ad continuanda luminaria ante altare beate genitricis Dei Marie sedis Gerunda vel ante altaria que in ipsius domo sunt, et de alio censu quod debent homines reddere per unumquemque anno de ipso alode iamdicto dent Fredario⁴ et Guiffredo et Goltredo, et ad obitum illorum eligant unum de servis Sancte Marie predicta et similiter faciant omnibus diebus vite sue, et postea faciat aliter in alterum usque ad finem seculi.

Quod si nos donatores aut ullus homo vel femina qui contra ista scriptura donatione venerit per inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit sed ira Dei veniat super illos et absorbeat illos terra, sicut absorbeit Datan et Abiron, et cum Iuda Iscariote particeps fiat, et a liminibus sancte matris Ecclesie extraneus fiat, et insuper veniat super illos maledictio davitica et super hoc componat predictum alodem in duplo ad predictum domum sedis Gerunde, et in antea ista scriptura donationis in omnibus habeat firmitatem.

Facta ista scriptura donationis II kalendas augusti, anno decimo regnante Ugone rege.

Sig+num Sonifredo, que vocant Bonifilio, [...]⁵.

1. Goliredus A. — 2. Labatoni A. — 3. Labotoni A. — 4. Affredario A. — 5. etc. A.

BEL-LATRUDA VEN A BONUÇ UNA PEÇA DE TERRA QUE TÉ, PEL SEU DIFUNT MARIT GOTMAR I PER LA SEVA LUCTUOSA, EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE CORÇA, EN EL LLOC D'ANYELLS, PEL PREU DE TRES MANCUSOS.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AD, *Cartoral de Carlemany*, pàg. 214, ex O.

a. MARQUÈS, *Cartoral*, núm. 69, pàgs. 159-160, ex A.

RE: BOTET, *Cartoral*, núm. 67.

[I]n nomine Domini. Ego Belletrudis femina venditrix sum tibi Bonutio. Per hanc scripturam venditionis mee vendo tibi terram meam, que michi advenit de quondam viro meo, nomine Gonde-mar, vel propter meum luctuosum, et est ipsa terra in comitatu Gerundense, in terminio de Carcia-no, quem dicunt Angello. Et affrontat ipsa terra: de oriente in terra de filiabus suis de quondam Wadamir, et habet dextros LXII; de meridie in terra Sancta Maria, et habet dextros XL; et de occiduo similiter in terra Sancta Maria, et habet dextros LXXX; de circio in terminio de Angello vel in ipsa terra herma, et habet dextros XVI.

Quantum infra istas IIII affrontationes includunt, sic vendo tibi ipsam terram, totum ab integrum, cum exio et regressio¹ earum, in propter precium mancusos tres, nichilque de isto precio apud vos emptores non remansit, et est manifestum.

Quod vero de ipsa terra de meo iure in tuo dominio trado et potestate. Quod si ego venditor aut ullus homo qui contra hanc istam scripturam venditionis venerit pro irrumpendum, non hoc valeat vendicare sed componat ipsam terram in duplo, et in antea ista scriptura venditionis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura venditionis VII idus augusti, anno X regnante Ugone rege.

Sig+num Belletruda femina, qui ista scriptura venditione feci et firmare rogavi. Sig+num Gogmar. Sig+num Odone. SSS. Uridilane presbiter. Sig+num Sonifredo.

SSS. Rodeguerus presbiter, qui istam scripturam venditionis scripsi cum die et anno SSS. quo supra.

1. regressio vel regressio A.

ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, REP EN SENTÈNCIA JUDICIAL EL DRET DE POSSESSIÓ SOBRE LES AIGÜES DE LA RIERA DE XERCAVINS, AFLUENT DE LA RIERA DE RUBÍ, EN EL COMTAT DE BARCELONA. ARNUST, LEVITA DE GIRONA, CONSTA ENTRE ELS PERSONATGES ASSISTENTS AL JUDICI.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 317, pàgs. 267-268.

582

25 DESEMBRE [987-996]

ISARN VEN A ÈRMEMIR UN ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VIL·LA LLAMBILLES, PEL PREU DE DOS MANCUSOS I MIG.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 16v, ex O.

a. MARTÍ, *Collecció*, núm. 168, pàg. 189 (amb data de 1013, dubtosa), ex A.

Hi ha un error evident del copista en l'expressió de l'any d'Hug perquè aquest rei morí durant l'any desè del seu regnat, bé que alguns escrivans continuaren amb el còmput del seu regnat durant una colla de mesos. El sacerdot i escrivà Vidal és documentat entre els anys 996 i 999 (Docs. 574 i 617).

[I]n nomine Domini. Ego Isarno venditor sum tibi¹ Ermemiro, emptorae. Per hanc scripturam venditionis mee vindo tibi alaudem meum proprium I in casis, in curtis, in ortis, in arboribus, qui mihi advenit per genitore meo vel per² genitrice mea. Quod est ipsum alode in comitatu Gerundense, in villa Nambillas vel in eius territorio. Quod affrontat ipsum alode: de parte orientis in rio Beventono, quod vocatur Redemicos, de meridie ad ipsas casas que dicunt Budigas, de occiduo ad ipsa Ruiria vel a campo de Iviano, de vero circii in rio Curbo.

Quantum infra istas totas affrontationes includunt, sic vindo vobis ipsum alodem supranominatum, ipsa mea hereditate quod ego habeo vel habere debeo, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium mancuso II et medio, et est manifestum.

Que vero hec omnia de meo iure in vestro trado dominio et potestate faciendi omnia que volu[er]itis in Dei nomine habeas potestatem. Quod si ego venditor aut ullus homo vel femina qui contra ista scriptura venditione venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vendicare sed componat ipsum alaudem in duplo cum sua inmelioratione, et in antea ista scriptura venditione firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura venditione VIII kalendas ianuarii, anno XXVII³ regnante Uhgone rege.

Sig+num Ysarno, qui ista scriptura venditione feci et firmavi et firmare rogavi, +. Sig+num Onrado. Sig+num Iohanno. Sig+num Guillaberto.

SSS. Vidal sacer, qui ista scriptura venditione⁴ scripsit SSS. sub die et anno quo supra.

1. vel A. — 2. pro A. — 3. *Xifra equivocada car Hug no regnà tants anys.* — 4. *Segueix feci et, suprimint A.*

583

12 GENER 997

SUNIFRED, ABAT DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE RIPOLL, PERMUTA AMB ESTEVE UN ALOU QUE EL MONESTIR TÉ EN EL COMTAT D'OSONA, EN L'APENDICI DEL CASTELL DE TONA, PER UN ALOU SITUAT EN EL COMTAT DE GIRONA, «IN COSTA DE LATIONE».

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1749, pàgs. 1241-1242.

ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT [DE SANT CUGAT], CONSAGRA L'ESGLÉSIA DE SANT FELIU DEL BAC [TERME DE LA VALL DE BIANYA], EN EL COMTAT DE BESALÚ. AMALRIC I ELS SEUS GERMANS, FILLS DE TODEMON I EM, LA DOTEN AMB BÉNS NO ESPECIFICATS. EL BISBE LI CONCEDEIX ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I LES OBLACIONS DELS FIDELS QUE VIUEN A LA VALL DEL BAC, DELIMITA ELS TERMES DE LA PARRÒQUIA, LI SUBJECTA L'ESGLÉSIA DE SANT CRISTÒFOL DE LA MATEIXA VALL I LA SOTMET A LA SEU GIRONINA.

O.* Barcelona, BC, arxiu, perg. núm. 8941 (4-IV-8). Prové del monestir de Vilabertran. — [A]. Còpia de 1552-1576, autoritzada pels notaris d'Olot Mateu Clossells i Jeroni Bassols, perduda. — B. Còpia del segle XVII: Olot, Arxiu de Casa Vallgornera, ex A.

a. MARQUÈS DE VALLGORNERA, *El acta de consagració*, ex O i B. — b. *Catalunya Romànica*, 4, pàg. 383, amb fotografia, ex O. — c. ORDEIG, *Les dotales*, I, núm. 113, pàgs. 268-269, ex O.

RE: VILLANUEVA, *Viage*, XIII, pàgs. 85-86. — ORDEIG, *Inventari*, núm. 107.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Anno dominice Incarnationis DCCCCXCVI, indictione octava, XIII kalendas februarii, veniens vir reverentissimus domno Odone, sancte sedis Gerundensis ecclesie humilis episcopus, ad consecrandam ecclesiam in honorem sancti Felicis, martiris Christi, cuius ecclesia fundata est in comitatu Bisuldunense, in villa que nuncupant Bag. Congruum devotio cunctorum fidelium ut a celestem patriam toto desiderio anelant quatinus sanctis monitis inherendo celestium bonorum pociantur effectibus. Hunc igitur secuti sunt more ab exordio sancte Ecclesie religiosi sanctique viri qui in ipsa ecclesiastica sunt edocati piis operibus insudare et ipsa ecclesia ennutrire et augmentare satagerunt, horum itaque formam sequentes oportet nos ad celestem patriam inspicere ut ad caducam respicientes ad sublimia manentia toto nisu tendere valeamus.

Denique in Dei nomine ego Amalricus, [cum fratribus suis], filius Teudemundi bone memorie coniuxque eius nomine E^{mo}¹. Et ego, suprascriptus episcopus, dono et concedo ad iamdictam ecclesia Sancti Felicis decimas et primicias et oblationes fidelium de supradicta valle Bago cum fines et termines suos. Et afrontad iamdicta parrochia: a parte orientis in terminio de ipsa Cute et de meridie in serra de Bianna vel in ipsa Portela, de occiduo in collo Securilius, de circii in Pugo Alto. Ideo ego Odone, episcopo, dono ad ipsa ecclesia suprascripta ecclesiam Sancti Christofori martiris qui est in ipsa valle de ipso Bago cum omnibus suis pertinentiis, hæc omnia et constituens ut nulli in postmodum hoc nostris dotum vel decretum ullatenus violari liceat seu inconvulsam et inviolabilem permaneat. Redditum vero Sancte Marie sedis Gerundensis ecclesie statuimus per singulos annos sinodum et crisma acceptionis et per unumquemque annum cera I valente dinario I grosso ad opus Sancta Maria sedis Gerunda.

Digesta est autem hec scriptura XIII kalendas februarii, anno X^{mo} quod Ugo, rex Francorum, regnandi sumpsit exordium.

(*Crismo*) Odo, hactenus indignus gratia Dei episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie et nutu Dei aba, SSS.* SSS. Seniofredus levita SSS.* SSS. Tassius presbiter S+.* (*Crismo*) Argemirus presbiter et sacrista.* Guisadus archipresbiter S.* Senderedus archilevita +.* Reimundus subdiaconus SSS.* Rodestagnus levita SSS.*

Abbo levita, qui ista dote vel donatione scripsi et SSS. sub diē et anno quod supra.
Seniofredus presbiter.*

1. *Segueix un espai en blanc, fins al final de la ratlla.*

585

20 GENER 997

QUINDELEVA, EL SEU FILL GOLTRED I L'ESPOSA D'AQUEST, BAL·LOMARA, VENEN A ODÓ, ABAT [DE SANT CUGAT] I BISBE [DE GIRONA], TRES PECES DE TERRA QUE TENEN EN EL PAGUS DE BARCELONA, EN EL TERME DE VALLMAJOR, PEL PREU D'UN MANCÚS D'OR CUIT.

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 318, pàgs. 268-269.

586

26 FEBRER 997

ELS ESPOSOS VIVES I BEL·LUÇA PERMUTEN AMB ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE CERDANYOLA, PER UNA ALTRA TERRA QUE EL MONESTIR TÉ EN EL TERME DE «PALAZ AVUZID» [RIPOLLET].

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 320, pàg. 270.

587

22 MARÇ 997

ELS ESPOSOS BONFILL I QUIXOL VENEN A ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I ALS SEUS MONJOS UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL VALLÈS, EN EL TERME DE SANT CUGAT, PEL PREU DE DOS MANCUSOS.

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 322, pàgs. 271-272.

588

5 ABRIL 997

ELS ESPOSOS GUILLEM I GUILLA PERMUTEN AMB ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE «PALA-

CIO AVUZID» [RIPOLLET], PER DUES PECES DE TERRA QUE EL MONESTIR TÉ A BADALONA I QUATRE MANCUSOS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 323, pàg. 272.

589

11 ABRIL 997

EL COMTE BERNAT [I DE BESALÚ] I LA SEVA ESPOSA TODA, SABENT QUE L'ALMOINA ALLIBERA L'ÀNIMA DE LA MORT, DONEN AL CENOBI DE SANTA MARIA DE RIPOLL UN ALOU PROPI, ÉS A DIR, L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA FUNDADA EN EL COMTAT DE BERGA, EN LA VALL DE MERLÈS, AMB TOTES LES SEVES POSSESSIONS I ELS SEUS TERMES.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berguedà*.
Regest redactat ex *Marca hispanica*, ap. CXLV, cols. 951-952.

590

16 ABRIL [997]

ELDRIC PERMUTA AMB ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNES VINYES QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL VALLÈS, EN ELS TERMES DE PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS, PER UNA TERRA PRÒPIA DEL MONESTIR.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 353, pàg. 299.

591

17 ABRIL 997

GINNA I ARGESÈN DONEN AL MONESTIR DE SANT BENET I SANT VICENÇ DE CASTRES [DEPARTAMENT DE TARN] TOT EL QUE TENEN EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, A LA PARRÒQUIA DE SANT ESTEVE DE VILACOLUM [TERME DE TORROELLA DE FLUVIÀ].

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Barcelona, AR (ACA), Monacals, Girona, carp. 154, s. n.

In nomine Domini. Ego Ginna et ego Argesena, bono animo et bona voluntate, damus et concedimus Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Vincentio qui sunt in locum que dicitur Castras, que alio nomine vocatur Bella Cella. Certum quidem et manifestum est quia placuit animis nostris ut daremus predictis sanctis aliquid de rebus et facultatibus nostris quod ita et fecimus. Dedimus enim omnia illa que habebamus et possidebamus in omni parroquia Sancti Ste-

phani de vila Colum, que alio nomine vocatur Monte Cellario, terras cultas et incultas, prata et nemora, arbores fructiferas et non fructiferas, aquas cum decursibus earum, cum exiis et regressiis et ferragenales. Et est ista donatio in comitatu Emporitano, et hoc alodem nostrum supradictum dedimus predictis sanctis sine omni retentione quam ibi non fecimus et sine coniubio aliquis hominis.

Facta scriptura donatio XV kalendas madii, anno X regnante Ugone magno, qui fuit dux Francorum.

Sig+num Ostallus. Sig+num Allegario. Sig+num Senderedus. Sig+num Teodosius. Sig+num Wibal.

Laurentius presbiter, qui ista carta scripsit die et anno quod supra.

592

8 JUNY 997

ANSEMON, ENNALEC I BARÓ, SACERDOT, ALMOINERS DE LA DIFUNTA QUINTILÓ, DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE «SERRA MANNOALDI» [SERRA DE DARÓ] UNA TERRA QUE TENIA EN EL COMTAT D'EMPÚRIES, EN EL TERME DEL VILAR DIT «TRUXANO».

O.* Girona, AC, perg. núm. 26 (abans Pabordia de Juliol, núm. 372).

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 149, pàgs. 174-175, ex O.

In nomine Domini. Ego Ansemundo et Andaleco et Baro sacer, nos qui sumus advocati vel elemosinarii de condam Chintilone, ad nobis iniunxit vel comendavit ut scriptura donationis faciamus a domum Sancta Maria Serra Mannoaldi de una terra que illa abebat in comitatu Inpuritano, in terminio de villare Truxano, que dicunt Acunianel, et advenit nobis per serias conditionis. Et afrontat ipsa terra: de parte orientis in ipso stanno, de meridie in terra Petrono, de occiduo in ipsa riba, de circi in terra de item Sancta Maria. Quantum infra istas III^{or} afrontationes includunt, sic donamus ipsa terra ad domum Sancta Maria, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, propter Dei misericordia et remedium anime Chintilone. Et qui contra ista scriptura venerit ad inrumpendum ira Dei incurat et ad liminibus sancta Dei Ecclesia extraneus sit.

Facta ista donatione VI idus iunii, anno I regnante Rodeberto rege, alio rege expectante.

Si+gnum Ansemundo. Si+gnum Andaleco, qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus. Si+gnum Stefano. Si+gnum Amil. Si+gnum Wiscafredo.

SSS. Baro presbiter, qui ista donacione fecit et scripsit et SSS. die et anno quod supra.

593

11 JUNY 997

EL COMTE I MARQUÈS RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA-OSONA] I LA SEVA ESPOSA ERMESENDA DONEN A GOMBAU [DE BESORA] L'ESPLUGA, AMB LA BASÍLICA DEDICADA A SANT MIQUEL ARCÀNGEL I ALTRES SANTS, QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA I EN EL D'OSONA, EN EL LLOC ANOMENAT EL FAI,

PER TAL QUE HI CONSTRUEIXI UN CENOBI. ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA] SIGNA L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex GUERARD, *Cartulaire*, vol. II, doc. 1044, pàg. 511.

594

17 JUNY 997

GISCAFRED SACERDOT, ADROER I JOSFRED, COM A MARMESSORS DEL DIFUNT UGÓ, DONEN AL CENOBI DE SANT BENET [DE BAGES], EN COMPLIMENT DE LA VOLUNTAT DE L'ESMENTAT UGÓ, EXPRESSADA EN SORTIR DE LA CIUTAT DE GIRONA PER ANAR A LA BATALLA EN QUÈ TROBÀ LA MORT, LA MEITAT DE L'ALOU QUE TENIA EN EL COMTAT D'OSONA, EN ELS TERMES DE SEVA I SANT ESTEVE [CENTELLES].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1771, pàgs. 1257-1258.

595

1 JULIOL 997

SUNIFRED I AIMÓ, PREVERE, ALMOINERS DEL DIFUNT GUIFRÉ, DONEN A SANTA MARIA DE GIRONA L'ALOU QUE TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LA VILLA LLAMBILLES.

[O]. Original perdut. — A.* Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, f. 15, ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 147, pàgs. 173-174 (amb data de 996), ex A.

In nomine Domini. Ego Sonifredus et Eymo presbiter, qui sumus tutores vel helemosinarii de quondam Wifredi, quia ille nobis iniunxit sicut in serie conditionis probatum vel iuratum habemus, ut scripturam donationis fecissemus, sicuti et facimus, ad domum Sancta Maria sedis Gerunda de ipsum suum alaudem quod ille habebat in comitatu Gerundense, in terminio de villa quam vocant Lambillas I in casis, in curtis, in ortis, in ferraginalis, in clausis, in terris, in vineis, in arboribus, in omnia et in omnibus, quantum ibidem habebat vel habere debebat pro qualicumque voce, totum ab integrum, cum exiis vel regressis eorum, propter Dei misericordiam et remedium anime sue.

Ita quod si nos donatores aut ullus homo qui contra ista scriptura donatione pro irrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare sed in primis iram Dei incurrat super eum et absorbeat eum terra, sicut absorbit¹ Dathan et Abyron, et pone eos ut rotam et sicut stipulam ante faciem venti, sicut ignis qui comburit silvam et sicut flamma comburens montes, ita persequeris illos Domine in tempestate tua et in ira tua turbabis eos, inple facies eorum innotitia et querent nomen tuum Domine, erubescant et contrabentur in seculum seculi et confundantur et pereant et cognoscant quia nomen tui Dominis tu solus altissimus super omnem terram, et in antea ista scriptura firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura die kalendas iulias, anno X regnante Hugone rege.

Seniofredus elemosinarius. SSS. Aimo presbiter, helemosinarius, nos qui ista scriptura donatione fecimus et firmare rogavimus. Sig+num Oliba. Sig+num Fredario. Sig+num Sesefredo.

SSS. Martinus presbiter, qui ista scriptura donatione scripsit et SSS. die et anno quo supra.

1. absorbeat, *esmenat*.

596

2 JULIOL 997

ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I ELS SEUS MONJOS PERMUTEN AMB ENNEGÓ, ANOMENAT BONFILL, UNES CASES QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DEL MONT D'OLORDA [TERME DE MOLINS DE REI], PER UNES TERRES SITUADES EN EL MATEIX COMTAT, AL COSTAT DEL RIU LLOBREGAT I A MICIÀ [SANT FELIU DE LLOBREGAT].

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 327, pàg. 275.

597

2 JULIOL 997

ENNEGÓ, ANOMENAT BONFILL, PERMUTA AMB ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNES TERRES SITUADES EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL COSTAT DEL RIU LLOBREGAT I A MICIÀ [SANT FELIU DE LLOBREGAT], PER UNES CASES QUE EL MONESTIR TÉ EN EL MATEIX COMTAT, EN EL TERME D'OLORDA [TERME DE MOLINS DE REI].

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 328, pàgs. 276-277.

598

29 JULIOL 997

SUNIFRED, VESCOMTE [DE GIRONA], VEN A RADULF UNS ALOUS QUE TÉ EN EL COMTAT D'OSONA, A LES VIL·LES D'ORSAL I VILA-RÚBIA [TERME DE MALLA], PER L'EQUIVALENT DE DOS-CENTS SOUS.

Vegeu Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa, núm. 1774, pàgs. 1259-1260.

599

6 OCTUBRE 997

EL COMTE I MARQUÈS RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA] I LA SEVA ESPOSA ERMESENDA PERMUTEN AMB ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, UN ALOU ANOMENAT «VILLARE TEUDBERT»,

SITUAT EN EL COMTAT DE BARCELONA, PER UNS ALOUS QUE EL MONESTIR DE SANT CUGAT TÉ EN ELS TERMES DE MATA, ARGENTONA, PREMIÀ, VILASSAR I TEIÀ. ARNULF, BISBE [DE VIC] I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA] SIGNA L'ESCRITURA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 314, pàgs. 264-265 (amb data de 996).

600

6 OCTUBRE 997

EL COMTE I MARQUÈS RAMON [RAMON BORRELL DE BARCELONA] I LA SEVA ESPOSA ERMESENDA DONEN AL CENOBI DE SANT POL [DE MAR], FUNDAT EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL LLOC DIT BOADELLES [TERME DE SANT POL DE MAR] ELS ALOUS QUE TENEN PER PERMUTA FETA PEL BISBE ODÓ [DE GIRONA] I ELS MONJOS DE SANT CUGAT. ELS ALOUS ES TROBEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN ELS TERMES DE MATA, ARGENTONA, PREMIÀ, VILASSAR, CABRILS I TEIÀ.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex BENITO, *L'alou del monestir de Sant Pol*, pàg. 31.

601

13 OCTUBRE 997

ARNULF, BISBE DE LA SEU D'OSONA I ABAT DE SANT FELIU DE GIRONA, PERMUTA AMB EL SACERDOT MADEIX, ESCRINIARI DE SANT PERE, UN ALOU QUE LA CATEDRAL VIGATANA TÉ EN EL COMTAT D'OSONA, EN LA VIL·LA TERRADELLES [TERME DE TARADELL], PER UN ALOU QUE MADEIX TÉ EN EL TERME DE BOADA [TERME DE VIC].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1779, pàgs. 1263-1264.

602

6 GENER 998

EL SACERDOT ERIBERT FA CESSIÓ AL MONESTIR DE SANT PERE I SANT PRIM DE BESALÚ, EN PRESÈNCIA DEL JUTGE SENIOL, DE L'ABAT ARNULF I DELS SEUS MONJOS, I DE DIVERSOS CLERGUES I LAICS, DELS DRETS QUE TÉ PER TESTAMENT DEL DIFUNT ISARN SOBRE LA PARRÒQUIA DE SANT MIQUEL, SITUADA A LA VALL DE SEGÚRIES, A LA VIL·LA ANOMENADA AVELLANACORBA [LA TORRE, TERME DE LA VALL DE BANYA], AMB TOTS ELS SEUS ALOUS, PRIMÍCIES, DELMES I EL MISSAL MAJOR.

[O]. Original perdut, abans a Sant Pere de Besalú, AM, calaix de donacions, lletra A, núm. 4. — [A]. Trasllat vist per Monsalvatje a Sant Pere de Besalú, AM, ex O.

a.* MONSALVATJE, *Noticias*, 12, núm. DLXXI, pàgs. 7-8, ex A.

RE: *España Sagrada*, XLV, pàg. 123. — VILLANUEVA, *Viage*, XV, pàg. 97. — MONSALVATJE, *Noticias*, 2, pàgs. 43-44.

El text que ens ha arribat presenta alguns errors en la datació: d'una banda, la xifra de l'era hispànica; de l'altra, el nom del rei, que ha de correspondre a Robert i no pas a Carles. La indicció onzena correspon al 998, data que s'avé amb l'any de l'Encarnació. El 6 de gener de l'any primer de Robert correspondria, però, al 997. Conservem la data de 998, donada per Monsalvatje.

Anno Trabeationis dominice DCCCCXCVIII, era millesima DCCCCXCVII, indictione XI, anno I quod cepit regnare Robertus¹, rex Francorum, VIII idus ianuarii, feria VI. In Christi nomine ego Seniuldus, iudex, venit in monasterio Sancti Petri et almis martiris Primi, qui est situs iuxta castro Bisulduno, in presencia Arnulfi abbatis et Ariovadi monachi, Petri monachi et Seniofredi monachi et Olibani monachi et Amaldi monachi et Gultredi monachi et Bonifili monachi et Odoni monachi et Elduisi monachi et Olibani subdiaconi, Seniofredi subdiaconi et Durandi monachi et Amalrici monachi et Segari monachi et Orioli presbiteri et Balderici presbiteri, Amalrici levite et Suniarii subdiaconi et Gaufredi subdiaconi et Suniarii presbiteri, Temari clerici, Sperandei laici, Orioli laici, Giscafredi laici, Suniofredi laici, Raimundi laici, Franci laici, Adalberti laici.

In presencia horum monachorum, clericorum seu et laicorum, venit Eribertus sacer in prelibato arcisterio ante altare iamdicti apostoli Petri et militis Cristi Primi et dimissit ibi vel derelinquit vocem suam quam habebat pro testamento Isarni, qui fuit condam, cum missale maiore, in potestate prefati abbatis vel monachorum eius de ecclesia vel parrochia Sancti Mikaelis qui est situs in valle Securillas, in villa qui dicitur Avellana Curba, cum ipsos alodes, cum primitias vel decimas et cum omnibus rebus qui dici vel nominari possuunt, ubi prefatus Eribertus aliquam vocem aut potestatem abet aut abere debet qui ad ipsam ecclesiam pertinent.

Ego Seniuldus, iudex, cum ceteris supranominatis vidimus oculis nostris et auribus nostris audivimus quando iamdictus Eribertus sacer reliquit vel dimisit cunctam vocem vel potestatem suam, sicut superius insertum est, ad proprium in potestate prefati abbatis vel monachorum eius. Quamobrem hanc noticiam conscribere feci et ipse firmavi et testibus firmare rogavi sub die et anno quo supra.

Eribertus presbiter SSS.² Seniuldus iudex.

Ariovadus monachi, qui hanc condicionem scripsit et sub SSS.³ die et anno quo supra.

1. Carolus a. — 2. subscripsi a. — 3. Omet a.

ENNÉGÓ, ANOMENAT BONFILL, PERMUTA AMB ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT [DE SANT CUGAT], EL CASTELL DE MASQUEFA, AMB L'ESGLÉSIA DE SANT PERE I ALTRES BÉNS, PEL CASTELL DE GELIDA.

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 331, pàgs. 278-281.

EL PAPA GREGORI [V], EN BUTLLA ADREÇADA A TOTS ELS BISBES, DUCS, MARQUESOS, COMTES I FIDELS DE L'ESGLÉSIA, ELS FA SABER QUE, A PETICIÓ DEL COMTE BERNAT DE BESALÚ, CONFIRMA LES POSSESSIONS DEL MONESTIR DE SANT GENÍS I SANT MIQUEL DE BESALÚ, QUE EL COMTE HA FUNDAT, LI CONCEDEIX EL PRIVILEGI D'EXEMPCIÓ I IMPOSA ALS MONJOS UN TRIBUT ANUAL DE DOS SOUS.

[O]. Original perdut, potser el document que es conservava a Besalú, AM, segons B. — [A]. Còpia del 31 d'octubre de 1321, ara perduda, ex O. — B. Còpia del segle XV: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 26v-28v, ex A. — C. Còpia del segle XVII: París, BN, Col. Baluze, 107, ff. 337v-338v, ex Besalú, AM.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXLVI, cols. 952-954, ex Barcelona, AR. — b. *España Sagrada*, XLV, ap. XVII, pàgs. 278-281, ex a. — c. COCQUELINES, *Bullarium*, I, pàg. 296, ex a. — d. MIGNE, *Patrologiae*, CXXXVII, cols. 924-927, ex c. — e. TOMASSETTI, *Bullarium*, 1, pàg. 473. — f. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. XIV, pàgs. 248-251.

RE: *Marca hispanica*, col. 417. — JAFFÉ, *Regesta*, núm. 3885 (2983). — MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCVII, pàg. 243. — ZIMMERMANN, *Papstregesten*, núm. 832. — MARTÍ I BONET, *Regesta*, núm. 38, pàg. 404.

Gregorius episcopus servorum Dei. Creditae nobis speculationis impellimur cura et ardore christianae religionis et studio divini cultus permovemur pro venerabilium locorum percogitare stabilitate atque Deo servientium securitate, ut hoc proveniente pio labore et animae Christo dicatae, quae se illi diebus vitae eorum decreverunt, perseverent imperturbatae necnon et illa maneant fine tenus firma quae a christianis in Dei laude constituta sunt.

Igitur omnibus episcopis, ducibus, marchionibus, comitibus, sanctae Dei ecclesiae fidelibus praesentibus scilicet atque futuris notum esse volumus quia dilectus et spiritalis filius noster Bernardus, Bisuldunensis gloriosus comes, suggessit nostro apostolatui quod venerabile monasterium in honore ac nomine sancti Genesii et sancti Michaelis archangeli nostrae apostolicae confirmationis et auctoritatis more canonico privilegio muniremus. Cuius salubribus moti precibus, omniumque ecclesiarum Dei status haberi volentes, et uniuscuiusque sacri loci ius aliquo modo violari nolentes, decernimus huius apostolicae auctoritatis privilegio a praesenti undecima indictione sancimus ob honorem ipsius beati Genesii et sancti Michaelis archangeli et stabilitatem eiusdem venerandi loci ipsum iamfatum venerabile monasterium, quem ipse praedictus Bernardus, noster in Christo spiritalis filius, pro omnipotentis Dei amore mercedequae animae suae de suo proprio suoque comitatu moderno tempore in antea construxit more canonico, et sub iure Sancti Petri constituit, nullius alterius ecclesiae iuri vel ditionibus submitit, donante vel in perpetuum in praefato monasterio concedente de suis propriis suoque comitatu Bisuldunensis rebus.

In primis videlicet ecclesiam Sancti Vincentii cum decimis et primitiis vel cimiteriis suis quae est prope castrum Bisulduni; et ecclesiam Sanctae Mariae et Sancti Iohannis cum omnibus alodiis et proprietatibus suis, quae est prope moenia Bisulduni, et unacum ipsa proprietate quam ipsum factum monasterium Sancti Genesii et Sancti Michaelis habere videtur in burgo Bisulduno et in Cassellas et in Berrechar et in Gessano et in Porciolas et in Furnellos vel in omnibus locis; et ecclesiam Sancti Martini de Iucuniano cum decimis et primitiis vel oblationibus suis; et ecclesiam Sanctae Mariae quae est in Fraxis¹ cum decimis et primitiis vel oblationibus suis; et ecclesiam Sancti Fruc-

tuosi quae est in Ursiniano cum decimis et primitiis vel oblationibus suis; item et ecclesiam Sancti Silvestri quae est in Mauro cum decimis et primitiis vel oblationibus suis; similiter et ipsum alodem de Sancto Raphaele, sicuti per fines et terminos designantur; pariter et ipsum alodem de Sancto Raphaele qui est in Adario² et qui est in Evexo³, sicuti per fines et terminos designantur; alodem de praedicto Sancto Raphaele qui est in Carraria, sicuti per fines et terminos designatur; necnon et ipsum alodem de villa Marialdo cum finibus et terminis suis, sicuti ad iura pertinet Sancti Raphaelis; et ipsam ecclesiam Sancti Quintini cum silvis et cum omni sua pertinentia vel adiacentia; et ecclesiam Sancti Cornelii quae est in Gurno⁴ cum omni sua pertinentia vel adiacentia; et ipsum alodem praedicti Bernardi comitis quem habere videtur in Ribellas, cum casis, vineis, terris et silvis, pratis et pascuis vel pascuariis suis sive ceteris alodibus ad ipsum monasterium vel ad ipsas ecclesias pertinentibus.

Has vero supradictas omnes ecclesias cum alodibus et proprietatibus eorum omnia infra comitatum Bisuldunensem constitutas, sicut ipse fatus Bernardus, comes, donavit iamfatto monasterio, et cetera quae enarrare longum esset quae ubique donavit vel in antea donare potest, sive casis, casalibus, curtibus, mansis, ecclesiis, cellis, fundis seu terris, vineis seu pratis et pascuis vel pascuariis suis, et cum omnibus ad ius notati monasterii pertinentibus, salvum et in cunctis quietum consistere more canonico sub nostrae apostolicae sedis tuitione, ita scilicet confirmantes decernimus ut nullus imperatorum vel regum necque ulla alia magna vel parva persona in praefato monasterio necque pro placito necque pro districto necque pro homicidio ibi aliquam ditionem habere praesumat, sed rem per iudicium causatorum canonice diiudicent et decernant, semper in illorum consistat voluntate et potestate, liceat eos sub quiete et pace vivere et secundum canonicam regulam soli Domino Deo servire. Omni tempore sint omnes immunes et alieni ab omni publica functione vel turpi servitio, ita ut nullus audeat eos molestare aut inquietare, nisi solummodo binos solidos omni anno ad altare Sancti Petri pro pensione persolvant.

Promulgantes nempe et hoc auctoritate beati Petri, apostolorum principis, coram Deo et terribili eius in futuro examine per hoc nostri apostolatus privilegium atque constitutum sancimus atque decernimus ut nullus unquam praesumat quispiam alius, cuiuscunque sit dignitatis praeditus potestate, vel etiam quaecunque magna parvaeque persona, in eodem monasterio vel eius causis incumbere aut de rebus et possessionibus vel quicquid de iis quae eis pertinere videntur quoquomodo auferre aut alienare, sed loca quae a praedicto Bernardo, Bisuldunense comite, in eodem monasterio concessa sunt vel concessa erunt, necnon alias locorum possessiones quae a ceteris christianis in eodem sancto loco in postmodum illi concessae fuerint, firma stabilitate in iure monasterii ipsius existenda atque in perpetuo permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, quod ex eis vel omnibus eidem monasterio pertinentibus cuiquam magnae parvaeque personae auferre ut profecto iuxta id quod subiectus idem venerabilis locus apostolici constituti atque privilegii consistit inconcusse dotandus permaneat.

Si quis autem, quod non obtamus, nephario ausu pręsumperit haec quae a nobis ad laudem Dei pro staltitate iamdicti monasterii statuta sunt refragare aut in quoquam transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum et cum diabolo et eius atrocissimis pompis atque Iuda, traditore salvatoris Domini nostri Iesu Christi, aeterni incendii supplicio concremandum deputatus, vernis qui non moritur, et ignis qui non extinguitur unquam, nec velit nec valeat parcere. At vero qui pio intuitu observator et in omnibus extiterit custodiens huius nostri apostolici constituti ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, et vitae aeternae particeps effici mereatur in secula seculorum, amen.

Scriptum per manus Petri, notarii et scriniarii sanctae Romanae ecclesiae, in mense aprilis, indictione undecima.

Bene valete.

1. Faxis a. — 2. Adano a. — 3. Evoro a. — 4. Garno a.

605

11 MAIG 998

MOÇÓ PERMUTA AMB L'ABAT ODÓ, [BISBE DE GIRONA], I AMB ELS MONJOS DEL CENOBI DE SANT CUGAT D'OCTAVIÀ UNA TERRA QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL VALLÈS, EN EL LLOC DE «PALATIO AUZID» [RIPOLLET], PER UNES PECES DE TERRA QUE EL MONESTIR TÉ SOBRE LA CIUTAT DE BARCELONA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 333, pàg. 282.

606

11 AGOST 998

ELS ESPOSOS SENDRED I ERMENGARS PERMUTEN AMB ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS CINQ MUJADES DE VINYA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DEL CENOBI DE SANT CUGAT, PER VUIT MUJADES DE TERRA I VINYA QUE EL MONESTIR TÉ EN EL TERME DE VALLVIDRERA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 335, pàgs. 283-284.

607

26 AGOST 998

ERMEMIR PERMUTA AMB ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UN VERGER QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE «PALAZIO AUZIDO» [RIPOLLET], PER UNES VINYES SITUADES AL MONT GALLINERS [TERME DE CERDANYOLA DEL VALLÈS].

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 336, pàgs. 284-285.

608

[24 OCTUBRE 997-23 OCTUBRE 998]

AMALRIC, ABAT DEL MONESTIR DE SANTA MARIA I SANT VICENÇ D'AMER I DE LA CEL·LA DE COLOMERS, CONSTA EN UNA ESCRIPTURA.

[O]. Original perdut.

RE: *VILLANUEVA, *Viage*, XIV, pàg. 225.

El regest de Villanueva diu: «Amalrico. No consta cuando entró abad. Dícese acá que ya lo era en 960. Yo puedo asegurar que uno de ese nombre lo era el año II del rey Roberto (998), de que he visto escritura que lo llama *abba cenobii Columbarii et Sancte Marie et Sancti Vincentii Amerensis*. El *Columbarii* era una de las *cellulas* de este monasterio, que hoy es *Colomes*, junto al Ter, en el Ampurdan».

609

3 NOVEMBRE 998

AMAT PERMUTA AMB ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UN ALOU QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE REIXAC, PER UNES TERRES QUE EL MONESTIR TÉ A PROVENÇANA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 338, pàgs. 286-287.

610

20 DESEMBRE 998

ARNULF, BISBE DE LA SEU D'OSONA I ABAT DE SANT FELIU DE GIRONA, PERMUTA AMB ELS ESPOSOS ESPERANDÉU I EJÓ UN ALOU QUE LA SEU VIGATANA TÉ EN EL COMTAT D'OSONA, EN EL TERME DEL CASTELL DE TONA, PER UN ALOU SITUAT EN EL COMTAT DE BARCELONA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1810, pàgs. 1285-1286.

611

23 DESEMBRE 998

ELS ESPOSOS BONFILL I QUIXOL VENEN A ODÓ, BISBE [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I ALS SEUS MONJOS MITJA MUJADA DE VINYA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE SANT CUGAT, EN EL LLOC DIT MAGAROLA.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 340, pàg. 288.

612

30 DESEMBRE 998

AVIERNA DICTA TESTAMENT I NOMENA MARMESSORS EL SEU MARIT LLOBET, DIT SUNYER, EL LEVITA ARNULF I GUADALL. ELS MANA FER LLEGATS AL MONESTIR DE SANT PERE DE GALLIGANTS, ALS SEUS FILLS SILVI I GUILLEM, CLERGUE, A DIVERSOS PARTICULARS I AL VESCOMTE SUNIFRED [DE GIRONA]. EL SEU MARIT TINDRÀ, MENTRE VIURÀ, L'USDEFUIT DELS ALOUS QUE DEIXA ALS FILLS.

O.* Montserrat, AM, pergs. de Sant Pere de Galligants, núm. 1.

a. UDINA, *La successió*, núm. 52, pàgs. 203-204, ex O.

Quam debite condicionis nullus in carne positus mortem evadere possit, ego Avierna femina in Dei nomine spero et in Dei misericordia et timeo diem casu mortis me ut non mihi superveniat repentina mors, propter hoc vocavi omnes amicos meos, id est, virum meum nomine Lobet, que vocant Soniario, et Arnulf levita et Guadallo, ut distribuatis omnes rebus meis quod ego abeo in sanctis Dei ecclesiis, in sacerdotibus, in clericis, in pauperibus.

In primis ad domum Sancti Petro Gallicantu vacas III et vitulos III et somero I et caldaria I et oves XXX, mapes I, tuvallia I, tappito I et feltro I amarello et capizalo I. Et a Silvio, filio meo, ipsas meas porciones ipsos meos alaudes que ego abeo in termines de Cirviano vel de Spizellus et de Raredo et in terminio de Celrano et in terminio de Monte Negre et ipso pugo de Tosello, et ipso maso qui fuit de Teud et ipsum meum decimum in cunctisque locis, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, cum illorum termines et cum illorum afrontaciones qui mihi adveniunt per comparaciones vel per meum X solidamente remaneat a Silvio, filio meo iamdicto. Et a Guilhelm, clerico, filio meo, ipsas meas comparaciones que ego abeo in terminio de Salto vel in flumen Teder et in terminio de Angles et in terminio de Castaniedo et de rio Tapit, quantum ego abeo et meum X, et in comitato Ausona, in villa que vocant Terrarios, maso I. Et a Miro, presbiter de Celrano, oves IIII. Et a Melio presbiter, oves IIII. Et a Poncio presbitero, oves IIII. Inter Guilaberto presbiter et Marcucio presbitero, oves V. Et a Tederico, sene presbitero, pellicuno I. A Trasovario levita, capa mea et nuternalos et de linteo superpelicio I. Ad Oriola devota, pelica I. Ad Orseta, oves III. Ad Oruza, camiso I et oralo I. Ad Eiga, camisa I. Et ad edendum presbiteros, vaca I et porcione mea de ipsos porcos. Et ipsos meos alaudes suprascriptos, quod ego debito a filios meos iamdictos, ut dum vivit vir meus nomine Lobet, que vocant Suniarius, teneat et possideat, et post obitum suum remaneat a filios meos suprascriptos. Et a filio meo Guilhelmo ipsas capras quod ego abeo in Monte Nigro, que Reimun Davino tenet, et ipso vino que comendavit a Iozefret. Et ipsos esponnalos, a Seniofred vicescomite. Omnibus rebus meis que remaneant, tam mobile quam et immobile, propter remedium anime mee.

Facto isto testamento III kalendas ianuarii, anno III° regnante Rodeberto rege.

Sig+num Avierna femina, qui anc dubitacione fecit et firmare rogavit. Sig+num Teud. Sig+num Odo. Sig+num Isarno.

Trasovarius levita, qui unc testamentum scripsit sub die et anno quo supra.

EL COMTE BERNAT [DE BESALÚ] CONFIRMA LES POSSESSIONS DEL MONESTIR DE SANT GENÍS I SANT MIQUEL DE BESALÚ, TAL COM HAN ESTAT CONFIRMADÉS PER BUTLLA DEL PAPA GREGORI [V].

[O]. Original perdut, abans al monestir de Santa Maria de Besalú o a l'Arxiu Reial de Barcelona. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 7-8, ex O. — B. Còpia del segle xvii: París, BN, Col. Baluze, 107, f. 339, ex Besalú, AM.

a.* *Marca hispanica*, ap. CXLVIII, cols. 955-957, «ex archivo regio Barcinonensi». — b. *España Sagrada*, XLV, ap. XVIII, pàgs. 281-285, ex a. — c. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. XV, pàgs. 252-255, ex a. — d. JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris*, núm. 23, pàgs. 30-33, ex a.

RE: BRÉQUIGNY, *Table*, 1, pàg. 504, ex a. — MONSALVATJE, *Noticias*, 2, pàg. 81, i 11, núm. CCXII, pàg. 247.

En la transcripció donem les grafies d'A, més fidels a l'original.

Rei cuiusque unius congruit notamen, res siquidem ut incognitas nobis note efficiantur. Ideo nempe mercedem largitionis notatim manu volumus cudere quam inclitus ac benignissimus catholiceque fidei cultor religiosissimus Bernardus cudere maluit sub trino nomine unitatemque fidei clavigerique etheri Petri rectoremque Romensis ecclesie summi Gregorii, idemque Gregorius pretitulavit in precedenti tempore, dignoque sigillo munito privilegio fore ut illi Deum propiciam piando piaculum negligenter a se comissum.

Igitur, ut necessarium michi duxit animum, sanxivi in Dei nomine ego, suprafatus Bernardus, hanc paginulam largitionis Domino Deo et Sancto Genesio situm in latere eius et Michaellem archangelum, qui fundati esse patentur infra muros castris Bisulduni, sub cultu et religione canonica vocitato monasterio ex aquestibus parentum meorum digne michi succedentibus dono vel concedo simulque trado iamfata domo Sancti Genesii Sanctique Michaelis ecclesiam parochialem nuncupatam Sancti Vincentii, sitam in suburbio prenotati castris cum intra edita altaria Sancti Raphaelis Sanctique Iuliani ac Sancti Benedicti et Sancti Syri, cum decimis et primiciis et oblationibus suis persolitis, et¹ assuetis terminis alodibusque suo iure retentis hactenus ac demum capiendis, ac predia cuncta ad² eandem domum pertinencia.

Iterum cedo ecclesiam Sancte Marie et Sancti Iohannis sitas citra castrum meminitum, cum eorum oblationibus vel predia cuncta.

Iterum concedo ad supralibatam domum ecclesiam scilicet parochialem Sancti Martini, sitam in villa Iuviano, cum suis membranis ecclesiis, scilicet Sancta Maria sita in villa Faras³ et ecclesiam Sancti Fructuosi sitam in villa Ursiniano, qui est omnibus istis membrana et suffraganea iamdicti Sancti Vincentii, et ecclesiam Sancti Silvestri sitam in villa Mauri; istis omnibus cum decimis et primiciis atque oblationibus earum alodibusque ac predia universa ad easdem domos pertinencia.

Iterum cedo iure ac ditioni supradictarum ecclesiarum Sancti Vincencii ac Sancte Marie vel Sancti Iohannis virigario consito⁴ lateribus eorum, sicut habere debent per nota illorum cimiteria.

Iterum libenti animo reddo ad predictas domos alodes dudum illis collatos⁵, quos genitor meus retinuit et ego usque hodie retentavi vel alii homines per nostram collationem vel assensionem ac fa-

vorem inde retentant vel retentaverunt, ut redebita illorum ius ac virtus, sicut dignum est, maneat in eorum ditione inconvulsum.

Et hec sunt alodes de quo diximus⁶ que reddere nitor, id est, alodem Sancti Genesii ac Sancti Michaelis, sicut in ambitione vel circuitu castris Bisulduni, et alodem quem nuncupant Casellas, id⁷ sunt, casas et curtes, terras et vineas, molendina, silvis et garricis, cultum vel incultum. Et in Gualdello casas et curtes, terras et vineas, virigariis vel ortis, cultum vel incultum, molendina cum illorum caput aquarum⁸ vel devesium⁹ et boscho. In Fornellos casas et curtes, terras et vineas, olivariis, cultum vel eremum. Et in Berregar casa cum curte et terras et olivarias et ipsas vineas de Sedilis¹⁰, cum ipso boscho et cum ipso brugario. Et in Guixano ipsa casa cum curte et orto et terras et vineas qui sunt in Guixano, et ipso manso de Porciolas cum terras et vineas et olivarias, arboribus fructiferis vel infructiferis. Et in Valle Alta ipsas vineas. Et in Spondiliano ipso manso quod Grimallus tenet, cum terras et vineas et viridigarios, ortos et olivarias. Et alodem Sancti Raphaelis qui est in villa Mariallo, cum terras et vineas, cultas vel heremas, et olivarias et aliis arboribus fructuosas vel infructuosas, domibus vel edificiis, molendina cum illorum tignis et caput aquis, terminis et affrontationibus. Et ipsas vineas qui sunt in Mogtis. Et ipso alode qui est in Carraria, cum domibus et edificiis, ortis et vineis, olivariis, viridigariis et boscho, cultum vel incultum. Et ipso alode qui est in Evexo, cum domibus, edificiis, terris et vineis, pratis et pascuis, silvis et garricis, et ipso manso qui est in Bestracanello, cum terras et vineas, pratis et pascuis, arboribus fructuosas vel infructuosas. Et ipso alode qui est in Adario, id sunt, casas et curtes, terras et vineas, cultas vel incultas, et ipso boscho. Et in Scalas casa et curte, terras et vineas¹¹, cultum vel incultum, et molendino. Et in Medianos domos cum terras et vineas, pratis et pascuis, silvis et garricis. Et in Basso ipsa villa que dicunt Balbos, cum ipsa ecclesia, decimas et primicias et pertinentes, cum fines et terminos et omnes illius adiacencias, cultum vel heremum, et boschos ad predicta villa pertinentes, pratis et pascuis similiter ei¹² pertinentibus. Et in Batet¹³ mansos cum terras et linare.

Hec omnia ad Sanctum Raphaelem pertinencia que supra inserta sunt vel que nobis ad memoriam minime redeunt, que hic non inseruimus, vel que deinceps illi collata erunt, subicimus Domino Deo et Sancto Genesio Sanctoque Michaeli.

Iterum concedo ad iam meminitam domum ecclesiam Sancti Quintini cum ipso alode que habet, id est¹⁴, casas et curtes, terras et vineas et boscho, pratis et pascuis in ibidem loco vel ubique ei pertinentibus, qui est sita in Basso, et ipso boscho de Pugo Pardinas.

Iterum concedo ad supralibatam domum ecclesiam Sancti Cornelii qui est sita in monte Gurni, cum alias ecclesias que ibidem sunt, cum omnem alodem que ubique habent, et cum omnes boschos eis pertinentibus.

Et iterum concedo ad prescriptam domum ipsum meum alodem qui est in Ribellas, cum villarunculis suis, id sunt, Pruna et Comas et Fauderotos, et ecclesiola cum domibus, edificiis, terris et vineis, silvis et garricis, pratis et pascuis et pascuariis.

Hec omnia supra meminita, sicut iam supra inscriptum est, concedo et trado ad predicta limina Sancti Genesii et Sancti Michaelis sub eo videlicet quo instituto privilegio narratus ordine ut Deo ibi famulantibus in ordine canonico teneant ac fruantur, ita ut nullus unquam succedentium nostrorum collata munificencia usurpare vel infringere pertemptet, sed prelibata ecclesia et ei debite famulantibus iuri suo appetant semperque utantur ac defendant. Sane si, quod absit, fieri minime credo esse venturum, ullus vivens homo hanc paginulam largitionis mee¹⁵ infregerit vel infringere pertemptaverit, nisi digne penituerit et ad condignam satisfactionem emendaverit, dampnatum omnino se sentiat dampnationem patrum de rebus Ecclesie instituta dampnationemque predicti sum-

mi pastoris Gregorii egregii intexta in prelibato privilegio, et insuper, sicut legibus est decretum mundanalibus et ecclesiastici canones docent, componere cogatur, et in antea hec donatio modis omnibus maneat imperterrita.

Facta donatione V kalendarum aprilium¹⁶, anno III¹⁷ Roberto rege regnante.

Bernardus, gratia Dei comes +, qui hanc paginola largitionis feci et testes firmare rogavi. Oli-
ba, gratia Dei comes +.

Ervigius¹⁸ presbiter, cognomento Marcho¹⁹, qui et²⁰ iudex, qui hanc scripsi cum literas V seu sub-
iectas in verso VIII et XIII²¹, et SSS.²² die et anno quo supra.

1. ac a. — 2. *Omet* A. — 3. Fraxis a. — 4. confido A. — 5. conlatis A. — 6. dicimus a. — 7. id est A. — 8. aquis a. — 9. deversu a. — 10. Fredilis a. — 11. cultas vel incultas, et ipso boscho. Et in Scalas casa et curte, terras et vineas *omet* a. — 12. et a. — 13. Betet a. — 14. id est | idem A. — 15. nostrae a. — 16. aprilis a. — 17. tertio a. — 18. Eurigius a. — 19. cognomento Marcho | cognomen Comarcho Aa. — 20. est a. — 21. cum literas... XIII *omet* a. — 22. signavi a.

614

28 MARÇ 999

EL COMTE BERNAT [DE BESALÚ] CONCEDEIX A SANT GENÍS I SANT MIQUEL DE BESALÚ DIFERENTS ALOUS I EGLÉSIES QUE TÉ EN EL COMTAT DE BESALÚ. HO FA PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA I DE LES ÀNIMES DELS SEUS PARENTS.

[O]. Original perdut, abans al monestir de Santa Maria de Besalú. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 9v-10, ex O.

In nomine Domini. Ego Bernardus, gratia Dei comes nutu ac voluntate eterni iudicis, pro remedio anime mee et parentum meorum, dimitto ac concedo Domino Deo et Sancto Genesio et Sancto Michaeli archangelo, quorum altaria fundata esse patentur infra muros castri Bisulduni, scilicet villam quam dicunt Balbos cum ipsa ecclesia, cum decimis et primiciis et pertinentibus, cum finibus et terminis et omnes illius adiacencias, cultum vel heremum, et boschos ad predicta villa pertinentes, pratis et pascuis similiter ei pertinentibus.

Iterum concedo ad prelibatos sanctos ecclesiam Sancti Cornelii que est sita in monte Gurni cum alias ecclesias que ibidem sunt, cum omnem alodem quem ubique habent et cum omnes boscos eis pertinentibus.

Iterum concedo ecclesiam Sancti Quintini cum ipso alode quem habet, id est, casas et curtes, terras et vineas et boschos, pratis et pascuis in ibidem loco vel ubique ei pertinentibus, que est sita in Basso et in ipso boscho de Pugo Pardinis.

Et iterum concedo Domino Deo et supradictis sanctis mansum meum quem habeo in comitatu Bisulduni, infra terminos de villa que dicunt Tortiliano, qui michi advenit per donitum Wamdalgaudi archilevita et est alodium meum cum hominibus et feminabus que ibi sunt vel futuri sunt, cum casis, casalis, curtis, curtalibus, ortis, terris ac vineis, tam cultum quam incultum, omnia et in omnibus ad ipsum mansum pertinentibus, et est mansus supradictus in parochia Sancte Marie de Tortiliano.

Item dono et concedo Domino Deo et prelibatis sanctis mansum meum de Carreria, qui est alodium meum similiter cum hominibus et feminabus que ibi sunt vel futuri sunt cum domibus et edi-

ficiis, terris et vineis, olivariis, viridigariis, boscho, cultum vel incultum, molendina cum illorum caput aquium vel decursium, omnia et in omnibus ad ipsum mansum pertinentibus, qui mansus supradictus est in parochia Sancti Petri de Monte Acuto, in comitatu Bisulduni.

Et iterum dono et concedo alterum alodem meum quod est infra terminos de parochia Sancti Petri de Monte Acuto, quem dicunt Pruiano, qui affrontat: de parte orientis in rivulo quem dicunt Lidercha et de parte meridie terminat in torrente que dicunt Valle Minore et de occiduo in alode Sancta Maria cenobia Riupollo et de parte circii terminat in torrente de valle Canaria. Quantum infra predictas affrontationes includit quantum nos ibi habemus et meremur habere in terris et vineis, cultis et hermis et silvis et in ceteris edificiis, hec omnia sicut superius resonant cedo et trado in iamdicto loco in dilatione et potestate de predictos sanctos Dei et eius altarios propter honorem Dei et remedium anime mee et parentum meorum et ut me liberet ab adversitatibus cunctis et sic permanent in supradicto iure mancipati, ut nulla persona clericalis seu laycalis nichil exinde usurpare vel auferre presumat nec ullum servitium ullo homini mortali persolvant nec faciant ipsi clerici qui ibidem Deo militanti nec illorum successores nec homines eorum clerici sive laici quos a me vel a predecessoribus meis habuerunt. Quod si ego donator aut ullus homo vel femina hanc donationem largitionis temerare conaverit aut invaserit, omnipotens Deus unacum sanctis suis ei resistet Datan et Abiron sibi iudicium sentiat et ad instar eorum in infernum vivus descendat et insuper sacrilega ultione feriat.

Facta hec donatio Vº idus aprilis, anno III Roberto rege regnante.

S+num Bernardus, Dei gratia comes. Sig+num Congasio. S+num Miro. Oliba, gratia Dei comes.

S+ Ervigius presbiter, cognomento Marcho, qui et iudex, qui hec scripsi cum literis rasis et SSS. die et anno quo supra.

615

10 JUNY 999

QUIXILÀ, LA SEVA MULLER ERMENGARS I ERMETRUIT PERMUTEN AMB ODÓ, PONTÍFEX [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNA VINYA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, EN EL TERME DE «CERCITULO» [SANT CUGAT DEL VALLÈS], PER UNA TERRA QUE EL MONESTIR SUSDIT TÉ EN EL TERME DE «TIANO» [SANT FELIU DE LLOBREGAT].

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 345, pàg. 292.

616

16 JUNY 999

ARNULF, BISBE DE LA SEU D'OSONA I ABAT [DE SANT FELIU DE GIRONA], PERMUTA UNES TERRES SITUADES EN EL COMTAT D'OSONA, EN L'APENDICI DE SANTA EULÀLIA [DE RIUPRIMER].

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa*, núm. 1821, pàgs. 1291-1292.

617

22 SETEMBRE 999

DOTFRED VEN A SENIOL UNS BÉNS QUE TÉ EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL TERME DE LLAMBILLES, PER DOTZE SOUS.

O.* Girona, AD, pergs. de la Pia Almoina, Llambilles, núm. 4. — A. Còpia del segle XIII: Girona, AC, *Llibre Gran de la Sagristia Major*, ff. 16v-17 (amb data de 30 novembre), ex O.

a. MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 150, pàgs. 175-176 (amb data de 27 setembre), ex O i A.

In nomine Domini. Ego Dotfred vinditor sum tibi Seniullo, emtore. Per hac scriptura vindicionis me vindo tibi ipsa mea ereditate, que mihi advenit de ienitori mee. Est¹ hec omnia in comitato Ierundense, in terminio de Nambillas, in locum que vocant a puio de Abo vel de² Osibio. Afrontat hec omnia: de parte orientis in terra comitale, de meridie in terra comitale, de occiduo in terra Stefano vel eredes suos, de parte vero circi in strada. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindo tibi ipsa mea porcione in cassa, in orto, in terras et ipsos arboribus que ibidem sunt, totum ab integrum, cum exiis et regresiis suis, in propter precium solidos XII et de ipsum precium aput te emtore non remansit ad persolvendum est manifestum, de meo iure in tuo trado dominio potestatem a faciendi omnia quod volueritis³ in Dei nomine abeas potestatem. Quod si ego vinditor aut ullusque homo vel femina qui contra hanc ista scriptura vendicione venerit ad⁴ inrumpendum, non valeat vindicare quod pecierit set componat tibi ista omnia in duplo, et in antea ista scriptura vendicione firma stabilis permaneat omnique tempore.

Facta carta vendiccion X kalendas octuber, anno III regnante Rodbertus rex.

Sig+num Dotfredo, qui ista carta vendicione fecit et firmare rogavit. Sig+num Giscafred. Sig+num Guiteza. Sig+num Dalamir.

SSS. Vidal presbiter, qui ista scriptura vendicione scripsit cum literas fussas et SSS. die et ano quo supra.

1. ste O. — 2. vel de *repetit*. — 3. quod volueritis *repetit*. — 4. add O.

618

24 OCTUBRE 998 - 23 OCTUBRE 999

HOM DÓNA AL MONESTIR [DE SANT JOAN] UN ALOU SITUAT EN LA VALL DE RIPOLL, EN LA PARRÒQUIA DE SEGÚRIES, EN EL LLOC ANOMENAT EL GINEBRET [TERME DE SANT PAU DE SEGÚRIES].

[O]. Original perdut. A mitjan segle xv era a Sant Joan de les Abadesses, AM, sac IX, núm. 43. — A. Regest del segle xv: Sant Joan de les Abadesses, AM, *Llibre de Canalars* I, sac IX, núm. 43, ex O.

RE: *GROS, *L'arxiu del monestir de Sant Joan*, ap. 5, pàg. 100, ex A.

El regest del segle xv diu: «Donacio unius alodii siti in parrochia de Seguries, in loco vocato Genefrosa, in valle Rivipollense. Donatur huic monasterio anno tercio regnante Ratberto¹ rege».

1. Tatberto a.

619

28 OCTUBRE 999

EL PREVERE IMOLÀ PERMUTA AMB ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNA TERRA QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, AL VALLÈS, DINS EL TERME DE LLERONA, PER UNA ALTRA TERRA QUE EL MONESTIR ESMENTAT TÉ DINS EL MATEIX TERME.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 346, pàgs. 292-293.

620

31 GENER 1000

EL PREVERE I SAGRISTÀ ARGEMIR I EL LAIC GUALAFONS, ALMOINERS DEL DIFUNT SENTULF, DONEN AL CENOBI DE SANT PERE DE GALLIGANTS EL MOLÍ QUE TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, EN EL LLOC ANOMENAT «TOLOSELA», PROP DE SANTA EUGÈNIA.

[O]. Original perdut. — A. Còpia de 1336, autoritzada pel notari Jacob Tresfort: Girona, AC, perg. no catalogat, ex O.

a.* MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 151, pàgs. 176-177, ex A.

In nomine Domini. Nos Argemirus, presbiter et sacristanus, et Walavonsus, laicus. Certum quidem et manifestum est enim quia precepit nobis condam Sentulfi ut nos post suum obitum scriptura donacionis fecissemus ad domum Sancti Petri cenobii qui est situs super flumen Galliganti de suo mulinario quod ille abebat in comitatu Gerundense, in loco que dicitur Tolosela, prope Sancta Eugenia, sicuti et facimus, cum suo capud aquis et cum suo decurso. Sic donamus nos predicti elemosinarii ipso molinario superius scriptum a prelibati domum Sancti Petri ab integro, cum exio¹ et regressio suo, sicut in ipso iudicio resonat et nos iuratum abemus aserie condiccionis. Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra ista scriptura donacione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit set componat in duplo a prelibati domum Sancti Petri cum eius inmelioracione, et in antea ista scriptura donacionis inconvulsa permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donacionis II kalendas februarii, anno quarto regnante Rohtberto rege.

SSS. Suniarius, ipodiatonius et monachus, qui ista scriptura scripsit et SSS. anno quo supra.

Sig+num Argemirus, presbiter et sacrista et elemosinarius, SSS. Sig+num Walavonsus elemosinarius SSS.

1. exuo A.

621

22 FEBRER 1000

EL COMTE BERNAT [I DE BESALÚ], EN PRESÈNCIA DEL BISBE BERENGUER D'ELNA I DELS COMTES GUIFRÉ I OLIBA, [TOTS GERMANS D'ELL], FA DONACIÓ DEL SEU MONESTIR DE SANT PAU DE MONISAT [SANT PAU DE FENOLLET], SITUAT EN LA PROVÍNCIA DE GÒTIA, EN EL COMTAT DE FENOLLET, EN LA DIÒCESI DE NARBONA, AL CENOBI DE SANT MIQUEL DE CUIXÀ I AL SEU ABAT GUIFRÉ PER TAL QUE HI INTRODUÏXIN MONJOS QUE VISQUIN SOTA LA REGLA DE SANT BENET.

Vegeu *Catalunya carolíngia. Els comtats de Rosselló, Conflent i annexos*.

Regest redactat ex JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris*, doc. 24, pàgs. 33-34.

622

26 MARÇ 1000

EL COMTE BERNAT [I DE BESALÚ] PERMUTA AMB L'ESGLÉSIA DE SANT GENÍS I SANT MIQUEL DEL CASTELL DE BESALÚ I AMB L'ABAT ADALBERT UNS ALOUS I UNES ESGLÉSIES QUE TÉ EN EL COMTAT DE BESALÚ, A LA VALL DE BIANYA, A LES VIL·LES ESPARC, TREDÒS I LES PRESES, AIXÍ COM A LA VILLA RIBELLES, PER UNS ALOUS QUE L'ESMENTADA ESGLÉSIA TÉ AL VOLTANT DE BESALÚ.

[O]. Original perdut, abans al monestir de Santa Maria de Besalú. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 12-13, ex O.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCXIV, pàgs. 247-248.

Vox legum iure decretum auctoritas ut talis sit commutatio qualis et emptio. Emptio namque et commutatio que per vim aut metum extorte non fuerint plenam in omnibus obtineant firmitatem. Idcirco ego in Dei nomine Bernardus, gratia Dei comes, commutator sum domum Sancti Genesii et Sancti Michaelis, cuius ecclesia fundata est infra castrum Bisulduni, necnon et Adalberto, sacerdoti atque abbati, alodes meos proprios qui michi succedunt per vocem parentum meorum sive ex comparatione vel ex commutatione aut donatione.

Et sunt predicti alodes in comitatu Bisuldunense, in valle Biania vel in villa que dicunt Sparago vel ante villam Tresdosso, id est, ipsas Presas cum ipsa ecclesia Sancti Andree et cum decimas et primicias et oblationes fidelium ab integrum. Et sunt in iamdictas Presas casas, casalibus, curtis, curtalibus, ortis, ortalibus, terras cultas vel incultas, arboribus fructuosos vel infructuosos, linariis, canabariis, pratis et pascuis, silvis, garricis, aquis aquarum, molinis, molendinariis, viaducta vel viaductibus, omnia et in omnibus, sicut fuit quondam de Garri et uxore sua Filmara vel de transgressores filiis illorum, id est, Hactredo abbati et Olibani et Seniofredi, excepto ipso manso quod ego dedi ad Eichone¹ per scripturam donationis. Et in predicto Sparago, ipsum meum alodem quantum ibi habeo vel habere debeo pro qualicumque voce. Et ante villam Tresdosso ipso manso quod ibidem habeo, totum ab integrum. Et omne predictus alodes habet affrontationes: a parte orientis in ipsos Fontes, et de meridie in Tresdosso, in rivo quem dicunt de Azari, et de occiduo in villa de Arsendis femina vel de Seniulfo vel heredes illorum, et de circii affrontat in ipso rivo qui dicitur Biania. Quam cum

in istas affrontationes includunt vel resonant sic comitto ego, predictus Bernardus comes, ista predicta omnia ad istas supranominatas ecclesias, totum ab integrum, cum omnes fines vel terminos earum, et cum exiis vel regressiis earum, excepto ipso manso de supradicto Eicone.

Et infra predicto comitatu, in villa que dicunt Ribellas, vel in locum qui dicunt Pruna, ipsam ecclesiam que dicunt Sancti Iuliani cum decimas et primicias et oblationes fidelium et cum omnem alodem ad iamdictam ecclesiam pertinentem. Sic comitto ego, iamdictus Bernardus comes, ad supradictas ecclesias vel Adalberto abbati. Qui affrontat iamdicta Sancti Iuliani ecclesia: a parte orientis in ipsa Archa vel in Principio² a monte, et enim terminatur etiam ad meridiem in ipso alode de ipsa abbatia Sancti Laurencii vel in Chaburlario, et de occiduo affrontat in ipsas Falgarias vel in campo Sambuci, de parte vero circii affrontat in villa Rubia.

Hec autem omnia suprascripta et alodem nominatum et suprascripta ecclesia, sicut superius resonat, sic comitto ego, iamdictus comes Bernardus, ad suprascriptas ecclesias Sancti Genesii et Sancti Michaelis et predicto Adalberto, abbate, per ipsos alodes qui sunt in circuitu Bisulduno sive in ipsa parrochia Sancti Vincencii de iamdictas ecclesias, excepto ipso manso de Portiolas, et excepto ipso manso de Gissano cum ipsos maliolos, et excepto ipso manso de Barragar, et excepto ipsas burdículas quod quondam Segarius tenebat, et excepto ipso manseto de Pidra cum ipsas olivarias, et excepto tres burdículas in ipso burgo ubi Gadamirus habitat, ad ipsas Cargas, et ubi Todalegus³ habitat et ubi Servedi ortolanus habitat, et excepto ipsos ortos quos predictus Adalbertus tenet, et exceptos ipsos molendinos qui sunt supras ipsas portas de Bisulduno, et excepto alodes ecclesie Sancti Vincencii et Sancti Raphaelis et Sancte Marie Sanctique Iohannis que sunt edificatas in ipso burgo, sicut superius insertum est.

Sic comitto ego, prelibatus Bernardus comes, alodes meos supratatxatos et ecclesia Sancti Iuliani prelibata ad ecclesias iamdictas Sancti Genesii Sanctique Michaelis et ad suprascripto Adalberto, abbate, pro ipsos alodes de ipsas ecclesias iamdictas, excepto quantum superius resonat, et est manifestum. Que vero hec omnia superius scripta de meo iure in ius de iamdictas ecclesias Sancti Genesii Sanctique Michaelis et Adalberto abbati trado ad proprium. Igitur coram te, prefato Adalberto, ecclesiam Sancti Quintini cum omnibus suis pertinentiis⁴ et episcopalem condemnant qui est in Bas prefatis sanctis pro remedio anime mee parentumque meorum in perpetuum dono.

Sane quod si ego, Bernardus predictus, aut ullus vivens homo hanc scripturam commutationis temerare aut violare conaverit aut invalidam eam fieri presumpserit, non valeat vindicare quod repetierit sed in duplo hec omnia superius scripta ad predictas ecclesias Sancti Genesii Sanctique Michaelis cum omnem suam meliorationem persolvere cogatur et insuper iram Dei omnipotentis incurrant, descendant vivi in infernum sicut sodomite fecerunt, deglutiat eos terra viventes sicut absorbit Datán et Abiron, precepta Dei transgredientes, habeant partem cum Iuda Scariotis qui dominum et magistrum suum tradidit, accipiat hereditatem cum Anania et Safira qui de precio sanctorum aliquid sunt fraudati et ad preceptum apostoli Petri in uno momento sunt extincti, et in antea ista scriptura commutationis maneat inconvulsa.

Facta hec scriptura commutationis sub die VII kalendarum aprilis, IIII regnante Roberto rege, filio quondam Hugoni.

S+num Bernardus +, gratia Dei comes, qui hanc scripturam commutationis fieri iussi et testibus ad roborandum tradidi. Sig+num Tote comitis, que alio nomen vocatur Adalais.

Senofredus levita, qui hanc scripturam commutationis scripsi et sub [SSS.]⁵ die annoque prefixo.

1. Iechone A, *però més avall* Eicone. — 2. in ipsa Archa vel in Principio] in ipsa vel in Principio Archa A. — 3. Rodalegus A, *però* Todalegus *en el doc.* 624. — 4. perturribus A. — 5. Omet A.

EL COMTE BERNAT [I DE BESALÚ] I LA SEVA MULLER TODA, ANOMENADA ADELAIDA, DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANT GENÍS I SANT MIQUEL DEL CASTELL DE BESALÚ, UNS ALOUS QUE TENEN PER DONACIÓ DEL LEVITA ABBÓ, FILL DEL DIFUNT JUTGE JOAN, SITUATS EN EL COMTAT DE BESALÚ, DINS ELS TERMES DE LES VIL·LES ANOMENADES BEUDA, JOU, TORALLES I FREIXENET. EN TINDRÀ L'USDEFUIT L'ESMENTAT ABBÓ MENTRE VIURÀ.

[O]. Original perdut, abans al monestir de Santa Maria de Besalú. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, f. 9, ex O.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCXIII, pàg. 247.

In nomine Domini. Ego Bernardus, gratia Dei comes, et uxori mee, nomine Tota, que vocant Azalaiz. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit in animis nostris et placet, nullius quogentis imperio nec suadentis ingenio sed propria et spontanea hoc elegit nobis bona voluntas, ut scripturam donationis fecissemus, sicuti et facimus, ad domum Sancti Genesii et Sancti Michaelis archangeli, cuius ecclesia fundata est infra castrum Bisulduni, de alodem nostrum proprium, qui michi advenit, ad me Bernardo iamdicto, per scripturam donationis de Abbone levita, filio Iohanni quondam iudici, et ad me Adalaiz suprascripta per meum decimum. Et est ipse alodus in comitatu Bisuldunense, infra terminos de villa vel parrochia que dicunt Bevita sive infra terminos de villa que dicunt Iovo sive infra terminos de villa que dicunt Toralias sive infra terminos de Fraxaneto.

Quantum infra terminos de predicto comitatu et de supranominatas villas vel parrochias de suprascripto alode habemus aut habere debemus per ipsam scripturam donationis de Abbone levita iamdicto, id est, in casas, in casalibus, in curtis et in curtalibus, in ortis ortalibus, in terris et in vineis, in pratis et in pascuis et in aquis, in molendinis et in molendinariis et in silvis et garricis et in ipsa ecclesia de Toralias ipsam nostram portionem in decimis et primiciis, omnia et in omnibus quicquid dici vel nominari quantum potest predictus Abbo michi suprascripto Bernardo dedit, exceptus in ipsa ecclesia de Bevita ipsas decimas et primicias, sic donamus nos suprascripti ad iamdictam ecclesiam Sancti Genesii et Sancti Michaelis, ipsa supranominata omnia, propter remedium anime nostre, totum ab integrum, cum exios et regressios eorum et cum fines et terminos eorum, sicut Abbo suprascriptus habuit aut habere debuit pro qualicumque voce sub isto videlicet ordine ut dum predictus Abbo vivit, teneat et possideat predictos alodes et post obitum suum remaneant predicti alodes ad iamdictam ecclesiam Sancti Genesii et Sancti Michaelis sine ulla reservatione vel contradictione.

Quod si nos¹ donatores aut ullus vivens homo hanc scripturam donationis temerare aut violare conaverit aut invalidam eam fieri temptaverit, non hoc valeat vindicare quod requisierit sed componat ista supranominata omnia ad iamdictam ecclesiam Sancti Genesii et Sancti Michaelis cum omni sua inmelioratione et insuper cum Iuda Scharioth participationem accipiat et a liminibus sancte Ecclesie extraneus efficiatur, et hec scriptura donationis semper maneat inconvulsa.

Facta ista scriptura donacionis VI kalendarum aprilis, anno IIII regnante Roberto rege, filio Hugone magno.

Sig+num Bernardus, gratia Dei comes. Sig+num Tota, que vocant Adalaiz, que simul in unum ista scriptura donatione fieri iussimus et firmare rogavimus.

Senofredus [levita]², qui hanc scripturam donacionis scripsi et sub [SSS.]³ die annoque prefixo.

1. vos A. — 2. *Omet* A. — 3. *Omet* A.

624

30 MARÇ 1000

ADALBERT, SACERDOT I ABAT, PERMUTA AMB EL COMTE BERNAT [I DE BESALÚ] UNS ALOUS PROPIS DE L'ESGLÉSIA DE SANT GENÍS I SANT MIQUEL DEL CASTELL DE BESALÚ, DONATS PEL VESCOMTE SEGUER I PEL COMTE GUIFRÉ, SITUATS EN EL COMTAT DE BESALÚ, AL COSTAT DEL CASTELL DE BESALÚ, A LA PARRÒQUIA DE SANT VICENÇ, PER UNS ALOUS QUE EL COMTE TÉ EN EL MATEIX COMTAT, DINS ELS CONFINIS DE LA VALL DE BIANYA, A LES VIL·LES ANOMENADES LES PRESES, ESPARC I TREDÒS, AIXÍ COM A LA VIL·LA RIBELLES.

[O]. Original perdut, abans al monestir de Santa Maria de Besalú. — A.* Còpia del segle xv: Barcelona, Arxiu del Col·legi d'Advocats, *Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, ff. 13-14, ex O.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. CCXI, pàgs. 246-247.

Vox legum iure decrevit auctoritas ut talis sit commutatio qualis et emptio. Emptio namque et commutatio que per vim aut metum extorte non fuerint plenam in omnibus obtineant firmitatem. Idcirco in Dei nomine ego Adalbertus, nutu Dei sacerdos et abba, commutator sum domino Bernardo, gratia Dei comite, alodes proprios de Sancto Genesio necnon et Sancto Michaeli, cuius ecclesia fundata est infra castrum Bisulduni. Qui advenerunt ipsi alodes ad predictas ecclesias per scripturas quas ibi fecit quondam Segarius vicecomes in aliquibus locis et postea quondam Wifredus comes, pro ipsa bauzia quam sibi fecit Adalbertus vicecomes, filius Segarii iamdicti, in suum testamentum ad predictas ecclesias scripturam donationis fieri iussit et fecerunt fratres eius Seniofredus et Oliba, comites, cum alios suos elemosinarios.

Et sunt predicti alodes in comitatu Bisuldunense, iuxta castrum Bisulduni, in parochia Sancti Vincentii vel in aliis locis vel in ipso burgo de Bisulduno vel in Casellas vel in Godello et in Frediis vel ipsas vineas de Gissano et ipso boscho de Matapodellosa cum ipso brugario et in aliis locis, excepto ipso manso de Purcilliolas et ipso manso de Gissano cum ipsos malliolos, et excepto ipso manso de Barragar, et excepto ipso manseto de Pidra, qui fuit de quondam Seniofredi presbiteri, frater Seniuldi, et excepto ipsas burdículas quod quondam Segarius, filius Adalberti, tenebat cum ipsa vinea que est in Fedils, et excepto ipsa media casa qui est in Fornellos, ubi Durabilis habitat, et excepto in ipso burgo tres burdículas, ubi Gadamirus habitat ad ipsas Sirgas et ubi Todalegus habitat et ubi Serveidei ortolanus habitat, et excepto ipsos ortos qui sunt in Capellada, quos ego Adalbertus predictus teneo, et excepto ipsos molendinos qui sunt sup̄ ipsa porta de Bisulduno, et excepto ipso molendino qui est ad ipsa Buada cum ipsa terra, et excepto ipsas vineas et ipso manso qui sunt in Ursiniano, et excepto alodes de ecclesiis Sancti Vincencii et Sancti Raphaelis et Sancte Marie Sanctique Iohannis, qui sunt edificatas in ipso burgo. Et habet affrontationes sup̄scriptas alodes: a parte orientis ad ipsa Buada vel in flumine Fluviano, et de meridie in villa Mauri, et de occiduo affrontat in rivo que dicunt Boreco, et de parte vero circii affrontat in termino de villa Bevita.

Quantum infra istas affrontationes includunt vel resonant de omne alode suprascriptum, sicut superius resonat, sic comitto ego Adalbertus iamdictus ad iamdicto Bernardo comite pro ipsos suos alodes quod habet in suprascripto comitatu Bisuldunense, infra fines de valle Biannia, villa que dicunt Presas cum ipsa ecclesia et cum omne ad ipsa ecclesia pertinentia et cum terras cultas et incultas et cum ipso boscho et cum omnia sicut ad suprascripta villa pertinet et cum omnes fines et termines et affrontationes earum et cum exiis et regressiis earum, excepto ipsum mansum quod Eicio ibidem tenet; et in villa Sparago quantum ibidem habet vel habere debet per qualicumque voce suprascriptus comes Bernardus; et ante villa Tresdosso ipso manseto cum ipsas terras que ibidem sunt et cum fines et termines et exiis et regressiis suis.

Et in predicto comitatu Bisuldunense, in locum ubi dicunt Ribellas vel ad ipsa Pruna, ecclesia Sancti Iuliani cum decimas et primicias et oblationes fidelium et omnem alodem eiusdem ecclesie et cum fines et termines suos, sicut in dote eiusdem ecclesie resonat, et est manifestum. Que vero hec omnia superius scripta de ius prefate ecclesie Sancti Genesii et Sancti Michaelis in iure predicti Bernardi comitis trado et concedo ego, supradictus Adalbertus, per ipsos alodes iamdictos et pro ipsas ecclesias Sancti Andree et Sancti Iuliani iamdictis. Quod si ego, predictus Adalbertus, aut ullus vivens homo hanc scripturam commutationis temerare aut violare conaverit aut invalidam eam fieri presumpserit, non valeat vindicare quod repetierit sed in duplo hec omnia superius scripta ad predictum Bernardum, comitem, cum omnem suam inmeliorationem persolvere cogatur, et in antea scriptura commutationis maneat inconvulsa.

Facta hec scriptura commutationis sub die III kalendarum aprilis, anno IIII regnante Rodberto rege, filio quondam Hugoni.

Adalbertus, sacerdos et abba, qui istam commutationem fieri iussit, manu propria firmavi et testibus ad roborandum tradidi. Aimericus sacerdos. Bernardus sacerdos.

Senofredus levita, qui hanc scripturam commutationis scripsi et sub [SSS.]¹ die annoque prefixo.

1. *Omet A.*

625

21 SETEMBRE 1000

ODÓ, BISBE DE GIRONA I ABAT DE SANT CUGAT, I ELS SEUS MONJOS PERMUTEN AMB GOLDREGOT UNES TERRES QUE EL MONESTIR ESMENTAT TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, A MONTPEDRÓS, PER UNES TERRES QUE ELLA TÉ A MAGAROLA I TAPIOLES.

Vegeu Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona.

Regest redactat ex Rius, *Cartulario*, núm. 349, pàgs. 294-295.

626

21 SETEMBRE 1000

GOLDREGOT PERMUTA AMB ODÓ, PONTÍFEX [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNES CASES I TERRES QUE TÉ EN EL COMTAT DE BARCELONA, A MAGAROLA I TAPIOLES, PER UNES TERRES QUE L'ESMENTAT MONESTIR TÉ EN EL MATEIX COMTAT, A MONTPEDRÓS.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 350, pàgs. 295-296.

627

29 NOVEMBRE 1000

ELS ESPOSOS ASTOALD I SAVILÓ PERMUTEN AMB ODÓ, PONTÍFEX [DE GIRONA] I ABAT DE SANT CUGAT, I AMB ELS SEUS MONJOS UNA TERRA QUE TENEN EN EL COMTAT DE BARCELONA, DINS ELS TERMES DEL CASTELL DE CERVELLÓ, PER UNA ALTRA TERRA QUE L'ESMENTAT MONESTIR TÉ EN EL TERME DE CASTELLÓ, PROP DEL RIU LLOBREGAT.

Vegeu *Catalunya carolíngia. El comtat de Barcelona*.
Regest redactat ex RIUS, *Cartulario*, núm. 351, pàgs. 296-297.

628

[995-1010]

ODÓ, BISBE [DE GIRONA], JUNT AMB ELS SEUS CANONGES I MONJOS I ALGUNS FIDELS, S'ENCOMANA A LES RELÍQUIES DE LA VERA CREU, DEL SANT SEPULCRE I DE DIFERENTS SANTS QUE HA DIPOSITAT DINS L'ALTAR DE L'ESGLÉSIA DE SANT GREGORI.

O. Sant Gregori, AP.

a. CALZADA, *Sant Gregori*, pàgs. 390-391, amb fotografia, ex O. — b.* ORDEIG, *Les dotalies*, II, núm. 126, pàgs. 12.13, ex O.

Com que el document no porta clàusula de datació, cal datar-lo pels anys del pontificat del bisbe Odó.

Hec sunt reliquie sanctorum martirum Christi qui passi sunt sub Maximiano et Diucliciano imperatoribus, qui requiescunt in Spania, reliquie de ligno Domini, de sepulcro Domini, de sanctas Massas, de sancti Landeberti, de sancti Ugberti confessoris, de cruore sancti Felicis, de sancti Vincenti et sancte Eulalie et sancte Cecilie virginis.

X verba legis.

Odo episcopus cum omni congregatione sibi comissa, tam canonica quam et monastica. [Ar]gemirus sacrista. Ricarius. Falcucius. Guitardus. Senderedus. Guilielmus. Ermengaudus. Amal[ri]cus cum omnibus parentibus vivis et defunctis. Petrus cum omnibus parentibus vivis et defunctis. Giscafredus levita cum patre et matre, fratres et sorores et parentibus suis vivis et defunctis. Petrus presbiter cum omnibus parentibus vivis et defunctis. Durandi levita defunti. Goda femina defunta. Riculani. Leroi. Ratfredo. Senofredo. Guilielmo cum uxore et filiabus. Gelmiro. Gr[u]del femina. Et omnium fidelium christianorum vivorum [et defunctorum. ...] Amelius presbiter cum omnibus parentibus suis vivis et defuntis. Sperandeo [cum omnibus pa]rentibus suis vivis et defuntis. Palumba cum filio suo Amelio.

629

[995-1010]

ODÓ, BISBE DE GIRONA, DOTA L'ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ DE BIERT [TERME DE CANET D'ADRI], AMB MOTIU DE LA SEVA CONSAGRACIÓ, AMB ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I LES OBLACIONS DELS FIDELS DE LES VIL·LES I DELS VILARS DE LA RODALIA.

Aquesta notícia es troba en la dotalia de la mateixa església del 27 de desembre de 1116 (vegeu ORDEIG, *Les dotalties*, II, núm. 127, pàg. 13). Les dates extremes corresponen al pontificat del bisbe Odó.

(...) decimas et primicias et oblationes fidelium de villaribus et villarunculis inferius scriptis, sicut Oto, antecessor eius Girundensis sedis episcopus, firma stabili que donatione donavit et tradidit in dedicatione eiusdem Sancti Martini ecclesie. (...)

630

28 MARÇ [997-1031]

ENNEGÓ I AMAT DONEN AL MONESTIR DE CASSERRES LA TERRA, ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I ELS ALTRES DRETS QUE TENEN A SANT CRISTÒFOL DE LES PLANES [D'HOSTOLES].

[O]. Original perdut. Potser el document de l'antic arxiu del monestir de Sant Pere de Casserres, llig. 1, arm. 1, prestatge 13. — A.* Regest de 1787: Vic, Arxiu Històric Comarcal d'Osona, *Llibre de las Rendas de Casserras en Vich y Gerona*, f. 208, núm. 1.

El regest de 1787 diu així: «Nº 1, Legº. 1, Armº. 1, Estº 13. Als 5 Ks. Abril any del Rey Robert que ha de ser desde 996 à 1030 Enecio y Amat donaren à Casserras la terra, decimas y primicias, junt ab los demás drets tenian en St. Christofol de las Planas, que afronta à orient ab terra de Sta. Maria, à mitgdie ab los donadors, à ponent ab lo marge de Linar y terra de Casserras, y à tremuntana ab lo terme de Alba y terra de St. Martí».

APÈNDIX

DOCUMENTS FALSOS

Publiquem a continuació una selecció de documents falsificats. A la «Introducció», en l'apartat titulat «Les falsificacions», ja ens hem referit als criteris de falsedat d'aquests documents.

I

24 SETEMBRE 850

SUNIFRED, BISBE DE GIRONA, A PETICIÓ DEL COMTE I MARQUÈS GUIFRÉ, CONSAGRA LA CEL·LA DE SANTA MARIA, AMB ELS TÍTOLS DE SANT JOAN I SANT PERE, A LA VALL DE RIUDAURA, AL COMTAT DE BESALÚ, EDIFICADA PEL COMTE ESMENTAT. TOT SEGUIT EL BISBE, JUNTAMENT AMB ELS SEUS CANONGES I ALTRES CLERGUES, LA DOTA AMB ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I LES OBLACIONS DELS FIDELS DE DIFERENTS VIL·LES DE BESALÚ, MENTRE QUE EL COMTE LA DOTA AMB L'ESGLÉSIA DE SANTA MARGARIDA [DE BIANYA] I AMB ALTRES PROPIETATS.

[O]. Pseudooriginal perdut. — [A]. Còpia, probablement del segle XI, abans al monestir de Camprodon. — [B]. Còpia, potser del segle XII, abans al monestir de la Grassa. — [C]. Còpia del 14 de maig de 1525, abans al monestir de Camprodon. — D. Còpia de 1668: París, BN, Col. Doat, vol. 66, ff. 67-72, ex B. — E. Còpia de 1696: Barcelona, AR (ACA), Monacals de Girona, pergs. sense catalogar, cal. 134, ex C.

a. *Histoire générale de Languedoc*, I, París, 1730, ap. LXXV, cols. 97-99, ex B. — b. *Histoire générale de Languedoc*, II, Tolosa, 1875, ap. 206, cols. 410-413 (amb data d'1 octubre 908), ex B. — c. BOTET, *Condado de Gerona*, doc. II, pàgs. 74-75, ex b. — d. MONSALVATJE, *Noticias históricas*, 4, ap. I, pàgs. 173-176, sense indicació de font (ex b). — e. MONSALVATJE, *Noticias históricas*, 11, núm. XXI, pàgs. 109-115, sense indicació de font (ex b). — f.* ORDEIG, *Les dotalies*, I, núm. 6, pàgs. 22-26, ex DEa i d.

El 24 de setembre de l'any 850 de l'Encarnació, calculat a l'estil florentí, coincideix amb l'any onzè del regnat de Carles el Calb en el 850 del nostre calendari.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Post corpoream Domini nostri Iesu Christi venerabilem adscensionem et post salutiferam apostolorum suorumque sequacium praedicationem, purgato iam mundo ab idolorum turpissima servitute, non parvae gentilium turbae praebentes colla suavissimo Salvatoris iugo, innumera per totum orbem construxere episcopia atque coenobia, ubi Deo dicati clerici sive monachi religiose viventes, divina celebrare misteria communis utilitatis existi-

manentes commodum, sic per terrenum habitaculum Deo dicatum, fidelium membra Spiritus Sancti fierent receptaculum.

Proinde venerandus domnus comes cum omni veneratione vel reverentia nominandus Vifredus ecclesiam quae est in comitatu Bisuldunense vel Ausonense, in villa Riodazari constructa habetur, cum propria voluntate episcopi domni Soniofredi in cuius dioecesi sita dignoscitur, studuit consecrare, quo proficeret ad remedium sui atque suorum. Peracta autem consecratione praedictae ecclesiae paterno affectu locumque semper in honore permaneret et Deo ibi servientibus quae necessaria forent subministrare largissime posset, praesente coetu episcoporum, abbatum, canonicorum, ceterorum fidelium suorum, qui praesentes aderant, solercia ingenii et consilio cunctorum, firmissimo sancivit decreto, quatenus praefatum coenobium Sanctae Mariae virginis cum titulis suis, in-contaminato statu semper iugi libertate vigeret et quidquid iam adquisierat vel in reliquum acquire-re posset, libere possideret, sicut sequens libellus declarat.

Sub Dei nutu haec est membrana concessionis seu confirmationis quem fecit Soniofredus, Gerundensis sedis episcopus, cum universo coetu archidiaconorum, canonicorum seu aliorum clericorum in eadem sede sanctae virginis Mariae Deo agonizantium, domno itaque Vifredo, comite atque marchione, iubente atque precante, ut ecclesiae suae quae constructa esse dignoscitur in valle Riodazari, ut eam consecrarem, et nos itaque inter nos concordantes quia humana fragilitas magis potest dilabi in inferiora quam ascendere ad suprema et potius delectare terrena quam amare caelestia, et sine peccati contagione nemo possit in hoc aevo mortali vivere et sciamus quia iudex iustus venturus sit in die examinationis reddere unicuique secundum opera sua supplicium iniquis, vitam aeternam iustis. Ob hoc ego Soniofredus, episcopus, Giscafredus, Adalardus, archipresbyteri, Persinetus, Argibadus, Durandus, Rodegarius, sacerdotes, atque canonicorum seu clericorum coetus, valde expavescentes, consideravimus in animo nostro concedere cellae eidem supramemoratae Sanctae Mariae cum titulis suis, videlicet Sancti Iohannis et Sancti Petri, in die eius dedicationis decimas et primitias et oblationes fidelium de villulis et villaribus quorum nomina sunt haec: Riodazarii, Cro-saunas, Artigas, Bacholardario, Cuguciago, Felgars, Tarnadela, Abietem, Galindono, Vilareto, Col-lo Iuvino, villare Aliario, in Bisuldunense territorio nostro. Sic concedimus praelibatae ecclesiae cimiterium in circuitu ecclesiam dex[tros] XXX.

Nam et domnus comes Vifredus nostro assensu donat eidem ecclesiae ecclesiam Sanctae Margaritae cum decimis et primitiis de villulis et villaribus ad ipsa ecclesiam pertinentibus cum terminis et aiacentiis suis. Et ego supramemoratus comes dono eidem ecclesiae supramemoratae in valle Riodazari, iuxta ipsam ecclesiam, domos meos cum terras et vineas, cum omnibus pertinentiis, et in Collo Iuvino terras et vineas quos in dominicum teneo cum terminis et aiacentiis suis.

Et habent afrontationes haec omnia suprascripta: de oriente in Frarago, de meridie in terminis de ipsos Balbos per ipsa media serra, et sic pervadit per ipsa serra usque in Gurgo Nigro, et iniungit ad Aqua Bella usque supercilio montis, et pervadit in Collo Frigido per ipsa serra usque in collo de Can-nas et pergit ad ipsa Sentigosa; et de circi vero parte vadit per ipso medio rio quae dicunt Bianna.

Modo vero excellentissimi et reverentissimi viri domni Vifredi, marchionis, confirmo ego Soniofredus, episcopus, cum voluntate omnium clericorum nostrae sedis Gerundae et statuimus ut ab hodierno die, id est a dedicatione sanctae virginis Mariae quae est sita in valle Riodazari, et deinceps ipsas decimas et primitias cum oblationibus fidelium de villulis et villaribus suprascriptis cum ecclesiam Sanctae Margaritae cum illorum terminis sic concedimus supramemoratae ecclesiae suisque ministris, sicut superius scriptum est, ab omni integritate, assensu bonorum omnium clericorum seu laicorum qui ibi aderant, omni tempore inconvulsa permaneant, sub ea tamen definitione ut per singulos annos

sacerdotes et ministri qui in eadem ecclesia ministraturi erunt, nobis quoque successorumque nostrorum non aliud solvant, nisi veniant ad concilia et chrismale ministerium, secundum instituta canonorum, et cum episcopus confirmationem exercere voluerit obedientiam paratissime exhibere procurent.

Perhacta sunt enim haec anno Incarnationis dominicae DCCCL, VIII kalendas octobris, anno XI regnante Karulo, gloriosissimo rege.

II

2 AGOST 892

LEUBERT PREVERE, BERNAT I DODÓ, TUTORS I ALMOINERS DEL DIFUNT NITARD, DONEN A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DEL CENOBI D'AMER I A LA DE SANT ANDREU [DEL TERRI] UN MAS QUE TENIA EN EL COMTAT DE GIRONA, A LA VILLA DITA TOMET [TERME DE SANT JULIÀ DE RAMIS].

O. Pseudooriginal, amb lletra del segle xi: Barcelona, AR (ACA), Monacals, fons d'Amer, núm. 1.

a. MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. XLIII, pàg. 140 (edició parcial), ex O. — b.* PRUENCA, *Diplomatari*, núm. 5, pàgs. 32-33 (amb data de 3 març), ex O.

In nomine Domini. Ego Leubertus, presbiter, et Bernardus et Dodo, nos qui sumus tutores vel elemosinarii de condan Nitardo. Certum quidem et manifestum est enim quia precepit nobis ut karta donacionis fecissemus ad domum Sancte Marie cenobii Ameriensis vel Sancti Andree apostoli, sicuti et facimus, de ipso suo manso cum terra in quo ipso manso se[de]t, et sunt scilicet quartarades V. Et est ipso manso cum terra in comitatu Gerundense vel in villa Tometo. Et affrontat: de parte orientis in via vel in terra de Adalinus, et de meridie affrontat in terra de Gaurice, et de occidente affrontat in medio alveo Sterria, et de circi affrontat in terra de Propinquo vel de suos heredes. Quantum infra istas IIII affrontaciones includunt vel termini ambiunt, sic donamus ad predictum cenobium, totum ab integrum, cum exiis vel regressis earum. Quod si nos donatores a[u]d nullusque homo vel femina qui contra hanc scripturam donacionis venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit, set componant predicta omnia in duplo cum omnium suarum melioracionem et insuper ira Dei super illum permaneat et cum Iuda traditore communionem abeat, et in antea hanc donacionem cum ista scriptura firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta est autem ista donacio V nonas augusti, anno V regnante Otone rege.

+ Leubertus presbiter. Sig+num Bernardus. Sig+num Dodo. Nos simul in unum hec fecimus et firmare rogavimus. SSS. Gilamiro. Sig+num Guittardus.

Geirallus presbiter, qui hanc kartam donacione scripsi et die et annum quo SSS. supra.

III

15 ABRIL 948

GOTMAR, BISBE DE GIRONA, LLIURA AL COMTE GUIFRÉ [DE BESALÚ] L'ESGLÉSIA [DE SANT PERE] DE CAMPRODON, AMB ELS DELMES, LES PRIMÍCIES I UNA QUANTITAT EN METÀL·LIC. REP, A CANVI, MIL DINERS DE TOLOSA I UNS ALOUS AL COMTAT DE BESALÚ, EN ELS TERMES DE LES VIL·LES MANOL I FIGUERES.

[O]. Pseudooriginal perdut. — [A]. Còpia en un possible cartoral de Sant Pere de Camprodon (*Original en pergamí*, pàg. 12, col. 2), perduda. — [B]. Còpia existent al monestir de Camprodon, vista per Monsalvatje, ara perduda, ex A. — C.* Còpia del segle xvii: Barcelona, AR (ACA), Monacals Girona, lligalls grans, núm. 3.

RE: MONSALVATJE, *Noticias*, 11, núm. XCII, pàg. 171, ex B. — MARTORELL, *Manuscripts*, pàg. 198. — MARTÍ, *Col·lecció*, núm. 81, pàgs. 123-124, ex Monsalvatje.

In Dei nomine. Ego Gotmarus, Gerundensis episcopus, unacum consensu canonicis nostris, committatur Wifredo comite ecclesiam de Sancta Maria sedis Gerundensis, quae est in comitatu Bisuldunense, in loco qui vocatur Campo Rotundo, cum decimis et praemitiis et cum certa summa que exigere debeo ad domum Sanctae Mariae sedis Gerundae, dimitto propter ipsos allodes quod tu mihi dedisti et per solidatas in aurum et argentum solidatas mille denarios Tolosenses. Et sunt ipsi allodes in comitatu Bisuldunense, infra terminos de villa Manibulo vel suis villarunculis¹ et infra terminos de villa Figaria vel suis villarunculis². Sic commuto et transfundo praedictam ecclesiam cum decimis et premitiis et cum certa summa in tuo dominio et potestate faciendi quod volueris, propter allodes ipsos et ipsas solidatas quod tu mihi dedisti sicut supra resonat. Et qui contra hanc nostram commutationem venerit ad inrumpendum non hoc valeat vindicare quod repetet, sed componat ista omnia suprascripta cum illarum melioratione, et in antea ista commutatione firmissime in se obtineat ruborem.

Facta commutatione ista decimo septimo kalendas maii, anno duodecimo regnante Ludovico rege, filio Caroli.

Gotmarus, sanctae ecclesiae Gerundensis humilis episcopus, SSS.

1. villarundis C. — 2. villarundis C.

IV

30 JUNY 953

EL COMTE SUNYER DÓNA AL MONESTIR DE SANTA MARIA DE LA GRASSA UNS ALOUS QUE TÉ AL COMTAT DE BESALÚ O D'OSONA, A LA VIL·LA RIUDAURA. FA LA DONACIÓ PER A REMEI DE LA SEVA ÀNIMA.

[O]. Pseudooriginal perdut. Potser el document que es conservava al monestir de la Grassa. — A. Còpia fragmentària del segle xii: Barcelona, AR (ACA), Monacals de Girona, s. n. (abans núm. 136). Ingressà l'any 1940 procedent de Barcelona, BC, Arxiu, perg. 3449, on havia ingressat l'any 1916 per donació de F. Monsalvatje. — B. Còpia del segle xvii: París, BN, Col. Doat, 66, ff. 147-148v, ex O. — C. Còpia del segle xvii, feta pel monjo Jean Trichaud: París, BN, ms. lat. 12857, pàgs. 254-255.

a. *Histoire générale de Languedoc*, V, Tolosa, 1875, núm. 94, cols. 215-216, ex O. — b. MAHUL, *Cartulaire*, II, pàgs. 225-226, ex a. — c. MONSALVATJE, *Noticias*, 4, ap. IV, pàgs. 180-181 (parcial), sense indicació de font (potser ex A). — d.* MAGNOU-NORTIER, *Recueil*, núm. 67, pàgs. 114-116, ex B i C.

In nomine Domini. Ego Soniarius, comes, timeo et paveo poenas inferni et cupio pervenire ad premium vite aeternae. Idcirco propter hoc reminiscor Domini pietate dicentis: «Date eleemosinam et omnia munda sunt vobis»¹. Propter oc placuit animi mei et placet, nullo quoque suadentis inge-

nio oc elegit mihi bona voluntas, ut de rebus meis vel de ereditate que mihi advenerunt de patre meo et matre vel ex propinquitate aut pro qualicumque voce donare debeo, quod et facio, propter amorem Dei et remedium anime mee ad domum Sancte Marie monasterium quod nuncupatur Crasse, quod est situm in comitatu Carcassense, super fluvium Urbionem. Et sunt ipsi alodes in comitatu Bisuldunense vel Ausunense, vocabulum villa Riodezari, cum ipsas ecclesias Sancta Maria et Sancti Petri et Sancti Iohannis et Sancti Andree de villare Aliario, cum ipsas condaminas quod Giscafredus mihi vendidit, et alia ecclesia Sancta Margarita cum decimas et primicias et oblaciones fidelium, et cum ipso manso et cum ipsas terras quod dedi ad predictum locum Sancta Maria, sicut in dotem illius ecclesiae commemorat. Et sunt ipsi vilares infra terminum predicta villa Riodazari: Collo Iuvino, Villareto, Crosannas, Artigas, Bagolardario, Cucuciago, villare Novo, Felgares, Tarnadela², ad Abietem, Galindonem. Et dono ad predictam domum Sanctae Mariae Crassae et domino Witiza, abbati, et monachis praesentibus et futuris ibidem Deo servientibus, ut exorare delectent pro me et pro uxore mea et pro filiis meis et filiabus. Et ideo propter hoc trado atque concedo dicte domui Sanctae Mariae superiori iamdictae cum omnia ad se pertinentia cum terminis et [a]iacentiis³ suis, omnia et in omnibus sic dono ut teneant et possideant abbas et monachi omni tempore. [Si quis]⁴ sane fieri minime credo esse venturum, quod si ego donator aut ullus homo vel foemina qui contra hanc cartam donationis venerit ad inrumpendum, in primis iram Dei incurrat et cum Iuda participationem habeat, et hoc quod repetit vindicare non valeat, sed in duplo componat et insuper viginti libras auri optimi componere cogatur.

Facta carta donationis II° kalendas iulii, anno ab Incarnatione Domini DCCCCLIII, regnante Lodovico rege.

Sig+num Soniarius comes, qui anc cartam donationis feci et testes firmare rogavi. Sig+num Alaricus. Sig+num Ratfredus. Sig+num Borrellus. Bonifilius. Blesindus. Sig+num Marcucius⁵.

Bancius presbiter scripsit die et anno quo supra.

1. Lc. XI, 41. — 2. Tarnidela c. — 3. iacentiis c. — 4. Omet c. — 5. Martucius c.

V

18 OCTUBRE 955

OLIBA, COMTE DE BESALÚ, CONFIRMA ALS HOMES DE LA PARRÒQUIA DE TREGURÀ L'EMPRIU DE LES PASTURES I DELS BOSCS SITUATS ENTRE EL RIU TER, COMA DE VACA I EL RIU FRESER. REP, A CANVI, CENT MOLTONS BLANCS I LLANUTS.

[O]. Pseudooriginal perdut. — A. Còpia de 1354: Sant Joan de les Abadesses, AM, carp. documents s. x.

a.* UDINA, *El Archivo Condal*, ap. II, doc. C, pàg. 445, ex A.

In Dei nomine. Ego Oliba, Dei gracia comes Bisulduni, per hanc scriptura laudo et confirmo [...] emprivum tam in pascuis quam in boscis [...] in flumen Teder usque in [...] iniuncxit [...] qui ascendit de Tegurano, et [asc]endit ex parte meridie per ipsam serram sicut aqua [...] per saltum de Pontuo exigit usque in podio de Medianelo, et vadit per illam aliam serram [...] que discurrit in valle de Forad et in Comba de Vacca usque in cacumine de Stele, et ita ascendit per ipsum flumen de

Freder de parte circi et pervenit usque in medio flumine de Palomeles, et ascendit in ipso medio flumine et devertitur usque in flumine Teder. Quantum infra istas afrontaciones includunt donamus et confirmamus ad ipsos homines in parrochia de Tregurano existentes, quod nullus homo vel femina ab hac hora in antea sit ausus ibi mittere vel tenere in pasturis equas vel boves, vaccas vel oves, vel alia quorumcumque generis sint animalia contra illorum voluntatem ac suorum dominium. Pro qua donacione et confirmacione habuimus de ipsis hominibus de Tregurano C arietes cornilios, albos et lanuds. Si quis hoc frangere voluerit facere, non possit, sed firmum semper maneat.

Actum est hoc XIII kalendas novembrium, anno I regnante Franchorum rege Leutario.

S+m Oliba comes, qui hanc donacionem feci et confirmacionem, et testes firmare mandavi. S+m Eribertus. S+m Oliba Eldemar. S+m Berengarius Eldemar.

Durandus presbiter, qui hanc confirmacionem scripsit SSS. sub die et anno quod supra.

VI

26 JUNY 966

OLIBA, COMTE DE BESALÚ, DÓNA AL MONESTIR DE SANT JOAN [DE LES ABADESSES], A L'ABADESSA FREDEBURGA I A TOTES LES SEVES MONGES ELS PORTS DE COMA DE VACA I COMA DE FRESERS EN FRANC ALOU. FA LA DONACIÓ PER A MILLORAMENT DE LA PERMUTA QUE ELS HAVIA FET DE LES MUNTANYES DE MILANY PER LES MUNTANYES DE CAMPRODON.

O. Pseudooriginal, escrit en lletra cursiva del segle XIII: Barcelona, AR (ACA), Cancelleria, pergs. Sunifred, núm. 76 (abans arm. Sant Joan de les Abadesses, sac A, núm. 100).

a.* UDINA, *El Archivo Condal*, núm. 165, pàgs. 336-337, ex O.

In Dei nomine. Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Oliba, Dei gracia comes Bisuldunensis, dono et concedo monasterio Sancti Iohannis et tibi Fregebundi, abbatisse, et tuis sodalibus in perpetuum portum quod dicitur Coma de Vacca et Coma de Freder, cum earundem finibus et adiacenciis, a serra de Morenz usque ad Colomera, et a podio de Turrinebulis et collo de Peniades usque ad collum de Tres Pics¹, sicut revertitur usque ad Morenz. Quantum infra istas affrontaciones includitur, sic dono vobis et successoribus vestris per franchum alodium, quod nullus mitat ibi pecora vel iumenta sive cuiuscumque generis sint animalia ad pascendum contra vestram voluntatem, sed vos habeatis et teneatis pacifice per omnia secula dictas comas, montes, collos, serras et planos infra dictas affrontaciones inclusas ad pecora vestra pascenda et quibus volueritis et ad omnes vestras voluntates perpetuo faciendas sine omni contradimento tocius persone. Hanc donacionem vobis facio pro melioramento illius commutacionis quam vobis fecimus de montaneis de Malanno pro montaneis de Campo Rotundo. Si quis hoc infringere voluerit facere, non valeat sed firmum semper permaneat.

Quod est actum VI kalendas iulii, anno XII gloriosissimo Francorum Leutario rege.

S+m Oliba comes, qui hoc firmo et testes firmare rogo. Sig+num Eribertus. Sig+num Berengarius Eldemar. Sig+num Ermigildi. Sig+num Ennegonis. S+m Embremares presbiter.

Durandus presbiter, qui hoc scripsit SSS. sub die et anno quo supra.

1. Tres Fits a.

VII

2 ABRIL 979

MIRÓ, COMTE [DE BESALÚ] I BISBE DE GIRONA, CONFIRMA LA FUNDACIÓ I LA DOTACIÓ PATRIMONIAL DEL MONESTIR DE SANT PERE DE BESALÚ FETES ANTERIORMENT. ALHORA, EL PAPA BENET [VII] CONCEDEIX AL CENOBI QUALSEVOL BENEFICI QUE LI SIGUI LLIURAT.

[O]. Pseudooriginal, ara perdut, que es conservà a Sant Pere de Besalú, AM, fins a l'any 1835.

a.* VILLANUEVA, *Viage*, XV, ap. XXVI, pàgs. 263-266, ex O. — b. MONSALVATJE, *Noticias*, 2, ap. VII, pàgs. 221-225, ex a.

Si famulorum meritis debite conpellimur compensare lucra mercedis, quanto iam copiosius pro remediis animarum divinis cultibus terrena debemus impendere, et impensa per scripturas legaliter confectas decentissime adfirmare. Quapropter ego Miro, nutu Dei sanctae Gerundensis ecclesiae perhumilis episcopus, unacum conibencia meorum katerve clericorum laicorumve fidelium elegi quendam eclesiolam a dominatu omnium ecclesiarum libera, quam venerandus habet propriam beatissimus apostolorum princeps Petrus edem, nomine sub cuius sanctificata nitet, sita videlicet iuxta opidum quem olim Bisuldunem voluit vocitare vetustas. Sed cuius meritum scimus percurrere mundum; huius ubique iure surgere templa decet. Et quemadmodum ab ipso Domino Iesu Christo didicimus: «Quaecumque vincli super terram strinxerit, erit ligatum super coelos fortiter; et quod resolvit in terris arbitrio, erit solutum supra coelis radios»¹; in fine mundi iudex erit aevi.

Ob tanti igitur patroni amorem, pro remediis animarum meorum parentum meaeque, et super omnia pro remedio animae domni Soniefredi, comitis hac fratris mei, qui mihi copiosa bona, dum vixit, contulit, quem Deus omnipotens ad illud perducatur regnum, quod primus homo perdidit gustando proibito pomo; possit et ad lignum vitae perducere gustum, ut valeat eternos semper karpere fructus, ex quibus aeternum ducat sine mensibus annum, et sine sole diem, lucem sine nocte perhennem in patria, paradise, tua quam rite beatus dilexit hic comes, vita dum fuit in ista. Pro remedio igitur animae praedicti comitis et pro salute tam animarum quam corporum meorum fidelium in hac terra degentium qui illo caenobio aliquo prestiterint benefitium, seu pro statu celsitudinis sive salute domni Olibani comitis suaeque coniugis suorumque filiorum, quorum vitas omnipotens Deus multis protelare dignetur temporibus, ut vivant Deo [felices longo feliciter aevo, et post huius vitae excursus coeleste mereantur perfruere regnum, in quo detineant magnarum gaudia rerum, gaudia quae nullus vivens decernit ocellus, nec aliquis vigili poterit comprehendere corde, quod Deus in terris voluit promittere sanctis, et residens coelos voluit concedere iustis.

Ob praefata igitur ratione in praelibata aeclesia conatus sum fieri coenobium quem per scripturam donationis tradidi ecclesia beatissimi apostolorum principis Petri ad proprium, ut sub eius defensione atque munimine consistat in perpetuum et quinos solidos per singulos annos abbas qui praeerit praefato caenobio, eidem ecclesiae Sancti Petri Romae persolvat in censum. Advectus est igitur in eodem coenobio Deo disponente corpus venerandi martiris nomine Primi, pro cuius intercessionibus omnipotens Deus multis in eodem loco dignatus est fieri virtutibus, et laudatur glorificaturque omnipotens Deus ab omni populo qui talem illis contulere dignatus est patrono. Oportet enim tantorum sanctorum patrocinia quarere, et de rebus transitoriis eorum ditare basilicis, ut annuente Deo per eorum intercessionem ad omnibus liberemur adversis, et in aeterna beatitudinem eorum mereamur adipisci consorciis.

Proinde igitur ego praelibatus episcopus dono, in subsidium monachorum egenorumque, ad praephatum coenobiolum aliquid ex alodibus meis et cupio ut maneant in ibidem iure perhenniter mancipati, quemadmodum resonat in scriptura quam dudum eidem coenobiolo contuli, ut tam praesens abba et monachi quam successores ibidem Deo sub regula almi patris Benedicti militantibus iure perpetuo habeant retineantque sine alicuius minoratione vel contradiccione. Quia sicut sancti kannones aiunt: «Devocio etenim uniuscuiusque sicut gratanter votum contulit Deo, ita definivit quod plenitudo votorum conservaretur in loco, in quo velut si conlata tenetur manet gratia offerentis, ita si frustratur imminet pernicies defraudantis». Nam Dominus noster Iesus Christus in evangelio sic fertur dixisse suis discipulis: «Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quoecumque petieritis, fiet vobis a patre meo»².

Et idcirco ego, Benedictus papa, unacum cetu episcoporum presbitorumve, seu cum omni katterva clericorum in Romana sede degentium sub norma beatissimi Petri Deo militantibus, concaedimus ibi de illis regnis beneficium quicquid hic fuerit relictum. Poetimusque clemenciam omnipotentis Dei, ut constructores et benefactores praefati coenobii pro intercessione supradictorum sanctorum hic et in eternam beatitudinem remunerentur, detque eis benedicciones atque promissiones quae praecepta sua observantibus promisit, dicens: «Si in praeceptis meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, et terra gignet fructum suum et pomis arbores replebuntur. Aprehendet messium tritura vindemiam et vindemia occupabit sementem. Et comedetis vetustissima veterum et vetera nobis supervenientibus proicietis. Et comedetis panem vestrum in saturitate, et absque pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris: dormietis, et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias, et gladius non transibit terminos vestros. Persequemini inimicos vestros et corruent coram vobis. Persequentur quinque de vobis centum alienos, et centum ex vobis decem milia: cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio. Respiciam vos et crescere faciam; multiplicabimini et firmabo pactum meum vobiscum. Ambulabo inter vos, et ero vester Deus, vosque eritis populus meus»³.

Has benedictiones atque promissiones poetimus clemenciam omnipotentis Dei ut tribuat constructoribus benefactoribusque praefati coenobii, ut hic pie valeant vivere et sic transeant per bona temporalia ut adipisci mereantur eterna. Nam sicut bonitas et conlacio eleemosinarum in sanctis Dei basilicis veniam tribuit conferentibus, ita damnum rite praeparat fraudatoribus. Deo igitur datur quicquid a fidelibus in sanctis Dei basilicis pia devotione offertur. Ergo iustitiam rescindit, quisquis aliena vota corrumpit. Cum igitur Deus iusticia sit, qua insania agitur ut de manu Dei auferat et in usus suos ea quae Dei sunt usurpare praesumat? Quicumque igitur de rebus a nobis praephato coenobio modo conlatis vel deinceps conlaturis sive a nobis seu ab alico fidei aliquid exinde subtraxerit aut fraudaverit, nisi se correxerit et Deo satisfecerit, male distracta iusta leges mundanas componere cogatur, et si creatorem suum non honoraverit et in contumacia perstiterit, et male distracta cum confusione restituat et a liminibus sanctae Dei Ecclesiae quam offenderit ut sacrilegus arceatur, et insuper iuxta sanctorum channonum sententias sacrilegii ultione feriatur, et cum Iuda traditore, qui ea quae Domino mittebantur asportabat, flammis atrocibus perhenniter cruciandus tradatur, Datan et Abiron iudicium sentiat et ad instar eorum in infernum vivus descendat.

«Ponatque illum omnipotens Deus ut rotam et sicut stipulam ante faciem venti. Sicut ignis comburit silvam et sicut flamma comburit montes, ita persequatur illum in tempestate sua et in ira sua exturbet eum. Erubescat et conturbetur in seculum seculi et confundatur et pereat»⁴. «Fiantque dies eius pauci et res eius accipiat alter. Et fiant filii eius orphani et uxor eius vidua. Non sit illi adiutor, nec sit qui misereatur pupullis eius. Fiat contra Dominum semper et dispereat de terra memoria

eius, pro eo quod non»⁵ honoraverit Ecclesiam Dei. «Et cognoscat quia nomen tibi Dominus»⁶. Et tu es «super omnia Deus benedictus in secula seculorum, amen»⁷.

Exarata est igitur haec scriptura donationis die IIII nonarum aprilis, era millesima XVII, anno dominicae Trabeationis DCCCCLXXVIII, indictione VII, anno bisdeno V quod Franchorum rex Leutharius regnandi sumpsit exordium.

Miro, gratia Dei comes atque episcopus SSS., qui hanc donationem vel tradicionem feci et ydoneis testibus firmare rogavi. Sig+num Guandalgodus vicescomes. Sig+num Teudemundus. Sig+num Teudebertus. Sig+num Stephanus. Sig+num Rodegarius. Sig+num Miro vicescomes. Sig+num Odone. Sig+num Sentelles. Sig+num Odone alium.

SSS. Oriolus, hactenus indignus presbiter, qui hanc scripturam donationis scripsi et SSS. sub die annoque prefixo.

1. Mat. XVIII, 18. — 2. Mat. XVIII, 19. — 3. Levit. XXVI, 3-12. — 4. Ps. LXXXII, 14-18. — 5. Ps. CVIII, 8-9. 12. 15-16. — 6. Ps. LXXXII, 19. — 7. Rom. IX, 5.

MAPES

per Jordi BOLDÒS i VÍCTOR HURTADO

Els mapes històrics s'obtenen en traslladar una informació conservada en documents, sobretot escrits, damunt una base cartogràfica actual. La cartografia històrica serveix per a facilitar la localització dels topònims d'aquests documents; per això esdevé un complement molt útil a l'hora de fer qualsevol mena d'estudi sobre el passat. De vegades, així mateix, la cartografia històrica pot ésser la base de noves recerques, perquè permet la comparació entre elements diversos. Efectivament, com ha estat assenyalat més d'una vegada, el simple fet de posar una informació documental damunt uns mapes actuals, ja ens fa adonar de les limitacions d'aquesta documentació o de les llacunes dels nostres coneixements. Davant els mapes següents, ens podem plantejar, per exemple, si el fet que algunes zones restin més buides de signes i de topònims que les altres respon a un buit real en el poblament o bé depèn d'un buit en els nostres coneixements, és a dir que hi juga la casualitat d'haver-se conservat o no uns documents que esmentin la major part dels topònims de la zona.

Com en els altres volums de *Catalunya carolíngia*, hom ha cregut convenient de fer uns mapes on constessin els principals topònims esmentats als documents transcrits en aquest volum V i en els diplomes corresponents del volum II. Tal com assenyalàvem en la presentació dels mapes del volum de *Catalunya carolíngia* sobre els comtats d'Osona i Manresa, aquesta tradició arrenca del volum dedicat als diplomes carolingis i del volum on es transcriuen els documents dels comtats de Pallars i Ribagorça, publicats en una època en què fer un mapa representava molt més esforç que no ara i en què la incorporació de mapes a les obres històriques era més escassa que actualment, almenys al nostre país (per contra del que passava en altres països amb més tradició de cartografia històrica, com Alemanya, Anglaterra o França o, fins i tot, en països més petits i àdhuc en algun moment dominats per estats veïns, com Polònia, Hongria o Escòcia).

En aquest volum incloem dos mapes: un per a situar els comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada dins el conjunt dels comtats carolingis catalans i un altre per a situar els llocs de poblament més importants, les parròquies i els monestirs esmentats als documents. El mapa primer ha cabut en un full únic; el mapa segon, en canvi, ha calgut dividir-lo en quatre fulls, ja que l'hem fet a una escala més detallada.

En aquest mapa segon, hem dibuixat amb una línia contínua els límits dels comtats, d'acord amb els estudis fets i amb la mateixa documentació d'aquesta obra. Ara, algun límit no prou segur, com el que separava, en algun sector, els comtats d'Empúries i Peralada, ha estat fet amb una línia discontinua. En el primer mapa, hem traçat el límit entre la zona controlada pels comtes i la que restava sota les autoritats musulmanes amb una ratlla també discontinua, però més gruixuda.

Hem indicat en el mapa segon els llocs de poblament més importants (*civitates* i *villae*), les esglésies, els monestirs i els rius més grans. Cal assenyalat que només hi consten aquells llocs esmentats als documents d'aquesta època carolíngia. Els símbols emprats són bàsicament els mateixos del volum IV de *Catalunya carolíngia* i els que fem servir a la col·lecció *Atlas dels comtats de la Catalunya carolíngia*.

En cadascun dels llocs esmentats al mapa, primerament hem posat el nom en català i després, en lletra cursiva, el topònim tal com surt al document més antic on és esmentat. Això fa que alguns noms apareguin en nominatiu, d'altres en acusatiu o bé, alguns altres, en genitiu o en ablatiu. Hem respectat també algunes formes incorrectes dels documents dels segles ix i x.

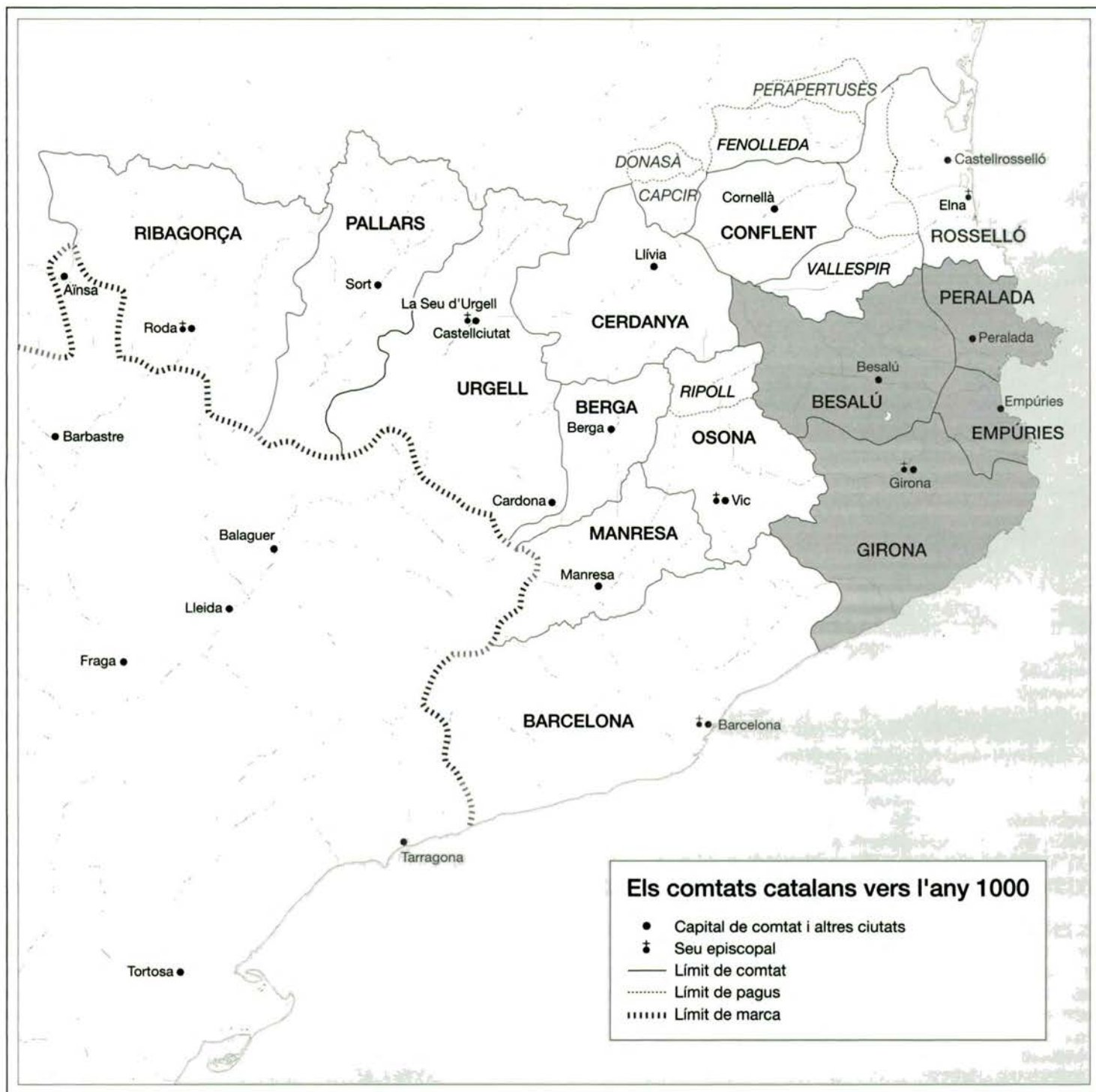
Esmentem, a continuació, algunes obres de referència fonamental a l'hora de fer aquests mapes:

ABADAL, Ramon d', *Els primers comtes catalans*, Barcelona, 1961.

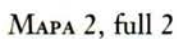
— *Catalunya carolíngia*, vol. II: *Els diplomes carolingis a Catalunya*, IEC, Barcelona, 1926-1952.

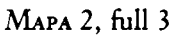
BOLDS, Jordi; HURTADO, Víctor, *Atlas Històric de Catalunya (anys 759-992)*, fulls 10-1 (Ripoll-Olot, mapa econòmic i toponímic), 10-2 (Ripoll-Olot, mapa polític) i 10-3 (Ripoll-Olot, mapa eclesiàstic), fulls 11-1 (Figueres, mapa econòmic i toponímic), 11-2 (Figueres, mapa polític) i 11-3 (Figueres, mapa eclesiàstic), fulls 20-1 (Blanes,

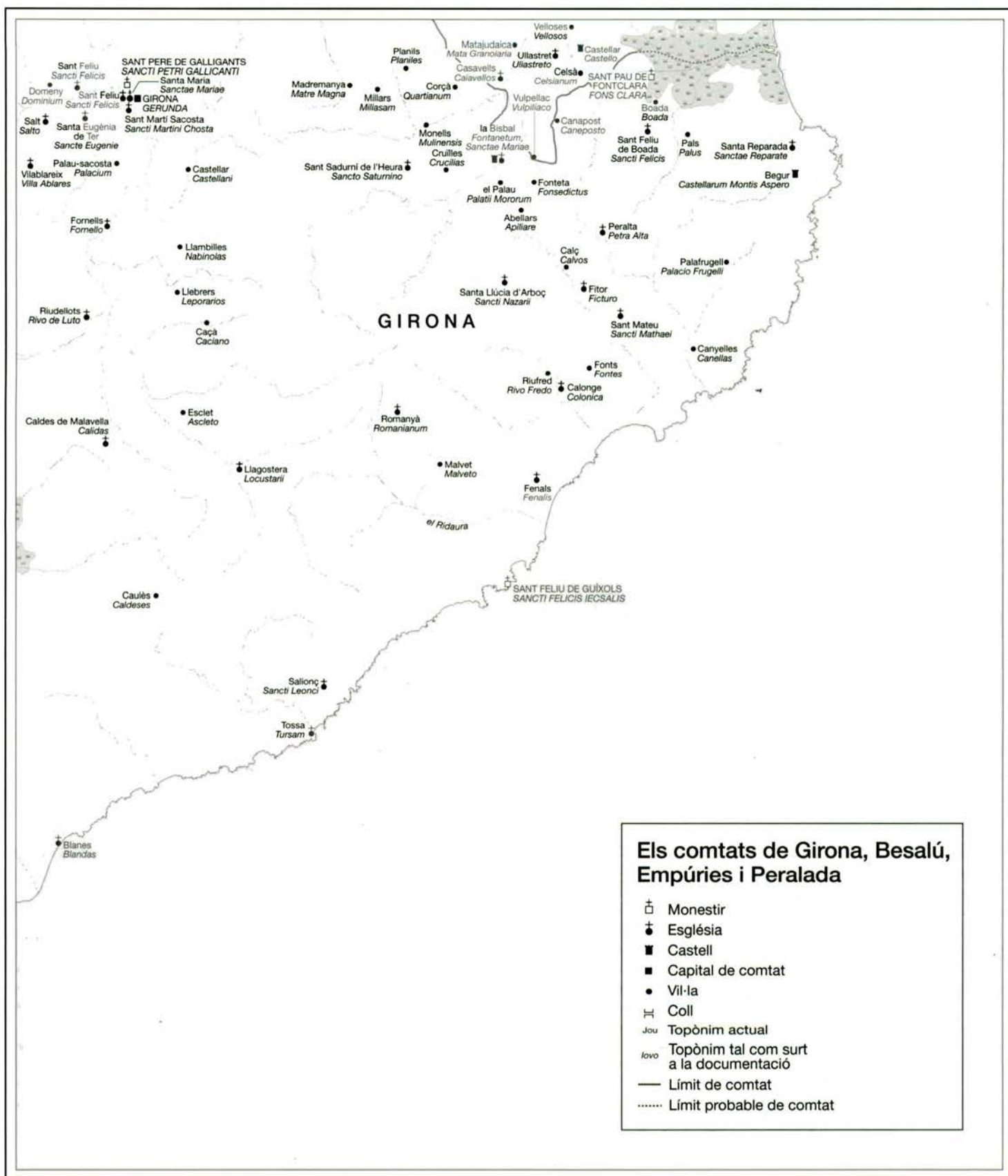
- mapa econòmic i toponímic), 20-2 (Blanes, mapa polític) i 20-3 (Blanes, mapa eclesiàstic), Edicions Mirador, Barcelona, 1984-1987.
- *Espace catalan*, a *Atlas de la France de l'an mil*, Picard, París, 1994, pàgs. 103-112.
- *Atles del comtat de Besalú (785-988)*, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 1998.
- *Atles dels comtats d'Empúries i Peralada (780-991)*, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 1999.
- *Atles del comtat de Girona (785-993)*, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 2000.
- *Atles del comtat d'Osona (798-993)*, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 2001.
- Els castells catalans*, vols. I, II, III, V, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 1967-1976.
- Catalunya Romànica*, vol. IV: *Garrotxa*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1990.
- Catalunya Romànica*, vol. V: *Gironès, Selva i Pla de l'Estany*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1991.
- Catalunya Romànica*, vol. X: *Ripollès*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1987.
- Catalunya Romànica*, vols. VIII-IX: *Empordà*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1990.
- Catalunya Romànica*, vol. XX: *Barcelonès, Baix Llobregat i Maresme*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1992.
- HURTADO, VÍCTOR; MESTRE, JESÚS (directors), *Atles d'Història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1995.

MAPA 1

ÍNDEX ALFABÈTIC DE NOMS

per Ramon ORDEIG i Josep RIBAS

Hem inclòs en aquest «Índex» tots els mots toponímics, tots els onomàstics i els noms comuns més importants per llur interès diplomàtic, jurídic o històric del nostre «Diplomatari». Els noms de lloc van impresos en rodona, els de persona en *VERSALETA* i els altres en *cursiva*. Les xifres aràbigues es refereixen als números dels documents del «Diplomatari» i les xifres romanes als números dels documents de l'«Apèndix».

Quan una mateixa paraula apareix sota diverses variants, a continuació de la forma que figura en l'original més antic, o en el seu defecte en la còpia millor, incloem totes les altres formes sota les quals apareix el mot, ordenades alfabèticament. En el lloc corresponent de l'«Índex» fem referència a cada una d'elles. Hem fet entrada independent d'aquells noms de persona que tot i coincidir en la forma, i en el càrrec moltes vegades, no teníem la certesa que es referissin al mateix personatge. Hem procurat donar els noms de lloc i de persona en nominatiu, però en casos difícils o dubtosos els hem conservat en el cas de la declinació en què apareixen en el text.

Procurem donar la identificació dels topònims que apareixen; sempre que ha estat possible donem la forma actual del nom seguida, entre parèntesis, del municipi i de la comarca a què pertany, o del departament, província, regió, estat, etc., en el cas de llocs situats fora de Catalunya. També procurem identificar els personatges amb càrrecs més importants (comtes, bisbes, abats, etc.). Donem les identificacions darrere les entrades llatines, de les quals les separa el signe |. Quan a la forma catalana del mot correspon un altre lloc en l'ordenació alfabètica de l'«Índex», se li dona nova entrada i llavors s'ofereixen aquí les dades geogràfiques o biogràfiques corresponents.

També hem agrupat tots els noms de determinats càrrecs i institucions que apareixen en els documents sota les formes corresponents (abats, bisbes, castells, comtes, etc.).

A causa de l'extensió de l'«Índex» consten en cada entrada només els elements que hem considerat rellevants amb vista a la identificació de topònims i personatges. En el cas dels personatges, consta entre parèntesis el lloc on són els béns amb què estan relacionats, però no consta el paper en què actua el personatge, informació no significativa amb vista a la identificació i que, per tant, no hem cregut que hagués de constar a l'«Índex», el qual és només un instrument d'accés als documents. El que sí que queda reflectit a l'«Índex», perquè determina el tipus o qualitat d'informació que se'n podrà trobar al document, és quan el personatge només surt esmentat com a testimoni o de manera tangencial com a propietari d'uns béns, normalment en afrontacions, però no és part en el document; en aquest cas consta, després del nom, «in terra de», «in vinea de», etc., amb l'afegiment de la ubicació entre parèntesis.

Les abreviatures més usades són: com. = comarca; com. aut. = comunitat autònoma; dep. = departament; mun. = municipi; parr. = parròquia; prov. = província; reg. = regió. Usem, a més, Cf. / cf. (= *confer*), per a remetre des dels noms llatins, i V. / v. (= *vegeu*), per a remetre des dels noms catalans. El guió substitueix el mot que encapçala cada entrada de l'«Índex».

A		
Aachen, v. Aquisgrà.	92, 97, 100, 131, 132, 151, 171, 177, 180, 181, 198, 212, 261, 262, 277, 302, 318, 340, 374, 390, 402, 420, 421, 451, 469, 475, 477, 483, 491.	RIC, ANILA, ANIMIUS, ANSEMON, ANSULFUS, ARNULF (de Besalú), ARNULF (de Ripoll), ARNULF (de Sant Feliu de Girona), ARNULFUS, ATÓ, AULÀ, AXIO, BADAGARIUS, BENET, BONET, CASTELLÀ, CESARI, DEUDAT (de Sant Cugat), DEUDAT (de Sant Medir), DODÓ, DÒMNUL, DURANDUS, EIMERIC (d'Amer), EIMERIC (d'Arles), EIMUS,
AATALFUS, <i>iudex</i> , 30.		
aba, cf. <i>abba</i> .		
ABABDELA, <i>qui vocatur Maradon, testis</i> (Bàscara) 1, 7.	abadesses, v. ADELAIDA, EMMA, FREDEBURGA, RANLÓ.	
ABADAL, R. d', 9, 13, 14, 25, 28, 29, 34, 36, 37, 38, 41, 49, 50, 53, 54, 55, 60, 61, 68, 71, 75, 76, 87, 91,	abadia, de Banyoles, 214. V. <i>abbadia</i> . abats, v. ABBÓ, ACFRED, ADALBERT, ADULF, ADVIR, ALEXANDRE, AMAL-	

- ELIES, ERMENISCLE, EUGNEMIRUS, EXIBIUS, FROÏSCLE, GAILUS, GARÍ, GOTMAR, GUADAMIR, GUIDISCLE (de Ripoll), GUIDISCLE (de Sant Pol), GUIFRÉ (de Besalú), GUIFRÉ (de Cuià), GUIFRÉ (de Roses), GUIGÓ, GUILARÀ, GUILISCLUS, GUITIZÀ, HILDESIND, HILPERIC, INILA, JOAN, JORDI, LANDRIC, LAUFRED, LEUTARDUS, LLUNÉS, LLOPOSLLÉO, MANUEL, MERCORAL, MIRÓ, OBTARE, ODERIC, ODÓ, OTGER, PERE, PONÇ, RAMON, RECEMIR, RIMILÀ, RODGERIUS, SABORELL, SEGEMUNDUS, SUNIFRED (d'Arles), SUNIFRED (de Banyoles), SUNIFRED (de Ripoll), SUNIFRED (de Sant Llorenç prop Bagà), SUNYER (de la Grassa), SUNYER (de Roses), SUNYER (de Sant Feliu de Guíxols), TENERIC, TEODOSI, TEUDERIC, TODESÈN, TRITULPHUS, VIVANDUS, WANILUS.
- abba, aba, abas, habba*, pàssim; – *Arunlarum*, 326 (cf. AIMERICUS); – *cenobii Columbarii et Sancte Marie et Sancti Vincentii Amerensis*, 608 (cf. AMALRIC); – *cenobii Sancti Cucufatis*, 496, 572 (cf. ODO); – *ex cenobio Sancti Pauli*, 496 (cf. AUDEGARIIUS); – *monasterii quod est situs supra fluvium Ameira et in honore sanctae Mariae*, 287; – *monasterii Sancti Petri apostoli, in monte qui dicitur Rodas*, 523 (cf. HILDESINDUS); – *monasterii Sancti Petri de Bisulduno*, 455 (cf. GIFREDUS); – *Sancti Felicis*, 285 (cf. TEUDESINDUS); – *Sancti Petri*, 10 (cf. DONULUS); – *Sancti Petri [cenobii Gallicantij]*, 518. Cf. *abats*.
- «Abbadia, La» (a la vall de Bianya), 305.
- abbadia, abbatia, abadia, ipsa*, 264, 272, 295, 337; – *ipsa, Sancti Laurentii*, 622; – *Sancti Stephani que nuncupatur Balniolas*, 99, 179. Cf. *abadia*.
- abbatissa, abbatisse, abatissa*, 332, cf. *abadeses*.
- ABBO (béns a Sadernes), 453.
- ABBÓ, bisbe de Magalona, v. ABBO.
- ABBO, cf. ABO.
- ABBO, *clericus*, 337.
- ABBO, [*episcopus*] *Magalonensis*, 89. || ABBÓ.
- ABBO, ABO, *levita*, 288, 337; – *levita et mandatarius Gotmare episcopo*, 288; – *levita, mandatarius*, 288; – *levita, qui est assertor de monacis qui sunt congregacione Sancti Benedicti cenobii*, 413; – *levita, qui est mandatarius et assertor Gotmare presulo*, 288; – *levita, scriptor*, 336; – *levita, testis*, 413. || ABBÓ, *levita* i abat de Sant Benet de Bages.
- ABBO, *levita*, 623; – *levita, filius Iohanni quondam iudicis* (alou a Beuda, Jou, Toralles i Freixenet), 623.
- ABBO, *levita, scriptor*, 584.
- ABBO, *presbiter* (evacua un alou a Juïgues), 485.
- ABBO, *presbiter, testis*, 65.
- ABBO, *testis* (Riufred), 282.
- ABDERAEM, ABDERRAHEM, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- ABDERAMA, cf. PIPINUS.
- Abderama, Aderama, *villare (infra terminos de Baschara)*, 80, 81, 86.
- ABDERRAHEM, cf. ABDERAEM.
- ABDILA, cf. ADILA.
- Abeia, *rocha* (vers Talaixà), 438, 477.
- Abelia, *villa*, 288. || Abella.
- Abella, l' (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa). V. Apilia.
- Abella (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès), v. Abelia.
- Abellars (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), v. Abiliares.
- ABELLOLONIA, *uxor Anderici* (compra terres a Marzà i a Rustià), 107.
- ABELSONIUS (Castelló d'Empúries), 52.
- ABERICUS, *sacer et monachus*, 351.
- ABETORIUS (Castelló d'Empúries), 52.
- Abietem, *villula* (vers Riudaura), I, IV.
- ABILA, *ipso manso quod tenet* (Castellfolit de la Roca), 324; – *testis* (Besalú), 324.
- Abiliares, *villare*, 115. || Abellars.
- ABIRA, ABIRON, ABIROM, ABYRON, 215, 266, 276, 377, 403, 404, 422, 427, 442, 448, 455, 579, 595, 614, 622, VII. || ABIRAM, personatge bíblic.
- Ablares, *villa*, 65. || Vilablareix.
- ABO, cf. ABBO.
- ABO, *in locum que vocant a puio de, vel de Osibio* (terme de Llambilles), 617.
- ABO, *levita* (béns a Sadernes i Torteilla), 453.
- ABO, *levita, condam* (béns a Noves), 403; – *levita, quondam* (béns a Espozellos), 404.
- ABO, *levita*, cf. ABBO.
- ABO, *testis* (Llambilles), 574.
- ABO, *testis* (Narbona), 349.
- ABOLONIUS, *avunculus Vadamiri* (béns a Bolòs), 435.
- Abortam, *villare* (vers Riudaura), 304.
- ABRAAM, *presents fuit* (Empúries), 19.
- ABRAHAM, 469. || ABRAHAM, personatge bíblic.
- Abriga, cf. Valle Abriga.
- ABRO, *levita*, 171.
- ABSALON, *presbiter*, 115.
- ABSALON, *presbiter, scriptor*, 546, 557, 566.
- Abtauri, *palacium* (a l'est de Colomers), 293.
- Abtiniacus, Eptiniacus, 52; – *palatium*, 42; – *palatium, locus*, 52. || Attigny.
- ABULINUS, *testis* (Hortmoier), 249.
- ABYRON, cf. ABIRA.
- Accipitre, cf. Nido de Accipitre.
- Accutas, *ipsas* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
- Accutus, cf. Mons Accutus.
- ACFRED, abat de Banyoles, 151, 237, 277. V. AICFREDUS.
- ACFRED, ardiaca de Girona, v. ACFREDUS.
- ACFREDUS, HACFREDUS (dota Sant Julià de Ribelles amb llibres litúrgics), 272; – (dóna terres a Prunera), 272; – *levita* (Prunera), 272.
- ACFREDUS (Espozellos), 404; – (Noves), 403.
- ACFREDUS, AGFREDUS, HACFREDUS (rep la meitat d'un mas a Arbúcies), 435; – *archidiaconus*, 274, 391; – *archilevita*, 433, 435, 448, 498; – *archilevita, testis*, 435, 438, 441, 447, 448, 477, 484; – *archile-*

- vita, tutor Vadamiri* (rep dues eugues), 435. || ACFRED, ardiaca de Girona.
- Achilare, cf. Agilare.
- Achim, cf. Rivo de Achim.
- acclamatio, adclamatio*, 287, 351, 433; – *fideliū religiosorum*, 351.
- Acoria, *petra* (vers Besalú), 441.
- Acquillare, cf. Agilare.
- acquis*, cf. *aqua*.
- Actus Apostolorum, 115, 274.
- Aculiana, *Sancta Maria de*, 486. || Agullana.
- Acunianel, cf. Truxano.
- Acutus, cf. Mons Acutus.
- ADA, *femina* (ven una terra a Ullà), 113.
- ADA, *femina* (Vilamacolum), 144.
- ADAIO, *presbiter et canonicus*, 66.
- ADALA, cf. ADILA.
- ADALA (comtat de Peralada), 420.
- ADALA (*Purtos*), 53.
- ADALA, ADDALA, AGDALA (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- ADALAIGUS, *in terra de* (Domeny), 223.
- ADALAIS, ADALAIZ, AZALAIZ, 623. Cf. TOTA.
- ADALAIZ, ADALEZ, *elemosinaria de condā Richildis vicecomitissa*, 349; – *vicecomitissa*, 380, 450. || ADELAIDA, vescomtessa de Narbona.
- ADALAMIRUS, *testis* (Llambilles), 130.
- ADALANCUS, *canonicus*, 142.
- ADALANUS, *canonicus*, 142.
- ADALARD AURISC (dóna un alou a Narbona), 380; – (dóna alous), 450.
- ADALARDUS, *archipresbyter*, 1.
- ADALARICUS, ALARICUS, *comes*, 19, 20, 21, 22; – *quondam comes*, 84. || ALARIC.
- ADALBERO, *Remorum archiepiscopus*, 495. || ADALBERÓ, arquebisbe de Reims.
- ADALBERT, cf. ADALBERTUS.
- ADALBERT (deixa caps de bestiar), 514.
- ADALBERT, abat de Sant Genís i Sant Miquel de Besalú, v. ADALBERTUS.
- ADALBERT, clergue (rep un precepte del rei Lluís; béns a Besalú i Girona), 262. V. ADALBERTUS.
- ADALBERT, dit Baret, almoïner i tutor del difunt Guinigís Mascaró (dóna un mas dominical i terres a Orsal), 476. V. ADALBERTUS.
- ADALBERT, vescomte d'Empúries, v. ADALBERTUS.
- ADALBERTUS (Banyoles), 325; – (dóna béns al *villare Devota*), 325.
- ADALBERTUS (Besalú), 485.
- ADALBERTUS (Besalú), *item*, 485.
- ADALBERTUS (casat amb Elhó), 428; – (dóna béns a les Olives i a Masarac), 428.
- ADALBERTUS (Castelló d'Empúries), 391.
- ADALBERTUS (donà dos masos a *Stupino*), 448.
- ADALBERTUS (dóna una vinya a Fitor i *Quinciana*), 279.
- ADALBERTUS (pare de *Segarius quondam*; Sant Vicenç de Besalú), 624.
- ADALBERTUS (Ullà), 113.
- ADALBERTUS, *abbas*, 622; – *sacerdos atque abbas* (permuta alous al voltant de Besalú), 622; – *sacerdos et abbas*, 624; – *sacerdos et abbas* (permuta alous a la parròquia de Sant Vicenç de Besalú), 624. || ADALBERT, abat de Sant Genís i Sant Miquel de Besalú.
- ADALBERTUS, *bonus homo*, 91.
- ADALBERTUS, *bonus homo*, 295.
- ADALBERTUS, *bonus homo*, 349.
- ADALBERTUS, *bonus homo*, 413.
- ADALBERTUS, *bozador, filius Raifredi* (tenia un alou a Espinavessa i Viler), 453; – *filius Raifredi* (oncle d'Oliba; béns a Parets d'Empordà), 386; – *quidam homo, nomine* (dirigí una rebel·lió contra el comte Guifré de Besalú; alou a Parets d'Empordà), 388; – *quondam* (nebot de Sunifred prevere; alou a Parets d'Empordà), 329. Cf. ADALBERT, clergue.
- ADALBERTUS, *canonicus* (Girona), 274; – *presbiter* (Girona), 279, 287, 291, 391, 435, 460, 498.
- ADALBERTUS, *elemosinarius vel advocatus de condā Endicone* (dóna béns a Sureda i a Esclet) 217.
- ADALBERTUS, *filius Segarii* (ven una heretat a Palau de Montagut, Poliger, Morranyà i Molivedre), 254.
- ADALBERTUS, *frater Wadamiri archipresbiteri et Amalrici* (fill del vescomte Guifré i de Quixol), 451; – *frater Vadamiri* (rep un alou a *Puio Pardines*), 435.
- ADALBERTUS, *Impuritanensis vicecomes*, 391. || ADALBERT, vescomte d'Empúries.
- ADALBERTUS, *laicus* (Segúries), 602.
- ADALBERTUS, *presbiter* (almoïner de la comtessa Ermengars), 568; – *sacerdos vel elemosinarius*, 568.
- ADALBERTUS, *presbiter et helemosinarius*, 541; – *sacerdos, advocatus et tutor vel helemosinarius de quondam Longobardo*, 541.
- ADALBERTUS, *presbiter et monachus, testis*, 560.
- ADALBERTUS, *que alium nomen vocant Bonohomine* (casat amb Sesnanda; tenia un alou al *villare que dicunt Fredeberto*), 448.
- ADALBERTUS, ADALBERT, *quem vocant Baret* (almoïner de Rudafreda; donà una peça de terra a Celrà), 549. Cf. ADALBERT.
- ADALBERTUS, *sacerdos*, 508.
- ADALBERTUS, *subdiachonus, testis* (Girona), 511.
- ADALBERTUS, *subdiacomus, testis* (Camprodon), 446; – *subdiacomus et monachus* (Camprodon), 351.
- ADALBERTUS, *testis* (Cogolls), 79.
- ADALBERTUS, *testis* (les Preses), 413.
- ADALBERTUS, *testis* (Girona), 435.
- ADALBERTUS, *testis* (Sant Esteve de Tordera), 436.
- ADALBERTUS, *testis* (Camprodon), 446.
- ADALBERTUS, *vicecomes, filius Segarii vicecomitis* (Besalú), 624.
- ADALEIZ, cf. ADALAIS.
- ADALEIZ (casada amb Frèdol; rep béns als comtats de Rosselló, Vallespir i Besalú), 535.
- ADALEIZ, ADALEIS, *uxor Gausberti comitis* (venen un alou a Campmany), 225. || ADELAIDA, comtessa d'Empúries.
- ADALENA (dóna part d'una vinya a Baussitges), 271.

- ADALEZ, *vicecomitisa*, cf. ADALAIZ.
 ADALFUS, *bonus homo*, 64; – *vassus*, 63.
 ADALGARDE, *femina* (ven un alou a la Guàrdia), 481.
 ADALGARDIS, *femina* (compra una terra a Orriols), 494.
 ADALGARDUS, *testis* (Girona), 435.
 ADALGARIUS (Palomers), 105.
 ADALGARIUS, ADALGERIUS, *episcopus* (*residebat in loco Abtiniaco palatio*), 42, 52; – *episcopus Eduorum*, 44. || AUGIER, bisbe d'Autun.
 ADALGARZ (compra un alou a Horta), 463.
 ADALINUS, *in terra de* (Tomet), II.
 ADALMANNUS, *sacerdos*, 349.
 ADALO, *bonus homo* (Girona), 91.
 ADALO, *vassus Deilane comite*, 84.
 ADALSINDUS, ALDALSINDUS, *in terra de* (Cogolls), 79; – *in vinea de* (Cogolls), 79.
 ADALTRUDIS, *genitrix Servusdei episcopi Gerundensis*, 67.
 ADALVIRA, *uxor Theuderedi* (Montagut), 400; – *uxor Teuderedi* (Montagut), 397.
 ADAM, *scriptor*, 88.
 ADAMUNDUS, *monachus*, 142.
 ADANAGILDE (Vilamacolum), 144.
 ADANAGILDUS, *presbiter*, 127.
 ADANAGILLUS, *levita* (escrivà, segle XI), 336.
 ADANARIZE, *femina*, *in terra de* (Domeny), 348.
 Adario (vers Hortmoier), *in ipsa rocha super*, 249; – *ipso alode qui est in*, 613; – *ipsum alodem de Sancto Raphaele qui est in*, 604; – *villa que vocitant*, 470; – *villula qua habeo in comitatu Bisuldunensi, nomine*, 438.
 Adaron, Adarone, *flumen*, 63, 494; – *fluvius*, 176; – *rius*, 115. || Daró, el.
 ADARONE, cf. SENDEREDUS ADARONE.
 Adatio, *villa*, cf. Adaz.
 Adaulfo, cf. Puio Adaulfo.
 «ADAUlFO» (dóna una vinya a Sant Pere de Rodes), 106.
 ADAULFUS (Colera), 234.
 ADAULFUS (Mollet), 198.
 ADAULFUS, ADEULFUS (Vilamacolum), 144.
 ADAULFUS, *frater Salomonis* (Parets d'Empordà), 329.
 ADAULFUS, *iudex*, 7.
 ADAULFUS, *testis* (Sant Martí Sesseres), 535.
 ADAULFUS, ADDAULFUS, *testis* (Sant Segimon del Bosc), 218; – *testis* (vall d'Aro), 173.
 Adaz, Adatio, *villa*, 374. || Das.
 adclamatío, cf. aclamatío.
 ADDALA, cf. ADALA.
 ADDALA, *presbiter*, 91, 127.
 ADDALA, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
 ADDALAR, *scriptor*, 192.
 ADDAULFUS, cf. ADAULFUS.
 ADDAULFUS, *bonus homo*, 91.
 ADDAULFUS, *levita*, *testis*, 292.
 ADDAULFUS, *presbiter*, 127.
 ADDILA, *presbiter*, 127.
 ADDROARIUS, *advocatus et elemosinarius*, 168.
 ADELAIDA, abadessa de Sant Joan de les Abadesses, 283.
 ADELAIDA, comtessa, esposa del comte Bernat de Besalú, v. Toda.
 ADELAIDA, comtessa, esposa del comte Gausbert d'Empúries, v. ADALAIZ.
 ADELAIDA, reina, mare del rei Carles el Simple, 98, 99, 100.
 ADELAIDA, vescomtessa de Narbona (mare d'Ermengol, arquebisbe de Narbona, i de Ramon, vescomte de Narbona), 438bis, 524bis. V. ADALAIZ.
 ADELFIUS (casat amb Spanowa; evacua béns al palau Merlac), 91.
 ADELFIUS (Vallbona), 271.
 ADELFIUS, *sacerdos*, 52.
 ADEMAR, comte de Narbona, 2. V. ADEMARES.
 ADEMARE, *bonus homo*, 91.
 ADEMARES, ADEMARUS (Banyoles i Porqueres), 325.
 ADEMARES, *comes*, 3. || ADEMAR, comte de Narbona.
 ADEMARES, *levita*, *testis*, 304.
 ADEMARES, *testis* (Serralta), 250.
 ADEMARES, *testis* (Celrà i Ohmedo), 569.
 ADEMARUS, cf. ADEMARES.
 ADEMARUS, *genitor Vidales*, 243.
 ADEMARUS, *presbiter*, *scriptor*, 511.
 ADEMIRUS, *in terra* (Vilademany), 280.
 ADEMIRUS, *testis* (Tor), 547.
 ADENARDUS, *presbiter*, *testis*, 65.
 Aderama, *villare*, cf. Abderama.
 ADERICHUS, *scriptor*, *subdiachonus*, 171.
 ADERICUS, *presbiter* (tenia dos camps a Juinyà), 448.
 ADERIGUS, *iudex*, *sacerdos*, 288.
 ADESINDUS, *sacerdos et monachus*, 351.
 ADEULFUS, cf. ADAULFUS.
 ADIFONSUS, *in vinea* (Vulpellac), 240.
 ADILA, *archipresbiter*, 142. || ADILÀ, arxipreste de Girona.
 ADILA, ADALA, *in terra de* (Pins), 132.
 ADILA, ABDILA, ADDILA, *presbiter*, *mandatarius Serbusdei episcopi*, 80, 81, 82, 84, 86; – *presbiter*, 104, 127; – *presbiter*, *iudex*, 113; – *presbiter*, *scriptor*, 104.
 ADILO (Purtos), 53.
 ADISCLUS (evacua una terra a Ullà), 63, 64.
 ADIVER, *in terra de* (Baussitges), 271.
 ADO, *levita*, 420.
 ADOARIUS, *presbiter*, *testis*, 65.
 ADOFREDUS, *iudex*, 81.
 ADOIRUS, cf. ADEVIRUS.
 ADOVACIUS (Ullà), 63, 64.
 ADOVARA, *femina* (Meians), 438, 477.
 ADOVIGUS, *in vinea de* (Vallespir), 272.
 adprisio, cf. aprisio.
 Adrabaldo, *in ipso prato que dicunt* (vall d'Aro), 173.
 Adri, v. Canet d'Adri.
 ADROANUS, *in ipsa mansione de* (Baussitges), 271.
 ADROARIUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 ADROARIUS (rep un llegat del difunt clergue Guigó), 486.
 ADROARIUS (tenia un alou a villa Ase-narii i Coquells), 448.
 ADROARIUS, *advocatus vel elemosinarius Olibani*, 487.
 ADROARIUS, *bonus homo*, 335.
 ADROARIUS, *bonus homo*, *item*, 335.
 ADROARIUS, *in terra* (Vilademany), 280.
 ADROARIUS, *iudex*, 7.
 ADROARIUS, *levita*, 127.
 ADROARIUS, *levita*, *testis*, 377.
 ADROARIUS, *presbiter*, 183.
 ADROARIUS, *presbyter sive indignus monachus*, *scriptor*, 374.

- ADROARIUS, *sacerdos*, 113.
 ADROARIUS, *testis* (Camallera i Miralles) 267.
 ADROARIUS, *testis* (Canadell), 427.
 ADROARIUS, *testis* (Empúries), 335; – *iudex*, 335.
 ADROARIUS, *testis* (el Cavalló), 553.
 ADROARIUS, *testis* (Juïgues), 255.
 ADROARIUS, *testis* (Vulpellac), 311.
 ADROARIUS, ADROVARIUS *testis* (les Preses), 200; – (ven una terra a les Preses), 102.
 ADROARIUS, *testis* (Regelt), 190.
 ADROAVUS (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
 ADROER (béns a Girona), 180.
 ADROER (compra una casa a Salt), 426; – (comprà i vengué terres a Salt), 426. V. ADROVARIUS.
 ADROER, marmessor del difunt Ugó, 594.
 ADROERIUS, *testis* (Sant Esteve de Tordera), 436.
 ADROHANUS, *ipsa era de* (Baussitges), 271.
 ADROVARIUS, cf. ADROARIUS.
 ADROVARIUS (compra una peça de terra a Salt), 356; – (ven una terra i mitja mujada de vinya a Salt), 423. Cf. ADROER.
 ADROVARIUS (Fitor), 279.
 ADROVARIUS, *bonus homo*, 506.
 ADROVARIUS, *levita et monachus*, 351.
 ADROVARIUS, *subdiaconus, testis*, 200.
 ADROVARIUS, *testis* (Camprodon), 257.
 ADROVARIUS, *testis* (Salt), 423.
 Adsat, *vicius*, 374. || Atsat.
 ADTO, *bonus homo*, 91.
 ADULF, abat de Sant Martí de les Escalles, 16, 24.
 ADULF, bisbe de Pallars, 138.
 ADULFUS (dóna una part d'una terra a Besalú), 274.
 ADULFUS, *presbiter, scriptor*, 185.
 ADULFUSCUS (Bàscara), 7.
 adulterium, 441.
 ADURNUS (ven una heretat a Salt), 35.
 ADUVIRUS, ADOIRUS, HAUTVIRUS, – *abbas*, 63, 64, 91; – *abbas monasterii Sancti Hemetberii Sanctique Genesii*, 73. || ADVIR.
 ADVIR, abat de Sant Medir i Sant Genís, 293, v. ADUVIRUS.
 advocatus, *avocatus*, 7, 18, 168, 200, 217, 329, 374, 435, 453, 487, 531, 541, 592; – *abbas*, 105; – *domni Gundemari episcopi*, 18; – *episcopus*, 7; – *et/vel elemosinarius*, 168, 200, 217, 329.
 AEBRIARIUS, cf. EBRIARIUS.
 AECI, ardiaca i arxipreste de Girona, v. AIZ.
 AECI, bisbe de Barcelona, v. AETIUS.
 Aequitania, cf. Valle Aequitania.
 AETIUS, *episcopus* (segle xi), 441. || AECI.
 AGANO (pare de Goltredus), 453.
 AGAPET II, papa, 297, 298.
 AGAPIUS, *testis* (Santa Eulàlia), 140.
 Agathensis, Agatensis, [*episcopus*], 89, 454 (cf. Boso, STEPHANUS); – [*pontifex*], 129bis (cf. GERARDUS); – *territorium*, 67. || Agde.
 AGDALA, cf. ADALA.
 Agde (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), 124. V. Agathensis.
 AGELA, *testis* (les Preses), 336.
 Agelaga, *villare*, cf. Argelaga.
 Agello, 421, 523. || Agell (mun. Cabrera de Mar, com. Maresme).
 Agemalo, *in rio que dicitur* (vers Maià de Montcal), 448.
 Agemalo, *villa*, 325. || Guèmol.
 Ages, *torrens*, 244. || Ges.
 AGFREDUS, *archidiaconus*, cf. AGFREDUS.
 AGFREDUS, HAECFREDUS, *monachus* (de Ripoll), 324.
 AGILA (germà de Gelderiga; Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.
 AGILA (*Purtos*), 53.
 AGILA, *in terra de* (Uliolos), 168.
 AGILA, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
 AGILARDUS, [*episcopus*] *Nemausensis*, 89. || AGILARD, bisbe de Nîmes.
 Agilare, Achilare, Aquilare, 453; – *in locum que vocant*, 448; – *ipso vilare que dicunt*, 448. || Aguilar, l'.
 Agilare, *cuma que graditur* (vers Corravell), 326.
 Agilare, *ipso semitario qui pergit a monte* (vers Tor), 547.
 AGILBERTUS, AILBERTUS, [*episcopus*] *Bitterrensis*, 89; – *episcopus sedis Bitterrensis*, 67. || AGILBERT, bisbe de Besiers, 59.
 AGIUS, *sanctae Narbonensis ac Redensis ecclesie archipresul*, 179. || ÀGIUS, arquebisbe de Narbona, 148.
 AGNA, *femina* (compra terres a Domeny), 348.
 AGO, *femina, in vinea de* (Monells), 227.
 AGOARDUS (Maçanet i Sant Sadurn de l'Heura), 442.
 AGOVARDUS, *ad speluncam*, 326.
 AGRIDIUS, *in terra de* (Baussitges), 271.
 AGUALDUS (Salt), 93.
 Aguals, *ipsos* (vers Baussitges), 271.
 Agualta, Aqualta, 63; – *villa*, 335. || Gualta.
 Agud, cf. Mons Agud.
 AGUDINUS, *ipsas vineas, quod plantavit* (entre el coll de Pils i Colera), 519.
 Agudus, cf. Mons Agudus.
 Aguilar, l', ara el Guilar (mun. Argelaguer, com. Garrotxa), v. Agilare.
 Aguilar, puig proper a Lliors (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Aquiles.
 Aguja, v. Sant Aniol d'Aguja.
 Agullana (com. Alt Empordà), v. Aculliana.
 Agusà (mun. Sant Esteve del Monestir, com. Rosselló), monestir de Sant Esteve d', 519.
 Agustudinensis, *episcopus*, 407 (cf. SIAGRIUS). || Autun.
 Agutus, cf. Mons Agutus.
 AIABERTUS, AIALBERTUS, *levita, testis* (Girona), 459, 554.
 AICFREDUS, HACFREDUS, *exiguus cenobii Sancti Stephani situm Balneolis abas*, 325; – *habba*, 127. || ACFRED, abat de Banyoles.
 AICIVELLA (AVICELLA?), *uxor Erovigii* (compren béns a Hortones), 164.
 AICUS, *levita, testis*, 235.
 Aigo, *presbiter, testis* (Colera), 203.
 Aigo, *sacerdos* (Narbona), 349.
 Aigo, *testis* (Narbona), 349.
 Aiguallonga, ara Valldoreix (mun. Sant Cugat del Vallès, com. Vallès Occidental), 575.
 Aiguanegra (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), 298.

- Aiguaviva (com. Gironès), 278, 280.
V. Aquaviva.
- Aiguaviva (mun. Arenys de Munt, com. Maresme), v. Aquaviva.
- AIGULFUS, *presbyter, minister*, 524bis.
- AILBERTUS, cf. AGILBERTUS.
- AIMERAN, AIMERANTE, *testis* (Vilamacolum), 143.
- AIMERICUS, cf. EIMERICUS.
- AIMERICUS, *abbas Arularum*, 326; – *abbas cenobii quod nuncupant Arulas*, 326. || EIMERIC, abat d'Arles.
- AIMERICUS, *archiepiscopus, elemosinarius*, 349; – *archiepiscopus, elemosinarius de condam Richildis vicecomitissa, testis* 349; – *archipresul, testis*, 349. || EIMERIC, arquebisbe de Narbona.
- AIMERICUS, *diachonus*, 508; – *levita*, 391, 460; – *levita, testis*, 438, 447, 448, 477.
- AIMERICUS, *presbyter, scriptor*, 267.
- AIMERICUS, *sacerdos, testis*, 624.
- AJMILDA, comtessa, esposa del comte Sunyer de Barcelona-Girona, 158.
- AIMO, cf. EYMO.
- AINARDUS (Sant Julià del Mont), 105.
- AIO (evacua un alou a Juïgues), 485.
- AIO, *ienitrix Wigonis* (casada amb Guitizà), 486.
- AIO, *in terra de* (Llambilles), 130.
- AIZ, *archilevita, testis*, 554; – *archipresbyter, testis*, 556. || AECI.
- AJZUS, *in terra de* (Vilademany), 280.
- AJÓ (filla d'Ingirada; rep un alou a Arbúcies), 474.
- ALADEREDUS (casat amb Quimberga; compren una terra a les Preses), 102.
- ALAMIRUS, *testis* (Montagut de Fluvià), 317.
- ALARIC, comte d'Empúries-Peralada, marit de Rotruda, 43, v. ADALARICUS.
- ALARICUS, cf. ADALARICUS.
- ALARICUS (Castelló d'Empúries), 52.
- ALARICUS (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- ALARICUS (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- ALARICUS, *presbyter* (Girona), 127.
- ALARICUS, *presbyter* (Empúries), 335.
- ALARICUS, *testis* (Juïgues), 255.
- ALARICUS, *testis* (Riudaura), 239, iv.
- ALARICUS, *testis* (Ullastret), 289.
- ALART, B., 94, 272, 383, 389.
- alba, 330.
- ALBA, *uxor Lobeti* (compren una vinya a Boscanela), 570.
- Alba, *villa*, 435. || Vilauba.
- Albaniano, *ipsa fraterna de*, 486. || Albanyà.
- Albanyà (com. Alt Empordà), 39, 41, 48, 272, 503; – *cella o monestir de Sant Pere d'*, 10, 23, 39, 48. V. Albaniano.
- ALBARICUS (dóna una vinya a Caça de la Selva), 188.
- ALBARICUS, *testis* (Terruç), 88.
- ALBARIUS, *testis* (Castelló d'Empúries), 322.
- ALBARO, *bonus homo, testis*, 203.
- ALBARO, *testis* (Sant Andreu del Coll), 345.
- ALBARON, cf. BRUGUEROLS.
- ALBARON, *frater Benedicti et Argemiri* (Vilamacolum), 144.
- Albeç, ara el Beç (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Albed.
- Albeccario, *villa que dicitur*, 286. || Arbocet.
- Albed, Albedo, Albet, *valle*, 374, 375; – *villa que dicitur*, 359. || Albeç.
- ALBERIGUS, *ipsa coma de* (Baussitges), 271.
- ALBERIUS (dóna un camp *ad ipsa era de Adrohano*), 271.
- ALBERTUS, *clericus, nepos Deilani presbiteri*, 531.
- Albet, *valle*, cf. Albed.
- Albiensis, *praesul*, 454 (cf. AMELIUS). || Albí (dep. Tarn, reg. Migdia-Pirineus, França).
- Albinus, *villa, basilica*, 65. Cf. Villalbini. || Vilobí.
- albius, cf. alveus.
- Albons (com. Baix Empordà), v. Alborz.
- Alborz, Alboret, Alburze, *ad Sancto Cucufate qui est in*, 486; – *in terminio de*, 519; – *villa*, 335. || Albons.
- Albos, cf. Castros Albos.
- Albo, *villa*, 312. || Alp.
- Albucanu, 453. || Arboçar.
- Alburze, cf. Alborz.
- ALBUS, *levita*, 183.
- ALCHARIUS, ALCHERIUS (Vilamacolum), 144.
- ALCHERIUS, cf. ALCHARIUS.
- ALDALSINDUS, cf. ADALASINDUS.
- ALDENA (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
- ALDENAGILDE, *in terra* (Girona), 245.
- ALDESINDUS, *bonus homo*, 18.
- ALDESINDUS, *presbyter*, 266.
- ALDIO, *uxor Leonis* (venen un alou a Hortmoier), 249.
- ALDOVARA, *in terra* (Torrent), 285.
- ALEDAMIRUS, *presbyter, scriptor*, 375.
- ALEMIGUS (dóna béns a Baussitges), 271.
- ALESINDUS (dóna un mas a Cogolls), 274.
- ALEXANDER, *bonus homo*, 349.
- ALEXANDER, [abbas] *de monasterio Sanctae Mariae in comitatu Gerundense super fluvium que dicitur Ameira*, 287. || ALEXANDRE.
- ALEXANDER, *levita*, 183, 285; – *levita, testis*, 276.
- ALEXANDRE, abat de Santa Maria d'Amer, v. ALEXANDER.
- ALEXANDRINUS, *levita, in terra* (Moranyà), 243.
- ALEXANDRIUS, *levita, qui fuit condam, senior Belli et uxoris suae Ermegodo* (béns a Palou), 411.
- Alfianos, 234. || Delfià.
- Algama, *ribulus*, 276; – *torrens quod dicunt*, 142. || Àlguema.
- Algama, *villare*, 142. || Àlguema.
- Àlguema, mas (mun. Navata, com. Alt Empordà), v. Algama.
- Àlguema, riera tributària del Manol, v. Algama.
- Aliario, *villare* (vers Sant Andreu del Coll), 304, 345, i, iv.
- ALLARIUS (permuta dues peces de terra a Mollet), 198; – (béns a Mollet), 199.
- ALLARIUS, *diachonus*, 508; – *levita, elemosinarius*, 403, 404; – *levita, elemosinarius de quondam Aboni levita* (dóna una vinya a Espiells), 404; – *levita, tutor et elemosinarius*

- de *condam Aboni levita* (dóna dotze mujades de vinya a Noves), 403.
- ALIBA (vengué un alou a Das i a Urús), 374.
- ALIENARDUS, cf. ELIENARDUS.
- ALIENARDUS, *condam, vir Richardae* (alou a les Preses), 413.
- Aligano (a la vall d'en Bas), 438.
- alimonia*, 524bis.
- All (mun. Isòvol, com. Baixa Cerdanya), v. Alli.
- ALLEGARIUS (Sant Esteve de Vilacolum), 591.
- Alli, 374. || All.
- ALLIO, *femina* (ven una terra erma *ad ipsa Valle*), 557.
- Allone, *castellum* (vers Ribelles), 272.
- ALMANNUS (Maçanet i Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- ALMERICUS, *levita de Lacutela, testis*, 441.
- almoia*, 589, v. *elemosina*.
- almoier*, 344, 467, 473, 474, 499, 509, 517, 548. V. *elemosinarius*.
- alnas*, 504, 538.
- ALODIA, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
- alodium*, pàssim; – *beneficium*, 460; – *francum*, 268.
- Alp (com. Cerdanya), v. Albo.
- ALPERICO (Canelles), 226.
- alsebergos*, 506.
- ALSENDUS (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- ALSUS, P., 52, 68.
- Alta, cf. Valle Alta.
- Altanco, *ipso villare qua dicunt* (vers Santa Coloma de Farners), 291.
- altar*, de Santa Eulàlia del monestir de Sant Cugat del Vallès, 499; – de Santa Maria del Buc, 467; – de Sant Joan Baptista, situat dins l'església de Santa Maria de la Seu d'Urgell, 545. V. *altarium*.
- altarium*, 19, 143, 171, 218, 274, 349, 435, 579, 614; – *apostoli Petri et militis Christi Primi*, 602; – *beate genitricis Dei Marie sedis Gerunda*, 579; – *consecrationes*, 455; – *sacrosanctum*, 461, 486; – *sanctum*, 506; – *Sancti Christofori*, 506; – *Sancti Petri*, 604; – *Sancti Raphaelis*, 438, 453; – *Sancti Raphaelis Sanctique Iuliani ac Sancti Benedicti et Sancti Syri*, 613; – *Sancti Genesis et Sancti Michaelis archangelis, infra muros castris Bisulduni*, 614. Cf. *altar*.
- ALTEMIR, *levita*, 183.
- ALTEMIRUS, ALTIMIRUS, *presbiter* (edifica i dota l'església de Fitor), 279.
- ALTEMIRUS, ALTHEMIRUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Espionellà), 171.
- ALTEMIRUS, ALTIMARIUS (Fitor), 279; – (casat, donà béns a Fitor), 279.
- ALTEMIRUS, *bonus homo*, 81; – *levita*, 84.
- ALTEMIRUS, *levita*, 171.
- ALTEMIRUS, *levita, scriptor*, 278.
- ALTEMIRUS, *levita, testis*, 199.
- ALTEMIRUS, *tutor vel belemosinarius de condam Auria femina* (dóna béns a Montilivi i a Girona), 228.
- ALTERUS, *villare qui fuit de quondam* (Vallbona), 271.
- ALTÉS, F. X., 200bis.
- ALTHEMIRUS, cf. ALTEMIRUS.
- ALTIMARIUS, cf. ALTEMIRUS.
- ALTIMIRUS, cf. ALTEMIRUS.
- ALTIMIRUS (Salt), 35.
- ALTIMIRUS, *avocatus vel elimosinarius de condam Elienardi* (dóna un alou a les Preses), 200.
- ALTIMIRUS, *presbiter*, 127.
- ALTIMIRUS, *testis* (Banyoles), 68.
- ALTIMIRUS, *testis* (les Preses), 102.
- ALTINUS (Ullà), 63, 64.
- Alto, cf. Pugo Alto.
- ALTRUDE, *in terra de* (Girona), 245.
- alveus, albius*, pàssim, cf. *rius*.
- ALVIRA, *femina, uxor Wifredi* (donà una terra al vilar Orriols), 494.
- Alzela, *villa (in comitatu Cerdaniae)*, 421. || Osseja.
- AMADUS (ven una vinya a Celrà), 284.
- AMADUS, *testis* (Girona), 518.
- AMALARICUS, cf. AMALRICUS.
- AMALARICUS, *servus Seniofredi comitis*, 374.
- AMALDEUS, AMALDUS, *monachus*, 567, 602.
- AMALIUS, AMELIUS, *diachonus*, 84, 127; – *homo bonus*, 80, 81.
- AMALRIC, abat de Santa Maria i Sant Vicenç d'Amer, 608; – abat, messor per al comtat de Girona del comte Borrell, 544.
- AMALRIC, *levita, almoier* i nebot del sacerdot Guifré, 473.
- AMALRICUS (Amer), 295.
- AMALRICUS (Besalú), 567.
- AMALRICUS (Peralada), 420.
- AMALRICUS (Sant Gregori), 628.
- AMALRICUS (ven terres a Vilabertran), 399.
- AMALRICUS, *diachonus*, 391.
- AMALRICUS, *filius Teudemundi et Emo* (dóna béns), 584.
- AMALRICUS, AMALRRICUS, *frater Adalberti et Wadamiri archipresbiteri* (fill del vescomte Guifré i de Quixol), 451; – *frater Wademiri, archipresbiteri et abbatis* (rep alous a Arbúcies i a la vall d'en Bas), 435; – *testis* (Girona), 435.
- AMALRICUS, AMALARICUS, *in vinea de* (Tudela), 74; – *testis* (Tudela), 74.
- AMALRICUS, *levita*, 567, 602.
- AMALRICUS, *monachus* (Sant Pere de Besalú), 602.
- AMALRICUS, *quondam, ipsum mansum qui fuit de*, 488.
- AMALRICUS, *subdiachonus*, 460.
- AMALRICUS, *testis (in Examines, ad ipsa Vulpellera)*, 541.
- AMALRICUS, *testis* (Narbona), 349.
- AMALRICUS, *testis* (les Preses), 102.
- AMALRICUS, *testis* (Sant Pere de Montagut de Fluvià), 365.
- AMALRICUS, *testis* (Terradelles), 18.
- AMALRIGUS (ven peces de terra *in costa de Lacione*), 452.
- AMALRIGUS, *bonus homo*, 413, 512.
- AMALRRICUS, cf. AMALRICUS.
- AMALRYCUS, *monachus* (Camprodon), 351.
- AMALSINDUS (alou a Matamala), 435.
- AMALTRUDA, fidel del bisbe Guigó, 178.
- AMALVIGIA, *condam, uxor Tassii*, 230.
- AMALVIJA (ven una terra a Socarrats), 414.
- AMANDINUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
- amarello*, 612.
- AMAT (dóna diversos béns i drets a Sant Cristòfol de les Planes d'Hos-toles), 630.

- AMAT (permuta un alou a Reixac per diverses terres a Provençana), 609.
- AMAT (rep un alou a Vulpellac), 559.
- AMATA, *vel heredes suos, in vinea* (al suburbi de la ciutat de Girona), 228.
- AMATA, *ipso semitario qui pergit ad gurgite de* (vers Juïgues), 485.
- AMATEUS (Sant Julià del Mont), 105.
- AMATUS, *iudex*, 31, 91.
- AMATUS, *levita, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita* (dóna un alou a Tortellà), 579.
- AMBERASUS, *testis* (Hortones), 164.
- Ameira, cf. Amera.
- AMELL (casat amb Godegva; permuten una vinya *ad ipso Luduno* per béns a Lavit), 563.
- AMELI, bisbe d'Albí, v. AMELIUS.
- AMELI, bisbe d'Usès, v. AMELIUS.
- AMELIORUS, *bonus homo, testis*, 203.
- AMELIUS, cf. AMALIUS.
- AMELIUS, cf. EMELIUS.
- AMELIUS (Besalú), 485.
- AMELIUS (casat amb Wisilo; propietari d'un alou a Vilarig), 448.
- AMELIUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- AMELIUS (Fitor), 279.
- AMELIUS (Prunera), 272.
- AMELIUS, *Albiensis ecclesiae praesul* (segle xi), 454. || AMELI, bisbe d'Albí.
- AMELIUS, *bonus homo*, 171, 172.
- AMELIUS, *bonus homo*, 295.
- AMELIUS, *elemosinarius de Vigilane condam*, 330.
- AMELIUS, *filius Palumbae* (Sant Gregori), 628.
- AMELIUS, *laicus* (Finestres), 274.
- AMELIUS, *monachus* (Camprodon), 351.
- AMELIUS, [pontifex] *Uzeticensis*, 129^{his}; – *Uzeticensis episcopus*, 129^{his}. || AMELI, bisbe d'Usès.
- AMELIUS, *presbiter* (Sant Gregori), 628.
- AMELIUS, *presbiter* (almoïner de Rudafreda; dóna una peça de terra a Celrà), 549; – *presbiter sive elemosinarius, scriptor*, 549.
- AMELIUS, *sacerdos* (Narbona), 349.
- AMELUS (Fitor), 279.
- AMENDONIA (tenia dos masos a Terrades), 486.
- AMENDUS, *iudex*, 295.
- Amer, Amera, Ameira, Amere, Amerensis, Ameriensis, *cenobium*, ii; – *cenobium Columbarii et Sancte Marie et Sancti Vincentii*, 608; – *Sancta Maria cenobii*, 506; – *Sancta Maria monasterio*, 374; – *valle*, 286, 295. || Amer (com. Selva), 92, 286, 287, 411, 488; – monestir d', 250, 286, 287, 434, ii; – monestir de Santa Maria d', 11, 25, 31, 34, 73, 91, 278, 295, 417, 517; – Santa Maria i Sant Vicenç d', 544; – monestir de Santa Maria i Sant Vicenç d', 437.
- Amer, riera d', tributària del Ter, v. Amera.
- Amera, Amere, *fluvius*, 73, 91, 286, 287. || Amer, riera d'.
- Amerensis, cf. Amer.
- AMERICUS, *levita, testis*, 484.
- AMERICUS, *testis* (Girona), 435.
- AMERONCIUS, *testis* (Girona), 511.
- AMETINUS, cf. AMITTONUS.
- amictos, 330.
- AMIL, *testis* (Truxano), 592.
- AMILIUS, *testis*, 531.
- AMIMUS, *levita de Provincia*, 420.
- Amindol, *ipsa vinea de*, 553. || Manola, la.
- AMITTONUS, AMETINUS, *homo bonus*, 18.
- amnis, *que vocitant Cinnanna*, 542.
- AMOR, HAMMOR, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- ANA, *fília Richicae* (propietària d'un molí a les Preses), 200.
- Analecta *iuris pontificis*, 406.
- ANANIA, 622. || ANANIES, personatge bíblic.
- anathema, *anathematis*, 83, 90, 421, 523; – *beati Petri apostoli auctoritate*, 420; – *interdictione*, 420, 421, 523; – *maranatha*, 230; – *perpetuum*, 377; – *sub, vinculo*, 438; – *vinculo*, 604.
- anathematizatus, 455, 469, 470.
- ancillas, 374, 519; – *ibidem servientes alodem de Sancto Ioannem monasterio*, 337.
- ANDALECUS, *advocatus vel elemosina-rius de condam Chintilone* (dóna una terra a Truxano), 592.
- ANDALECUS, *presbiter, testis*, 324.
- ANDALUS, *presbiter, scriptor*, 562.
- ANDEFREDUS, ANDOFREDUS, *presbiter* (dóna béns *ad ipso Godregilde*), 291; – *presbiter, testis*, 291.
- ANDERICUS (casat amb Abel·lònia; compren terres a Marzà i a Rustià), 107.
- ANDERICUS, *presbiter*, 183.
- ANDOFREDUS, *presbiter*, cf. ANDREFREDUS.
- ANDORICUS, *presbyter, testis*, 235.
- ANDRADUS, *vir Brunildes* (compra béns a Marunesti, Vilamacolum i Espinavessa), 131.
- ANDREAS (béns a Caire), 53. Cf. ANDREU.
- ANDREAS, *beatus, apostolus*, 441; – *apostolus*, 436; – *sanctus, apostolus*, 506, 572. || ANDREU, sant.
- ANDREAS, *presbiter, scriptor* (Montagut), 243.
- ANDREAS, *presbiter, testis* (Peralada), 428.
- ANDREAS, *sacer et monachus* (Camprodon), 351.
- ANDREU (rep béns a Caire), 46, v. ANDREAS.
- ANDREU, sant, v. ANDREAS.
- ANDREUS, *bonus homo*, 349.
- ANDRIAS, *testis* (Girona), 235.
- ANDRIAS, ANDRO, *testis* (Vilamacolum), 143.
- ANDRIAS, *in vineas de* (Sant Quirze de Colera), 203.
- ANDRO, cf. ANDRIAS.
- androna, *ipsa*, 354.
- aneliario, 272.
- ANESAC, *sacerdos, testis* (Fonteta), 504.
- ANESTASIUS, *tutor*, 311; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldegodi*, 311.
- ANGARICUS (casat amb Plàcida; donen un planter a Serralta), 250; – *in plantario* (Serralta), 250.
- ANGELA (Terruç), 88.
- Angello, 580; – *in terminio de*, 580. || Anyells.
- ANGELOS (Bàscara), 81.
- angelus *sanctus*, 287.
- ANGENALDUS, *iudex dominicus*, 3.

- ANGILBERTUS (Girona), 233.
 Angles, els (com. Capcir), v. Angulos.
 Angles, els (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Angulos.
 Angles, Anglese, Anglesse, *in terminio de*, 612; – *valles*, 91, 184, 250, 286, 411, 417, 488. || Anglès (com. Selva), 92.
 Angrius, cf. Mons Angrius.
 Angulos, Angulis, *in locum que dicunt*, 317; – *mansus de* (s. XIII), 365. || Angles, els (mun. Montagut, com. Garrotxa).
 Angulos, *ipsum alodem quem dicunt*, 374. || Angles, els (com. Capcir).
 Aniarico, cf. Puio Aniarico.
 Anicium, cf. Ynicio.
 ANILA, *abbas*, 52.
 ANIMIA (dóna una part d'un camp a la Molera), 330.
 ANIMISUS, *presbiter, testis*, 65.
 ANIMIUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 ANIMIUS (evacua un alou a Juïgues), *item*, 485.
 ANIMIUS, *abbas*, 63.
 ANIMIUS, *iudex*, 63.
 ANLA (dóna béns vers Fontanet), 115; – *in terra de* (Fontanet), 115, 163; – *in vinea de* (Fontanet), 134.
 ANLLA, *praesbiter, scriptor*, 345; – *presbiter* (dóna un camp a Sant Andreu del Coll), 345; – *presbiter* (dóna una part d'un alou a la villa Aliario), 345.
 ANLLO, *femina* (ven una terra erma *ad ipsa Valle*), 557.
 ANNA, casada amb Esteve, fidel del rei Carles el Simple, 100; – cosina de Radulf o de la seva muller, 94; – filla d'Alaric i Rotruda, comtes d'Empúries (dóna béns a Romanyà), 43.
annonia, 68, 189, 396.
 Ans, 453. || Ans (mun. Sallagosa, com. Alta Cerdanya).
 ANSA, *in vinea de* (Fontanet), 150.
 Ansald, vilar anomenat d' (al castell d'Oló o al de Clarà), 323.
 ANSALON, *in terra de* (vers Fontanet), 115; – *presbiter* (Fontanet) 115.
 ANSEBERTA, cf. ANSIBERTA.
 ANSEFRED, *testis* (Boscanela), 570.
 ANSEFRED, *testis, item* (Boscanela), 570.
 ANSEFREDUS, 374.
 ANSEFREDUS (Fonteta), 30.
 ANSELBERTUS, *levita, testis*, 463.
 ANSEMON (casat amb Quixol; venen alous a Rosselló, Vallespir, Cerdanya i Besalú), 256.
 ANSEMON, abat de Sant Esteve de Banyoles, 40, 50, 51. V. ANSEMUNDUS.
 ANSEMON, vescomte, cf. ANSEMUNDUS.
 ANSEMUNDUS (Banyoles), 325; – *frater Olivani* (donen una terra a Borgonyà del Terri), 325.
 ANSEMUNDUS (béns als comtats de Besalú i d'Elna), 446; – *presbiter* (dóna diversos béns als comtats de Besalú i d'Elna), 446; – *sacerdos*, 446.
 ANSEMUNDUS (Castelló d'Empúries), 168.
 ANSEMUNDUS (Girona), 91.
 ANSEMUNDUS (Maçanet i Sant Sadurní de l'Heura), 442.
 ANSEMUNDUS (Mollet), 199.
 ANSEMUNDUS (Salt), 93.
 ANSEMUNDUS, *abbas*, 52. || ANSEMON.
 ANSEMUNDUS, *advocatus vel elemosinarius de condam Chintilone* (dóna una terra a Truxano), 592.
 ANSEMUNDUS, *presbiter, scriptor*, 188.
 ANSEMUNDUS, *presbiter, testis*, 294.
 ANSEMUNDUS, *sacerdos*, 349.
 ANSEMUNDUS, *scriptor*, 168, 203.
 ANSEMUNDUS, *subditus Deo, testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
 ANSEMUNDUS, *testis* (Salt), 57.
 ANSEMUNDUS, ASSEMUNDUS, *vicecomes*, 19, 21; – *vicedominus*, 20. || ANSEMON.
 ANSIBERTA, ANSEBERTA, *uxor Domini* (evacua béns al palau Merlac), 91.
 ANSILA (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
 ANSILA, *presbiter, testis*, 65; – *sacerdos*, 63.
 ANSILDE, *femina* (Vilamacolum), 144.
 ANSILO, *uxor Danimiri* (evacua béns al palau Merlac), 91.
 ANSULETUS, *canonicus*, 142.
 ANSULF, difunt, pare de Sendred de Gurb, 539.
 ANSULFUS (Bàscara), 84.
 ANSULFUS (Camprodon), 116.
 ANSULFUS (casat amb Letgars; venen una terra a Castellfollit), 417.
 ANSULFUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
 ANSULFUS (Fontanet), 115.
 ANSULFUS (serra d'Oliu i Bestracà), 512.
 ANSULFUS (Ullà), 104.
 ANSULFUS (ven una terra a Canelles), 210.
 ANSULFUS, *abbas*, 52.
 ANSULFUS, *avocatus vel elemosinarius de condam Elienardi* (dóna un alou a les Preses), 200.
 ANSULFUS, *filius Sesenandae* (Vilamacolum), 144.
 ANSULFUS, *homo bonus* (Bàscara), 80, 172.
 ANSULFUS, *in terra de* (Sant Esteve de Llanars), 446.
 ANSULFUS, *in vinea de* (Mieres), 432.
 ANSULFUS, *iudex*, 30.
 ANSULFUS, *iudex*, 113.
 ANSULFUS, *iudex*, 295, 335.
 ANSULFUS, *mandatarius Gondemari episcopi*, 19, 20, 21, 22; – *quondam, qui fuit mandatarius de quondam Gondemari episcopi*, 84.
 ANSULFUS, *presbiter* (dóna una vinya *ad Ribas Tortegada*), 291.
 ANSULFUS, *subdiachonus, testis*, 150.
 ANSULFUS, *testis* (Caça de la Selva), 188.
 ANSULFUS, *testis* (Darnius), 486.
 ANSULFUS, *testis* (Tor), 547.
 ANSULPHUS, *bonus homo*, 435.
 ANSULPHUS, *filius Pacifici, testis* (Girona), 435.
antemurali, in ipso, 270.
 ANTENCHUS, cf. ANTENOR.
 ANTENERUS, *presbiter*, 127.
 ANTENOR, *presbiter, scriptor*, 319.
 ANTENOR, ANTENCHUS, *presbiter, testis*, 441, 448.
 Anteras (vers Sant Joan de Mollet), 278; – *termines de*, 278.
 ANTERITUS, *presbiter* (Costoja), 453.
antifanarium, cf. *antiphonarium*.

- ANTIMIA, *uxor Gondemares* (evacua béns al palau Merlac), 91.
antiphonarium, antifanarium, antiphonarium, 183, 189, 272, 330, 531.
antistes, antistis (= *episcopus*), 65, 127, 189 (cf. ARNOSTUS, GUIGO, TEUTHARIUS); – *sedis Gerundensis*, 460 (cf. MIRO). Cf. *bisbes*.
 ANUSCUS (Castelló d'Empúries), 52.
anulos, 453.
 Anyells (mun. Corçà, com. Baix Empordà), v. Angello.
 AN[...] (Besalú), 567.
aparios, ipsos, 435.
aparrochiare, 183.
 Apiano, Apiani, 519, 523, cf. Lupiani.
 Apilia, 112. || Abella, l'.
apostolatus, auctoritas, 523.
apostolica, auctoritas, 421, 454, 523; – *auctoritatis privilegio*, 604; – *benedictio*, 407, 454; – *censura*, 523; – *confirmatio*, 604; – *sancta catholicae et Romanae ecclesiae*, 469; – *sanctae Romanae et ecclesiae*, 523; – *sancitio*, 454; – *sedes*, 83, 90, 454, 604.
apostolicale, decretum, 454.
apostolicus, dominus, 52.
Apostolorum, cf. *Actas Apostolorum*.
apprisio, cf. *aprisio*.
aprisio, 32, 76, 202, v. *aprisio*.
aprisio, adprisio, apprisio, exprisio, 3, 30, 53, 78, 79, 102, 129, 131, 132, 134, 142, 200, 249, 374, 427, cf. *aprisio*.
 APSALONUS, *presbiter, per viam que graditur ad domum*, 326.
 Apt (dep. Valclusa, reg. Provença-Alps-Costa Blava, França), v. Atensis.
aqua, aquis, aquis, aquium, pàssim; – *aquarum*, 199, 200, 230, 248, 278, 288, 289, 292, 296, 301, 311, 317, 319, 336, 337, 339, 345, 350, 355, 365, 381, 397, 428, 448, 470, 477, 484, 488, 518, 519, 535, 543, 622; – *aquarum ductibus et redeuntibus*, 579; – *aquarum hictibus vel redictibus*, 457; – *aquarumve ductibus*, 275, 438; – *aquarum viaductibus*, 173, 215, 240, 248, 267, 434; – *aquarum vie*, 162; – *aque viaductibus*, 192; – *caput*, 131, 257, 296, 358, 359, 360, 361, 365, 366, 369, 374, 434, 435, 438, 463, 470, 524, 614, 620; – *ictibus vel reditibus*, 386, 388; – *ipsa, que dicunt Rivo de Achim*, 434; – *ipsa serra sicut, vertunt usque ad Gurni*, 443; – *ipsa, fluminis que se influit per ipsam condaminam*, 434; – *itibus*, 432; – *itibus vel reitibus*, 420; – *vergit usque per ipsas Palumarias*, 295.
 Aqua Bella, i; – *fons que dicunt* (vers Riudaura), 304.
aquaeductus, aquaductus, aqueductus, 67, 140, 231, 243, 282, 357, 377, 394.
 Aquafreda, *ipsa* (in castro Argemundo), 195.
aquale, 82, 136, 199.
 AQUALIX (compra una terra a Sucorranio), 184.
 Aqualta, cf. Agualta.
 AQUARNUS (ven una vinya a Fontanet), 135.
 Aquaviva, 278, 435. || Aiguaviva (com. Gironès).
 Aquaviva, 533. || Aiguaviva (mun. Arenys de Munt, com. Maresme).
aquaeductus, cf. *aquaeductus*.
 Aquis, *palatium*, 3. || Aquisgrà.
 Aquiles, *pudium*, 189. || Aguilar.
 Aquisgrà, nom català d'Aachen (Land del Rin del Nord – Westfàlia, Alemanya), 2, 3, 6, 13. V. Aquis.
 ARA, *vassus*, 63.
 ARABI, *presbiter, testis*, 68.
 Arace, Valles, cf. Valles Arace.
aragallo, in, 322.
aramentea cum patena, lepus, 435.
 Arangunede, 531. || Aranyonet.
 ARANNISCLUS, *presbiter*, 52.
 Aranyonet (mun. Gombren, com. Ripollès), v. Arangunede.
 ARANZAFREDUS (Llofríu), 357.
 Arate, Arath, Araz, Arazi, cf. Arez.
 Arazi, *rio*, 248. || Ridaura, el (com. Baix Empordà).
 ARBALFUS, *bonus homo*, 172.
 Arboçar (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Albucanu.
 Arbocet (mun. Amer, com. Selva), v. Albeccario.
 Arbole Aurioli, 189. || Bordoriol.
arborea, pàssim; – *fructuosi et infructuosi*, 355, 365, 477, 613, 622; – *glandiferi*, 324, 377, 432, 518; – *perarii seu glandiferi*, 432; – *pomiferi*, 131, 417; – *pomiferi, fructuosi quam et infructuosi*, 486; – *pomiferi sive glandiferi*, 420.
 Arbucias, Arbutias, *crunillo*, 189; – *in fines de*, 443; – *in termino de valle*, 218; – *ipso alaude in*, 435; – *valle*, 103, 189. || Arbúcies.
 Arbúcies (com. Selva), 189, 266, 474; – *notari d'*, 189. V. Arbucias.
 Arbutias, cf. Arbucias.
 Arca, cf. Arcia.
 Arçamala (mun. Sant Joan de les Abadesses, com. Ripollès), 409, 410.
 ARCEDONIA, *uxor Mesendi* (donen una part d'un camp a Bianya), 330.
 ARCEMIRUS (Bàscara), 86.
archa, 1, 7, 53, 171, 234, 276, 448; – *antiqua*, 171.
Archa, ipsa, 272, 622. || Salarsa, puig (mun. Albanya).
 Arches, *valle* (a la Fenolleda), 374.
archeta, ipsa, 271.
 ARCHIBADUS (Girona), 142.
 ARCHIBALDUS, *notarius*, 3.
archiclaviger (= *claviger*), 351. Cf. PETRUS.
archidiaconus, archidiaconus, pàssim, cf. *ardiaques*.
archidompnus, cf. *archipresbiter*.
archiepiscolis, sedes, 406.
archiepiscolis, pàssim; – *metropolitani, Narbonensis ecclesie*, 454 (cf. WIFREDUS); – *Remorum*, 495 (cf. ADALBERO); – *sedis Narbonensis*, 66, 271 (cf. ERMENGARDUS, THEODARDUS). Cf. *arquebisbes*.
archilevita (= *archidiaconus*), pàssim, cf. *ardiaques*.
archipresbiter, archidompnus, harchipresbiter, pàssim; – *Sancti Felicis*, 285 (cf. TEDESINDUS). Cf. *arxi-prestes*.
archipresul, 127, 179, 349, 406 (cf. AGIUS, AIMERICUS, ARNOSTUS, ATTO). Cf. *arquebisbes*.
archisubdiaconus, 183 (cf. PETRUS).
 Arcia, Arca, Arza, 453; – *in locum qui dicunt*, 358, 359, 360; – *ipsa*, 244, 332. || Salarsa.

- arcisterium*, 602.
- ARDEGARIUS (Castelló d'Empúries), 52.
- ARDEGARIUS, *ipso maso de* (Darnius), 486.
- ARDEMANNUS, *nepos Deilani presbiteri* (rep una euga i una vaca), 531.
- ardiaques*, v. ACFRED, AECI, ARNULF, ATÓ, DURAN, ENNEGÓ, ERVIGI, FRANCO, FULCOALD, GIBERT, GUADAMIR, GUANDALGOT, GUANTÀ, GUIBERT, GUILISCLE, GUILLEM, GUITART, MIRÓ, OLIBÀ, PERE, RAMON, SENDRED, SERFDEDÉU, SUNIFRED, TEUDARD, TODESEN, VIVES.
- ARDOVASTE, *saio*, 53.
- ARECUS (dóna una terra a Fitor), 279.
- AREDUS, *testis* (Fontanet), 134.
- Arelatensis, *cathedra*, 108. || Arle.
- arenaria*, *in ipsa*, *de rio Malo*, 296.
- Arenarias, *in ipso rego de ipsas*, 225. || Potser Arnes, planes d' (a la riera de la Verneda).
- Arenios, *villa*, 248. || Arenys d'Empordà.
- Arenos, 533. || Arenys de Munt.
- Arenys de Mar (com. Maresme), 248.
- Arenys d'Empordà (mun. Garrigàs, com. Alt Empordà), v. Arenios.
- Arenys de Munt (com. Maresme), 533, v. Arenos.
- Ares, coll d' (entre el Ripollès i el Vallespir), 269.
- ARETMEDUS, *iudex*, 288.
- ARETO (Fitor), 279.
- Arez, Arate, Arath, Araz, Arazi, 218; – *ipsum alaude de*, 349; – *ipsum alaude quod abebat in*, 349; – *locum que vocant*, 248; – *valles*, 56, 162, 173, 248, 275. || Aro.
- ARGEBADUS, *presbiter*, 91.
- ARGELA (casat amb Elísia; compren béns a Palau de Felmir), 103.
- ARGELA, *terra de* (Fontanet), 176; – *vinea de* (Fontanet), 115.
- ARGELA, *testis* (Guardiola), 314.
- Argelaga, Agelaga, *terras quas dicunt ad*, 183; – *villare*, 325. || Argelaga, prop de Puigpalter (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany).
- Argelaguer (com. Garrotxa), 482.
- ARGELAVA, *femina*, *in terra de* (Domeny), 348.
- ARGELEICUS, *habitat in uno manso* (Salarsa), 359.
- ARGEMIR, sagristà de Girona, 427. V. ARGEMIRUS.
- ARGEMIRUS, cf. RUSTICUS.
- ARGEMIRUS (Banyoles), 325; – (dóna una terra a Puigpalter), 325.
- ARGEMIRUS (Besalú), 485.
- ARGEMIRUS (casat amb Quindibergera; donen béns a Bianya), 330.
- ARGEMIRUS (vengué un alou a Tortellà), 374.
- ARGEMIRUS (Vilallonga de Ter), 288.
- ARGEMIRUS, ARGIMIRUS, *canonicus*, 142.
- ARGEMIRUS, cf. ARGIMIRUS.
- ARGEMIRUS, ARGIMIRUS, *frater Benedicti et Albaroni* (Vilamacolum), 144.
- ARGEMIRUS (alou a *ipsa Devesa*), 374; – *frater Elderici*, 374.
- ARGEMIRUS, *habitat in uno manso* (Salarsa), 359.
- ARGEMIRUS, *in terra* (Fontcoberta), 183.
- ARGEMIRUS, *monachus* (Camprodon), 351.
- ARGEMIRUS, *monachus* (Besalú), 567.
- ARGEMIRUS, *presbiter* (rep una tovallola), 435; – *presbiter, sacrista*, 498, 572, 584; – *presbiter et sacrista et elemosinarius*, 620; – *presbiter et sacristanus* (dóna un molí a Tolosela), 620; – *presbiter, sacrista, testis*, 554; – *sacrista*, 427, 435, 628; – *sacrista* (rep dues eugues), 435. || ARGEMIR, sagristà de Girona.
- ARGEMIRUS, *presbiter, scriptor* (Salt), 12.
- ARGEMIRUS, *presbiter, testis* (Bortasà), 7.
- ARGEMIRUS, *presbiter, testis* (Sant Pere de Rodes), 230, 381.
- ARGEMIRUS, *sacerdos* (Darnius), 486.
- ARGEMIRUS, *sacerdos* (Girona), 508; – *sacerdos, testis* (Girona), 435.
- ARGEMIRUS, *testis* (Besalú), 324.
- ARGEMUNDUS, cf. ARGEMUNDUS.
- ARGEMUNDUS (casat amb Maria; venen vinyes a Vilamorell), 129.
- ARGEMUNDUS (dóna béns a Baussitges), 271.
- ARGEMUNDUS (Vilamacolum), 144.
- Argemundus, *alodem que dicunt* (vers Fornellos), 448.
- ARGEMUNDUS, *bonus homo*, 143.
- Argemundus, *castellum*, 195; – *castrum*, 195. || Argimon.
- ARGEMUNDUS, ARGEMUDUS, 143; – *iudex*, 91, 143.
- argent* (pesas), 479. V. *argentum*.
- Argentona, *ipsum alodem de*, 487. || Argentona (com. Maresme), 599, 600.
- argentum*, 374, 453, 519, 531; – *enapum de*, 531; – *ipsa pessa, id est de*, 329; – *penas quinque de*, 542; – *penas duas de*, 435; – *penas V de*, *placabile*, 463; – *pesis III de*, 435.
- ARGERICUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- ARGERICUS, *presbiter*, 335.
- ARGERICUS, *presbiter, testis*, 65.
- ARGERICUS, *testis* (Canellas), 210.
- ARGESENA (dóna diversos béns a Sant Esteve de Vilacolum), 591.
- ARGESINDUS (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- ARGIBADUS, cf. ARGOBADUS.
- ARGIBADUS, *presbiter*, 127.
- ARGIBADUS, *presbiter*, 325.
- ARGIBADUS, *sacerdos*, 1.
- ARGIBAUDUS, cf. ARGOBADUS.
- ARGILA, *testis* (Llambilles), 130.
- Argilaged, *in pug de* (vers Colomers), 293.
- ARGILO, *monachus*, 165.
- ARGIMIRUS, cf. ARGEMIRUS.
- ARGIMIRUS, ARGEMIRUS (fill de Revell; Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.
- ARGIMIRUS (Vilamacolum), 144.
- ARGIMIRUS, *condam, alaude de filios* (les Preses), 200, 336.
- ARGIMIRUS, *homo bonus*, 80.
- ARGIMIRUS, *presbiter*, 555.
- ARGIMIRUS, *testis* (Mollet), 278.
- Argimon (mun. Riudarenes, com. Selva), castell d', v. Argemundus.
- ARGOBADUS, ARGIBADUS, ARGIBAUDUS, ARGOVADUS, ARIWADUS, *diachonus*, 84; – *levita*, 82, 84; – *levita et canonicus*, 66; – *levita, testis*, 65.
- ARGOBADUS, *presbiter* (donà un mas a Guixà), 448.

- ARGOBADUS, *sacerdos*, 461.
 ARGOMIRUS, *presbiter, scriptor*, 412.
 Ariba, *in vinea de* (Boadelles), 307.
 ARIBERT, *condam, in terra de* (Llambilles), 546.
 ARIBERTUS (Santa Coloma), 291.
 ARIBERTUS, *libero*, 435.
 ARIFONSUS, *in terra de* (Vulpellac), 136.
 ARIFONSUS, *vassus Deilane comitis*, 84.
 Ariga, 531. || Arija, l' (mun. Gombrèn, com. Ripollès), ara nom de riu, affluent del Llobregat.
 ARIMANNUS, cf. ODERICHUS.
 Ariotapido, *campo que dicunt* (vers Santa Coloma de Farners), 291.
 ARIOVADUS, *monachus*, 602; – *monachus, scriptor*, 602.
 Ariulf, *ipsa spelunca de (in terminio de valle Lanciana)*, 420.
 ARIULFUS (casat amb Càndida; donen un alou a Canadell), 427.
 ARIULFUS (dóna béns vers Fontanet), 115.
 ARIULFUS, *bonus homo*, 506.
 ARIULFUS, *levita*, 127.
 ARIVATUS, *bonus homo*, 335.
 ARIVONSUS, *in vinea de* (Llofriu), 357.
 ARIVONSUS, *testis* (Celrà i Olmedo), 569.
 ARIWADUS, cf. ARGOBADUS.
 ARLABALDUS, *testis* (Narbona), 349.
 Arle (dep. les Boques del Roine, reg. Provença-Alps-Costa Blava, França), comte d', 2 (v. LAIBULF); – pagus d', 200^{his}; – seu d', 200^{his}. V. Arelatensis.
 Arles (com. Vallespir), 264; – monestir d', 326; – monestir de Santa Maria d', 39, 48, 55, 264. V. Arulas.
 Armàncies (mun. Campdevàrol, com. Ripollès), 315, 466. V. Armantias.
 Armantias (*in valle Riopullense*), 453. || Armàncies.
 Armentaria, *villa*, 421, 523. || Armentera, l'.
 ARMENTEO, *presbiter, testis*, 68.
 Armentera, l' (com. Alt Empordà), 143, 180. V. Armentaria.
 ARMENTORIUS (*Purtos*), 53.
 Armirodas, *ipso porto quod dicunt* (al Port de la Selva), 420; – *Sancta Maria*, 506. Cf. Armorotas.
 Armissan (cantó de Couroan, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Artemicuno.
 Armorotas, *villare in* (al Port de la Selva), 70. Cf. Armirodas.
 ARNALDUS, ARNALLUS (Besalú), 485; – (serra d'Oliva i Bestracà), 512; – *bonus homo*, 512; – *laicus, bonus homo*, 486.
 ARNALDUS (Castelló d'Empúries), 52.
 ARNALDUS, *maurus* (Terruç), 88.
 ARNALDUS, *monachus*, 567.
 ARNALDUS, *testis* (Vilabertran), 422.
 ARNALL, M. J., 12, 66, 74, 103, 164, 233, 276, 290, 335, 403, 411, 422, 486, 506.
 ARNALLUS, cf. ARNALDUS.
 ARNALLUS (segles XI-XII), 396.
 ARNALLUS, *ipodiachonus* (segles XI-XII), 396.
 ARNALLUS, *testis* (Domeny), 353.
 ARNALLUS OLDEMARUS, *testis* (Oix), 470.
 Arnaria, Arrenaria, 472; – *alveus*, 296. || Arnera.
 ARNAU, monjo de Sant Quirze de Colera (any 1269), 271.
 ARNAU, prevere, domer d'Armentera (any 1245), 143.
 Arnera, riu affluent de la Muga, v. Arnaria.
 ARNICHHUS, cf. SENIOFREDUS.
 ARNOFREDUS, *uxor Teudeberti* (compren béns a Argimon), 195; – *uxor Teudeberti* (compren una terra a Nespolaris), 219.
 ARNOSTUS (Valeriana), 67.
 ARNOSTUS, *testis* (Empúries), 335.
 ARNOSTUS, *testis* (Banyoles), 68.
 ARNULF, abat de Ripoll, 298; – abat de Ripoll, bisbe de Girona (permuta una vinya a Armàncies per un camp a Palou), 315; – abat de Ripoll, bisbe de Girona (compra una terra a la villa Estamariu), 401; – bisbe de Girona, 321, 349, 364, 368, 405, 438^{his}; – bisbe de Girona i abat de Ripoll, 385; – bisbe de Girona i abat de Ripoll (compra una vinya a Tenes), 313; – bisbe de Girona i abat de Ripoll (compra una vinya), 320; – bisbe de Girona i abat de Ripoll (ven un alou a Oló o Clarà), 323. V. ARNULFUS.
 ARNULF, abat de Sant Pere i Sant Prim de Besalú, v. ARNULFUS.
 ARNULF, ardiaca i abat de Sant Feliu de Girona, 534; – bisbe de la seu d'Osona i abat de Sant Feliu de Girona (permuta un alou a Teradelles per un a Boada), 601; – bisbe de la seu d'Osona i abat de Sant Feliu de Girona (permuta un alou a Tona per un altre al comtat de Barcelona), 610; – bisbe de la seu d'Osona i abat de Sant Feliu de Girona (permuta terres a l'apendici de Santa Eulàlia de Riuprimer), 616; – bisbe de Vic i abat de Sant Feliu de Girona, 536, 550, 573, 593, 599; – bisbe de Vic i abat de Sant Feliu de Girona (permuta els castells de les Espases i Esparreguera i un alou a Gurb per un alou a Sant Boi de Luçanès), 539, 540; – bisbe i abat de Sant Feliu de Girona (rep la meitat del castell de Miralles), 537. V. ARNULFUS.
 ARNULFUS, *abbas (residebat in loco Abtimiaci palatio)*, 42, 52.
 ARNULFUS, ARNULPHUS, *abbas*, 287; – *dominus, episcopus, sancte sedis Gerundensis humilis episcopus*, 396; – *domnus episcopus*, 391; – *domnus, episcopus Gerundensis ecclesie*, 351; – *domnus, pressul*, 342; – *episcopus*, 325, 330, 349, 396; – *episcopus* (vengué un alou a Ouveïllan), 438^{his}, 524^{his}; – *episcopus, advocatus elemosinarius, testis*, 349; – *episcopus, elemosinarius*, 349; – *episcopus, elemosinarius de condam Ricbildis vicecomitissa, testis* 349; – *episcopus, sanctae sedis Ierundensis ecclesiae*, 351, 391; – *episcopus, sanctae sedis Gerundensis*, 391; – *episcopus, sedis Gerundensis ecclesie presum*, 326; – *episcopus vel abbas*, 324; – *Gerundensis episcopus*, 325; – *Gerundensis presul*, 325; – *presul*, 386; – *sedis Ierundensis episcopus*, 325; – *vir reverentissimus domnus, sancte Ierun-*

- densis ecclesiae humilis episcopus*, 330. || ARNULF, abat de Ripoll i bisbe de Girona.
- ARNULFUS, *abbas*, 602. || ARNULF, abat de Sant Pere i Sant Prim de Besalú.
- ARNULFUS, ARNULPHUS, *archilevita*, 498; – *clericus*, 460; – *clericus, filius Wadaldi*, 435; – *diachonus, testis*, 484; – *episcopus* (segle xi), 441; – *episcopus et abba, testis*, 552, 554, 556; – *levita, scriptor*, 447; – *levita, testis*, 456. || ARNULF, abat i ardiaca de Sant Feliu de Girona i bisbe de Vic.
- ARNULFUS, *in terra* (Espiells), 554.
- ARNULFUS, *levita, amicus Aviernae feminae* (marinessor), 612.
- ARNULFUS, *Rotensis praesul* (segle xi), 454.
- Arnulpho, cf. Puio Arnulpho.
- ARNULPHUS, cf. ARNULFUS.
- ARNULPHUS, *presbiter, scriptor*, 432.
- ARNULTUS, *diachonus*, 508.
- ARNUST, arquebisbe de Narbona, 99, 100, 119, 120, 121, 124; – metropolità de Narbona, 138. V. ARNUSTUS.
- ARNUST, *levita* de Girona, 581.
- ARNUSTUS (Bàscara), 81; – *homo bonus*, 80.
- ARNUSTUS (comtat de Peralada), 420.
- ARNUSTUS, *archipresul*, 127; – *pontifex primae Narbonensis ecclesiae*, 89; – *primae Narbonae*, 108; – *reverendus metropolita et antestis almę Narbonensis aeccliesię, pariterque*, 127; – *sanctae ecclesiae primae Narbonae metropolita*, 129bis; – *sanctae Narbonensis ecclesiae episcopus*, 129bis; – *sanctę Narbonensis ecclesię humilis episcopus*, 127. || ARNUST, arquebisbe de Narbona.
- ARNUSTUS, *in terra de* (in costa Lacio-ne), 452.
- ARNUSTUS, *levita*, 248.
- ARNUSTUS, *sacerdos*, 82.
- Aro, vall d', al Baix Empordà. V. AREZ.
- arquebisbes, v. ADALBERÓ, ARNUST, ATÓ, CESARI, EIMERIC, EMINI, ERMENGOL, GUIFRÉ, NOTÓ, ODELRIC, ROSTANY, SIGEBOD, TEUDARD.
- Arrenaria, cf. Arnaria.
- Arroini, *ad ipsos*, 271. || Orri, l'.
- ARSENDIS, *femina, in villa de* (Tredòs), 622.
- ARSENDIS, *filia Gausfredi comitis*, 519.
- ARSINDUS, *vinea que fuit de* (Reconchum), 525.
- Artemicuno, *villa*, 349. || Armissan.
- ARTEMIUS, *presbiter* (dota Sant Quirze d'Arbúcies), 189.
- Artés (com. Bages), vall d', 69.
- Artigas, *in loco ubi dicunt ad ipsas* (in comitatu Petralatense), 230.
- artigas, ipsas* (vers Sant Quirze de Colera), 367.
- Artigas, *vilar*, 304, i, iv. || Artigues.
- Artigues (mun. Riudaura, com. Garrotxa), v. Artigas.
- Artiguis, *bordam de* (s. xiii), 365.
- Arulas, Arularum, *abbas*, 326 (cf. AIMERICUS); – *cenobium de Sancte Maria*, 485; – *cenobium quod nuncupatur*, 326; – *cenobium Sancte Marie que dicunt*, 453; – *Sancta Maria*, 531; – *Sancta Maria, cenobium*, 453, 486; – *Sancta Maria cuius cenobium vocatum est*, 374. || Arles.
- ARUSTUS (dóna un camp *ad ipsos Aguals*), 271.
- ARUTIO, cf. ORUCIUS.
- ARVENDUS, *qui et Auruz, iudex*, 349.
- ARVENDUS, *testis* (Girona), 290.
- ARVIONSUS, *ipso villare qua dicunt de* (vers Santa Coloma de Farners), 291.
- arxiprestes*, v. ADILÀ, ATÓ, DANLÀ, DURAN, ERVIGI, ESTREMIR, GICAHOTUS, GISCAFRED, GUADAMIR, GUI SAD, PERE, RADULF, REVOCAND, RICARD, SENDRED, SERFDEDÉU, SUNIFRED, TADEU, TODESÈN, TEUTÓ, UNARD.
- Arza, cf. Arcia.
- ASALBERDUS, *levita, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita* (dóna un alou a Tortellà), 579.
- ASCARICUS, ASCHARIUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Espone llà), 171.
- ASCARIUS, *presbiter*, 52.
- ASCARIUS, *presbiter, scriptor*, 282.
- Ascaro, *in villa que vocant* (in valle Confluente), 446. || Escaró.
- ASCHARIUS, cf. ASCARICUS.
- ASCISCLUS, *in campum*, 293.
- Ascleto, Asclet, *termes de*, 275; – *villa*, 162; – *villare qui fuit de condam Dacone*, 217. || Esclet.
- ase, 344. V. asinus.
- ASENARIUS (Sant Julià del Mont), 105.
- Asenarius, *infra terminio de villa* (vers Coquells), 448.
- asertor, cf. assertor.
- Asina, cf. Sevinnano.
- Asino Mortuo, *in ipso collo de* (vers Pedra o Saig, a la Cerdanya), 374.
- asinus, 435, 531. Cf. ase.
- Asner, *villa* (vers Vilanant i Coquells), 374.
- Asper, cf. Caput Asper.
- Asper, cf. Mons Asper.
- Aspera (in pago Narbonense), 78.
- Asperi, cf. Valles Asperi.
- ASPIDIO, cf. USPIDIO.
- ASQUARIUS, *in vinea de* (Fontanet), 134.
- ASSEMUNDUS, cf. ANSEMUNDUS.
- assertor, asertor, 143, 171, 172, 288, 413, 485.
- Astar, *vilar*, 453; – *villare que dicunt* (a l'est del Torn), 448.
- astarios, *ipsos*, 245.
- ASTIRUS, *testis* (Vulpellac), 231.
- ASTOALD (casat amb Saviló; permuten una terra al castell de Cervelló per una altra a Castelló), 627.
- ASTREBERTUS, ASTROBERTUS (ven béns a Argimon), 195.
- ATALA, *testis* (Santa Eulàlia), 140.
- ATAULFUS, *presbiter, scriptor*, 287.
- ATHONUS, cf. ATO.
- ATILA (tenia dos masos a Terrades), 486.
- ATILA, *levita, testis*, 257.
- Ato (Amer), 295.
- ATO (casat amb Persona; donen un camp a ipsa Revoira), 330.
- ATO (Castelló d'Empúries), 52; – *vassus*, 63.
- ATO (Colera), 234.
- ATO (comtat de Peralada), 420.
- ATO (pare de Sunyer), 461; – (reté un alou a Vallcanera), 461.
- ATO (serra d'Oliva i Bestracà), 512

- ATÓ (ven un alou a Perpinyà), 347.
 ATÓ (ven alous a Narbona, Rosselló i Peralada), 204.
 ATÓ, abat de Sant Pol de Mar (permuta cases i terres a Mollet, Mogoda i Martorelles per terres a Parets i dues *pesas* d'argent), 479; – abat de Sant Pol de Mar (permuta una terra a Montjuïc per sis mujades i mitja de vinya), 445.
 ATO, *advocatus, tutor vel elemosinarius Mironi comitis atque episcopi*, 453.
 ATO, almoïner del difunt Ramió (dóna diversos béns *ad ipso Ponto*), 499.
 ATO, ATHONUS, ATTO, *archidiaconus*, 274; – *archilevita*, 285, 286, 287; – *archipresbiter*, 279; – *archipresul [aecclesiae Ausonensi]*, *ordinatus, palleo a Romana sede accepto*, 406; – *archipresul [Ausonensis]*, *provisor et gubernator ipsius ecclesiae [Gerundensis]*, 407; – *domnus, pontifex*, 359, 360; – *episcopus sancte sedis Ausonensis, testis*, 358, 359, 360. || ATÓ, ardiaca i arxipreste de Girona, després bisbe i arquebisbe de Vic.
 ATÓ, arquebisbe de Vic, governador de la seu de Girona, 413; – bisbe d'Osona, 405, v. ATO.
 ATO, *bonus homo*, 86.
 ATO, *bonus homo*, 143.
 ATO, *bonus homo*, 335, 391.
 ATO, *clericus*, 485, 486; – *clericus, iudex, quem alium nomen vocant Miro*, 485.
 ATO, *frater Guscafredi*, 345.
 ATO, *testis* (Cantallops), 292.
 ATO, *testis* (Flaçà i Mollet), 199.
 ATO, *testis* (Puig Ferro), 492.
 ATO, *testis* (Riudaura), 304.
 ATO, *testis* (Santa Eugènia de Ter), 524.
 ATODES, *quem alium nomen vocant Bonutionem, iudex*, 508.
 Atsat (com. Fenolleda), v. Adsat.
 Attensis, *episcopus*, 454 (cf. STEPHANUS). || Apt.
 Attigny (dep. Ardenes, reg. Xampanya-Ardenes, França), 9, 14, 33, 40, 42; – sínodo, 52. V. Abtinacius.
 Attilianus, 108; – *villa*, 108. || Villa desapareguda del terme de Mousan (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França).
 ATTO, cf. ATO.
 ATTO, *monachus et sacerdos*, 525.
 ATTO, *presbiter*, 127.
 ATTO, *sacer*, 288.
 ATUBI, *levita, testis*, 276.
 ATUBI, *presbiter, in casa de* (Girona), 290; – *presbyter, testis*, 222.
 Auca Morta, *ipsa* (vers Riudaura), 304.
auclaciones, ipsas, 377.
auctoritas, 56; – *apostolatus*, 523; – *apostolica*, 421, 454, 523, 604; – *episcopalis*, 189; – *pontificalis*, 367; – *regia*, 391; – *canonica*, 292, 339.
 AUDARICUS, *presbiter, testis*, 225.
 Aude, l' (reg. Llenguadoc, França), 13.
 AUDEGARIUS (Castelló d'Empúries), 52.
 AUDEGARIUS (compra terres i vinyes al Cavalló), 553.
 AUDEGARIUS, *abbas*, 553; – *abbas cenobii Sancti Pauli*, 496; – *abbas cum monacis cenobii Sancti Pauli de Maritima* (venen terres i vinyes al Cavalló), 553. || OTGER, abat de Sant Pol de Mar.
 AUDEGARIUS, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
 AUDEGARIUS, *maso que tenet* (villa Ges), 337.
 AUDEGARIUS, *testis* (Cantallops), 292.
 AUDEGARIUS, *vassus Unifredi comitis*, 30.
 AUDEGARIUS, *vicecomes*, 265. || OTGER, vescomte de Girona.
 AUDERICUS, 374.
 AUDERICUS, *abbas, in vice Sancti Petri Callicanti* (compra un molí al costat de Santa Eugènia de Ter), 524. || ODERIC, abat de Sant Pere de Galligants.
 AUDERICUS, *mandatarius Theotharii episcopi*, 63.
 AUDERICUS, *presbiter*, 84.
 AUDESINDUS (dóna béns a Canapost i Vulpellac), 115.
 AUDESINDUS, *canonicus*, 274; – *presbiter*, 274, 285, 286, 291.
 AUDESINDUS, *iudex*, 413.
 AUDESINDUS, *levita*, 348; – *levita, in terra de* (Domeny), 353; – *levita, scriptor*, 348, 353; – *levita et scriptor* (ven dues peces de terra a Domeny), 348.
 AUDESINDUS, *presbiter*, 127.
 AUDESINDUS, *presbiter, item*, 291.
 AUDESINDUS, *presbiter* (Fontanet), 174, 175; – *presbiter, scriptor*, 135, 137, 174; – *presbiter, testis*, 176.
 AUDESINDUS, *presbiter*, 183; – *sacerdos*, 172.
 AUDGERIUS, [*pontifex*] *Lutovensis*, 129bis; – *Lutovensis episcopus*, 129bis. || OTGER, bisbe de Lodeva.
 AUDINUS, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
 AUGENIA, *femina* (ven terres a Vilamacolum), 562; – *femina, testis* (Vilacolum i Vilamacolum), 562.
 AUGIER, bisbe d'Autun, v. ADALGARIUS.
 AUGO, *sacerdos et monachus*, 525.
 AULA, *abbas*, 365. || AULA, abat de Sant Pere de Camprodon.
 AUNGARIUS (Camprodon), 116.
 AURELI, bisbe d'Usès, v. AURELIUS.
 Aureli, *valles* (vers Colomers), 293.
 Aurelianus, *civitas*, 73. || Orleans.
 AURELIUS, [*episcopus*] *Uceticensis*, 89. || AURELI, bisbe d'Usès.
 AUREOLUS (rep dues eugues), 435; – (vall d'en Bas), 435.
 AURIA, *devota, condam, in terra de* (Montilivi), 246; – *femina, devota, condam* (dóna béns a Montilivi i Girona), 228.
 AURIANUS, *alodium de*, 244.
 AURICIUS, *sago*, 413.
 Aurioli, cf. Arbole Aurioli.
 AURIOLUS (ven béns a Pins), 132.
 AURIOLUS (Sant Martí de Calonge), 265.
 AURIOLUS (serra d'Oliva i Bestracà), 512; – *bonus homo*, 413, 512.
 AURIOLUS, *fidelis Vadamiri* (rep un mas), 435; – *testis* (Girona), 435.
 AURIOLUS, *in terra qui fuit de condam* (Uliolos), 168.
 AURIOLUS, *testis* (Fontanet), 134.
 AURIOLUS, *testis* (Darnius), 486.
 AURIPINUS, *testis* (Bàscara), 7.
 AURISC, v. ADALARD AURISC.
 AURUCIA, *femina, in vinea de* (Palou), 411.

- AURUCIUS, cf. ORUCIUS.
 AURUCIUS, *frater Teuderici presbiteri* (donen un camp a Bianya), 330.
 AURUCIUS, *presbiter, scriptor*, 285, 354.
 AURUCIUS, *Rosolinensis vicecomes*, 391. || ORUÇÓ.
 AURUCUS, cf. TRUCTARIUS.
 AURUGUS, cf. OLIBA.
 aurum, 374, 453, 519, 531; – *cocto*, 551; – *libras*, 116, 183, 239, 304, 319, 512, 535; – *libras, cocti*, 377; – *mancusos de, cocto*, 577; – *optimi libras*, 436; – *segello I de*, 531; – *solidos*, 199. Cf. *or*.
 AURUTIUS, cf. ORUCIUS.
 AURUTIUS, cf. WITIZA.
 AURUZ, cf. ARVENDUS.
 Ausona, Ausonensis, Ausunensis, Hosuna, *comitatus*, 312, 332, 337, 358, 359, 360, 374, 421, 432, 453, 523, 543, 612, i, iv; – *domus Sancti Petri sedis, Vigo*, 435; – *episcopus*, 358, 359, 360 (cf. ATO); – *pesas decem de dinarios, aut Barcinone vel Gerunde*, 374; – *praesul*, 454 (cf. OLIVA); – *sedes*, 358, 359, 360, 374; – *terminos de*, 304, 443. || Osona.
 Ausor, *ipsum alaude*, 349; – *locus*, 73. || Osor.
 Ausore, *ribulus*, 91. || Osor, riera d'.
 AUTATUS, OBTADUS, OPTADUS, *iudex et assertor de Guigone episcopo*, 171; – *qui est assertor predicto episcopo [Wigone episcopo]*, 172.
 AUTINILLUS, *iudex*, 64.
 Autun (dep. Saona i Loira, reg. Borgonya, França), v. Agustudinen-sis; Eduorum.
 AUXARICUS, *testis* (Banyoles), 68.
 Auzid, Auzido, cf. Avuzid.
 AVA, comtessa, esposa del comte Gausfred I d'Empúries, 367. V. EVA.
 AVA, comtessa, esposa del comte Miró I de Besalú, 196, 263bis, 466, 513. V. AVA.
 AVA, *comitissa, genitrix Seniffredi comitis*, 365; – *comitissa, manimissora condam Wifredi comitis* (dóna una heretat a Calç i un alou a la vall d'en Bas), 342; – *comitissa* (compra una heretat a Palau de Montagut, bosc de Poliger, Mor-ranya i Molivedre), 254; – *comitissa* (compra terres a Morranya), 243; – *comitissa* (compra una mu-jada de terra a Subiradells), 264; – *comitissa que fuit condam* (donà un alou a Vallcanera), 461; – «con-desas» (compra terres a Montagut de Fluvià), 308; – «condesa» (els seus marmessors donen un alou a Jou), 343; – *genitrix Mironi episco-pi adque comiti*, 453; – *qui fuit quondam, genitrix Seniofredi comi-tis*, 375. || AVA, comtessa de Be-salú.
 AVALATRUDIA, *femina* (ven una terra a Palau de Santa Eulàlia), 140.
 Avelaneda, cf. Avellaneda.
 Avellana Curba, 448; – *in villa qui di-citur*, 602. || Avellanacorba, ara la Torre (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa).
 Avellanadello (vers el coll d'Ares), 269.
 Avellaneda, Avelaneda, *ipsa*, 200, 336, 413. || Avellaneda, l' (mun. Olot, com. Garrotxa).
 AVENATUS, *testis* (Bàscara), 1, 7.
 AVENCUS, *testis* (Puig Ferroso), 493.
 Aves, *villare* (comtat d'Osona), 244.
 Avià (com. Berguedà), v. Avizano.
 avia mea, 345.
 AVIANUS, *presbiter, testis*, 68.
 AVICELLA (?), cf. AICIVELLA.
 AVIDA, *femina, terra de* (Fonteta), 185.
 AVIDO, *testis* (les Preses), 102.
 AVIDUS, AVITUS (Bàscara), 82; – *homo bonus*, 81.
 AVIDUS, *testis* (Bascona), 216.
 AVIERNA, EVIERNA, *femina* (casada amb Llobet, anomenat Sunyer), 612; – (mare de Guillem clergue; dóna diversos béns a Salt, Anglès i altres llocs), 612; – (mare de Silvi; deixa diversos alous a Cervià de Ter, Espiells, Raset, Celrà i Montnegre), 612; – *uxor Lobeti, que vocant Soniarii* (compreu béns a les vil·les Celrà i Olmedo), 569; – *uxor Soniarii, que vocant Lobeti* (permuten béns a Espiells), 554; – *uxor Suniarii, que vocant Lubeti* (compreu una terra a Cervià de Ter), 571; – *uxor Suniarii, que vo-cant Lobeti* (compreu béns ad ipsa Val i Riard), 577.
 AVIONIUS, *deodatus, qui fuit condam* (tenia un alou al vilar de Ramió), 553.
 AVITUS, cf. AVIDUS.
 avius (= *avus*) meus, 345.
 Avizano, 453; – *villa*, 374. || Avià.
 Avondant, *villa*, 374, 448. || Vila-nant.
 Avoxo, cf. Ovexo.
 AVUNDUS, *presbiter*, 127.
 AVUNDUS, *testis* (Girona), 228.
 Avuzid, Auzid, Auzido, cf. Palaz Avuzid.
 AXIO, *abbas*, 52.
 AYMERICUS (dóna béns a Baussitges), 271.
 AZALAIZ, cf. ADALAIS.
 Azari, *rivus quem dicunt de*, 622. || Ridaura, el, riera de la Garrotxa.
 Azeri, *villa (in comitatu Gerunden-se)*, 57.

B

- baptizatus, cf. baptizatus.
 Bac, el (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Bag.
 Bacholardario, Bagolardario, *villare* (vers Riudaura), 304, i, iv.
 BADAGARIUS, *abbas*, 84.
 badalengos apud sponnalles, 435.
 Badalona (com. Barcelonès), 520, 588.
 BADIA, J., 53, 276.
 Badosa, la (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), 298.
 Baell, el (mun. Campelles, com. Ri-pollès), v. Obazello.
 Bag, Bago, *ecclesia in honore sancti Fe-licis, in villa que nuncupant*, 584; – *ecclesia Sancti Christofori martiris qui est in ipsa valle de ipso*, 584; – *ipso*, 448. || Bac, el.
 Bagà (com. Berguedà), v. Bagazano.
 Bagastranus, 291, 396. || Bagastre, riu afluent de l'Onyar.
 Bagazano, Bagazanensis, *abbas mo-nasterii Sancti Laurentii de*, 512 (cf.

- SENIOFREDUS); – *cenobium Sancti Laurenti qui est in comitatu Bergedanense, in valle*, 486; – *domus Sancti Laurencii qui est in*, 531. || Bagà.
- BAGELÓ (germà de Tidelà; permuten un hort i dues peces de terra al Vallès per altres béns), 576.
- Bages, comarca i pla, v. Baias.
- Bagnola, cf. Baniolas.
- Bago, cf. Bag.
- Bagolardario, cf. Bacholardario.
- Baias, *in campo*, 413. || Bages.
- Balascho, Balasco, *ad ipsum locum quem vocant molinum de*, 523 (vers el Port de la Selva); – *ad ipsum molinum de*, 420, 421.
- BALASCUS, *in terra de* (Arbúcies), 189.
- BALASCUS, *sacerdos*, 512.
- BALASCUTI, *testis* (Terruç), 88.
- Balbos, *ipsos (in valle Riopullense)*, 453. || Balbs (mun. Ripoll, com. Ripollès).
- Balbs, Balbos, *de ipsos*, 1; – *in Basso, in locum qui dicitur*, 438; – *in loco que dicunt (in comitatu Bisuldunense)*, 453; – *in terminos de*, 304; – *ipsa villa que dicunt, in Basso*, 613; – *villa*, 342, 614. || Balbs, els (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa).
- Balciarenno, *castrum*, 523. || Balsarenny.
- Balcigas, Balcias, *[ecclesia] que vocant*, 271; – *ipsa villa de*, 519. || Baussitges.
- BALDAFREDUS, BALDEFREDUS, *iudex*, 63, 64, 80, 81, 82, 84, 86, 91.
- BALDAFREDUS, *testis* (Horta), 463.
- BALDAMARES, BALDEMARE, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- BALDEFREDUS, cf. BALDAFREDUS.
- BALDEFREDUS (Sant Segimon del Bosc), 218.
- BALDEFREDUS, *testis* (Riudaura), 304.
- BALDEMARE, cf. BALDAMARES.
- BALDEMARES, *presbiter, scriptor*, 413.
- BALDEREDUS, *testis* (Tertuç), 88.
- BALDERICUS (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- BALDERICUS, *presbiter*, 602.
- BALDERICUS, *presbiter, testis*, 388.
- BALDERICUS, *sacerdos*, 512; – *sacerdos, scriptor*, 461, 475.
- BALDERIGUS (Vilamacolum), 144.
- BALDERIGUS, *testis* (Corts), 408.
- BALDEVICUS, cf. BALDOVIGUS.
- BALDEVIGIUS, cf. BALDOVIGUS.
- BALDIRI, sant, v. BAUDILIUS.
- BALDOFREDUS, *bonus homo*, 435.
- BALDOFREDUS, *in terra de*, 190.
- BALDOFREDUS, *presbiter, scriptor*, 423.
- BALDOVIGUS, BALDEVICUS, BALDEVIGIUS (béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- BALDRICUS, *clericus, testis*, 307.
- Balegar, el (mun. Sales de Llierca, com. Garrotxa), v. Barragar.
- Balgneolis, cf. Baniolas.
- balarius, ipse, de Serato Magore*, 105.
- Ballneolas, cf. Baniolas.
- BALLOFREDUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- BALLOFREDUS, *presbyter*, 274.
- BALLOMARA (casada amb Goltred; venen tres peces de terra a Vallmajor), 585.
- «Ballsellas», terme de (comtat de Besalú), 370.
- BALLUS, *presbiter*, 183.
- BALMANA, A., 271.
- Balneolas, Balneolis, Balniolas, cf. Baniolas.
- BALO, *monachus*, 165.
- Balsarenny (com. Bages), v. Balcia-
renno.
- BALUZE, É., 7, 20, 21, 30, 41, 47, 53, 68, 89, 129bis, 176, 232, 233, 264, 266, 267, 271, 274, 301, 304, 309, 325, 326, 351, 374, 386, 388, 391, 420, 421, 438, 454, 457, 469, 487, 508, 523, 542, 560, 604, 613.
- bancal*, 453.
- Bancellos, 509.
- banchale*, 374.
- BANCIUS, *praesbiter, scriptor*, 239, iv.
- BANCIUS, *sacerdos, testis*, 336.
- Bandiolas, cf. Baniolas.
- Baniolas, Bagnola, Balgneolis, Ballneolas, Balneolas, Balneolis, Balniolas, Bandiolas, *abas cenobii Sancti Stephani* (cf. HACFREDUS); – *abbatia*, 99, 179; – *cenobium*, 325; – *cenobium Sancti Stephani*, 486; – *in ipso alode qui est de cenobio Sancti Stephani* (Juïgues), 485; – *in ipso terminio Sancti Stephani monasterii de*, 234; – *ipsum collum de*, 234; – *locus*, 4, 52; – *monasterium*, 52, 214; – *monasterium Sancti Stephani qui est in*, 453; – *Sanctus Stephanus*, 506; – *Sanctus Stephanus cuius monasterium est*, 374; – *Sanctus Stephanus protomartyr coenobium*, 457. || Banyoles.
- Baniulis, *villa*, 519. || Banyuls dels Aspres.
- Banyoles (com. Pla de l'Estany), 32, 68, 213, 237, 277, 325, 326, 457; – *abadia de*, 214; – *abat de*, 51, 277 (v. ACFRED, ANSEMON); – *estany de*, 68; – *monestir de*, 325; – *monestir de Sant Esteve de*, 9, 28, 32, 37, 40, 50, 52, 99, 151, 261, 274, 517; – *notari de*, 183 (v. COSTABELLA); – *Sant Esteve de*, 344. V. Baniolas.
- Banyuls de la Marenda (com. Rosselló), 468, 471.
- Banyuls dels Aspres (com. Rosselló), v. Baniulis.
- baptizatus*, 349, 420, 551 (cf. HODEGARIUS, PETRUS, RENARDUS).
- BARAUT, C., 545.
- barbarorum incursus*, 406.
- Barbatusa, *in locum que vocant (in comitato Bisullunense)*, 531.
- BARCELÓ, M., 83, 90.
- Barcelona (com. Barcelonès), pàssim; – *bisbat de*, 444; – *bisbe de*, 36, 49, 147, 260, 405, 416, 526, 559 (v. FRODOÍ, GUILARÀ, PERE, TEUDERIC, VIVES); – *ciutat de*, 516, 605; – *comtat de*, 114, 158, 196, 252, 253, 479, 500, 507, 510, 515, 520, 532, 544, 558, 563, 564, 575, 576, 581, 586, 587, 588, 590, 593, 596, 599, 600, 605, 607, 609, 610, 611, 615, 619, 625, 626, 627; – *comte de*, 2, 60, 114, 158, 219, 242, 260, 283, 507, 515, 536, 537, 543, 544, 545, 550, 573, 578, 593, 599, 600 (v. BERÀ, BORRELL II, GUIFRÉ II, RAMON BORRELL I, SUNYER I); – *concili de*, 119; – *església de*, 49, 120, 121; – *mar-*

- quès de, 114, 283, 507, 536, 537, 573, 593, 599, 600 (v. BORRELL II, GUIFRÉ II, RAMON BORRELL I); – notari de, 183, 189 (v. BOSCH, SASTRE); – pagus de, 36, 445, 585; – presa de, 499, 506; – territori de, 522; – vescomte de, 445 (v. GUITARD). V. Barchinona.
- Barchinona, Barchinonensis, Barchinona, Barchinonensis, Barkinona, 434, 501; – *civitas*, 292, 295; – *comitatus*, 173, 421, 523, 543; – *domus Sancte Eulalie*, 349; – *domus Sancti Michaelis*, 292, 349, 487; – *domus Sancti Petri cenobii* de, 487; – *episcopus*, 59, 127, 142, 241, 266, 377, 454 (cf. DEUSDEDIT, FRODOINUS, PETRUS, TEUDERICUS, WILARA); – *in espidicione publica pro defensione*, 506; – *monasterium Sancti Petri et Sancti Saturnini qui sunt ante*, 349; – *pesas decem de dinarios Ausone aut, vel Gerunde*, 374; – *presul*, 127 (cf. TEUDERICUS); – *Sancta Crux sedis*, 374; – *Sancta Eulalia sedis*, 506; – *Sanctus Petrus monasterium*, 506; – *territorium*, 218. || Barcelona.
- BARDINA (compra tres parts d'un molí a Scamposa), 369.
- BARET, cf. ADALBERTUS.
- Barkinona, cf. Barchinona.
- BARO, cf. BARONUS.
- BARO (casat amb *Servunia*; donen una part d'un camp a Biànya), 330.
- BARO (pare d'Esclua), 474.
- BARO (Sant Pere de Camprodon), 375.
- BARO, *bonus homo*, 143.
- BARO, *levita*, 433, 460.
- BARO, *presbiter, scriptor*, 592; – *sacerdos, advocatus vel elemosinarius de condam Chintilone* (dóna una terra a Truxano), 592.
- BARO, *testis* (Sant Pere de Montagut de Fluvià), 365.
- BARON, *presbiter*, 335.
- BARON, *testis* (Parets d'Empordà), 560.
- BARON, *testis* (Sant Esteve de Torredra), 436.
- BARONUS (compra una mujada de terra a Tonyà), 538.
- BARONUS, *genitor Gayriberti* (Arbúcies), 189.
- BARONUS, BARO, *presbiter et canonicus*, 66; – *sacerdos*, 64, 84.
- Barragar, Berregar, Berrechar, 604, 613; – *ipso manso de (in circuitu Bisulduno)*, 622; – *ipso manso de (in ipso burgo de Bisulduno)*, 624. || Balegar, el.
- barrio, ipse semitarius qui pergit ad ipso* (vall de Mieres), 432.
- Barroca, la (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), 427, 498, 506. V. Sobre-roca.
- Bas (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), Sant Esteve d'en, 274; – vall d'en, 95, 482. V. Baso.
- Bàscara (com. Alt Empordà), villa, 80, 494. V. Baschara.
- Bascauna, *in locum quem vocant*, 216. || Bascona.
- Baschara, 386, 388; – *terminus de*, 80, 81, 82, 86; – *villa*, 1, 7, 18, 84, 171, 172; – *villa, in apendicio de*, 84. || Bàscara.
- Bascona (mun. Girona, com. Gironès), v. Bascauna.
- baselica, cf. basilica.
- BASELIUS, cf. BASILLIUS.
- BASILEUS, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
- BASILI, dit el Gran, bisbe de Cesarea de Capadòcia, sant, v. BASILIUS.
- BASILIA, *femina, in terra de* (Fontanet), 163.
- basilica*, de Sant Benet de Bages, 385; – *dedicada a sant Miquel arcàngel*, 593. V. *basilica*.
- basilica, baselica, baselica, bazilica*, 19, 65, 115, 171, 183, 218, 448, 486; – *ad consecrandam*, 291; – *domus Sancti Iohannis cuius, sita est in comitatu Ausona*, 332; – *domus Sancti Pauli apostoli cuius, sita est in comitatu Ierundensis*, 339; – *domus Sancti Petri apostoli cuius, scita est in Campo Rotundo*, 317; – *ipsa, Sancte Marie*, 422; – *Sancta Crux cuius, sita est infra muros civitatis Narbonae*, 349; – *Sancta Maria ville Bertrandi*, 422; – *Sanctus Petrus apostolus cuius, sita est in comitatu Bisuldunense, in villa que dicitur Darnices*, 486; – *Sanctus Vincen-*
- cus*, 531; – *sita in Aquis palatii*, 3. Cf. *basilica*.
- BASILIUS, *episcopus, sanctus*, 287. || BASILI.
- BASILLIUS, BASELIUS (Fitor), 279; – (dóna una vinya a Fitor), 279.
- Baso, Bassirense, Basso, 438, 441, 613, 614; – *domus Sancti Privati qui est in valle*, 435; – *episcopalis condamina qui est in*, 622; – *homines de*, 435; – *in ipso*, 435; – *in terminio de*, 102; – *in valle*, 200, 336, 342, 435; – *in valle que dicunt*, 88, 413. || Bas.
- baselica*, cf. *basilica*.
- Bassirense, cf. Baso.
- Basso, cf. Baso.
- BASSOLLUS, *presbiter, testis*, 65.
- BASSOLS, J., notari d'Olot, 584.
- Bas[...], *in vinea de* (Fontanet), 115.
- Batet, el (mun. Ripoll, com. Ripollès), 398.
- Batet, Betedo, Betedone, 330, 613; – *in villa que dicunt*, 475; – *parrochia Sanctae Mariae de*, 441. || Batet de la Serra (mun. Olot, com. Garrotxa).
- Batipalma (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany), v. Batipalmas.
- Batipalmas, 432; – *terminos de*, 142; – *terminos de villa*, 276. || Batipalma.
- baudador, hausador, bozador*, 453 (cf. ADALBERTUS, ELDENON, ERMEGILDUS, GUIGILA, MIRO, SENIOFREDUS, TRASVADUS, VIVANE).
- BAUDILIUS, *sanctus, martyr Christi*, 420. || BALDIRI.
- hausador*, v. *baudador*.
- bausia*, del difunt vescomte Guifré, 429, v. *bauzia*.
- Baussitges (mun. Espolla, com. Alt Empordà), v. Balcigas.
- BAUTIER, R.-H., 54, 55, 56, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 85, 87, 89, 129bis.
- bauzia, bocia, bodia*, – *ipsa, quam sibi [quondam Wifredus comes] fecit Adalbertus vicecomes, filius Segarii [vicecomitis]*, 624; – *ipsa, quando [Vives] fecit*, 453; – *ipsa, quod Suniarius fecit ad iamdicto Mirone, comite et episcopo*, 461. Cf. *bausia*.
- bazilica*, cf. *basilica*.

- Beata Maria, *cenobium*, 142. || Santa Maria, a la Grassa.
- Beata Maria, cf. Sancta Maria.
- BEATUS (dóna béns a Fontanet), 115.
- BEATUS, *testis* (Banyoles), 68.
- Beatus Ciprianus, in villa Exponde-liano, *basilica*, 171. || Sant Cebrià d'Esponellà.
- Beatus Iohannes, *cenobium*, 358, 359, 360. || Sant Joan de les Abades-ses.
- Beatus Lifardus, *ecclesia*, 77. || Sant Lifard, a Meung-sur-Loire.
- Beatus Martinus, cf. Sanctus Marti-nus.
- Beatus Petrus, cf. Sanctus Petrus.
- Beatus Petrus, *cenobium qui est situs in comitatu Bisuldunense*, 451. || Sant Pere de Besalú.
- Beatus Petrus, *ecclesia*, 351; – *ecclesia, que sita est in territorio Bisuldunensi*, 351. || Sant Pere de Camprodon.
- Beatus Petrus, *abbas ex cenobio*, 391 (cf. HELDESINDUS); – *ad ecclesiam*, 391; – *monasterium*, 230. || Sant Pere de Rodés.
- Beatus Policarpus, *cenobium*, 70; – *monasterium*, 70. || Sant Policarp de Rasès.
- Beatus Quiricus, cf. Sanctus Quiricus.
- Bebita, cf. Bevita.
- Beç, el (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Albeç.
- Bedenga, Bitinga, *villa*, 53 (cf. Quar-tu). || Belcaire.
- Bedocios (vers Vallcanera), 396.
- Beget, Beged, Begeto, Beiedo, Beiedu, 332, 438, 477, 531; – *valle*, 375, 453; – *villa*, 374. || Beget (mun. Camprodon, com. Ripollès).
- Begudà (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), 298, 482.
- Beiedo, Beiedu, cf. Beget.
- BEIRO (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
- BELASCO (casat amb Vera; venen dos molins a Camprodon), 257.
- BELASCUTUS, *presbiter, testis*, 312.
- BELLEL, cf. GURGUR.
- BELL, testimoni (Sant Sadurní de Vic), 344.
- Bella, cf. Aqua Bella.
- BELLA, *femina* (evacua béns al palau Merlac), 91.
- BELLA, *femina* (ven una terra a Salt), 57.
- BELLA, *femina, in tera de* (Corts), 408.
- BELLA, *elemosinaria*, 442; – *quam vocant Bonadompna, in terra de* (Girona), 511; – *que vocant Bonadomna, elemosinaria*, 518; – *que vocant Bonadomna, belemosinaria de condam Ermengars, femina* (dóna l'església de Santa Eugènia de Ter i altres béns a Girona), 518; – *que vocant Bonadomna, tutora vel elemosinaria de condam Eldefredi* (dóna dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- BELLA, *uxor Hirgoni* (compren una terra a Salt), 161.
- Bella Cella, cf. Castras.
- BELLAIZA, BELLAIZE, cf. TEUDELINDES.
- Bellapolla, *ipsa via quae venit ad* (límit dels bisbats de Girona i Vic, a la Selva), 443.
- BELLARON, *testis* (Vilamacolum), 143. Cf. SAMSO.
- Belcaire (mun. Belcaire d'Empordà, com. Baix Empordà), 46, 53. V. Bedenga.
- BELLELA, cf. GUIDENELLE.
- BELLELLUS, *testis* (Llambilles), 574.
- BELLELLUS, *in terra de (ad ipsa Valle)*, 557.
- BELLERA, *femina, in orto* (Girona), 235.
- Belleto, *villare*, 189. || Belletes (mun. Arbúcies, com. Selva).
- BELLETRUDA, BELLETRUDIS (casada amb Gotmar; béns a Corçà), 580; – *femina* (ven una peça de terra a Corçà), 580.
- BELLETRUDE, *in terra* (Mollet), 199.
- BELLETRUDIS, cf. BELLETRUDA.
- BELLETRUDUS, *in clauso (Ruviano)*, 199.
- BELLO, 486.
- BELLO (tenia una vinya a Llers), 486.
- BELLO, cf. BELLUS.
- BELLO, cf. NARBONELLUS.
- BELLO, *ad vinea* (Bàscara), 171; – *bonus homo* (Bàscara), 172.
- BELLO, *in terra de* (Salt), 93.
- BELLO, *in vinea* (Cabanes), 230.
- BELLO, *ipsos Cardonetos que tenebat Bradila et* (Llonganya), 324; – *testis* (Besalú), 324.
- BELLO, *vassus Deilane comite*, 84.
- Bellomirus (vers Baussitges), 271.
- «Bellon», «vilar», 384. || Belló, el (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà).
- Bellpuig de les Avellanes (mun. Os de Balaguer, com. Noguera), 203, 226; – monestir de, 226; – monestir de Santa Maria, 370, 412.
- BELLUCA, cf. ERMESINDA.
- BELLUÇA (casada amb Vives; permuten una terra a Cerdanyola per una altra a *Palaz Avuzida*), 586.
- BELLUCIA, BELUCIA, *que dicunt alio nomine Grudelds, uxor Guastrimiri* (permuten una terra a Parets d'Empordà), 560.
- BELLUCIUS, *elemosinarius, advocatus et testis de quondam Vadamiri, archipresbiteri et abba*, 435.
- BELLUS, *filius Tritille* (donen un alou a Canadell), 427.
- BELLUS, *in ipsa vinea de* (Pins), 132.
- BELLUS, *iudex*, 30.
- BELLUS, *monachus*, 287.
- BELLUS, *presbiter*, 127.
- BELLUS, *presbiter*, 287.
- BELLUS, *presbiter*, 248; – *presbyter, testis*, 235.
- BELLUS, *testis (Felmiro palacium)*, 103.
- BELLUS *testis* (Palou), 411; – (casat amb Ermegot; venen tres quartetades de vinya a Palou), 411.
- BELLUS, *testis (Scamposa)*, 369.
- BELLUS, *testis* (Vallabriga), 294.
- BELLUS, BELLO, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- BELLUZO, *presbiter, testis*, 324.
- BELO (béns a Bianya), 330.
- Bellsellunensis, cf. Bisuldunensis.
- BELSHOM, cf. LONGOBARDUS.
- BELUCIA, cf. BELLUCIA.
- BENCIO (comtat de Peralada), 420.
- BENCIO, BENTIO (Sant Esteve de Tordera), 436; – (fill de Madresen i nebot de Guifré; donà la meitat de l'església de Sant Esteve de Tordera), 436.

- BENCIÓ I, comte d'Empúries i Roselló, 153.
- BENCO, *bonus homo*, 391.
- BENCOM, *testis* (comtats d'Empúries i Peralada), 434.
- BENDUTUS, *in terra de* (Fontanet), 115.
- BENEDICTA, *filia Radbergae* (germana de Pere; venen una vinya a Monells), 227.
- BENEDICTUS (*Purtos*), 53, – *sacerdos*, 84.
- BENEDICTUS, *abbas*, 433; – *beatus*, 142, 433, 455, 457; – *egregius docitilocus*, 287; – *pater*, 359, 360, 391, 433, 441, 448, 455, VII; – *regula*, 287, 359, 360, 391, 420, 421, 433, 441, 448, 455, 523; – *sanctus*, 73, 266, 286, 325, 420, 421, 523. || BENET, sant.
- BENEDICTUS, *episcopus, servus servorum Dei*, 421. || BENET VI.
- BENEDICTUS, *domnus, papa*, 455; – *episcopus, servus servorum Dei*, 454, 455, 469; – *papa*, 438, 455, VII. || BENET VII.
- BENEDICTUS, *Foroiulensis episcopus*, 129bis; – [*pontifex*] *Foroiulensis*, 129bis. || BENET, bisbe de Frejús.
- BENEDICTUS, *frater Alharoni et Argemiri* (Vilamacolum), 144.
- BENEDICTUS, *ipodiacoconus, testis*, 560.
- BENEDICTUS, *presbiter*, 127.
- BENEDICTUS, *presbiter*, 171, 172.
- BENEDICTUS, *presbiter et monachus*, 525.
- BENEDICTUS, *quondam, genitor Borrelli*, 354.
- BENEDICTUS, *subdiaconus, testis*, 356.
- benefatores*, 448, 455.
- beneficium, benefitium*, 3, 30, 80, 453, 460, 484; – *aloddii*, 460; – *condam Deudado abati*, 91; – *pro, Sanctorum Cosme et Damiani*, 349; – *regis*, 434.
- BENERELLUS, BENRELLUS, VENERELLUS, *iudex*, 19, 20, 21.
- BENET, bisbe de Frejús, v. BENEDICTUS.
- BENET VI, papa, 420, 523, v. BENEDICTUS.
- BENET VII, papa, 443, 444, v. BENEDICTUS.
- BENET, sant, 385, 621, v. BENEDICTUS.
- BENEVENISTUS, *hebreus* (rep un ase), 435.
- Benevivere, *ipso maliolo qui est iuxta rio*, 486; – *ipsum alaudem in villa*, 486. || Biure.
- BENIGNUS, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
- BENISIMUS, BONESIMUS (casat amb Serlosinda; venen una heretat a Segalars), 192.
- BENITO, P., 600.
- BENRELLUS, cf. BENERELLUS.
- BENRELLUS, *ipso manso quod tenet* (*Ribafreça*), 324.
- BENTIO, cf. BENCIO.
- BERA (Besalú), 461.
- BERA (Colera), 234.
- BERA (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- BERA, *comes*, 3. || BERÀ, comte de Barcelona i Girona, 2.
- BERA, *sacerdos, scriptor*, 355.
- BERA, *testis* (Besalú), 324.
- BERA, *testis* (Besalú), 441, 448.
- BERA, *testis* (Caça de la Selva), 188.
- BERCELEIGUS, *habitat in uno manso* (Salarsa), 359.
- BERENGARIUS, *episcopus Elenensis* (segle XI), 441. || BERENGUER.
- BERENGARIUS, *testis*, 129.
- BERENGARIUS ELDEMAR, *testis*, v, VI.
- BERENGUER, bisbe d'Elna (germà dels comtes Bernat, Guifré i Oliba de Cerdanya-Besalú), 621. V. BERENGARIUS.
- BEREZO, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
- Berga, Bergedanensis, Bergistanus, *comitatus*, 453, 486; – *ipsum alaudem quod abebat in*, 349. || Berga (com. Berguedà), comtat de, 196, 316, 439, 548, 589.
- Berga, *villa* (in comitatu Ausona), 421, 523. || Berga, Santa Eugènia de (com. Osona).
- Bergedanensis, Bergistanus, cf. Berga.
- Berguedà, comtat de, v. Berga.
- BERNARDUS (fill de Teuderic; Albanyà), 326.
- BERNARDUS, 604, 622, 623, 624; – (confirma els béns de Sant Genís i Sant Miquel de Besalú) 613; – (dóna l'usdefruit de diversos alous a Jou, Toralles i Freixenet), 623; – (rebé béns a Tortellà), 614; – (donà un mas a les Preses), 622; – *Bisuldunensis comes*, 604; – *comes*, 604, 613, 614, 622, 623, 624; – *comes* (béns a Esparc), 624; – *comes* (casat amb Toda; donen diversos alous a les vil·les Beuda, Jou, Toralles i Freixenet), 623; – *comes* (dóna diversos alous i esglésies al comtat de Besalú), 614; – *comes* (permuta alous i esglésies a les vil·les d'Esparc, Tradós, les Preses i Ribelles per alous al voltant de Besalú), 622; – *comes, ipsum alodem* (Ribelles), 604; – *comes, senior Deilani presbiteri* (rep quaranta sous), 531; – *dominus, comes* (permuta diversos alous a les Preses, Esparc, Tredòs i Ribelles per uns altres a la parròquia de Sant Vicenç), 624; – *filius Ermengardae comitissae*, 438. || BERNAT I, comte de Besalú.
- BERNARDUS, *bonus homo*, 435.
- BERNARDUS, *comes*, 15, 19, 20. || BERNAT de Septimània.
- BERNARDUS, *condam marchio*, 73. || BERNAT de Gòtia (?).
- BERNARDUS, *defunctus* (Besalú), 567.
- BERNARDUS, *elemosinarius de condam Guidenelle*, 521; – *elemosinarius de condam Guidenelle femina, que vocaverunt Bellela* (dóna una terra a Parets d'Empordà i una altra a *ipsa Garriga*), 521.
- BERNARDUS, *episcopus Gerundensis* (1094-1111), 396. || BERNAT UMBERT de Sesagudes.
- BERNARDUS, *filiolus Deilani presbiteri, filius Hysarni* (rep un alou a *villa Curba*), 531.
- BERNARDUS, *laicus* (Besalú), 461; – *laicus, bonus homo*, 486; – *nepos Wigoni* (rep alous al comtat de Besalú), 486.
- BERNARDUS, *levita*, 183.
- BERNARDUS, *levita, scriptor*, 525.
- BERNARDUS, *presbiter, scriptor*, 314.
- BERNARDUS, *sacerdos*, 461.
- BERNARDUS, *sacerdos, testis*, 624.
- BERNARDUS, *testis* (Besalú), 441, 448.
- BERNARDUS, *testis* (Narbona), 349.
- BERNARDUS, *testis* (Oix), 470.

- BERNARDUS, *testis* (Parets d'Empordà), 388.
- BERNARDUS, *tutor vel elemosinarius de condam Nitardo*, 11.
- BERNARDUS, *vicecomes*, 375; – *vicecomes, elemosinarius quondam Seniofredi comitis*, 375; – *vicecomes, fidelis, advocatus, tutor vel elemosynarius Seniofredi comitis*, 374; – *vicecomes, testis*, 365; – *vicescomes* (rep un alou a la *villa Texonarias*), 486. || BERNAT, vescomte [de Cerdanya].
- BERNARDUS de Vernetis, *capellanus, testis*, 301.
- BERNARDUS GUILIELMI de Funelieres (any 1045), 8.
- BERNAT, 238.
- BERNAT, bisbe de Coserans, 424.
- BERNAT I, comte de Besalú, dit Tallaferto, 489, 589, 621. V. BERNARDUS.
- BERNAT, comte de Girona, v. BERNAT de Septimània.
- BERNAT, difunt, 505.
- BERNAT, levita i monjo (any 1181), 68.
- BERNAT, prevere de Caçà de la Selva (any 1207), 551.
- BERNAT, sacerdot (any 1144), 189.
- BERNAT, vescomte [de Cerdanya], v. BERNARDUS.
- BERNAT de Gòtia (?), marquès, v. BERNARDUS.
- BERNAT de Septimània, comte de Tolosa, Barcelona i Girona, v. BERNARDUS.
- BERNAT UMBERT de Sesagudes, bisbe de Girona (anys 1094-1111), 142. V. BERNARDUS.
- BERNUS, *episcopus (residebat in loco Abtiniaco palatio)*, 42, 52.
- BERO, *congux Ademares* (donen una vinya a Porqueres), 325.
- BERO, *femina* (Vilamacolum), 144.
- Berregar, Berrechar, cf. Barragar.
- Berrore, cf. Borrór.
- BERTAMUNCUS (Castelló d'Empúries), 52.
- BERTELAICUS, BERTELEIGUS (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- BERTELEIGUS, cf. BERTELAICUS.
- Bertelle, 486.
- Bertrandi, *vila*, 399; – *villa*, 422. || Vilabertran.
- Besalú (com. Garrotxa), 41, 171, 172, 203, 212, 256, 338, 376, 394, 412, 438, 567, 604, 613; – abat de Sant Pere de, 433 (v. DODÓ); – castell de, 324; – comtat de, 14, 43, 48, 55, 72, 96, 100, 154, 194, 238, 242, 244, 252, 256, 262, 263, 281, 297, 298, 308, 324, 334, 340, 343, 366, 370, 376, 378, 387, 393, 402, 461, 464, 472, 482, 489, 503; – comte de, 4, 60, 94, 196, 269, 299, 300, 316, 318, 331, 362, 370, 372, 382, 387, 389, 394, 398, 424, 429, 439, 440, 489, 490, 513, 589, 621 (v. BERNAT, GUIFRÉ, MIRÓ, ODILÓ, OLIBA, RADULF, SUNIFRED); – comtessa de, 382 (v. ERMENGARS); – església de Santa Maria de, 464; – església de Sant Vicenç de, 470, 475, 477; – marquès de, 382 (v. OLIBA); – marquesa de, 382 (v. ERMENGARS); – monestir de, 304; – monestir de Santa Maria de, 350, 451, 613, 614, 622, 623, 624; – monestir de Sant Pere de, 433, 441, vii; – pagus de, 4, 10, 14, 38, 39, 120; – Santa Maria de, 350, 464, 470; – Sant Pere de, 234, 272, 446, 447, 448, 455, 567, 602. V. Bisulduno.
- Besançon (dep. Doubs, reg. Franc Comtat, França), arquebisbe de, 148 (v. EMINI).
- Beseldunensis, Beselduno, Besellunensis, cf. Bisulduno.
- Besiers (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), 6, 67; – bisbe de, 59 (v. AGILBERT); – comtat de, 26; – comte de, 2 (v. ERLF); – oriünd de, 67 (v. SERFDEDEU). V. Biterrensis.
- Besora, castell de (mun. Santa Maria de Besora, com. Osona), 244; – Gombau de, 593; – veguer de, 473 (v. ERMEMIR).
- Bessullunensis, cf. Bisuldunensis.
- bestias, *maiores vel minores*, 374, 519.
- Bestracà (mun. Camprodon, com. Ripollès), 464; – església de Sant Andreu i Sant Julià de, 489. V. Bestracano.
- Bestracano, Bestrachano, Bestrecano, Bistrecano, 438, 470, 512; – *in locum qui vocant*, 453; – *infra termino de*, 512; – *in terminio de villa*, 350; – *villare*, 244. || Bestracà.
- Bestrachanello (el Peirer, a Bestracà), 438, 470.
- Bestrecano, cf. Bestracano.
- Besuldunensis, cf. Bisuldunensis.
- Betedo, Betedone, cf. Batet.
- BETINIUS, *in ipsa cernia de* (Baussitges), 271.
- Beuda (com. Garrotxa), 256, v. Bevida.
- Beventono, *rius, quod vocatur Redemicos*, 582. || Bugantó.
- Bevià (mun. Madremanya, com. Gironès), v. Biviano.
- Bevita, Bebita, 453 (cf. DURANDUS de Bevita); – *infra terminos de villa vel parrochia que dicunt*, 623; – *in ipsa ecclesia de*, 623; – *in terminio de villa*, 624; – *Sanctus Laurentius super*, 531. || Beuda.
- BIADA (ven una terra a Fontanet), 176.
- Biania, Bianna, Bianya, 109, 170, 209, 305, 366; – *infra fines de valle*, 624; – *in ipso rivo qui dicitur*, 622; – *in locum quae nuncupant valle*, 330; – *in serra de*, 584; – *in terminio de*, 345; – *in territorio de*, 364; – *ipso medio torrente usque in*, 304; – *per ipso medio rio quae dicunt*, 1; – *valles*, 201, 453, 572, 622. || Bianya.
- Bianya (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), Santa Margarida de, 304; – vall de, 101, 112, 152, 158, 256, 317. V. Biania.
- BIARIGUS, *testis* (Camallera i Miralles) 267.
- BIATUS (Ullà), 113.
- bioteiga, 531.
- Biderrida, *villa Proentiae*, 56.
- Bigaranas, *in villa, ecclesia Sancti Andree*, 523. || Bigaranes (mun. Santa Maria la Mar, com. Rosselló).
- BIRASA, *rector ac presbiter*, 189.
- Bisbal d'Empordà, la (com. Baix Empordà), 115, 134, 135, 136,

- 137, 150, 163, 174, 175, 176, 240, 351, 386, 388; – d'Empordà, 314.
- bisbes*, v. ABBÓ, AECI, AGILARD, AGILBERT, AMELI (d'Albí), AMELI (d'Usès), ARNULF (de Girona), ARNULF (de Vic), ATÓ, AUGIER, AURELI, BASILI, BENET, BERENGUER, BERNAT, BERNAT UMBERT, BERNUS, BORRELL, BOSÓ, CRISTIÀ, DEUSDEDIT, ELIES, ELMERAD, ERFONS, ERMEMIR, ESTEVE (d'Agde), ESTEVE (d'Apt), FRANCÓ, FRODOF, FRUJÀ, GERARD, GERBALDUS, GONTARI, GOTMAR (I de Girona), GOTMAR (II de Girona), GOTMAR III (de Girona), GOTMAR (de Vic), GUADALL, GUADAMIR, GUALARIC, GUIGÓ, GUILARÀ (de Barcelona), GUILARÀ (de Carcassona), GUILLEM, GUIMERÀ (de Carcassona), GUIMERÀ (de Girona), GUI SAD, HILDESIND, HISAAC, IDALGUER, INGOBERT, ISIDOR, ISOL, JORDI, LAMBERT, MARTÍ, MIRÓ, NANTIGÍS, NEBRIDI, ODESIND, OLIBA, ODÓ, OTGER, PERE, REINARD (de Besiers), REINARD (de Cavalhon), REMIGIUS, RICULF, SALLA, SERFEDÉU, STEPHANUS, SUNIFRED, SUNYER, TEUDARD, TEUDERIC, TEUTER, UGBERT, VIVES. V. *antistes, episcopus, pontifex, presul*.
- Biseldunensis, Bisildunensis, Bisillunensis, cf. Bisulduno.
- BISIO (Bàscara), 80.
- Bistrecano, cf. Bestracano.
- Bistrigones, *ipsa serra quam vocant* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
- Bisulduno, Beseldunensis, Besellunensis, Besulduno, Bellsellunensis, Besuldunensis, Besullunensis, Biseldunensis, Bisildunensis, Bisillunensis, Bissildunensis, Bisillunensis, Bissuldunensis, Bisuldumo, Bisuldunensis, Bisulldunensis, Bisullunensis, Bisulluno, Bisulusensis, 15, 19, 20, 84, 88, 374, 413, 531; – *abbas monasterii Sancti Petri de*, 455 (cf. GIFREDUS); – *castrum*, 324, 374, 448, 453, 455, 461, 485, 604, 613, 624; – *cenobium Sancti Petri*, 447; – *cenobium Sancti Petri et Sancti Primi*, 531; – *cenobium Sancti Petri et Sancti Primi iusta castrum*, 453, 486, 531; – *cenobium Sancti Petri qui est iusta castrum*, 453; – *comes*, 241, 441, 485, 604, v, vi (cf. BERNARDUS, MIRO, OLIBA, SUNIARIUS); – *comitatus*, pàssim; – *domus Sancti Genesii et Sancti Michaelis, cuius ecclesia fundata est infra castrum*, 622; – *domus Sancti Genesii et Sancti Michaelis archangeli, cuius ecclesia fundata est infra castrum*, 623; – *domus Sancti Genesii seu Sancti Michaelis sita infra muros castrum*, 438, 453; – *domus Sancti Ioannis iusta castrum*, 461; – *domus Sancti Petri iusta castrum*, 453; – *domus Sancti Raphaelis archangeli, qui est fundatus iuxta castrum*, 470, 475, 477; – *ecclesia Sancti Petri de*, 455; – *in burgo*, 604, 624; – *in suburbio*, 438; – *ipsa strata que pergit usque*, 394; – *ipsa strada qui pergit a castrum, vel Impurias civitate*, 560; – *ipso plane de*, 435; – *ipsos alodes qui sunt in circuito*, 622; – *ipsos molinos qui sunt iuxta ipsa porta de*, 622, 624; – *monasterium Sancti Petri et almis martiris Primi, qui est situs iuxta castrum*, 602; – *oppidum*, 441, 448, vii; – *pagus*, 4, 10, 116, 183, 326, 351, 359; – *pagus sive comitatus*, 68; – *plebs*, 438; – *Sanctus Primus*, 506; – *Sanctus Genesius situs in latere eius et Michael archangelus, qui fundatus esse patentur infra muros castrum*, 613, 614; – *Sanctus Genesius necnon et Sanctus Michael, cuius ecclesia fundata est infra castrum*, 624; – *solidos monete*, 394; – *territorium*, 7, 52, 102, 351, i; – *villa*, 441, 455. || Besalú.
- Biterrensis, Bitterrensis, *ecclesia*, 129bis; – [episcopus], 89, 129bis (cf. AGILBERTUS, REGINARDUS); – *episcopus sedis*, 67 (cf. AILBERTUS); – *suburbium*, 67. || Besiers.
- Bitinga, cf. Bedenga.
- Bitterrensis, cf. Biterrensis.
- BITULONA, *uxor Ricimiri* (comprengens a Salt), 35.
- Biure (com. Alt Empordà), v. *Benevivere*.
- Biviano, *in terminio de*, 551. || Bevià.
- BLADINUS (ven una terra al terme de Bas), 102.
- bladum*, 579; – *ipsum, quod habebat in Aquaviva*, 435; – *ipsum, quod habebat in Basso*, 435.
- BLAELGARIUS (compra un alou a Campmany), 225.
- BLANCHETUS (vengué un alou a villa Texonarias), 486.
- BLANCO, J., 173, 218, 248.
- BLANCUS, cf. SESEMUNDUS BLANCUS.
- Blandas, *ecclesia Sanctae Mariae in*, 421. || Blanes.
- BLANDERICUS (Bàscara), 84; – *homo bonus*, 81.
- BLANDERICUS (habitava un mas de Cistella), 448, 453.
- BLANDERICUS (Purtos), 53; – *sacerdos*, 63.
- BLANDERICUS, *in vinea de* (Tudela), 74; – (ven una vinya a Tudela), 74.
- BLANDERICUS, *sacrista*, 391.
- BLANDERICUS, *que vocant Motione, in terra* (Montilivi), 228.
- BLANDRIGUS, *bonus homo*, 506.
- Blanes (com. Selva), v. Blandas.
- BLESINDUS, *testis* (Riudaura), 239, iv.
- BLIDGARIUS, *testis* (Parets d'Empordà), 560.
- BLIGDARIUS, *in vinea de* (Cabanes), 230.
- Boada, Sant Feliu de (mun. Palau-sator, com. Baix Empordà), v. Buada.
- Boadella d'Empordà (com. Alt Empordà), v. Buata.
- Boadelles (mun. Sant Pol de Mar, com. Maresme), 600, v. Buadelles.
- bocia, cf. bauzia.
- Bocoranense, Bocoranensi, *monasterium Sancti Laurentii qui est in valle*, 453; – *Sanctus Laurentius cuius cenobium est in valle*, 374; – *in valle*, 453. || Brocà.
- Bodeixó (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Bodoxo.
- Bodelego, Bodolego, Bozolego, *ipso puio que vocant* (vers Cistella), 448, 453; – *villa*, 448; – *villare*, 453.

bodia, cf. *bauzia*.

Bodil, *borda de* (s. XIII, vers Montagut), 365.

Bodolego, cf. Bodelego.

Bodoxo, *villare*, 189. || Bodeixó.

BOFARULL, P. de, 196, 255, 312, 324, 343, 453, 485.

Boiones, *ipso exarto de*, 248. || Bujonis.

Boix, el (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Buxo.

Bolla, la (mun. Flaçà, com. Gironès), v. Boula.

Bolòs, J. 374, 453, 486, 512.

Bolòs, M. de, 68, 330, 453.

Bolòs (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Bolosso.

Bolòs, riera tributària de la riera de Salarsa, v. Bolosso.

Bolosso, 453; – *in terminio de*, 448; *ipso alaude in*, 435; – *ipso alaude que dicunt, qui fuit de Wifredo vicescomiti condam*, 332; – *ipsos masos in*, 435. || Bolòs.

Bolosso, *ipso rio que dicunt*, 350. || Bolòs.

Bona, cf. Mata Bona.

BONA, *femina* (béns a Pujafrancor, *Gaudilanos* i Mollet), 319.

BONADOMNA, BONADOMPNA (Girona), 518; – (mare d'Ermengars; donaren dues peces de terra a Girona), 511. Cf. BELLA.

BONADOMNA, BONADONNA, cf. GUIDENELDIS.

BONADOMPNA, cf. BONADONNA.

BONADOMPNA, cf. TEDELETH.

BONADOMPNA, BONADOPNA, *femina, tutora vel helemosinaria de quondam Longobardo* (dóna una peça de terra *in Examines, ad ipsa Vulpellera*), 541; – *helemosinaria*, 541.

BONADONA, v. ERMENGARS.

BONADONA (germana de Vives, bisbe de Barcelona; rep un alou a Vulpellac), 526.

BONADONNA, BONADOMPNA, *femina, uxor Bruguerols* (venen una terra a Fonteta), 504.

BONADOPNA, cf. BONADOMPNA.

BONAFILIA, *uxor Desiderii* (evacua béns al palau Merlac), 91.

Bonafir, *vilare que vocant* (vers Sobrestany), 335.

BONARICUS, *mandatarius*, 104; – *qui est mandatarius de Servodei, Gerundensis episcopi*, 104.

BONARICUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.

BONEFACIUS, *testis* (Vilamorell), 129.

BONEFATIUS, *testis* (Caçà de la Selva), 188.

BONEFILIUS, cf. SONIFREDUS.

BONEFILIUS, *condam dominus, comes qui et episcopus* (donà un bosc a la serra d'Oliva), 512; – *Gerundensis episcopus*, 495. Cf. MIRO. || BONFILL, sobrenom de Miró, comte i bisbe.

BONEFILIUS (Besalú), 485.

BONEFILIUS (serra d'Oliva i Bestracà), 512; – *bonus homo*, 413, 512.

BONEFILIUS, *testis* (les Preses), 200.

BONEFILIUS, *testis* (Vilabetran), 422.

BONELDA (ven una vinya), 320.

Bonelde, *ipso exarto de* (vers Bujonis), 248.

BONESIMUS, cf. BENISIMUS.

BONESIMUS (casat amb Ermella; venen béns a Tudela), 74.

BONESIMUS (Ullà), 113.

BONESINDUS, cf. BONNESINDUS.

BONESME, *in vinea de quondam* (Llebrers), 379.

BONET, abat de Banyoles, v. BONITUS.

BONEVENIS, *testis* (Vulpellac), 311.

BONFILL, cf. ENNEGÓ.

BONFILL (casat amb Quixol; venen mitja mujada de vinya a Magarola), 611; – (casat amb Quixol; venen una terra a Sant Cugat del Vallès), 587.

BONFILL, sobrenom de Miró, comte i bisbe, 479. V. BONEFILIUS.

BONIFILIUS, 274.

BONIFILIUS, *monachus*, 602; – *presbiter*, 567.

BONIFILIUS, *testis* (Riudaura), 239, iv.

BONIFILIUS, *testis* (Sant Sadurní de Rustià), 565.

BONISIUS, *presbiter, testis*, 68.

BONISSIMUS, *in terra de* (Domeny), 280.

BONISSIMUS, *testis* (Parets d'Empordà), 560.

BONITUS, *abbas*, 68; – *vir religiosus*, 4. || BONET.

Bonla, *per parietem*, 278. || Bolla, la.

Bonna, cf. Vallis Bonna.

BONNASSIE, P., 504.

BONNESINDUS, BONESINDUS, *presbiter*, 116.

BONOHOMINE, cf. ADALBERTUS.

BONTESIMUS, *presbiter*, 189.

BONTESIMUS, *presbiter, scriptor*, 494.

BONUCIUS, *clericus*, 413.

BONUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.

BONUS, *bonus homo*, 172.

BONUS, *in terra de* (Caçà de la Selva), 303.

bonus homo, cf. *homo, bonus*.

BONUSHOMO, cf. BORRELLUS, GONTRE, LANDERICUS, LEONCIUS.

BONUSHOMO (Espiells), 404; – (Noves), 403.

BONUSHOMO, *levita, scriptor*, 556.

bonus pastor, cf. *pastor, bonus*.

BONUTIO (compra una peça de terra a Corçà), 580.

BONUTIONEM, cf. ATODES.

BON[...], *in terra qui fuit* (Morranyà), 243.

bordas, 365.

Bordils (com. Gironès), v. Burdilis.

Bordoriol, coll sobre Lliors (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Arbole Aurioli.

Boreco, *in rivo que dicunt* (vers Besalú), 624.

BORELLUS, *testis* (Camprodon), 337.

BORELUS, cf. BORRELLUS.

BORESINDUS, *presbiter*, 19.

BORETIS, *notarius, scriptor*, 438.

Borgonyà (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Bургуняно.

Borracianus, *villa*, 7. || Borrassà.

BORRACIUS (Vilamacolum), 144.

Borrassà (com. Alt Empordà), v. Borracianus.

BORRELL, bisbe de Roda (anys 1017-1027), v. BORRELLUS.

BORRELL I (= GUIFRÉ II), comte de Barcelona-Girona, germà del comte Sunyer, v. BORRELLUS.

BORRELL II, comte i marquès de Barcelona-Girona, 260, 283, 310,

- 323, 349, 432, 440, 452, 543; – comte (pare del comte i marquès Ramon), 534; – comte de Barcelona-Girona (dóna béns al comtat de Barcelona), 515; – comte de Barcelona-Girona i Urgell (casat amb Emeruds; donà béns als comtats de Girona i Besalú), 544; – comte de Barcelona-Girona i Urgell, difunt, 545; – comte i marquès de Barcelona-Osona (dóna la meitat del castell de Miralles), 507. V. BORRELLUS.
- BORRELL, jutge, 499.
- BORRELLUS, *bonus homo*, 143.
- BORRELLUS, BORRELLUS, *comes*, 270, 286, 287, 295, 304, 391, 453, 457, 508; – *comes* (casat amb Letgars), 518; – *comes* (compra un alou al riu Tapite i una vinya a Nespolarías), 371; – *comes* (féu donació d'un alou a la Tolosa), 332; – *comes*, *consanguineus Ricildis vicecomitissae*, 349; – *comes*, *ipsa condamina que fuit de* (Girona), 518; – *comes et marchio*, 496, 542; – *comes et marchio* (casat amb Emeruds; venen un alou a Cervià de Ter, Raset i Espiells), 542; – *comes et marchio* (casat amb Letgars; venen un alou a Horta), 463; – *comes et marchio* (dóna un solar a Girona), 290; – *comes et marchio* (dóna un alou a Croanyes), 496; – *comes et marchio*, *tutor et elemosinarius de condam Mironi comiti* (dóna béns a Tossa), 377; – *comitatus princeps*, 274; – *commes* (dóna un alou a Llor), 286; – *domnus*, *comes*, 508; – *filius Suniarii comitis et marchionis*, 233; – *frater Mironi comitis* (fill del comte Sunyer), 453. || BORRELL II, comte i marquès de Barcelona-Girona.
- BORRELLUS, *condam*, *frater Suniarii comitis*, 265. || BORRELL I.
- BORRELLUS, *episcopus Rotensis*, 454. || BORRELL, bisbe de Roda.
- BORRELLUS, *in solarío* (ciutat de Girona), 354; – *quem vocant Bonus-homo* (fill de Benet; ven una casa a la ciutat de Girona), 354.
- BORRELLUS, BURRELLUS, *ipsum pinum qui fuit de* (Girona), 421; – *pinum de* (Girona), 523.
- BORRELLUS, *testis* (Girona), 290.
- BORRELLUS, *testis* (Riudaura), 239, IV.
- BORROR, Berrrore, 453; – *in rio quem vocant*, 579. || BORROR, riu de la Garrotxa, afluent del Fluvià.
- Bosc, el, v. Sant Segimon del Bosc.
- Boscanela, *in locum que vocant* (terme de Llambilles), 570.
- «Bosch», v. «Serra del Bosch de Bolós».
- BOSCH, F., notari de Barcelona (any 1637), 183.
- Boscherones, 448. || Bosquerós (mun. Serinyà).
- Boscherones, 486. || Bosquerós (mun. Campmany).
- Boscho, *mansus de* (s. XIII, vers Montagut), 365.
- Boscho, *mansus de*, *alius* (s. XIII, vers Montagut), 365.
- boschus*, *boscus*, *ipse*, 293, 301, 374, 375, 381, 613, 614, 624.
- Boso (fill de Teuderic; Albanyà), 326.
- Boso, [episcopus] *Agathensis*, 89. || Bosó, bisbe d'Agde.
- Boso, «por otro nombre Ennegon, vizconde» (alou al comtat de Besalú), 334. || Bosó, dit Ennegó, vescomte de Besalú.
- Bosorio, *ipso colo de* (Baussitges), 271.
- Bosquerós (mun. Campmany, com. Alt Empordà), v. Boscherones.
- Bosquerós (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Boscherones.
- Bostino, 274; – *villare*, 274. || Bustin.
- BOTET, J., 7, 18, 19, 20, 21, 30, 52, 53, 63, 64, 80, 81, 82, 84, 87, 90, 91, 104, 113, 129, 134, 135, 136, 137, 150, 163, 171, 172, 174, 175, 176, 185, 188, 210, 223, 231, 233, 239, 245, 255, 265, 280, 282, 297, 312, 322, 327, 329, 348, 353, 386, 388, 404, 427, 456, 460, 484, 485, 494, 497, 501, 504, 508, 538, 541, 543, 549, 552, 556, 580, I.
- BOUGES, P., 129bis.
- BOUQUET, M., 47, 90, 108, 129bis, 454.
- bous, 344, v. boves.
- Boussac (cantó d'Auzon, dep. Alt Loira, reg. Alvèrnia, França), 483.
- boves, 342, 374, 435, 469, 506, 531, cf. bous.
- BOVISUS (Falgars i Cerdans), 266.
- bozador, cf. baudador.
- Bozolego, cf. Bodelego.
- BRADILA, *frater Wisandi presbiteri* (donen una terra a les Fonts), 330.
- BRADILA, *ipsa rubirola qui est ad ipsa casa de* (Llonganya), 324; – *ipsas casas de* (Llonganya), 324.
- BRADILA, *ipsos Cardonetos que tenebat* (Llonganya), 324.
- BRADILA, *testis* (Besalú), 324.
- BRADILA, *testis* (Camprodon), 257.
- BRADILA, *tutor vel elemosinarius de Odefuncti quondam* (dóna una terra a Vilacolum), 449.
- BRADILLA (Vilamacolum), 144.
- BRADILLA, *alius* (Vilamacolum), 144.
- BRAIDILA, *testis* (Riufred), 282.
- Breda (com. Selva), 189.
- Breisach (*Land de Baden-Württemberg*, Alemanya), 252, 253.
- Brelío, Brolio, *ipso* (vers Malvet), 248.
- BREMUNDUS, *sacerdos*, *scriptor*, 441.
- BRÉQUIGNY, M., 7, 20, 21, 30, 67, 68, 233, 388, 613.
- Briulfo, *villare*, 448, 453. || Briolf (mun. Sant Miquel de Campmajor, com. Pla de l'Estany).
- Brocà (mun. Guardiola de Berguedà, com. Berguedà), vall de, v. Bocranense.
- broda, cf. broza.
- Brolio, cf. Brelío.
- broza, broda, *comitale*, *ipsa*, 447, 448.
- brucario, cf. brugario.
- Brudaleira, *in vinea que vocant* (vers Celrà), 577.
- Brugada, *ad collum de*, 301. || Bruga, coll de la, a la serra de Bac-Gri-llera (com. Alt Empordà).
- Brugada, *ipsa via quae vadit ad* (vers Espuig), 364.
- Brugaria, *in locum quem nuncupant*, 280. || Bruguera, mas.
- brugario, brucario, 199, 314, 546, 613, 624.
- Brugario, *in villare quod dicitur*, 488. || Bruguier, el.

Brugariolas, 448. || Bruguerols.
 BRUGERA, *in terra de* (Espiells), 554.
 Bruguer, el (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Brugario.
 Bruguera, mas (mun. Sant Gregori, com. Gironès), v. Brugaria.
 Bruguerols (mun. Mieres, com. Garrotxa), v. Brugariolas.
 BRUGUEROLS, *quem vocant Albaron* (casat amb Bonadona; venen una terra a Fonteta), 504.
 BRUNENELDE, *femina, in tera* (Cervià de Ter), 571.
 BRUNICARD, cf. GUIFRÉ.
 BRUNIGIDE, *femina, in terra de* (Espiells), 554.
 BRUNILDES (casada amb Andrad; ven béns a *Marunesti*, Vilamacolum i Espinavessa), 131.
 Buada, *ipsa* (vers Juinyà), 448, 624.
 Buada, *ipsos alodes qui sunt in terminio de*, 552. || Boada.
 Buadellas, Buadeles, *in villa*, 496; – *terminio de*, 307. || Boadelles.
 Buata, *ipsa*, 486. || Potser Boadella d'Empordà.
 Buatam, *ipsum alaude que vocant* (al Lenguadoc), 349.
 BUBNOV, N., 495
 Buc, el (mun. Castellnou de Bages, com. Bages), Santa Maria de, 467.
 Bucchona, cf. Mir de Bucchona.
 Budiga, Budica, 418; – *in locum qui vocatur collum de valle*, 523; – *in locum qui vocatur de valle*, 421; – *in reigo de*, 421; – *in rivum de*, 523. || Ara Valleta (mun. Llançà, com. Alt Empordà).
 Budiga, Budigas, *ipsa*, 546; – *ipsas casas que dicunt* (al sud de Llambilles), 582.
 Bufas, *in villa que dicunt* (a la vall de Llémèna), 381.
 Bugantó, riu del Gironès, afluent de l'Onyar, v. Beventono.
 BUGARANUS, *condam* (béns a Vilademany), 280.
 Bujonis (mun. Sant Feliu de Guíxols, com. Baix Empordà), v. Boiones.
 BULGARA (casat amb Letgars; compren una vinya a Tor), 547.

BULGARA, *monachus*, 351.
 BULGARA, *presbiter*, 127.
 Bulguetos, *ipsos* (vers Baussitges), 271.
 Bulidura, Bullidura, *fonte*, 200, 336; – *in ipso rego de fonte*, 200, 336. || Bullidora.
 Bulleario, *ipso*, 381. || Bullidors.
 Bullidora (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Bulidura.
 Bullidors, ara nom d'un torrent (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Bulleario.
 Bullidura, cf. Bulidura.
 bulzas, *ipsas*, 531.
 burdículas, *ipsas*, 622, 624.
 Burdilis, *alode de*, 523; – *in predio de*, 542. || Bordils.
 burgo, *in, Bisulduno*, 604, 624; – *ipso*, 435, 622, 624.
 Burguniano, *in terminio de*, 325. || Borgonya.
 BURRELLUS, cf. BORRELLUS.
 Bustins, cf. Bostino.
 butles, 214, 297, 298, 393, 420, 421, 443, 444, 523.
 buvada, *ipsa*, 326.
 buxia, *ipsa*, 199.
 Buxo, *in locum que nominant*, 359; – *ipso*, 448. || Boix, el.

C

caballus, *cavallus*, 486, 506, 531; – *niger*, 435.
 Cabanelles (com. Alt Empordà), 131, 535.
 cabaneries, 365.
 Cabanes (com. Alt Empordà), villa, 58, 62, 527. V. Chabannas.
 Cabanes (mun. Sant Mori, com. Alt Empordà), v. Cabanna.
 Cabanna, *villa*, 248. || Cabanes (mun. Sant Mori).
 cabanuas, *ipsas, que dicunt Adaolfo*, 234.
 cabecallo, 435.
 Cabilonensis, *Sanctus Marcellus in suburbio*, 44. || Chalon-sur-Saône.
 Cabirols (mun. Montagut, com. Garrotxa), 395.
 cabiscol, 427 (v. RIQUER). V. *caput scole*.

Cabrenys, v. Maçanet de Cabrenys.
 Cabrera (mun. Santa Maria de Corcó, com. Osona), v. Kabreires.
 Cabrils (com. Maresme), 600.
 Caburles, *in cacha de* (vers Monars), 477.
 Caça de la Selva (com. Gironès), 188, 217, 303, 379. V. Caciano.
 Cacavaz, *infra termines de* (vers Navata), 355.
 cacavo, 524.
 cacha, *choca*, de Caburles, 477; – de Chabalac, 438.
 Cacio, Cathiano, *villa*, 162, 188, 303. || Caça de la Selva.
 cacumina, *inter duo Sinnos*, 443; – *montium*, 295, 304, 367; – *montium quem vocant Digestorium de Lupis*, 367.
 Cadalito, *cum ipso rovere de ipso* (vers Batipalma), 432.
 Cadaqués (com. Alt Empordà), 420.
 Cadins (mun. Cabanes d'Empordà, com. Alt Empordà), vilar anomenat Cabanes, 100.
 Cagaliria, *ipsa roca*, 225. || Cagallera, roca (mun. Campmany, com. Alt Empordà).
 CAGUINUS, cf. CHAGIANUS.
 Caiavellos, *ipsa fraterna de*, 486. || Casavells.
 Caire (mun. Bellcaire d'Empordà, com. Baix Empordà). V. Quartu.
 Cairus Rubius (vers Albanyà), 326.
 Calabodius, *villa*, 84. || Calabuig.
 CALABODUS, cf. CALIPODIUS.
 Calabuig (mun. Bàscara, com. Alt Empordà), v. Calabodius.
 Calamella, *ipsa* (vers Baussitges), 271.
 CALAPODIUS, *testis* (Fontjoncosa), 3.
 CALBUS, *iudex*, 7.
 Calç (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), v. Calvos.
 Calç, prop de Fitor (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), v. Calvos.
 Calcanellos, *ipsa fraterna de*, 435. Cf. Caiavellos.
 calce, *caucibus* (= calx), 234, 325.
 calcinas, 143.
 caldaria, *caldera*, 435, 612.
 Caldario, *in ipso*, 144; – *qui est ad ipso termino de villa Salicedo* (vers Saldet), 143.

- Caldas, Caldeses, 377; – *in terminis de*, 162. || Caulès.
- caldera, cf. *caldaria*.
- Caldes (mun. Caldes de Malavella, com. Selva), 275, 349, v. Calidas.
- Caldeses, cf. Caldas.
- calicabus, *ipse*, 131.
- Calcumes de Venas, *in collum in* (vers Baussitges), 271.
- Calidas, Kallidas, 396; *alaude de*, 349; – *in fines de*, 162; – *Sanctus Stephanus de*, 396; – *termes de*, 275; – *villa que vocant*, 396. || Caldes.
- CALIPODIUS, CALABODUS, *iudex*, 18.
- calix, *kalix*, 183, 189, 272, 330.
- Callicanti, cf. Gallicanti.
- Callús (com. Bages), 534.
- Calma, la, puig (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Calmilia.
- calme, *ipsa*, 337; – *ipsa, que dicunt love*, 337.
- Calmella (com. Rosselló), lloc, 238.
- Calmelles, puig cap al coll de Té (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Calmidellas.
- CALMETTE, J., 91.
- Calmi, *ipsa serra quem vocant* (vers la serra de Rodés, com. Alt Empordà), 421, 523.
- Calmidellas, *pudium*, 189. || Calmelles.
- Calmilia, *ipsa*, 234, 367. || Calma, la.
- Calonge (com. Baix Empordà), Sant Martí de, 265, 282. V. Colonica.
- Calpomiro, *in locum que dicunt* (vers Tortellà), 531.
- Calrana, cf. Celrano.
- calsilio, *ipso*, 225.
- Calvel, Calvello, *mons*, 304; – *pugo*, 332. || Cubell, puig sobre el Platraver.
- Calvell, «montaña», 244. || Cubell, puig (mun. Camprodon).
- Calvello, cf. Puio Calvello.
- Calvello, cf. Calvel.
- CALVICIA, *femina, in terra de* (Fonteta), 504.
- CALVO, *terra herma quod emi de homine nomine* (Puio Aniarico), 432.
- Calvos, *in loco quem dicunt*, 435; – *in villa que nominant*, 453; – *in villa que vocitantur*, 342. || Calç (mun. Porqueres).
- Calvos, *villarunculus*, 279. || Calç (mun. Vulpellac).
- Calvus, cf. Mons Calvus, Puius Calvus.
- CALZADA, J., 56, 65, 518, 628.
- Camallera (mun. Saus, com. Alt Empordà), cf. Camellaria.
- Camellaria, *in fonte*, 267. || Camallera.
- camí, del Coll de la Creu, 471, v. *strata*.
- camisa, 612.
- camiso, 612.
- Campalias (*in valle Petrariense*), 453. || Campelles.
- CAMPANER, A., 90.
- Campaniano, *in terminio*, 448. || Campanyà (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa).
- Campdevàdol (com. Ripollès), 315, 466. V. Campodavanalo.
- Campdorà (mun. Celrà, com. Gironès), 180.
- Campelles (com. Ripollès), villa, 389. V. Campalias.
- Campellos, Campellis, *alaudem de* (*in comitatu Valle Asperi*), 421, 523.
- CAMPILLO, A., 49.
- Campis, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- Campllong (mun. Vernet, com. Conflent), alou, 60.
- Campmajor (mun. Sant Miquel de Campmajor, com. Pla de l'Estany), 68. V. Sant Martí de Campmajor.
- Campmany (com. Alt Empordà), v. Campomes.
- Campodavanalo, *villa que vocant* (*in comitatu Hosuna, in valle Riopulense*), 453. || Campdevàdol.
- Campo Longo (*in comitatu Bisuldunense, in termine Monte Acuto*), 397, 400.
- Campomes, *ipsum alode quem dicunt*, 225. || Campmany.
- Campo Raso (Capcir), 374.
- Campo Raso (vers la Barroca), 506.
- Campo Regis (Capcir), 374.
- Campo Ursino, *ipsum alodem de* (*in comitatu Fenolietense*), 374. || Campossí (com. Fenolleda).
- Camprodon (com. Ripollès), 142, 157, 199, 236, 239, 243, 268bis, 319, 328, 332, 345, 350, 360, 365, 369, 428, 430, 464; – abat de, 328, 528; – monestir de, 142, 226, 229, 239, 268bis, 269, 296, 304, 328, 362, 395, 433, 531, i, iii; – monestir de Sant Pere de, 346, 384, 415, 425, 512, 513, 529, 561; – Sant Pere de, 263bis, 269, 299, 351, 433, 446, iii. V. Campus Rotundus.
- Campus Rotundus, Campus Retundus, 257, 351, 358, vi; – *abba coenobii Sancti Petri*, 512 (cf. DODO); – *cenobium*, 374, 375, 400, 446, 568; – *cenobium Sancti Petri*, 453, 531; – *domus Sancti Petri*, 257, 296, 301, 317, 319, 361, 365, 375, 400, 428, 446, 568; – *ipso prado de*, 443; – *locus*, 116, 337, 359, 360, 361, 428, 446, iii; – *monasterium*, 296, 301, 361, 365; – *Sanctus Petrus*, 374, 506. || Camprodon.
- Canadell, avui nom d'una riera afluent de la riera de Castanyet (com. Selva), v. Canadellus.
- canabaris, 518, 622.
- Canadellus, Canedellus, 291, 427. || Canadell.
- Canaderes, les (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Canararias.
- Canales, *in loco vocato* (*in Seguries*), 111.
- Canapost (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), cf. Caneposto.
- Canararias, *ad ipsas*, 102. || Canaderes, les.
- Canaria, cf. Valles Canaria.
- Canaria, *in valle que dicunt* (*in comitatu Ierundense*), 371. || Vallcanera.
- Canaria, Chanaria, *valle* (*in comitatu Bisuldunense*), 374, 375, 376, 461, 614. || Canària, vall dita ara de Prujà (mun. Sales de Llierca, com. Garrotxa).
- CANDIDA, *uxor Ariulfi* (donen un alou a Canadell), 427.
- Canedellus, cf. Canadellus.
- Canedus, *villarunculus* (vers Fitor), 279.

- Canellas, Cannellas, Chanelas, Kanelles, 35, 190; – *in terminio de*, 229; – *in villare que vocant*, 142, 210. || Canelles.
- Canellas, *in loco que dicunt* (potser al Gironès), 518.
- Canelles (mun. Navata, com. Alt Empordà), església de Sant Esteve, 142, 226, 229, 370, v. Canelles.
- Canelles, *rivus de*, 377. || Canyelles, riera de.
- Caneposto, *villa*, 115. || Canapost.
- Caneres (mun. Darnius, com. Alt Empordà), v. Cannarias.
- Canes, coll de (entre el Ripollès i la Garrotxa), v. Cannas.
- Canet (mun. Montagut, com. Garrotxa), 298.
- Canet d'Adri (com. Gironès), 629.
- Canet de Mar (com. Maresme), 553.
- Caniano, Chaniano, *in terminio de villa*, 248; – *ipsum alaudem in*, 486; – *villa*, 421, 523. || Canyà.
- cannamares, chanamares, 131, 249, 470,
- Cannarias, 486. || Caneres.
- Cannas, *collo de*, 304, i. || Canes.
- Cannellas, cf. Canellas.
- Cannidello, 248. || Canyet.
- cannonus, canonus, 116; – *capitula de sacris*, 469; – *sanctorum*, 359, 388, 448.
- cannonica, cf. canonica.
- CANO, F. A., 390.
- canònica, de Vic, 321.
- canonica, cannonica, kanonica, *lex*, 342; – *regula*, 604; – *Sanctae Mariae sedis Gerundae*, 506; – *Sanctorum Iusti et Pastoris*, 438bis; – *secundum*, 291; – *secundum auctoritatem*, 292, 339; – *sub cultu et religione*, 613.
- canonico, ordine, 613; – *privilegio*, 604.
- canonicos, regulares, 438.
- canonus, cf. cannonus.
- Cantallops (vers Tordera), v. Cantalupus.
- Cantalupus, *in locum que dicunt*, 292; – *in terminio de*, 292. || Cantallops.
- Cantenos, *cenobium Sancti Laurenti qui est situs in monte*, 486. || Can-
- tenys, a Sous (mun. Albanyà, com. Alt Empordà).
- cantor, 460, cf. TRIDIARIUS.
- Canyà (mun. Torroella de Fluvià, com. Alt Empordà), v. Caniano.
- Canyelles, riera de (mun. Lloret de Mar, com. Selva), v. Canelles.
- Canyet (mun. Santa Cristina d'Aro, com. Baix Empordà), v. Cannidello.
- capa, 612.
- Capaspre (mun. Calella, com. Maresme), v. Caput Asper.
- Capellada, *ipsos ortos qui sunt in (in comitatu Bisuldunense)*, 624.
- capellanus, 301 (cf. BERNARDUS de Ver-netis).
- Capins (*in comitatu Impuritano*), 335.
- capitula de sacris canonibus, 469.
- capizalo, 612.
- CAPMANY, M. G., notari gironí (any 1549), 173, 218.
- Capmany, v. Campmany.
- capones, 460.
- captivitatem transducti, 434.
- captivos, 506; – VI de Spania, 506.
- capud, 434, 457. Cf. Moirel, Nofeu, Sterriae.
- caput, capud, aquarum. 613, 614; – *aquis*, 131, 257, 296, 329, 358, 359, 360, 361, 365, 369, 374, 434, 435, 438, 463, 470, 524, 613, 620.
- Caput Asper, *in terminios de*, 339. || Capaspre.
- caput scole, 427, 435, 572 (cf. RICARIUS); – *Sancte Marie*, 442, 554 (cf. RICARIUS). Cf. cabiscol.
- Caralio, [*in summitatem de ipso puio altiore qui ibidem est, qui habet in-honestum atque incompositum nomen, cuius tamen nomen omnibus notissimum est, quem nos propter deformitatem scribere devitamus*, 420;] – *in summitatem montis qui ibidem est, qui vocatur*, 523. || Carall, ara puig de l'Àliga (mun. Roses, com. Alt Empordà).
- Carcase, Carcasensis, Carcassensis, cf. Carcassonensis.
- Carcassa (mun. Calmella, com. Rosselló), antic lloc, 238.
- Carcassona (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), 3, 6, 13; – bisbe de, 59, 153, 424 (v. FRANCÓ, GUIMERÀ, GUILARÀ); – comte de, 2 (v. GISCAFRED). V. Carcassonensis.
- Carcassonensis, Carcase, Carcasensis, Carcassensis, *comitatus*, 199, 278, 304, iv; – *ecclesia*, 129bis; – *episcopus*, 89, 129bis (cf. GILARANNUS, GIMERA); – *in territorio*, 168; – *pagus*, 239; – *Sanctus Nazarius et Sanctus Salvator sedis*, 374. || Carcassona.
- Càrcer, a les Serres (mun. Sant Martí de Llémena, com. Gironès), v. Carceres.
- Càrcer, a Santa Maria dels Masos (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Carcer.
- Carcer, Carcere, 293, 335; – *cellula (in pago Imporitansense)*, 73; – *Sanctus Petrus*, 91, 293. || Càrcer, a Santa Maria dels Masos.
- Carceres, *infra terminio ubi dicitur (in territorio Ierundense)*, 74. || Càrcer, a les Serres.
- Carciano, *in terminio de*, 580. || Corça.
- Cardadedo, *Sancta Maria de*, 487. || Cardedeu.
- Cardedeu (com. Vallès Oriental), v. Cardadedo.
- Cardona, *in terminio de castro*, 421. || Cardona (com. Bages).
- Cardonarias, *villa (in pago Ierundense)*, 78.
- Cardonetos, *ipsos (in terminio de Longagniano)*, 324.
- CARESMAR, J., 203, 226, 239, 370, 412.
- CARIBERTUS, *in terra* (Cervià de Ter), 327.
- Carig (mun. Sales de Llierca, com. Garrotxa), v. Keirigo.
- CARLEMANY, v. CARLES I.
- CARLES I, dit Carlemany, rei i emperador de França, 2, 5, 14, 26, 29. V. KAROLUS.
- CARLES II, dit el Calb, rei i emperador de França, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 46, 84, 97, 171, 181, i. V. CAROLUS.
- CARLES III, dit el Gros, emperador del Sacre Imperi i rei de França, 61, 63. V. KAROLUS.

- CARLES III, dit el Simple, rei de França, 95, 97, 98, 99, 100, 106, 151, 154, 165, 171, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 189, 194, 202, 203, 212, 213, 237, 268bis, 278, 281. V. CAROLUS.
- CARLO, cf. CAROLUS.
- CARLOMAN II, rei de França, 54, 55, 63. V. CHARLOMANUS.
- CARLONUS, cf. CAROLUS.
- CARLUS, cf. CAROLUS.
- Carmancone, *ipsa comma de* (vers Ribelles), 272.
- Carol, *ad aliam petram quam vocant de* (Besalú), 441.
- CAROLUS, KARLLUS, KAROLUS, KARULUS, 45; – *condam*, 52, 171; – *gloriosissimus augustus*, 73; – *gloriosissimus rex*, 1; – *piissimus augustus imperator*, 68, – *rex*, 42; – *rex, condam*, 52; – *rex piissimus veneratissimus*, 30, 44. || CARLES II, dit el Calb.
- CAROLUS, CARLO, CARLONUS, CARLUS, CARULUS, CHAROLUS, KARLONUS, KARLUS, KAROLUS, KARULUS, KARULLUS, 96; – *condam* (pare de Lluís IV), 246, 265, 266, 270, 272, 276, 279, 280, 284, 285, 291, 295, 296, 302, 303; – *filius Ludovici regis*, 101, 118, 141, 146, 160, 186, 228; – *rex*, 103, 108, 127, 140, 142, 189, 190, 203, 206, 208, 216; – (pare de Lluís IV), 240, 243, 248, 249, 250, 257, 268, 271, 274, 282, 286, 290, iii; – *rex, filius condam Lodovici*, 144, 174, 176, 198, 199, 215; – *rex, filius Ludovici*, 91, 93, 102, 104, 107, 110, 113, 115, 116, 117, 122, 123, 125, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 143, 145, 149, 150, 156, 161, 162, 163, 164, 168, 170, 171, 172, 173, 175, 183, 184, 188, 192, 195, 200, 201, 210, 211; – *rex, filius Ludovici regis*, 109, 111, 112, 126, 133, 139, 152, 155, 157, 159, 166, 167, 169, 187, 191, 193, 197, 203, 205, 207, 209; – *rex, obiit*, 217, 222, 231, 233; – *rex, obiit, filius Ludovici*, 224, 232, 235; – *rex, obiit, qui fuit post Oddoni regi*, 218; – *rex* (pare de Lluís IV), 255, 259, 264, 304, 305; – *rex, post obitum*, 221; – *rex, post obitum, filius Ludovici*, 223, 236; – *rex, post obitum, filius Ludovici regis*, 220; – *rex, quondam, qui fuit genitor Ludovico rege*, 288; – *rex, quondam* (pare de Lluís IV), 245, 294. || CARLES III, dit el Simple.
- Carpentràs (dep. Valclusa, reg. Provença-Alps-Costa Blava, França), 200bis; – bisbe de, 153 (v. ERIFONS).
- CARPIO, *canonicus*, 142.
- CARPIO, *testis*, 131.
- CARPIO, *testis* (comtat d'Empúries), 519.
- CARPIO, *vassus dominicus*, 19, 20, 21.
- carraria, 453, 560.
- Carraria, Carreria, 604, 613; – *in locum qui dicitur*, 317, 397, 400; – *mansum de*, 614. || Carrera.
- Carrera (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Carraria.
- Carrica, *in terminio de villar que dicunt*, 248. || Garriga d'Estanyet, la.
- carta, *charta*, *karta*, pàssim; – *cessio-nis*, 386, 388, 457; – *complantacionis*, 199; – *comutacionis*, 560; – *donationis*, pàssim; – *donationis vel traditionis*, 420, 436; – *emptionis*, 81; – *firmissima*, 453; – *traditionis*, 188; – *vinditionis*, pàssim.
- Cartellà (mun. Sant Gregori, com. Gironès), v. Cartilianensis.
- Cartilianensis, *Sanctus Vincentius*, 65. || Cartellà.
- Cartoral de Carlemany, 7, 18, 19, 20, 21, 30, 53, 63, 64, 80, 81, 82, 84, 86, 90, 104, 113, 129, 134, 135, 136, 137, 150, 163, 171, 172, 174, 175, 176, 185, 188, 210, 223, 231, 233, 245, 265, 280, 282, 322, 327, 329, 348, 353, 386, 388, 404, 427, 456, 460, 484, 494, 497, 501, 504, 538, 541, 549, 552, 556, 580.
- Cartoral de Santa Maria de Roses, 107, 434, 521, 560, 565.
- Cartoral de Sant Feliu de Guixols, 275.
- Cartoral de Sant Pere de Rodes, 266, 267.
- cartula, 70.
- CARULUS, cf. CAROLUS.
- Casa Cremada, la (mun. Roses, com. Alt Empordà), 52.
- Casa Dola, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- Casagran, mas (mun. Navata, com. Alt Empordà), 276.
- casale, *cassale*, *kasale*, 67, 115, 144, 195, 199, 255, 265, 267, 271, 275, 289, 296, 304, 312, 317, 319, 335, 337, 355, 361, 365, 377, 381, 386, 388, 435, 438, 448, 453, 457, 470, 475, 477, 486, 535, 543, 552, 604, 614, 622, 623; – *de Ermenardo*, 420; – *de Frivalane*, 420, 421, 523; – *de Hismael*, 432; – *de Salvatore*, 420, 421, 523; – *ipso, quod fuit condam Tudiselo*, 427; – *ipsos, anticos* (Rus-tià), 107.
- Casaleto, *villare que vocat* (vers Sant Pere Desplà), 189.
- Casamor (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), cella de Sant Romà, 39, 48.
- Casavells (mun. Corçà, com. Baix Empordà), v. Caiavellos.
- Casellas, Caselas, 453, 604, 613, 624. || Caselles (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany).
- Casiliaca (*in pago Narbonense*), 78. || Cazilhac.
- cassale, cf. casale.
- cassanas maiores, *ipsas*, 271.
- Cassaniolas, *villa*, 171; – *villare*, 84. || Cassinyola.
- Casserres (mun. Masies de Roda, com. Osona), monestir de Sant Pere de, 630.
- Cassinyola (mun. Bàscara, com. Alt Empordà), v. Cassaniolas.
- Castagneolus, cf. Castaniedo.
- castanarios, *ipsos*, 417.
- Castanello, *in collo* (vers Baussitges), 271.
- Castaniedo, Castagneolus, *in terminio de*, 612; – *ipsa ecclesia Sancto Andreo que est sita in*, 291. || Castanyet.
- Castanyet (mun. Santa Coloma de Farners, com. Selva), Sant Andreu de, v. Castaniedo.

- CASTELLÀ, abat de Santa Maria d'Arles, 48.
- CASTELLANUS (dóna una vinya a Falgons), 274.
- Castellanus, *in terminum de villare*, 211. || Castellar de la Selva.
- CASTELLANUS, *in terra de* (Domeny), 223.
- CASTELLANUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
- Castellar, puig entre els termes de Sant Ferriol, Mieres i Sant Miquel de Campmajor (com. Garrotxa i com. Pla de l'Estany), v. Castellare.
- Castellar, *villa que dicitur*, 142. || Castellar, mas (mun. Pontós, com. Alt Empordà).
- Castellar de la Selva (mun. Quart d'Onyar, com. Gironès), vilar, v. Castellanus.
- Castellare, 274. || Castellar, puig.
- Castellare (vers el castell Verdura), 420, 421, 523.
- Castellare, *villa*, 288. || Catllar, el.
- Castellarilio, *in ipso*, 225. || Castirells, els.
- Castellet (mun. Callús, com. Bages), v. Gotmar, castell.
- Castellfolit de la Roca (com. Garrotxa), 324. V. Riba Frecta.
- Castellione, cf. Castilione.
- Castellnou de Bages (com. Bages), 467.
- Castelló (prop del Llobregat), 627.
- Castello, Castello (vers Fitor), 279; – *in locum que dicunt*, 279; – *villarunculus*, 279.
- Castelló d'Empúries (com. Alt Empordà), 143, 322, 434; – l'estany de, 302, 391; – notari de, 335 (v. PUJOL). V. Castilione.
- castells*, v. Argimon, Balsareny, Besalú, Besora, Cardona, Castelltallat, Cervelló, Clarà, Creixenturri, Esparreguera, Espases, Fàbregues, Finestres, Gelida, Gotmar, Masquefa, Miralles (Alt Empordà), Miralles (Anoia), Oló, Oltreia, Puig-reig, Sant Martí, Súria, Taradell, Toló, Tona, Torelló, Verdura, Vinça.
- Castelltallat (mun. Sant Mateu de Bages, com. Bages), castell de, 573.
- castellum*, 195, 272; – *construendum, adversum nos in monte quae dicunt Spelio*, 457. V. *castells*.
- Castiliano, *villare* (potser a la Garrotxa), 435.
- Castilione, Castellione, Kastilion, *ipsum stagnum de*, 391, 421, 523; – *Sancta Maria*, 506; – *Sancta Maria et Sanctus Michael et Sanctus Laurencius qui sunt siti in villa*, 486; – *villa*, 52, 168, 224, 322, 421, 434, 486, 523. || Castelló d'Empúries.
- castimonia*, 453.
- CASINUS (Purtos), 53.
- Castirells, els (mun. Campmany, com. Alt Empordà), v. Castellarilio.
- Castras, *que alio nomine vocatur Bella Cela, Sanctus Benedictus et Sanctus Vincencius qui sunt in locum que dicitur*, 562, 591. || Castres (dep. Tarn, reg. Migdia-Pirineus, França), monestir de Sant Benet de, 449.
- Castros Albos, *infra termines de (in suburbio castro Tolone)*, 335.
- castrum, chastrum, kastrum*, 107, 195, 208, 224, 230, 232, 244, 266, 274, 324, 335, 367, 374, 381, 388, 420, 421, 435, 436, 438, 441, 448, 453, 455, 457, 461, 470, 475, 477, 485, 486, 519, 523, 531, 560, 602, 604, 613, 614, 622, 623, 624. V. *castells*.
- casulla, kasulla*, 189, 330.
- Catalogo dels Senyors Abats del Imperial Monestir de Sant Esteve de Bañolas, 32, 213, 237.
- Catalunya Romànica, 7, 14, 20, 83, 90, 115, 116, 181, 234, 272, 274, 279, 286, 291, 325, 326, 330, 361, 453, 572, 584.
- catedral*, 380; – de Narbona, 465; – vigatana, 601.
- caterva*, 441; – *clericorum*, 433, 441, 448, 455; – *clericorum laicorumve fidelium*, 448.
- CATHALANUS, *in vinea* (Fontcobera), 183.
- cathedra, Arelatensis*, 108; – *episcopalis*, 127.
- Cathiano, cf. Cacioano.
- catholica*, 234, 613; – *sancta, et apostolica Romana ecclesia*, 469.
- catholicus*, 291, 469; – *christianus*, 407; – *episcopus*, 455.
- Catllar, el (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès), villa, v. Castellar.
- Cau, la (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), v. Kalso.
- CAUCEFREDUS, *testis* (Argimon), 195.
- caucibus (= calx)*, cf. *calce*.
- CAULA, F., 41.
- Caulès (mun. Vidreres, com. Selva), v. Caldas.
- Cavalhon (dep. Valclusa, reg. Provença-Alps-Costa Blava, França), v. Cavaliensis.
- Cavaliones, *in locum que dicunt ad ipsos*, 553. || Cavalló, el.
- Cavallà, serra al nord del Torn (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Cavalliano.
- Cavalliano, Kavalliano, 448. || Cavallà.
- Cavalló, el (mun. Canet de Mar, com. Maresme), v. Cavaliones.
- cavallus*, cf. *caballus*.
- CAVATUS, *testis* (Bàscara), 7.
- Caveliensis, *ecclesia*, 129bis; – *episcopus*, 129bis (cf. REGINARDUS). || Cavalhon.
- Cavorchà, *mansus de* (segle XIII; vers Montagut), 365.
- Cazilhac (Lesinhan, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Casiliaca.
- CEBRIÀ, sant, v. CIPRIANUS.
- CECILIA, *femina, vinea de* (Ullà), 104.
- CECILIA, *femina, in terra de* (Domeny), 353; – *in terra de* (Domeny), 348.
- CECILIA, *sancta*, 555; – *sancta, virgo*, 291, 628. || CECÍLIA, santa.
- CECILIA, *testis* (Llambilles), 130.
- CELDONIA (dóna una vinya a Peralada), 203; – (ven una terra i una vinya a Sant Quirze de Colera), 203. Cf. CELEDÒNIA.
- CELDÒNIA (rep béns a Peralada), 202. V. CELDONIA.
- CELDONIA, *uxor Sentilde* (compra una vinya a Tudela), 74.
- CELEDONIA (evacua un alou a Juïgues), 485.
- CELESTIUS, *bonus homo*, 91.

- CELIDONIA, *femina* (ven una terra *ad ipsa Valle*), 566.
 Cella, cf. Bella Cella.
 cella, 52, 67, 73, 83, 85, 90, 144, 287, 604, 1. Cf. *cella*.
 cel·la, 28, 37, 39, 49, 50, 120, 472, 503. V. *cella*.
cellarium, episcopale, 556.
 Cellarius, cf. Mons Cellarius.
 Cellera de Ter, la (com. Selva), 91, 92.
cellula, celula, 52, 73, 91, 99, 179, 608. Cf. *cella*.
 Celrà (com. Gironès), v. Celrano.
 Celrano, Calrana, Cillrano, Cilrano, Salrano, 259; – *in terminio de*, 284, 549, 577, 612; – *in terminio de villa*, 569; – *in villa*, 569; – *parrochia Sancti Felicis de*, 268; – *presbiter de*, 612 (cf. MIRO). || Celrà.
 CELSIUS, *presbiter, scriptor*, 203.
cenaculum, episcopale, 556.
cenobia, cf. *cenobium*.
cenobis (= *monestirs*), v. Santa Cecília de Montserrat, Santa Maria d'Arles, Santa Maria de la Grassa, Santa Maria de les Puelles de Girona, Santa Maria de Ripoll, Santa Maria de Roses, Sant Andreu de Sureda, Sant Benet de Bages, Sant Benet de Castres, Sant Cugat del Vallès, Sant Esteve d'Agusà, Sant Esteve de Banyoles, Sant Feliu de Guíxols, Sant Genís de Fontanes, Sant Joan de les Abadeses, Sant Llorenç del Mont, Sant Llorenç prop Bagà, Sant Martí de Les, Sant Martí de les Escaules, Sant Miquel de Cuixà, Sant Pau de Fenollet, Sant Pere de Besalú, Sant Pere de Camprodon, Sant Pere de Cluny, Sant Pere de Galligants, Sant Pere de les Puelles de Barcelona, Sant Pere de Rodes, Sant Pol de Mar, Sant Policarp de Rasès, Sant Quirze de Colera. V. *coenobium*.
cenobita, 68.
cenobium, cenovium, cf. *coenobium*.
cens, 178, 365, v. *census*.
censura, apostolica, 523; – *episcopalis*, 272, 291; – *legis*, 460.
census, 143, 288, 365, 434, 441, 448, 455, 460, 579; – *canonice*, 142; – *terre*, 434. Cf. *cens*.
 Centelles (com. Osona), 594.
 Centens, Sentens, *in termino de*, 183; – *in termino de villa*, 183. || Centenys.
 Centenys (mun. Esponellà, com. Pla de l'Estany), alou de, 393, v. Centens.
 CENTULLUS, *in terra de* (Riufred), 282.
 Centum Claves, 335. || Cinclaus.
 Centura, cf. Fonte Centura.
cera, 235, 572, 584.
 Cerciculo, *in locum que vocant* (*in comitatu Bisuldunense*), 438. || Corcoll.
 Cercitulo (vers Sant Cugat del Vallès), 615.
 Cercos, *in locum que vocitant* (*in valle Bocoranense vel Lilitense*), 453. || Cercs (com. Berguedà).
 Cerdania, Cerdaniensis, Seritanensis, 374, 506, 531; – *comitatus*, 312, 366, 374, 421, 447, 448, 453, 523, 531. || Cerdanya.
 Cerdanos, *villare quem vocant*, 266. || Cerdans.
 Cerdans (mun. Arbúcies, com. Selva), vilar de, v. Cerdanos.
 Cerdanya, la, comtat de, 196, 252, 256, 273, 387, 389, 491; – *comte de*, 60, 196, 251, 258, 261, 283, 300, 309, 316, 331, 362, 382, 387, 393, 398, 424, 429, 439, 440, 466, 489, 513 (v. GUIFRÉ, MIRÓ, OLIBA I, SUNIFRED I, SUNIFRED II); – *comtessa de*, 60, 382 (v. ERMENGARS, ERMESENDA); – *marquès de*, 382, 466 (v. OLIBA I); – *marquesa de*, 382 (v. ERMENGARS); – *vescomte de*, 300 (v. UNIFRED). V. Cerdania.
 Cerdanyola (com. Vallès Occidental), 500, 586, 607.
 Cervelló (com. Baix Llobregat), castell de, 627; – *vall de*, 114.
 CERVERA, J. M., 390.
 Cervià (mun. Torelló, com. Osona), v. Cerviano.
 Cervià de Ter (com. Gironès), 327, 404, 542, 554, 571, 577. V. Cerviano.
 Cerviano, Cirviano, *in terminis de*, 612; – *in vila que nominant*, 542; – *in villa*, 554; – *terminus de*, 327, 571. || Cervià de Ter.
 Cerviano, Cirviano, *alaude de*, 506; – *in villa*, 244. || Cervià (mun. Torelló, com. Osona).
cesar, 495, cf. OTTO.
 CESARI, arquebisbe intrús de Tarragona i abat de Santa Cecília de Montserrat, 405.
 Cesairano, *ipsum alaude quod abebat in*, 349. || Cessièrre (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França).
 Cestella, Cestellas, cf. Cistella.
 Chabalac, *choca de* (vers Monars), 438. Cf. Caburles.
 Chabannas, Kabannas, *villa*, 230, 519. || Cabanes (com. Alt Empordà).
 Chaburlario, *in* (al sud de Ribelles), 622. Cf. Liaburlario.
chachavos, 470.
 CHAGIANUS, CAGUINUS (Vilamacolum), 144.
 CHALAFO, *sago*, 335.
 Chalon-sur-Saône (dep. Saona i Loira, reg. Borgonya, França), 44. V. Cabilonensis.
chanamares, cf. *cannamares*.
 Chanaria, cf. Canaria.
 Chanelas, cf. Canellas.
 Chaniano, cf. Caniano.
 CHARLOMANNUS, KARLOMANNUS, *quondam gloriosissimus*, 288; – *rex*, 56. || CARLOMAN II.
 CHAROLUS, cf. CAROLUS.
charta, cf. *carta*.
castrum, cf. *castrum*.
chenobium, cf. *coenobium*.
cher, chero, 374; – *ipso, qui est in ipsa via*, 420. Cf. Saviner.
 Cherosa, *ipsa* (vers Sant Andreu del Coll), 572.
 Cherterix (vers Tàpies), 296.
 CHINARUS, *presbiter*, 20.
 CHINDIBERGA, *amita* (un camp a Forrià), 381.
 CHINDIVERGA, *uxor Aladeredi* (compreu una terra a les Preses), 102.
chintanales, 434.
 CHINTILA (ven una terra a Sant Quirze de Colera), 412.
 CHINTILA, *presbiter*, 335, 420.
 CHINTILA, *testis* (les Preses), 102.

CHINTILA, *testis* (Maranyà), 492.
 CHINTILO, *condam* (deixà una terra a Truxano), 592.
 CHINTILO, *femina* (ven una vinya a Tor), 547.
 CHINTILO, *uxor Trasovadi* (béns a Bianya), 330.
 CHINTOL, *genitrix Virgiliae, comitissa, qui est condam*, 255. || QUINTOL, comtessa d'Empúries.
 CHINTULA, *presbiter*, 486.
 CHIXILO, cf. QUIXILO.
 CHIXUL, XISULEN, *uxor Gischafredi* (compren una terra erma a Llambilles), 557; – *uxor Guiscalfredi* (compren una terra a Llambilles), 566.
choca, cf. *cacha*.
chomitatus, cf. *comitatus*.
 Chosta, *Sanctus Martinus de*, cf. Sanctus Martinus.
christianitas, 422; – *misteria*, 351.
christianus, 434; – *catholicus*, 407.
 CHRISTIANUS, *episcopus*, 7. || CRISTIÀ.
 CHRISTOFORUS, *sanctus, martyr*, 584; – *sanctus, martyr Christi*, 506. || CRISTÒFOL.
cigian, 271.
 CILIZIUS, *testis* (Llebrers), 379.
 Cillrano, Cilrano, cf. Celrano.
cimiterium, ciminterium, seminterium, 67, 144, 225, 235, 364, 438, 441, 455, 604, 613, i.
 CIMONIZO (dóna un mas a Baussitges), 271.
 Cinclaus (mun. l'Escala, com. Alt Empordà), v. Centum Claves.
 Cinnanna, *in amne que vocitant*, 542. || Cinyana.
cintorium, 453.
 Cinyana, riera tributària del Ter, v. Cinnanna.
 CIPRIANUS, *beatus, confesor et martyr Christi*, 171. || CEBRIÀ.
 Ciral, cf. Cuma Ciral.
circuitus, 420; – *Bisulduno*, 622; – *castri Bisulduni*, 613.
 Cirera, la (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), cella de Sant Miquel, 39, 48.
 Cirkas, Sirgas, *ad ipsas, in ipso burgo* (Besalú), 622, 624.
 CIRIACUS, cf. QUIRIACUS.

cirranus (= *serratus?*), *quod pervenit usque ad Prunarias*, 470.
 Cirviano, cf. Cerviano.
 Cirviano, *villa*, 335. || Siurana, mas (mun. Ventalló).
 Cistella, Cestella, Cestellas, 448, 453; – *in rio qui discurrit ad*, 448; – *in terminio*, 448; – *ipso maso quod abeo in*, 448, 453; – *villa*, 274. || Cistella (com. Alt Empordà).
ciutats, v. Barcelona, Empúries, Girona, la Ciutat de Mallorca, Llímbria, Narbona, Orleans, Roma, Troyes. Cf. *civitas*.
civitas, 15, 19, 20, 52, 53, 73, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 91, 116, 127, 142, 143, 144, 188, 217, 222, 223, 228, 233, 235, 259, 268, 286, 292, 295, 335, 348, 349, 353, 354, 421, 435, 456, 485, 498, 506, 511, 519, 523; – *Gerunda*, 435, 459, 518, 556; – *Impurias*, 560; – *Narbona*, 523. Cf. *ciutats*.
 CIXELA, *testis* (vall d'Anglès), 488.
 CIXILA (casat amb Deudóna; venen una terra a la vall d'Anglès), 184.
 CIXILA, *iudex*, 335.
 CIXILA, XIXILA, *iudex*, 7; – *iudex dominicus*, 3.
 CIXILA, *presbiter*, 127.
 CIXILA, *presbiter*, 335.
 CIXILA, *presbiter, scriptor*, 480.
 CIXILA, *presbiter, testis*, 68.
 CIXILA, *testis* (Besalú), 324.
 CIXILO, *in terra de* (Bianya), 330.
 CIXILO, *soror Bradilla et Savilde* (Vilamacolum), 144.
 CLARA, *femina* (ven una vinya a Ullà), 113.
 Clarà (mun. Moià, com. Bages), castell de, 323.
 CLARENTIANUS, *in vinea de* (Llebrers), 303.
 Clariana, *rocha* (al sud de Camprodón), 360, 361.
 Claro, cf. Rio Claro.
 CLAUDIA, *uxor Felicis* (evacua béns al palau Merlac), 91.
 «CLAUDIO» (compra béns a Mordanià), 17.
 CLAUDIUS, *testis* (Tudela), 74.
clausus, 446, 488, 518, 535, 554, 572, 595.

clave, ipsa, 185.
 Claves, cf. Centum Claves.
claviger (= *archiclaviger*), 455; – *aethereus*, 391, 613; – *celestis regni*, 83, 90; – *betereus*, 230; *summus*, 420. Cf. PETRUS.
 Cleirano, *ipsos plantarios que dicunt* (vers Sant Ferriol), 448.
clericorum, caterua, 433, 441, 448, 455; – *consilio cunctorum Gerundensium*, 438.
 Clericos, *ipsa buvada que dicunt* (vers la Cirera, mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), 326.
 Clerzels, *villare de* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
clevare, 524.
 CLODOVEUS, *mansum qui fuit de* (Sant Esteve de Llémena), 381.
 CLOSSELLS, M., notari d'Olot, 584.
 Cluniaco, *Sanctus Petrus de, cenobium*, 374. || Cluny (dep. Saona i Loira, reg. Borgonya, França).
 Clusa, *ipsa* (al nord de Montjoi, mun. Roses), 420, 421, 523.
 Clusa, *ipsa*, 519; – *ultra*, 70. || Clusa, la (mun. les Cluses, com. Vallespir).
 Clusella, *ipso maso de* (lliurat a Sant Feliu de Girona), 506.
 Cocollellos, 374, 448. || Coquells.
 «Cocone», parròquia de Sant Joan de (al bisbat de Magalona), 89.
 COCQUELINES, C., 83, 90, 454, 455, 469, 523, 604.
 Cod, *infra terminos de ipsa*, 453. || Cot, la.
coenobium, cenobium, cenovium, cheno-bium, scenobium (= *monasterium*), pàssim; – *Magrigul*, 434; – *Columbarii*, 608. Cf. *cenobis*.
 Cogolls (mun. les Planes d'Hostoles, com. Garrotxa), vall de, v. Cucullos.
colegium, 381.
 «Colells, Los», *in loco vocato* (a la vall de Bianya), 305.
 Colera (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), 234; – abat de Sant Quirze de, 431 (v. IRMINISCLE); – monestir de, 234; – monestir de Sant Quirze de, 367, 383, 468, 471, 519; – monjo de

- Sant Quirze de, 271 (v. ARNAU);
– Sant Quirze de, 203, 212, 367, 412, 506. V. Colera.
- Colera, Collaria, *ad collum de*, 234; – *ad vallem quam vocant*, 234. || Colera.
- COLETI, N., 129bis.
- Colitzà (entre Santa Pau i Mieres, com. Garrotxa), cella de, 120.
- Col Iuvino, cf. Collo Iuvino.
- Coll, el (mun. Olot, com. Garrotxa), església de, 241; – Sant Andreu de, 241, 304, 345. V. Collo Aliarii.
- Collaria, cf. Colera.
- collaudatio*, 288.
- Coll de la Creu (al sud de Banyuls de la Marenda), 471.
- collectaneum*, 189.
- Collellos, *ipsa via usque ipsos* (a la serra de Rodes), 420.
- Collfred (mun. Vidrà, com. Ripollès), v. Collo Frigido.
- collis*, pàssim; – *de Asino Mortuo*, 374; – *de Ermenardo*, 523; – *de Filmerra*, 421, 523; – *de Gigan*, 438, 477; – *de Machenedo*, 358, 359, 360; – *de Pera*, 359; – *de Peraria*, 485; – *de Spilius et Fraxano*, 519; – *de Terrario*, 420, 421, 523; – *de Teuda*, 420; – *de Toloxano*, 438, 477; – *de valle Budiga*, 421, 523; – *de Vinea Vetula*, 420; – *Garrexer*, 374; – *Pradel Aruino*, 434; – *que dicunt Palomarias*, 448; – *que dicunt Raiadas*, 359; – *que nominant Pugna Franchorum*, 359; – *qui dividit terminum de Seguries et Porreras et de Spelunca Fargaria*, 169; – *qui est super casale de Ermenardo*, 420; – *Sancti Genesii*, 420, 421; – *Securilius*, 584; – *Trederici de Vinea Vetula*, 421, 523; – *Vintrano*, 366.
- Coll Joví (mun. Riudaura, com. Garrotxa), v. Collo Iuvino.
- Collo Aliarii, *in locum que nuncupant*, 572; – *ipsa villa que nominant*, 572; – *villare*, 572. || Coll, el.
- Collo Frigido, 304, 1; – *ipsa casa de*, 304. || Collfred.
- Collo Iuvino, Col Iuvino, *in terminio de*, 345; – *vilare*, 304, 1, iv. || Coll Joví.
- COLOMA, santa, v. COLUMBA.
- Colombi, cf. Colum.
- Colomera (vers Coma de Vaca), vi.
- Colomers (com. Baix Empordà), v. Columbarius.
- Colomers, els, amb el Colomer de Dalt i el Colomer de Baix (mun. Amer, com. Selva), v. Palumarias.
- Colonica, Colonico, 275; – *in terminio de*, 56. || Calonge.
- Colum, Colombi, Columbi, *vila*, 591; – *villa*, 335, 421, 449, 562. || Vilacolum.
- COLUMBA, *sancta*, 279; – *sancta, virgo*, 291. || COLOMA.
- COLUMBA, *uxor Goti* (venen béns a Pins), 132.
- columba*, 469.
- columbarias*, 470.
- Columbarius, Columbariorum, *cellula*, 73, 608; – *cenobium*, 608; – *Sancta Maria*, 91; – *Sancta Maria vel Sanctus Leoncius*, 293. || Colomers (com. Baix Empordà).
- Columbi, cf. Colum.
- Coma de Freder, vi. || Coma de Fresers (mun. Queralbs, com. Ripollès).
- Coma de Vacca, Comba de Vacca, v; – *portus quod dicitur*, vi. || Coma de Vaca (mun. Queralbs, com. Ripollès).
- Comas, *villarunculus* (vers Ribelles), 613.
- COMEDALES, COMITALE, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- comes, comis, commes*, pàssim; – *Bisuldunensis*, 241, 441, 485, 604 (cf. BERNARDUS, MIRO, SUNIARIUS); – *palacii, palatii*, 1, 3, 7, 42, 52 (cf. GUARENGOT, LANDOINUUS, RAGONFRED). Cf. comtes.
- comesa*, cf. comitissa.
- COMITALE, cf. COMEDALES.
- comitale, in terra*, 222, 546, 557, 617; – *in terra erma*, 546.
- comitatus, chomitatus, commitatus, comitatus*, 233, 622, 623; – *Ausoniae, Ausonensis*, 312, 332, 337, 358, 359, 360, 374, 421, 432, 453, 523, 543, 612; – *Barchinonensis*, 173, 421, 523, 543; – *Bergistanus*, 453, 486; – *Bisuldunensis*, 15, 19, 20, 68, 84, 88, 90, 99, 117, 131, 164, 171, 172, 179, 200, 201, 214, 229, 239, 241, 243, 249, 254, 255, 257, 264, 272, 274, 276, 288, 294, 296, 297, 301, 304, 312, 317, 319, 324, 325, 329, 330, 332, 336, 337, 342, 345, 350, 355, 358, 359, 360, 361, 364, 365, 369, 374, 375, 386, 388, 394, 397, 400, 421, 428, 432, 435, 438, 446, 447, 448, 451, 453, 456, 457, 461, 470, 475, 477, 485, 486, 497, 501, 521, 523, 531, 535, 543, 560, 568, 572, 579, 584, 604, 614, 622, 623, 624; – *Carcassensis*, 199, 278, 304; – *Cerdaniae, Cerdaniensis*, 312, 366, 374, 421, 447, 448, 453, 523, 531; – *Elenensis*, 446; – *Emporitanaensis*, 15, 19, 20, 21, 70, 86, 104, 131, 136, 144, 231, 240, 248, 267, 306, 311, 335, 421, 434, 449, 480, 481, 484, 486, 492, 493, 494, 519, 523, 543, 547, 563, 591, 592; – *Fenolietensis*, 374, 421, 523; – *Gerundae, Gerundensis*, 15, 19, 20, 57, 79, 91, 115, 129, 130, 135, 137, 150, 162, 163, 173, 174, 175, 176, 184, 185, 188, 190, 192, 195, 198, 199, 211, 215, 219, 223, 228, 240, 246, 248, 250, 259, 265, 266, 268, 274, 275, 278, 279, 280, 282, 284, 285, 286, 287, 291, 295, 297, 303, 314, 325, 327, 339, 348, 353, 356, 357, 371, 377, 379, 381, 396, 408, 411, 417, 421, 423, 427, 436, 442, 452, 453, 459, 462, 463, 488, 498, 501, 504, 506, 508, 519, 523, 524, 533, 538, 542, 543, 546, 549, 551, 552, 553, 554, 557, 566, 569, 570, 571, 574, 577, 580, 582, 595, 617, 620; – *Minorisae*, 413; – *Paliarensis*, 421, 523; – *Petralatensis*, 15, 19, 20, 21, 203, 224, 230, 232, 240, 267, 322, 335, 367, 381, 391, 399, 420, 421, 422, 428, 434, 436, 486, 519, 521,

523, 565; – *princeps*, 274 (cf. BORRELLUS); – *Rossilionensis*, 272, 374, 421, 486, 519, 523, 535, 543; – *Tolonensis*, 266; – *Valle Asperi*, 421, 486, 523, 535. Cf. *comtats*.
comitissa, *comesa*, pàssim. Cf. *comtesses*.
comma, *ipsa*, de *kasale de Hismael*, 432.
Comma Felgosa (a la vall de Mieres), 432.
Comma Lata (a la vall de Mieres), 432.
commela, *ipsa*, 229.
commes, cf. *comes*.
commitatus, cf. *comitatus*.
COMPANUS, *sacerdos*, 335.
COMPARADUS, *testis* (Fontanet), 135.
COMPARADUS, *testis* (Tertuç), 88.
COMPARATUS (*Purtos*), 53.
COMPARATUS, *auditor*, *testis* (Vilamagolum), 143.
COMPARATUS, *ipso villare de*, 234.
COMPARATUS, *sacerdos et canonicus*, 66.
COMPARATUS, *testis* (Bàscara), 1, 7.
COMPARATUS, *CONPARATUS*, *tutor vel belemosinarius de condam Auria femina* (dóna béns a Montilivi i a Girona), 228.
Compiègne (dep. Oise, reg. Picardia, França), 502.
comtats, v. Barcelona, Berga, Besalú, Besiers, Carcassona, Cerdanya, Conflent, Empúries, Fenollet, Girona, Manresa, Narbona, Osona, Pallars, Peralada, Provença, Rosselló, Urgell, Vallespir.
comtes, v. ADEMAR, ALARIC, BENCÍO I, BERA, BERNAT, BERNAT I, BORRELL I, BORRELL II, DELÀ, ELMERAD, ERLÍ, ERMENGOL, ERMENGUER, GAUCELMO, GAUSBERT I, GAUSFRED (d'Empúries), GAUSFRED (de Girona), GISCAFRED, GUARENGOT, GUIFRÉ I, GUIFRÉ II (de Barcelona-Girona), GUIFRÉ II (de Besalú), GUIFRÉ II (de Cerdanya), HUMFRID, LAIBULF, LANDOINUUS, MIRÓ I (de Barcelona-Girona), MIRÓ I (de Besalú), MIRÓ I (de Rosselló), MIRÓ II (de Besalú), ODILÓ, OLIBA I, OLIBA II, OTGER, PONÇ HUG, RADULF, RAGONFRED, RAMON (de Roergue), RAMON BORRELL, RAMPÓ, SUNIFRED I (de

Besalú), SUNIFRED I (d'Urgell-Cerdanya), SUNYER I (de Barcelona-Girona), SUNYER I (d'Empúries), SUNYER II (d'Empúries), UNIFRED.
comtesses, v. ADELAIDA, AIMILDA, AVA (de Besalú), AVA (d'Empúries), EMERUDS, ERMENGARS, ERMESENDA (de Barcelona-Girona), ERMESENDA (d'Urgell-Cerdanya), GARSENDA (de Barcelona-Girona), GARSENDA (de Tolosa), GUILLA, GUINEDELLA, LETGARS, QUINTOL, QUIXOL, RIQUILLA, ROTRUDA, TODA.
conamina, cf. *condamina*.
Concas, *villa que dicunt*, 453. || *Conques*.
concessio, 274.
concilis, de Barcelona, 119; – de la província Narbonense, 119; – de Port, 69, 89; – de Sant Tiberi, 124; – de Troyes 47, 52. V. *concilium*.
concilium, *consilium*, 47, 89, 287, 359, 360, 391, 433, 460; – *archidiaconorum ceterorumque canonicorum Sancte Marie*, 286; – *archidiaconorum vel canonicorum*, 213; – *cunctorum Gerundensium clericorum*, 438; – *episcoporum*, 42, 52, 70; – *Nicenum*, 65. Cf. *concilis*.
CONCORDIUS (Bàscara), 7.
condale, *in vinario*, 562.
condamina, *conamina*, *cundamina*, *cundimina*, 70, 296, 304, 311, 345, 434; – *ad ipso villare in Super Rocha*, 506; – *episcopalis, que est in Bas*, 622; – *ipsa, dominica*, 448; – *ipsa, que est ultra fluvium Sambuce*, 434; – *ipsa, que fuit de Borrello comite*, 518; – *ipsa, que fuit de condam Guigone abba*, 518.
confirmatio, *apostolica*, 604.
Conflent, el, 362; – *comarca de*, 43, 316, 383; – *comtat de*, 252; – *comte de*, 60, 251, 258, 309, 393 (v. MIRÓ, OLIBA I, SUNIFRED); – *vall de*, 60, 251, 258, 263bis, 300, 309, 331, 340, 429, 491, 561. V. *Confluente*.
Confluente, *Confluenti*, 421; – *Sanctus Michael archangelus et Sanctus*

Germanus confessor Christi, cuius cenobium fundatum est in valle, 374; – *valle*, 375, 446, 453, 523. || *Conflent*, el.

CONGASIO (Besalú), 614.

congregacio, cf. *congregatio*.

congregació, 380; – del cenobi de Santa Maria de Ripoll, 323, 401; – de Sant Pere de la seu d'Osona, 539. V. *congregatio*.

congregatio, *congregacio*, *congregatio*, 287, 358, 359, 360, 391, 421, 433, 628; – *monachorum de domum Sancta Maria*, 168; – *Sanctae Mariae cenobio quod dicitur Rodis*, 560; – *Sancti Cirici cenobii et Sancti Andree*, 203; – *Sanctae Mariae et Sancti Vincenti*, 295; – *Sancti Benedicti*, 413; – *Sancti Petri cenobio Rodas*, 525; – *Sancti Petri et Sancti Andree et Sancti Pauli*, 165. Cf. *congregació*.

Congusto, *in loco que dicunt* (vers Flaça), 199.

congusto, *ipsa serra usque ad ipso, vel in flumine Teizer*, 360, 361.

Coniuncta, *villa*, 421, 523. || *Conjunta*, nom antic (mun. Santa Coloma de Tuïr, com. Rosselló).

conlatio elemosinarium, 448.

conlaudatio, 288.

CONPARATUS, cf. *COMPARATUS*.

CONPARATUS, *in vinea de* (Fontanet), 134.

Conques (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), 333. V. *Concas*.

consacrare, 183.

consagració, 62, 142, 153, 364, 368, 385, 416, 424, 440, 489, v. *consecratio*.

consecratio, 59, 271, 272, 274, 279, 286, 326, 407; – *altarium*, 455; – *baselicae*, 291; – *ecclesiae cenobii Sancti Stephani*, 325; – *ecclesiae in honore sancti Andre apostoli, in locum que nuncupant Collo Aliarii*, 572; – *ecclesiae in honorem sancti Felicis, martiris Christi, in villa que nuncupant Bag*, 584; – *ecclesiarum*, 291, 326, 330, 396. Cf. *consagració*.

consilium, cf. *concilium*.

- CONSTANCIUS, *testis* (Parets d'Empordà), 521, 560.
- CONSTANS, L. G., 9, 18, 28, 32, 37, 38, 50, 52, 68, 99, 151, 171, 179, 183, 213, 214, 237, 261, 262, 274, 277, 325, 329, 386, 388, 432, 448, 453, 457, 501, 567.
- CONSTANTINUS (dóna béns a Bausitges), 271.
- CONSTANTINUS, *mansus qui fuit de*, 381.
- CONSTANTINUS, *presbiter, testis*, 335.
- CONSTANTINUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
- CONSTANTINUS, *testis* (Llambilles), 574.
- CONSTANTINUS, *testis* (Valveralla), 480.
- constitució, 6.
- constructores, 448.
- conturbaciones, 448; – *nefarias*, 448.
- conventus, *episcoporum*, 44; – *episcoporum sanctorum apud Nemausensem pagum, loco qui Portus cognominatur*, 89.
- conversos, 455.
- Coquells (mun. Vilanant, com. Alt Empordà), v. Cocollellos.
- coquina, in, 556.
- Corb, el (mun. les Preses, com. Garrotxa), vilar, v. Corbo.
- Corb, riera del, afluent de la riera de Bugantó, v. Curbo.
- Corbaria, in (in comitatu Valle Apperii), 535. || Corbera (com. Rosselló).
- Corbo, Corbos, *ipso*, 102; – *ipsos vilares que vocant*, 200, 336, 413. || Corb, el.
- Corçà (com. Baix Empordà), v. Carciano.
- Corcoll, puig on avui hi ha el santuari de la Mare de Déu de Vida (mun. Cistella, com. Alt Empordà), v. Cerciculo.
- Còrdova (com. aut. Andalusia, Espanya), 509.
- Corneliano, *ecclesiam Sancti Petri qui est in*, 501; – *villa*, 35, 501. || Cornellà del Terri.
- Cornellà del Terri (com. Pla de l'Estany), 78, 408, 462, 501. V. Corneliano.
- cornu, 435.
- corporales, 183.
- Correzano, 421. || Correà (mun. Montmajor, com. Berguedà).
- Corsavell (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Curcabeli.
- corterarius, 183.
- Cortoiano, *infra terminos de* (potser al Vallespir), 453.
- Corts (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Curtes.
- Corullo, 358, 359, 360. || Curull.
- Coscolio, *in terminio de* (vers Juiques), 87, 485.
- Coserans, Sant Lizier (dep. Arieja, reg. Migdia-Pirineus, França), bisbe de, 424 (v. BERNAT).
- COSSART, G., 89, 129bis.
- COSTA, G., monjo (s. xvii), 421, 454, 523.
- Costa, *mansus de* (s. xiii; vers Montagut), 365.
- COSTABELLA, M., notari de Banyoles (any 1773), 183.
- COSTABILE, *qui fuit condam, genitor condam Guidenelle*, 521.
- Costa de Montseny, la (mun. Fogars de Montclús, com. Vallès Oriental), parròquia, 36.
- Costoga, *ipsa ecclesia que vocant Sancta Maria de*, 453. || Costoja (com. Vallespir).
- costolatico, 460.
- Cot, la (mun. Santa Pau, com. Garrotxa), v. Cod.
- Côtes d'Arey, les (a Viena del Delfinat, dep. Isère, reg. Roine-Alps, França), 55.
- Cotlliure (com. Rosselló), 471.
- coto, 453; – *tecado*, 435, 531.
- Crasse, Crassa, Grassa, *cenobium*, 142 (cf. Beata Maria); – *domus Sanctae Mariae*, 239, iv; – *domus Sanctae Mariae in locum qui nominant, iusta ribolum Urbionem*, 168; – *domus Sancte Marie monasterii*, 349; – *domus Sancte Marie monasterium quod nuncupatur*, iv; – *in honore Sanctae Mariae de*, 438; – *ipsa porcioncella qui est de Sancta Maria*, 453; – *ipso alodo de Sancta Maria*, 572; – *Sancta Maria*, 349; – *Sancta Maria monasterii que dicunt*, 304; – *scenobium Sancte Marie, Urbionensis*, 142. || Grassa, la.
- Creixenturri (mun. Camprodon, com. Ripollès), 268bis, v. Graxanturri.
- Crespià (com. Pla de l'Estany), 298.
- Creu (mun. Matamala, com. Capcir), v. Cruce.
- Creu, v. Coll de la Creu.
- Creus, cap de (mun. Cadaqués, com. Alt Empordà), v. Crada.
- CREXENCIUS, *testis*, 129.
- CREXENCIUS, *testis* (alius), 129.
- crisma, chrisma*, 240, 279, 438; – *acceptionis*, 291, 396, 572, 584; – *sanctum, baptizantium*, 455.
- CRISPIUS, *bonus homo*, 64.
- CRISPIUS, *testis* (ciutat de Girona), 354.
- CRISTIÀ, bisbe de Nîmes, v. CHRISTIANUS.
- CRISTÒFOL, sant, v. CHRISTOFORUS.
- CRISTOFORUS, *levita et monachus*, 287.
- Croanyes (mun. Riudaura, com. Garrotxa), v. Crosannas.
- Crosa (vers Albanyà), *cuma*, 326.
- Crosa, *valle*, 486; – *valle* (in comitatu Valle Asperi), 421, 523. || Valli-crosa.
- Crosanas, *in loco que dicunt* (vers Sant Pol de Mar), 339.
- Crosannas, Crosaunas, *in terminio*, 496; – *vilare*, 304, i, iv. || Croanyes.
- croso, in ipso, superiore*, 432; – *ipsa searra supra ipso*, 432; – *ipso, inferiore*, 432; – *ipso puio super alia*, 432.
- Cruce, *ipsa* (vers la Valleta), 421, 523; – *in viam de*, 523.
- Cruce, *ipsa*, 553. || Sacreu.
- Cruce, *ipsa villa que vocant*, 374. || Creu (mun. Matamala, com. Capcir).
- Crucilias, *villa*, 78. || Cruïlles.
- Cruïlles (mun. Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura, com. Baix Empordà), v. Crucilias.
- cruor, sancti Felicis*, 555, 628.
- crux*, 255, 312, 506.
- Crux, *ipsum portum cuius vocitatur*, 434. || Creus.
- Cruzy (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), església, 108.

cuartas, 448.

Cubell, puig (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Calvell.

Cubell, puig sobre el Platraver (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Calvel.

Cuberta, cf. Fonte Cuberta.

cubitus, 135, 137, 223, 284, 480, 492, 493, 547, 560, 571.

cubos, 339.

Cucuciaco, *ipso alaude in*, 349. || Cuxac d'Aude.

Cucuciago, cf. Cugusiacho.

Cucullus, Gugullus, *in valle*, 506; – *ipso alaude de*, 506; – *manso in*, 274; – *Sanctus Christoforus*, 506; – *valles*, 79, 274. || Cogolls.

cugularius, *ipse*, 303.

Cugusiacho, Cucuciago, Cuguciago, *ipsa casa de* (vers Riudaura), 304; – *vilare* (vers Riudaura), i, iv.

Cuïlsec, ara Capsec (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), 256.

Cuixà (mun. Codalet, com. Conflent), 60; – abat del cenobi de Sant Miquel i Sant Germà de, 393 (v. GARÍ); – Cartoral Major del monestir de, 374; – cenobi de Sant Miquel de, 621; – església de Sant Miquel del monestir de, 424; – lloc de, 340; – monestir de, 469; – monestir de Sant Germà de, 60; – monestir de Sant Miquel de, 318; – monestir de Sant Miquel i Sant Germà de, 340, 374, 402, 491. V. Cuxano.

Cuixano, cf. Cuxano.

Cullera, *ipsa*, 301. || Cullera, pas de la (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà).

cultu, sub, et religione canonica, 613.

Cuma Ciral, *ad ipsa Laureda* (vers Celrà), 268.

cumminale, cf. *campo*.

Cunanculo, *ipso (in comitatu Gerundense)*, 190.

cundamina, cundimina, cf. *condamina*.

CUNDISCLUS, cf. GONDISCLUS.

CUNTA (rep un planter a Serralta), 250.

cura pastoralis, 66.

Curba, cf. Avellana Curba.

Curba, *in villa (in Cerdania?)*, 531.

Curbo, *in rio*, 582. || Corb, riera del. Curcabeli, *rius que dicunt*, 326. || Corsavell.

Curregs (*in territorio Gerundense*), 12.

Curtes, cf. Curtes.

CURSIO, *elemosinarius*, 442; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldefredi* (dóna dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.

Curtes, Currtes, 190; – *in terminio de*, 408, 462; – *in villa*, 501; – *ipsos*, 519. || Corts.

Curull, serra de (mun. Sant Pere de Torelló, com. Osona), v. Corullo.

CUSANATINIUS (Empúries), 19.

CUSCA (casada amb Guillem), 564.

Cute, *in terminio de ipsa* (a la vall del Bac), 584.

Cutzac, a Usall (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), v. Cucuciagus.

Cuxac d'Aude (dep. Aude, reg. Llenquadoc, França), v. Cucuciaco.

Cuxano, Cuixano, *cenobium Sancti Michaelis archangeli qui est in*, 453; – *cenobium Sancti Michaelis de*, 506, 531. || Cuixà.

D

DACHOLINA, *uxor Orizii* (venen tres parts d'un molí a *Scamposa*), 369.

DACHONUS, DACHUS, *laicus* (Fines-tres), 274; – *quem vocant Guillelmo* (dóna béns a Bustins), 274.

DACHUS, cf. DACHONUS.

DACO (Ullà), 104.

DACO, *condam, villare qui fuit de* (Esclet), 217.

DACO, *fidele Vadamiri* (rep un mas), 435.

DACO, *in terra* (Montilivi), 228.

DACÓ, sacerdot, almoïner del sacerdot Guifré, 473.

DACO, *testis* (Salt), 12.

DADIL, DADILS, DODIL (mare de Dotfret; venen terres a Llambilles), 574; – *femina* (mare de Dotfret; venen terres a Llambilles), 546; – *femina, in terra de (ad ipsa Valle)*, 566.

DADILÀ (nebot del bisbe Guigó de Girona, hisendat a Arle), 200bis.

DADILA, *presbiter, scriptor*, 211.

DADILS, cf. DADIL.

DADIRICUS (casat amb Leda; evacua béns al palau Merlac), 91.

DAGBERT, *filius Emelii et Quixilo* (edifiquen una església al Coll), 572.

DAGBERTUS, *in domo de* (Girona), 290; – *in mansione ubi habitat* (Girona), 290.

DAIDONA, *uxor Raifredi* (venen béns a Llambilles), 130.

DAILA, cf. DELA.

DALAMIR, *testis* (Llambilles), 617.

DALBERTUS, cf. SENIOR.

DALDERICUS, *presbiter, scriptor*, 397.

Dalmalia, Dalmacia, *villa*, 421, 434, 523. || Vilamalla.

Damiras, *villa*, 486. || Vilademires.

DANA (dóna una terra i una vinya a *Mata Bona*), 271.

DANELLUS (dóna una part d'una vinya a Baussitges), 271.

DANÉS, J., 41.

Daniel, cf. Quera Daniel.

DANIEL (Amer), 295.

DANIEL (compra terres a Salt), 57, 93.

DANIEL (dóna una vinya al monestir de Sant Pere de Rodes), 232.

DANIEL (Fitor), 279; – *presbiter (condam)*, 279.

DANIEL (*Purtos*), 53.

DANIEL (Vilallonga de Ter), 288.

DANIEL, *genitor Recesvinda*, 264; – *qui fuit condam, ipsa terra de* (Subiradells), 264.

DANIEL, *in vinea (Felmiro palacium)*, 103.

DANIEL, DANIEL, *iudex*, 19, 20, 21.

DANIEL, *ortulanus, casa que tenet* (Mollet), 199.

DANIEL, *presbiter*, 183.

DANIEL, *presbiter*, 335.

DANIEL, *presbiter, testis*, 224.

DANIEL, *presbiter, testis*, 381.

DANIEL, *presbyter, testis*, 259, 268.

DANIEL, *testis* (Fontanet), 137.

DANIEL, *testis* (Segalars), 192.

DANIEL, *testis* (Vilamacolum), 143, 144.

DANIEL, *testis* (Riudaura), 304.

- DANIEL, *testis* (Sant Andreu d'Olive-da), 296; – *testis* (Tàpies), 301.
- DANIEL, *testis* (Caça de la Selva i Llebrers), 303.
- DANIEL, cf. DANIEL.
- DANILA, *presbiter* (dóna una vinya a Fitor), 279.
- DANILO, cf. DANLA.
- DANIMIRUS (casat amb Ansiló; béns al palau Merlac), 91.
- DANIMIRUS, *levita*, 233.
- DANLA (dóna una part d'una vinya a Fitor), 279.
- DANLA, DANILO, *archipresbiter* (ven un alou a Caça de la Selva i Llebrers), 303. || DANLÀ, arxipreste de Girona.
- DANLA, *in vinea de* (Boadelles), 307.
- DANLO, *presbiter*, 279.
- Darnices, 486; – *in terminio de*, 486; – *ipso alau de in*, 486; – *Sancta Maria et Sanctus Petrus et Sanctus Iohannes et Sanctus Genesius qui sunt in*, 486; – *Sanctus Petrus apostoli, cuius basilica sita est in comitatu Bisuldunense, in villa que dicitur*, 486. || Darnius.
- Darnius (com. Alt Empordà), v. Darnices.
- Daró, el, riu del Baix Empordà; – Serra de, 335, 592. V. Adarone.
- Das (com. Baixa Cerdanya), v. Adaz.
- DATAN, DATHAM, DATHAN, 215, 239, 266, 276, 377, 403, 404, 422, 427, 442, 448, 455, 579, 595, 614, 622, vii. || DATAN, personatge bíblic.
- DATO, *homo bonus*, 171.
- DATO, *testis* (Vallabriga), 294.
- DAUDA (Vilamacolum), 144.
- DAUDADUS, *in terra de* (Pins), 132.
- DAVI, *testis* (Pins), 132.
- DAVID, *bonus homo*, 91.
- DAVID, *in terra* (Girona), 222.
- DAVID, sacerdot, escrivà, 226.
- DAVID, *testis* (Regelt), 190.
- DAVID, *testis* (Santa Eugènia de Ter), 524.
- DAVINO, cf. REIMUN DAVINO.
- DAVIT, *ipso maso qui fuit de*, 506.
- DAVIT, *qui fuit condam, in terra* (Castelló d'Empúries), 224.
- davitica, *maledicció*, 427, 442, 568, 579.
- DAYLANUS, *canonicus*, 274.
- debitos, *ipsos*, 435.
- decima, *decimae*, 65, 68, 73, 115, 116, 142, 183, 234, 239, 248, 255, 271, 272, 274, 279, 286, 291, 296, 301, 304, 312, 325, 326, 330, 345, 358, 364, 375, 377, 396, 421, 422, 434, 435, 436, 438, 441, 447, 448, 453, 477, 519, 523, 572, 584, 602, 604, 613, 614, 622, 623, 624, 629; – *episcopatus*, 189. Cf. *delmes*.
- decimum, 215, 225, 265, 275, 280, 438, 463, 542, 543, 546, 551, 552, 565, 569, 570, 571, 612, 623.
- Decollatos, 349; – *in locum que dicunt*, 349. || Degollats.
- dedicatio, 8, 116, 189, 279, 629; – *dies*, 272, 286, 291, 572; – *templi*, 291.
- Degollats (entre Caldes de Montbui i Sentmenat), v. Decollatos.
- DEIDONA, *uxor Cixili* (venen béns a Sucorranio), 184.
- DEILA, cf. DELA.
- DEILA, *levita*, 285, 287.
- DEILA, *levita*, 325.
- DEILA (fidel del comte Bernat), 531; – (oncle d'Albert clergue), 531; – (padrí de Bernat), 531; – *frater Mironis*, 531; – *frater Reimundi*, 531; – *presbiter*, 531; – *sacerdos*, 531.
- DEILA, *subdiaconus*, 240, 248.
- DELA, arxipreste, v. DANLÀ.
- DELA, DEILA, DAILA, 485; – *comes*, 52, 53, 63, 84, 87, 485; – *qui est condam, ienitor Virgiliae*, 255. || DELÀ, comte d'Empúries.
- DELÀ, comte d'Empúries, pare de Virgília i Ranló, 485, v. DELA.
- DELA, *frater Teuderici abbatis et Mironi presbiteri, amicus, fidelis et elemosinarius de Mironi comiti adque episcopi*, 453; – *fidelis Mironi comitis adque episcopi, clericus*, 453; – *levita*, 433; – *levita, testis*, 413, 448, 453.
- Delfia (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Alfianos.
- DELHERUS, *presbiter, testis*, 65.
- delmes, 489, 527, 630. V. *decima*.
- denarius, *dinarius*, 35, 129, 130, 140, 189, 195, 235, 240, 282, 284, 412, 572; – *grossus*, 584; – *Ausone aut Barcinone vel Gerunde*, 374; – *Tolosensis*, iii.
- DENTO, *bonus homo*, 335.
- DEODADUS (Vilamacolum), 144.
- DEODATUS, DEUDADUS, *condam abbas*, 91. || DEUDAT, abat de Sant Medir.
- DEODATUS, *presbiter, scriptor*, 229, 327.
- DEODATUS, *testis* (ciutat de Girona), 354.
- DEODIGNUS, *homo bonus*, 18.
- Deovota, *vilare nuncupante* (vers Cornellà del Terri), 325.
- Derga, *villa*, cf. Iserga.
- DESCOLIUS, *presbiter*, 127.
- Descripción del Real Monasterio de Sant Pedro de Roda, 277, 420, 483.
- DESIDERIA, *uxor Manulfi* (Vilamacolum), 144.
- DESIDERIUS (casat amb Bonafilla; eva-cua béns al palau Merlac), 91.
- DESIDERIUS (dóna béns vers Fontanet), 115.
- DESIDERIUS, *in vinea* (Arbúcies), 189.
- DESIDERIUS, *levita, scriptor*, 369, 388, 448.
- DESIDERIUS, *levita, testis*, 453.
- DESIDERIUS, *presbiter*, 127.
- DESIDERIUS, *presbiter, scriptor*, 485.
- DESPONT, PH., 495.
- DEUDAT, abat de Sant Cugat del Vallès, 114.
- DEUDAT, abat de Sant Medir i Sant Genís (més tard Santa Maria d'Ammer), 11. V. DEODATUS.
- DEUSDEDIT, *diachonus, scriptor*, 508.
- DEUSDEDIT, *episcopus Barcinonensis* (segle xi), 454.
- Deuxième catalogue des Archives de Montalegre, 533.
- Devesa, *ipsa* (in comitatu Ausone), 374.
- Devesa, *ipsa* (in comitatu Bisuldunense), 448.
- devesium, 613.
- DEVIC, C., 108.
- Devodas, *ipsas* (vers Arenys de Munt), 533.
- Devotas, *fontes de* (vers Sant Pere de Rodes), 421, 523.

- DÈXTER (Narbona), 13.
dexter, dextri, 12, 57, 93, 129, 130, 134, 135, 137, 161, 163, 175, 176, 184, 185, 190, 198, 199, 210, 222, 223, 224, 250, 259, 271, 282, 284, 287, 327, 348, 353, 379, 408, 412, 480, 492, 493, 494, 497, 498, 504, 538, 547, 560, 571, 580; – *altus*, 412.
diabolus, 276, 421, 454, 523, 531, 604; – *potestas*, 531.
 DIDACUS (Girona), 91.
 «*diezmos*», 244, v. *decima*.
 Digesturium de Lupis (vers Sant Quirze de Colera), 234, 367; – *in cacumine montis quem vocant*, 367.
 DIGO, *homo bonus*, 63.
 DIMERICUS (rep una tovallola), 435.
dinarius, cf. *denarius*.
 DINELDE, *uxor Wilielmi* (compreu una vinya a Valveralla), 480.
diöcesis (= *bisbats*), de Narbona, 621; – de Pallars, 138; – d'Urgell, 439. V. *diocesis*.
diocesis, 523. Cf. *diöcesis*.
 DIUCLETIANUS, DIUCLICIANUS, 555; – *imperator*, 628. || *DIOCLECIÀ*, emperador romà.
 DIONI, *villare*, 325. || Lió (mun. Banyoles).
disciplina, monastica, 433.
 DISCLUS (ven una terra i una vinya a Cervià de Ter), 327.
 DISCOLIUS, *petra quam, erexit*, 201.
disponsacio, 325.
 DIUCLICIANUS, cf. *DIOCLETIANUS*.
 DOAT, J. DE, 67, i, iv.
 DOCEFREDUS, DOCEFRED, DOTFRED, DOTFREDUS, DOTFRET, DOTFRETH, ETFRET (rebé béns a Llambilles), 574; – (ven béns a Llambilles), 617; – *filius Dadil* (venen una terra a Llambilles), 574; – *filius Dadil feminae* (venen quatre peces de terra a Llambilles), 546.
doctilocus, egregius 287 (cf. *BENEDICTUS*).
doctor, 407, 469; – *legis*, 457.
doctrina, duplici, 433.
 DODE, *testis* (Sant Sadurní de Rustià), 565.
 DODEGARIUS (rep una euga), 435.
 DODEMARES, *testis* (Montagut de Fluvià), 317.
 DODEMARUS, *habitat in uno manso* (Sallarsa), 359.
 DODERANDUS (Sant Segimon del Bosc), 218.
 DODIL, cf. *DADIL*.
 DODO (Vilamacolum), 144.
 DODO, *abbas*, 433, 567; – *abba coenobii Sancti Petri Campo Rotundo*, 512. || DODÓ, abat de Sant Pere de Besalú i, després, de Camprodón, 433.
 DODO, *monachus* (de Sant Pere de Rodés), 525.
 DODO, *presbiter, scriptor*, 227.
 DODO, *presbiter, auditor*, 506; – *sacerdos*, 506.
 DODO, *testis* (Parets d'Empordà), 560.
 DODO, *tutor vel elemosinarius de condam Nitardo*, ii.
 DODO, *vassus*, 63.
 DODOLFINI, *villare*, cf. *Todoilino, villare*.
 Dofines (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), Coll de les, v. *Dolfianensi*.
 DOLA, cf. *Casa Dola*.
 DOLFIANENSI, *ad collum*, 234. || *Dofines*.
 DOMARICUS (béns al palau Merlac), 91.
 DOMENCUS, *testis* (Santa Eulàlia), 140.
 DOMÈNECH, A., 83.
 DOMENICUS, cf. *DOMINICUS*.
 DOMENICUS (casat amb Riquilla; venen terres a Montilivi i Salt), 246; – *in terra de* (Montilivi), 246.
 DOMENICUS, *in terra* (Girona), 235.
 DOMENICUS, *presbiter, scriptor*, 535, 568.
 Domenio, Dominio, *in loco quem vocant*, 348; – *termines de*, 223, 280; – *villa que vocatur*, 353. || *Domeny* (mun. Girona, com. Gironès).
 DOMINICA, *testis* (Fontanet), 134.
dominicus, 1, 3, 7, 19, 20, 21, 506. Cf. *iudex, vassus*.
 DOMINICUS, DOMENICUS (casat amb Ansiberta; evacua béns al palau Merlac), 91.
 DOMINICUS (propietari a Terradelles), 18.
 DOMINICUS, *presbiter, testis*, 324.
 DOMINICUS, *testis* (Celrà), 549.
 DOMINICUS, *testis* (Empúries), 19.
 DOMINICUS, *testis* (Monells), 227.
 DOMINICUS, *testis* (Montilivi i Salt), 246.
 DOMINICUS, DOMENICUS, *tutor vel belemosinarius de condam Auria femina* (dóna béns a Montilivi i Girona), 228.
 Dominio, cf. *Domenio*.
dominium, 457.
 DOMNELLUS, *monachus Sancti Policarpi*, 52.
 DÒMNUL, abat de Sant Pere d'Albanyà, 23, v. *DONNULUS*.
 DOMNUS (Bàscara), 7.
 DOMNUS, *presbiter*, 527.
domus, pàssim; – *utensilia*, 531.
donacio, regalis, 434.
 DONADEUS, *auditor* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
 DONADUS (dóna una part d'una vinya a Baussitges), 271.
 DONADUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
 DONADUS, *testis, item* (Vilamacolum), 143.
 DONATUS (Vilamacolum), 143.
 DONATUS, *iudex dominicus*, 1, 7.
 DONATUS, *sacerdos*, 19, 21.
 DONATUS, *testis* (Empúries), 19.
 DONELLA, DONNELLA, *femina* (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
 DONNULUS, *abba monasterii Sancti Petri*, 10. || *DÒMNUL*.
 DORAZDERIUS (Bàscara), 7.
 DORCA, F., 7, 65, 66, 84.
dos, 272, 274, 291, 572, 584.
 Dosquers (mun. Maià de Montcal, com. Garrotxa), 394, 441.
dotalia, in ipsa scriptura, 453.
 DOTARIUS, *sacerdos*, 172.
 DOTFRED, DOTFREDUS, DOTFRET, DOTFRETH, cf. *DOCEFREDUS*.
drapus, 374, 435, 453, 531.
 DRASOVALDUS, *bonus homo, laicus*, 288.
 Dremone, *caput de* (vers Colera, a la costa), 234.
duces, 469, cf. *ducs*.
 DUCHESNE, A., 495.
ducs, v. *GAUSFRED, HUG*.
ductus, 91, 304, 339; – *aquarum*, 289, 304, 336; – *aquis aquarum*, 579; –

- aquis aquarumve*, 275, 438; – *via-rum*, 365.
- DUDULIM, *villare*, cf. Todolino, *villare*.
- DULCIDIUS, *testis* (Morranyà), 243.
- DUNIELMA, *femina* (Ullà), 104.
- DUOCERELLA, *ebrea*, in casa de (ciutat de Girona), 354.
- DURABILE, in terra de (Montilivi), 246.
- DURABILE, terra de (Arbúcies), 189; – *vinea de* (Arbúcies), 189.
- DURABILES, DURABILE (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- DURABILES, *ipsa media casa qui est in Fornellos, ubi, habitat* (Sant Vicenç de Besalú), 624.
- DURABILES, *tutor vel helemosinarius de condam Auria femina* (dóna béns a Montilivi i Girona), 228.
- DURABILES, DURAVILES, DURAVILE, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- DURAN, ardiaca i arxipreste de Girona, v. DURANDUS.
- DURAN, monjo (de Ripoll), 458.
- «DURAND» (cedeix terres a Girona), 270.
- DURAND, U., 83, 108.
- DURANDUS (dóna una terra a Castelló), 279; – (Fitor), 279.
- DURANDUS (Fontcoberta), 183.
- DURANDUS (ven una casa i béns a Bestracà), 350.
- DURANDUS (ven una terra a Castelló d'Empúries), 224.
- DURANDUS, *abbas*, 142.
- DURANDUS, *archilevita*, 113; – *archipresbiter*, 127. || DURAN, ardiaca i arxipreste de Girona.
- DURANDUS, *bonus homo*, 335.
- DURANDUS, *filius Emelii et Quixilo* (edifiquen una església al Coll), 572.
- DURANDUS, *habitavit (in ipso manso de Puio)*, 453.
- DURANDUS, in terra (Sobre-roca), 498.
- DURANDUS, *ipsa parada de*, 420, 421, 523.
- DURANDUS, *ipsos VI campos quod tenet* (Castellfolit de la Roca), 324.
- DURANDUS, *iudex*, 143.
- DURANDUS, *laicus* (Besalú), 461; – *nepos Wigone* (tenia un alou a Sanctus Acisclus), 486; – *testis, elemosinarius de quodam clerico nomine Wigone* (dóna béns als comtats d'Empúries, Besalú, Peralada i Vallespir), 486.
- DURANDUS, *levita defunctus*, 628.
- DURANDUS, *levita, testis*, 381.
- DURANDUS, *monachus* (de Camprodon), 351.
- DURANDUS, *monachus, item* (de Camprodon), 351.
- DURANDUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 433, 567, 602.
- DURANDUS, *monachus, item* (de Sant Pere de Besalú), 567.
- DURANDUS, *monachus, qui et mandatarium abbatis Seniofredi monasterii Sancti Laurentii de Bagazano*, 512.
- DURANDUS, *nepos Bernardi* (donà un alou a les Teixonerres), 486.
- DURANDUS, *presbiter* (Girona), 127.
- DURANDUS, *presbiter, item* (Girona), 127.
- DURANDUS, *presbiter* (Empúries), 335; – *presbiter, testis*, 335.
- DURANDUS, *presbiter, item* (Empúries), 335.
- DURANDUS, *presbiter, scriptor* (Sant Joan de les Abadesses), 337, v, vi; – *presbiter, testis* (Sant Joan de les Abadesses), 332, 358, 359, 360.
- DURANDUS, *presbiter, scriptor* (Madremanya), 551.
- DURANDUS, *sacerdos*, i.
- DURANDUS, *subdiaconus, testis*, 459.
- DURANDUS, *testis* (Besalú), 461.
- DURANDUS, *testis* (Domeny), 280.
- DURANDUS, *testis* (Girona), 354.
- DURANDUS, *testis* (les Preses), 336.
- DURANDUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- DURANDUS de Bevita, *quondam* (tenia un alou), 453.
- DURANDUS de Torrezella (Vilamacolum), 144.
- DURANDUS de Torrezella, *alius(?)* (Vilamacolum), 144.
- DURANDUS GELA, *testis* (Sant Ferriol), 394.
- DURAVILES, *testis* (Serralta), 250.
- DURAVILES, DURAVILE, cf. DURABILES.
- DURAVOLUS (casat amb Mirida; donen béns a Castelló d'Empúries), 322.
- DURSACUS, *bonus homo* (Girona), 435.
- DURSACUS, *maritus Gerbergae* (Olivars), 508.
- DUVIANUS, in terra (Canellas), 210.
- dux, 441, 524, 604 (cf. Hugo); – *Francorum*, 562, 591 (cf. Hugo). Cf. ducs.

E

- EBDOSINDUS, cf. ILDESINDUS.
- EBO, *testis* (Vilamacolum), 143.
- EBOLI, 72.
- EBRARIUS, cf. EBRIARIUS.
- ebrea, 354 (cf. DUOCERELLA).
- EBRIARIUS, AEBRIARIUS, EBRARIUS, *canonicus*, 274; – *presbiter, scriptor*, 279, 291, 325, 326; – *presbyter*, 274, 287; – *scriptor*, 272.
- ecclesia, pàssim; – *eremitana*, 420; – *membrana*, 613; – *parochialis*, 613; – *parvula*, 422; – *Romana*, 438, 613.
- ecclesiastica regula, 183.
- ecclesiasticus ordo, 453.
- ecclesiola, 613.
- EDEGISIUS, *testis* (Castelló d'Empúries), 322.
- EDELRIUS, *presbiter*, 84.
- edificium, 613.
- EDO, *testis*, 531.
- Eduorum, *episcopus*, 44 (cf. ADALGERIUS). || Autun.
- effusio sanguinis, 365.
- EGELDRIGUS (dóna una part d'una terra a Baussitges), 271.
- EGFREDUS, *subdiaconus, scriptor*, 312.
- EGIGA (almoier del difunt Sendred; donà cases a Arenys de Munt), 533.
- EGIGA, *scriptor*, 184.
- EGIGA, *testis* (el Cavalló), 553.
- EGIGA, *testis* (Pins), 132.
- EGIHU, *scriptor*, 143.
- EGIKA, *presbyter et monachus, scriptor*, 274.
- EGILA, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
- EGINA, *ipsum campum et ipsas vineas qui fuerunt de* (Besalú), 453.
- EGIVIALDUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- EGOFREDUS, *testis* (Serralta), 250.
- egua, cf. equa.

- EGUIBRANDUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
- Eguils, *in loco que dicunt (in comitatu Cerdaniense)*, 453. || Guils de Cerdanya.
- EICHO, EICO (rebé un mas a les Preses), 622; – *ipso manso de* (les Preses), 622, 624.
- EICO, *in terra de* (Llambilles), 546.
- EIGA (rep una camisa), 612.
- EIGA, *femina, in terra de* (Salt), 423.
- EIGO (ven béns a Pins), 132.
- EIGOFREDUS, *levita, testis*, 224.
- EIKARDUS, IKARDUS, *presbiter* (fill de Balasc i de Vera; venen dos molins a Camprodon), 257.
- EILO (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
- EILO (monja de Sant Joan de les Abadesses), *item*, 359, 360.
- EILO, *femina* (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- EILO, *uxor Adalberti* (béns a Masarac i a les Olives), 428.
- EILO, *uxor Segerandi* (venen un alou a Vallcanera i una vinya a Santa Coloma de Farners), 371.
- EIMERIC, abat de Santa Maria d'Aimer, v. EIMERICUS.
- EIMERIC, abat de Santa Maria d'Arles, v. AIMERICUS.
- EIMERIC, arquebisbe de Narbona, 214, 405. V. AIMERICUS.
- EIMERICUS, AIMERICUS, EIMERIGUS, *abba et sacer*, 288; – *abbas*, 295; – *abbas monasterii quod est situs supre fluvium Ameira et in honore sanctae Mariae*, 287; – *vir fretus*, 287. || EIMERIC, abat d'Amer.
- EIMERICUS, *in vinea de* (a la vall de Mieres), 432.
- EIMERIG (compra una terra a Castelló d'Empúries), 224.
- EIMERIGUS, cf. EIMERICUS.
- EIMERIGUS (dóna un camp a Baussitges), 271
- eminada*, cf. *eminada*.
- EIMO, *aba*, cf. EMMO.
- Eina, riu dit ara de Saldes, v. Esna.
- EINARDUS, *presbiter, scriptor*, 294.
- EINOLIUS, *homo bonus*, 86.
- EIPERIUS, *levita, testis*, 307.
- Eira Mala, 443. || Ermada.
- Eixalada, v. Sant Andreu d'Eixalada.
- EJÓ (casada amb Esperandéu; permuten un alou al comtat de Barcelona per un altre a Tona), 610.
- EJULF, canonge de la catedral de Narbona (els seus marmessors donen alous a Narbona), 465.
- ELANTIVS (*Purtos*), 53.
- ELAREDUS (evacua una vinya a Ullà), 104; – [*bonus*] *homo* (Ullà), 113.
- ELAREDUS, *saio*, 113.
- ELARO, *testis* (Vilamacolum), 143.
- ELDAECUS, *presbiter*, 127.
- ELDASECUS, *presbiter, scriptor*, 134.
- ELDEBERTUS, *testis* (Mollet), 278.
- ELDEBONUS (casat amb Savacella; béns a Bàscara), 81.
- ELDEBONUS, *levita, scriptor*, 216.
- ELDEBONUS, *presbyter*, 274.
- ELDECINDUS (Castelló d'Empúries), 52.
- ELDEFREDUS, cf. HELDEFREDUS.
- ELDEFREDUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- ELDEFREDUS (Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.
- ELDEFREDUS (Vilamacolum), *item*, 144.
- ELDEFREDUS, *bonus homo*, 91.
- ELDEFREDUS, *bonus homo*, 295.
- ELDEFREDUS, *condam* (dóna dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- ELDEFREDUS, *presbiter* (edifica i dota les esglésies de Sant Pere i Sant Feliu a Fontcoberta), 183.
- ELDEFREDUS, *presbiter, scriptor*, 116; – *sacerdos*, 113.
- ELDEFREDUS, *sacerdos, scriptor*, 470.
- ELDEFREDUS, *testis* (Girona), 435.
- ELDEFREDUS, *testis* (les Preses), 413.
- ELDEFREDUS, *tutor*, 311; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldegodi*, 311.
- ELDEGODIS, *testis*, 311.
- ELDEGODIUS, *canonicus* (de Girona), 142.
- ELDEGODUS (*Purtos*), 53.
- ELDEGODUS, ELDEGUDUS, *pro anima condam*, 311; – *condam* (fill d'Esmerat; alou a Mata Granoiriaria, Pins i Vulpellac), 311; – *in terra de* (Pins), 132; – *in terra de* (Vulpellac), 115.
- ELDEGODUS, *tutor vel elemosinarius de condam Eldefredi* (dóna dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- ELDEGOTUS (compra una vinya a Llofriu), 357.
- ELDEGUANDA (Besalú), 567.
- ELDEGUDUS, cf. ELDEGODUS.
- ELDEMARE (Besalú), 485; – *laicus* (Besalú), 461.
- ELDEMARE, ELDEMARES, *saio*, 461, 485.
- ELDEMARES, cf. ELDEMARE.
- ELDEMARES, *filius Gerosolimae* (germà de Sunifred vescomte, Odó levida i Sesmon), 543.
- ELDEMARES, *testis* (les Preses), 413.
- ELDEMIRUS, *presbiter, testis*, 200.
- ELDENARDUS, *sacerdos*, 80, 84.
- ELDENARIUS, *alodium de*, 244.
- ELDENON, *bozador, ipso maso qui fuit de* (Besalú), 453.
- ELDEREDUS, *in vinea de* (Canelles), 229; – «terras de» (Canelles), 226; – *testis* (Canelles), 229.
- ELDEREDUS, *presbiter*, 127.
- ELDERICUS (alou a *ipsa Devesa*), 374; – *frater Argemiri*, 374.
- ELDERICUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- ELDERICUS (germà d'Alier; permuten dues peces de terra a Mollet), 198.
- ELDERICUS, *bonus homo*, 91.
- ELDERICUS, *genitor Segarii et Amelii et Aefredi*, 272.
- ELDERICUS, *levita*, 274.
- ELDERICUS, *monachus*, 433.
- ELDERICUS, *presbiter* (Girona), 127.
- ELDERICUS, *presbiter* (Besalú), 485, 567.
- ELDERUS, *testis* (Vulpellac), 231.
- ELDESINDUS, cf. HILDESINDUS.
- ELDESINDUS, ELDECINDUS (Castelló d'Empúries), 52; – *presbiter, testis*, 65.
- ELDESINDUS (Ullà), 104.
- ELDESINDUS, *bonus homo*, 91.
- ELDESINDUS, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
- ELDESINDUS, *testis* (Hortmoier), 249.
- ELDEVARA, *femina* (ven una terra erma a Regelt), 190.
- ELDEVIGUS, *testis* (Tudela), 74.

- ELDFREDUS, ELDREDUS *sacerdos, elemosinarius vel advocatus de condam Endicone* (dóna béns a Sureda i a Esclet), 217; – *presbiter, tutor*, 217.
- ELDIARDES, *uxor Orioli* (Besalú), 567.
- ELDOARDUS, *saio*, 218.
- ELDOFREDUS, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
- ELDOGIUS, *sacerdos*, 63.
- ELDOINUS, *vassus*, 63.
- ELDOVADUS (dóna una part d'un camp a la Molera), 330.
- ELDOVINUS (Camprodon), 116.
- ELDOVINUS (tenia un mas a *ipsos Vilares*), 453.
- ELDOVINUS, *testis* (Celrà), 284.
- ELDRED (ven béns al Maresme), 520.
- ELDREDUS, cf. ELDFREDUS.
- ELDREGODO, *condam* (muller de Radulf), 294.
- ELDRIC (permuta unes vinyes a Palau-solità i Plegamans per una altra terra), 590.
- ELDRICUS, *testis* (Scamposa), 369.
- ELDUISUS, *monachus*, 602.
- ELDUVIGIUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- electio*, 287, 351; – *sine plebi et populi*, 407.
- elemosina*, cf. *elemosina*.
- elemosinarius, elemosynarius*, cf. *elemosinarius*.
- elemosina, eleemosina, eleemosyna, belemosina*, 239, 288, 312, 329, 336, 349, 374, 381, 428, 432, 435, 436, 438, 442, 451, 453, 518, 531, 541, 549; – *de condam Guidenelle*, 521; – *de condam Richildis vicecomitissa*, 349; – *de condam Sendreto*, 533; – *de homo nomine Wilmundo*, 506; – *de quodam clerico nomine Wigone*, 486; – *extinguit peccatum*, 312; – *pauperum*, 199, 304. Cf. *almoia*.
- elemosinarius, elemosinarius, elemosynarius, elemosinarius, belemosinarius*, 168, 200, 217, 228, 311, 329, 330, 349, 374, 375, 377, 403, 404, 430, 435, 442, 448, 449, 453, 486, 487, 501, 506, 508, 518, 519, 521, 531, 541, 549, 568, 579, 592, 595, 620, 624.
- elemosyna*, cf. *elemosina*.
- Elenensis, cf. Elnensis.
- ELESANIA, *femina* (Vilamacolum), 144.
- ELESIA, *uxor Argelani* (compreu béns a Palau de Felmir), 103.
- ELIACIE, HELIAS, *condam episcopus*, 84; – *episcopus*, 31, 91. || ELIES, bisbe de Girona.
- ELIANO, *ad ipsam paradam quam vocant de*, 234.
- ELIAS (casat amb Sunifreda; evacua béns al palau Merlac), 91.
- ELIAS (Ullà), 63, 64.
- ELIAS, *abbas*, 68. || ELIES, abat de Banyoles.
- ELIAS, *presbiter, scriptor*, 129.
- ELIAS, *presbiter, testis*, 312.
- ELIAS, *testis* (Caça de la Selva i Llebriers), 303.
- ELIENARDUS, ALIENARDUS, *condam, vir Richardis*, 336; – *condam* (ordena donar un alou a les Preses), 200.
- ELIES, abat de Banyoles, 28, v. ELIAS.
- ELIES, bisbe de Girona, v. ELIACIE.
- elemosinarius*, cf. *elemosinarius*.
- Elins (mun. Montferrer i Castellbò, com. Alt Urgell), monestir de Santa Cecília d', 374.
- ELIREDUS, *presbiter, scriptor*, 113.
- Elizeta, *ipsa* (límit del bisbat de Vic), 443.
- ELLA (casat amb Leubilla; ven una terra a Salt), 12.
- ELLEBONSUS, ELLEBOSUS, *presbiter*, 271; – *presbiter, in ipsa mansione de* (Baussitges), 271; – *presbiter* (dóna béns a Baussitges), 271.
- ELLEFREDUS, *frater Iohannis iudicis et Ennegone* (reben un alou a Lloret, prop de Sadernes), 453.
- ELLEMANDUS, *presbiter* (dóna béns a Baussitges), 271.
- ELLESINDUS, *filius Theudemirae* (germà d'Undilà i Gotmar), 274.
- ELLÓ, *devota* (dóna béns al Rosselló, Vallespir i Empúries), 418.
- ELLO, *uxor Gaudilani* (compreu béns a Salt), 35.
- ELLOFREDUS (dóna béns a Baussitges), 271.
- ELLOVARA (tenia un alou a Maià de Montcal), 448.
- ELMERAD, bisbe d'Elna (germà del comte Gausbert I), 153.
- ELMERAD, comte palatí, 26.
- ELMERAD, prevere (dóna béns a la Serra i al Quer), 437.
- ELMERADUS, *testis* (Tossa), 377.
- Elna (com. Rosselló), bisbat d', 318; – bisbe d', 59, 108, 153, 204, 256, 271, 418, 421, 424, 483, 621 (v. BERENGUER, ELMERAD, GUADALL, HILDESIND, ODESIND, RICULF, SUNYER); – església de Santa Eulàlia d', 153, 527; – seu de Santa Eulàlia d', 347; – suburbi d', 251, 258, 263bis; – terme d', 316, 331. V. Elnensis.
- Elnensis, Elenensis, *comitatus*, 446; – *episcopus*, 271, 441, 508 (cf. BERENGARIUS, HILDESINDUS, SUNIARIUS); – *domus Sanctae Eulaliae sedis*, 349, 519; – *in territorio*, 168; – *Sancta Eulalia*, 506; – *Sancta Eulalia sedes*, 374. || Elna.
- ELNUS (amb la seva muller compren una terra erma a Regelt), 190.
- ELNUS, *testis* (Salt), 161.
- ELO, *femina* (evacua un alou a Juïgues), 485.
- ELO, *fília Winnidildes*, 201.
- ELO, *in terra de* (Budiga), 546.
- Elora, *villa, que vocant Mosulio*, 312. Cf. Mosulio.
- Elperic, Elpericus, *villa*, 293, 335. || Vilopriu.
- Elperico, cf. Puio Elperico.
- Elpericus, cf. Elperic.
- ELPERICUS, *testis* (Flaçà i Mollet), 199.
- ELPRICUS (dóna béns a Canelles), 229.
- ELSIA, *in vinea* (Valveralla), 480.
- ELUDALES (Fitor), 279.
- ELVIRUS, *sacer, exarator*, 304.
- elzeda, ipsa*, 324.
- elzina, ipsa*, 199.
- EM, EMO (rebé béns a Llambilles), 570; – *femina*, 570; – *uxor Serdivini* (venen una vinya a Llambilles), 570.
- EM, *quadam femine nomine* (vengué la villa del Torn), 441.
- EMA, *testis* (Hortmoier), 249.
- EMBOLATUS, *testis* (vall d'Aro), 173.

- EMBREMARES, *presbiter, testis*, 332, 358, 359, 360, vi.
- EMEDIRA (casada amb Sunifred; venen una vinya), 320.
- EMEDIRUS, *testis* (vall de Camprodon i Vidrà), 358, 359, 360.
- EMELIUS, AMELIUS, *domnus* (casat amb Quixol; edifiquen una església al Coll), 572; – *vir Quixilo*, 572.
- EMENA, *uxor Wadamiri* (venen béns a Vulpellac), 136.
- EMENUS, *testis* (les Preses), 413.
- EMERICUS, *in alode de (Medianos)*, 448.
- EMERICUS, *testis* (Fontanet), 134.
- EMERUDS, comtessa, esposa de Borrell II de Barcelona-Girona, 515, 544. V. EMERUZH.
- EMERUZH, *comitissa*, 542; – *comitissa, coniux Borrelli comitis*, 542. || EMERUDS.
- EMIL, EMILA (dóna una vinya a Fitor), 279; – (Fitor), 279.
- EMILIA, *femina, terra de* (Fontanet), 176.
- EMILIANA, *femina, in vinea de* (Bàscara), 82.
- Emiliani, *villare*, cf. Miliani.
- emina, imina*, 460, 531.
- eminada, eiminada*, 271.
- EMINI, arquebisbe de Besançon, 148.
- EMITERIUS (donà un mas a Guixà), 448.
- EMMA, abadessa de Sant Joan de Ripoll o de les Abadesses, 98, 119, 120; – abadessa (germana del comte Miró; marmessora del comte Miró), 196; – filla de Guifré I i de Guinedella, 58. V. EMMO.
- EMMA, reina de França, casada amb Lotari I, 483.
- EMMO, EIMO, EMMONA, EMMONE, HEMMO, *aba*, 233; – *abbatissa* (adquireix béns), 126, 133, 141, 146, 149, 159, 160, 166, 169, 187, 197, 201, 205, 207, 221; – *abbatissa, domina* (adquireix béns), 156, 157, 167, 170, 208; – *domna, abbatissa* (adquireix béns), 257. || EMMA.
- EMO, cf. EM.
- EMO, *condam, femina* (béns a Torn), 448, 453.
- EMO, *coniux Teudemundi* (mare d'Amalric; el Bac), 584.
- EMO, *femina* (filla de Sesgut; ven béns a Llagostera), 162.
- emperadors*, 32, v. CARLES I, CARLES II, CARLES III, DIOCLECIÀ, LAMBERT, LLUÍS II, LLUÍS IV, MAXIMIÀ, OTÓ II.
- Empordà, l', regió natural, 53, 62, 238, 608.
- Empurias, Emporitanensis, Empuritanensis, Importitanensis, Impurias, Impuriensis, Impuritanensis, Inpurias, Inpurinensis, Inpuritanensis, 15, 19, 20, 84; – *civitas*, 15, 19, 20, 143, 144, 335, 519; – *comes*, 271 (cf. GAUSFREDUS); – *comitatus*, 15, 19, 20, 21, 70, 86, 104, 131, 136, 144, 231, 240, 248, 267, 306, 311, 335, 421, 434, 449, 480, 481, 484, 486, 492, 493, 494, 519, 523, 543, 547, 562, 591, 592; – *domus Sancti Petri que est fundatus in, civitate*, 519; – *in termino*, 171; – *ipsa strada qui pergit a castro Bisulduno vel, civitate*, 560; – *pagus*, 73, 293; – *territorium*, 53, 63, 80, 81, 113, 132, 140, 143; – *vicecomes*, 391 (cf. ADALBERTUS). || Empúries.
- Empúries (mun. l'Escala, com. Alt Empordà), 3, 6, 19, 20, 21, 22, 26, 142, 143, 144, 168, 224, 225, 234, 255, 289, 335, 551; – bisbat d', 87; – bisbe d', 69, 90 (v. ERMEMIR); – comtat d', 58, 62, 100, 306, 324, 363, 368, 383, 418, 461, 526, 538, 544, 559; – comte d', 2, 13, 26, 27, 36, 43, 91, 153, 260, 261, 302, 306, 341, 363, 420, 421, 527 (v. ALARIC, BENCIO I, ERMENGUER, GAUSFRED, GAUSBERT I, PONÇ HUG, SUNYER I, SUNYER II); – comtessa d', 43, 527, 528 (v. GUILLA, ROTRUDA); – monestir de Sant Martí d', 519; – *pagus d'*, 14, 33; – *territori d'*, 46. V. Empurias.
- Empuritanensis, cf. Empurias.
- enapum de argento*, 531.
- ENBOLATUS (Sant Julià del Mont), 105.
- ENDALECUS, *bonus homo*, 171.
- ENDALECUS, *monachus*, 433.
- ENDALECUS, *presbiter, testis*, 413.
- ENDALECUS, *sacerdos*, 486.
- ENDALECUS, *testis* (Canelles), 210.
- ENDALEICUS, *levita, scriptor*, 218. || ENNALEC.
- ENDEGO, *testis* (Mollet), 278.
- ENDICO, *condam* (béns a Sureda i a Esclet), 217.
- ENDROVENDUS, *in terra* (Fontcoberta), 183; – *in vinea* (Fontcoberta), 183.
- ENEAS, *presbiter, testis*, 65.
- ENEBO (dóna una part d'una terra a Baussitges), 271.
- ENECUS, *clericus, testis*, 411.
- ENEGO, cf. ENNEGO.
- ENEGO (Santa Coloma), 291.
- ENEGO, *bonus homo*, 172.
- ENEGO, *bonus homo, laicus, item*, 288.
- ENEGO, *praesbiter*, 420.
- ENEGO, *presbiter*, 172.
- ENEGO, *testis* (Cornellà del Terri), 501.
- ENEGO, *testis* (Fontanet), 176.
- ENEGO, *testis* (Hortmoier), 249.
- ENEGO, *testis* (Sant Pere de Montagut de Fluvià), 365.
- ENEGO, *testis* (Sant Sadurní de Noya), 565.
- ENGELBERTUS, *testis* (Fontanet), 176.
- ENGILBERTUS (Sant Martí de Calonge), 265.
- ENGO, cf. ENNEGO.
- ENGOBERTUS, *bonus homo*, 91.
- ENGOMARE (ven peces de terra *in costa de Lacione*), 452.
- ENGOMIRUS, *in terra* (Morranyà), 243.
- ENGONÇA (ven una terra a Aiguallonga), 575.
- Engordans, v. Gordans.
- ENNALEC, *levita*, 173, v. ENDALEICUS.
- ENNALEGO (compra tres parts d'un molí a la vall de Llanars), 369.
- ENNICO (Sant Julià del Mont), 105.
- ENNEGO (Besalú), 485; – *laicus* (Besalú), 461.
- ENNEGO (Castelló d'Empúries), 52.
- ENNEGÓ (compra una terra a Sanarús), 373.
- ENNEGO (dóna béns a Santa Coloma de Farners), 291; – (pare de Giscalfred; reedifiquen l'església

- de Santa Coloma de Farners), 291.
- ENNEGÓ (dóna diversos béns i drets a Sant Cristòfol de les Planes d'Hostoles), 630.
- ENNEGÓ (Girona), 127.
- ENNEGÓ (rep un alou a Vulpellac), 526.
- ENNEGÓ, 374; – (Sant Pere de Camprodon), 375; – *que alio nomine vocant Falcucio, elemosinarius quondam Seniofredi comitis* (dóna béns al comtat de Besalú i al Conflent), 375; – *que alio nomine vocant Falcucio, fidele, advocatus, tutor vel elemosynarius Seniofredi comitis*, 374.
- ENNEGÓ, anomenat Bonfill (fa permutes al comtat de Barcelona), 596, 597, 603.
- ENNEGÓ, *archidiaconus, archilevita* (dóna béns al costat dels murs de Girona), 222; – *archilevita*, 183, 199, 233, 234, 248; – *archilevita, elemosinarius*, 403, 404; – *archilevita, elemosinarius de quondam Aboni levita*, 404, 404; – *archilevita, in terra* (Girona), 270; – *archilevita, testis*, 240; – *archilevita, tutor et elemosinarius de condam Aboni levita*, 403; – *levita*, 199. || ENNEGÓ, ardiaca de Girona.
- ENNEGÓ, *bonus homo*, 295; – *bonus homo, laicus*, 288.
- ENNEGÓ, *canonicus* (de Girona), 142.
- ENNEGÓ, *filius Liciae* (rep un molí a Parets d'Empordà), 329.
- ENNEGÓ, *frater Iohannis iudicis et Ellefredi* (reben un alou a Lloret, prop de Sadernes), 453.
- ENNEGÓ, *in terra de (ad ipsos Uliolos)*, 168.
- ENNEGÓ, *in terra de* (Vilademany), 280.
- ENNEGÓ, *in terras hermas que fuerunt de* (Horta), 463.
- ENNEGÓ, *ipso maso quod, tenet* (Dar-nius), 486.
- ENNEGÓ, ENEGO, *iudex*, 52, 84, 143.
- ENNEGÓ, *laicus, levita*, 274.
- ENNEGÓ, *levita, in terra* (Salt), 246.
- ENNEGÓ, *presbiter, in terra de* (Vilademany), 280.
- ENNEGÓ, *presbiter, scriptor*, 493, 519.
- ENNEGÓ, *presbiter, testis*, 199.
- ENNEGÓ, *presbyter*, 291.
- ENNEGÓ, *subdiaconus, testis*, 335.
- ENNEGÓ, *testis* (Besalú), 324.
- ENNEGÓ, *testis, item* (Besalú), 324.
- ENNEGÓ, *testis (in Campo Longo)*, 400.
- ENNEGÓ, *testis* (vall de Camprodon i Vidrà), 358, 359, 360, vi.
- ENNEGÓ, vescomte de Besalú (compra terres a Besalú), 154, 281, 378; – Bosó, vescomte, anomenat (alous al comtat de Besalú), 334. V. ENNEGÓ.
- ENNEGÓ, vescomte de Girona, v. ENNEGÓ.
- ENNEGÓ, vescomte d'Empúries (procurador del comte Gausfred d'Empúries), 363, v. ENNEGÓ.
- ENNEGÓ, ENEGO, ENGO, *vicecomes*, 270, 295 (membre del tribunal del comte Borrell II de Barcelona-Girona); – *vicecomes, in terra Savegildo quem tenet* (Flaçà), 199; – *vicecomes, ipso maso qui fuit de* (Palafrugell), 518; – *vicescomes* (dóna béns a Quinciana, vers Fitor), 279. || ENNEGÓ, vescomte de Girona.
- ENNEGÓ, *vicecomes* (membre del tribunal del comte Gausfred d'Empúries), 335. || ENNEGÓ, vescomte d'Empúries.
- ENNEGÓ, ENEGO, *vicecomes*, 171, 172 (membre del tribunal del comte Miró de Besalú); – *vicecomes* (membre del tribunal del comte Guifré de Besalú), 288; – *vicecomes, alodem qui mihi advenit de* (Vilant i Coquells), 374; – *vicecomes, in terris de* (Fontcoberta), 183. || ENNEGÓ, vescomte de Besalú.
- ENNOVIUS (comtat de Peralada), 420.
- ENVOLAT, fidel del rei Odó, germà de Guifré i Sindilà (béns al comtat de Besalú), 72.
- EPALZA, M. de, 83, 90.
- episcopatus*, cf. *episcopatus*.
- episcopalis, auctoritas*, 189; – *censura*, 272, 291; – *condamina, que est in Bas*, 622; – *infula*, 127; – *iussio*, 349; – *iuxta cellarium atque cenaculum*, 556; – *regimen*, 329; – *solarium*, 556; – *Terraconensis aeclesia, olim sedes*, 406.
- episcopatus, episcopatus*, 15, 20, 21; – *decimae*, 189; – *Gerundensis*, 20. Cf. *bisbats*.
- episcopus*, pàssim; – *Agatensis*, 454 (cf. STEPHANUS); – *Agustudinensis*, 407; – *Attensis*, 454 (cf. STEPHANUS); – *Ausonensis*, 358, 359, 360 (cf. ATO); – *Barchinonensis*, 59, 127, 142, 241, 266, 377 (cf. FRU-DUINUS, PETRUS, TEUDORICUS, WILARA); – *Biterrensis, Bitterrensis*, 67, 129bis (cf. AILBERTUS, REGINARDUS); – *Carcassensis*, 129bis (cf. GIMERA); – *catholicus*, 455; – *Caveliensis*, 129bis (cf. REGINARDUS); – *Eduorum*, 44 (cf. ADALGERIUS); – *Elenensis*, 271, 374, 441, 508 (cf. BERENGARIUS, HILDESINDUS, SUNIARIUS); – *Foroiulensis*, 129bis (cf. BENEDICTUS); – *Gerunde, Gerundensis*, 8, 18, 19, 20, 21, 44, 45, 47, 52, 53, 56, 63, 66, 67, 68, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 104, 113, 115, 116, 142, 171, 172, 176, 179, 183, 189, 217, 234, 240, 241, 248, 271, 272, 274, 276, 279, 280, 285, 286, 287, 288, 325, 326, 330, 351, 391, 396, 441, 447, 448, 453, 455, 485, 495, 498, 508, 554, 560, 572, 584, 629 (cf. ARNULFUS, BERNARDUS, GONDEMARUS, GOTMAR, GOTMARUS, GUALARICUS, GUIGO, MIRO, ODO, SERVUSDEI, SONIEFREDUS, TEUTHARIUS, WIMAR); – *Lutovensis*, 129bis (cf. AUDGERIUS); – *Matisconensis*, 44 (cf. LAMBERTUS); – *Narbonensis*, 7, 127, 129bis, 441 (cf. ARNOSTUS, GUIFREDUS, NIFRIDUS); – *Nemausensis*, 129bis (cf. UGBERTUS); – *Rotensis*, 454 (cf. BORRELLUS); – *Salernitane*, 455; – *sanctus*, 287 (cf. BASILIUS); – *servorum Dei*, 604 (cf. GREGORIUS); – *servus servorum Dei*, 83, 90, 406, 407, 421, 454, 455, 469, 523 (cf. BENEDICTUS, FORMOSUS, IOHANNES, ROMANUS); – *Urgellensis, Urgellitanae*, 129bis, 441 (cf. GUILLELMUS, NANTIGISUS); – *Uzticensis*, 129bis (cf. AMELIUS). Cf. *bisbes*.

- epistola, epistolae*, 52, 461, 469; – *Pauli*, 115.
 Eptiniacus, cf. Abtiniacus.
equa, egua, 342, 374, 435, 486, 506, 519, 531.
Equa Morta, ipso exarco subtus (vers Ribelles), 272.
era, ipsa, 432.
 Eral (pare de Guifré), 487.
erba, 292.
Ereta, ipsa serra in ipsa (vers Olive-da), 296.
 ERIBERTUS (dóna béns *ad ipso Godre-gilde*), 291.
 ERIBERTUS (Segúries), 602; – *presbi-ter*, 602; – *sacerdos* (cedeix béns a Segúries), 602.
 ERIBERTUS, *testis*, v, vi.
 Eridio, cf. Valle Eridio.
 ERIFONS, bisbe de Carpentràs, 153.
 ERIPIO (*Purtos*), 53.
 ERIVONSUS, *testis* (ciutat de Girona), 354.
 ERLÍ, comte de Besiers, 2.
 Ermada, coma (massís de Mogrony), v. Eira Mala.
 ERMARIUS (Girona), 91.
 Ermedàs (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Herme-danos.
 ERMEGARD, *uxor Raimundi* (compre-n una vinya a Monells), 227.
 ERMEGEL, *testis* (Llambilles), 546.
 ERMEGELDES, *testis* (Corts), 408.
 ERMGELLUS (dóna un camp vers Baussitges), 271.
 ERMGILDE, *iudex*, 172.
 ERMGILDE (dóna una part d'una ter-ra a Bianya), 330.
 ERMGILDE (Vilamacolum), 144.
 ERMGILDES, *testis* (Vallabriga), 294.
 ERMGILDUS, *auditor* (Vilamacolum), 143.
 ERMGILDUS, *bozador* (tenia alous a Besalú), 453.
 ERMGILDUS, *presbiter*, 127.
 ERMGILDUS, *presbiter*, 335.
 ERMGILDUS, *ipso manso quod tenet* (Llonganya), 324; – *testis* (Besalú), 324.
 ERMGILDUS, *qui vocant Orruco, testis* (Valveralla), 480.
 ERMGILDUS, *testis* (Fontjoncosa), 3.
 ERMGILDUS, *testis* (Llagostera), 162.
 ERMGILDUS, *testis* (les Preses), 200.
 ERMGILDUS, *testis, item* (les Preses), 200.
 ERMGILDUS, *testis* (vall de Campro-don i Vidrà), 358, 359, 360.
 ERMGILDUS, *testis* (Valveralla), 480.
 ERMGILLDUS, *testis* (Llambilles), 570.
 ERMGILLUS (dóna un alou a Cana-dell), 427.
 ERMGILLUS, *in terra* (Parets d'Em-pordà), 521.
 ERMGODO (Amer), 295.
 ERMGODO, *uxor Belli* (venen tres quarterades de vinya a Palou), 411.
 ERMELDES, *elemosinaria de quodam clerico nomine Wigone*, 486; – *soror Wigone* (rep béns), 486; – *testis*, 486.
 ERMELDES, *uxor Bonesimi* (béns a Tu-dela), 74.
 ERMELLE, HELMELDE, HERMELDE, *uxor Obtadi* (terres a Domeny, Monti-livi i Salt), 223, 246.
 ERMEMENTUS, *bonus homo* (Giro-na), 91.
 ERMEMENTUS, *testis* (Argimon), 195.
 ERMEMIR (permuta uns béns al com-tat de Barcelona), 607.
 ERMEMIR, bisbe (intrús a Empúries), 69, 87, 129bis. V. ERMEMIRUS.
 ERMEMIR, *testis*, 543.
 ERMEMIR, veguer de Besora, almoi-ner del sacerdot Guifré, 473.
 ERMEMIRUS (Besalú), 461.
 ERMEMIRUS (casat amb Ermetruit; donen una terra a Bianya), 330.
 ERMEMIRUS (compra una terra a Llambilles), 582.
 ERMEMIRUS (compra una terra a Riufred), 282.
 ERMEMIRUS (Sant Pere de Campro-don), 351.
 ERMEMIRUS, *bonus homo*, 506.
 ERMEMIRUS, *elemosinarius de quon-dam Seniofredo comite*, 375; – *fide-lis, advocatus, tutor vel elemosyna-rius Seniofredi comitis*, 374.
 ERMEMIRUS, HERMEMIRUS, *episcopus*, 70; – *expulsus, depositus et excomu-nicatus*, 90. || ERMEMIR, bisbe (in-trús a Empúries).
 ERMEMIRUS, *ipsa casa ubi, habitat*, 572.
 ERMEMIRUS, *iudex*, 435.
 ERMEMIRUS, *presbiter*, 84; – *presbiter, testis*, 68; – *sacerdos*, 84.
 ERMEMIRUS, *subtus saio*, 461.
 ERMEMIRUS, *testis* (Camprodon), 337.
 ERMEMIRUS, *testis* (Besalú), 324.
 ERMEMIRUS, *testis* (Besalú), 448.
 ERMEMIRUS, *testis* (Celrà), 284.
 ERMEMIRUS, *testis* (Montagut), 365.
 ERMEMIRUS, *testis* (les Preses), 336.
 ERMEMIRUS, *testis* (Oliveda), 296; – *testis* (Tàpies), 301.
 Ermenardo, Hermeneardo, *casale de*, 420; – *in collum de* (a la serra de Rodes), 421, 523.
 ERMENARDUS, *auditor* (Sant Cristòfol de Cogolls), 506.
 ERMENARDUS, *levita*, 335; – *levita, testis*, 335.
 ERMENFRIDIA, cf. ERMOFRIA.
 ERMENGARDA, ERMENGARDIS, ERMEN-gards, *comitissa*, 567; – *comitissa* (mare de Bernat i cunyada del bisbe Miró), 438; – *comitissa, con-dam* (deixa un alou a Palau de Montagut), 568. || ERMENGARS, comtessa.
 ERMENGARDUS, *archiepiscopus*, 271; – *archiepiscopus sedis Narbonensis*, 271. || ERMENGOL, arquebisbe de Narbona.
 ERMENGARS (casada amb Quixilà; fan una permuta al comtat de Barce-lona), 615.
 ERMENGARS (casada amb Màger; fan una permuta al comtat de Barce-lona), 479.
 ERMENGARS (casada amb Sendred; fan una permuta al comtat de Barcelona), 606.
 ERMENGARS, anomenada Bonadona, mare de Radulf levita (compre-n l'església i la parròquia de Santa Maria de Palau de Vesa), 550.
 ERMENGARS, comtessa, esposa d'Oli-ba I de Besalú, 382, 429, 466, 489. V. ERMENGARDA.
 ERMENGARS, ERMENGARDS, *femina, condam* (filla del difunt Hellefre-dus) 518; – *filia Bonadomprae* (ter-ra a Girona), 511.

- ERMENGAUDE, *ipso campo que nominant de* (Bestracà), 350.
- ERMENGAUDUS, cf. ERMENGODUS.
- ERMENGAUDUS (Sant Gregori), 628.
- ERMENGAUDUS, *testis* (Tàpies), 301.
- ERMENGAUDUS, ESMERADUS (ven una terra a Vulpellac), 231.
- ERMENGAURIUS, *comes*, 3. || ERMENGUER, comte d'Empúries.
- ERMENGODUS, ERMENGAUDUS, HERMENGAUDUS, *comes*, 304; – *condam*, *filius Richilde*, 265; – *condam*, *filius Suniarrii*, 265. || ERMENGOL, comte d'Osona.
- ERMENGOL, arquebisbe de Narbona, 271, 444; – arquebisbe de Narbona, fill i marmessor d'Adelaida, vescomtessa de Narbona, 524bis; – arquebisbe de Narbona, marmessor d'Adelaida, vescomtessa de Narbona, 438bis. V. ERMENGARDUS.
- ERMENGOL, comte d'Osona (ven béns a Besalú, Girona, Manresa i Osona), 242. V. ERMENGODUS.
- ERMENGUER, comte d'Empúries, 2, 13. V. ERMENGAURIUS.
- ERMENISCLUS (compra una heretat a Segalars), 192.
- ERMENISCLUS, *habitat in uno manso* (Salarsa), 359.
- ERMENISCLUS, *bonus homo, testis*, 203.
- ERMENISCLUS, *canonicus* (de Girona), 142.
- ERMENISCLUS, *testis (ad ipsa Valle)*, 557.
- ERMENRICUS, ERMENRIGUS (Mollet), 199.
- ERMENRICOS, *levita*, 234.
- ERMENRICUS, *levita, testis*, 276.
- ERMENRICUS, *presbiter*, 287.
- ERMENRIGUS, cf. ERMENRICUS.
- ERMENSTRUDE, *uxor Poncii* (vengueren un alou a Balbs), 438.
- ERMENSTRUDE, *uxor Rademari* (venen béns a Argimon), 195.
- ERMERIES, *terra* (Arbúcies), 189.
- ERMERIGA, *femina, in chassa de* (Sant Quirze de Colera), 412.
- ERMERIGA, *in vinea de* (Boadelles), 307.
- ERMERINGUS, *levita, mansus qui fuit de* (a la vall de Llémena), 381.
- ERMESENDA (casada amb Guandalgot; dóna alous a Porqueres), 402.
- ERMESENDA (dóna alous a Toralles i a Bestracà), 464.
- ERMESENDA, comtessa, esposa de Ramon Borrell I de Barcelona-Girona, 275, 550, 552, 573, 593, 599, 600. V. ERMESINDES.
- ERMESENDA, comtessa, esposa de Sunifred I d'Urgell-Cerdanya, 60.
- ERMESENDA, germana del comte Miró II de Cerdanya-Besalú, 196.
- ERMESENS, cf. ERMESINDES.
- ERMESINDA, *que vocant Belluca* (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
- ERMESINDA, *uxor Riculfi* (compre béns a Corts), 462; – *uxor Riculfi* (compre béns a Salt), 423.
- ERMESINDE, ERMISINDA, *femina* (ven una terra a Fonteta), 504.
- ERMESINDES, ERMESENS, ERMESSENDIS, ERMESSENDIS, 275; – *comitissa, uxor Raimundi comitis*, 551, 552. || ERMESENDA, comtessa de Barcelona-Girona.
- ERMETRUCTE, *uxor Ermemiri* (donen un camp a Bianya), 330.
- ERMETRUCDE, *femina* (béns a *villa de Ovexo*), 438.
- ERMETRUCDE, *femina* (tenia alous a Sant Feliu de Boada), 552.
- ERMETRUIT (permuta béns al comtat de Barcelona), 615.
- ERMETRUTES, *femina* (Besalú), 567.
- ERMIDÓ, vescomte de Girona, v. ERMIDONUS.
- ERMIDONUS, OSMIDO, OSMIDONUS, *vicecomes*, 30, 31, 91. || ERMIDÓ.
- ERMIGAUDUS, *in vinea de* (al Vallespir), 272.
- ERMIGILDUS, *in terra de* (Vall-llobera), 325.
- ERMIGILDUS, *testis*, vi.
- ERMISINDA, cf. ERMESINDE.
- ERMOFREDUS, *testis* (Fontanet), 135.
- ERMOFRIA, ERMENFRIDIA, MENFRIDIA, *testis* (Vilamacolum), 143; – *uxor Spamoarii* (Vilamacolum), 144.
- ERMOIGIUS, *presbiter*, 234.
- ERMOMIRUS, *habitat in uno manso* (Salarsa), 359.
- ERMOMIRUS, *presbiter*, 142.
- ERMOMIRUS, *testis* (Fonteta), 185.
- ERMONITUS (dóna béns a Baussitges), 271.
- ERMUMFREDUS, *in terra de* (Fontanet), 115.
- EROIGIUS (habitant de Vilamacolum), 144.
- EROIGIUS, EROIUS, *archilevita, testis*, 276; – *archipresbiter*, 285, 286, 287; – *levita*, 183. || ERVIGI.
- EROIGIUS, EROVIGIUS, ERVIGIUS, *presbiter, quodnomento Marco*, 485; – *presbiter, cognomento Marcho, qui et iudex, scriptor*, 613, 614; – *presbiter, iudex, quodnomento Marco, scriptor*, 512. || ERVIGI MARC.
- EROIUS, cf. EROIGIUS.
- Erols (mun. Llambilles, com. Gironès), 65. V. Perulas.
- EROVIGIUS, cf. EROIGIUS.
- EROVIGIUS (casat amb Aicivella; compren béns a Hortones), 164.
- EROVIGIUS (Castelló d'Empúries), 168.
- EROVIGIUS (evacua un alou a Juigues), 485.
- EROVIGIUS, *condam* (pare de Sunifred), 295.
- EROVIGIUS, *levita, testis*, 228.
- EROVIGIUS, *levita et monachus*, 351.
- ERRADIUS, *laicus* (Finestres), 274.
- Erte, *villa*, 453. || Vilert.
- ERUVIGIUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- ERVIGI, ardiaca i arxipreste de Girona, v. EROIGIUS.
- ERVIGI MARC, jutge de Barcelona, v. EROIGIUS.
- ERVIGIUS, *bonus homo*, 512.
- ERVIGIUS, *levita*, 234.
- ERVIGIUS, cf. EROIGIUS.
- Escales (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Scales.
- Escaró (com. Conflent), v. Ascaro.
- Escaules, les (mun. Boadella d'Empordà, com. Alt Empordà), monestir de, 16, 24.
- Esclat (mun. Caçà de la Selva, com. Gironès), v. Asclato.
- ESCLUA, fill de Baró, almoiner d'Ingilrada, 474.
- ESCLUA, levita, almoiner del sacerdot Guifré, 473.
- escriniari, de Sant Pere, 601 (v. MADEIX). V. *scriniarius*.

- Esgut, fidel del bisbe Guigó (germà de Sunifred, Gotmar, Gibert, Ingilbert, Gerberga i Amaltruda; reben una confirmació de béns), 178.
- ESMERADUS, cf. ERMENGAUDUS.
- ESMERADUS, *condam, pater condam Eldegodi* (vinya a Vulpellac), 311; – *illustrer vir* (permuta un alou de *Palacio Maurore* per béns a Peralada i Vulpellac), 240.
- ESMERADUS, *presbiter, advocatus et tutor vel belemosinarius de quondam Longobardo*, 541.
- Esna, *alveus*, 374. || Eina.
- Espanya, v. Hispania.
- España Sagrada, 7, 20, 30, 53, 67, 68, 83, 84, 124, 127, 171, 217, 233, 234, 240, 241, 274, 286, 287, 325, 342, 351, 367, 386, 388, 391, 407, 420, 438, 441, 448, 498, 508, 523, 560, 572, 602, 604, 613.
- Esparc (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sparago.
- Esparreguera (com. Baix Llobregat), castell d', 539, 540.
- Esparregueres (mun. Santa Pau, com. Garrotxa), v. Sparagarias.
- Espases, castell de les (mun. Esparreguera, com. Baix Llobregat), 539, 540.
- expedición, publica pro defensione Barcinona civitate*, 506.
- ESPERANDÉU (casat amb Ejó; permuten un alou al comtat de Barcelona), 610.
- Espezellos, Spizellos, Spizells, Spizellus, *in locum que vocant*, 554; – *in termine de*, 542, 612; – *in terminio de*, 554; – *in vineario de*, 404. || Espiells (mun. Cervià de Ter, com. Gironès).
- ESPIGOLER, G., notari de Llançà (any 1629), 420, 483.
- Espinalba (mun. Llanars, com. Ripollès), v. Spinalba.
- Espinavessa (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), v. Spinaversa.
- Esplugu Ferrera, l' (mun. Sant Pau de Segúries, com. Ripollès), v. Spelunca Fargaria.
- Espolla (com. Alt Empordà), 271. V. Spedolia.
- Espolla, mas (mun. Bàscara, com. Alt Empordà), v. Spodilio.
- esponnalos, ipsos*, 612.
- Esponellà (com. Pla de l'Estany), 237, 339, 393, 489, 496, v. Expondeliano.
- ESPOSADA (ven una vinya al bisbe i abat Arnulf), 313; – (casada amb Gotmar; ven una terra al bisbe i abat Arnulf), 401.
- Espuig (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), 364, v. Puig.
- Estaca, coll de l', a la serra de l'Albera, v. Stancha.
- Estamariu (mun. Ripoll, com. Ripollès), 401. V. Stamariz.
- Estany de Siurana, l' (mun. Siurana d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Stagno.
- Estanyol (mun. Bescanó, com. Gironès), v. Stagneolum.
- Estanyol (mun. Peralada, com. Alt Empordà), v. Stagniolum.
- Estartit, l' (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), 53.
- ESTEFANUS, *in vinea de (Nespolarios)*, 219.
- ESTELEVA, STELEVA, *soror Deilane presbiteri* (rep béns), 531.
- ESTERMIENUS, cf. STREMINIUS.
- ESTEVE (permuta un alou *in costa de Latione* per un altre a Tona), 583.
- ESTEVE, bisbe d'Agde (s. xi), v. STEPHANUS.
- ESTEVE, bisbe d'Apt (s. xi), v. STEPHANUS.
- ESTEVE, fidel del rei Carles III, casat amb Anna (reben béns a Narbona, Rosselló, Empúries i Besalú), 100.
- ESTEVE, sant, v. STEPHANUS.
- ESTEVE, vescomte de Narbona, 13. *estrada*, cf. *strata*.
- ESTREGODO, *femina* (mare de Joan prevere; donen un alou a Canadell), 427.
- ESTREMIR, arxipreste i mandatari del bisbe Teuter, v. STREMINIUS.
- esvacuatio*, cf. *evacuatio*.
- ETFRET, cf. DOCEFREDUS.
- EUCHARIA, *femina* (ven una terra a Riufred), 282.
- EUDO, *frater Schuani* (Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.
- EUDO, *ipsum alaude qui fuerat de*, 349.
- Eudone, cf. Monte Eudone.
- EUGENIA, OGENIA, *tutor vel elemosinarius de Odefuncti quondam* (dóna una terra a Vilacolum), 449.
- EUGNEMIRUS, *abbas*, 52.
- EULALIA, *femina* (Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.
- EULALIA, *sancta*, 555, 628; – *sancta, virgo*, 396. || EULÀLIA, santa.
- Eulalia, *valle*, 486. || Santa Eulàlia, vall de (mun. Palau de Santa Eulàlia, com. Alt Empordà).
- eulogius sinodalis*, 189.
- EUSTATIUS, *mansus que tenet*, 381.
- Eusebio, cf. Monte Eusebio.
- EVA, *uxor Gauzfredi comitis* (compreu un alou a Ullastret), 289. || AVA.
- evacuació*, 92, 109, 363, v. *evacuatio*.
- evacuatio, esvacuatio, exvacuacionis*, 8, 63, 80, 81, 82, 84, 91, 104, 109, 113, 172, 288, 295, 324, 388, 413, 485, 508; – *scriptura*, 413. Cf. *evacuació*.
- evangelium*, 448; – *Domini*, 535.
- EVARUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- EVENCUS, *testis* (Cervià de Ter), 327.
- EVIERNA, cf. AVIERNA.
- Evo, cf. OVOXO.
- Évol (mun. Oleta, com. Conflent), villa, 316.
- EVEXO, EVUSCHO, cf. OVOXO.
- Examines (vers Domeny), 541.
- EXARATOR, 304, 420 (cf. ELVIRUS, WISKAFREDUS).
- Exarchs, Exart, *mansus de* (s. XIII), 365; – *mansus in locum quem nuncupant (in parrochia Sancti Stephani de Oloto)*, 441. || Xeixars.
- EXATAR, *testis (ad ipsa Valle)*, 557.
- EXCHIRIO, *femina* (Vilamacolum), 144.
- excommunicatio*, 455, 477; – *sententia*, 455.
- EXDEOR (tenia béns a Escales), 438.
- EXECATUS (Ullà), 113.
- executor*, 430.
- exemplar*, 64.
- Exi, *villa*, 421, 523. || Ix.
- EXIBIUS, *abbas*, 63.
- EXIBIUS, EXIRIUS, *presbiter*, 52; – *senior*, 52.
- EXIBIUS, *presbiter, testis*, 200.

EXIBIUS, *qui vocant Oruco, testis* (Empúries), 335.
 EXIRIUS, cf. EXIBIUS.
exfructandus, exfructuandus, 312, 453.
 EXMERIUS, *maso quem tenet*, 199.
 Expondeliano, Spondiliano, *ipso manso quod Grimallus tenet in*, 613; – *villa*, 171. || Esponellà.
expositum de circuli anno, 183.
exprisio, cf. *aprisio*.
exvacuacio, cf. *evacuatio*.
 EYMO, AIMO, *presbiter, belemosinarius*, 595; – *presbiter, tutor vel belemosinarius de quondam Wifredi* (dóna un alou a Llambilles), 595.

F

FÀBREGA, À., 49, 292, 479, 520, 526.
 Fàbrega, la (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Fabricas.
 Fàbregues (mun. Rupit i Pruit, com. Osona), 437; – castell de, 392; – parròquia de Sant Joan de, 392.
 Fabrica, *mansus de* (s. XIII; a la Garrotxa), 365.
 Fabricas, *ipsas*, 326. || Fàbrega, la.
facestergulus, 330.
 FACHIL, *femina* (ven una terra a Domeny), 353.
 FACHILO, *femina* (Vilamacolum), 144.
 FACHILO, *filia Salamae* (Vilamacolum), 144.
 FACHILO, *uxor Poncii* (donen un camp a la Molera), 330.
 Facunda, cf. Valle Facunda.
 FAFILA, *presbiter*, 84; – *presbiter, testis*, 65, 68.
 Faga (vers Montagut), 453.
 FAHILO, *uxor Vidales* (venen unes terres a Morrayà), 243.
 Fafilans (al Ripollès), 409, 410.
 Fai, el (mun. Bigues i Riells, com. Vallès Oriental), 593.
 Fairolles, *ad ipsas* (vers Segúries o Creixenturri), 193.
 FALARIUS, *vinea de* (Arbúcies), 189.
 Falconarias (vers Albanyà), 326.
 FALCUCIUS, cf. ENNEGO.
 FALCUCIUS (Sant Gregori), 628.
 FALCUTIUS, FALCUSIUS, *testis* (Olive-
 da), 296; – *testis* (Tàpies), 301.

Falgarias, *ipsas*, 272, 622. || Falgues-
 res, coll de les.
 Falgarias, *villare*, cf. Falgueras.
 Falgario, *in terminos de villare* (vers Canelles), 142.
 Falgons (mun. Sant Miquel de Camp-
 major, com. Pla de l'Estany),
 villa, 158. V. Fulgoso.
 Falgosa, *illa* (vers Oliveda), 296.
 Falgueras, Falgarias, *ipsas*, 189; – *vil-
 lare*, 189. || Falgueres (mun. Arbú-
 cies, com. Selva).
 Falgueres, coll de les (entre mun. Al-
 banyà, com. Alt Empordà, i mun.
 Menera, com. Vallespir), v. Fal-
 garias.
 Falguerona, la (mun. Maçanet de
 Cabrenys, com. Alt Empordà), v.
 Felgaria.
 FALQUET, v. GUIFRÉ.
familia, 83, 90.
 Faminianus, *ribulus*, 105. || Mia-
 na, la.
 Fanals, 275. || Fenals.
 Far, el (mun. el Far d'Empordà,
 com. Alt Empordà), v. Faro.
far, in ipso (vers Salionç), 377.
 FARALDUS, *in terra* (Serralta), 250.
 Fares, Faras, Faris, Phares, *alodem
 meum que dicunt*, 453; – *alodium
 quod dicitur*, 441, 448; – *ecclesia
 Sancta Maria in villa*, 613; – *par-
 rochia de Sancta Maria de*, 394; –
villa de, 394. || Fares (mun. Sant
 Ferriol, com. Garrotxa).
 Farga, la (mun. Cornellà del Terri,
 com. Pla de l'Estany), v. Fargue-
 rias.
 Fargale, *in fluvio que nominant*, 542.
 || Farga, la, riera del Pla de l'Es-
 tany i del Gironès.
 Fargaria, cf. Spelunca Fargaria.
 Farguerias, *in termino de*, 245. ||
 Farga, la (mun. Cornellà del Ter-
 ri, com. Pla de l'Estany).
 Farie, *ipsa serra in pugo de*, 296. ||
 Fau, el.
 FARILA, *testis* (Batet de la Serra), 475.
farinarium, 78.
 Faris, cf. Fares.
 Faro, Farum, Pharo, *alaudis que nu-
 cupant*, 240; – *in terminio de ipso*,
 421; – *ipsum*, 523. || Far, el.

Faro, *cenobium Sancti Laurenti qui est
 situs in monte Cantennos, iuxta ipso*
 (a la serra del Mont), 486.
 Farum, cf. Faro.
 FATEBONUS, *testis* (Fontanet), 134.
 Fau, el (mun. Maçanet de Cabrenys,
 com. Alt Empordà), v. Farie.
 Fauderotos, *villarunculus* (vers Ribe-
 lles), 613.
 FAUNA, *iudex*, 52.
 FAUVA, *in vinea de* (Canapost), 115.
faxa, cf. *fexa*.
 Febrer, *flumen*, 312. || Freser, el.
 Fecunda, cf. Valle Fecunda.
 FEDACIUS, FEDACUS, *testis* (vall de
 Camprodon i Vidrà), 358, 359,
 360.
 FEDANCUS, *testis* (Besalú), 324.
 FEDANTIUS, *ipso manso quod tenet*
 (*Riba Frecta*), 324.
 Fediles, Fedils (vers Besalú), 453; –
ipsa vinea que est in, 624.
 Feiola (vers Segúries), 126.
 FELE (casat amb Maria; compren una
 terra a Canelles), 210.
 FELE (Vilamacolum), 144.
 FELE, *in terra de* (Girona), 222.
 FELE, *ipsa terra de* (Caça de la Selva),
 303; – *ante area de* (Caça de la Sel-
 va), 303.
 FELE, *presbiter, in vinea de* (Fonta-
 net), 115.
felgaria, ipsa, 199.
 Felgaria, *ipsa*, 296. || Falguerona, la.
 Felgars, Felgari, *villa*, 266, 421. ||
 Fogars.
 Felgars, Felgares, *vilare* (vers Riudau-
 ra), 304, i, iv.
 Felgos, *aloudem meum que nuncupant*,
 453.
 Felgosa, cf. Comma Felgosa.
 «FELIPH» (sic), pare de Lotari, 346.
 FELIS, *testis* (Pins), 132.
 FELIU, sant, v. FELIX.
 FELIUS, *presbiter*, 279.
 FELIX (casat amb Clàudia; evacua
 béns al palau Merlac), 91.
 FELIX (Fitor), 279; – (dóna una vinya
 a Fitor), 279.
 FELIX (pare de Primius; Vilamacolum),
 144.
 FELIX, *beatus, Christi martyr*, 83, 90;
 – *martir*, 183; – *martir Christi*,

- 82, 84; – *sanctus*, 555, 628; – *sanctus, beatissimus martir Christi*, 1, 7; – *sanctus, martir Christi*, 30, 65, 172, 584. || FELIU.
- FELIX, *presbiter*, 91.
- FELIX, *bonus homo*, 435.
- FELIX, *presbiter, testis*, 349; – *sacerdos*, 349.
- Fellines (mun. Viladasens, com. Gironès), v. Filines.
- FELMIRO, *conna qui fuit, palacium*, 103.
- feltro, amarello*, 612.
- FELUS (Fitor), 279.
- Fenals (mun. Castell d'Aro, com. Baix Empordà), v. Fanals.
- Fenario, *in loco vocato* (Segúries), 126.
- Fenestras, Fenestres, *castrum*, 453; – *castrum quod dicitur*, 274; – *Sancta Maria*, 506. || Finestres.
- Fenestredo, *ipsum alodem*, 374. || Finestret.
- Fenolietensis, Feniliotensis, Fenolietensis, Funiliotensis, *comitatus*, 374, 421, 523. || Fenollet.
- Fenollet, comtat de, 621; – Sant Pau de, 621, v. Fenolietensis.
- feo, 332, 453, 551; – *ipso, quod debet esse de Wilaberto* (Juïgues), 485.
- feraginale*, cf. *ferraginale*.
- FERECINCTUS, cf. FERRECINCTUS.
- FERIMINA, *femina, in terra de (ad ipsa Valle)*, 566.
- ferraginale, ferragenale, feraginale*, 136, 199, 562, 591, 595.
- ferramenta*, 257.
- Ferrariones, *termines de* (vers Albanya), 326.
- FERRARIUS, *indignus sacerdos, testis*, 456.
- FERRARIUS, *presbiter, testis*, 456.
- FERRECINCTUS, FERECINCTUS, *presbiter*, 171, 172.
- FERREOLUS, *levita, scriptor*, 552.
- FERREOLUS, *presbiter*, 20.
- FERREOLUS, *presbiter, item*, 20.
- Ferrera, *collis*, 189. || Ferreres, coll prop de Sant Marçal del Montseny.
- Ferriol, molí (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Ferriolus.
- FERRIOLUS, *presbiter*, 80; – *sacerdos*, 80.
- FERRIOLUS, *presbiter, testis*, 199.
- Ferriolus, *molendinum*, 189. || Ferriol.
- FERRIOLUS, *testis (Nepolarios)*, 219.
- FERRIOSUS, *sacerdos*, 63.
- FERROCINCTUS (Bàscara), 80.
- FERROCINCTUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
- FERROCINTERO, *quem vocant Tavello, in terra de* (vilar Orriols), 494.
- FERROCINTUS, *presbiter, scriptor*, 131.
- FERROCINTUS, *sacerdos*, 508.
- FERROCINTUS, *sacerdos et monachus*, 351.
- Ferroso, cf. Puio Ferroso.
- FERRUCIUS, *monachus* (de Camprodon), 433.
- FERRUCUS (Vilamacolum), 144.
- Ferssos, *ipsum alodem in* (al Vallès), 487.
- fescho, in ipso*, 229.
- FESILA, *sacerdos*, 63.
- fexa, faxa*, 199, 457.
- Feyzin (prop de Lió, dep. Roine, reg. Roine-Alps, França), v. Fossianum.
- Fictor, Ficturio, Ficturo, *ipsa villa que vocatur*, 279; – *ad locum que nuncupant*, 279; – *in termino de*, 279. || Fitor.
- Fictorio, Fitorio (a la serra de Rodes), *ipsam rocham quam dicunt*, 421, 523; – *ipso*, 420, 421, 523; – 420; – *ipso, de Pigninello*, 420; – *ipso, de monte Pininello*, 421, 523.
- fictorium, fixorium, fixorium, fixurum*, 1, 7, 53, 171; – *ipsum*, 367.
- Ficturio, Ficturo, cf. Fictor.
- ficulnea*, 86, 132, 285, 463, 518.
- fixorium*, cf. *fictorium*.
- FIDELIS, *levita* (tenia un honor a Sadernes), 441.
- Figareda, *ipsa* (vall de Cogolls), 79.
- Figarias, Figaria, *alodium*, 351; – *in Tapiolas, quas vocant*, 421, 523; – *villa*, III. || Figueres.
- Figarias, *in ipso torrente de ipsas* (ara torrent de Canyet), 248.
- Figeirolas, Filkerolas, Frigroles, – *villa*, 183, 325; – *villare*, 78. || Figueiroles.
- Figueres (com. Alt Empordà), v. Figarias.
- Figueiroles (mun. Fontcoberta, com. Pla de l'Estany), 213, v. Figeirolas.
- Filines, *in vila que dicunt*, 542. || Fellines.
- Filkerolas, cf. Figeirolas.
- FILLIPUS, *diaconus et monachus* (d'Amer), 287.
- Filmera (a la serra de Rodes), *ad fonte sive ad collum de*, 523; – *fonte de*, 420; – *in collum de*, 421.
- FILMERA, *uxor quondam Garmi* (mare d'Acfred abat, Olibà i Sunifred; tenien diversos béns a les Preses), 622.
- Finestres (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), 274, 333, 381, 427, 488, 498, 506. V. Fenestres.
- Finestret (com. Conflent), v. Fenes-tredo.
- FIRIOLUS, *testis* (Peralada), 107.
- FISCAFREDUS, *presbiter*, 183.
- fiscale, in terra* (Girona), 222.
- fiscus, fischus*, 78, 434, 448; – *regis*, 434.
- fit, ipsa*, 271.
- Fitor (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), v. Fictor.
- Fitorio, cf. Fictorio.
- fixorium, fixurum*, cf. *fictorium*.
- Flaciano, *villa*, 199. || Flaça (com. Gironès).
- FLAMIDIA, *in vinea (Hortones)*, 164.
- FLAMULIA, *uxor Giskafredi* (donen béns a Bianya), 330.
- FLANDIA (dóna una terra i una vinya a Mata Bona), 271.
- FLAVIUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- FLAVIUS, *presbiter, scriptor*, 249.
- FLAVIUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- FLODEVEU, FLODEVEU, *testis* (Sant Joan de Besalú), 461.
- FLODOZEUS, *ipsum mansum qui fuit de* (Montagut), 453.
- FLORIDUS, *iudex*, 30.
- FLUCTARIUS (*Purtos*), 53.
- flumen* (= *fluvius*), pàssim. Cf. *rius*.
- FLURIDIUS (Castelló d'Empúries), 52.
- FLURIDIUS, *ipso malliolo de* (Caça de la Selva), 303.
- FLURIDIUS, *presbiter, testis*, 65.

- FLURIDIUS, *testis* (Corts), 462.
 FLURIDUS, *testis*, 129.
 Fluvià, el, riu dels Pirineus orientals, 33, 95. V. Fluvianus.
 Fluvianus, Fluvians, 88; – *alveus*, 394, 441, 448, 457; – *flumen*, 84, 171, 200, 248, 276, 330, 336, 386, 388, 394, 441, 448, 455, 579, 624; – *fluvius*, 81; – *ribulus*, 102, 330. || Fluvià, el.
fluvius (= *flumen*), pàssim, cf. *rius*.
focatis, 460.
 Fogars (mun. Fogars de Tordera, com. Selva), 266. V. Felgars.
 Foilano, *ipsum alaude quod ille habebat in villa vel in termino*, 435. || Montfullà.
 Foilanus, Mons, cf. Mons Foilanus.
 FOLCARIUS, cf. FULCARIUS.
 Foliano, *ipsum alodem in*, 374; – *villa*, 453. || Fullà.
 Foniliaria, *insula* (a l'estany de Castelló d'Empúries), 391.
 Fonolleres (mun. Parlavà, com. Baix Empordà), 8, v. Funelieres.
 Fonsedictus, *villa*, cf. Fontedicta.
 Fontanedo, cf. Fontaneto.
 Fontanellas, *in torrente qui discurrit ad ipsas*, 245. || Fontanelles (mun. Crespià, com. Pla de l'Estany).
 Fontanes, v. Sant Genís de Fontanes.
 Fontaneto, Fontanedo, *villa, que vocant Sancta Maria*, 134, 135, 137, 150, 163, 175, 176; – *villa*, 329; – *villa*, 115 (cf. Santa Maria). || Fontanet (mun. la Bisbal, com. Baix Empordà).
 Fontaniles, *ad ipsos (in comitatu Gerundense)*, 452.
 Fontanillas, *villa*, 306, 335. || Fontanilles.
 Fontanilles (com. Baix Empordà), església de Sant Martí de, 368. V. Fontanillas.
 Fontclara, v. Sant Pau de Fontclara.
 Fontcoberta (com. Pla de l'Estany), 78, 213. V. Fonte Cuberta.
 Fontcoberta (prop de Lesinhan, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), església de Sant Julià de, 138.
 Fonte Centura (al Rosselló), 486.
 Fonte Cuberta, *villa*, 183. || Fontcoberta (com. Pla de l'Estany).
 Fontedicta, Fonsedictus, Fontedeta, *in terminio de*, 504; – *villa*, 30, 115, 185. || Fonteta.
 Fonte Frigida, *ipsum alveum in*, 296. || Fontfreda.
 Fonte Regale (vers l'Estartit), 293.
fontes, pàssim; – *ad, quem nominant de Petra*, 438; – *de Devotas*, 421, 523; – *de Filmiera*, 420, 523; – *ipsas fines de, Vertale*, 374; – *ipso torrente qui discurrit de ipsa*, 432.
 Fontes, *ipsos*, 622. || Fonts, les (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa).
 Fontes, *valles*, 282; – *villa que vocant*, 265. || Fonts (mun. Calonge, com. Baix Empordà).
 Fonteta (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), *villa*, v. Fontedicta.
 Fontfreda (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà), Sant Miquel de, v. Fonte Frigida.
 Fonts, les (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), església de Sant Esteve, Sant Miquel i Sant Joan de, 330. V. Fontes.
 Fonts, ses (mun. Calonge, com. Baix Empordà), v. Fontes.
 Forad, *in valle de* (vers Coma de Vaca), v.
 Foradada, *rius*, 244. || Foradada, riera (mun. Santa Maria de Besora, com. Osona).
 FORALCAFAS, *testis* (Fontanet), 163.
 Forcats, els (mun. Sant Pere dels Forcats, com. Alta Cerdanya), església de Sant Pere de, 60. V. Inforcados.
 Forcios, *ipsos, locus* (vers Arbúcies), 189.
foreste, ipsa silva sive, de Sancto Romano, 420.
 FORMESINDUS, FORMISINDUS (casat amb Sanló; venen una vinya a Fontanet), 163; – (dóna béns vers Fontanet), 115; – *in vinea de* (Fontanet), 150; – *testis* (Fontanet), 135.
 FORMESINDUS, *presbiter, testis*, 175.
 Formicaria, *ipsa serra usque in terminum de*, 374; – *ipsa villa*, 374. || Formiguera (com. Capcir).
 FORMISINDUS, cf. FORMESINDUS.
 Formosa, cf. Valle Formosa.
 FORMOSUS, *episcopus, servus servorum Dei*, 83. || FORMÓS, papa.
 Fornace, *ipsa (in comitatu Ierundenese)*, 459.
 Fornelletus, 65. || Fornellets (mun. Fornells de la Selva, com. Gironès).
 Fornells de la Selva (com. Gironès), v. Fornellus.
 Fornellus, Fornels, 65, 78. || Fornells de la Selva.
 Fornellus, Fornellis, Fornellos, Funnellos (vers Sant Ferriol, com. Garrotxa), 448, 604, 613, 624; – *in terminio de*, 448; – *per stratam publicam quae pergit*, 441.
 Foroiulensis, *ecclesia*, 129bis; – *episcopus*, 129bis (cf. BENEDICTUS). || Frejús.
 Fort, cf. Rocha Fort.
 FORTE, FORSATES, FOSSATES, FORTTEM, *saio*, 19, 20, 21.
 Fortià (com. Alt Empordà), 418. V. Fortianum.
 Fortianell (mun. Fortià, com. Alt Empordà), v. Furtianellum.
 Fortianum, Fortunianum, Furtianum, 486; – *in terminio de villa quae dicitur*, 523; – *in termino de villa, quem vocant Palaciolo*, 381; – *superiorem, villa*, 523. Cf. Palaciolo. || Fortià.
 Fosianum, *villa*, 54. || Probablement Feyzin.
 Fossà, F. de (any 1786), 225, 304, 345.
 FOSSATES, cf. FORTE.
 FOVA, *testis* (Parets d'Empordà), 521.
 FRAMARICUS, *levita*, 287.
 França, 63; – rei de, 226, 252, 253, 261, 262, 277, 299, 300, 302, 370, 380, 450, 464, 478 (v. LLUÍS IV, LOTARI I, RADULF I). V. Francia.
 Francagolus (vers Sant Quirze de Colera), *in ipsa via que pergit de*, 203; – *ipsos*, 203.
francescha, cf. *francisca*.
 FRANCHO, *testis* (Horta), 463.
 Franchorum, cf. *Francorum*.
 Franchorum, cf. Pugna Franchorum.
 Francia, 45, 351, 434, 438, 535, 543. || França.

- FRANCIMIRUS (fill de Gaurí i germà d'Oriol; venen un alou a Roset i un altre a Sant Martí de Palaciolo), 394.
- FRANCIMIRUS, *monachus* (de Camprodon), 351.
- FRANCISCA, *francescha, ipsa strada*, 434; – *via*, 143, 144.
- FRANCÓ (casat amb Galícia; donen una vinya a Toropilado), 561.
- FRANCO (casat amb Ragantruda; compren béns a Cogolls), 79.
- FRANCÓ (dóna terres a Socarrats), 247.
- FRANCO, *archidiaconus*, 349. || FRANCO, ardiaca de Narbona.
- FRANCÓ, bisbe de Carcassona, 424.
- FRANCO, *bonus homo*, 143.
- FRANCO, *habitat in uno manso* (Salar-sa), 359.
- FRANCO, *sacerdos*, 349.
- FRANCO, FRANGO, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- Francore, cf. Punga Francore.
- Francorum, cf. Punga Francorum.
- Francorum, *Franchorum, dux*, 562, 591 (cf. Hugo); – *rex*, 358, 360, 361, 365, 388, 391, 394, 420, 433, 441, 447, 448, 453, 457, 481, 485, 486, 554, 572, 584, 602, v, vi, vii (cf. HUGO, LOTHARIUS, ROBERTUS).
- francs, I; – rei dels, 482, 483 (v. LOTARI I).
- FRANCUS, *laicus* (Segúries), 602.
- FRANGO, cf. FRANCO.
- Frago (vers Riudaura), i.
- fraterna, *ipsa de Albaniano*, 486; – *ipsa de Caiavellos*, 486; – *ipsa, de Calcanellos*, 435; – *ipsa, de Sancti Saturnini*, 486; – *ipsa, Sancti Petri Laurano*, 506.
- Fraudinus, *antiquitus villare* (antic nom de Puigpalter), 325.
- Frauro, *villa*, 288. || Potser Favars (mun. Molló, com. Ripollès).
- Fraxaneto, cf. Frexaneto.
- Fraxani, *infra portum* (a Colera), 420, 421, 523.
- Fraxano, cf. Frexano.
- Fraxanus, *ipse* (vers Ribelles), 272.
- Fraxis, *ecclesia Sanctae Mariae quae est in*, 438, 604. || Freixe, el.
- FREDALDUS, *presbiter, sacerdos*, 218.
- FREDARIDUS, FREDARIUS, *presbiter*, 171, 172.
- FREDARIUS, cf. FREDARIDUS.
- FREDARIUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- FREDARIUS (pare de Miró bausador), 453.
- FREDARIUS (ven terres a Vilabertran), 399.
- FREDARIUS, *canonicus* (de Girona), 142.
- FREDARIUS, *iudex*, 295.
- FREDARIUS, *presbiter* (compra una casa a Girona i vinyes a la vall de Noves), 459.
- FREDARIUS, *presbiter*, 335; – *presbiter, scriptor*, 335.
- FREDARIUS, *presbiter, elemosinarius*, 518; – *presbiter, fidelis Olibane archilevite* (rep béns a Ventaïol, Verdeguer i Bruguer), 488; – *presbiter, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita* (dóna un alou a Tortellà), 579; – *presbiter, belemosinarius de condam Ermen-gars femina* (dóna l'església de Santa Eugènia de Ter i altres béns a Girona), 518; – *sacerdos, elemosinarius*, 579.
- FREDARIUS, *qui vocant Lobeto, testis* (Empúries), 335.
- FREDARIUS, *sacerdos*, 82.
- FREDARIUS, *sacerdos*, 508.
- FREDARIUS, *testis* (Girona), 556.
- FREDARIUS, *testis* (Llambilles), 595.
- FREDARIUS, FREDORIUS, *vasus*, 63; – *vassus Deilane comite*, 84.
- Fredeberto, *in villare que dicunt*, 448.
- FREDEBURGA, FREDEBURGIS, FREGE-BUNDI, 359, 360; – *abbatissa*, 358, 359, 360, 361, 366, vi. || FREDEBURGA, abadessa de Sant Joan de les Abadesses.
- FREDELO, FREDOLO (Besalú), 485; – *laicus, bonus homo*, 486.
- FREDELO, *fidelis Sonifredi commitis* (casat amb Gerberga; reben un alou a Navata), 355.
- Freder, *flumen*, v. || Freser, el.
- FREDERICUS, *testis* (Salt), 57.
- Frediis, *in* (vers Besalú), 624.
- FREDISCLUS (dóna una vinya a Pa-rets), 497.
- FREDISCLUS, *presbiter, in terra de* (Es-piells), 554.
- FREDISCULUS, *testis* (Castelló d'Em-púries), 224.
- Fredo, cf. Rivo Fredo.
- FRÈDOL (rep una cella a Sant Llo-renç del Mont), 503.
- FREDOLO, cf. FREDELO.
- FREDOLUS, cf. FREDULUS.
- FREDORIUS, cf. FREDARIUS.
- FREDOVINUS, cf. FRODOINUS.
- FREDULUS (Besalú) 324; – *testis* (Be-salú), 324.
- FREDULUS, FREDOLUS (casat amb Ade-laida; donà béns als comtats de Rosselló, Vallespir i Besalú), 535.
- FREDULUS, FREDOLUS, *bonus homo*, 413, 512.
- FREDULUS, *testis* (Oliveda), 296; – *testis* (Tàpies), 301.
- FREDULUS, *testis* (Camprodon), 337.
- FREIULFUS (Empúries), 19.
- Freixe (mun. Espolla, com. Alt Em-pordà), v. Frexani.
- Freixe, el (mun. Mieres, com. Gar-rotxa), v. Fraxis.
- Freixenet (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Frexaneto.
- Freixenet (mun. Fontcoberta, com. Pla de l'Estany), v. Frexened.
- Frejús (dep. Var, reg. Provença-Alps-Costa Blava, França), v. Foroiu-lensis.
- freno, 435, 531.
- Freser, el, riu afluent del Ter, v. Fe-brer; Freder.
- Frexaneto, Fraxaneto, Frexaneto, 358; – *in locum que dicunt*, 360, 361; – *infra termino de*, 623; – *villare quem dicunt rio*, 288; – *villa*, 116. || Freixenet (mun. Camprodon).
- Frexani, Fraxano, Frexano, *in riero de*, 271; – *ipsa serra que dicitur*, 234; – *ipsas vineas qui sunt inter collo de Spilius et*, 519; – *ipsa valle que dicunt*, 519; – *ipsa villa*, 519; – *ipsa villa de, qui dicunt ad Petrelata*, 271; – *valles*, 234; – *villare qui dicunt*, 271. || Freixe.
- Frexano, *ipso* (in valle Angles), 417.
- Frexened, *villa*, 183. || Freixenet (mun. Fontcoberta).

FRICCO, *presbiter et canonicus Sancte Marie*, 66; – *presbiter, testis*, 65.
 FRIDIUS, *testis* (Cervià de Ter), 327.
 Frigida, cf. Fonte Frigida.
 Frigido, cf. Collo Frigido.
 Frigroles, *villa*, cf. Figeirolas.
 Frisco, *in ipso* (vers Cistella), 438.
 FRIVALA, FRIULANS, FRIULANUS, *in ipso casale de* (comtat de Peralada), 420, 421, 523.
 FRODOF, bisbe de Barcelona, 36, 49, v. FRODOINUS.
 FRODOINUS, FRUDUINUS, *episcopus (residebat in loco Abtiniaco palatio)*, 42, 52; – *episcopus Barcinonensis*, 59. || FRODOF.
 FRODONIUS, FREDOVINUS, *presbiter*, 218; – *sacerdos*, 218.
 FROILA (dóna una part d'un camp a la Molera), 330.
 FROISCLE, *abat de Sureda*, 27.
fructificare, 329.
fructu, 579.
 FRUCTUOSUS, *presbiter et canonicus*, 66; – *sacerdos*, 64, 84.
 FRUDUINUS, cf. FRODOINUS.
 FRUGELLUS, *iudex*, 53.
 FRUGELLUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
 FRUGELLUS, *testis* (Empúries), 335.
 FRUGELLUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
fruges, ipsas, 329.
 FRUILA (serra d'Oliva i Bestracà), 512.
 FRUILÀ, prevere, marmessor del difunt Goltred (dóna una heretat a Creixenturri), 268bis.
 FRUILA, *sacerdos*, 171.
 FRUILÀ, testimoni (Sant Cugat del Vallès), 499.
 FRUILLA, *testis* (Domeny), 280.
 Fruione, *in vallem de* (a la serra de Rodes), 421, 523.
 FRUJÀ, bisbe de Vic, 416, 424, 440, 443, 444, 473.
 FRUJÀ, almoier i fill d'Ingilrada, 474.
 FRULIA (dóna una terra a la Cau), 330.
frumentum, 486.
 FRUNIMIA, *in terra de* (Domeny), 280.
 FRUNIMIUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567.
 Fruvius (vers Baussitges), 271.
 FRUYA, *presbiter*, 325.

FULCARIUS, FOLCARIUS (casat amb Gorgòria; evacua béns al palau Merlac), 91.
 Fulcimanía, *ad vallem de* (a la serra de Rodes), 421, 523.
 FULCUALDUS, *archidiaconus* (assistent al sínodo de Chalon-sur-Saône), 44.
 FULGAS (comtat de Peralada), 420.
 Fulgoso, Fulgosos, *ipsas serras qui sunt iusta*, 453; – *villa*, 274. || Falgons.
 Fullà (com. Conflent), v. Foliano.
functio, 143.
fundis, 604.
 Funelieres, 8. || Fonolleres.
 Funilietensis, Funiliotensis, cf. Funolietensis.
furcas, ipsas, 463.
 Furedo, cf. Malle Furedo.
 FURIOLUS (*Purtos*), 53.
 FURIOLUS, *iudex*, 53.
 Furnellos, 604, cf. Fornellos.
 Furtianellum, 486; – *minorem*, 421, 523. || Fortianell.
 Furtianum, cf. Fortianum.
furtum, 441.

G

GADAMIRUS, cf. WADAMIRUS.
 GADAMIRUS, *ipsa burdícula ubi, habitat (in ipso burgo, ad ipsas Cirgas)*, 622, 624.
 GADAMIRUS GELA, *testis* (Sant Ferriol), 394.
 GADISCLUS, GUDISCLUS, GUNDISCLUS, *testis* (Sant Segimon del Bosc), 218; – *testis* (vall d'Aro), 173.
 GADRIC, marmessor del difunt Goltred (dóna una heretat a Creixenturri), 268bis.
 Gafari, Gafarise, *antiquitus villare* (antic nom de Puigpalter), 325.
 GAILUS, *abbas (residebat in loco Abtiniaco palatio)*, 42, 52.
 GAIRIBERTUS, cf. GAYRIBERTUS.
 GALAFREDUS, *testis (in Campo Longo)*, 397.
 Galauns, cf. Gausés.
 GÁLGERAN, de Tiana, 533.
 GALDERICUS, *condam, qui fuit nepos de quondam Pipino* (Bàscaia), 84.

GALÍ, sacerdot, 405.
 GÁLÍCIA (casada amb Franc; donen una vinya a Toropilado), 561.
 GALIN, *testis* (Besalú), 453.
 GALINDO, *ad ipsum pugium de* (Sant Quirze de Colera), 234.
 GALINDO, *filius Radulfi condam* (Mollet), 199.
 GALINDO, *in domo iusta de* (Llebrers), 276.
 GALINDO, *in terra de* (Sant Esteve de Llanars), 446.
 GALINDO, *monachus* (de Camprodon), 351.
 GALINDO, *testis* (Besalú), 324.
 Galindonam, Galindonem, Galindono, *vilare* (vers Riudaura), 304, I, IV.
 GALINDUS (Besalú), 485.
 GALINDUS (casat amb Sesnanda; Besalú), 567.
 GALINDUS (Colera), 234; – *presbiter*, 234.
 GALINDUS, GALINUS (Espells), 404; – (Noves), 403.
 GALINDUS, *canonicus* (de Girona), 66; – *diachonus*, 84; – *levita*, 84, 91.
 GALINDUS, *condam* (béns a Cantallòps), 292.
 GALINDUS, *fidelis Vadamiri* (rep un alou a Bolòs), 435.
 GALINDUS, GALINDO, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
 GALINDUS, *presbiter*, 288.
 GALINDUS, *presbiter*, 435.
 GALINDUS, *presbiter, testis*, 230.
 GALINDUS, *testis* (Cabanès), 230.
 GALINDUS, *testis* (Hortmoier), 249.
 GALINDUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
 GALINDUS, *testis* (les Preses), 336.
 GALINUS, cf. GALINDUS.
 GALINUS (*Purtos*), 53.
 Gallicanti, Callicanti, *domus Sancti Petri cenobii*, 518; – *domus Sancti Petri cenobii qui est situs super flumen*, 620; – *domus Sancti Petri dicti de*, 435, 612; – *Sanctus Petrus*, 506, 524; – *Sanctus Petrus cenobii*, 435; – *Sanctus Petrus, in alaude* (Santa Eugènia de Ter), 524. || Galligants.

- Galligants, el, affluent de l'Onyar, v. Gallicantí.
- Galligants, Sant Pere de (mun. Girona, com. Gironès), 544, v. Gallicantí.
- Galliners, Gallinaria, Gallinarios, *in terminio de*, 255, 312; – *villa*, 171, 388. || Galliners (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany).
- Galliners, mont (mun. Cerdanyola del Vallès, com. Vallès Occidental), 607.
- Gallissà (mun. Amer, com. Selva), v. Gallizano.
- Gallizano, *villa que dicitur*, 286. || Gallissà.
- GALSERANDUS, *testis* (Campmany), 225.
- Ganganel, *pergit per medium torrentem quem vocant*, 441. || Ganganell (mun. Besalú, com. Garrotxa).
- Garantar, *in villa que vocant (in comitatu Cerdaniense)*, 453.
- GARDITIA, *femina* (mare de Sunyer), 552.
- GARESINDES, GERSINDE, GERSINDES, 218; – *comitissa* (compria béns a Llagostera), 162; – *comitissa* (compria un alou a la vall d'Aro i béns al Vallès), 173; – *uxor Wifredi comitis* (compren béns a Pins), 132. || GARSEDA.
- Garganta, *ipsa*, 274. || Garganta, la (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa).
- GARGILA, *in terra de* (la Cau), 330.
- GARÍ, abat de Sant Miquel i Sant Germà de Cuixà, 393, 424, 491.
- GARIBERTUS, *presbiter*, 435.
- GARIFREDUS (Sant Julià del Mont), 105.
- GARMUS, *qui fuit quondam* (casat amb Filmera i pare d'Acfred abat, Olibà i Sunifred; tenien diversos béns a les Preses), 622.
- GAROLLAR, *prevere (scriptor)*, 426.
- Garrexer, *in collum*, 374. || Gréixer.
- Garrica, *ipsa*, 70. || Garriga, la (mun. Viladamat, com. Alt Empordà).
- Garriga, *ipsa*, 521. || Garriga, la (mun. Roses, com. Alt Empordà).
- Garriga, la (mun. Viladamat, com. Alt Empordà), Sant Feliu. V. Garrica.
- Garriga d'Estanyet, la (mun. Sant Miquel de Fluvià, com. Alt Empordà), v. Carrica.
- Garrigàs (com. Alt Empordà), 434, 538.
- Garrigolas, *villa*, 335. || Garrigoles (com. Baix Empordà).
- GARSANDUS, *testis* (Camprodon), 257.
- GARSEDA, comtessa, esposa del comte Guifré II de Barcelona-Girona, v. GARESINDES.
- GARSEDA, comtessa de Tolosa, v. GERSINDIS.
- GARSENS, GERSENDIS, *femina* (almoïnera de Rudafreda; dona una peça de terra a Celrà), 549.
- GARSIAS, *presbiter*, 525.
- GARSIES, *prevere* (dona béns al Rosselló i Besalú), 340.
- GARSINDA (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
- GARSINDE, *femina, in terra de* (Girona), 222.
- gascons, 38.
- Gatuno, *villare* (vers la Tolosa, terme de Vallfogona de Ripollès), 332.
- GAUCBERTUS, cf. GAUSBERTUS.
- GAUCEBERTUS, cf. GAUSBERTUS.
- GAUCEFREDUS, cf. GAUFREDUS.
- GAUCEFREDUS, GOCEFREDUS, *elemosinarius*, 442; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldefredi* (dona dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- GAUCEFREDUS, *levita* (segles XI-XII), 396.
- GAUCELM, comte de Rosselló i d'Empúries, marquès de Gòtia, 2, 11. V. GAUCELMUS.
- GAUCELMUS, *comes*, 3, 30. || GAUCELM.
- GAUCEFREDUS, cf. GAUSFREDUS.
- GAUDEFREDUS (Fitor), 279.
- GADEMIRUS, *testis*, 131.
- GAUDIA (ven béns a Pins), 132.
- GAUDIA, *soror Maschardini* (Vilamacolum), 144.
- GAUDILA (compria una terra a Salt), 12; – (casat amb Elhó; compren béns a Salt), 35.
- GAUDILA, *testis* (Vilamacolum), 143.
- Gaudilanos (*in comitatu Bisuldunense*), 319.
- «GAUFREDO», «WIFREDO», «JOFRE», «conde», 346; – «conde de Ampurias» (funda el monestir de Roses), 341; – «conde de Empurias», 260. || GAUSFRED.
- GAUFREDUS, cf. GAUSFREDUS.
- GAUFREDUS, GAUCEFREDUS (fill de Guinedella; béns a Vilabertran), 399, 422.
- GAUFREDUS, *subdiaconus*, 602.
- GAUGIUS, GAUGINES, GAUGINUS, *mandatarius*, 288; – *qui sum mandataris et assertor* (dels habitants de Vilallonga de Ter), 288.
- GAUGO, GAUGUS, *testis* (Esponellà), 171.
- GAURICE, *in terra de* (Tomèt), II.
- GAURINUS (pare de Francemir i Oriol i germà de Sara; venen un alou a Roset i un altre a Sant Martí de Palaciolo), 394.
- GAURINUS (tenia alous a Fares, Roset i Marifont), 441, 448; – (tenia alous a les Preses i l'Esparc), 453; – *ipsos alodes quomodo fuerunt de* (Marifont), 453.
- Gausago, 189. || Guacs, el.
- GAUSBERT I, comte d'Empúries-Peralada i de Rosselló (germà del bisbe Elmerad), 153, v. GAUSBERTUS.
- GAUSBERTUS, GAUCBERTUS, GAUCEBERTUS, *comes*, 143, 234; – *comes* (casat amb Adelaida i fill de Sunyer II; venen un alou a Campmany), 225. || GAUSBERT I.
- GAUSBERTUS, *quondam* (fill del comte Gausfred I d'Empúries-Rosselló), 367.
- GAUSBERTUS GUILLERMI, *testis* (Campmany), 225.
- Gauses, Galauns, Gavusos, *in terminos Sancte Marie de*, 293; – *villa*, 335. || Gaüses (mun. Vilopriu, com. Baix Empordà).
- GAUSFRED I, comte d'Empúries-Peralada i Rosselló, 260, 261, 302, 306, 341, 346, 363, 367, 421, 468, 471, 472, 523, 527 (v. «GAUFREDO»). V. GAUSFREDUS.

- GAUSFRED, comte de Girona (evacua un alou al palau Merlac), 92. V. GAUFREDUS.
- GAUSFRED de Girona, palatí, 578.
- GAUSFREDUS, GAUCFREDUS, GAUFREDUS, GAUFREDUS, GUIFREDUS, comes, 287, 335, 367, 391, 420, 421, 519; – comes (casat amb Ava; compra un alou a Ullastret), 289; – comes (casat amb Guilla; dóna béns als comtats de Girona, Empúries, Peralada i Rosselló), 519; – comes (dóna béns a Camallera i a Miralles), 267; – comes (pare de Sunyer, bisbe d'Elna), 391, 420, 434, 523; – comes, genitor Suniarii episcopi, 406; – comes Impuritanensis et Petralatensi et Rossilionensi, 271; – comes, in vinea (Valveralla), 480; – comes quondam, 367; – frater Suniarii, 519. || GAUSFRED I.
- GAUSFREDUS, presbiter (compra una terra a Santa Eulàlia), 140.
- GAUFREDUS, cf. GAUSFREDUS.
- GAUFREDUS (alou al comtat de Besalú), 486.
- GAUFREDUS (comtat de Peralada), 420.
- GAUFREDUS, GOCEFREDUS (Girona), 518; – elemosinarius, 518; – elemosinarius de condam Ermengars, femina, 518.
- GAUFREDUS, bonus homo, 391, 508.
- GAUFREDUS, comes, 91. || GAUSFRED, comte de Girona.
- GAUZMARUS, sacerdos, scriptor, 68.
- GAUZPERTUS GUILLELMI, testis (comtats d'Empúries i Peralada), 434.
- Gavarra, 301. || Gavarra, la (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà).
- Gavusos, cf. Gauses.
- GAYRIBERTUS, GAIRIBERTUS (fill de Baró; construeix i dota Sant Quirze d'Arbúcies), 189.
- GEIRALLUS, presbiter, scriptor, 11.
- GEIRARDUS, cf. GERARDUS.
- GELA, cf. DURANDUS GELA.
- GELA, cf. GADAMIRUS GELA.
- Gelada, Mala (in comitatu Bisuldunense), 435. || Gelada, prop de Pujarnol (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany).
- Gelano, in ipso rivulo quem dicunt valle, 438. || Vilargilà, riera de.
- GELDERICUS (comtat de Peralada), 420.
- GELDERIGA, soror Agilani (Vilamacolum), 144.
- GELESINDA, uxor Gondovini (compreu vinyes a Palou), 411.
- Gelida (com. Alt Penedès), castell de, 603.
- GELMIR (casat amb Gonsalva; venen una vinya a Sant Cugat), 558.
- GELMIRUS (Sant Gregori), 628.
- GELSÈN (parenta del comte Miró i mare de Remesari; marmessora del comte Miró), 196.
- GELSINDUS, testis (Arenys de Munt), 533.
- GEMENELLUS (Vilallonga de Ter), 288.
- gemis, 453.
- GENARIUS, GENARUS, presbiter (Vilamacolum), 144; – sacerdos, testis, 143.
- GENEBREDO, 374.
- Genefrosa, in loco vocato, 618. || Ginebret.
- GENESIUS (Camprodon), 116.
- GENESIUS, in terra de (Santa Eulàlia), 140.
- GENESIUS, presbiter, 127.
- GENESIUS, presbiter, scriptor, 173, 218.
- GENESIUS, beatus, 604; – sanctus, 73, 604; – sanctus, martir Christi, 435. || GENÍS.
- Genestedo, Ienestedo, termines de, 278. || Ginestet.
- Genestosa, in locum que nuncupant, 358, 359, 360. || Ginestosa, la.
- GENÍS, sant, v. GENESIUS.
- GENTILE, GENTILES, cf. GINTILES.
- GEORGIUS, abba, sacerdos, 115, 116. || JORDI.
- GERALDÍ, A., notari (segle xv), 83.
- GERALDUS, presbiter, testis, 365.
- GERAMIAS, testis, 543.
- GERARDUS, GEIRARDUS, episcopus, 129bis; – [pontifex] Agatensis, 129bis. || GERARD, bisbe d'Agde.
- GERBALDUS, episcopus, 44.
- GERBERGA, GERIBERGA, 508; – (casada amb Dursac), 508; – nepota Stephani (rebeu un alou a Olivars), 508.
- GERBERGA, fidel del bisbe Guigó (germana de Sunifred, Gotmar, Gilbert, Esgut, Ingilbert i Amaltruda; reben una confirmació de béns), 178.
- GERBERGA, mare del rei Lotari, 390.
- GERBERGA, uxor Fredelone (reben un alou a Navata), 355.
- GERBERT d'Orlhac, 495.
- GERIBALDUS, testis (Hortmoier), 249.
- GERIBERGA, cf. GERBERGA.
- GERIBERTUS, presbiter, testis, 292.
- GERIBERTUS, testis (Sant Esteve de Madremanya), 551.
- GERIO (Ullà), 104.
- GERMÀ, sant, v. GERMANUS.
- GERMANUS, homo bonus, 63.
- GERMANUS, sanctus, confessor Christi, 374. || GERMA.
- GERMANUS, testis (Empúries), 19.
- GERO, bonus homo, 349.
- GERONTIUS, GERUNTIUS, IERONTIUS, iudex, 19, 20, 21.
- GEROSOLIMA (casada amb el difunt Guinigís Mascaró), 543; – (mare d'Odó levita, Elhemar i Sesmon), 543; – quę vocant Gudrield, 543; – quę vocant Gudrield (mare de Sunifred vescomte), 543. || JERUSALEM.
- GERSENDIS, cf. GARSENS.
- GERSETUS, maso que tenet (villa Ges), 337.
- GERSENDES, GERSINDE, cf. GARSINDES.
- GERSINDIS, comitisa, elemosinaria, 349; – comitisa, elemosinaria de condam Ricbildis vicecomitissa, testis 349. || GARSENDA.
- Gerunda, Hierunda, Ierunda, Iherunda, altare beate genitricis Dei Marie sedis, 579; – archilevita et abbas Sancti Felicis martiris, 396 (cf. RAIMUNDUS); – civitas, 15, 19, 20, 53, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 91, 116, 127, 142, 188, 217, 222, 223, 228, 233, 235, 259, 286, 348, 353, 435, 456, 485, 511, 518, 556; – comitatus, 223, 348 (cf. Gerundensis); – domus sedis,

- 579; – *ecclesia*, 127, 233; – *ecclesia Sancte Marie sedis*, 486; – *episcopus*, 189, 453 (cf. WIGO); – *infra muros*, 435, 556; – *in plano ante*, 518; – *ipsum monasterium ante*, 349; – *kanonica Sanctae Mariae sedis*, 506; – *muros*, 245, 259, 268, 284, 290, 354, 459; – *pesas decem de dinarios Ausone aut Barcinone vel*, 374; – *Sancta Maria, domus, sedis*, 248, 272, 329, 349, 403, 404, 435, 442, 453, 497, 506, 519, 541, 549, 579, 595; – *Sancta Maria, ecclesia, sedis*, 501; – *Sancta Maria, monasterium ante*, 349; – *Sancta Maria sedis*, 329, 349, 403, 404, 486, 511, 552, 584; – *sancta sedis*, 142; – *Sanctus Felix*, 486, 506; – *Sanctus Felix qui est iuxta muros*, 486; – *sedes*, 215, 223, 228, 233, 248, 265, 272, 311, 342, 396, I, III (cf. Gerundensis). || Girona.
- Gerundana, cf. Gerundensis.
- Gerundella, *in via et platea que pergit ad*, 556. || Gironella, torre.
- GERUNDELLE, *femina, in terra (in Examines, ad ipsa Vulpellera)*, 541.
- GERUNDENSE, *testis* (Domeny), 280.
- Gerundensis, Gerundana, Girundensis, Hierundensis, Ierondensis, Ierundensis, Iherundensis, 15, 19, 20, 59, 65, 88, 443; – 89 (cf. SERVUSDEI); – *antistes*, 189, 460 (cf. GUIGO, MIRO); – *canonici sanctae aeclesiae*, 406; – *comitatus*, pàs-sim; – *consilio cunctorum clericorum*, 438; – *domus Sanctae Mariae sedis*, 484, 488; – *ecclesia*, 83, 90, 127, 272, 279, 286, 351, 386, 388, 396, 406, 407, 484, 488, 572, 584, VII; – *episcopatus*, 15, 19, 20; – *episcopus*, pàs-sim (cf. ARNULFUS, GOTMAR, GOTMARUS, GONDEMARUS, GUALARICUS, GUIGO, MIRO, ODO, SERVUSDEI, SONIEFREDUS, TEUTHARIUS, WIMAR); – *in terminio*, 485; – *ipso termino de*, 255, 312; – *pagus*, 17, 73, 78, 85, 91, 103, 115, 275; – *presul*, 291, 325 (cf. ARNULFUS, GOTOMARUS); – *provisor et gubernator ipsius ecclesiae*, 407 (cf. ATO); – *religiosus cle-*
- rus*, 127; – *Sancta Maria*, 374, 386, 427, 453; – *Sancta Maria, sedis, ecclesie*, 388, 396, 538, 572, 584; – *Sanctus Felix*, 524bis; – *sedes*, 1, 7, 18, 19, 20, 21, 240, 285, 288, 329, 388, 396, 427, 453, 538, 572, 584, I; – *suburvium*, 35; – *territorium*, 12, 30, 74, 82, 93, 134, 161, 210, 216, 218, 227, 245, 292, 307, 496. Cf. Gerunda.
- Gerundilia, *ipsa serra usque in*, 443. || Gironella (mun. Osor, com. Selva).
- GERUNTIUS, cf. GERONTIUS.
- Ges (mun. Ogassa, com. Ripollès), v. Gesse.
- GESCAFREDUS, *presbiter, testis*, 68.
- Gessano, cf. Guixano.
- Gesse, *villa que vocant*, 337. || Ges.
- GIBERT, ardiaca de Girona, v. GIBERTUS.
- GIBERT, fidel del bisbe Guigó (germà de Sunifred, Gotmar, Esgut, Ingilbert, Gerberga i Amaltruda; reben una confirmació de béns), 178.
- Giberti, *bordam* (s. XIII, vers Montagut), 365.
- GIBERTUS, *in vinea* (Vulpellac), 240.
- GICAHOTUS, *archipresbiter* (de Girona), 142.
- GICHAFREDUS, cf. GISCHAFREDUS.
- GIFFRIDUS, *testis* (Llofriú), 357.
- GIFREDUS, cf. GUIFFREDUS.
- GIFREDUS, *abbas*, cf. WIFREDUS.
- Gigan, *Gigatu, collo de* (vers Monars), 438, 477.
- GIGE de Sumalies, *testis* (comtats d'Empúries i Peralada), 434.
- GIGOLAN, *in casales de, qui sunt in Valle Formosa*, 271.
- GILAMIRO, *testis*, II.
- GILANDUS (dóna una part d'una terra a Baussitges), 271.
- GILARANNUS, *episcopus Carcassonensis*, 89. || GUILARÀ.
- GILDEFREDUS, *presbiter, scriptor*, 52.
- GILDERICUS (Caçà de la Selva), 217.
- GILDERICUS, *in terra de (Uliolos)*, 168.
- GILDESINDUS, cf. ILDESINDUS.
- GILDUS, *presbiter, scriptor*, 132.
- GILLIMIRUS, *presbiter, testis*, 65.
- GILLIMIRUS, *ipso maso qui fuit de Ennegone vicecomite, ubi, habitabat* (Palafrugell), 518.
- GIMAR, GIMER, cf. WIMAR.
- GIMARA, *presbiter, scriptor*, 240.
- GIMERA, *Carcassensis episcopus*, 129bis; – *[pontifex] Carcassensis*, 129bis. || GUIMERA, bisbe de Carcassona.
- Ginebret (mun. la Pobla de Lillet, com. Berguedà), «en el valle de Lillet», 376.
- Ginebret (mun. Sant Pau de Segúries, com. Ripollès), 387, v. Genefrosa.
- Ginestet (mun. Sant Martí Vell, com. Gironès), v. Genestedo.
- Ginestosa, la (mun. Molló, com. Ripollès), v. Genestosa.
- GINNA (dóna diversos béns a Sant Esteve de Vilacolum), 591.
- GINTILES, GINTILE, GENTILE, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- GINTILES, GENTILES, *testis, item, filius de condam Secundi* (Vilamacolum), 143.
- GIRBAL, E., 9, 41, 83, 90, 377, 457. *girona, ipsa*, 225.
- Girona (com. Gironès), pàs-sim; – abat de Sant Feliu de, 536, 537, 539, 540, 550, 573, 593, 599, 600, 610, 616 (v. ARNULF); – ardiaca i abat de Sant Feliu de, 534 (v. ARNULF); – bisbat de, 129bis, 443, 444; – bisbe de, pàs-sim (v. ARNULF, ELIES, GOTMAR I, GOTMAR II, GOTMAR III, GUALARIC, GUIGÓ, GUIMERA, MIRÓ, ODÓ, SERFDEDEU, SUNIFRED, TEUTER); – ciutat de, 228, 594; – comtat de, 14, 92, 114, 158, 180, 242, 248, 252, 253, 262, 297, 310, 324, 383, 426, 461, 482, 522, 526, 538, 544, 559, 583, 600; – comte de, 2, 9, 13, 38, 60, 87, 92, 114, 158, 242, 515, 544, 545, 578 (v. BERA, BERNAT, BORRELL, DELÀ, GAUSFRED, GUIFRÉ, ODILÓ, OTGER, RAMON BORRELL, RAMPÓ, SUNYER, UNIFRED); – església de Santa Maria de, 5, 20, 29, 51, 53, 61, 65, 66, 75, 80, 81, 82, 84, 86, 104, 113, 116, 142, 172, 263,

- 344, 442, 517, 544; – església de Sant Feliu de, 1, 7, 20, 30, 51, 53, 61, 65, 80, 81, 82, 84, 86, 127, 172, 344, 347, 473, 517, 544; – església de Sant Miquel de, 544; – GAUSFRED de, 578; – governador de la seu de, 413 (cf. ATÓ); – levita de, 581 (v. ARNÚST); – marquès de, 10, 114 (v. GUIFRÉ, RAMPÓ); – monestir de Santa Maria de les Puelles de, 349; – murs de la ciutat de, 180; – notari de, 542 (v. REIG); – notari públic de, 143 (v. MARTORELL); – pagus de, 14, 49, 71, 76; – pontífex de, 615, 626, 627 (v. ODÓ); – santa església de, 364; – seu de, 1, 7, 14, 61, 87, 97, 552; – terme de, 228; – vescomte de, 352, 419, 476, 598 (v. GUINIGÍS, SUNIFRED). V. Gerunda, Gerundensis.
- Gironella, torre situada al capdamunt de la Força Vella de Girona, v. Gerundella.
- Gironella (mun. Osor, com. Selva), v. Gerundilia.
- Gironès, el, comarca, 278.
- Girundensis, cf. Gerundensis.
- GISANDUS, *levita*, *testis*, 65.
- GISCAFRED, arxipreste de Girona, v. GUISCAFREDUS.
- GISCAFRED, comte de Carcassona, 2. V. GISCAFREDUS.
- GISCAFRED, fill del comte Miró II de Cerdanya-Besalú, 196.
- GISCAFRED, sacerdot, marmessor del difunt Ugó (dóna la meitat d'un alou a Seva i Sant Esteve), 594.
- GISCAFRED, *testis* (Nambilles), 617.
- GISCAFREDUS, cf. GUISCAFREDUS.
- GISCAFREDUS, GISKAFREDUS (casat amb Flamúlia; donen béns a Bianya), 330; – (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- GISCAFREDUS (Riudaura), iv.
- GISCAFREDUS, *comes*, 3. || GISCAFRED, comte de Carcassona.
- GISCAFREDUS, *frater Deilane presbiteri* (rep un saltiri i una vaca), 531.
- GISCAFREDUS, *ipsa terra que fuit de* (Girona), 518.
- GISCAFREDUS, *laicus* (Segúries), 602.
- GISCAFREDUS, *levita* (dóna un alou a Palau de Montagut), 568; – *levita vel elemosinarius*, 568.
- GISCAFREDUS, *nepos Deilane presbiteri* (rep vinyes a Aranyonet i l'Arija), 531.
- GISCAFREDUS, *nepos Ranlone*, 312.
- GISCAFREDUS, *presbiter*, *scriptor*, 250.
- GISCAFREDUS, *presbiter*, *scriptor*, 492.
- GISCAFREDUS, *presbiter*, *testis*, 371.
- GISCAFREDUS, *testis* (Puio Ferroso), 493.
- GISCAFREDUS, cf. GUISCAFREDUS.
- GISCAFREDUS, GUISCAFREDUS (casat amb Quixol; compren una terra *ad ipsa Valle*), 557, 566.
- GISCAFREDUS, *bonus homo*, 506.
- GISCAFREDUS, GICHAFREDUS, *fidelis Gotmari episcopi*, 291; – *filius Ennegone* (reedifiquen l'església de Santa Coloma de Farners), 291.
- GISCAFREDUS, *testis* (Sant Pere de Montagut de Fluvià), 365.
- GISCAFREDUS, *subdiachonus*, 276.
- GISIMIRUS, *presbiter*, *testis*, 68.
- GISKAFREDUS, *testis* (vall d'Aro), 173.
- GISKAFREDUS, cf. GISCAFREDUS.
- GISKAFREDUS, *presbiter*, 335.
- GISKAFREDUS, *presbiter*, *scriptor*, 356.
- GISLA, *laicus* (Finestres), 274.
- Gissalis, cf. Guixolensis.
- Gissano, cf. Guixano.
- Gissarias, cf. Gixarias.
- Gisxalis, cf. Guixolensis.
- GITARDUS, cf. GUITARDUS.
- GIVERICUS, GUIVENCUS, *testis* (Empúries), 19.
- Gixano, cf. Guixano.
- Gixarias, Gissarias, *ipso maso de*, 453; – *maso in*, 274. || Guixeres.
- gladius*, 448, 457, 506.
- glandiferas*, *glandiferos*, *arbores*, 324, 377, 420, 432, 518; – *maiores et minores*, 275.
- GOCEFREDUS, cf. GAUCEFREDUS.
- GOCEFREDUS, cf. GAUFREDUS.
- GOCEFREDUS, *testis* (Cervià de Ter, Raset i Espiells), 542.
- GODA, *femina* (Besalú), 485.
- GODA, *femina defuncta* (Sant Gregori), 628.
- GODAFREDUS, *bonus homo*, *laicus*, 288.
- GODAFREDUS, *presbiter*, *scriptor*, 452.
- GODALDUS, GODOAUDUS (Bàscara), 7.
- Godello, *in* (vers Besalú), 624.
- GODEMARUS, *iudex*, 52, 53.
- GODERANDUS, GONDRADUS, *presbiter*, 171, 172.
- GODESCALVUS, *testis* (Vilamacolum), 144.
- GODFORTES (Vilamacolum), 144.
- GODGEVA (casada amb Amell; béns al comtat de Barcelona), 563.
- GODMAR, *ipso alode qui fuit de* (Guils de Cerdanya), 453.
- GODMARE (béns a Campelles), 453.
- GODMARE, *presbiter* (tenia un alou a Espinavessa i Vilert), 453.
- GODMARE, *viciscomes*, 143. || GOTMAR.
- GODMARES (Girona), 127.
- GODMARUS, cf. GOTMAR.
- GODMARUS, GOMMARUS, *dominus, sedis Gerundensis episcopus*, 271. || GOTMAR II.
- GODOAUDUS, cf. GODALDUS.
- Godorum*, cf. *Gothorum*.
- Godregilde, *locus que dicunt ad ipso* (vers Santa Coloma de Farners), 291.
- GODREMUND, *in terra* (Monells), 227; – *in vinea* (Monells), 227.
- GODUS (casat amb Espesiosa; venen béns a Palau de Felmir), 103.
- GODUS, *in terra de* (Pins), 132.
- GODUS, *presbiter*, *scriptor*, 231.
- GOFFREDUS, GOLTREDUS, *testis* (Besalú), 438; – *testis* (Meians), 477.
- GOFREDUS (dóna terres i vinyes a Mata Bona), 271.
- GOGINUS, *saio*, 52.
- GOGMAR, *testis* (Corçà), 580.
- Goi, cf. Gor.
- GOLCEDET, *in terras*, 78.
- GOLDREGOT (filla del comte Miró I de Besalú), 196.
- GOLDREGOT (permuta terres a Margaroles i Tapioles per unes altres a Montpedrós), 625, 626.
- GOLFREDUS, *levita*, 248.
- Golinons (mun. Sant Pol de Mar, com. Maresme), v. Guadilones.
- GOLOBARDES, M., 12, 355.
- GOLOREDUS (Vilallonga de Ter), 288.
- Goloso, Golors (vers Montagut), 365; – *mansus de* (s. xiii), 365.
- GOLTEREDUS (Castelló d'Empúries), 168.

- GOLTEREDUS, *in terra de (Hortones)*, 164.
- GOLTEREDUS, *testis* (Salt), 161.
- GOLTRED (fill de Quindeleva i marit de Balhomara; venen tres peces de terra a Vallmajor), 585.
- GOLTRED, *in terra* (Espiells), 554.
- GOLTREDUS, cf. GOFFREDUS
- GOLTREDUS (béns a la Cot), 453; – *filii Aganone* (pare de Sunifred), 453.
- GOLTREDUS, *levita, in casa de* (Girona), 556.
- GOLTREDUS, *levita, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita* (dóna un alou a Tortellà), 579.
- GOLTREDUS de Matamala, *in vinea de* (vall de Mieres), 432.
- GOMARICUS, *testis* (les Preses), 200.
- GOMARIGUS, *in terra erma de* (Montilivi), 246.
- GOMARIUS, *testis* (Madremanya), 551.
- GOMBAU, de Besora (rep béns al Fai), 593.
- Gombrèn (com. Ripollès), 376.
- GOMERALUS, *presbiter, testis*, 304.
- GOMESINDUS, 274.
- GOMESINDUS, *ipsa matella de* (comtat de Peralada), 421, 523; – *ipsa matella cum pratu* (comtat de Peralada), 420.
- GOMMARUS, GOMNARUS, cf. GOTMAR.
- GONBERGA, *femina* (ven béns a les villes Celrà i Olmedo), 569.
- GONDEBALDUS, *diaconus*, 20.
- GONDEBE, *advocatus*, 18.
- GONDEFREDUS (dóna una vinya vers Finestres), 274.
- GONDEFREDUS (dóna una vinya a Fitó), 279.
- GONDEFREDUS (evacua béns al palau Merlac), 91.
- GONDEFREDUS, *in terra de* (Mortanyà), 243.
- GONDEFREDUS, *presbiter, testis*, 371.
- GONDEFREDUS, *testis* (Fontanet), 134.
- GONDEMAR, *vir Belletrudis feminae* (donà béns a Corçà), 580.
- GONDEMAR, cf. GONDEMARUS.
- GONDEMAR (Amer), 295.
- GONDEMAR, GUNDEMAR (rep un mas a Cogolls), 506; – *ipso maso de* (Cogolls), 506.
- GONDEMAR, *testis (in costa Lacione)*, 452.
- GONDEMARES (casat amb Antímia; evacua béns al palau Merlac), 91.
- GONDEMARES, *testis (Puio Ferruso)*, 492.
- GONDEMARIUS, cf. GOTMAR.
- GONDEMARUS, cf. GOTMAR.
- GONDEMARUS, cf. GOTMARUS.
- GONDEMARUS, GONDIMARUS, GONDOMARUS, GUNDEMARUS, *episcopus*, 15, 22, 30; – *episcopus sedis Gerundensis*, 18, 19, 20, 21; – *pontifex*, 30; – *quondam episcopus*, 84; – *quondam, sedis Gerundensis episcopus*, 171. || GOTMAR I.
- GONDEMARUS, GONDEMAR, *levita*, 171, 172.
- GONDEMARUS, *levita*, 234.
- GONDEMARUS, *levita, testis*, 174.
- GONDEMARUS, *levita, testis*, 314.
- GONDERIGUS, *villare quod fuit de*, 291.
- GONDESALVA (ven béns a Pins), 132.
- GONDESALVA, *uxor Stephani* (la Lloreda), 259, 268.
- GONDESINDUS, *testis* (Bàscara), 7.
- GONDEVARE, *bonus homo*, 64.
- GONDIMARUS, cf. GONDEMARUS.
- GONDISCLUS, CUNDISCLUS, *presbiter, advocatus vel elemosinarius de condam Elienardi* (dóna un alou a les Preses), 200.
- GONDIUS (Vilamacolum), 144.
- GONDOPRE (Vilamacolum), 144.
- GONDOMARUS, cf. GONDEMARUS.
- GONDOVINUS (casat amb Gelsèn; compren tres quarterades de vinya a Palou), 411.
- GONDRADUS, cf. GORDERANDUS.
- GONEVADUS, *testis* (Banyoles), 68.
- GONSALVA (casada amb Gelmir; venen una vinya a Sant Cugat), 558.
- GONSALVA, *femina, mulier de condam Sendreto, donatrice* (cases a Arenys de Munt), 533.
- GONTALEGUS, *praesbiter*, 420.
- GONTARIUS, GUNTERIUS, *episcopus*, 129bis; – *[pontifex] Magalonensis*, 129bis. || GONTARI, bisbe de Magalona.
- GONTARIUS, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- GONTELEGUS, *levita, testis*, 335.
- GONTEMIRUS (tenia dos masos a Terrades), 486.
- GONTEVADUS, *in terra* (Parets d'Empordà), 521.
- GONTOIGIA, *femina* (Vilamacolum), 144.
- GONTRE, *que dicunt Bonus homo, in terra de* (Fonteta), 504.
- Gor, Goi, *in grado de* (vers Beget), 438, 477.
- Gordans (mun. Ripoll, com. Ripollès), 382.
- Gorg Negre, el (vers Creixenturri, al riu Ter), v. Gorgus Nigrus.
- GORGORIA, *uxor Fulcarii* (evacua béns al palau Merlac), 91.
- Gorgus Nigrus, *in loco vocato*, 220. || Gorg Negre, el.
- Gorner (vers Hortmoier), 438, 477.
- GOSTAR, J., notari (any 1636), 272.
- GOSTREMIRUS, *presbyter* (béns a Mosol), 374.
- GOSUEL, *testis*, 240.
- GOTAFREDUS, *praesbiter*, 420.
- Gotalio, *cuma que dicunt* (vers Albanyà), 326.
- GOTARIUS, *testis* (Santa Eulàlia), 140.
- Gothia, Gotia, 108, 127. || Gòtia.
- Gotborum, Godorum, Gotorum, Gotorum, *lex*, 20, 53, 91, 434; – *Liber*, 461.
- GOTHMAR, cf. GOTMAR.
- GOTHMARUS, cf. GOTMAR.
- GOTHMARUS, cf. GOTMARUS.
- Gòtia (antic nom de la Gàl·lia gòtica), marquès de, 11, 30, 347 (v. GAUCELMO, HUMFRID, RAMON); – província de, 621; – terme de, 178, 180. V. Gothia.
- GOTMAR (casat amb Esposada; venen una terra a la vila Estamariu), 401.
- GOTMAR I, bisbe de Girona, 29, 31, v. GONDEMARUS.
- GOTMAR II, abat de Sant Cugat del Vallès i bisbe de Girona, 260, 262; – bisbe electe de Girona, 260; – bisbe de Girona, 261, 263, 271, 283; – monjo de Sant Cugat del Vallès, 252, 253. V. GOTMAR.
- GOTMAR III, bisbe, marmessor per al comtat de Girona del comte Borrell, 544; – bisbe de Girona, 498,

- 500, 507, 510, 515, 516, 520, 532, 536, 537, 555, 559; – bisbe de Girona, almoïner del difunt ardiaca Olibà, 548; – bisbe de Girona, marmessor de Bernat, 505. V. GOTMARUS.
- GOTMAR, bisbe de Vic, 69.
- GOTMAR, castell anomenat Castellet (mun. Callús, com. Bages), 534.
- GOTMAR, GODMARUS, GOMMARUS, GOMNARUS, GONDEMARUS, GONDEMARUS, GOTHIMARUS, GOTHMAR, GOTHMARE, GOTHMARUS, GOTMARIUS, GOTMARUS, GOTOMARUS, *dominus, sedis Gerundensis episcopus*, 271, 279; – *domnus, Gerundensis ecclesie episcopus*, 351; – *dompnus, episcopus*, 280; – *episcopus*, 271, 274, 276, 279, 285, 286, 287, 288, 291; – *episcopus sedis Gerundensis*, 271, 274, 285, 286, 288; – *Gerundensis ecclesie episcopus*, 280; – *Gerundensis episcopus*, 271, 272, 274, 276, 279, 285, III; – *Gerundensis praesul*, 291; – *praesul*, 288; – *sanctae ecclesiae Gerundensis humilis episcopus*, III; – *sanctae ecclesie Ierundensis humilis episcopus*, 287, 291; – *sanctae Gerundensis ecclesie*, 291; – *sedis Hierundensium humilis aepiscopus*, 276. || GOTMAR II, bisbe de Girona.
- GOTMAR, fidel del bisbe Guigó (germà de Sunifred, Gibert, Esgut, Ingilbert, Gerberga i Amaltruda; reben una confirmació de béns), 178.
- GOTMAR, *testis* (Arenys de Munt), 533.
- GOTMAR, vescomte d'Empúries, v. GODMARE.
- GOTMARE, cf. GOTMARUS.
- GOTMARES, *testis* (Palau de Montgut), 568.
- GOTMARIUS, GOTMARUS, cf. GOTMAR.
- GOTMARUS, GONDEMARUS, GOTHMARUS, *fillius Theudemirae*, 274; – *laicus*, 274; – *religiosus laicus*, 274.
- GOTMARUS, GONDEMARUS, GOTMARE, *domnus, episcopus*, 498; – *episcopus*, 498, 554, 555; – *episcopus sedis Gerundensis*, 508, 554; – *Gerundensis episcopus*, 498. || GOTMAR III, bisbe de Girona.
- GOTMARUS, *presbiter, scriptor*, 488.
- GOTMARUS, *sacerdos*, 486.
- GOTMARUS, *sacerdos, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita*, 579.
- GOTMARUS, *testis* (Riudaura), 304.
- GOTOMARUS, cf. GOTMAR.
- GOTORUM, cf. GOTHORUM.
- GOTSODUS (dóna un camp *ad ipso colo de Bosorio*), 271.
- GOTTORUM, cf. GOTHORUM.
- GOTUS (casat amb Coloma; venen béns a Pins), 132.
- Gradel, *in ipsum*, 293. || Griells, *els. gradu, grado, de Gor*, 438, 477; – *ipso, de mare*, 421, 523; – *ipso, fluvium Sambuce*, 434; – *ipso, Sambuce*, 434.
- GRAFIOLUS, cf. GRAPHYOLUS.
- GRAHIT, E., 21, 240.
- Graner, 189. || Graners, el (mun. Arbúcies, com. Selva).
- Granogaria, Granoiaria, cf. Mata Granoiaria.
- Granullarios, *ipso alaude de*, 506. || Granollers de Rocacorba (mun. Sant Martí de Llémena, com. Gironès).
- GRAPHYOLUS, GRAFIOLUS, *sacerdos*, 19, 21.
- Grassa, Santa Maria de la (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), abadia de, 278; – abat de, 198 (v. SUNYER); – monestir de, 94, 196, 198, 199, 226, 229, 241, 297, 345, 374, I, IV. V. Crasse.
- GRAT, F., 54, 55, 56.
- Graxanturri, Grexenturri, 116, 128; – *castrum*, 193, 208; – *in termino de*, 220, 221, 236. || Creixenturri.
- Grecis, *in ipsam terram de* (entre Torroella de Montgrí i l'Estartit), 293.
- GREGORI I, papa, dit el Gran, v. GREGORIUS.
- GREGORI V, papa, v. GREGORIUS.
- GREGORIUS, *episcopus servorum Dei*, 604; – *pastor*, 613; – *rector Romenis ecclesie summus*, 613. || GREGORI V.
- GREGORIUS, *levita, scriptor*, 259, 268.
- GREGORIUS, *papa beatissimus*, 407. || GREGORI I.
- GREGORIUS, *testis* (Hortones), 164.
- Gréixer (mun. Guardiola de Berguedà, com. Berguedà), v. Garrexer.
- grex cum pastor, 351.
- Grexenturri, cf. Graxanturri.
- Griells, els (a l'Estartit, mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Gradel.
- GRIFO (ven una terra a les Preses), 102.
- Grillera, *in podiolo qui dicitur*, 301. || Grillera (entre Albanyà i Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà).
- GRIMAL, *in aprisone de, quem vocant Canadello*, 427.
- GRIMALDUS, *bonus homo*, 143.
- GRIMALLUS, *ipso manso quod, tenet* (Esponellà), 613.
- Grinius, Mons, cf. Mons Grinius.
- Grintullo, *ad ipsas fossas de* (vers Bausitges), 271.
- GRONIA, *femina, vinea de* (Ullà), 104.
- Gros, cf. Pug Gros.
- Gros, M. S., 203, 412, 433, 618.
- GROSSA, *femina* (ven béns a Fontanet), 134.
- GRUDEL, *femina* (Sant Gregori), 628.
- GRUDELDS, *que vocant Belucia, uxor Guistrimiri*, 560. Cf. BELLUCIA.
- Guacs, el (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Gausago.
- GUADALL, bisbe d'Elna, 204, 256. V. WADALDUS.
- GUADALL, vescomte d'Osona, v. WADALDUS.
- GUADALLUS, *amicus Aviernae feminae* (marmessor d'ella), 612.
- GUADAMIR, arxipreste i abat de Sant Feliu de Girona, 427, 435. V. WADAMIRUS.
- GUADAMIR, bisbe de Vic, 283, 321.
- GUADAMIR, prevere i escrivà, 365, v. WADAMIRUS.
- Guadamiro, *per ipsum terminum de vilare que dicunt* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
- GUADAMIRUS, *archidiaconus, archipresbiter*, cf. WADAMIRUS.
- GUADAMIRUS, *levita*, 189.
- Guadello, 613. || Güell.
- Guadilones, *in loco que dicunt*, 339. || Golinons.

GUALARIC, bisbe de Girona, v. WALARICUS.
 GUALARICUS, cf. WALARICUS.
 GUALATRUDIA (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
 GUALAXENSUS (Vilamacolum), 144.
 GUALDRAMIRUS (fill de Revell i germà d'Argemir; Vilamacolum), 144.
 GUALINDUS, *levita, testis*, 365.
 Gualta (com. Baix Empordà), v. Agualta.
 GUANDALGAUDE, GUANDALGADIS, GUANDALGAUDIS, GUANDALGODUS, WANAGODUS, WANDALGARIUS, WANDALGAUDE, WANDALGODUS, *vicescomes*, 413, 461, 486, 512, vii; – *vicescomes* (pare de Miró i Oliba), 485; – *vicescomes, testis*, 388, 441, 448. || GUANDALGOT.
 GUANDALGAUDUS, *testis* (Girona), 518.
 GUANDALGOT (casat amb Ermesèn; alous a Porqueres), 402.
 GUANDALGOT, ardiaca de Girona, v. WAMDALGAUDUS.
 GUANDALGOT, vescomte de Besalú, v. GUANDALGAUDE.
 GUANDALRICUS, *ipsa casa ubi, habitat*, 518.
 GUANTÀ, ardiaca de Girona, v. WANTA.
 Guaratone, *in puio (in Cerdania)*, 374.
 Guardia, 131 (cf. Marunesti); – *in locum qui dicunt de ipsa*, 481. || Guàrdia, la (mun. Torroella de Fluvià, com. Alt Empordà).
 Guardia de Mauris, *ipsa* (vers Coleira), 234.
 Guardiola, Kuardiole, *ipsa* (vers la Guàrdia, mun. Torroella de Fluvià), 143, 144.
 Guardiola, *termino que dicitur (in comitatum Ierundense)*, 314.
 GUARENGOT, comte de palau, v. WARENGAUDUS.
 GUASTRIMIRUS, GUISTRIMIRUS (casat amb Belluça; permuten una terra a Parets d'Empordà), 560.
 Guavalmar, *mansus quem vocant (in parrochia Sanctae Mariae de Baret)*, 441.
 GUAZAMIRUS, *condam, in plantario de*

filio (Flaçà), 199; – *condam, in vinea de filios* (Flaçà), 199.
 Gudica, *valle que dicunt*, 199. Cf. Juia.
 GUDISCLUS, cf. GADISCLUS.
 GUDOBERTUS, *sacerdos*, 52.
 GUDOFRED, *in terra* (Espiells), 554.
 GUDRELL, v. JERUSALEM.
 GUDRIELD, cf. GEROSOLIMA.
 Güell (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Guadello.
 Guèmol (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), v. Agemalo.
 GUÉRARD, B., 593.
 GUERAU, candidat a arquebisbe de Narbona, 148.
 Gugullus, cf. Cucullus.
 GUIBERTUS, GUIRIBERTUS, VIBERTUS, WIBERTUS, *archidiaconus*, 391, 508; – *archidiaconus, testis*, 435; – *archilevita*, 403, 435, 460, 498, 508; – *archilevita, advocatus vel elemosinarius de Oliba*, 487; – *archilevita, testis*, 463, 484. || GIBERT, ardiaca de Girona.
 GUIBERTUS, WIBERTUS, *qui est assertor et mandatararius de Gauceberto comite*, 143.
 GUIDENELDIS, *quae vocant Bonadonna* (mare de Josfred; compren terres a Vilabertran), 399; – *que vocatur Bonadonna* (mare de Josfred; donen alous a Vilabertran), 422.
 GUIDENELLE (filla del difunt Costable), 521; – *condam*, 521; – *femina, que vocaverunt Bellela, condam* (deixa una terra a Parets d'Empordà), 521; – *ipsas terras de elemosina de condam* (Parets d'Empordà), 521; – *qui fuit condam, terras qui fuerunt de* (Parets d'Empordà), 521.
 GUIDIRLA, WIDERLLA, WIDERLLUS, *presbiter* (Vilamacolum), 144; – *sacerdos, testis*, 143.
 GUIDIRLA, WIDERLLA, *presbiter, item* (Vilamacolum), 144; – *qui vocant Mocon*, 144.
 GUIDISCLE, abat de Santa Maria de Ripoll, difunt, 458. V. QUILISCLUS.
 GUIDISCLE, abat de Sant Pol de Mar, v. WIDISCLUS.
 GUIDISCLUS, cf. GUILISCLUS.

GUIDNILLIS, cf. GUINILLIS.
 GUIFFREDUS, GIFREDUS, *sacerdos, elemosinarius*, 579; – *sacerdos, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita*, 579.
 GUIFRÉ, abat de Santa Maria de Roses, v. GUIFREDUS.
 GUIFRÉ, abat de Sant Miquel de Cuixà, 621.
 GUIFRÉ, abat de Sant Pere de Besalú, v. GIFREDUS.
 GUIFRÉ, arquebisbe de Narbona (segle xi), v. WIFREDUS.
 GUIFRÉ I, comte i marquès de Barcelona, Girona i Besalú, dit el Pelós, 58, 60, 91, 132. V. WIFREDUS.
 GUIFRÉ II, comte i marquès de Barcelona-Girona, dit Borrell, 91, 114. V. WIFREDUS.
 GUIFRÉ II, comte de Besalú, 269, 299, 300, 318, 342, 466. V. WIFREDUS.
 GUIFRÉ II, comte de Cerdanya, 489, 621.
 GUIFRÉ, prevere, fidel del rei Odó (béns al comtat de Besalú), 72.
 GUIFRÉ, sacerdot, anomenat Brunicard (oncle d'Amalric levita i Guigó; deixa una euga), 473.
 GUIFRÉ, suposat comte, v. WIFREDUS.
 GUIFRE, *testis* (Fonteta), 504; – (compra una terra a Fonteta), 504.
 GUIFRÉ, vescomte, 30, v. WIFREDUS.
 GUIFRÉ, vescomte, anomenat Falquet, bausador, 429.
 GUIFRÉ, vescomte [de Besalú], v. WIFREDUS.
 GUIFREDUS, cf. GAUSFREDUS.
 GUIFREDUS, cf. WIFREDUS.
 G[UI]FREDUS (Besalú), 567.
 GUIFREDUS (dóna una part d'una terra a Baussitges), 271.
 GUIFREDUS (Mollet), 199.
 GUIFREDUS, *abbas, qui est condam* (donà una terra a Parets d'Empordà), 560. || GUIFRÉ, abat de Roses.
 GUIFREDUS, *condam, terra de filios* (Flaçà), 199.
 GUIFREDUS, *de Ornazonas* (pare de la muller de Ponç), 453.
 GUIFREDUS, *de Rioner* (té alous a Sant Feliu de Boada), 552.

- GUIFREDUS, *filius Eral, advocatus vel elemosinarius de Oliba*, 487.
- GUIFREDUS, *frater Olibane, advocatus vel elemosinarius de Oliba*, 487.
- GUIFREDUS, *in terra*, 572.
- GUIFREDUS, *sacerdos, levita, in casa de* (Girona), 556.
- GUIFREDUS, *testis* (comtat d'Empúries), 519.
- GUIFREDUS, *testis* (Fonteta), 185.
- GUIFREDUS, *testis* (Vulpellac), 136.
- GUIGILA, *bozador* (tenia alous a Besalú), 453.
- GUIGILA, *belemosinarius*, 518; – *belemosinarius de condam Ermengars, femina* (dóna l'església de Santa Eugènia de Ter i altres béns a Girona), 518.
- GUIGO, *abbas, condam, ipsa condamina que fuit de* (Girona), 518.
- GUIGÓ, almoier i nebot del sacerdot Guifré, 473.
- GUIGO, QUIGO, UGIGO, WIGO, 127; – *antistes Gerundensis*, 189; – *dominus, episcopus, sedis Gerundensis ecclesie*, 234; – *domnus, episcopus*, 240, 248; – *domnus, episcopus sedis Hierundae*, 248; – *dompnus, Gerundensis episcopus*, 183; – *episcopus*, 127, 134, 135, 136, 137, 142, 150, 163, 171, 174, 175, 183, 185, 231, 234, 248; – *episcopus condam*, 311; – *episcopus Gerundensis*, 189; – *episcopus Gerundensis sancte sedis ecclesie*, 142; – *episcopus sedis Gerundensis*, 176; – *Gerundensis*, 241; – *Hierundensis ecclesiae episcopus*, 248; – *Ierundensis episcopus*, 240; – *pontifex*, 188; – *sancte Gerundensis ecclesie episcopus*, 142, 179, 189, 234, 248; – *sedis Gerundensis episcopus*, 171, 172; – *sedis Gerundensis episcopus, elemosinarius vel advocatus de condam Endicone*, 217. || GUIGÓ.
- GUIGÓ, bisbe de Girona, 124, 138, 147, 148, 153, 177, 178, 180, 181, 182, 200bis, 213. V. GUIGO.
- GUIGO, *bonus homo*, 64.
- GUIGO, *subdiaconus*, 234.
- GUIGO, *testis* (Sant Esteve de Torredra), 436.
- Guila, *mansus de* (segle XIII; vers Montagut), 365.
- GUILABERTUS, *presbiter* (rep cinc ovelles), 612.
- Guilar, el (mun. Argelaguer, com. Garrotxa), v. Aguilar, l'.
- GUILARÀ, abat de Sant Medir i Sant Genís, 25.
- GUILARÀ, bisbe de Barcelona, 260. V. WILARA.
- GUILARÀ, bisbe de Carcassona, 59. V. GILARANNUS.
- GUILARICUS, *sacerdos*, 435.
- GUILAYCUS, *presbiter* (rep dues eugues), 435.
- GUILELMUS (Camprodón), 116.
- GUILELMUS BERNARDI, *filius Bernardi Guilelmi de Funelieres et Guinillis* (any 1045), 8.
- GUILEMUNDUS, *testis* (Esponellà), 171.
- GUILERGUS, *laicus, presbyter*, 274.
- GUILIELM, *clericus, filius Aviernae* (rep diversos béns a Salt i a altres llocs), 612; – *filius Aviernae* (rep unes quantes cabres), 612.
- GUILIELMUS, cf. PETRUS GUILIELMI.
- GUILIELMUS (Sant Gregori), 628.
- GUILIELMUS (Sant Gregori), *item*, 628.
- GUILIELMUS, WILIELMUS (rep un alou a Corts), 519; – *elemosinarius de Gauzfredi comitis*, 519. || GUILLEM.
- GUILIELMUS, *elemosinarius Gauzfredi comiti*, 519; – *filius Guitizani, fidelis Gauzfredi comitis*, 519. || GUILLEM.
- GUILINDONA (filla del comte Miró I de Besalú), 196.
- GUILISCLE, ardiaca i arxipreste de Girona, v. WILLISCLUS.
- GUILISCLUS, *abbas*, 142.
- GUILISCLUS, GUIDISCLUS, *alaudem qui fuit de* (Penades), 421, 523.
- GUILLA (casada amb Guillem; béns al comtat de Barcelona), 588.
- GUILLA, comtessa d'Empúries-Rosselló (restitueix alous a les Olives), 528; – comtessa d'Empúries-Rosselló, marmessora del comte Gausfred, 527, v. GUISLA.
- GUILABERTUS, *testis* (Llambilles), 582.
- GUILLAD, prevere, testimoni, 344.
- GUILLARA, *presbiter*, 127.
- GUILLELMI, cf. GAUZPERTUS GUILLELMI.
- GUILLELMUS, cf. DACHONUS.
- GUILLELMUS, *episcopus Urgellensis* (segle XI), 441. || GUILLEM, bisbe d'Urgell.
- GUILLELMUS, *presbiter* (compra una terra a Domeny), 353.
- GUILLELMUS de Vultrera, *testis* (comtats d'Empúries i Peralada), 434.
- GUILLEM (casat amb Cusca; venen dues peces de terra al Vallès), 564.
- GUILLEM (casat amb Guilla; béns al comtat de Barcelona), 588.
- GUILLEM, ardiaca de Girona, v. WILIELMUS.
- GUILLEM, bisbe d'Urgell (segle XI), v. GUILLELMUS.
- GUILLEM, marmessor del comte Gausfred d'Empúries-Rosselló (dóna alous a Cabanes d'Empordà), 527.
- GUILLEM, marmessor del comte Gausfred d'Empúries-Rosselló, un altre (dóna alous a Cabanes d'Empordà), 527.
- GUILLEM, prevere i monjo, 426.
- GUILLEM, sotsdiaca (any 1220), 189.
- GUILLEMÓ, difunt, 506, v. WILMUNDUS.
- GUILLERMUS, cf. WILLELMUS.
- GUILLERMUS, *elemosinarius, advocatus et testis de quondam Vadamiri, archipresbiteri et abbatis*, 435.
- GUILLIELMUS (almoier; donà un alou a Palau de Montagut), 568.
- GUILMUNDUS (Sobre-roca), 498; – *in terra de* (Sobre-roca), 498.
- Guils de Cerdanya (com. Baixa Cerdanya), v. Eguils.
- GUIMAR, GUIMER, cf. WIMAR.
- GUIMERA, bisbe de Carcassona, 153. V. GIMERA.
- GUIMERA, bisbe de Girona, v. WIMAR.
- GUIMERANUS, cf. WIMAR.
- GUINADUS, *in terra de* (in costa Lacio-ne), 452.
- GUINEDELLA, comtessa, filla de Sunifred i esposa de Guifré I (dóna béns a Cabanes d'Empordà), 58, 62.
- GUINIGÍS, dit Mascaró, vescomte de Girona (casat amb Gerosòlima; donà un alou a Orsal), 352; – vescomte de Girona, difunt (donà un mas dominical i terres a Orsal), 476. V. WINIGISUS.

GUINILLIS, GUIDNILLIS, *uxor Bernardi Guilhelmi de Funclieres* (any 1045), 8.

GUINIZA, *canonicus* (de Girona), 142.

GUIRIBERTUS, *archidiaconus*, cf. GUIBERTUS.

GUISAD, arxipreste de Girona (any 879), v. WUISANDUS.

GUISAD, arxipreste de Girona (any 997), v. GUISADUS.

GUISAD, bisbe d'Urgell, 273, 405, 416, 424, 439.

GUISADUS, *archipresbiter*, 584. || GUISAD, arxipreste de Girona.

GUISADUS, *quintana qui fuit de* (Mollet), 199.

GUISADUS, *testis* (Palau [Palau-sator]), 552.

GUISCAFREDUS, cf. GISCHAFREDUS.

GUISCAFREDUS (Albanyà), 326.

GUISCAFREDUS (tenia béns a Escales), 438.

GUISCAFREDUS, GISCHAFREDUS, GISCHAFREDUS, GUISCAPHREDUS, *archidompnus*, 63; – *archipresbiter*, 53, 63, 64, 82, 84, 115, 127, i; – *archipresbiter, testis*, 65. || GISCAFRED, arxipreste de Girona.

GUISCAFREDUS, *presbiter, testis*, 484.

GUISCAFREDUS, GUISGAFREDUS, *presbiter* (dóna un alou a Vulpellac), 484.

GUISCAFREDUS, *testis* (ad ipsa Valle), 566.

GUISCAFREDUS, *testis* (Fontanet), 174.

GUISCAFREDUS *testis* (Riudaura), 304; – (villare Aliario), 304.

GUISCARDUS, *sacerdos*, 64.

GUISCAPHREDUS, cf. GUISCAFREDUS.

GUISGAFREDUS, cf. GUISCAFREDUS.

GUISILA, *frater Wisandi presbiteri et Bradilane* (donen una terra a les Fonts), 330.

GUISLA, WISLA, *filia Gausfredi comitis* (rep alous al comtat d'Empúries), 519.

GUISLA, *uxor et elemosinaria Gausfredi comitis*, 519. || GUILLA.

GUISTRILLIS, *femina* (muller de Sunifred; donen un alou a Santa Eulàlia d'Ultramort), 8.

GUISTRIMIRUS, cf. GUASTRIMIRUS.

GUISTRIMIRUS, *elemosinarius de con-*

dam Guidenelle, 521; – *elemosinarius de condam Guidenelle femina, que vocaverunt Bellela* (dóna una terra a Parets d'Empordà), 521.

GUISTRIMIRUS, *testis* (Vilacolum i Vilamacolum), 562.

GUISTRUVARA, *uxor Reinulfi* (Guardiola), 314.

GUIS[...], *testis* (Mollet), 198.

GUITARDUS, cf. WITARDUS.

GUITARDUS (Sant Gregori), 628.

GUITARDUS, GITARDUS, *vicecomes*, 377; – *vicecomes, tutor vel elemosinarius de condam Mirone comite* (dóna béns a Tossa), 377. || GUITART, vescomte de Barcelona.

GUITART, ardiaca de Girona, v. WITARDUS.

GUITART, difunt (donà una «pesa» d'or), 467.

GUITART, vescomte de Barcelona (permuta sis mujades i mitja de vinya per una terra a Montjuïc), 445, v. GUITARDUS.

GUITESÈN, testimoni (Sant Cugat del Vallès), 499.

GUITEZA, *testis* (Llambilles), 617.

GUITISCLUS, cf. WITISCLUS.

GUITIZA, abat de la Grassa, v. WITIZA.

GUITIZA, cf. WITIZA.

GUITIZA (pare de Guillem), 519.

GUITTARDUS, *testis*, ii.

GUITUANUS, *in villaribus ut lata dicunt de* (Vallbona), 271.

GUIVENCUS, cf. GIVERICUS.

Guixano, Gessano, Gissano, Gixano, 448, 604, 613; – *ipsas vineas de*, 624; – *ipso manso de*, 622, 624. || Guixà (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa).

Guixeres (mun. Sant Miquel de Campmajor, com. Pla de l'Estany), v. Gixarias.

Guixolensis, Gissalis, Gixxalis, *domus Sancti Felicis coenobii*, 275; – *Sanctus Felix*, 506. || Guíxols.

Guíxols (mun. Sant Feliu de Guíxols, com. Baix Empordà), v. Guixolensis.

GULTEREDUS, *monachus* (de Camprodon), 433.

GULTREDUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567, 602.

GUMILA, *presbiter, scriptor*, 411, 417.

GUMILA, *presbiter, testis*, 335.

GUMILA, *subdiachonus, scriptor*, 199.

GUMILA, *testis* (Hortmoier), 249.

GUMILA, *testis* (Regelt), 190.

GUNDEMARE, cf. GONDEMARE.

GUNDEMARUS, cf. GONDEMARUS.

GUNDILA, *presbiter*, 20.

GUNDISCLUS, cf. GADISCLUS.

GUNTARDUS, *vassus Unifredi comitis*, 30.

GUNTEGUS, cf. TRASOVARIUS.

GUNTERIUS, cf. GONTARIUS.

GUNTILLA (mare de Ranló; venen un alou al coll d'Ares), 269.

Gurb (com. Osona), 539, 540.

Gurgus Nigrus (potser a la riera de Collfred), 304, i.

gurges, ipsos, 326; – *ipso semitario qui pergit ad, de Amata*, 485.

GURGUR, *qui vocatur Belet* (casat amb Virgília; venen una vinya a Llebrers), 379.

Gurni, Gurno, *ecclesia Sancti Cornelii que est sita in monte*, 614; – *ecclesia Sancti Cornelii quae est in*, 604; – *ipsa serra sicut aquas vertunt usque ad*, 443. || Gurn, mont, avui dit Puigsacalm.

GUSCAFREDUS, *clericus, testis* (Celrà i Olmedo), 569.

GUSCAFREDUS, VISCAFREDUS, *frater Atonis*, 345; – *senior Anllanis presbiteri* (dóna un camp a Sant Andreu del Coll), 345.

GUSTUS, *testis* (Girona), 245.

GUTISCLUS, cf. WITISCLUS.

GUTTESINDUS, *in terra* (Girona), 245. *guttura, ipsa*, 225.

GUUALTARIUS, *testis* (Peralada), 107.

GYANSOLUS (Vilamacolum), 144.

H

habba, cf. *abba*.

HACFREDUS, cf. ACFREDUS.

HACFREDUS, cf. AICFREDUS.

HACFREDUS (Besalú), 567.

HACFREDUS, *abbas, transgressor, filius Garmi et Filmerae* (germà d'Olibà i Sunifred; tenien diversos béns a les Preses), 622.

- HACFREDUS, *archidiaconus*, cf. ACFREDUS.
- HAECFREDUS, cf. AGFREDUS.
- haeresis, *simoniaca*, 469.
- HAMMOR, cf. AMOR.
- HANDOLDUS, *presbiter, testis*, 65.
- harchipresbiter, cf. archipresbiter.
- HARDOUIN, J., 129bis.
- HATILA, *presbiter*, 127.
- HAUTVIRUS, cf. ADUVIRUS.
- HAVET, J., 495.
- hebreus, 435 (cf. BENEVENISTUS).
- HEISS, A., 233.
- HELDEBERTUS (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- HELDEFREDUS, ELDEFREDUS, ILDEFREDUS, *presbiter, sacerdos*, 19, 21.
- HELDENARDUS, *presbiter*, 80.
- HELDERICUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
- HELDESINDUS, cf. HILDESINDUS.
- HELDESINDUS, *filius Tassii*, 230.
- HELDESINDUS, *genitor Tassii*, 230.
- helemosinarius, cf. elemosinarius.
- HELIAS, cf. ELIACIE.
- HELIAS, *presbiter*, 189.
- HELIAS, *presbiter, testis*, 65.
- HELLEFREDI, *condam, genitor Ermenegads*, 518.
- HELMELDE, cf. ERMELLE.
- HELYAS, *testis* (Llambilles), 215.
- HEMETHERIUS, *sanctus*, 73. || MEDIR.
- HEMMO, cf. EMMONE.
- HEMMO, *presbiter*, 127.
- HENDIBERCA, cf. HINDIBERCA.
- HENIANUS, *vicedominus*, 20.
- HENNEGO, *ipsa terra herma de* (Cabanes), 230.
- heremitas, 68.
- Héristal (Bèlgica), 151.
- Hermedanos, *villare que vocant*, 325, 396. || Ermedàs.
- HERMELDE, cf. ERMELLE.
- HERMEMIRUS, cf. ERMEMIRUS.
- Hermeneardo, *in collum de*, cf. Ermenardo.
- HERMENGAUDUS, cf. ERMENGODUS.
- Hichila, cf. Ichila.
- Hierosolyima, 469. || Jerusalem.
- Hierunda, cf. Gerunda.
- Hierundensis, cf. Gerundensis.
- HILDESIND, bisbe d'Elna i abat de Sant Pere de Rodes, 260, 277, 302, 431, 483. V. HILDESINDUS.
- Hildesindi, Ildesindi (vers el Far d'Empordà), *in termino de villa quae dicitur villare*, 523; – *villare*, 421, 523.
- HILDESINDUS, ELDESINDUS, HELDESINDUS, ILLESINDUS, *abbas* (fill de Tassi), 381; – *abbas ex cenobio beatissimi Petri*, 391; – *abbas monasterii Sancti Petri apostoli fundati in comitatu Petralatense, in monte quem dicunt Rodas*, 421; – *domnus, abbas*, 436; – *domnus, episcopus*, 525; – *episcopus*, 454; – *episcopus atque abbas*, 454; – *episcopus atque abbas monasterii Sancti Petri apostoli fundati in comitatu Petralatensi, in monte qui dicitur Rodas*, 523; – *episcopus sedis Elenensis et abbas ex cenobio Sancti Petri Rodas*, 508; – *episcopus, testis, elemosinarius de quodam clerico nomine Wigone*, 486; – *presul atque abba*, 530; – *presul vel abba, cum congregatione Sancti Petri cenobio Rodas*, 525. || HILDESIND.
- HILPERIC, abat d'Arles, 39.
- HINDIBERCA, HENDIBERCA (ven una heretat a Salt), 35.
- HINLUS, *in vinea de* (Tudela), 74.
- HINTILA (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- HINTILA, *testis* (Fontjoncosa), 3.
- HIRALIUS, *testis* (Cabanes), 230.
- HIRGO (casat amb Bella; compren una terra a Salt), 161.
- HISAAC, *episcopus*, 44.
- HISARNUS (dóna un mas a Guixeres i un a Matamala), 274; – *laicus* (Finestres), 274.
- HISARNUS, *testis* (Camprodon), 337.
- HISBLANDA, *testis* (Cabanes), 230; – *uxor Tassii* (donen un alou a Cabanes), 230.
- HISMAEL, *ipsa coma de kasale de* (Puio Aniarico), 432.
- Hispania, Spania, 108, 129bis, 454, 628; – *captivos VI de*, 506. || Hispània, nom antic d'Espanya, 178, 180.
- hispanis, 6, 26, 32, 36, 76, v. *ispani*.
- Histoire générale de Languedoc, 7, 13, 43, 67, 71, 127, 129bis, 266, 304, 347, 438bis, 524bis, 527, I, IV.
- HLUDOWICUS, cf. LUDOVICUS.
- Hlu[...] (Girona), 91.
- HOBTADUS, *testis* (Llagostera), 162.
- HOBTADUS (dóna una terra a Girona), 235; – (Girona), 233.
- HOCTAREDDUS, cf. OBTAREDDUS.
- HODO, cf. ODO.
- HODEGARIUS, *baptizatus, testis* (Sant Esteve de Madremanya), 551.
- holiastras, *ipsas*, 230.
- HOLIBA, *iudex*, cf. OLIBA.
- HOLIBA, *scriptor*, 200.
- HOLIBA, *testis* (Llebrers), 276.
- homicidius, omicidius, 365, 441, 448, 453, 604.
- homo, omo, pàssim; – *bonus*, 18, 19, 21, 52, 53, 63, 64, 67, 68, 80, 81, 82, 84, 86, 91, 143, 171, 172, 199, 203, 224, 240, 248, 280, 287, 288, 295, 335, 349, 359, 360, 391, 413, 435, 486, 498, 506, 508, 512, 554, 560 (cf. *vir, bonus*); – *maioris etatis*, 255; – *minoris etatis*, 255; – *pagensis*, 20; – *parbus*, 83.
- HOMODEI, *habitat (in mansus)*, 360.
- HONESTUS, *iudex*, 435, 508; – *iudex, scriptor*, 442; – *iudex, testis*, 518.
- HONESTUS, Hon[estus], *scriptor*, 91, 162.
- HONORADUS (dóna una vinya), 274.
- HONORATUS, cf. ONORATUS.
- HONORATUS, *presbiter*, 295.
- HONORATUS, *testis*, 543.
- HONORICUS, cf. HONORIUS.
- HONORIUS, HONORICUS, ONORICUS, *presbiter*, 91; – *presbiter, testis*, 65; – *sacerdos*, 84.
- Horfanos, cf. Orfanis.
- Hornazones, cf. Ornazones.
- Horta, pla de l' (mun. Girona, com. Gironès), v. Orta.
- Hortmoier (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Horto Modario.
- Horto Modario, Horto Moder, Ort Moder, Orto Modario, 350, 438, 470, 477; – *villa*, 249, 453. || Hortmoier.
- Hortones, Ortones, *in locum que nominat (in terminio de villa Prunarias)*, 164.
- Hortós, puig (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Ortones.

Hortos, Ortis, Orto, *in sumitate colum de*, 301; – *ipsum alodem quem vocant, cum ipsa ecclesia Sancti Christophori*, 523; – *Sanctus Christoforus de, parrochia*, cf. *Sanctus Christoforus de Ortis*. || Horts, els.

Horts, els (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Hortos.

hospes, 329.

hospitia, ipsa xenodochia que ad pauperum ac peregrinorum, 556.

hospitium, ospicium, ipsum, 488; – *ipsum, peregrinorum*, 456, 488.

HOSTALESE (*Purtos*), 53.

Hostoles, v. Sant Cristòfol de les Planes d'Hostoles.

Hosuna, cf. Ausona.

HUCCIANDO, *testis* (Bàscara), 1, 7.

HUG, rei de França i duc, 528, 530, 582, (v. «UGO»). V. HUGO.

HUGO, UGO, UHGO, *magnus*, 529, 568, 623; – *magnus atque rex*, 533; – *magnus, qui fuit dux Francorum*, 562, 591; – *magnus regnare cepit in Francia*, 543; – *quondam* (pare de Robert I), 622, 624; – *rex*, 512, 518, 519, 524bis, 525, 531, 538, 541, 546, 547, 551, 553, 557, 560, 565, 566, 569, 570, 571, 574, 577, 579, 580, 582, 595; – *rex Francorum*, 554, 584; – *rex, in Francia*, 535; – *rex, post obitum Lodovici*, 549; – *rex, qui fuit dux*, 524, 542, 552, 556. || HUG.

HUGO, *testis* (Ullastret), 289.

HUMFRID, UNIFRED, comte i marquès de Gòtia, 30, 33.

Hurbione, cf. Urbionem.

HUTARIUS, *presbiter*, 52.

HYSARNUS (*Finestres*), 274.

HYSARNUS (pare de Bernat), 531; – *domnus* (rep un cavall), 531; – *domnus, tutor, advocatus vel elemosinarius de Deila presbiter*, 531.

I

IACOB, 469. || JACOB, personatge bíblic.

Iaphar, *Sanctus Martinus qui est in*, 486. || Jafre.

IBIRIUS, *homo bonus*, 80, 81; – *in vinea de* (Bàscara), 82.

IBRIARIUS, *presbiter, testis*, 276.

ICARIUS (casat amb Escolàstica; béns a Sant Sadurní de Rustià), 565.

ICARIUS, *iudex*, 91.

ICCULO, cf. ICULO.

ICHILA, HICHILA, *testis* (Sant Segimon del Bosc), 218; – *testis* (vall d'Aro), 173.

ICHILO, *femina, in terra de* (Pins), 132.

ICULO, ICCULO, *femina* (ven una vinya a Puio Ferroso), 493.

IDALGUER, bisbe de Vic, 121, 124, v. IDELHERUS.

IDELHERUS, *episcopus*, 127. || IDALGUER.

IDERICUS, cf. ILDERICUS.

IDILBERTUS, *clericus et levita*, 104.

IDONEUS, *iudex*, 52.

IDONEUS, *testis* (Cabanes), 230.

Ienestedo, cf. Genestedo.

IENITIO, *testis* (Sant Joan de Besalú), 461.

Ierondensis, cf. Gerundensis.

IERONTIUS, cf. GERONTIUS.

Ierunda, cf. Gerunda.

Ierundensis, cf. Gerundensis.

IGIGA, *testis* (Besalú), 324.

IGILA, *masso que tenet* (villa Ges), 337.

IGILO, *in plantario de* (Puio Ferroso), 492.

IGYLO, *femina, in terra* (Espiells), 554.

IHEROSOLIMA, *qui fuit quondam* (vinya a Llebrers), 303.

Iherunda, cf. Gerunda.

Iherundensis, cf. Gerundensis.

IHILO, *femina* (mare de Sendred; ven un alou a Terruç), 88.

IHOANNES (Castelló d'Empúries), 52.

IHOANNES, *testis* (Camprodon), 319.

IKARDUS, cf. EIKARDUS.

ILARIGUS, *bonus homo*, 349.

ILDEFREDUS, cf. HELDEFREDUS.

ILDEMIRUS, *in terra de* (Salt), 12.

ILDERICUS (comtat de Peralada), 420.

ILDERICUS, *bonus homo*, 64.

ILDERICUS, IDERICUS, *testis* (Empúries), 19.

Illesindi, cf. Hildesindi.

ILDESINDUS, *advocatus vel elemosinarius de Oliba*, 487.

ILDESINDUS, EBDOSINDUS, GILDESINDUS, *iudex*, 19, 20, 21.

ILDO, *femina, vinea de* (Juià), 199.

ILDUIRUS, *senior*, 52.

ILIA, *femina, ipsa isula que fuit de* (Girona), 518.

ILIANUS, *testis* (Fontjoncosa), 3.

Illa, l' (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Isola.

Illa, l' (mun. Flaçà, com. Gironès), v. Isola.

Illa, l' (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Isola.

Illa Grossa, l' (mun. Colera, com. Alt Empordà), v. Meda.

Illes, les (mun. Morellàs i les Illes, com. Vallespir), v. Isolàs.

ILLESINDUS, cf. HILDESINDUS.

imina, cf. *emina*.

IMOLA, prevere (permuta una terra per una altra, ambdues a Llerona), 619.

imperator, pàssim. Cf. *emperadors*.

Importitanensis, Impurias, Impurien-sis, Impurinencis, Impuritanensis, cf. Empurias.

INBOLATUS, *presbiter*, 52; – *presbiter, testis*, 68.

incensarium de metallo, 183.

INCHILREDUS (Bàscara), 81.

INCUDOM, *auditor* (Vilamacolum), 143.

Índex de la Pabordia de Juliol de la Vall d'Aro, 173, 218.

«Índice de las escrituras del monasterio de Amer i Rosas», 341.

infernus, 448, 455, 614; – *inferior*, 454.

Infesta, *in montem de* (a la serra de Rodes), 421.

infestatio, paganorum, 275, 506.

Inforcados, 374. || Forcats, els.

Infrunos, *ipsum alaude de* (donat a Santa Eulàlia de Barcelona), 349.

INGELBERTUS, *genitor Serbusdei episcopi Gerundensis*, 67.

INGELRADA, cf. INGILRADA.

INGILARIUS (Sant Julià del Mont), 105.

INGILBERT, fidel del bisbe Guigó (germà de Sunifred, Gotmar, Gilbert, Esgut, Gerberga i Amaltruda; reben una confirmació de béns), 178.

- INGILBERTUS (Camprodon), 116.
 INGILBERTUS (Girona), 233.
 INGILBERTUS (dóna una vinya a Cogolls), 274; – *laicus* (Finestres), 274.
 INGILBERTUS, *auditor* (Sant Cristòfol de Cogolls), 506.
 INGILBERTUS, *laicus, item* (Finestres), 274.
 INGILBERTUS, *nepos Ranlo*, 312
 INGILBERTUS, *testis (in costa Lacione)*, 452.
 INGILBERTUS, *testis* (Narbona), 349.
 INGILBERTUS, *testis* (Riudaura), 304.
 INGILFREDUS, *testis* (Hortmoier), 249.
 INGILIA, cf. RICHILDES.
 INGILRADA (mare de Frujà i d'Ajó; deixa un alou a Arbúcies), 474.
 INGILRADA, INGELRADA, *in terra de* (Vulpellac), 136; – *in vinea de* (Vulpellac), 136, 240.
 INGOBERT, bisbe d'Urgell, v. INGOBERTUS.
 INGOBERTUS, [*episcopus*] *Urgellitanus*, 59. || INGOBERT.
 INGUMIRUS, *in terra de* (Santa Eulàlia), 140.
 INHILBERTUS, *homo bonus*, 143.
 INIBERTUS, cf. INILBERTUS.
 INILA, *abbas*, 63, 64.
 INILBERTUS, INIBERTUS, *bonus homo*, 64; – *vassus*, 63; – *vassus Deilane comite*, 84.
 INKILBERTUS, *in terra* (Sucorranio), 184.
innunitas, 73.
 INNADAL, *in terra de (ad ipsa Valle)*, 566.
 Inpuricensis, Inpuritanensis, cf. Empurias.
 insola, cf. insula.
 institutio, *beati Benedicti*, 457.
 insula, insola, isola, ipsa, 230, 250, 391, 421, 523; – ipsa, *de Sancto Saturnino*, 230; – ipsa, *de Sperandeo*, 230; – ipsa, *que dicunt Scamposa*, 369; – ipsa, *que vocant Salizedo*, 144; – ipsa, *quod illum habebat ad ipsa Noga*, 533; – *maiorica et minorica*, 83, 90.
 Intes[...], *ipsa petra fita que nominant*, 350.
 intronizatio, 127.
 IOANES, cf. IOHANNES.
 IOANNE, *testis* (la Tolosa i Salarsa), 332.
 IOANNES, cf. IOHANNES.
 IOANNES (Camprodon), 116.
 IOANNES (dóna un camp *ad ipsa coma de Alberigo*), 271.
 IOANNES (dóna una vinya a Fitor), 279.
 IOANNES (Olivars), 508.
 IOANNES (Sant Julià del Mont), 105.
 IOANNES, *condam, ipso manso qui fuit de* (Fitor), 279.
 IOANNES, *sacerdos*, 435.
 IOANNES, *sacerdos, testis*, 377.
 IOANNES, *testis (in Campo Longo)*, 397.
 IOANNES, *testis* (Juigues), 255.
 IOANNES, *testis* (Lloreda), 259, 268.
 IOANNES, *testis* (Riba Freicta), 417.
 IOHAN, *in terra de* (Budiga), 546; – *in terra de (ipso Puio)*, 546.
 IOHANES (casat amb Todvija; compren la meitat d'una vinya a Bascona), 216.
 IOHANNES (Besalú), 567.
 IOHANNES (Fontjoncosa), 3.
 IOHANNES (pare de Sunifred), 453.
 IOHANNES, *abbas, in vice domni Hildesindi episcopi*, 525. || JOAN, abat de Sant Pere de Rodes.
 IOHANNES, *Baptista, sanctus*, 291, 325, 330; – *Baptista, sanctus, praecursor Christi*, 115; – *beatus, praecursor Domini nostri Ihesu Christi*, 358, 359, 360. || JOAN, el Baptista, sant.
 IOHANNES, *bonus homo*, 18.
 IOHANNES, *bonus homo*, 349.
 IOHANNES, *clericus, advocatus vel belemosinarius quondam Adalberti* (dóna un alou a Parets d'Empordà), 329.
 IOHANNES, *diaconus, testis*, 304.
 IOHANNES, *episcopus, servus servorum Dei*, 406, 407. || JOAN XIII.
 IOHANNES, *episcopus, servus servorum Dei*, 523. || JOAN XV.
 IOHANNES, *episcopus sancte Salernitane ecclesie [notarius]*, 455.
 IOHANNES, *filius Orioli* (segle XI), 441.
 IOHANNES, *in terra de* (Vulpellac), 136.
 IOHANNES, IOANNES, IOANES, *iudex*, 288, 324, 413, 461; – *iudex, frater Ellefredi et Ennegone* (reben un alou a Lloret, prop de Sadernes), 453.
 IOHANNES, *levita, scriptor*, 542.
 IOHANNES, *levita, testis*, 560.
 IOHANNES, *presbiter*, 84, 86, 127.
 IOHANNES, *presbiter*, 233; – *presbiter, testis*, 223.
 IOHANNES, *presbiter, filius Estregodo feminae* (donen un alou a Canadell), 427.
 IOHANNES, *presbiter, in terra de* (Sobre-roca), 498.
 IOHANNES, IOANNES, *presbiter, scriptor*, 377, 381, 386, 427, 518.
 IOHANNES, *presbiter, testis*, 200.
 IOHANNES, *presbiter, testis*, 259, 268.
 IOHANNES, *presbiter, elemosinarius et testis*, 506; – *presbiter, belemosinarius* (rep dues vaques i cinquanta ovelles), 506; – *presbiter, testis, advocatus vel belemosinarius de Wil-mundo*, 506.
 IOHANNES, *quondam iudex* (pare d'Abbó levita), 623.
 IOHANNES, *sanctus*, 73, 286. || JOAN, sant.
 IOHANNES, *summus pontifex Romanus*, 47. || JOAN VIII.
 IOHANNES, IOANNES, *testis* (Besalú), 441, 448.
 IOHANNES, *testis* (ciutat de Girona), 354.
 IOHANNES, *testis* (Llambilles), 582.
 IOHANNES, *testis* (Monells), 227.
 IOHANNES, IOANES, *testis* (Vilamacolum), 143.
 IOHANNES LUBATONE, *testis* (Parets d'Empordà), 329.
 Iohannetu, *ad terminos qui est inter, et ipsa Elizeta*, 443. || Joanet.
 IONATAN, *iudex dominicus*, 3.
 IONBERTUS, *campum qui fuit de, qui est in Vidiliano*, 349.
 Ionculs, *ex ipso port cuius nuncupatur*, 434. || Jóncols.
 IORDANUS, *presbiter et monachus* (d'Amer), 287.
 IORIUS, IURIUS (Bàscara), 81, 86; – (Bàscara) 84; – *homo bonus*, 80, 81, 86.
 IORIUS, *presbiter* (compra peces de terra *in costa Lacione*), 452.
 IORIUS, *saio*, 63.
 IORIUS, *testis* (Morranyà), 243.
 IOSEB (ven una heretat a Salt), 35.

IOSEFREDUS, *levita, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita* (dóna un alou a Tortellà), 579.

IOSEPH, *sapiens, sententias quasdam edidit*, 495.

Iove, *ipsa calme que dicunt*, 337. || Jou, coll de.

Iovo, *infra terminos de villa que dicunt*, 623. || Jou.

IOZEFRET, *ipso vino comendavit a*, 612. *ipodiachonus* (= *subdiaconus*), 396, 560, 620 (cf. ARNALLUS, BENEDICTUS, SUNIARIUS).

IQUILA, *presbiter, scriptor*, 57.

IRENI, *filia Mironi* (Vilamacolum), 144.

IRIVIGO, *testis* (Vulpellac), 136

IRMINISCLE, segurament abat de Sant Quirze de Colera, 431, v. YRMYNYSCLUS.

ISAAC, 469. || ISAAC, personatge bíblic.

ISADETUS, *homo bonus*, 18.

ISAÏES, profeta, personatge bíblic, 535, v. YSAIAS.

ISARN (dóna un alou a la villa Camnelles), 389.

ISARN, vescomte de Conflent, v. ISARNUS.

ISARNNUS, *vinea* (Juià), 199.

ISARNUS (almoïner; donà un alou a Palau de Montagut), 568.

ISARNUS, YSARNUS (ven un alou a Llambilles), 582.

ISARNUS, *qui fuit condam, pro testamento* (deixà uns béns a Segúries), 602.

ISARNUS, *sayo, testis*, 394.

ISARNUS, *testis*, 612.

ISARNUS, *testis* (Montagut), 365.

ISARNUS, *vicecomes, elemosinarius quondam Seniofredi comitis* (dóna béns al comtat de Besalú i al Conflent), 375; – *vicecomes, fidelis, advocatus, tutor vel elemosynarius Seniofredi comitis*, 374; – *vicecomes, testis*, 365; – *vicescomes*, 375. || ISARN, vescomte de Conflent.

ISCARIOCIS, ISCARIOTE, cf. SCHARIOT. *iscriptura*, cf. *scriptura*.

Iserga, Derga, 432; – *villa*, 183. || Nierga.

ISIDOR, bisbe de Sevilla, sant, v. ISIDORUS.

ISIDORUS, *episcopus, sanctus*, 287. || ISIDOR.

ISIMBARDUS, *testis* (Terruç), 88.

ISIMBERTUS, *sacerdos*, 349.

ISIMBERTUS, *testis* (Cantallops), 292.

ISMAEL, ISMAHEL, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.

ISMAHEL, cf. ISMAEL.

Isogal (*in comitatu Cerdaniense*), 374. || Isòvol.

Isol, bisbe de Tolosa, 424.

isola, cf. *insula*.

Isola, *ipsa*, 199. || Illa, l' (mun. Flaçà).

Isola, *ipsa*, 326. || Illa, l' (mun. Albanyà).

Isola, Isula, *ipsa*, 448, 453. || Illa, l' (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany).

Isolas, *in locum que dicunt* (*in comitatu Valle Asperi*), 486. || Illes, les.

Isòvol (com. Baixa Cerdanya), v. Isogal.

ispani, *spani*, 30, 53, 102, 203, cf. *hispani*.

Israel, 555; – *filiis*, 469. || Israel, poble bíblic.

Isterria, *locus*, cf. Sterria.

istrada, *istrata*, cf. *strata*.

Isula, cf. Isola.

ITARIUS, *iudex*, 335.

ITAZIUS (Castelló d'Empúries), 52.

ITER, *presbiter*, 234.

Iucuniano, cf. Iuviano.

IUDA, IUDAS, 65, 239, 388, IV; – *proditor*, 456; – *qui Dominum tradidit*, 266, 322; – SCHARIOT, 199, 215, 228, 276, 311, 312, 317, 319, 377, 496, 497, 518, 562, 579, 623; – SCARIOTIS, *qui dominum et magistrum suum tradidit*, 622; – SCHARIOT, *qui Dominum tradidit*, 245, 403, 404, 427, 470; – *traditor*, 278, 339, 442, 448, 455, II, VII; – *traditor Domini*, 222, 420; – *traditor, qui Dominum tradidit*, 432; – *traditor salvatoris Domini nostri Iesu Christi*, 604. || JUDES ISCARIOT.

IUDA, *auditor* (Vilamacolum), 143.

Iudaica, Iudica, *villa*, 486, 523. || Vilajuiga.

Iudaicas, *ad domum Sancte Marie que est sita infra* (a Narbona), 349.

Iudaicas, Iudicas, *alode*, 87, 485; – *alode quem vocant*, 255, 485; – *in locum qui dicunt*, 87, 312, 485; – *ipso alode in*, 312. || Juïgues.

Iudatgo, *ipso* (*in terminio Molletello*), 199.

iudegs, cf. *iudex*.

iudeus, 87, 485.

iudex, *iudegs*, 7, 18, 19, 20, 21, 30, 52, 53, 63, 80, 81, 82, 84, 86, 91, 104, 105, 113, 143, 171, 172, 218, 288, 294, 295, 324, 335, 349, 388, 413, 435, 442, 453, 461, 485, 486, 506, 508, 512, 518, 602, 613, 614, 623; – *dominicus*, 1, 3, 7; – *publicus*, 73, 434 (Cf. AATALFUS, ADAULFUS, ADE-RIGUS, ADILA, ADOFREDUS, ADROARIUS, AMATUS, AMENDUS, ANGENALDUS, ANIMIUS, ANSULFUS, ARET-MEDUS, ARGEMUNDUS, ARVENDUS, ATO, ATODES, AUDESINDUS, AUTATUS, AUTINELLUS, BALDAFREDUS, BELLUS, BENERELUS, CALBUS, CALIPODIUS, CIXILA, DANIEL, DONATUS, DURANDUS, ENNEGO, ERMEGILDE, ERMEMIRUS, EROIGIUS, FAUNA, FLORIDUS, FREDARIUS, FRUGELIUS, FURIOLUS, GERONTIUS, GODEMARUS, HONESTUS, ICARIUS, IDONEUS, ILDESINDUS, IOHANNES, IONATAN, ITARIUS, IZILA, LENTEUS, LEOPARDUS, LEUBA, LIVELA, LUPO, MADAXO, MALANAICUS, MANCIUS, MANUEL, MARCIUS, MAURECELLUS, NIFRIDUS, OBASIVS, ODOFREDUS, OLIBA, ONESTUS, ORIOLUS, ORUCIUS, PERLEXIUS, PETRUS, PROVASIUS, QUIRICUS, RECCOSINDUS, ROMULUS, RUDERICUS, SALGISUS, SALOMON, SANSON, SCULPILLARIUS, SENDREDUS, SENIULDUS, SENTRARIUS, SERVUSDEI, SISFREDUS, SONIFREDUS, SPERANDEUS, STHEPHANUS, SULMO, SUNIARIUS, SUNIARIUS, TASIUS, TEUDERICUS, THEODARDUS, TINELLUS, TRASEMIRUS, TRASOARIUS, TRASOVADUS, TULECAME, UDESINDUS, UGABALDUS, UNDILA, VENDUS,

VINCENTIUS, VINIGISUS, VINTINELLUS, WIFREDUS, WILIEMUNDUS, WILLELMUS). Cf. *jutges*.
Iudica, *villa*, cf. Iudaica.
Iudicas, cf. Iudaicas.
iudicium, *iuditium*, 3, 20, 21, 22, 52, 53, 63, 65, 80, 81, 84, 86, 104, 113, 143, 144, 172, 200, 217, 228, 270, 288, 295, 304, 342, 349, 365, 377, 413, 448, 455, 456, 457, 460, 461, 485, 506, 508, 512, 533, 549, 604, 614, 620; – *dies*, 199, 296, 301, 361, 365, 400, 407, 434, 446; – *directum*, 413; – *divinum*, 83, 90, 420, 421, 523; – *eternum*, 230, 374, 453, 614; – *in castro Bisuldu-no*, 485. Cf. *judici*.
IULIA, cf. IULIANUS.
IULIANUS, *in terra de* (Domeny), 223.
IULIANUS, *sanctus, martir Christi*, 272. || JULIA.
IULIANUS, *testis* (Canelles), 229.
IULIANUS, IULIA, *testis* (Esponellà), 171.
Iuncarias, *in ipso fischo que dicunt*, 448. || Jonqueres.
Iuncarias, *locus in territorio Magalonsensi*, 129bis. || Jonquièras.
iungente, in ipso, 447.
Iungentes, *villa*, 288. || Junents.
Iuniano, 486, cf. Iuvinià.
IUNIANUS (*Purtos*), 53.
Iunzas (*in valle Segurillas*), 201.
IURIUS, cf. IORIUS.
IUSCAFREDIS, cf. SUNIARIUS IUSCAFREDIS.
iussio episcopalis, 349.
IUSTINIANUS (Camprodon), 116.
iustitia, 20, 53, 113, 413, 448.
IUSTUS, *presbiter, testis*, 68.
IUSTUS, *sanctus*, 99, 179. || JUST.
IUVENTARIUS, *clericus, testis*, 137.
Iuvinià, Iucuniano, Iuniano, 486; – *domus, ecclesia scilicet parrochialis Sancti Martini, sita in villa*, 613; – *ecclesia Sancti Martini de*, 604; – *in terminio de*, 448; – *in via qui discurret de*, 448; – *Sanctus Martinus de*, 438; – *villa*, 448. || Juinyà.
IVIANUS, *campo de* (Llambilles), 582.
Iuvino, cf. Collo Iuvino.
Ix (mun. Guingueta d'Ix, com. Alta Cerdanya), v. Exi.
IZILA, *qui vocant Seniofredo, iudex*, 335.

J

JACOB, personatge bíblic, v. IACOB.
JAFFÉ, P., 83, 90, 214, 406, 407, 421, 454, 455, 469, 523, 604.
Jafre (mun. Jafre de Ter, com. Baix Empordà), v. Iaphar.
JANER, M., notari del monestir de Sant Pere de Rodes (any 1629), 523.
JARICOT, I., cartoixa, 533.
JEREMIES, profeta, personatge bíblic, 535.
JERUSALEM, dita Gudrella, almoineira i tutora del difunt Guinigís Mascaró (dóna un mas dominical i terres a Orsal), 476; – vescomtessa de Girona (casada amb Guinigís; rep un alou a Orsal), 352. V. GEROSOLIMA.
Jerusalem (Israel), v. Hierosolyma.
JOAN (casat amb Quimberga; donen un alou a Sant Joan de Fàbregues), 392.
JOAN VIII, papa, 47. V. IOHANNES.
JOAN X, papa, 148, 214.
JOAN XIII, papa, 393, 405, 413. V. IOHANNES.
JOAN XV, papa, 421. V. IOHANNES.
JOAN, el Baptista, sant, v. IOHANNES.
Joanet (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Iohannetu.
Joanetes (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), vall de, 95.
Jóncols, badia de (mun. Roses, com. Alt Empordà), v. Ionculs.
Jonqueres (mun. Maià de Montcal, com. Garrotxa), v. Iuncarias.
Jonquièras (cantó de Gignac, dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), v. Iuncarias.
JORDI, abat potser de Sant Feliu de Girona, v. GEORGIUS.
JORDI, bisbe de Vic, 147.
JOSFRED, marmessor del difunt Ugó (dóna la meitat d'un alou a Seva i Sant Esteve de Centelles), 594.
Jou (mun. Montagut, com. Garrotxa), 482; – Sant Eudald de, v. «Jovo».
Jou, coll de, prop del Taga, v. Iove.
«Jovo», «hacienda sita en», 343; – «lugar de», 343. || Jou (mun. Montagut).

JUDES ISCARIOT, personatge bíblic, v. IUDA.
judici, 516, 581; – de Girona, 92, v. *iudicium*.
Juià (com. Gironès), v. Gudica.
Juïgues (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany), 482; – alou de, 87, 485, v. Iudaicas.
Juinyà (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), 482, v. Iuvinià.
«Juinyell», *in flumine*, 394. || Junyell, el.
JULIA, sant, v. IULIANUS.
Junents (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès), villa, v. Iungen-tes.
Junyell, el, afluent del Fluvià, v. «Juinyell».
JUNYENT, E., 69, 74, 103, 349, 406, 407, 411, 448, 506, 567, 613, 621.
JUST, sant, v. IUSTUS.
jutges, 486, 499 (v. BORRELL, ORUÇ). V. *iudex*.
Juvinyà (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), 298. V. Iuvinià.

K

Kabanilo, *ipso* (vers Maranyà), 493.
Kabannas, cf. Chabannas.
Kabreires, *alaude de*, 506. || Potser Cabrera (mun. Santa Maria de Corcó, com. Osona).
Kabriolus, *locus* (vers Sant Joan les Fonts), 330.
KAIAM, *testis* (Vilamacolum), 143.
Kairolus, *ipse* (vers Albanyà), 326.
KALINDUS, *testis* (Cervià de Ter), 571.
kalix, cf. *calix*.
Kallidas, cf. Calidas.
Kalmo, *ipsa*, 330. || Cau, la.
Kanale, *in locum que vocant ad ipsa* (vers Tortellà), 531.
Kanellas, cf. Canellas.
kanneto, ipso, 432.
kanonica, cf. *canonica*.
Kanudo, cf. Monte Kanudo.
KARISSIMA (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.

KARLLUS, cf. CAROLUS.
 KARLOMANNUS, cf. CHARLOMANNUS.
 KARLONUS, cf. CAROLUS.
 KARLUS, KAROLUS, cf. CAROLUS.
 KAROLUS, *dominus, imperator quemlibet regnavit in Francia*, 434. ||
 CARLES I, dit Carlemany.
 KAROLUS, *imperator*, 63, 64, 65, 68.
 || CARLES III, dit el Gros.
karta, cf. *carta*.
 KARULLUS, KARULUS, cf. CAROLUS.
kasales, cf. *casales*.
 KASTELLANUS (ven terres a Marzà i Rustià), 107.
 Kastello, cf. Castello.
 Kastiliani, *villa* (vers Albanya), 326.
 Kastilion, cf. Castilione.
kastrum, cf. *castrum*.
kasulla, cf. *casulla*.
katervulle, 433.
 Kavalliano, cf. Cavalliano.
 KEHR, P., 83, 90, 407.
 Keirigo, *ipsas vineas qui sunt in*, 531.
 || Carig.
 Keixano, Keixas, *in locum que dicunt (in commitato Cerdaniense)*, 531; – *in villa que dicunt (in Cerdania)*, 531. || Queixans.
 KINDIBERGE, *que fuit condam* (béns a Castelló d'Empúries), 434.
 KINTALA, *mater Stephani*, 78.
kintana, ipsa, 432.
 KINVERGA, «fembra» (ven una casa a Salt), 426.
 Kuardiole, *ipsa*, cf. Guardiola.

L

Labadí (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Sabadello.
 Labandi, *petra* (límit del bisbat de Vic), 443. || Llabaig, el.
 LABBÉ, Ph., 89, 129bis, 469.
 LABIGNE, M. de, 495.
 Laborarios, cf. Leporarios.
 Lac (prop de Sigeon, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Lacus.
 LA CANAL, J. de, 124.
 Laceras, *ipsas*, 367. || Llaceres, les.
 LACHO, *ipsa terra de* (vall de Bianya), 364.
 Lacione, cf. Latione.

lacus, ipse, 369, 463.
Lacus, villare (in pago Narbonense), 78. || Lac.
 Lacustaria, cf. Lagostaria.
 Lacutela, 441 (cf. ALMERICUS).
 LACVIVIER, R. de, 204.
 LAEOTARIUS, cf. LOTHARIUS.
 LAGENCUS, *testis* (Vulpellac), 231.
 Lagostaria, Lacustaria, Lagustaria, Locostaria, Locustaria, Locustrarius, 248, 275; – *ecclesia Sancti Felicis in villa*, 297; – *in termino de*, 56, 173; – *in valle que vocant*, 162. || Llagostera.
 Lagurnagra, *ipsa*, 448. || Lluerne-gre, el.
 LAIBULF, comte d'Arle, 2.
 LAMBERT, bisbe de Mâcon, v. LAMBERTUS.
 LAMBERT, emperador del Sacre Imperi i rei d'Itàlia, v. LAMBERTUS.
 LAMBERT, sant, v. LAMBERTUS.
 LAMBERTUS, *episcopus Matisconensis*, 44. || LAMBERT.
 LAMBERTUS, *imperator, augustus*, 90. || LAMBERT.
 LAMBERTUS, LANDEBERTUS, *sanctus*, 555, 628. || LAMBERT.
 Lambinololas, cf. Llambillas.
 LAMFREDUS, cf. LAUFREDUS.
 LAMPAIA, *in terra de* (Hortones), 164.
 Lanciana, Lanciano, Lanciani, 420; – *ecclesia Sancti Vincentii quae est in valle*, 421; – *ecclesia Sancti Vincentii quae est in villa*, 523; – *in terminio de valle*, 420. || Llançà.
 Landares, Landarensis, *rius*, 369; – *valles*, 294, 358, 360, 361, 369; – *villa*, 288, 446. || Llanars.
 LANDEBERTUS, cf. LAMBERTUS.
 LANDERICUS (Amer), 295.
 LANDERICUS, LANDRICUS (béns a Puio Ferroso), 492, 493.
 LANDERICUS, LANDRICUS, *abbas*, 314, 377; – *abbas monasteri Sancti Cucuphatis, quem vocant Bonum Hominem, tutor vel elemosinarius de condam Mirone comite* (dóna béns a Tossa), 377. || LANDRIC.
 LANDERICUS, LANDERIUS, *in tera de* (Canelles), 229; – *testis* (Canelles), 229.

LANDERICUS, *in terra* (Morranyà), 243.
 LANDERICUS, *in terra de* (Salt), 356.
 LANDERICUS, *testis* (Llagostera), 162.
 LANDERICUS, *testis* (Vilabertran), 422.
 LANDERIUS, cf. LANDERICUS.
 LANDEVARIUS, *qui alium nomen vocant Malanego, testis* (Segalars), 192.
 LANDIRIGUS, *bonus homo*, 335.
 LANDOINUUS, *comes palatii (residebat in loco Abtiniaco palatio)*, 42, 52.
 LANDRIC, abat de Sant Cugat del Vallès, v. LANDERICUS.
 LANDRICUS, cf. LANDERICUS.
 LANDULFUS, *presbiter, scriptor*, 164.
 LANGOARDUS, *testis* (Besalú), 342.
 LANGOVARDUS, *presbiter, testis*, 531.
 LANGOVARDUS, *testis* (Scamposa), 369.
 LANGUARDUS, *levita et monachus* (de Camprodon), 351.
 LANGUARDUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567.
 Laon (dep. Aisne, reg. Picardia, França), 261, 262, 263, 302, 390, 471, 472.
 LAPERSILEUS, *monachus* (de Sant Medir), 73.
lapis, 144, 275, 292, 311; – *dedolatus*, 325.
 LAPORTE, pare, 13.
 Larona, cf. Laurona.
 Lata, cf. Comma Lata.
 Latione, Lacione, *in costa de* (al comtat de Girona), 452, 583.
 Latione, *ipsa rocca de* (límit del bisbat de Vic, vers Sant Martí Sacalm), 443.
 Latione, *ipso alaude de*, 506.
 Latone, Lucduno, 346, 448. || Lledó d'Empordà.
latrocinus, 365.
 Latronis, *capud*, 234. || Lladró.
 Latum, cf. Montem Latum.
 LAUDEGARDA, *uxor Ansulfi* (venen una terra a Riba Freicta i Frexanò), 417.
 LAUDERICUS, *presbiter, scriptor*, 462.
 LAUER, P., 99, 179.
 LAUFRED, abat de Sant Pere de Camprodon, 351. V. LAUFREDUS.
 LAUFREDUS (Bàscara), 172; – *subdiaconus*, 171.
 LAUFREDUS (rep un alou), 486.

- LAUFREDUS, LAMFREDUS, *abbas*, 351; – *abba et levita*, 288. || LAUFRED.
- Laufrido, *in terminio de*, 357. || Llofri.
- Laurano, *ipsa fraterna Sancti Petri*, 506. || Llorà.
- Laureda, Lauredda *ipsa*, 259, 268; – *ipso torrente de*, 259, 268. || Lloreda, la.
- Laurenciano, *in terminio de*, 448. || Llorençà.
- LAURENTIUS, *presbiter, scriptor*, 591.
- Laurona, Larona, *villa*, 421, 523. || Llerona.
- Laurus, *ipse*, 286. || Llor, el.
- LAUTARIUS, LAUTTARIUS, cf. LOTHARIUS.
- Lavit (mun. Terrassola i Lavit, com. Alt Penedès), 563.
- LAZARUS, *testis* (Montilivi i Salt), 246.
- LEADOVICUS, cf. LUDOVICUS.
- Lebora, *in serra de*, 360, 361. || Llebro.
- Lec, antiga illa avui unida a la costa (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Licii.
- lectionarium, lectionarium*, 183, 189, 272, 330, 531.
- lectus, litus*, 435, 531; – *scandale*, 339.
- lectuosa*, 566.
- lectuosum, luctuosum*, 546, 580.
- LEDA, LETDA, *uxor Dadirici* (evacua béns al palau Merlac), 91.
- LEDDA, *femina* (mare de Sigebald; evacua béns al palau Merlac), 91.
- LEDEPUS (Vilallonga de Ter), 288.
- LEDGARDA, 486.
- LEDGARDS, cf. LEGARS.
- LEDOVICUS, cf. LUDOVICUS.
- LEGARDA, *uxor Bulgarani* (compreu una vinya a Tor), 547.
- LEGARS, LEDGARDS, LEUGARS, *comitissa*, 463; – *condam, uxor Borrelli comitis*, 518; – *uxor Borrelli comitis et marchionis* (venen un alou a Horta), 463. || LETGARS.
- Legeris, *fluvius*, 77. || Loira.
- Leiden (Països Baixos), Biblioteca de la Universitat de, 495.
- Lemina, Lemena, *infra terminos de valle quam vocant*, 381; – *valle que dicunt*, 453; – *valles*, 78. || Llémena, vall de.
- Lemina, *rivulus*, 381. || Llémena, riera de.
- Lenis, *Sanctus Martinus cuius cenobium est*, 374. || Les.
- LENTEUS, *iudex*, 53.
- Lentiscum, *ipsum* (al Port de la Selva), 420.
- LEO (casat amb Aldió; venen un alou a Hortmoier), 249.
- LEO (fill d'Estable; reconeix que els béns de Fonteta pertanyen al bisbe Gotmar), 30.
- LEO (*Purtos*), 53.
- LEO, *ipso villare quod fuit de* (Santa Coloma de Farners), 291.
- LEO, *levita, scriptor*, 339.
- LEO, *testis* (Argimon), 195.
- LEO, *testis* (Domeny), 223.
- LEO, *testis* (Fontanet), 176.
- LEO, *testis* (Girona), 235.
- LEOBILA, *presbiter, scriptor*, 35.
- LEODEGARIUS, *testis* (Salt), 57.
- LEODEVICUS, LEODOVICUS, cf. LUDOVICUS.
- LEOMIRUS, LEUMIRUS (Vilamacolum), 144.
- LEONCIUS, *qui vocant Bonushomo, testis* (Puig Ferroso), 492.
- LEOPADRIA (dóna una part d'un camp a la Molera), 330.
- LEOPARDUS (Sant Julià del Mont), 105.
- LEOPARDUS (Sant Pere de Campardon), 351.
- LEOPARDUS, *in terra qui fuit de condam* (Castelló d'Empúries), 168.
- LEOPARDUS, *iudex*, 18.
- LEOPARDUS, *iudex*, 171, 172.
- LEOPARDUS, *levita, scriptor*, 524.
- LEOPARDUS, *presbiter*, 84; – *sacerdos*, 84.
- LEOPARDUS, *presbiter, scriptor*, 210.
- LEOPARDUS, *sacerdos, testis*, 496.
- LEOPARDUS, *saio*, 171, 172.
- LEOPARDUS, *testis* (vilar Orriols), 494.
- LEOPARDUS, *vir, testis* (Riufred), 282.
- LEOSGADERIUS, *testis* (Fontanet), 175.
- LEOTARDUS, *testis* (Fonteta), 504.
- LEOTARIUS, LEOTHARIUS, cf. LOTHARIUS.
- LEOVETUS, cf. SUNIARIUS.
- Leporarios, Leprarios, *in terminio de*, 303; – *in terminio de villa*, 303; – *in villam quam vocant*, 379. || Llebrers (mun. Caça de la Selva).
- Leporarios, Laborarios, Loporarios, *villa*, 263, 276; – *villare*, 142. || Llebrers (mun. Navata).
- Lerci, Lertio, *Sanctus Iulianus et Sanctus Stephanus qui sunt in villa*, 486; – *villa (in comitatu Bisuldunensi)*, 421, 486, 523. || Llers.
- LEROI (Sant Gregori), 628.
- Lertio, cf. Lerci.
- Les (mun. Sant Martí de Les, com. Fenolleda), v. Lenis.
- Lesinhan (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Liziniana.
- LETBERTUS, LEUBERTUS, LEUTBERTUS, *presbiter*, 63, 64, 84; – *presbiter, testis*, 65; – *presbiter, tutor vel elemosinarius de condam Nitardo*, 11; – *sacerdos*, 63.
- LETD, cf. LEDA.
- LETGARS, comtessa de Barcelona-Girona, esposa de Borrell II, v. LEGARS.
- LETITILDE, *uxor Sigibaldi* (evacua béns al palau Merlac), 91.
- LETUS (donà un mas a Montagut), 448; – *condam*, 448.
- LETUS, *presbiter*, 127.
- LEUBA, LEUBA, LEVA, LEWA, 143; – *iudex*, 80, 82, 104, 143.
- LEUBERTUS, cf. LETBERTUS.
- LEUBERTUS, *homo bonus*, 63.
- LEUBILDES, *uxor Ellani* (venen una terra a Salt), 12.
- LEUDEVICUS, cf. LODOVICUS.
- LEUDEVICUS, LEUDOICUS, LEUDOVICUS, cf. LUDOVICUS.
- LEUDOVICUS, cf. LODOVICUS.
- LEUFREDUS, *presbiter, scriptor*, 230, 234.
- LEUGARS, cf. LEGARS.
- LEUMIRUS, cf. LEOMIRUS.
- LEUPARDUS (*Purtos*), 53.
- LEUPARDUS (Vilallonga de Ter), 288.
- LEUTARDUS, *abba* (a Narbona), 349.
- LEUTARDUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
- LEUTARIUS, cf. LOTHARIUS.
- LEUTARIUS, *presbiter, scriptor*, 547.
- LEUTBERTUS, cf. LETBERTUS.
- LEUTHARIUS, cf. LOTHARIUS.

- LEUVA, *iudex*, cf. LEUBA.
 LEUVA (Vilamacolum), 144.
 LEUVILA, *presbiter*, 127.
 LEUVILA, *presbiter, testis*, 65.
 LEUZARIUS, cf. LOTHARIUS.
 LEVA (dóna una part d'una terra a Baussitges), 271.
 LEVA, *iudex*, cf. LEUBA.
 LEVADESINDA, *testis* (Laureda), 259.
 LEVEGILDES, *vinditor*, 294; – *qui sum tutor de condan Eldregodo*, 294.
 LEVESINDUS, *testis*, 131.
 LEVIA (Ullà), 63, 64.
 LEVOGODE, *genitrix Tassii*, 230.
 LEVOGODO, *filia Tassii*, 230.
 LEVORIUS, *presbiter, scriptor*, 140.
 LEWA, *iudex*, cf. LEUBA.
 lex, *leges*, 20, 30, 52, 53, 63, 80, 91, 113, 143, 171, 172, 200, 288, 311, 358, 361, 391, 397, 435, 446, 449, 457, 460, 461, 486, 508, 512, 518, 579, 622, 624; – *antiquitus enim humana*, 359, 360; – *auctoritates*, 388; – *canonica*, 342; – *censura*, 460; – *doctores*, 388, 457; – *Gothorum*, 20, 53, 91, 332, 335, 434; – *humana*, 332, 365; – *mundana*, 448; – *secundum*, 335.
 LIA, *femina* (mare de Sendred i de Sindilà; venen una terra a Fonteta), 185.
 LIABASTRES, M., 200bis.
 Liaburlario (al sud de Ribelles), 272.
 Cf. Chaburlario.
 liber, *liberi*, 374, 435.
 liber, *libri*, 272, 335, 453; – *Gottorum*, 461.
 Liber feudorum maior, 211, 249, 371.
 Liber privilegiorum, 286, 287.
 Liber privilegiorum et aliorum titularum, 272.
 Libiano, villa, 335. || Llabià.
 libra, *auri*, 116, 183, 239, 304, 319, 512, 535; – *auri cocti*, 377; – *auri optimi*, 436.
 Librella (vers Bolòs o Salarsa), 453.
 «Libro de las antigüedades, títulos y propiedades de la iglesia de S. Martin Çacosta de Girona», 222, 235, 259, 268, 270, 284.
 LICIA, in ipso molino qui fuit de (mare d'Ennegó; Parets d'Empordà), 329.
 Licii, Sanctus Petrus in, 349. || Lec.
 Lidercha, cf. Lizerca.
 LIFARDUS, *beatus, confesor Christi*, 77.
 || LIFARD, sant.
 lignum Domini, reliquie, 555, 628.
 Lilitensis, Sancta Maria, 531; – valle, 374, 453. || Lillet.
 Lillet (mun. la Pobla de Lillet, com. Berguedà), «vall de», 376. V. Lilitensis.
 Liminiana, civitas, 421, 523. || Llimiana.
 LIMIRUS, *presbiter, scriptor*, 130.
 LINA, in terra (Fonteta), 504.
 linars, 84, 131, 225, 470, 518, 613, 622.
 Linares, ipsum alodem in, 487. || Llinars.
 linea, planeta una, 183.
 linteo superpelicio, 612.
 Lintescleda, in locum que dicunt ad ipsa (vers Boadella), 486.
 LINWES, femina, 462; – uxor Sessmundi (venen dues peces de terra a Corts), 462.
 Lió (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), v. Dioní.
 litterae, literae, regales, 288; – sacrae, 351.
 litus, cf. lectus.
 LIVELA, *iudex*, 288.
 Livia, Liviensis, 374; – pagus, 312, 453. || Llívia.
 LIVOLA, cf. LIVULA.
 LIVOLA, monachus (de Sant Pere de Rodes), 525.
 LIVOLA, testis (Masarac i Olives), 428.
 Livre Noir, 67.
 LIVULA, LIVOLA (dóna una vinya a Fitor), 279; – (Fitor), 279.
 LIVULA, in terra de (Salt), 423.
 LIVULA, testis (Girona), 518.
 LIWLA, *presbiter*, 335; – *presbiter, testis*, 335.
 LIWLA, *presbiter*, 287, 295; – *presbiter, scriptor*, 286.
 Lizerca, Lidercha, 453; – rius, 244, 579; – rivulus, 448, 614. || Llierca, el.
 LIZINIA (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
 Liziniana, villa (in pago Narbonense), 78. || Lesinhan.
 Llabaig, el (a la serra de Llancers, entre la Garrotxa i Osona), v. Labandi.
 Llabià (mun. Fontanilles, com. Baix Empordà), v. Libiano.
 LLABRÉS, G., 83, 90.
 Llaceres, les (mun. Llançà, com. Alt Empordà), v. Laceras.
 Lladó d'Empordà, v. Lledó d'Empordà.
 Llardenosa, (mun. Puig-reig, com. Berguedà), vil·la, 548.
 Lladró, cap (mun. Colera, com. Alt Empordà), v. Latronis.
 Llagostera (com. Gironès), v. Llagostaria.
 Llambert de Baix, mas (mun. Navata, com. Alt Empordà), 276.
 Llambert de Dalt, mas (mun. Navata, com. Alt Empordà), 276.
 Llambillas, Lambinlolas, Nambiles, Nambiliolas, Nambillas, Nobinolas, basilica Sancti Christofori, 65; – in termino de, 566, 570, 574, 617; – in termino de villa, 557; – in terminos de villa, 215, 595; – in villa de, 130, 546, 582. || Llamilles (com. Gironès).
 Llanars (com. Ripollès), 446; – Sant Esteve de, 446. V. Landares.
 Llançà (com. Alt Empordà), 32; – notari de, 420, 483 (v. ESPÍGO-LER). V. Lanciana.
 Llebrers (mun. Caça de la Selva, com. Gironès), v. Leporarios.
 Llebrers (mun. Navata, com. Alt Empordà), v. Leporarios.
 Llebro (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès), v. Leborra.
 Lledó d'Empordà (com. Alt Empordà), 346, v. Latone.
 Llémna, riera de, affluent del Ter, v. Lemina.
 Llémna, vall de (com. Garrotxa i com. Gironès), v. Lemina.
 Llerona (mun. les Franqueses del Vallès, com. Vallès Oriental), 619, v. Laurona.
 Llers (com. Alt Empordà), v. Lerci.
 Llibre de Actes de Donacions de Amer, 434.
 Llibre de Canals, 96, 101, 109, 110, 111, 112, 117, 118, 123, 125, 126,

- 128, 133, 139, 141, 145, 146, 149, 152, 155, 156, 157, 159, 160, 166, 167, 169, 170, 186, 187, 191, 193, 197, 201, 205, 206, 207, 208, 209, 220, 221, 236, 305, 366, 372, 373, 430, 618.
- Llibre de Capbreuacions de Setcasas, Torallas, Montirivi y altres pobles*, 192.
- Llibre de las Rendas de Casserras en Vich y Gerona*, 630.
- Llibre dels Feus*, 396.
- Llibre de Pergami*, 226.
- Llibre de Privilegis del monestir de Banyoles*, 325.
- Llibre de Privilegis del Priorat [de Santa Maria de Besalú]*, 438, 470, 475, 477, 604, 613, 614, 622, 623, 624.
- Llibre Gran de la Sagristia Major*, 97, 130, 215, 216, 290, 303, 354, 379, 463, 488, 511, 546, 557, 566, 574, 582, 595, 617.
- Llibre Groc*, 41.
- Llibre Mestre de Arxivació de la Sacristia Major fet per lo Sacrista major Antoni de Bastero*, 173, 218.
- Llibre Verd*, 7, 19, 20, 21, 53, 84, 90, 171, 240, 280, 498.
- Llierca, el, riu affluent del Fluvià, v. Lizerca.
- Llierca, Sales de, v. Sales de Llierca.
- Llierca, Sant Jaume de, v. Sant Jaume de Llierca.
- Llimiana (com. Pallars Jussà), v. Lliminiana.
- Llinars (com. Vallès Oriental), v. Llinars.
- Lliors (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Lordayreses.
- Llívia (com. Baixa Cerdanya), v. Livia.
- LLOBATÓ, ardiaca, marmessor del comte Borrell II per al comtat de Girona, 544 (v. OLIBÀ). V. LOBATON.
- Llobregat, el, riu, 596, 597, 627; – Sant Feliu de, v. Sant Feliu de Llobregat. V. Lubricatus.
- Llofriú (mun. Palafrugell, com. Baix Empordà), v. Laufrido.
- Llonganya, al Talló (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Longania.
- LLOPSLLEÓ, abat de sant Medir, v. LUPURSULLEO.
- Llor, el (mun. Amer, com. Selva), v. Laurus.
- Llorà (mun. Sant Martí de Llémena, com. Gironès), v. Laurano.
- Lloreda, la (mun. Celrà, com. Gironès), v. Laureda.
- Llorençà (mun. Maià de Montcal, com. Garrotxa), v. Laurenciano.
- LORENS, J. M., 61, 97, 181.
- Lloret, prop de Sadernes (mun. Sales de Llierca, com. Garrotxa), v. Loredó.
- Lloret de Mar (com. Selva), v. Loredó.
- Lloret Salvatge (mun. Amer, com. Selva), villa, v. Loredó.
- Lluçà (com. Osona), 517 (v. SUNIFRED).
- Lluçanès, Sant Boi de, v. Sant Boi de Lluçanès.
- Lluernegre, el (mun. Beuda, com. Garrotxa), v. Lagurnagra.
- LLUÍS I, dit el Piadós, 26, 29, 52; – rei d'Aquitània, 2; – emperador dels francs, 4, 6, 9, 11, 14, 16, 25, 34, 84, 171. V. LUDOVICUS.
- LLUÍS II, dit el Tartamut, rei de França, 48, 49, 50, 51, 54, 84, 97, 154, 181; – (pare de Carles III), 154, 213, 237. V. LUDOVICUS.
- LLUÍS III, dit el Jove, rei de França, 53.
- LLUÍS IV, dit el d'Ultramar, rei de França, fill de Carles el Simple, pare de Lotari, 252, 253, 260, 261, 262, 268bis, 269, 271, 272, 277, 278, 279, 281, 291, 299, 300, 302, 304, 305, 306, 328, 370, 384. V. LUDOVICUS.
- LLUÍS V, dit el Gandul, rei de França, v. LODOVICUS.
- Llupià (com. Rosselló), v. Lupiano.
- Lobaria, Luparia, *in terminio de*, 485; – *villa*, 325. || Vall-llobera.
- LOBATHONUS, cf. LOBATON.
- LOBATO, cf. VOLVERADUS.
- LOBATO (rep dues eugues), 435; – *diaconus, testis*, 435.
- LOBATO, *levita*, 403.
- LOB[ATO], *levita*, 567.
- LOBATON, LOBATHONUS, LOBATONE, LOBATONUS, *archilevita* (deixa un alou a Tortellà), 579; – *condam*, *avunculus Guitardi levitae* (tenia cases a la ciutat de Girona), 556; – *quondam, archilevita*, 579 (cf. OLIBÀ). || LLOBATÓ.
- LOBATON, *testis (ad ipsa Valle)*, 557.
- LOBATONE, *diaconus*, 508.
- LOBATONUS, cf. LOBATON.
- Lobera (vers Galliners), 255, 312.
- LOBET, cf. LOBETO.
- LOBET, LOBETO (casat amb Alba; compren una vinya a Llambilles), 570; – *ipsa casa de (ipso Puio)*, 546; – *que vocant Miro* (terres a Llambilles), 546, 574.
- LOBETA, cf. SESENANDA.
- LOBETO, cf. FREDARIUS.
- LOBETO, cf. LOBET.
- LOBETO, LOBET, LUBETO, *in terra de* (Espiells), 554; – *in vinea de* (Espiells), 554; – *que vocant Suniario* (casat amb Avierna; compren béns a Celrà), 577; – *que vocant Soniario* (casat amb Avierna; compren béns a Celrà), 569; – *que vocant Soniario, vir Aviernae*, 612; – *que vocant Soniario, vir Aviernae* (marmessor d'ella), 612. Cf. SONIARIUS.
- LOB SANCIO, LUPO SANCIO, LUP SANCIO, LUPUS SANCUS, 425; – (dóna un alou a Sant Llorenç de la Muga), 415; – *bonus homo*, 413; – *testis* (Montagut), 365; – *testis* (vall de Llanars), 361.
- Loca (vers Colera), 519.
- Locata, *in vila que dicunt* (vers Felines), 542.
- locha, *rustica*, 199; – *urbana*, 199.
- Lociano, *in valle (in comitatu Petralatense)*, 486.
- LOCOVENIA, *femina, que vocant Spotosa* (Vilamacolum), 144.
- Locustaria, Locostaria, Locustrarius, cf. Lagostaria.
- Lodares, *villare* (vers Lledó d'Empordà), 346.
- LODEGARIUS, *bonus homo*, 435.
- LODEGARIUS, *testis* (Llambilles), 130.
- LODERICUS (Bàscara), 81.
- LODERICUS, *in terra* (Vall-llobera), 325.
- Lodeva (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), v. Lutovensis.

LODEVICUS, LODICUS, LODOICUS, LODOVICHUS, LODOVICUS, LODOVIGUS, cf. LUDOVICUS.

LODOVICUS, *presbiter, scriptor*, 136.

LODOVICUS, LEUDEVICUS, LEUDOVICUS, LUDOICUS, *obiit*, 511, 549; – *rex*, 504; – *rex, filius Lotharii quondam*, 505, 506; – *rex, filius qui fuit Leutharius regis*, 508; – *rex, filius quondam Lotarii*, 511; – *rex, qui fuit condam*, 521. || Lluís V.

LOFRED, *in terra* (Espells), 554.

Logorciano, cf. Lugarzano.

Loira, riu de França i d'Occitània, v. Legeris.

Lomir, *villa* (al nord de l'estany de Banyoles), 457.

Lona, *ipsa* (prop de Gualta), 63.

Longa, *villa*, 168. || Vilallonga dels Monts.

Longa, *villa*, 288. || Vilallonga de Ter.

Longagniano, cf. Longaniano.

Longania, Longaniano, Longagniano, 324, 448, 453; – *ipsa serra de*, 332; – *in terminio de*, 324. || Llonganya.

LONGARDUS, *testis* (Tonyà), 538.

LONGOBARDUS, *que alio nomine vocant Belshom, quondam* (deixa una peça de terra *ad ipsa Vulpellera*), 541.

LONGOVARBUS (Vilallonga de Ter), 288.

LONGOVARBUS, *nepos Deilane presbiteri* (rep una pollina i una vaca), 531.

LONTIUS, *testis* (Besalú), 324.

Loporarios, cf. Leporarios.

Lordayreses, *villa de ipsos*, 189. || Lliors.

Loredado, *villa que dicitur*, 286. || Lloret Salvatge.

Loredado, 453; – *ipsum alodem que vocant, qui est iusta Sadernes*, 453. || Lloret, prop de Sadernes.

Loredado, *in terminio de*, 377. || Lloret de Mar.

LOTARI I, rei de França, fill de Lluís IV i Gerberga, casat amb Emmó, 184, 324, 325, 326, 328, 342, 343, 346, 363, 367, 370, 374, 376, 378, 380, 384, 390, 391, 396, 413, 420, 421, 450, 464,

465, 471, 472, 478, 482, 483, 502, 503, 504, 523; – fill de «Feli-ph» (sic), 346; – «hijo de Luis», 308, 310, 328, 334. V. LOTHARIUS.

Loter, *collis*, 189. || Té.

LOTHARIUS, LAEOTARIUS, LAUTARIUS, LAUTTARIUS, LEOTARIUS, LEOTHARIUS, LEUTARIUS, LEUTHARIUS, LEUZARIUS, LOTARIUS, LUTARIUS, 376, 395, 425; – *filius Leudevici*, 345, 459; – *filius Lodovici regis*, 434; – *Franchorum rex*, v, vi, vii; – *quondam* (pare de Lluís V), 505, 506, 511; – *rex*, 319, 322, 324, 325, 327, 333, 338, 339, 343, 351, 359, 366, 413, 422, 430, 438bis, 460, 461, 487, 493, 496, 501, 508; – *rex, filius quondam Ludovici*, 311, 329, 348, 349, 353, 354, 356, 364, 371, 379, 396, 397, 400, 403, 404, 408, 411, 417, 423, 427, 428, 442, 449, 452, 456, 462, 463, 470, 475, 477, 480, 484, 488, 494, 497, 498; – *rex, filius Karoli* (sic), 412; – *rex, filius Ludovici*, 307, 314, 326, 332, 335, 337, 350, 355, 357, 369, 374, 399, 432, 492; – *rex, filius Ludovici regis*, 312, 336, 377, 381, 386, 436; – *rex, filius Ludovici regis condam*, 317, 342; – *rex Francorum*, 358, 360, 388, 391, 394, 420, 433, 441, 447, 448, 453, 457, 481, 485, 486; – *rex Franchorum, filius condam Ludovici*, 361, 365; – *rex in Francia*, 438. || LOTARI I.

LUBA, *ipsa revoira de* (Fraxano), 519.

Lubatera, *ad ipsa* (in comitatu Gerundense), 452.

LUBATONE, cf. IOHANNES LUBATONE.

LUBERCANUS, *testis* (Terruç), 88.

LUBETO, cf. LOBETO.

Lubricatus, Lupricatus, *fluvius*, 413; – *Sanctus Benedictus*, 506. || Llobregat, el.

Lubricatus, Rubricatus, *rius que dicunt, infra fines de Valle Arate* (arriera de Salenys), 173, 248.

Lucduno, cf. Latone.

LUCRIDIA, *testis* (Vilamacolum), 143. *luctuosum*, cf. *lectuosum*.

LUDOICUS, cf. LODOVICUS.

LUDOVICUS, HLUDOWICUS, LEODOVICUS, LODOVICUS, LUTDOVICUS, *augustus*, 45; – *augustus imperator*, 91; – *condam*, 52, 171; – *gloriosissimus imperator*, 84; – *imperator*, 7, 12, 15, 18, 19, 20, 21; – *serenissimus augustus*, 44. || Lluís I, dit el Piadós.

LUDOVICUS, HLUDOWICUS, LEDOVICUS, LEUDEICUS, LEUDEVICUS, LEUDOICUS, LODEVICUS, LODOICUS, LODOVICUS, LUDEVICUS, LUDOICUS, – pare de Carles III), 91, 93, 102, 104, 107, 110, 113, 115, 116, 117, 122, 123, 125, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 143, 145, 150, 156, 161, 162, 163, 164, 168, 170, 171, 172, 173, 175, 183, 184, 188, 192, 195, 200, 201, 210, 211, 223, 224, 228, 232, 234, 236; – *condam*, 52; – *condam* (pare de Carles III), 144, 174, 176, 198, 199, 215; – *rex* (pare de Carles III), 101, 109, 111, 112, 115, 118, 126, 128, 133, 139, 141, 146, 149, 152, 155, 157, 159, 160, 166, 167, 169, 186, 187, 191, 193, 197, 203, 205, 207, 209, 220; – *rex, qui bovit*, 52; – *rex, qui obiit*, 53; – *serenissimus rex*, 47. || Lluís II, dit el Tartamut.

LUDOVICUS, LEADOVICUS, LEODEVICUS, LEODOVICUS, LEUDEVICUS, LEUDOICUS, LEUDOVICUS, LEUDOVIGUS, LODEVICUS, LODICUS, LODOICUS, LODOVICHUS, LODOVICUS, LODOVIGUS, LUDICUS, LUDOICUS, LUDOVICHUS, – (pare de Lotari I), 307, 314, 326, 332, 335, 337, 345, 350, 355, 357, 369, 374, 399, 412, 432, 459, 492; – *condam* (pare de Lotari I), 311, 329, 348, 349, 353, 354, 356, 361, 364, 365, 371, 379, 396, 397, 400, 403, 404, 408, 411, 417, 423, 427, 428, 442, 449, 452, 456, 462, 463, 470, 475, 477, 480, 484, 488, 494, 497, 498; – *domnus, imperator*, 351; – *domnus, rex*, 263, 276, 335,

391; – *filius Karli*, 240; – *rex*, 421, 523, iv; – *rex* (pare de Lotari I), 312, 336, 377, 381, 386, 434, 436; – *rex, filius Caroli*, 243, 248, 249, 250, 257, 268, 271, 274, 282, 286, 290, iii; – *rex, filius Caroli regis*, 255, 259, 264, 304; – *rex, filius condam Caroli*, 246, 265, 266, 270, 272, 276, 279, 280, 284, 285, 291, 295, 296, 301, 305; – *rex*, 239, 254, 267, 278, 288, 289, 292, 303, 306; – *rex, filius quondam Karoli regis*, 245, 294; – *rex, quondam* (pare de Lotari I), 317, 342; – *serenissimus et gloriosissimus rex*, 288. || LLUÍS IV, dit el d'Ultramar.

Luduno, *ipso* (vers Lavit, al Penedès), 563.

Lugarzano, Logorciano, 486; – *in terminio de*, 448. || Lligordà.

LUGELA, *homo bonus*, 171.

LUGOVINO (compra una vinya), 338.

luminaria, 199, 304, 579.

LUNARE, *in terra de* (vers Fontanet), 115.

LUNARES, *testis* (Celrà), 284.

LUNARES, *testis* (Domeny), 280.

Lunèl (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), 89.

LUNES, «abat», 213. || LLUNÉS, abat de Banyoles.

Luparia, cf. Lobaria.

Lupiani, Apiano, Apiani, Lupiano, 374, 486; – *villa*, 421, 519, 523. || Llupià (com. Rosselló).

Lupis, *Digesturium de*, cf. *Digesturium de Lupis*.

Lupo Spinoso, *ipsa serra de* (a la serra de l'Albera), 367.

LUPPUS (ven una terra a Fontanet), 176.

LUPPUS, *testis* (Besalú), 324.

Lupricatus, cf. Lubricatus.

LUP SANCIO, LUPO SANCIO, cf. LOB SANCIO.

LUPURSULLEO, *aba*, 91. || LLOPOS-LLEO, abat de Sant Medir.

LUPUS (Bàscaia), 81.

LUPUS (dóna una terra a la Molera), 330.

LUPUS (dóna una vinya a Fitor), 279.

LUPUS (Navata i Cacavaz), 355.

LUPUS (ven una terra a les Preses), 102.

LUPUS, *homo bonus*, 80; – *vassus*, 63.

LUPUS, *iudex*, 63.

LUPUS SANCIO, cf. LOB SANCIO.

LUTARIUS, cf. LOTHARIUS.

LUTDOVICUS, cf. LUDOVICUS.

Lutovens, *ecclesia*, 129bis; – *episcopus*, 129bis (cf. AUDGERIUS). || Lodeva.

Lutum, cf. Rivus de Lutum.

LUVILA, *testis* (Lloreda), 259, 268.

M

MABILLON, J., 241.

Maça, coll de Iera de (prop de Bellmunt), v. Macaneto.

MACAGO, *presbiter, testis*, 324.

Maçana, puig prop del Guacs (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Massanas.

Maçanet de Cabrenys (com. Alt Empordà), 264, 296, 301, 425, 529; – parròquia de, 384. V. Machanedo.

Maçanet de la Selva (com. Selva), 555, v. Mazanedo.

Macaneto, Machanedo, *in collo de (in comitatu Ausonense)*, 358, 359, 360. || Maça, coll de Iera de.

Macaneto, *in terminio de (in comitatu Gerundense)*; a Sant Sadurní de l'Heura), 442.

Machanedo, Massanedo, *infra fines vel terminos de (in comitatu Bisuldunense)*, 296, 301. || Maçanet de Cabrenys.

Machanedo, cf. Macaneto.

Mâcon (dep. Saona i Loira, reg. Borgonya, França), v. Matisconensis.

macelatum, 541.

MADAIX, mandatari de l'abat de Sant Medir, 92, v. MADAXUS.

MADAIXUS, cf. MADAXUS.

MADAIXUS (Ullà), 63, 64.

MADAVI, *uxor Teudiscli* (donen béns a Boadelles), 307.

MADAXUS, MADAIXUS, MANDAXUS, MADEXUS, *iudex*, 63, 64, 80, 81, 82, 84, 86.

MADAXUS, *canonicus* (de Girona), 142.

MADAXUS, *qui est mandatarius Lupursullei abatis*, 91. || MADAIX.

MADAXUS, *testis* (Llagostera), 162.

MADEIX, sacerdot, escrinari de Sant Pere (permuta un alou a Boada per un altre a Terradelles), 601.

MADEXUS, cf. MADAXUS.

MADEXUS, *in terra de* (Corts), 462.

MADEXUS, *presbiter, scriptor*, 434.

MADEXUS, *testis* (Croanyes), 496.

MADOBLA, *presbiter*, 91.

Madremanya (com. Gironès), v. Mactermanya.

MADRESÈN, casada amb Sèndred de Gurb (permuten un alou a Sant Boi de Lluçanès pels castells de les Espases i Esparreguera i un alou a Gurb), 540.

Madrid (Espanya), 72, 222, 235, 259, 268, 270, 277, 284, 420, 483, 523.

Magalona (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), v. Magalonensis.

Magalonensis, *episcopus*, 89 (cf. ABBO); – *[pontifex]*, 129bis (cf. GONTARIUS); – *territorium*, 129bis. || Magalona.

Magarola (mun. Sant Cugat del Vallès, com. Vallès Occidental), 611, 625, 626.

Magdunus, *super fluvium Malvae sive Legeris*, 77. || Meung-sur-Loire.

MÀGER (casat amb Ermengars; permuten terres a Parets per cases i terres a Mollet, Mogoda i Martorelles), 479.

Magnarice, *in villa quae vocant (in comitatu Cerdaniense?)*, 374.

«MAGNARIO», «terras de» (Canelles), 226.

MAGNARIUS, *presbiter et monachus*, 287.

MAGNARIUS (ven una vinya a Tudela), 74.

MAGNENTIUS, *saio*, 7.

Magni, *villa*, 280. || Vilademany.

MAGNOU-NORTIER, E., 85, 100, 198, 239, 304, iv.

Magor, cf. Seratus Magor.

Magregerum, 70, cf. Magrigul.

Magriano, *villa*, 116. || Miàs, el.

Magrigul, Magregerum (vers Montjoi, mun. Roses, com. Alt Empordà), 70; – *cenobium alme Dei genitricis Marie cuius vocitatur*, 434; – *ipsa medietate vallis*, 434.

- MAHUL, M., iv.
 Maià de Montcal (com. Garrotxa), 448. V. Maliano.
 Maiols, v. Mullols.
maiolus, cf. *mallohus*.
 MAIOLUS (rep una euga i una vaca), 531.
 MAIOLUS, *testis*, 531.
 MAIOLUS, *testis* (les Preses), 336.
 MAIOLUS, *tutor, advocatus vel belemosinarius Deilane presbiteri*, 531.
 Maior, *rius*, 272. || Major.
 Maiore, cf. Valle Maiore.
 MAIORECELLUS, *scriptor*, 63, 64.
maior homo, cf. *homo, maior*.
maiorica, insula, 83, 90.
 MAIUS, *presbiter*, 234.
 Maixella (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Maxello.
 Major, riu affluent de la Muga, v. Maior.
 Mala, *ad terra* (vers Baussitges), 271.
 Mala, *valle*, 486. || Vallmala.
 Mala, cf. Eira Mala, Petra Mala, Vil-la Mala.
 MALA, cf. MANLA.
 MALACNEICUS, *testis*, 203.
 Mala Coniuncta (vers Belcaire d'Empordà), 335.
 «Mala Conjunta, vilar de» (a la parròquia de Maçanet de Cabrenys), 384.
 Mala Gelada, cf. Gelada, Mala.
 MALANAICUS, MALAGNAICUS, MALANACUS, *iudex*, 63, 64, 84, 91; – *scriptor*, 64.
 MALANECUS, 374.
 MALANEGUS, cf. LANDEVARIUS.
 MALANNACUS, cf. MALANAICUS.
 Malanno, cf. Melangno.
 Mala Pertuse (vers Baussitges), 271.
 Malareto, *in monte* (vers Beuda), 448.
 Malatoscha, *ribulus*, 337. || Malatosca, riera tributària del Ter, a Sant Joan de les Abadesses.
 Malatosquera, a Boscdetosca (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Malo Toscario.
 Malbrugario (vers Mieres), *ipso torrente de*, 432; – *via qui pergit ad*, 432.
 Male, cf. Puio Male.
maledictio, maledictiones, davitica, 427, 442, 568, 579; – *triginta*, 312.
 MALENECUS (dóna una vinya), 274.
 Maleses de Vilamacolum (mun. Vilamacolum, com. Alt Empordà), v. Molevestes.
 Malgano, *villa (in valle Segurilias)*, 201.
 Maliano, Maliana, *in terminio de*, 448; – *villa*, 448; – *villa que dicunt*, 448. || Maià de Montcal.
malina, ipsa, 463.
maliolus, cf. *mallohus*.
mall, públic, 92, v. *mallus*.
 Malla (com. Osona), 352, 419, 476, 598.
 MALLA, cf. MANLA.
 Malle Furedo, *mansus*, 189. || Mollfulleda.
malliolus, cf. *mallohus*.
mallohus, maiolus, maliolus, malliolus, ipse, 329, 420, 446, 622, 624; – *ipse, de Fluridio*, 303; – *ipse, qui est iuxta rio Benevivere*, 486.
 Mallorca (Illes Balears), la Ciutat de, 355.
mallus, 53, 91; – *publicus*, 20. Cf. *mall*.
 Malo, *in ipsa arenaria de rio*, 296; – *in rio*, 296. || Rimal, el.
 Malo, *torrens*, 337. || Ribamala.
 Malo, *torrens* (al pla de l'Horta, prop de Girona), 463.
 Malo, *torrens* (vers Canet de Mar), 553.
 Malo, *villare*, cf. Villare Malo.
 Malo Toscario, *in*, 102. || Malatosquera.
 Malum, cf. Nidum Malum.
 Malva, *fluvius*, 77. || Mauve.
 Malvedo, *ipsum alodem in* (vers Llinars del Vallès), 487.
 Malveto, *ipsas ortes de*, 248. || Malvet (mun. Santa Cristina d'Aro, com. Baix Empordà).
 MAMBERTUS, *canonicus* (de Girona), 142.
 Mambra, *petra*, 441. || Mambla, roca, al mig del Fluvià (mun. Besalú, com. Garrotxa).
 MANAQUISUS, MANAGISUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
mancipati, 614.
mancipium, 179.
 MANCIUS, *iudex*, 63.
mancosus, cf. *mancus*.
 MANCUS, *in ipsa vinea de* (Pins), 132.
mancusos, 504, 520, 587, 588; – d'or, 564; – d'or cuit, 585. V. *mancus*.
mancus, *mancosus*, 185, 504, 553, 580, 582; – *de auro cocto*, 577. Cf. *mancusos*.
mandataris, 92. V. *mandatarius*.
mandatarius, 19, 20, 21, 22, 30, 53, 63, 80, 81, 82, 84, 86, 91, 104, 113, 143, 288, 295, 461, 485, 512. Cf. *mandataris*.
 MANDAXUS, cf. MADAXUS.
manedas de ipso Morrellum, 434.
 MANESINDUS (Vilamacolum), 144.
 MANFREDUS, *elemosinarius de condam Richildis vicecomitissa, testis*, 349.
 MANGARIUS, *terra de* (Succorrario), 184.
 Manibulus, Manivulus, Manivulus, *rius*, 438, 448, 523; – *torrens*, 326. || Manol, el.
 Manibulus, Manivulus, 351, 448; – *valles*, 448, 453; – *villa*, iii. || Manol.
manimissor, cf. *manumissor*.
manipulus, 183, 330.
 Manivulus, Manivulus, cf. Manibulus.
 MANLA, *auditor* (Vilamacolum), 143.
 MANLA, MALA, MALLA, *in terra de* (Fontanet), 163; – *in vinea de* (Fontanet), 134; – *filius Recesindae* (venen una vinya a Fontanet), 150; – *testis* (Fontanet), 135, 137, 163; – (ven dues vinyes a Fontanet), 174.
 MANLACULUS, *testis* (Fontanet), 137.
 Mannoaldi, cf. Serra Mannoaldi.
 Manol (mun. Lledó d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Manibulus.
 Manol, el, riu affluent de la Muga, v. Manibulus.
 Manola, la (mun. Pineda de Mar, com. Maresme), v. Amindol.
 Manresa (com. Bages), comtat de, 242, 323, 467, 507, 534, 550, 573. V. Minorisa.
manseto, ipso, 622, 624.
 MANSI, G.-D., 44, 45, 53, 89, 90, 108, 129bis, 455, 469.
 MANSILLA, D., 441, 455.
 MANSILO, *femina, in terra* (Sobroca), 498.
mansio, ipsa, 303, 326, 434, 453, 531.

- mansiunculus*, 453.
mansus, masus, massus, 189, 199, 271, 274, 279, 303, 304, 324, 337, 359, 360, 365, 381, 394, 420, 421, 430, 435, 441, 448, 453, 486, 488, 506, 518, 523, 556, 604, 612, 613, 614, 622, 624; – *dominicus*, 501. V. *mas*.
 MANTILDO, *testis* (Bàscara), 1, 7.
 MANUEL, *abbas*, 234; – *abbas* (compra una terra i una vinya a Sant Quirze de Colera), 203; – *abbas, testis*, 203. || MANUEL, abat de Colera, 203.
 MANUEL, *iudex*, 53.
 MANUEL, *testis* (Camprodon), 446.
 MANULFUS (casat amb Desidèria; Vilamacolum), 144.
manumissor, manimissor, 329, 342 (cf. AVA, OLIBA, SERVUSDEI, SONIFREDUS). Cf. *marmessors*.
manumissoria, de condamn Wifredo comite, 342.
 Maolà, Can (mun. Beuda, com. Garrotxa), v. Maximiliatio.
mapa, mappa, 435, 612.
 Maquerone, Mocharon, Mocoron, Mucorumbi, Mucroni, Muculum, Mucurum, *vila*, 481; – *villa*, 131, 143, 144, 335, 421, 486, 562. || Vilamacolum.
 Maquie, *villa* (vers el castell de Besora), 244.
mar, 471, v. *mare*.
 MARADON, cf. ABABDELA.
 Maranicos, 374. || Meranges.
 Maranyà (mun. la Tallada d'Empordà, com. Baix Empordà), v. Marigniano.
 MARCA, P. de, 469.
Marca hispanica, 20, 21, 30, 53, 67, 68, 90, 233, 265, 266, 274, 275, 304, 316, 325, 326, 351, 374, 386, 388, 391, 393, 420, 438, 439, 441, 454, 457, 508, 523, 544, 560, 589, 604, 613.
 Marçana, vall del Conflent, v. Marciana.
marchio, passim; – *et princeps*, 127 (cf. WIFREDUS). Cf. *marquesos*.
 MARCHO, cf. MARCO.
 MARCHUS (Ullà), 63, 64.
 Marciana, *valle* (in *valle Conflente*), 446. || Marçana.
 Marciano, 107. || Marzà.
 MARCIUS, *iudex*, 143.
 MARCO, MARCHO, cf. EROVIGIUS.
 Marcorignan (dep. Aude, reg. Languadoc, França), v. Mercoriano.
 MARCUCIUS, *presbiter* (rep cinc ovells), 612.
 MARCUCIUS, *testis* (Riudaura), 239, iv.
 MARCUÇ, v. MIRÓ.
 MARCUS, *iudex*, 512. Cf. EROIGIUS.
mare, 162, 173, 234, 248, 275, 293, 420, 421, 434, 436, 523; – *arena*, 531; – *domus Sancti Pauli cenobii, qui est situs in litore*, 496; – *in undas*, 553; – *ipso gradu de*, 421, 523; – *litus*, 275, 293, 339; – *magnum*, 377. Cf. *mar*.
 MAREDETMA, *condam, in terra qui fuit de* (Salt), 423.
 Maregniano, cf. Marigniano.
 Marenda, v. Banyuls de la Marenda.
 Maresme, el, comarca, 520, v. Maretima.
 Maretima, Maritima, 307, 496, 533; – *ipsum alodem de Argentona que vocant*, 487; – *Sanctus Paulus*, 506, 553. || Maresme, el.
 MARETIMA, *condam, in terra qui fuit de* (Salt), 423.
 MARGENCIA, *femina, in terra de* (Ribà Freicta i Frexano), 417.
 MARGIBADUS, *presbiter*, 91.
 MARGINALA (Girona), 91.
 MARIA, *beata*, 434; – *beata Dei genitrix*, 65; – *beata genitrix Dei, altare*, 579; – *beata semper virgo*, 326; – *Dei genitrix*, 434; – *genitrix et semperque virgo*, 199; – *ienitrix*, 453; – *mater, genitrix Dei*, 68; – *mater Christi*, 82; – *sancta*, 73, 286, 326, 329, 374, 422; – *sancta Dei genitrix*, 65, 66, 68, 288; – *sancta Dei genitrix et semper virgo*, 83, 90; – *sancta, genitrix Ihesus Christi*, 556; – *sancta, virgo*, 143, 556, i; – *virgo*, 84, 115, 233, 245; – *virgo Christi*, 322; – *virgo, sancta Dei genitrix*, 556. || MARIA, santa, mare de Déu.
 MARIA, *femina, vinea de* (Ullà), 104.
 MARIA, *in vinea* (ad *ipso Stagnario*), 272.
 MARIA, santa, mare de Déu, v. MARIA.
 MARIA, *uxor Argemundi* (venen unes vinyes a Vilamorell), 129.
 MARIA, *uxor Fele* (compreu una terra a Canelles), 210.
 MARIA, *uxor Visleberti* (evacua béns al palau Merlac), 91.
 Marialdo, Mariallo, *villa*, 604, 613. || Marial (mun. Cistella, com. Alt Empordà).
 Marifonte, 448, 453; – *alodium in*, 441, 448. || Marifont o Manifont, prop de Dosquers (mun. Maià de Montcal, com. Garrotxa).
 Marigniano, Maregniano, *in termines de villa*, 492, 493. || Maranyà.
 MARINI, G., 83, 90.
 MARINUS, *clericus*, 7.
 MARINUS, *testis* (in *Examines, ad ipsa Vulpellera*), 541.
mariscarius, 35.
 Maritima, cf. Maretima.
marmessors, 196, 268bis, 376, 387, 438bis, 465, 491, 505, 524bis, 526, 527, 544, 545, 559, 594, 612. V. *manumissor*.
 Marolla, 374, 376. || Merolla.
 MARONTES, *testis* (Serralta), 250.
marqueses, v. ERMESENDA.
marquesos, v. BERNAT, BORRELL, GAUCELMO, GUIFRÉ, HUMFRID, MIRÓ, OLIBA, RAMON, RAMPÓ, SUNIFRED, SUNYER, WARNARDUS.
 MARQUÈS, J., 97, 189, 255, 276, 312, 354, 485, 518, 556.
 MARQUÈS, J. M., 7, 14, 18, 19, 20, 21, 29, 30, 53, 54, 61, 63, 64, 72, 75, 80, 81, 82, 84, 86, 90, 97, 104, 107, 113, 129, 134, 135, 136, 137, 150, 163, 171, 172, 174, 175, 176, 180, 181, 184, 185, 188, 189, 192, 210, 223, 231, 233, 245, 246, 265, 276, 280, 282, 322, 327, 329, 348, 350, 353, 386, 388, 396, 404, 426, 427, 434, 442, 456, 460, 484, 494, 497, 501, 504, 521, 538, 541, 549, 552, 555, 556, 560, 565, 580.
 MARQUÈS DE VALLGORNERA, EL, 584.
 MARTÈNE, E., 83, 108, 127, 455.
 MARTESES, *presbiter, scriptor*, 161.
 MARTÍ, R., 7, 56, 65, 91, 130, 164, 174, 213, 215, 216, 217, 218,

- 228, 240, 290, 303, 311, 354, 379, 403, 442, 459, 463, 486, 488, 511, 518, 524, 546, 557, 566, 570, 574, 582, 592, 595, 617, 620, iii.
- MARTÍ, sant, v. MARTINUS.
- MARTÍ I BONET, J. M., 406, 407, 421, 454, 455, 469, 523, 604.
- MARTINUS (Sant Julià del Mont), 105.
- MARTINUS, *in orto de* (Fontanet), 176.
- MARTINUS, *presbiter, scriptor*, 595.
- MARTINUS, *presbiter, testis*, 292, 304.
- MARTINUS, *sanctus*, 68; – *sanctus, confessor*, 19, 259, 268; – *sanctus, episcopus et confessor*, 271; – *sanctus, precipuus confessor*, 325. || MARTÍ, sant.
- MARTINUS, *testis* (Crosanes), 339.
- MARTINUS, *testis* (Empúries), 19.
- martir, martyr*, 189, 214, 216, 448, 451, 453, 457, 584, 602 (v. CHRISTOFORUS, PRIMUS, QUINTINUS, QUIRICUS, SIGIMUNDUS, STEPHANUS); – *Christi*, 30, 65, 82, 83, 84, 86, 127, 132, 171, 172, 183, 272, 420, 435, 506, 584 (v. BAUDILIUS, CIPRIANUS, CHRISTOFORUS, FELIX, GENESIUS, IULIANUS); – *divini beati*, 351; – *reliquie sanctorum*, 555; – *reliquie sanctorum, Christi qui passi sunt sub Maximiano et Diocleciano imperatoribus*, 628.
- Martires, 349; – *ipsum alaude de*, 349. || Martres.
- Martís (mun. Esponellà, com. Pla de l'Estany), 489. V. Mogús.
- MARTORELL, F., iii.
- MARTORELL, G., notari públic de Girona (any 1738), 143.
- Martorelles (com. Vallès Oriental), 479.
- Martres (mun. Caldes de Montbui, com. Vallès Oriental), v. Martires.
- martyr*, cf. *martir*.
- Marunesti, Mogivesti, *alode qui vocant*, 144; – *in villa que vocatur, supranominata eciam Guardia* (a la Guàrdia, mun. Torroella de Fluvià), 131.
- Marvanus, *collis* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
- Marzà (mun. Pedret i Marzà, com. Alt Empordà), v. Marciano.
- mas*, 365, 395; – *dominical*, 476. V. *mansus*.
- Masarac (com. Alt Empordà), 225, v. Meserag.
- MASCARDINUS (Castelló d'Empúries), 168.
- MASCARDINUS, cf. MASCARON.
- MASCARELLUS, *sacerdos*, 63, 84. Cf. REPARATUS.
- MASCARÓ, v. GUINIGÍS MASCARÓ.
- MASCARON, MASCARDINUS, MASCHAR DINUS, MASCHARON, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- MASCARON, *testis, item* (Vilamacolum), 143.
- MASCHARDINUS, cf. MASCARON.
- MASCHARO, *presbiter* (dóna un alou a la villa Molan i rep tres mujades de vinya a Riardo), 525.
- MASCHARO, *sacerdos*, 506.
- MASCHARON, cf. MASCARON.
- MASCHARONE, cf. WINIGISUS.
- MASCHORUS (habitava un mas a Montagut), 453.
- Mas Desports, prop de Lunèl (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), 89.
- MASKARO (dóna béns a Solano), 330.
- masos*, cf. *mansus*.
- masoveries*, 365.
- Masquefa (com. Anoia), castell de, 603.
- masus*, cf. *mansus*.
- Massanas, *pudio*, 189. || Maçana.
- Massanedo, cf. Machanedo.
- «Massanet», 425, v. Maçanet de Cabrenys.
- Massas, *sanctas*, 555, 628. || Masses de Saragossa, santes.
- MASSON, J., 495.
- massus*, cf. *mansus*.
- Mata (mun. Mataró, com. Maresme), 599, 600.
- mata, ipsa*, 420, 432.
- Mata, la, mas situat sota la Roca de Miralles (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), v. Mata de Miralias.
- Mata Bona (vers Baussitges), 271; – *in ipso torrente de*, 271.
- Mata de Miralias, *ipsa*, 267. || Mata, la.
- Mata Granoiaria, Mata Granogaria, *villa que dicitur (in comitato Impuritano)*, 311.
- Matajudaica (mun. Corçà, com. Baix Empordà), 100.
- Matamala, 374. || Matamala (com. Capcir).
- Matamala, *cum ipso alaude quod tenebat Amalsindus, qui est in* (donat a Sant Privat d'en Bas), 435.
- Matamala, *in comitatu Gerundense* (vers Sant Aniol de Finestres), 274; – *maso in*, 274.
- Matamala, *in vinea de Goltredo de* (Batipalma), 432.
- Matamaurus, Matamaures, 12; – *in albio*, 462; – *in ipso rio*, 161. || Matamors, el.
- Mata Monegal (vers l'Estartit), 293.
- Matamors, el, riu del Pla de l'Estany, v. Matamaurus.
- Matapodellosa, *ipso boscho de* (vers Besalú), 624.
- MATAS, J., notari (any 1901), 338.
- Matella, *ipsa, cum pratus Gomesindo*, 420; – *ipsa, de Gomesindo*, 421, 523. || Matella, la (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà).
- Matermania, *in terminio parrochia Sancti Stephani vocatur*, 551. || Madremanya.
- MATEU, F., 233.
- MATEU, sant, v. MATHEUS.
- MATFREDUS, *elemosinarius*, 349; – *elemosinarius de condam Richildis vicecomitissa, testis*, 349.
- MATHEUS, *sanctus*, 73. || MATEU.
- Matisconensis, *episcopus*, 44 (cf. LAMBERTUS). || Mâcon.
- MATRESINDA, *femina, in terra de* (Riba Freicta i Frexano), 417.
- MATRESINDA, *genitrix Bentionis* (béns a l'església de Sant Esteve de Torreda), 436.
- MAUREBERTUS, *testis* (Empúries), 19.
- MAURECELLUS, cf. MAUREZELLUS.
- MAURECELLUS, MAURELLUS, 143; – *iudex*, 104, 143.
- MAURELDE, *in terra de*, 115.
- «Maurellars, lo riu anomenat», 384. || Maurellàs, Ribera de, riu del Vallespir.
- MAURELLUS, *iudex*, cf. MAURECELLUS.

- MAURELLUS, *presbiter, scriptor*, 18.
 Maures, els (a l'Estartit, mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Maurore.
 Maurescegens, *terminus* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
 Maurescha, cf. Maurisca.
 MAUREZELLUS, MAURECELIUS (dóna béns a Fitor), 279; – (Fitor), 279.
 Mauri, Mauro, *ecclesia Sancti Silvestri in villa*, 613; – *Sancti Silvestri de*, 438, 604; – *villa*, 624. || Mor, el.
 MAURILIUS, *testis* (Bàscara), 7.
mauris, ipsa guardia de, 234.
 Maurisca, Maurescha, cf. Wardia Maurisca.
 Mauro, cf. Mauri.
 Maureore, cf. Palacium Maureore.
 Maurore, *villare*, 335. || Maures, els. *maurus*, 88. Cf. ARNALDUS.
 Mauve, riu affluent del Loira, v. Malva.
 Maxello, *villa quem vocant*, 394. || Maixella.
 MAXIMIANUS, 555; – *imperator*, 628. || MAXIMIÀ, emperador romà.
 Maximiliatio, *ecclesias qui sunt infra fines de Palera et de*, 453. || Potser Maolà.
 Mazanedo, *in termino de*, 162. || Maçanet de la Selva.
 Mazanedo, *ipsa rocha de* (vers Albanyà), 326.
 MAZANELLA (mare de Sesuvigius; donen terres a la Cau), 330.
mazoverias, 365.
 Meda, *ipsa*, 420, 421, 523; – *ipsa, quae est infra portum Fraxani*, 420, 421; – *ipsa petra quae dicitur, quae est infra portum Fraxani*, 523. || Aradita l'Illa Grossa.
 Medallas, *in roca fundata ad ipsas (in comitatu Gerundense)*, 452.
 Medianelo, *in podio de* (vers Coma de Vaca), v.
 Mediano, *ad ipsum pugium, quem nuncupant*, 234. || Migdia, puig.
 Mediano, 244, 297. || Meià, el.
 Medianos, Midiano, 438, 477, 613; – *in termino de*, 249; – *in villa que dicunt*, 477. || Meians, prop de Monars.
 Medianos, *ipsos, qui fuerunt de Seniofredo sacer* (vers Juinyà), 448.
 Medias (vers Banyuls dels Aspres o Vilamulaca), 519.
mediata, cf. *modiata*.
medicus, 512 (cf. OLIBA).
 MEDIR, sant, v. HEMETHERIUS.
 MEFFREDUS, *testis* (Cervià de Ter), 327.
 Meià, el, prop de Salarsa (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Mediano.
 Meians, prop de Monars (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Medianos.
 MEINARDUS, *levita, scriptor*, 498.
 MELANDRO, *ipso manso cum terras et vineas, qui fuit de* (Armàncies), 453.
 Melangno, Malanno, *ipsa serra de*, 332; – *montaneis de*, vi. || Milany.
 MELCUS, MELCHUS, *homo bonus*, 18.
 MELDES, *uxor Wilaberti* (potestat d'un alou a Juïgues), 485.
 MELIO, *presbiter* (rep quatre ovelles), 612.
 Melo, *in ipso* (Capcir), 374.
 MENARDUS, *diachonus*, 508.
 MENFRIDIA, cf. ERMOFRIA.
 Meranges (mun. Castellar de n'Hug, com. Berguedà), v. Maranicos. V. Puig de Meranges.
 MERCADAL, A. (any 1225), 65.
mercatus, 19, 20, 21, 374.
 MERCORAL, abat de Banyoles, 9.
 Mercoriano, 349. || Marcorignan.
 Merdança, el, torrent del Pla de l'Estany, v. Meridante.
 Meridante, Meridanti, *in rio quae dicunt*, 457; – *in torrente quae dicunt*, 457. || Merdança, el.
 MERINO, A., 124.
 Merlac, Merlago, *palaciolum*, 73, 91. || Merlac.
 Merlac, palau situat antigament prop la Cellera de Ter, 31, 92, v. Merlac.
 Merlago, cf. Merlac.
 Merlès (mun. Santa Maria de Merlès, com. Berguedà), vall de, 316, 589.
 Merolla (mun. Gombrèn, com. Ripollès), v. Marolla.
 Merula, *fons* (vers Tàpies), 301.
 MESENDUS (casat amb Arcedònia; donen una part d'un camp a Bianya), 330.
 Meserag, *in terminio de*, 428. || Masarac.
metallo, incensarium de, 183.
metropolita, metropolitanus, domnus, 129bis; – *Narbonensis ecclesiae*, 454 (cf. WIFREDUS); – *reverendus*, 127 (cf. ARNUSTUS); – *sanctae ecclesiae primae Narbonae*, 129bis (cf. ARNUSTUS). Cf. *metropolità*.
metropolità, metropolitana, de Narbona, 138, 148 (v. ARNUST); – *seu de Narbona*, 147. V. *metropolità*.
metropolitanus, cf. *metropolità*.
 Meung-sur-Loire (dep. Loiret, reg. Centre, França), 75, 76, 77, 78, v. Magdunus.
 Miana, la (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Faminianus.
 Miànigues (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), v. Milianicas.
 Miàs, el (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Magriano.
 MICHAEL, MIKAEL, *archangelus*, 129bis, 434, 613; – *sanctus, arcangelus*, 115, 291, 330, 374, 438, 453, 604, 614, 623. || MIQUEL, arcàngel, sant.
 Micià (mun. Sant Feliu de Llobregat, com. Baix Llobregat), 596, 597.
 Midiano, cf. Medianos.
 Mieres (com. Garrotxa), 274; – vall de, 158. V. Miliarias.
 Migdia, puig (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Mediano.
 MIGNE, J. P., 47, 83, 90, 407, 454, 455, 469, 495, 523, 604.
 Mijanes (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Misanas.
 MIKAEL, cf. MICHAEL.
 MILANS, A., notari d'Arbúcies (any 1711), 189.
 Milany, serra meridional del Ripollès, v. Melangno.
 Miliani, Emiliani, *villare*, 421, 523. || Vilarmilà.
 Milianicas, *villa nuncupante*, 325. || Miànigues.

- MILIANUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
 Miliarias, 453; – *in adiacentias de*, 448; – *valles*, 68, 432. || Mieres.
 Miliarios, 486. || Millars.
 MILICAS, *testis* (Fontanet), 134.
 Miliciano, Militiano, *villa, que nuncupant Sancto Petro* (Sant Pere Pescador), 143, 144, 519; – *villa, quem vocant Sanctum Petrum* (Sant Pere Pescador), 421, 523.
milio, quarta I de, 379.
 Militiano, cf. Miliciano.
 MILLARES, A., 83, 90, 407.
 Millars (com. Rosselló), v. Miliarios.
 MILLAS, J. M., 291.
 MILUS, *presbiter*, 20.
minister, 230, 311, 322, 524bis.
ministerium, ecclesiasticum, 330.
 Minore, cf. Valle Minore.
minor homo, cf. *homo minor*.
minorica, insula, 83, 90.
 Minorisa, *comitatus*, 413. || Manresa.
 MINUELLE, *devota* (vengué un alou a Besalú), 453.
 MIQUEL, F., 162, 211, 249, 371.
 Miquel, sant, arcàngel, 593, v. MICHAEL.
 MIR, cf. MIRO.
 MIRABILE, MIRABILIA (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
 MIRABILIA, cf. MIRABILE.
 MIRABILIA, cf. MIROBILIA.
 Miralias, 267; – *castrum*, 230, 420, 421, 523. || Miralles (mun. Vilajuïga).
 Miralio, *in summitate ipsius montis quem dicunt* (a la serra de Rodes), 420.
 Miralles (mun. Prats de Molló i la Presta, com. Vallespir), villa, 513.
 Miralles (mun. Santa Maria de Miralles, com. Anoia), castell de, 507, 537.
 Miralles (mun. Vilajuïga, com. Alt Empordà). V. Miralias.
 MIR de Bucchona, *testis* (comtats d'Empúries i Peralada), 434.
 MIRIDA, *uxor Duravoli* (donen béns a Castelló d'Empúries), 322.
 MIRO, cf. ATO, LOBET, RAIMUNDUS.
 MIRO, 388, 413, 448, 453, 457, 470, 477; – *comes*, 386, 388, 397, 400, 413; – *comes ac praesul*, 457; – *comes atque episcopus*, 470, 477; – *comes atque episcopus sancte sedis Gerunde ienitrix Marie*, 453; – *comes et episcopus*, 413, 438, 441, 447, 448, 453, 457, 461, 470, 477; – *domnus, comes*, 413; – *domnus, comes, frater Seniofredi*, 413; – *domnus, episcopus, quem vocant Bonefilio*, 484; – *domnus, levita, frater Sonifredi et Olibani comitum*, 351, 374; – *episcopus*, 391, 420, 433, 435, 448, 460, 469, 477, 484, 486; – *episcopus, defunctus*, 567; – *episcopus et comes*, 441; – *episcopus Gerundensis*, 447, 455; – *episcopus Gerundensis ac comes Bisuldunensis, frater domni Olibani ac Seniofredi comitum*, 441; – *episcopus Ierundensis*, 448; – *episcopus, senior Deilani presbiteri*, 531; – *frater Seniofredi*, 374; – *frater Seniofredi comitis*, 386; – *frater Wifredi*, 332; – *gratia Dei comes atque episcopus*, vii; – *levita*, 274, 325, 332, 337, 351, 359; – *levita, comes*, 400; – *levita, frater Seniofredi*, 374; – *levita, frater Seniofredi comitis et Olibani comitis*, 358, 359, 360; – *levita, senior Walberts*, 330; – *nutu Dei sanctae Gerundensis ecclesiae perhumilis episcopus*, vii; – *pontifex atque comes*, 457; – *sancte sedis Gerundensis ecclesie antistes*, 460; – *sancte sedis Ierundensis ecclesie episcopus et ex terra Bisuldunense gratia Dei comes*, 485. || MIRÓ II, comte de Besalú i bisbe de Girona, dit Bonfill.
 MIRO (Besalú), 567.
 MIRO (Besalú), 614.
 MIRO (Besalú), 461, 485; – *presbiter*, 460; – *presbiter, amicus, fidelis et elemosinarius Mironi comitis atque episcopi*, 453; – *sacerdos*, 461
 MIRO (casat amb Unidilça; compren una casa a la ciutat de Girona), 354.
 MIRO (dóna una part d'una vinya a Baussitges), 271.
 MIRO (Falgars i Cerdans), 266.
 MIRÓ (nebot de Vives, bisbe de Barcelona; rep un alou a Vulpellac), 526.
 MIRO (Purtos), 53; – *presbiter*, 63, 64; – *sacerdos*, 52.
 MIRO (ven una casa a Girona i vinyes a la vall de Noves), 459.
 MIRO (Ullà), 104.
 MIRO, *abbas, advocatus, tutor vel elemosinarius Mironi comitis atque episcopi*, 453.
 MIRO, *baudador, ipsum alode qui fuit de* (Mieres), 453.
 MIRO, *bonus homo*, 91.
 MIRO, *bonus homo, item*, 91.
 MIRO, *bonus homo*, 435.
 MIRO, *canonicus* (de Girona), 142.
 MIRO, *comes*, 287, 304, 312, 349; – *comes, qui fuit condam*, 377; – *comes, qui fuit filius Suniarii comitis et frater Borrelli*, 453; – *comes, testis*, 304; – *domnus, comes*, 350. || MIRÓ I, comte de Barcelona-Girona.
 MIRO, *comes et marchio*, 171, 172; – *comes, quondam* (pare de Sunifred), 288. || MIRÓ I, comte de Besalú.
 MIRÓ I, comte de Barcelona-Girona, 195, v. MIRO.
 MIRÓ I, comte de Besalú, dit el Jove, 196, 338, 466, 513. V. MIRO.
 MIRÓ I, comte de Rosselló-Confent, dit el Vell, 60.
 MIRÓ II, dit Bonfill, ardiaca de Girona, 318; – bisbe de Girona, 409, 410, 416, 424, 429, 439, 440, 441, 458, 466, 479; – bisbe de Girona, difunt, 491; – comte de Besalú, 300, 370, 372, 373, 389; – comte de Besalú i bisbe de Girona, 394; – comte de Besalú i levita, 398, 490; – levita, 333. V. MIRO.
 MIRO, *condam, filius Ranlo abatissae*, 312.
 MIRO, *condam, vir Ranlo abatissae*, 312.
 MIRÓ, dit Marcuç, prevere (compra un alou als castells Gotmar i de Súrria), 534.
 MIRO, *filius de Sesemundo Blanco* (tenia un alou a Faga), 453.
 MIRO, *filius Wandalgodi vicescomitis* (germà d'Olibà; Besalú), 485.
 MIRO, *frater Deilani presbiteri* (terres a Queixans), 531.
 MIRO, *frater Olibani* (venen una terra a Maranyà), 492.

- MIRO, *frater Wilmundi et Wilielmi* (rep un alou a *Latione*), 506.
 MIRO, *in terra* (Fontcoberta), 183.
 MIRO, *in terra* (Fonteta), 185.
 MIRO, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
 MIRO, *levita, testis*, 400, 435, 457.
 MIRO, *monachus et levita* (de Sant Pere de Rodes), 525.
 MIRO, *presbiter*, 127.
 MIRO, *presbiter*, 287.
 MIRO, *presbiter* (terra a Celrà), 549; – *presbiter de Celrano* (rep quatre ovelles), 612.
 MIRO, *presbiter, scriptor*, 543, 554, 569.
 MIRO, *presbiter, testis*, 171.
 MIRO, *presbiter et belemosinarius*, 541; – *sacerdos, advocatus et tutor vel belemosinarius de quondam Longobardo*, 541.
 MIRO, *presbyter, fidelis, advocatus, tutor vel elemosynarius Seniofredi comitis*, 374; – *sacerdos, elemosinarius quondam Seniofredi comitis*, 375.
 MIRÓ, *prevete, marmessor del difunt bisbe Miró de Girona*, 491.
 MIRO, *sacerdos*, 355.
 MIRO, *sacerdos*, 506.
 MIRO, *sacerdos*, 508.
 MIRO, *sacerdos, scriptor*, 255.
 MIRO, *sacerdos, scriptor*, 459.
 MIRO, *sacerdos, testis*, 332.
 MIRO, *sacerdos, testis*, 441, 448.
 MIRO, *subdiaconus*, 460.
 MIRO, *testis* (Llanars), 361.
 MIRO, *testis* (Parets d'Empordà), 560.
 MIRO, *testis* (Peralada), 107.
 MIRO, *testis, alius* (Peralada), 107.
 MIRO, *testis* (Sant Martí Sesserres), 535.
 MIRO, *testis* (Sant Sadurní de Rustià), 565.
 MIRO, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
 MIRO, *testis, item* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
 MIRO, MIR, *vicecomes, testis*, 447, 448, 457, VII. || MIRÓ, *vescomte de Besalú*.
 Mirobilia, *Mirabilia, femina* (Vilamacolum), 144.
 missale, cf. *missale*.
 Misanas, *mansus*, 381. || Mijanes.
misericordia, 433.
 Miseros, cf. Tres Miseros.
 missa, *cantare*, 272, 506; – *maior*, 438.
 missale, *misale*, 115, 183, 189, 272, 330, 453, 531; – *maior*, 602; – *minor*, 330.
 MIVISARLES (Empúries), 19.
 Mocharon, cf. Maquerone.
 Mochdix, cf. Mogtis.
 Moçó (permuta una terra a Ripollet per peces de terra a Barcelona), 605.
 Moçó, *difunt* (deixà terres a *Bancellos*), 509.
 MOCON, cf. GUIDIRLA.
 Mocoron, cf. Maquerone.
 Modario, cf. Horto Modario.
 MODEGARIUS, *levita*, 433.
 MODEGARIUS, *levita, testis*, 199.
 Moder, cf. Horto Moder.
 modiat, *modiada, mediata*, 115, 116, 132, 183, 189, 228, 245, 246, 259, 264, 271, 278, 279, 291, 303, 325, 339, 357, 364, 371, 403, 404, 427, 432, 435, 486, 525, 538, 554.
 modius, *modios*, 68, 70, 279, 291, 435, 486, 506.
 Mogivesti, cf. Marunesti.
 Mogoda (mun. Santa Perpètua de Mogoda, com. Vallès Occidental), 479.
 Mogtis, Mochdix, Montdix, 489, 613; – *villa*, 486. || Martís.
 Moirel, Morrellus, *capud*, 434; – *ipso*, 434; – *manedas de ipso*, 434. || Morell, *cap* (mun. Roses, com. Alt Empordà).
 Moixac (mun. Brunyola, com. Selva), v. Muxiagus.
 Molan, *villa* (donada a Sant Pere de Rodes), 525.
 Molaria, Moleira, *in locum quae vokant*, 330; – *ipsa*, 330. || Moleira, la.
 Moledaira, *ipsa* (vers Santa Coloma de Farners), 291.
 Moleira, cf. Molaria.
 molendinarium, 304, 350, 358, 359, 360, 361, 374, 377, 388, 420, 434, 441, 448, 453, 457, 488, 518, 622, 623.
 Molendinos, cf. Molinis.
molendinum, molindinum, 56, 122, 142, 144, 189, 207, 239, 240, 275, 294, 304, 312, 317, 350, 358, 359, 360, 361, 374, 377, 381, 386, 388, 421, 434, 438, 441, 448, 453, 457, 463, 470, 518, 523, 543, 613, 614, 623; – *ipsos, que sunt iuxta puio* (Bodelego), 448, 453; – *ipso, qui est ad ipsa Buada*, 624; – *ipsos, qui sunt supstus ipsas portas de Bisulduno*, 622, 624.
 Molera, la (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), v. Molaria.
 MOLES, G. de (segle XIII), 279.
 MOLESTUS (Ullà), 63, 64.
 Moletello, cf. Molletello.
 Molevestes, *terminus de*, 143. || Maleses de Vilamacolum.
 molí, 489, 563. V. *molinum*.
molinarium, molinare, mulinarium, mulinare, 81, 88, 131, 200, 215, 248, 249, 254, 265, 266, 278, 289, 292, 296, 319, 329, 336, 337, 365, 413, 435, 438, 463, 470, 518, 519, 524, 543, 620.
molindinum, cf. *molendinum*.
 Molinis, Molendinos, 421; – *villa*, 486, 523. || Molins.
 Molino Vetere, 365, 374, 375; – *in villa que nominant*, 254; – *mansus de*, 365. || Molivedre.
 Molins (mun. Pont de Molins, com. Alt Empordà), v. Molinis.
 Molins de Rei (com. Baix Llobregat), 596, 597.
molinum, mulinum, 67, 84, 131, 200, 215, 248, 254, 257, 265, 266, 278, 289, 292, 294, 319, 329, 369, 394, 438, 486, 488, 518, 519, 622; – *ipso, de coenobio Sancti Petri Rodas*, 508; – *ipsos, de Vidal*, 518; – *ipsos, qui sunt in flumen Tezer*, 463; – *ipsum, de Balaschone*, 420, 421; – *ipsum locum quem vocant, de Balasco*, 523; – *molinaris*, 248; – *que nucupant Riquiza*, 336.
 Molivedre (mun. Sant Jaume de Llierca, com. Garrotxa), v. Molino Vetere.
 Molledo, cf. Molleto.
 Mollet (mun. Mollet del Vallès, com. Vallès Oriental), 479.

- Mollet (mun. Montferrer, com. Valls-
pir), v. Molleto.
- Mollet (mun. Sant Joan de Mollet,
com. Gironès), 198, v. Molleto.
- Molleto, Moletello, Molledo, Mol-
letello, *in terminio de*, 198, 199,
278; – *ipsum alodem de*, 552; – *vil-
la que nupant*, 278; – *villare*,
199. || Mollet (mun. Sant Joan
de Mollet).
- Molleto, *ipsas vineas in locum que di-
cunt*, 319. || Mollet (mun. Mont-
ferrer).
- Mollfulleda (mun. Arbúcies, com.
Selva), v. Malle Furedo.
- Molló, v. Prats de Molló.
- Monars, Monnars, 438, 477. || Mo-
nars (mun. Montagut, com. Gar-
rotxa).
- Monasteriolo (en el terme de Bada-
lona), 520.
- monasterium* (= *coenobium*), pàssim.
Cf. *monestirs*.
- monastica, disciplina*, 433; – *regula*, 361,
400.
- monasticus, ordo*, 455.
- Moncilia, *in locum quem vocant*, 579.
|| Monteia.
- Monegal, cf. Mata Monegal.
- Monell, el (mun. Mieres, com. Gar-
rotxa), v. Mulnello.
- Monells (mun. Cruïlles, Monells i
Sant Sadurní de l'Heura, com.
Baix Empordà), v. Mulnelli.
- monestirs*, v. Besalú, Montecassino,
Riudaura, Saint-Gilles, Santa Ma-
ria d'Amer, Santa Maria d'Arles,
Santa Maria de Bellpuig de les
Avellanes, Santa Maria de Besa-
lú, Santa Maria de la Grassa,
Santa Maria de les Puelles de Gi-
rona, Santa Maria de Ripoll,
Santa Maria de Roses, Santa Ma-
ria de Serrateix, Sant Andreu
d'Eixalada, Sant Andreu de Sure-
da, Sant Aniol d'Aguja, Sant Be-
net i Sant Vicenç de Castres,
Sant Cugat del Vallès, Sant Este-
ve de Banyoles, Sant Feliu de
Guíxols, Sant Genís de Fonta-
nes, Sant Germà de Cuixà, Sant
Joan de les Abadesses, Sant Julià
i Sant Vicenç del Mont, Sant
- Llorenç prop Bagà, Sant Martí
de les Escaules, Sant Martí de
Mont-redon, Sant Medir i Sant
Genís, Sant Miquel de Cuixà,
Sant Pau de Fontclara, Sant Pau
de Monisat, Sant Pau de Narbo-
na, Sant Pere d'Albanyà, Sant
Pere de Besalú, Sant Pere de Cas-
serres, Sant Pere de Rodes, Sant
Pere de Camprodon, Sant Pol de
Mar, Sant Policarp de Rasès, Sant
Quirze de Colera, Sant Sebastià
de l'Esna, Sant Tiberi, Sureda,
Vilabertran.
- moneta, ipsa*, 233; – *Bisullumensis*,
394; – *terciam partem de quacun-
que*, 233.
- Monetarias, *ipsas* (vers Llonganya),
324.
- Monisat, v. Sant Pau de Monisat.
- Monnars, cf. Monars.
- mons*, pàssim; – *cacumina*, 295; – *in*,
Gurni, 613; – *in locum que dicunt*,
Super Rocha, 498; – *in principio*
archa, 622; – *in summitatem ip-
sius, Pininelli*, 523; – *in sumitatem*,
quem dicunt Rocha Morena, 421,
523; – *in summitatem, qui ibidem*
est, qui vocatur Cafralio, 523; – *ip-
sas rochas usque in, Infesta*, 421,
523; – *ipsa sumitatem de, Scalivato*,
374; – *ipsius, quem dicunt Rocha*
Morena, 420; – *ipso, de Trugurano*,
441; – *summitatem*, 421.
- Mons Accutus, Mons Acutus, Mons
Agud, Mons Agudus, Mons Agu-
tus, 244, 350, 453; – *infra termi-
nos de parochia*, 614; – *in terminio*
de, 254, 317, 397, 400; – *in valle*,
448; – *in villa*, 243; – *ipsa parro-
chia de*, 374; – *parrochia Sancti Pe-
tri*, 365, 375, 614. || Montagut.
- MONSALVATJE, F., 7, 18, 20, 52, 53,
68, 80, 84, 91, 116, 132, 142,
168, 171, 172, 199, 226, 229,
234, 239, 241, 243, 244, 254,
257, 263bis, 268bis, 271, 272, 274,
278, 286, 287, 295, 296, 301,
304, 317, 319, 325, 326, 328,
330, 331, 332, 335, 337, 338,
341, 342, 343, 346, 350, 351,
358, 359, 361, 362, 364, 365,
367, 369, 374, 375, 377, 386,
388, 391, 394, 395, 397, 400,
406, 415, 420, 421, 425, 428,
432, 433, 435, 436, 438, 441,
446, 447, 448, 452, 453, 455,
457, 460, 464, 470, 475, 477,
480, 485, 498, 512, 513, 519,
523, 528, 531, 561, 568, 572,
602, 604, 613, 622, 623, 624, I, II,
III, VII.
- Mons Angrius, 271. || Potser Mont
Aranyó.
- Mons Asper (a la serra de Rodes), 434.
- Mons Calvus (vers Das, a la Cerda-
nya), 374.
- Mons Calvus, 448. || Montcal, el.
- Mons Eudone (vers Domeny), 280.
- Mons Eusebius, 228, 246. || Monti-
livi.
- Mons Foilanus, 65. || Montfullà.
- Mons Grinius, 53, 104. || Mont-
grí, el.
- Mons Kanudus, 326. || Montcanut.
- Mons Latus (vers Sant Quirze de Co-
lera), 234.
- Mons Nigrus, 374. || Montner.
- Mons Petrosus, 234. || Montpedrós.
- Mons Siricus, 189. || Montsoriu.
- Mont, v. Sant Llorenç del Mont.
- Mont, el, santuari de la Mare de Déu
(mun. Albanyà, com. Alt Empor-
dà), 72.
- Mont, Sant Julià del, v. Sant Julià del
Mont.
- Mont, Sant Llorenç del, v. Sant Llo-
renç del Mont.
- Montagut (com. Garrotxa), 41, 95,
243, 244, 249, 254, 297, 308, 317,
343, 365, 375, 395, 397, 400,
448, 464, 470, 477; – Sant Pere
de, 365. V. Mons Acutus.
- Montagut, v. Palau de Montagut.
- Montalegre (mun. Tiana, com. Ma-
resme), 307, 533, 553.
- montana*, 434.
- Montannano (vers Sant Jaume de
Llierca), 374.
- Mont Aranyó, a la serra de l'Albera,
v. Mons Angrius.
- Montcal, el, muntanya del massís de
la Mare de Déu del Mont (com.
Garrotxa), v. Mons Calvus.
- Montcal, Maià de, v. Maià de Mont-
cal.

- Montcanut (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), 415, v. Mons Kanudus.
- Montdix, cf. Mogtis.
- Montdó, castell dit també Castellatllat (mun. Sant Mateu de Bages, com. Bages), 573.
- MONTEBOR, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
- Montecassino, monestir de (prov. Frosinone, reg. Laci, Itàlia), 567.
- Monte Cellario, *in terminio de, que vocant villa Columbi*, 449, 562. Cf. Columbi.
- Monteia (mun. Sales de Llierca, com. Garrotxa), v. Moncilia.
- Monteliano, *alodem de (in comitatu Cerdaniense)*, 374. || Montellà (mun. Montellà i Martinet, com. Baix Cerdanya).
- Montèls (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), v. Montilius.
- Monte Negre, Monte Nigro, 612. || Montnegre.
- Monte Raso, *ipso campo qui est in* (vers Darnius), 486.
- Montes, cf. Tres Montes.
- Monte Signio, 421, 523. || Montseny.
- Montferrer (com. Vallespir), 319.
- Montfullà (mun. Bescanó, com. Gironès), v. Mons Foilanus; Foilano.
- Montgrí, el (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Mons Grinius.
- Montilius, *ipsum alaude quae vocant*, 349. || Montèls.
- Montilivi (mun. Girona, com. Gironès), 228, v. Mons Eusebius.
- Montiron, Muntiru, 335; – *villa*, 519. || Montiró (mun. Ventalló, com. Alt Empordà).
- Montjuïc (mun. Barcelona, com. Barcelonès), 445.
- Montnegre (mun. Quart d'Onyar, com. Gironès), v. Monte Negre.
- Montner (mun. Urús, com. Baix Cerdanya), v. Mons Nigrus.
- Montpedrós, serra de l'Alt Empordà, 625, 626. V. Mons Petrosus.
- Mont-ras (com. Baix Empordà), vilar, 180.
- Mont-redon, v. Sant Martí de Montredon.
- Montseny, massís muntanyós, v. Monte Signio.
- Montserrat, massís muntanyós, monestir de Santa Maria de, 35, 57, 93, 102, 161, 190, 200, 314, 336, 339, 408, 413, 423, 448, 462, 567, 612; – cenobi de Santa Cecília de, 573.
- Montsoriu (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Mons Siricus.
- Mor, el (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Mauri.
- Mora, cf. Rocha Mora.
- MORATONUS, *presbiter*, 567.
- Mordaniario, *in pago Gerundense* (vers la Pera), 17, 310.
- MORDEGARIUS, *levita*, 285; – *levita* (compra una vinya a Celrà), 284.
- MOREAU, J., 225, 239, 251, 256, 258, 266, 267, 273, 304, 345, 375, 381, 418, 438.
- Morel, *villa*, 434. || Vilamorell.
- Morell, cap (mun. Roses, com. Alt Empordà), v. Moirel.
- Morena, cf. Rocha Morena.
- MORENA, *femina, in vinea de* (Lloreda), 259; – *femina, in vinea et in media serra de* (Lloreda), 268.
- MORENA, *uxor Stabuli* (evacua béns al palau Merlac), 91.
- Morenz, *serra de*, vi. || Morenç (coma o circ a la capçalera del Ter).
- MORERA, J., 68, 83, 90.
- MORGADUS, *frater Wisandi levitae et Olibanis et Sonifredi* (donen béns a Bianya), 330.
- MORGADUS, *indignus sacerdos, testis*, 456; – *presbiter*, 325, 433; – *presbiter, scriptor*, 501.
- MORGADUS, *testis* (Besalú), 342.
- MORGATUS, *presbiter* (vengué un mas a Juinyà), 448.
- MOROGAUDUS, *presbiter, testis*, 488.
- Morrangano, Morraniano, Morrenano, Morrenano, 365, 375; – *in locum que dicitur*, 243; – *mansus de*, 365; – *villa que nominant*, 254. || Morranyà.
- Morranyà, Can (mun. Sant Jaume de Llierca, com. Garrotxa), v. Morrangano.
- Morrellus, cf. Moirel.
- Morrenano, cf. Morrangano.
- Morriano, cf. Muriano.
- Morta, cf. Acua Morta, Equa Morta, Muliere Morta, Vaca Morta.
- Mortui, cf. Riubeuri Mortui.
- Mortuo, cf. Asino Mortuo.
- Mosol, Mosulio, *ipsum alodem de (in Cerdania)*, 374; – *villa Elora, que vocant*, 312. || Mosoll (mun. Das, com. Baix Cerdanya).
- MOTIO, cf. BLANDERICUS.
- Moussan (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), 108.
- MOUYNÈS, 13.
- Mucorumbi, Mucroni, Muculum, Mucurum, *villa*, cf. Maquerone.
- Muga, la, riu pirinenc, v. Sambuga.
- Muga, Sant Llorenç de la, v. Sant Llorenç de la Muga.
- mujades*, 445, 522, 563, 606, 611.
- Mulacha, *villa*, 519. || Vilamulaca.
- Muliere Morta, *ipso puio et ipsos plantarios qui sunt in (in valle Angles)*, 488.
- mulinarium*, cf. *molinarium*.
- Mulinensis, cf. Muls.
- mulinum*, cf. *molinum*.
- Mullols, o Maiols (mun. Ogassa, com. Ripollès), v. Muselolos.
- Mulnelli, *in termino de villa*, 227. || Monells.
- Mulnello, *ipso*, 448. || Monell, el.
- Muls, Mulinensis, Mulis, Mulos, *villa*, 78, 172, 183, 386, 388. || Vilademuls.
- munburdius*, cf. *mundeburdus*.
- mundeburdi*, 9, 27, 29, 98, v. *mundeburdus*.
- mundeburdus, munburdius*, 70, 73, cf. *mundeburdi*.
- MUNDÓ, A. M., 83, 90, 116, 260, 314, 349, 377, 407, 434, 448, 567.
- MUNIFREDUS, *presbiter*, 183.
- MUNRELLUS (dóna béns a Baussitges), 271.
- Muntiru, cf. Montiron.
- MURADOLLUS, *testis* (Llambilles), 215.
- MURATU, *testis* (comtat d'Empúries), 519.
- Murello, *villare* (vers la Bisbal d'Empordà), 115, 129.
- Muriano, cf. Murriano.

muros, 19, 80, 81, 82, 84, 116, 188, 222, 235, 245, 259, 268, 284, 290, 349, 354, 421, 435, 438, 459, 486, 523, 556, 613, 614. Cf. *murs*.
 Murriano, Muriano, Morriano, 102; – *in montem que dicitur*, 102; – *vil-lare quod dicunt*, 274. || Murrià (mun. les Preses, com. Garrotxa).
murs, 180, 270, v. *muros*.
 Muselolos (*in valle Riopullense*), 453. || Mullols.
 Muxiagus, 291. || Moixac.

N

Nabinarios (vers Bestracà), 374, 375.
 Nadale, *villare*, 225. || Vilarnadal.
 Nambiles, Nambiliolas, Nambillas, cf. Llambillas.
 NANTEGUIUS, *testis* (les Preses), 336.
 NANTIGIS, bisbe d'Urgell, 108, v. NANTIGISUS.
 NANTIGIS, NANTIGISUS, *presbiter*, 349; – *presbiter, testis*, 349.
 NANTIGISUS, *episcopus*, 108; – *presul Urgelitanus*, 127; – *Urgellitanae ecclesie episcopus*, 129bis; – *Urgellitanensis*, 129bis. || NANTIGIS, bisbe d'Urgell.
 NANTIGRISUS, *testis* (Ullastret), 289.
 NANTILDE, cf. NATILDE.
 NANTIMIRUS, *condam, in vinea* (Vulpellac), 240.
 Narbona, Narbone, Narbonensis, Narbone, *antestis almę ecclesie*, 127 (cf. ARNUSTUS); – *archiepiscopus sedis*, 271 (cf. ERMENGARDUS); – *episcopus*, 7, 129bis, 441 (cf. ARNUSTUS, GUIFREDUS, NIFRIDUS); – *in territorio*, 168; – *in territorio et suburbio*, 108 (cf. ARNUSTUS); – *metropolita*, 129bis (cf. ARNUSTUS); – *metropolitanus archiepiscopus, ecclesie*, 454 (cf. WIFREDUS); – *muros*, 421; – *muros civitate*, 523; – *pagus*, 78, 239; – *pontifex primae*, 89 (cf. ARNUSTUS); – *prima*, 108; – *prima ecclesia*, 214 (cf. AIMERIC); – *sancta ecclesia prima*, 129bis; – *sancta crux, cuius basilica sita est infra muros civitatis*, 349; – *sanctę*

ecclesie humilis episcopus, 127 (cf. ARNUSTUS); – *sanctę ecclesie archipraesul*, 179 (cf. AGIUS); – *Sanctus iustus sedis*, 374; – *Sanctus Vincentius, qui est subtus*, 349; – *turris de civitate*, 349; – *urbs*, 454; – *vicecomitissa nutu Dei*, 289 (cf. RICHILDA). || Narbona.

Narbona (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), 3, 6, 13, 349; – arquebisbat de, 89, 129bis; – arquebisbe de, 59, 99, 100, 119, 120, 121, 271, 405, 438bis, 444, 524bis (v. ARNUST, EIMERIC, ERMENGOL, SIGEBOD, TEUDARD); – canonge de la ciutat de, 465 (v. EJULF); – comtat de, 95, 204; – comte de, 2 (v. ADEMAR); – diòcesi de, 621; – metropolità de, 138, 148 (v. ARNUST); – monestir de Sant Pau de, 450; – pagus de, 100; – seu de, 99, 121; – seu metropolitana de, 147; – territori de, 138, 380, 478; – vescomte de, 13, 380, 524bis (v. ESTEVE, RAMON); – vescomtessa de, 380, 438bis, 524bis (ADELAIDA). V. Narbona.

NARBONELLUS, *que vocant Bello, testis* (Pins), 132.

Narbonense, província eclesiàstica, 119, 120, 124, 148. V. Narbona.

Narbonensis, Narbone, cf. Narbona.

NARBONES, *bonus homo*, 349.

NARBONESES (Salt), 35.

NATILDE, NANTILDE, *femina* (Vilamacolum), 144.

Nativale, *ipsa parrochia (in valle que dicunt Basso)*, 88.

naufractiones, 434.

Navata, 276; – *infra termines de*, 355.

|| Navata (com. Alt Empordà), 142, 226, 229, 263, 276, 370.

NAVIUS, *in terra de* (Ullà), 113.

NAVIUS, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.

NAZACUI (Empúries), 19.

NEBRIDI, arquebisbe de Narbona, v. NIFRIDUS.

nefundissimus, 453 (SENIOLFREDUS, VIVAS).

nefarii transgressores, 457.

Nefiac (com. Rosselló), v. Nifiago.

NEGRE, P., 519.

Negre, v. Gorg Negre, Monte Negre.

Nemausensis, *ecclesia*, 129bis; – *episcopus*, 89, 129bis (cf. AGILARDUS, UGBERTUS); – *pagus*, 89. || Nimes.

neofit, 413, v. *neofitus*.

neofitus, 407, cf. *neofit*.

Nespla, la (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Nespula.

Nespleda, la (mun. les Preses, com. Garrotxa), v. Nespoleda.

Nespolarias, Nespolarios, *in locum que dicunt (in valle Sancta Columba)*, 371; – *in locum que dicunt ad ipsos* (vers Santa Coloma de Farners), 291; – *in termino de monte (in comitatu Ierundense)*, 219.

Nespoleda, *ipsa*, 200, 336, 413. || Nespleda, la.

Nespula, *villare*, 189. || Nespla, la.

Neuville (prop d'Ay, dep. Marne, reg. Xampanya-Ardenes, França), 180.

NEVOLENDUS (dóna béns a Baussitges), 271.

Nicenum, *concilium*, 65. || Nicea, avui İzmit (prov. Bursa, Turquia).

NICOLAU D'OLWER, Ll., 495.

Nido de Accipitre, *in loco que dicunt* (vers Beget), 359.

Nidum Malum, *villa (in comitatu Ausona)*, 523. || Niumal.

Nierga, vers Can Prat (mun. Fontcoberta, com. Pla de l'Estany), v. Iserga.

Nifiago, 486. || Nefiac.

NIFRIDIA, *femina, vinea de* (Caça de la Selva), 188.

NIFRIDUS, *Narbonensis episcopus*, 7. || NEBRIDI.

NIFRIDUS (Ullà), 113.

NIFRIDUS, *bonus homo*, 18.

NIFRIDUS, *bonus homo*, 335.

NIFRIDUS, *diaconus*, 115.

NIFRIDUS, *iudex*, 30.

NIFRIDUS, *saio*, 143.

Nigra, cf. Pinna Nigra.

Nigro, cf. Monte Nigro.

Nigrus, cf. Gorgus Nigrus.

Nimes (dep. Gard, reg. Llenguadoc, França), bisbe de, 7 (v. CHRISTIANUS). V. Nemausensis.

NITARDUS (Castelló d'Empúries), 52; – *vassus*, 63.
 NITARDUS, *bonus homo*, 506.
 NITARDUS, *condam*, 11.
 NITARDUS, *testis* (Canellas), 210.
 Niumal, a Sant Martí Sescorts (mun. Santa Maria de Corcó, com. Osona), v. Nidum Malum.
 Nobinolas, cf. Nambillas.
 Noces, *vilare qui dicitur*, 288. || Nou, la.
 Nofeu, *capud*, 434. || Norfeu.
 Noga, *ipsa insula quod illum habebat ad ipsa* (vers Arenys de Munt), 533.
nomenculator, sanctae sedis apostolicae, 90 (cf. STEPHANUS).
 NORBERTUS, *notarius*, 56.
 NORDALDUS, *vassus Deilani comitis*, 84.
 Norfeu, cap (mun. Roses, com. Alt Empordà), v. Nofeu.
notaris, 30, 83, 143, 173, 183, 189, 218, 272, 335, 338, 420, 455, 483, 523, 524, 542, 584, 620 (v. BASSOLS, BOSCH, CAPMANY, CLOSSELLS, COSTABELLA, ESPIGOLER, GERALDÍ, GOSTAR, JANER, MARTORELL, MATAS, MILANS, PELLER, PERE, PLANS, PONT, PUJOL, REIG, ROSSELLÓ, SASTRE, STELDA, TRESFORT). V. *notarius*.
notarius, 3, 72, 438 (cf. ARCHIBALDUS, BORETIS, IOHANNES, NORBERTUS, TROANUS); – *in sede Beati Petri apostoli Romae*, 454 (cf. STEPHANUS); – *regionarius*, 421, 523 (cf. STEPHANUS); – *sanctae Romanae ecclesiae*, 406, 604 (cf. PETRUS). Cf. *notaris*.
 NOTÓ, arquebisbe de Reims, 26.
 Nou, la (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès), v. Noces.
 Nou, mas (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Novo.
 NOUVILLAS, J. A. de (segle XIX), 271.
 Nova, *ipsas Palomarias de villa*, 377, cf. Palomarias.
 Nova, *villa*, 107, 168, 421, 523. || Vilanova de la Muga.
 Nova, *villa*, 189. || Vilanova (mun. Arbúcies).
 Novelledu, *in terminio de (in comitatu Impuritano)*, 335.

Noves, *in locum que dicunt valle (in comitatu lerundense)*, 459; – *in valle*, 403, 435.
 Noves, *villa*, 523. || Noves (mun. Garriguella, com. Alt Empordà).
 Novo, Novuo, *villare*, 200, 336, 413, iv. || Nou, mas.
Novum Testamentum, cf. *Testamentum*.
nudus, 267 (v. WILIERMUS).
 Nugario, cf. Rivo Nugario.
 NUMELLEI (dóna terra a Baussitges), 271.
 NUMISENDUS (dóna una part de terra a Baussitges), 271.
nuternalos, 612.

O

OBASIUS, OVASIUS, *iudex*, 19, 20, 21.
 Obazello, *in villa que vocant*, 453. || Baell, el.
 OBILA, cf. ODILA.
oblaciones, 65, 68, 239, 244, 271, 358, 421, 436, 438, 523, 604, 613; – *fideliu*, 142, 272, 274, 279, 286, 291, 296, 304, 325, 326, 330, 364, 396, 438, 441, 448, 453, 455, 477, 572, 584, 622, 624, 629.
oblias, in octabas Natalis Domini persolvant, 460.
 OBTADUS (casat amb Ermella; compren dues peces de terra a Montilivi i Salt), 246; – (casat amb Ermella; donen dues peces de terra a Domeny), 223; – *in terra* (Montilivi), 228.
 OBTARED, abat de Sant Policarp de Rasès, v. OBTAREDDUS.
 OBTAREDDUS, HOCTAREDDUS, OCTAREDDUS, *abbas*, 52. || OBTARED.
 Obtarius, *pagus, in comitatu Bissuldunense* (al pla de l'Estany), 325.
 OBTATUS, cf. AUTATUS.
 OBUNELLUS, *monachus* (de Sant Pere de Rodes), 525.
 OCCISIUS, cf. OSITIUS.
 Octavià, v. Sant Cugat d'Octavià.
 OCTAREDDUS, cf. OBTAREDDUS.
 ODDO, cf. ODO.
 ODDO (Amer), 295.

ODDO, *levita, filius Gerosolimae* (germà de Sunifred vescomte, Ellemar i Sesmon), 543.
 ODEFUNCTUS, *quondam* (dóna una terra a Vilacolum), 449.
 ODEGARIUS, *bonus homo*, 335.
 ODEGARIUS, *bonus homo, item*, 335.
 ODEGARIUS, *in alode de* (Hortmoier), 249; – *qui fuit quondam* (tenia un alou a Oix), 470.
 ODEGARIUS, *levita*, 567.
 ODEGARIUS, *nepos Wilmundi* (rep una coromina a Campo Raso, vers la Barroca), 506.
 ODEGARIUS, *presbiter*, 486.
 ODELIC, arquebisbe de Reims, 390.
 ODENIA, cf. EUGENIA.
 ODERIC, abat de Sant Pere de Galligants, v. AUDERICUS.
 ODERICHUS, *fidelis Borrelli, quem vocant Arimanno* (rep un solar a Girona), 290.
 ODERICUS, cf. ODORICUS.
 ODERICUS, *condam, ipsum villare qui fuit de* (Cabanes), 230.
 ODERICUS, *in vineale* (Fontanet), 174.
 ODERICUS, *presbiter, testis*, 475.
 ODERICUS, *testis* (Batet de la Serra), 475.
 ODERIUS, *testis* (Bàscara), 1, 7.
 ODESIND, bisbe d'Elna, 59.
 ODGARIUS, *abbas*, 287. || OTGER.
 ODIGARIUS (compra un alou o feu a Sant Esteve de Madremanya), 551.
 ODILA, *acolitus*, 82.
 ODILA, OBILA (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
 ODILO, *bonus homo*, 172.
 ODILO, *comes*, 3, 4. || ODILÓ.
 ODILÓ, comte de Girona, 2, 13; – comte de Girona-Besalú, 4. V. ODILO.
 ODILO, *presbiter, ipso alaude qui fuit de* (Sant Sadurn de l'Heura), 442.
 ODILO, *testis* (les Preses), 102.
 ODINUS (Sant Segimon del Bosc), 218.
 ODO (Ullà), 104.
 ODO, OTO, 629; *abbas cenobii Sancti Cucufatis*, 496; – *domnus, episcopus sedis Gerundensis*, 572; – *domnus, sancte sedis Gerundensis ecclesie et*

- nutu Dei aba*, 584; – *episcopus*, 572, 584, 628; – *episcopus sanctae sedis Gerundensis ecclesiae et abbas* (segle xi), 441; – *episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie et nutu Dei aba*, 584; – *episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie et nutu Dei abba cenobii Sancti Cucufati*, 572; – *episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie, testis*, 560. || ODO, bisbe de Girona i abat de Sant Cugat del Vallès.
- ODO, abat de Sant Cugat del Vallès, 499, 502, 510, 516; – abat de Sant Cugat i bisbe de Girona, 585; – bisbe de Girona, 575, 600, 605; – bisbe de Girona i abat de Sant Cugat, 555, 558, 563, 564, 573, 576, 581, 586, 588, 590, 596, 597, 599, 603, 606, 607, 609, 611, 619, 625; – pontífex de Girona i abat de Sant Cugat, 615, 626, 627. V. ODO.
- ODO, HODO, ODDO, OTHO, OTO, 108; – *quondam*, 288; – *rex*, 72, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 86, 88, ii; – *rex, post obitum*, 131; – *rex* (predecessor de Carles III), 218. || ODO.
- ODO, OTHO, *levita*, 433, 460.
- ODO, *levita*, almoïner i tutor del difunt Guinigis Mascaró, 476.
- ODO, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 602.
- ODO, rei de França, 69, 71, 75, 76, 85, 91, 293, v. ODO.
- ODO, *testis* (Besalú), 448, vii.
- ODO, *testis* (Besalú), *alium*, vii.
- ODO, *testis* (Cantallops), 292.
- ODO, *testis* (Corçà), 580.
- ODO, *testis* (Girona), 612.
- ODO, *testis* (Narbona), 349.
- ODO, *vir Richildis vicecomitissae*, 349. || ODO I, vescomte de Narbona.
- ODOACRUS, cf. ODOCRUS.
- ODOARDUS, cf. ODOCRUS.
- ODOARIUS, *presbiter, advocatus vel helemosinarius quondam Adalberti*, 329; – *presbiter, scriptor*, 329; – *presbiter, tutor et helemosinarius*, 329.
- ODOCRUS, ODOACRUS, ODOARDUS, *presbiter, scriptor*, 223, 276, 290.
- ODOFREDUS, *iudex*, 86.
- ODORICUS, ODERICUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- ODOVARDUS, *presbiter*, 84.
- officina*, 556.
- officium, divinum*, 455.
- OFFILIO, *testis* (Fontjoncosa), 3.
- Oix (mun. Montagut, com. Garrotxa), 244. V. OVOXO.
- OLDEMARUS, cf. ARNALLUS OLDEMARUS.
- oleastri*, 470.
- Oleastri, *villa*, 421, 523. || Ullastre.
- Olelam, *ad ipsam* (a la serra de l'Albera), 367.
- Olerdola, Olerdula, *in terminio de*, 421, 523. || Olèrdola (com. Alt Penedès).
- oleum, olium*, 455, 531, 579.
- Oliano, cf. Uliano.
- Oliastreto, *villa*, 289. || Ullastret.
- OLIBA (Banyoles), 325; – *frater Ansemundi* (donen una terra a Borgonyà), 325; – (dóna una terra al *vilare Deovota*), 325.
- OLIBA (Besalú), 485; – *laicus* (Besalú), 461.
- OLIBA (casat amb Trasgonça), 374.
- OLIBA (compra béns a Besalú, Girona, Manresa i Osona), 242.
- OLIBÀ (compra una terra a Socarrats), 414.
- OLIBA (dóna una part d'una terra a Fitor), 279.
- OLIBA (dóna un vilar a Maçanet de Cabrenys), 384.
- OLIBA (fidel del rei Radulf I; rep béns a Santa Pau, Romanyà, Calmella i Carcassa), 238.
- OLIBA (Girona), 127.
- OLIBA (Mollet) 278.
- OLIBA (Parets d'Empordà), 388; – *nepos Adalberti et Sonifredi presbiteri* (béns a Parets d'Empordà), 386.
- OLIBA (rep un alou), 486.
- OLIBA (Vilamacolum), 144.
- OLIBA, *alaude qui fuit de* (Sant Andreu d'Oliveda), 296.
- OLIBÀ, anomenat Llobató, ardiaca, difunt, 548; – ardiaca de Girona, 507, v. OLIBA.
- OLIBA, *archilevita*, 456, 488, 498, 518; – *archilevita, frater Sonifredi* (donen un alou a Pontós), 456; – *archilevita, quem alio nomen vocant Lobatone*, 508; – *archilevita, quem alio nomine vocant Lobaton* (dóna béns a Ventaïol, Verdeguer i Bruguer), 488; – *archilevita, qui vocant Lobatone, helemosinarius de condam Ermengars, femina* (dóna l'església de Santa Eugènia de Ter i altres béns a Girona), 518; – *archilevita, testis*, 552. || OLIBÀ, anomenat Llobató, ardiaca de Girona.
- OLIBA, *bonus homo*, 335, 391.
- OLIBA, *bonus homo, laicus*, 288.
- OLIBA, *clericus, testis*, 136.
- OLIBA, *comes*, 342, 351, 359, 433, 453, 475, 512, v, vi; – *comes, frater quondam Wifredi et Seniofredi comitum*, 624; – *comes, frater Seniofredi comitis et Mironi levitae*, 358; – *comes, manimissor condam Wifredi comitis*, 342; – *comes, testis*, 441, 448; – *Dei gracia comes Bisulduni*, v, vi; – *domnus, comes*, 351, 433, 441, 448, 453, 513, vii; – *domnus, comes, frater Seniofredi comitis et Mironi levite*, 359, 360; – *domnus, comes, senior et frater Mironi comitis atque episcopi*, 453; – *domnus, frater Seniofredi comitis et domni Mironi levitae*, 374; – *frater Seniofredi*, 374. || OLIBA I.
- OLIBA, OLIVA, *comes*, 613, 614; – *sanctae Ausonensis ecclesiae praesul* (segle xi), 454. || OLIBA II.
- OLIBA I, dit Cabreta, comte de Cerdanya-Besalú, 300, 338, 440, 567; – comte de Cerdanya-Besalú, 300, 398, 424, 429, 439, 489, 513; – comte de Cerdanya-Conflent, 393; – comte i marquès de Cerdanya-Besalú, 382, 466. V. OLIBA.
- OLIBA II, comte de Cerdanya-Berguedà (després abat i bisbe), 489, 621. V. OLIBA.
- OLIBA, *filius Wandalgodi vicescomitis* (germà de Miró; Besalú), 485.
- OLIBA, *frater Guifredi* (llega a Sant Pere de Rodes béns a Púbol), 487.
- OLIBA, *frater Mironi* (venen una terra a Maranyà), 492.
- OLIBA, *frater Seniofredi* (tenien uns alous a Girona i Palau-sator), 552.

- OLIBA, *frater Wisandi levitae et Sonifredi et Morgadi* (donen béns a Bianya), 330.
- OLIBA, *helemosinarius de condam Ermengars femina*, 518.
- OLIBA, *in alode de* (Corcoll), 438.
- OLIBA, *in terra* (la Molera), 330.
- OLIBA, *in terra de (in costa Lacione)*, 452.
- OLIBA, HOLIBA, *iudex*, 295, 335.
- OLIBA, *levita* (Camprodon), 433.
- OLIBA, *levita* (Empúries), 335.
- OLIBA, *levita* (Flaçà i Mollet), 199.
- OLIBA, *levita* (Girona), 127.
- OLIBA, *levita* (Palau de Santa Eulàlia), 460.
- OLIBA, *medicus*, 512.
- OLIBA, *monachus* (Camprodon), 351.
- OLIBA, *monachus* (Sant Pere de Besalú), 602.
- OLIBA, *praesbiter, testis* (Sant Andreu del Coll), 345.
- OLIBA, *presbiter* (Besalú), 461.
- OLIBA, *presbiter* (Sant Joan de les Abadesses o Camprodon), 337.
- OLIBA, *presbiter, scriptor, testificavit*, 506; – *presbiter, testis* (Sobreroca), 506.
- OLIBA, *presbiter, scriptor* (Beget i Tortellà), 531.
- OLIBA, *presbiter, testis* (Camprodon), 400.
- OLIBA, *saigo, qui alium nomen vocant Aurugo*, 288; – *saio*, 324.
- OLIBA, *subdiaconus*, 602.
- OLIBA, *testis* (Besalú), 324.
- OLIBA, *testis* (Besalú), 441, 448, 453.
- OLIBA, *testis* (Camprodon), 337.
- OLIBA, *testis* (Celrà), 577.
- OLIBA, *testis* (Llambilles), 595.
- OLIBA, *testis* (Palau [Palau-sator]), 552.
- OLIBA, *testis* (Parets d'Empordà), 329.
- OLIBA, *testis* (les Preses), 413.
- OLIBA, *transgressor, filius Garmi et Filmerae* (germà d'Acfred i Sunifred; tenien diversos béns a les Preses), 622.
- OLIBA ELDEMAR, *testis*, v.
- Olibane, *villare* (els Vilars, Maçanet de Cabrenys), 486.
- olium, cf. oleum.
- OLIVA (rep una terra a Girona), 270.
- Oliva, *infra termines de ipsa* (vers Bes-trecà), 512; – *ipsum alodem que dicunt (in comitatu Bisullunense)*, 453.
- Oliva, *serra de*, 326. || Oliva, *serra d'* (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà).
- OLIVA, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567.
- OLIVA, cf. OLIBA.
- Oliva de Tapis, *mansus* (vers Tàpies), 301.
- Olivares, cf. Olivars.
- olivarias, 622.
- olivarius, 317, 448, 470, 613, 614.
- Olivars, Olivares, *in locum quae nuncupant*, 508; – *ipsum alodem quem nominant*, 508. || Olivars (mun. Sant Julià de Ramis, com. Gironès).
- Oliveda (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), v. Oliveta.
- Oliveda, *in locum quem vocant*, 296. || Oliveda (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà), parròquia d', 529; – Sant Andreu d', 296.
- Olives, *in terminio de villa que dicunt*, 428. || Olives, les (mun. Peralada, com. Alt Empordà), 528.
- Oliveta, 276. || Oliveda (mun. Cabanelles).
- Olivos, 275; – *ipsos terminos de*, 248. || Solius.
- OLLERIS, A., 495.
- Olmedo, *in terminio de villa (in comitatu Gerundensis)*, 569.
- Olmo, *ipso* (vers Llambilles), 546.
- Oló (mun. Santa Maria d'Oló, com. Bages), castell d', 323.
- OLOMIR, *testis* (Domeny), 353.
- Olorda (mun. Molins de Rei, com. Baix Llobregat), 596, 597.
- Olot, Oloto, *in serra supra*, 438; – *in villa que dicunt*, 453; – *terra in parrochia Sancti Stephani de*, 441. || Olot (com. Garrotxa), 41, 304, 345, 475, 572, 584; – notari d', 584 (v. BASSOLS, CLOSSELLS).
- Oltra (mun. Sureda, com. Roselló), v. Vultraria.
- OLURIO, *femina* (Vilamacolum), 144.
- OLZINELLES, R. d', 17, 154, 212, 255, 281, 308, 310, 312, 334, 343, 363, 367, 376, 378, 453, 485.
- omicidius, cf. homicidius.
- omo, bonus, cf. homo, bonus.
- OMONT, H., 116, 250, 351, 531.
- ONESTUS, *bonus homo*, 86.
- ONESTUS, *in vinea de (Puio Ferroso)*, 493.
- ONESTUS, *iudex*, 172.
- Onnar, Onnare, Unnar, *alveus*, 511; – *alveus qui dicitur*, 259, 268; – *flumen*, 511; – *porta (in Ierunda civitate)*, 459. || Onyar, l'.
- ONNON, ONON, *advocatus et elemosinarius*, 168.
- ONORATUS (Banyoles), 325; – (dóna una terra a Vall-llobera), 325.
- ONORATUS, HONORATUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- ONORICUS, cf. HONORIUS.
- ONRADUS, *testis* (Llambilles), 582.
- Onyar, l', riu afluent del Ter, v. Onnar.
- opera, *ad, Sanctae Mariae*, 435; – *ad, Sancti Felicis*, 435; – *ad, Sancti Privatati*, 435.
- oppidum, 457; – *Bisulduni*, 441, 448.
- OPTADUS, *bonus homo*, 64.
- Optadus, cf. Autatus.
- or, 467; – *mancús d'*, cuit, 585; – *mancusos d'*, 564; – *unça d'*, 563. V. *aurum*.
- oralo, 612.
- Orbieu, l', riu afluent de l'Aude, v. Urbione.
- ORDEIG, R., 8, 115, 116, 119, 153, 183, 234, 241, 271, 272, 274, 279, 285, 286, 287, 291, 325, 326, 330, 358, 359, 360, 364, 368, 396, 406, 407, 424, 489, 548, 555, 556, 572, 584, 628, 629, i.
- ordeum, ordium, 189, 291, 396, 460, 486.
- ordinatio, ecclesiastica, 291.
- ordo, canonicus, 613; – ecclesiasticus, 453; – monasticus, 455.
- Orfanis, Horfanos, Orphanos, *in ipso terminio de*, 276; – *in villa de*, 386, 388, 486. || Orfes.
- orfanus, 448, 453.
- Orfes (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany), v. Orfanis.
- ORIOI, cf. ORIOLUS.
- ORIOI (Besalú), 485; – *laicus* (Besalú), 461.

- ORIOI (casat amb El·liars; Besalú), 567.
- ORIOI (fill de Gaurí i germà de Francemir; venen un alou a Roset i un altre a Sant Martí de Palaciolo), 394.
- ORIOI (pare de Joan; segle XI), 441.
- ORIOI, ORIOIUS, *de Torteliano, elemosinarius de quondam Seniofredo comite* (dóna béns al comtat de Besalú i al Conflent), 375; – *de Torteliano, fidelis, advocatus, tutor vel eleemosynarius Seniofredi comitis*, 374.
- ORIOI, fidel del rei Carles II, 33.
- ORIOI, *presbiter*, 567.
- ORIOI, *devota* (rep una pelica), 612.
- ORIOIUS, cf. ORIOI.
- ORIOIUS (Besalú) 324; – *presbiter*, 234.
- ORIOIUS (dóna béns a Solano), 330.
- ORIOIUS, *advocatus, tutor vel elemosinarius Mironi comitis atque episcopi*, 453; – *amicus et fidelis Mironi comitis atque episcopi* (rep dos masos a Gixarias), 453.
- ORIOIUS, *bonus homo*, 335.
- ORIOIUS, *in vinea de* (Fontanet), 134.
- ORIOIUS, *iudex*, 295.
- ORIOIUS, *laicus* (Segúries), 602.
- ORIOIUS, *presbiter*, 602.
- ORIOIUS, *presbiter, scriptor*, 265, 266, 295, 303, VII.
- ORIOIUS, ORIOI, *testis* (Besalú), 448; – *testis* (les Preses), 413.
- ORIOIUS, *testis* (Parets d'Empordà), 388.
- Oriolus, *villa, ipsa archa de*, 171. || Orriols.
- ORIOIUS, *de Torteliano*, cf. ORIOI, *de Torteliano*.
- ORIZIUS (casat amb Dacolina; venen tres parts d'un molí a Scamposa), 369.
- Orleans (dep. Loiret, reg. Centre, França), 69, 70, 71, 72, 73, 78, 293. V. Aurelianus.
- Orlhac (dep. Cantal, reg. Alvèrnia, França), v. GERBERT d'Orlhac.
- ORLOVIS, *presbiter, scriptor*, 248.
- ornamentum, 234; – *Sancti Michaelis et Genesii*, 453.
- Ornazones, Hornazones (vers Arge-laguer), 448, 453.
- Orphanos, cf. Orfanis.
- orreo, 446.
- Orri, l', coll de la serra de l'Albera, v. Arroini.
- Orriollus, *in terminio de villare (in comitatu Impuritano)*, 494.
- Orriols (mun. Bàscara, com. Alt Empordà), v. Oriolus.
- Orsal (mun. Malla, com. Osona), 476; – apendici d', 352; – castell d', 419; – villa, 598.
- ORSÈN (ven una vinya a les Tenes), 313.
- ORSETA (rep tres ovelles), 612.
- Ort Moder, cf. Horto Modario.
- Orta, *in terminio*, 463. || Horta.
- ortbodoxis, 469.
- ORTINDUS, *presbiter*, 117.
- Ortis, Orto, cf. Hortos.
- ortolanus, 622, 624 (cf. SERVUSDEI).
- ORTOLUS, *testis* (Besalú), 324.
- Orto Modario, cf. Horto Modario.
- Ortones, cf. Hortones.
- Ortones (*in comitatu Cerdaniense*), 374.
- Ortones, Ortonos, 448. || Hortós.
- ortulanus, 199 (cf. DANIEL).
- ORUCIUS, AURUCIUS, ARUTIUS, AURUCIUS, AURUTIUS, ORUCUS, ORUTIUS (serra d'Oliva i Bestracà), 512; – (tenia un alou a la vall de Santa Eulàlia), 486; – *iudex*, 335, 413, 485, 486, 512.
- ORUCÓ, vescomte de Rosselló, v. AURUCONUS.
- ORUCUS, cf. ERMEGILDUS, EXIBIUS, ORUCIUS.
- ORUNTIUS, ORUTIUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
- Orutis, cf. Urus.
- ORUTIUS, cf. ORUCIUS, ORUNTIUS.
- ORUZA (rep un camiso i un oralo), 612.
- OSEIZA, *defunctus* (Besalú), 567.
- Osibio, *in locum que vocant a puio de Abo vel de* (terme de Llambilles), 617.
- OSITIUS, OCCISIUS (Llebrers), 303.
- OSMIDO, OSMIDONUS, cf. ERMIDONUS.
- oso, 493.
- Osona, bisbat d', 443, 444, 630; – bisbe d', 69, 121, 124, 147, 283, 405, 424, 440, 601, 610, 616 (v. ARNULF, ATÓ, FRUJÀ, GOTMAR, GUADAMIR, IDALGUER); – comtat d', 114, 158, 196, 242, 247, 252, 253, 300, 313, 315, 352, 382, 387, 392, 401, 414, 419, 429, 437, 476, 490, 536, 550, 583, 593, 594, 598, 601, 610, 616; – comte d', 283, 507, 536, 537, 550, 573, 593 (v. BORRELL II, RAMON BORRELL I); – congregació de Sant Pere de la seu d', 539; – marquès d', 283, 507, 536, 537, 573, 593 (v. BORRELL II, RAMON BORRELL I). V. Ausona.
- Osor, riera affluent del Ter, v. Ausore.
- Osor (com. Selva), v. Ausor.
- Osseja (com. Alta Cerdanya), Sant Pere d', 273. V. Alzela.
- Ossinyà (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Ursiniano.
- OSTAL, *tutor vel elemosinarius de Odefuncti quondam* (dóna una terra a Vilacolum), 449.
- OSTALDUS, *presbiter*, 335.
- OSTALDUS, *testis* (Besalú), 324.
- OSTALIUS, cf. OSTALLUS.
- OSTALLUS, OSTALIUS (Fitor), 279.
- OSTALLUS (Vilacolum), 591; – *testis* (Vilacolum i Vilamacolum), 562.
- OSTENDUS, *de villa Saccari* (rep una euga, un cavall i sis quarteres de pa i vi), 486.
- OSTENDUS, *sacerdos*, 349.
- OSTENDUS, *testis* (Riudaura), 239.
- OTER, *sacerdos*, 349.
- OTGER, abat de Sant Pol de Mar, v. AUDEGARIUS.
- OTGER, abat que intervingué en l'elecció de l'abat Eimeric d'Amer, v. ODGARIUS.
- OTGER, bisbe de Lodeva, v. AUDGERIUS.
- OTGER, comte de Girona, 38.
- OTGER, levita, difunt, 344.
- OTGER, testimoni (Sant Sadurní de Vic), 344.
- OTGER, vescomte de Girona, v. AUDEGARIUS.
- OTHO, cf. ODO.
- OTHO, OTO, 501; – *frater Wandalgaude*, 501; – *levita* (dóna un mas a Cornellà del Terri), 501; – *levita, testis*, 484.
- OTO, cf. ODO, OTHO.
- Otó II, emperador romanogermànic, dit el Sanguinari, v. OTTO.

OTOIGUS, *testis* (Girona), 245.
 OTTO, *dominus, cesar*, 495; – *domnus, serenissimus imperator augustus*, 469; – *domnus noster, a Deo coronatus magnus et pacificus imperator*, 455. || OTÓ II.
 OUTTEOGISUS, *testis* (Girona), 290.
 Ouveillan (cantó de Ginestas, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Oveliano.
 Oviels, les (prop de Portel-des-Corbières, cantó de Sigean, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Ovilis.
 OVASIUS, cf. OBASIUS.
 OVASIUS, OVASUS, *presbiter*, 485; – *presbiter* (evacua un alou a Juïgues), 485.
 Oveliano, Oviliano, *in terminio de*, 438bis; – *in villa*, 524bis. || Ouveillan.
 Oves, 469, 506, 531, 612.
 Oviliano, cf. Oveliano.
 Ovilis, *ipse alaudes de*, 349. || Oviels, les.
 ovos, 288.
 Ovoxó, Avoxó, Evo, Evoxó, Evuscho, *alodium de*, 244; – *in terminio de*, 438, 470; – *ipso alode qui est in*, 613; – *ipsum alodem de Sancto Rapphaele qui est in*, 604; – *villa*, 297, 438. || Oix.

P

PACIFICUS (pare d'Ansulf), 435.
 PACIFICUS, *de Sancto Petro* (Vilamajor), 144.
 PACIFICUS, *praesbiter*, 420.
 PACIFICUS, *presbiter, testis*, 65.
 pacus, cf. pagus.
 paganus, *paganorum*, 434, 501; – *nefandus*, 291, 325; – *infestatio*, 275, 506; – *insistente persecutione*, 351.
 pagensis, 20.
 PAGUASDUS (Girona), 91.
 pagus, *pacus, pauo*, – *Aquitaniæ*, 199; – *Bisuldunensis*, 4, 10, 68, 116, 183, 351; – *Carcassensis*, 239; – *Gerundensis*, 73, 78, 91, 103, 115, 275; – *Impuritanensis*, 73, 293; – *Liviensis*, 312, 453; – *Narbonensis*,

78, 239; – *Obtario*, 325; – *Petraltensis*, 230; – *Tolonensis*, 52.
 PAIGUS, *levita, scriptor*, 289.
 Palacio, Palatio, 374, 375, 435; – *in loco qui dicitur*, 365; – *in villa que dicunt*, 254; – *ipso alode in*, 568; – *mansus de*, 365. || Palau de Montagut.
 Palacio, Palatio, Palaz, *in strada que pergit in villa*, 434; – *in terminio de*, 434; – *in villa que dicitur*, 460; – *ipsum alodem que dicunt*, 460; – *villa (in comitatu Impuritano)*, 486. || Palau de Santa Eulàlia.
 Palacio, Palaz, 552; – *ipsa turre que est in locum qui dicitur*, 552. || Palau-sator.
 Palacio Avuzid, cf. Palaz Avuzid.
 Palacio Felmiro, 103. Cf. Palau de Felmir.
 Palacio Frugelli, *in*, 518. || Palafrugell.
 Palacio Ravano, 519. || Parlavà.
 Palaciolo, Palacioli, Palatioli, *in comitatu Petralatense*, 486; – *villa, quem vocant Fortianum*, 421, 523. Cf. Fortuniano.
 Palaciolo, Paladolo, Palatiolo, Palazolo, 435, 448, 453; – *alodium in* (vers Dosquers), 441; – *ipsum alodem que vocant*, 448; – *Sanctus Martinus de* (Dosquers), 394.
 Palaciolo, *infra terminos de villa que vocant*, 411. || Palou (mun. Amer).
 Palaciolo, *terminos de*, 142. || Palol, Pla de (mun. Vilademuls).
 palaciolum, 73, 91 (cf. Merlac).
 palacium, cf. palatium.
 Palacium Maurore, Palatium Maurore, *alaudem*, 240; – *villa*, 76; – *villa*, 115; – *villa que dicitur*, 240. || Palau, el (mun. la Bisbal).
 Paladiolo (*in valle Riopullense*), 453. || Palou (mun. Campdevàrol).
 Palado, cf. Palatio.
 Paladolo, cf. Palaciolo.
 Palafrugell (com. Baix Empordà), 357, v. Palacio Frugelli.
 Palares, *in valle Riopullense* (vers Campdevàrol), 453.
 palatins, v. GAUSFRED de Girona.
 Palatio, cf. Palacio.
 Palatio, Palado, Palazo, 448; – *in*

aiacentias de, 453. || Palau, mas (mun. Vilanant).
 Palatio, *ipsa coma qui discurrit per ipso*, 326. || Palau (mun. Sant Llorenç de la Muga).
 Palatio, *ipsas vineas quae sunt de*, 421, 523; – *villa*, 523. || Palau-saverdera.
 Palatio Auzid, cf. Palaz Avuzid.
 Palatioli, cf. Palaciolo.
 Palatioli, *villa (in comitatu Gerundensis)*, 421.
 Palatiolo, cf. Palaciolo.
 Palatiolo, Palaziolo, *in terminio de*, 335; – *villa*, 248. || Palol de Fluvià.
 palatium, palacium, 127; – 1, 3, 7, 42, 52, 103, 293 (cf. Abtauri, Abtiniacus, Aquis, Felmiro); – *anti-quum*, 293; – *comes*, 1, 3, 7, 42, 52 (cf. WARENGAUDE, LANDOINUUS, RAGONFREDUS); – *Ticinensis*, 45. Cf. palau.
 Palatium Maurore, cf. Palacium Maurore.
 palau, 31, 92 (v. Merlac). V. palacium.
 Palau (mun. Sant Llorenç de la Muga, com. Alt Empordà), v. Palatio.
 Palau, el (mun. la Bisbal, com. Baix Empordà), v. Palacium Maurore.
 Palau, el (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), 53.
 Palau, mas (mun. Vilanant, com. Alt Empordà), v. Palatio.
 Palau, villa del comtat de Barcelona, 36. || Palautordera.
 Palau, villa del comtat de Girona, 158. || Potser Palau-sacosta.
 Palau de Felmir, a la vall d'Arbúcies, v. Palacio Felmiro.
 Palau de Montagut (mun. Sant Jaume de Llierca, com. Garrotxa), 254, 365, 375, 395, 568, v. Palacio.
 Palau de Santa Eulàlia (com. Alt Empordà), v. Palacio.
 Palau de Vesa, antic nom de Rocafort (mun. el Pont de Vilomara i Rocafort, com. Bages), església i paròquia de Santa Maria de, 550.
 Palau-sacosta (mun. Girona, com. Gironès), v. Palau.
 Palau-sator (com. Baix Empordà), 552, v. Palacio.

- Palau-saverdera (com. Alt Empordà), v. Palatio.
- Palau-solità (mun. Palau-solità i Plegamans, com. Vallès Occidental), 590.
- Palautordera, Santa Maria de, v. Santa Maria de Palautordera.
- Palautordera, Sant Esteve de, v. Sant Esteve de Palautordera.
- Palaz, cf. Palacio.
- Palaz Avuzid, Palacio Avuzid, Palatio Auzid, Palazio Auzido (Ripollet), 586, 588, 605, 607.
- Palaziolo, cf. Palatiolo.
- Palazo, cf. Palatio.
- Palazol, *villa* (prop del castell de Besora, al comtat d'Osona), 244.
- Palazolo, cf. Palaciolo.
- Palera, *ecclesias qui sunt infra fines de, et de Maximiliatio*, 453. || Palera (mun. Beuda, com. Garrotxa).
- Paliarensis, *comitatus*, 421, 523. || Pallars, el.
- Pallars, el (regió natural i històrica), diòcesi de, 138. V. Paliarensis.
- palleolum*, 189.
- palli*, 148, 405, cf. *pallium*.
- pallium, palleum*, 189, 234, 453; – *a Romana sede*, 406. V. *palli*.
- Palmas, 374. || Palmes (mun. Camprossí, com. Fenolleda).
- Palol, Pla de (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany), v. Palaciolo.
- Palol de Fluvià, de Pineda o de Vilatorbau (mun. Torroella de Fluvià, com. Alt Empordà), v. Palatiolo.
- Palol de Vila-sacra (mun. Figueres, com. Alt Empordà), 418.
- Palomar, v. Sant Andreu de Palomar.
- Palomarias, Palumbarias, Palummarias, *ipsas*, 243; – *ipsas, de Adalgario*, 105; – *ipsas, de Radulfo*, 105. || Palomers.
- Palomarias, *ipso collo que dicunt*, 448. || Palomeres.
- palomarias, palombarias, ipsas*, 420; – *ipsas, de villa Nova*, 377.
- palombarius*, 319.
- Palomeles, *flumen de* (vers Coma de Fresers), v.
- Palomeres, a la serra de Sant Baldiri (mun. Cistella, com. Alt Empordà), v. Palomarias.
- Palomers, serra de, amb el Palomer de Baix i el Palomer de Dalt (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Palomarias.
- Palominarias, *ipsas* (vers Ribelles), 272.
- Palou (mun. Amer, com. Selva), v. Palaciolo.
- Palou (mun. Campdevàrol, com. Ripollès), vall de, 315. V. Paladiolo.
- Pals (com. Baix Empordà), 552.
- Palumarias, *ipsas*, 295. || Colomers, els.
- PALUMBA (mare d'Amell; Sant Gregori), 628.
- Palumbarias, cf. Palomarias.
- Palummarias, cf. Palomarias.
- PALUZIE, E., 41.
- Panedes, Penitese, 275; – *in termino de*, 162. || Penedes.
- panis et vinum*, 435, 486, 531.
- papa*, 438, 455; – *dominus*, 441. Cf. *papes*.
- papes*, v. AGAPET II, BENET VI, BENET VII, FORMÓS, GREGORI I, GREGORI V, JOAN VIII, JOAN X, JOAN XIII, JOAN XV, ROMÀ.
- parada, parata*, 73, 143; – *ipsa, de Durandus*, 420, 421, 523; – *ipsa, quam vocant de Eliano*, 234; – *Serdi*, 102.
- Paratella, 116. || Pradella, la.
- Pardines, Pardinas, cf. Puio Pardines.
- Pareds, cf. Parietes.
- Parentignat (cantó Saixillanges, dep. lo Puèi de Doma, reg. Alvèrnia, França), 482.
- Parets del Vallès (com. Vallès Oriental), 479, v. Parietes.
- Parets d'Empordà (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany), 329, 386, 388, 521, 560. V. Parietes.
- pariete, ipsa*, 174; – *Bonla*, 278; – *prope, Sancti Christofori*, 453.
- Parietes, Pareds, 171, 329; – *in terminio et villa de*, 497, 521; – *in villa que dicunt*, 560; – *in villa que vocatur*, 386, 388; – *ipsa strada quod inde pergit*, 521. || Parets d'Empordà.
- Parietes, 349. || Parets del Vallès.
- París (França), 7, 13, 20, 21, 30, 41, 53, 61, 67, 68, 85, 116, 127, 129bis, 176, 225, 232, 233, 239, 250, 251, 256, 258, 264, 266, 267, 271, 273, 274, 301, 304, 309, 325, 326, 345, 351, 374, 375, 381, 386, 388, 391, 418, 420, 421, 438, 454, 457, 469, 508, 523, 531, 542, 560, 593, 604, 613, i, iv.
- Parlavà (com. Baix Empordà), v. Palacio Ravano.
- parochia, parroquia, parrochia, parrochia, parrochia, parroquia*, 68, 83, 88, 90, 116, 142, 149, 159, 268, 271, 296, 301, 330, 365, 374, 375, 394, 435, 441, 447, 453, 486, 533, 551, 552, 568, 584, 591, 602, 614, 618, 622, 623, 624. Cf. *parròquia*.
- parochialis, parrochialis*, 183; – *ecclesia*, 613.
- parrochianus, ipse*, 422.
- parroquia*, cf. *parochia*.
- parròquia*, 268bis, 273, 392, 550, v. *parochia*.
- Pascaiale, *curtes de* (vers Bujonis), 248.
- PASCHALE (Purtos), 53.
- pascua*, 441.
- pascuarium*, 15, 19, 20, 21, 73, 83, 90, 288, 441, 447, 448, 604, 613. Cf. *pasuari*.
- PASQUAL, J., 7, 65, 84, 88, 200, 336, 399, 481.
- pasuari*, 14, v. *pascuarium*.
- pastor, bonus*, 287; – *summus*, 613 (cf. GREGORIUS).
- PASTOR, *sanctus*, 99, 179. || PASTOR, sant.
- patena*, 189, 272, 330, 435.
- Patricius, *villare vocitante* (vers Banyoles), 325.
- PATRO, *ipso manso de* (Arbúcies), 435; – *ipso manso qui fuit de* (Arbúcies), 435.
- PATRÓ, sant, 567.
- Pau (com. Alt Empordà), vil·la, 418. V. Pao.
- PAU, sant, apòstol, v. PAULUS.
- Paula, *ipsum puium sive rocam quem vocant*, 377. || Pola.
- PAULUS, *apostolus*, 307, 436; – *beatus, apostolus*, 441; – *epistolas*, 115; – *sanctus apostolus*, 326, 374, 533; – *sanctus, princeps apostolorum*, 454; – *sanctus, Rome apostolus*, 453; –

- vas electionis, pulcherimus pastor, egregius predicator christianorum*, 535. || Pau.
- Pauo, *villa*, 523. || Pau.
- pauo*, cf. *pagus*.
- pauper, pauperum*, 329, 453, 456; – *ipsa xenodochia que ad, ac peregrinorum hospitia*, 556.
- Pausa, *ipsa petra ficta quam vocant* (al pla de l'Horta), 463.
- pausada, ipsa*, 88.
- Pavia (reg. Llombardia, Itàlia), 45.
- pavimentum*, 325.
- PAZ Y MÉLIA, A., 480.
- pedes*, 53, 135, 137, 185, 223, 284, 412, 480, 504, 538, 547, 560, 571.
- Pedra (mun. Bellver de Cerdanya, com. Baixa Cerdanya), v. Petra Ranesindo.
- Pedrerà, vall (mun. Ribes de Freser, com. Ripollès), 389. V. Petrarriensis.
- Pedrinyà (mun. Crespià, com. Pla de l'Estany), v. Petriniano.
- Pedrinyà (mun. la Pera, com. Baix Empordà), v. Petrenano.
- pelegrinatge*, 473, 474. V. *peregrinatio*.
- Pelencano, *villa*, 288. || Pelencà (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès).
- pelica*, 612.
- PELLA, J., 52, 240.
- pellicuno*, 612.
- Penedes, Penades, 421, 523. || Penedès, el (regió).
- Penedes (mun. Llagostera, com. Gironès), v. Panedes.
- Pení, el, contrafort oriental de la serra de Rodes (com. Alt Empordà), v. Pininello.
- Peniades, *collo de* (vers Torreneules o Tres Pics), vi.
- Penitese, cf. Panedes.
- Penna Rigii, *in roca*, 448. || Penya, roca de la.
- Pennas, *ipsas*, 291. || Penyes, les.
- pensa*, cf. *pesa*.
- Penya, roca de la, entre Terrades i Sant Llorenç de la Muga (com. Alt Empordà), v. Penna Rigii.
- Penyes, les, baga (mun. Santa Coloma de Farners, com. Selva), v. Pennas.
- pendulos*, 453.
- Pera, la (com. Baix Empordà), 482, v. Sant Isidor de la Pera.
- Pera, Petra, *ad fontem quem nominant de*, 438; – *collo de*, 359; – *in ipso terminio de*, 350; – *ipsa villa que dicunt*, 332. || Pera, Sant Miquel de (mun. Montagut, com. Garrotxa).
- Perafita, coll de la, entre Cadaqués i Roses (com. Alt Empordà), v. Petra Ficta.
- Peralada (com. Alt Empordà), 12, 107, 367, 428, 528; – comtat de, 32, 204, 247, 252, 306, 324, 461, 527; – *pagus de*, 33, 202. V. Petralata.
- PERALLER i VINYES, F., notari de Ripoll (any 1792), 377.
- Peralta, v. Sant Climent de Peralta.
- Pera Molera (vers Batipalma), 142.
- Peraria, *in collo de* (vers Juïgues), 485.
- PERASICIUS, *presbiter*, 127.
- Perductus, *villare*, 115. || Perduts, els.
- Perdudos, *in locum quem vocant* (vers Maçanet de Cabrenys), 296.
- Perdudus, *villare que vocant*, 325. || Perduts.
- Perduts (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Perdudus.
- Perduts, els (mun. la Bisbal, com. Baix Empordà), v. Perductus.
- PERE (ven un alou a Pi), 331.
- PERE, abat de Banyoles, 37, 40; – abat de Banyoles (dóna béns a Vallmala), 32.
- PERE, ardiaca i arxipreste de Girona, v. PETRUS.
- PERE, bisbe de Barcelona, 405, 416, v. PETRUS.
- PERE, escrivà (any 1116), 271.
- PERE, monjo (any 1186), 143.
- PERE, M., notari gironí (any 1411), 173, 218.
- PERE, prevere (dóna una mujada de vinya a Sant Andreu de Palomar), 522.
- Peré, prop de Sant Pere Desplà (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Perey.
- PERE, sant, apòstol, v. PETRUS.
- peregrinatio*, 329, 351.
- peregrinus, peregrinorum*, 329; – *ipsa xenodochia que ad pauperum ac, hospitia*, 556; – *ipsum hospitium*, 488; – *ospicium*, 456.
- PERELLUS (Purtos), 53.
- Perera, *ipsa* (vers Quarantella), 255, 312.
- Perey, *mansus*, 189. || Peré.
- PÉREZ, X., 307, 339, 390, 496, 533, 553.
- PERFIDUS, *prebyter*, 235; – *sacerdos*, 235.
- PERLEXIUS, PERLEXUS, PROLEXIUS (Ullà), 64; – *iudex*, 63, 81, 84, 86.
- perna*, 446.
- Perpinyà (com. Rosselló), 73, 225, 272, 286, 287, 326, 347, 375.
- PERSINETUS, *sacerdos*, i.
- PERSONA, *uxor Atonis* (donen un camp a *ipsa Revoira*), 330.
- pertica*, 53.
- Pertuse, cf. Mala Pertuse.
- Perulas, *prope*, 65. || Erols.
- pesa, pensa, pessa* (d'argent), 479; – (d'or), 467; – 435; – *decem de dinarios Ausone aut Barcinone vel Gerunde*, 374; – *duas de argento*, 435; – *id est de argenti*, 329; – *quinque de argento*, 542; – *III de argento*, 435; – *V de argento placabile*, 463.
- Pesillà (mun. Pesillà de Conflent, com. Fenolleda), v. Poziliano.
- Pesillà (mun. Pesillà de la Ribera, com. Rosselló), villa, 94.
- pessa*, cf. *pesa*.
- petiola*, 279.
- Petra, cf. Pera.
- petra*, 199, 222, 248, 292, 293, 319, 524; – *Acoria*, 441; – *ficta, quam vocant Pausa*, 463; – *fita*, 53, 173, 244, 248, 350, 438; – *ipsa, quam vocant Mambra*, 441; – *Labandi*, 443; – *Mambra*, 441; – *quam Discolius erexit, que vocatur petra Teudemundo*, 201; – *quam vocant de Carol*, 441.
- Petra Ficta, Petra Fita, *ipsa*, 420, 421, 523. || Perafita, coll de la.
- Petralata, Petralatensis, Petrelata, Petrelatensis, 15, 19, 20, 70, 107, 271; – *comes*, 271 (cf. GAUSFREDUS); – *comitatus*, 15, 19, 20, 21, 203, 224, 230, 232, 240, 267, 322, 335, 367, 381, 391, 399,

- 420, 421, 422, 428, 434, 436, 486, 519, 521, 523, 565; – *in comitatu Tolonensis, que vocabulum est*, 266; – *in termino de*, 565; – *pagus*, 230; – *territorium*, 52, 107, 168, 271, 412; – *villa*, 421, 523. || Peralada.
- Petra Mala, *ipsa* (vers Maià de Montcal), 448.
- Petrano, cf. Petrenano.
- Petra Ranesindo, *in villa que dicunt*, 374. || Pedra.
- Petrariensis, *vallis*, 453. || Pedrera, vall.
- PETRASIUS, *diaconus, testis*, 65.
- Petrelata, Petrelatensis, cf. Petralata.
- Petrenano, Petranio, *in terminio de*, 551; – *termino*, 487. || Pedrinyà (mun. la Pera).
- Petriniano, *in terminio de*, 448. || Pedrinyà (mun. Crespià).
- PETRONUS, cf. PETRUS.
- PETRONUS (rep béns a *Palatium Maurore*), 76.
- PETRONUS, *levita*, 172.
- PETRONUS, *presbiter* (béns a Sant Felu de Boada), 285.
- PETRONUS, *vicecomes*, 53, 63. || PETRONI, vescomte d'Empúries.
- Petrosus, cf. Mons Petrosus.
- PETRUS, 83, 455, 469, 613; – *apostolorum princeps beatissimus*, 469; – *apostolus*, 230, 317, 319, 381, 420, 436, 446, 455, 602, 622; – *apostolus Christi*, 420; – *beatissimus*, 455, VII; – *beatissimus apostolorum princeps*, VII; – *beatissimus apostolus*, 436; – *beatissimus apostolus, Romae*, 508; – *beatus*, 230; – *beatus, apostolus*, 83, 90, 420, 441, 451, 453, 454; – *beatus, apostolus Romae*, 454; – *beatus, apostolus nostrae urbis Romae sedis*, 454; – *beatus apostolorum princeps*, 448, 604; – *beatus, apostolorum princeps, Romae*, 441; – *beatus, archiclavigerus*, 352; – *beatus, princeps apostolorum*, 336, 351; – *princeps apostolorum*, 454, 469; – *sanctus*, 325, 336, 361, 374, 400, 413, 420, 441, 446; – *sanctus, apostolus*, 183, 291, 326, 374, 413, 421, 428, 453, 454, 486, 508, 523; – *sanctus, apostolus Christi*, 381; – *sanctus, princeps apostolorum*, 454, 506; – *sanctus, Rome apostolus*, 453. || PERE, sant.
- PETRUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- PETRUS (Falgars i Cerdans), 266.
- PETRUS (Girona), 233.
- PETRUS (Sant Gregori), 628.
- PETRUS, PETRONUS (Ullà), 63, 64.
- PETRUS (Ullà), *item*, 63, 64.
- PETRUS, PETRONUS, *archidiaconus, archilevita*, 171; – *archilevita*, 183; – *archilevita, testis*, 199; – *archipresbiter*, 285. || PERE, ardiaca i arxipreste de Girona.
- PETRUS, PETRONUS, *archilevita*, 460, 572; – *archilevita, testis*, 554; – *archipresbiter*, 453. || PERE, ardiaca i arxipreste de Girona.
- PETRUS, *archisubdiaconus*, 183.
- PETRUS, *auditor* (Sant Cristòfol de Cogoll), 506.
- PETRUS, *baptisatus* (comtat de Petralada), 420.
- PETRUS, *Barchinonensis episcopus, tutor vel elemosinarius de condamn Mironi comiti* (dóna béns a Tossa), 377; – *episcopus*, 377. || PERE, bisbe de Barcelona.
- PETRUS, *bonus homo*, 18.
- PETRUS, *bonus homo*, 335.
- PETRUS, *filius Bernardi Guilelmi de Funelieres et Guinillis*, 8.
- PETRUS, *filius Radbergae* (ven una vinya a Monells), 227.
- PETRUS, *in terra* (Truxano), 592.
- PETRUS, *in terra de* (Sant Esteve de Llanars), 446.
- PETRUS, *in terra de* (Domeny), 353; – *testis* (Domeny), 348.
- PETRUS, *in terra de* (Orriols), 494.
- PETRUS, *iudex*, 218.
- PETRUS, *levita*, 217.
- PETRUS, *levita*, 292.
- PETRUS, *levita, scriptor*, 572.
- PETRUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567, 602.
- PETRUS, *monachus et sacerdos* (de Sant Pere de Rodes), 525.
- PETRUS, *notarius et scribarius sanctae Romanae ecclesiae*, 406, 604.
- PETRUS, *presbiter*, 8.
- PETRUS, PETRONE, *presbiter*, 53.
- PETRUS, *presbiter*, 628.
- PETRUS, *presbiter, testis*, 312.
- PETRUS, *presbyter, scriptor*, 284.
- PETRUS, *qui fuit condamn, in alode de* (Torn), 448.
- PETRUS, *sacerdos*, 349.
- PETRUS, *subdiaconus*, 433.
- PETRUS, *testis* (Llambilles), 130.
- PETRUS, *testis* (Orriols), 494.
- PETRUS de Vilalonga, 415.
- PETRUS GUILIELMI (segles XI-XII), 396.
- Phares, cf. Fares.
- Pharo, cf. Faro.
- Pi (mun. Pi de Conflent, com. Conflent), alou de, 331; – alou de la villa dita, 362. V. Pino.
- Pidiliano, cf. Poziliano.
- Pidra, *ipso manseto de* (vers Besalú), 622, 624.
- Pigninello, cf. Pininello.
- Pigola (vers la Pinya), 438.
- Pils, muntanya d'en, sobre el mas Pils (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Spilius.
- Pineda, Sant Cebrià de (mun. Roses, com. Alt Empordà), v. Pineta.
- Pineda (mun. Pineda de Mar, com. Maresme), 158, 339, 553, v. Pinida.
- pineda, ipsa*, 293.
- Pineta, 52, 70. || Pineda, Sant Cebrià de.
- Pineta, *in domum Sancti Felicis ecclesia* (al Maresme), 553.
- Pinida, *in terminio de*, 339; – *ipsa ecclesia Sancta Maria que est in valle*, 519. || Pineda.
- Pininello, Pigninello, *in summitatem ipsius montis*, 523; – *ipso fictorio de*, 420; – *ipsius montis*, 420; – *ipso fitorio de monte*, 421, 523. || Pení, el.
- Pinis, *torrens de*, 293. || Pins.
- Pinna, *villa*, 342. || Pinya, la.
- Pinna Nigra, *ipsa*, 420, 421, 523; – *ipsum castrum quem vocant*, 421, 523.
- Pino, *ipsum alodem de* (in valle Confluente), 375. || Pi.
- Pino, *ipsum meum alodem de* (in valle Albed, in villa Beged), 374.
- pinos, 438; – *ipso, de portum Sancti Genesii*, 420.

- Pinosa (a la vall de Camprodon), 116.
- Pins (mun. Vilopriu, com. Baix Empordà), v. Pinus.
- Pins, riera affluent del Ter, v. Pinis.
- Pinsac (mun. Mieres, com. Garrotxa), v. Pinzagus.
- pinum*, de Burrello, 523; – *ipsum*, qui fuit de Borrello, 421.
- Pinus, 335; – *in terminio de*, 132; – *villa que dicitur*, 311. || Pins.
- Pinya, la (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Pinna.
- Pinzagus, *villa*, 274. || Pinsac.
- PIPINUS, *condam*, qui vocatur *Abderama*, qui fuit avus de Galderico, 84; – qui vocatur *Abderama* (Bàs-cara), 22.
- Pirola, *ipsa* (vers la serra de la Balmeta, a l'Alt Empordà), 420.
- piscaciones*, *ipsas*, 377, 434.
- piscatorium*, *piscatorias*, *pischatorium* 143, 144, 215, 248, 267, 365, 391, 420, 421, 523.
- PLACIANUS (Fitor), 279; – (pare de Tassi; donen béns a Fitor), 279.
- PLACIDA (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- PLACIDA, *uxor Angarici* (donen un planter a Serralta), 250.
- PLACIDUS, *testis* (Esponellà), 171.
- PLACITUS, *in villare* (a la vall de Camprodon), 116.
- plana*, *plane*, *ipsa*, 330; – *ipsa*, de *Sancti Stephani*, 330; – *ipso*, de *Bisuldinense*, 435.
- PLANCARIUS (compra una heretat a Sant Feliu), 310.
- PLANCARIUS, *elemosinarius*, 442; – *tutor vel elemosinarius* *condam Eldefredi* (dóna dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- PLANCHARIUS (compra una vinya a Llofriu), 357.
- Planedes, Planezes, Planeziis, 448, 453. || Planes.
- Planès (mun. Planoles, com. Ripollès), *villa*, v. Planesies.
- Planes d'Hostoles, les (com. Garrotxa), 79, 274, 506; – Sant Cristòfol de, 630.
- Planeses (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Planedes.
- Planesies, *villa* (*in comitatu Seritanensi*), 366. || Planès.
- planeta*, 183.
- Planezes, Planeziis, cf. Planedes.
- Planiles, *in terminio de*, 551; – *villa*, 78. || Planils (mun. Corçà, com. Baix Empordà).
- Plano, *ad ipso* (*in comitatu Besuldinense*, *in villa Landarense*), 446.
- PLANS, A. de, sacerdot, notari de Sant Salvador de Breda (any 1260), 189.
- Plantaditio, *ipso*, 443. || Plantadís, el (mun. la Cellera de Ter, com. Selva).
- plantarios*, 164, 219, 250, 267; – *in*, de *Igilo*, 492; – *ipso* *puio et*, qui sunt *in Muliere Morta*, 488; – *ipsos*, qui fuerunt de *Seniofredo sacer*, 448; – *ipsos*, qui sunt *ante castrum Bisulduni*, 374.
- Planum Vetulum, *podium* (al Turó de la Moneda, mun. Sant Hilari Sacalm, com. Selva), 189.
- platea*, *in via et*, que pergit *ad Gerundella*, 556.
- plebs*, 66, 406; – *Bisulduni*, 438; – *et populus*, 407.
- Plegamans (mun. Palau-solità i Plegamans, com. Vallès Occidental), 590.
- plumacio*, *plumaco*, 435, 453, 531.
- Podio, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- Podio, *mansus de*, *alius* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- podiolum*, qui dicitur *Grillera*, 301.
- Podium Dodoni, 189. || Puigdui.
- Podols, *villa que dicunt*, 453. || Pols.
- poium*, *pogum*, *pug*, *pugium*, *pugum*, *puium*, 199, 225, 234, 303, 332, 421, 432, 448, 453, 470, 488; – *de Abo vel de Osibio*, 617; – *de Argilaged*, 293; – *Farie*, 296; – *Guarato-ne*, 374; – *ipso*, *altiore*, 420; – *ipso*, cuius vocitatur *Mons Asper*, 434; – *ipso*, de *Tosello*, 612; – *ipso*, que vocant *Bodelego*, 448, 453; – *ipso*, qui est *super ipsa Felgaria*, 296; – *ipso*, qui est *super ipso Roviscalio*, 420, 421, 523; – *ipsium*, sive *rocam quem vocant Paula*, 377; – *ipso*, *super alia croso*, 432.
- Pola, cap de (mun. Tossa de Mar, com. Selva), v. Paula.
- POLEMIA, *femina* (ven part d'una villa a Vilamacolum), 144.
- POLICARPUS, *beatus*, *pontifex et martyr*, 70. || POLICARP, sant.
- Poliger (mun. Sant Jaume de Llierca, com. Garrotxa), bosc de, 328, v. Puligario.
- «Poligia», 328. V. Poliger.
- Pollestres, Pollestris, *villa*, cum *ecclesia Sancti Martini* (*in comitatu Rossilonensi*), 421, 523. || Pollestres (com. Rosselló).
- Pols (mun. Ordis, com. Alt Empordà), v. Podols.
- Ponç, abat del monestir de Sant Miquel de Cuixà, 318.
- PONÇ HUG, comte d'Empúries (any 1283), 420.
- PONCIUS (casat amb Ermetruit; vengueren un alou a Balbs), 438; – (casat amb la filla de Guifré de Ormazones; vengueren un alou a Balbs), 453.
- PONCIUS (casat amb Faquiló; donen un camp a la Molera), 330.
- PONCIUS (Sant Pere de Camprodon), 433.
- PONCIUS, *levita*, *testis*, 222.
- PONCIUS, *presbiter*, 335; – *presbiter*, *testis*, 335.
- PONCIUS, *presbiter* (rep quatre ovelles), 612.
- PONCIUS, *testis* (Besalú), 453.
- PONCIUS, *testis* (Llanars), 361.
- pons*, 463.
- PONSICH, P., 287.
- PONS I GURI, J. M., 248, 339, 377, 390, 496, 522, 553.
- PONT, J. B., 41.
- PONT, O., notari de Ripoll (any 1623), 377.
- Ponthion (dep. Marne, reg. Xampanya-Ardenes, França), 34.
- pontifex*, *pontifices*, 30, 52, 56, 89, 113, 142, 188, 359, 360, 421, 457 (cf. ARNUSTUS, ATO, GONDEMARUS, GUIGO, MIRO, SERVUSDEI, TEUDERICUS, TEUTHARIUS); – *Romanus*, 438, 455 (cf. BENEDICTUS); – *Septimaniae*, *Hispaniae atque Provinciae*, 129bis. Cf. *bisbes*, *pontifexs*.

pontifex, de Girona, 615, 626, 627 (v. OD6).
pontificalis auctoritas, 367.
pontificatus, 455.
Pontificium Romanorum diplomata papyracea, 83, 90, 407.
 Pontil, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
 Pontillos, *ipsa strada qui pergit ad ipsos* (vers Mieres), 432.
 Pontirono, *in locum quem dicitur*, 441, 447, 448. || Pontiró, el (mun. Viallonga de Ter, com. Ripollès).
 PONTIUS, *bonus homo*, 435.
 PONTIUS, *nepos Ricildis vicecomitisae* (rep un alou a la vall d'Aro), 349.
 PONTIUS, *presbiter, testis*, 225.
 Ponto, *ad ipso*, 499.
 Pontonos, 456. || Pontós (com. Alt Empordà), 43, 100, 238.
 Pontuo, *saltum de* (vers Coma de Vaca), v.
 Popa, *ipsa*, 326. || Pòpia, la (mun. Albanya, com. Alt Empordà).
porchus, cf. *portus*.
 Porchos, *in villa de* (vers Siurana d'Empordà), 434.
 Porciolas, Portiolas, Purcilliolas, 604; – *ipso manso de*, 613, 622, 624. || Porcioles (mun. Beuda, com. Garrotxa).
porcioncella, ipsa, qui est de Sancta Maria Grassa, 453.
porcus, porchus, 288, 435, 486, 531, 612; – *per scazo*, 506.
 Porkarias, Purgarias, *in terminio de*, 325. || Porqueres.
 Porqueres (com. Pla de l'Estany), 68, 213, 274; – església de, 120; – villa, 402. V. Porkarias.
 Porreras, Porrarias, Porreres, Porrerías, 101, 116, 186; – *in loco qui dicitur, ecclesiam in honore Sancti Andreae sitam*, 441; – *in locum que dicunt*, 448; – *terminum de*, 169; – villa, 152. || Porreres (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), Sant Andreu de, 268bis.
 Porrerols, Porrerolas, 117, 430, 448; – *alias Porreres* (s. xv), 101, – *pecia de terra sita a*, 125, 191; – *villa qua nominant*, 201. || Porrerols (antigament, a ponent de Puig Ou).

port, cf. *portus*.

Port (a Mas Desports, prop de Lunèl, dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), concili de, 69, 89.

porta, portas, 420; – *civitatis*, 354; – *Gerunda civitate, ante*, 84, 127; – *ipsos molinos qui sunt supus ipsas, de Bisulduno*, 622, 624; – *Onnare*, 459.

Portas, *ipsas*, 519. || Portes, les.

portaticum, 73.

Port de la Selva, el (com. Alt Empordà), 52, 267, 420.

Portela, *ipsa* (a la serra de Bianya o de Malforat), 584.

Portela, *cum torrente della (in valle Segurilias)*, 201.

Portela, cf. Portella.

Portell, el (mun. Crespià, com. Pla de l'Estany), v. Portello.

Portella, Portela, *ipsa serra in locum que dicunt*, 358, 359, 360. || Portella, la (mun. Sant Pere de Torelló, com. Osona).

Portello, *in terminio de*, 448. || Portell, el.

Portes, les, coll de (mun. Cervera de la Marenda, com. Rosselló), v. Portas.

Portiolas, cf. Porciolas.

portos, cf. *portus*.

Portus, 89. || Port.

portus, port, portos, 234, 420; – *de Torra*, 275; – *infra, Fraxani*, 420, 421, 523; – *ipso, cuius nuncupatur Ionculs*, 434; – *ipso, quod dicunt Armirodas*, 420; – *ipsos pinos de, Sancti Genesii*, 420; – *ipsum, cuius vocitatur Crux*, 434.

Poses, *mansos de* (vers Arbúcies), 189.

potestas, pàssim; – *beatissimi apostoli Petri*, 436; – *christiana*, 116; – *diaboli*, 276, 531; – *divina*, 388, 391; – *episcopi*, 65, 80; – *evangelica*, 83, 90; – *iudiciaria*, 73, 434; – *regalis*, 287, 441; – *secularis*, 183.

Poziliano, Pidiliano, *ecclesia Sancti Andreae in valle (in comitatu Funilietensi)*, 421, 523. || Pesillà (mun. Pesillà de Conflent).

Pradel Aruino, *ex ipso collo* (vers Roses), 434.

Pradella, la (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Paratella.

praeceptum, cf. *preceptum*.

praepositus, 165 (v. WISINDUS).

Prato, *collo de*, 301. || Prat, coll de (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà).

Prato, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.

Prats de Molló (mun. Prats de Molló i la Presta, com. Vallespir), 513.

precepte, 2, 5, 9, 11, 14, 16, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 61, 69, 71, 72, 75, 76, 95, 97, 98, 99, 100, 151, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 194, 202, 238, 252, 253, 261, 262, 269, 277, 293, 299, 300, 302, 390, 471, 472, 482, 483, 502, 503, 523; – reial, 429. V. *preceptum*.

preceptum, praecepta, praeceptum, 20, 30, 52, 53, 63, 68, 70, 78, 82, 84, 162, 171, 263, 288, 306, 335, 349, 391, 406; – *apostoli Petri*, 622; – *celsitudinis*, 391; – *dominicum*, 436; – *domni Lodoici regis*, 276; – *imperiale*, 351; – *Ludovici regis*, 421, 523; – *post nomina regis*, 74; – *regale*, 142, 162, 286, 434; – *regis*, 53, 63, 80, 81, 85, 86, 102, 201, 203, 275, 288, 295. Cf. *precepte*.

PRECIOSUS, *testis* (Girona), 228.

Premià (mun. Premià de Dalt, com. Maresme), 599, 600.

presa, de Barcelona, 499, 506.

Presa de Teudardo, *in locum quem dicunt (in terminio Orta)*, 463.

Presas, Presa, 438; – *ipsa, de Muriano (infra fines de terminio de Baso)*, 102; – *villa que vocant (in valle Basso)*, 200, 336, 413. || Preses, les (com. Garrotxa).

Presas, *ipsas (ipsum aliud [alaude], qui fuit de Sesemundo)*, 435; – *ipsas, cum ipsa ecclesia Sancti Andree (in valle Biania)*, 622; – *ipsas (in valle Bianna)*, 453; – *villa que dicunt (infra fines de valle Biannia)*, 624. || Preses, les (antigament vers Sant Andreu del Coll).

PRESIDIUS, *diachonus*, 84.

PRESIDUS, *in vinea de* (Fontcoberta), 183.

- PRESSIUS, *diaconus*, 127.
presul, praesul, pàssim; – *Albiensis*, 454 (cf. AMELIUS); – *Ausonensis*, 454 (cf. OLIVA); – *Barchinonensis*, 127 (cf. TEUDERICUS); – *Gerundensis*, 291, 325 (cf. ARNULFUS, GOTOMARUS); – *Rotensis*, 454 (cf. ARNULFUS); – *Urgelitanus*, 127 (cf. NANTIGISUS). Cf. *bisbes*.
 PRETIOSA, PRETIOSE, *uxor Withesindi* (donen alous a Sangles i Carretera), 317.
 Prevedras, *vineas qui sunt in (in comitatu Bisuldunense)*, 453.
 PRIM, sant, v. PRIMUS.
prima, Narbona, 108; – *Narbonensis ecclesia*, 89, 214.
primicia, primitia, 68, 73, 115, 116, 142, 183, 189, 234, 239, 244, 248, 271, 272, 274, 279, 286, 291, 296, 304, 325, 326, 330, 358, 364, 375, 377, 396, 421, 422, 435, 436, 438, 441, 447, 448, 453, 477, 523, 572, 584, 602, 604, 613, 614, 622, 623, 624, 629; – *fideliūm*, 271.
 Primiliano, *ipsum alaude quod abebat in*, 349.
 PRIMUS, *filius Felici* (Vilamacolum), 144.
 PRIMUS, *condam, in terra de* (Marzà), 107.
 PRIMUS, *corpus venerandi martiris nomine*, 448, vii; – *martir*, 602; – *miles Cristi*, 602; – *sanctus*, 453; – *sanctus, martir*, 453. || PRIM.
 PRIMUS, *presbiter* (dóna un alou a Puio Anariaco), 432.
 PRIMUS, *presbiter, scriptor*, 358, 359.
 PRIMUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
 PRIMUS, *testis, item* (Vilamacolum), 143.
princeps, 360, 388, 457, 469 (cf. WIFREDUS); – *christianissimus*, 127; – *comitatus*, 274 (cf. BORRELLUS); – *et marchio*, 127 (cf. WIFREDUS).
 Principius, 272. || Principi, a Ribelles (mun. Albanyà, com. Alt Empordà).
privilegium, 70, 83, 90, 142, 455, 523, 613; – *apostolicae auctoritatis*, 604; – *apostolicum*, 83; – *auctoritate Romana*, 142; – *canonicum*, 604.
 PROCARPIUS, *testis* (Girona), 228.
 PROCORUS (Castelló d'Empúries), 52.
 PROCULUS, *presbiter, scriptor*, 190.
 PROCULUS, *testis* (Salt), 12.
 PRODALLA, *testis* (Empúries), 335.
 Proentia, cf. Provincia.
 PROICIUS (Salt), 93.
 PROLEXIUS, cf. PERLEXIUS.
propheta, 469.
 PROPINQUO, *in terra de* (Tomet), ii.
prothomartir, protomartyr, 4, 68, 108, 325, 436, 457 (cf. STEPHANUS).
 PROVASIUS, *iudex*, 7.
 PROVECTUS, *sacerdos*, 84.
 Provença, país d'Occitània, comte de (v. LAIBULF). V. Provincia.
 Provençana (mun. l'Hospitalet de Llobregat, com. Barcelonès), 609.
 Provincia, Proentia, 56, 108, 129bis; – *levita de*, 420 (cf. AMIMUS). || Provença.
província, de Gòtia, 621; – *Narbonense*, 119, 120, 124, 148.
 PROVIZIUS, *testis* (Llebrers), 379.
 PRUENCA, E., 11, 25, 34, 73, 91, 177, 250, 278, 286, 287, 295, 417, ii.
 Prugano, Pruiano, *alodem que dicunt*, 614; – *in locum que dicunt*, 461. || Prujà (mun. Montagut, com. Garrotxa).
 Pruna, *in locum qui dicunt*, 622; – *ipsa*, 272, 624; – *villarunculus*, 613. || Prunera.
 Prunarias, Prunas, 374, 375, 438, 470; – *in termino de villa*, 164. || Pruneres.
 Prunarios, *ipsos* (vers Ribelles), 272.
 Prunas, 438, cf. Prunarias.
 Prunera, nom antic de Ribelles (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Pruna.
 Pruneres (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Prunarias.
 PRUNETIUS, cf. PRUNETUS.
 PRUNETUS, PRUNETIUS, *presbiter*, 91, 127, 142.
psalmista, 276, 287.
psalmus, 427.
psalterium, 531.
 Pubulo, *Sanctus Petrus fundatus in vila*, 487. || Púbol (mun. la Pera, com. Baix Empordà).
 Puèg, Santa Maria de lo (dep. Alt

Loira, reg. Alvèrnia, França), 474.
V. Ynicio.

Puellarum, cf. Sanctus Iohannes.

pug, cf. poiūm.

Pug Gros, *ipso loco cuius vocitatur* (vers Roses), 434.

pugium, cf. poiūm.

Pugium Pultarium, *villare*, 325. || Puigpalter.

Pugna Franchorum, Pugna Franchore, Punga Franchore, Punga Francore, Punga Francorum, *in collum que nominant*, 359; – *ipsa via usque ad*, 360, 361; – *villa*, 116, 319; – *villare quem dicunt*, 288; – *villa que dicunt*, 319. || Pujafrancor.

Pugo Alto, Puio Alto, 152, 191, 430, 584. || Puig Ou.

Pugo Alto, Puio Alto, 200, 336. || Pujou.

Pugolo, *ipso*, 200. || Pujol, el.

Pugolos, *ipsos villarunculos que vocant*, 325. || Pujals dels Cavallers i Pujals dels Pagesos.

Pugo Pardinas, cf. Puio Pardines.

pugum, cf. poiūm.

Pugum Rutundum, *ipsa cuma* (vers Albanyà), 326.

Puial, *ipso*, 486.

Puig, *in loco qui dicitur*, 364. || Espuig.

Puig de Dot (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Puio Adaulfo.

Puig de Meranges (mun. Castellar de n'Hug, com. Berguedà), 376. V. Puio.

Puigdui (mun. Sant Feliu de Buixal·leu, com. Selva), v. Podium Dodoni.

Puig Ou (entre la Vall de Bianya i Camprodon), v. Pugo Alto.

Puigpalter (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), v. Pugium Pultarium.

Puigpardines (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Puio Pardines.

Puig Peric, pic entre el Capcir i l'Alta Cerdanya, v. Puio Elperico.

«Puig Radulfo», 328. || Puig Rolf.
 Puig-reig (com. Berguedà), castell de, 548.

Puig Rolf (vora Poliger), v. «Puig Radulfo».

Puio, *ipso* (vers Llambilles), 546.
 Puio, *ipso manso de* (*in valle Bocor-nense vel Lilitense*), 453; – *villa que dicunt* (*in valle Lilitense*), 374. || Puig de Meranges.
 Puio Adaulfo, 430. || Puig de Dot.
 Puio Alto, cf. Pugo Alto.
 Puio Aniario, *in locum quem dicunt* (*in valle Miliaris*), 432.
 Puio Arnulpho, *in villa* (*in comitatu Bisuldunense*), 453. || Pujarnol.
 Puio Calvello, *in loco vocato* (a Segúries), 118.
 Puio Calvo (al Capcir), 374.
 Puio Elperico, 374. || Puig Peric.
 Puio Ferroso, *in locum que dicunt* (*in terminis de villa Marigniano*), 492, 493.
 Puiolo, *ipso* (*in comitatu Impuritano*), 335.
 Puiolo, *ipso* (vers Flaça), 199.
 Puiolo, *ipso* (vers les Preses), 336, 413.
 Puio Male (vers Coquells), 448.
 Puio Pardines, Pugo Pardinas, 435; – *ipso boscho de*, 613, 614. || Puigpardines.
 PUJADES, G., 20, 41, 90, 232, 260, 266, 267, 271, 302, 351, 380, 386, 388, 391, 420, 421, 441, 448, 450, 454, 455, 465, 478, 487, 508.
 Pujafrancor (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Pugna Franchorum.
 Pujals dels Cavallers (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Pugolos.
 Pujals dels Pagesos (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Pugolos.
 Pujarnol (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), v. Puio Arnulpho.
 Pujol, el (mun. les Preses, com. Garrotxa), v. Pugolo.
 PUJOL, P. de, notari de Castelló d'Empúries (any 1347), 335.
 Pujou, turó de (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Pugo Alto.
 PULCRESINDUS, *presbiter, scriptor*, 150, 163.
 PULCRESINDUS, *presbiter, testis*, 339.
 Puligario, Puliaro, Puligerio, 365; – *ipso boscho*, 374, 375; – *silva que dicunt*, 254. || Poliger.

pulina, 531.
 PULMINUS, *testis*, 203.
 Pultarium, cf. Pugim Pultarium.
 PUL[...] (Besalú), 567.
 Punga Francore, Punga Francorum, cf. Pugna Franchorum.
pupilus, 448.
 Purcilgas, 453; – *villa in comitatu Gerundense* (vers Sant Aniol de Finestres), 274.
 Purcilliolas, cf. Porciolas.
 Purgarias, cf. Porkarias.
 Purto, *villare* (*infra terminis de villa Uliano*), 53.
 Puzolas, *ipsum alode in* (*in comitatu Bisuldunense*), 501.

Q

QUADAMIRUS, QUADMIRUS, cf. WADAMIRUS.
 QUADRAMIRUS, *in terra* (Castelló d'Empúries), 322.
 Quadrons, *ipsos* (vers Rustià), 565.
 Quaranta (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), abadia de, 108; – església de, 108.
 Quarentella, *in terminio de*, 485; – *ipsa serra de*, 255, 312. || Quarantella (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany).
 quarta, *I de milio*, 379; – *I de vino*, 531.
 Quart d'Onyar (com. Gironès), 211.
quartera, 452, 486.
quarterada, *quarteiradas*, *quarterata*, 183, 189, 211, 271, 274, 279, 303, 325, 411, 549.
 Quarto, Quartu, 46; – *villa*, 335; – *villa, que vocant Bedenga, Bitinga*, 53. || Caire (Belcaire).
quartus, 460, 570.
 Quascones (*in comitatu Bisuldunense*), 486.
 Qucuciagus, *villare qua vocant*, 325. || Cutzac.
 QUEDREDUS (Esponellà), 171.
 Queixans (mun. Fontanals de Cerdanya, com. Baixa Cerdanya), v. Keixano.
 Quer, el (vers Fàbregues), 437.
 Quer, *ipso* (vers Baussitges), 271.
 Quera Daniel, *cum comale sive torrente*

de, 301. || Quera, puig de la, prop de Tàpies (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà).
quercho, *sub, Sancti Andreę apostoli*, 506.
 QUIBERTUS, *testis* (Fontanet), 150.
 Quierzy (a Laon, dep. Aisne, reg. Picardia, França), 37, 38.
 QUIFREDUS, *in vinea de* (Canelles), 229.
 QUIGO, cf. GUIGO.
 Quilano, *ipsam sumitatem usque in*, 374. || Quillana.
 QUILISCLUS, *abas, qui est condam*, 461. || GUIDISCLE, abat de Ripoll.
 Quillana, coll de la, entre Matamala i la Llaguna (com. Capcir), v. Quilano.
 QUIMARA, *testis* (Serralta), 250.
 QUIMBERGA (casada amb Joan; donen un alou a Sant Joan de Fàbregues), 392.
 QUINABALDUS, *testis* (Castelló d'Empúries), 322.
 Quinciana (vers Fitor), *locum que vocantur*, 279; – *villarunculus*, 279.
 QUINDELEVA (mare de Goltred; venen tres peces de terra a Vallmajor), 585.
 QUINDIBERGA, *uxor Argemiri* (donen béns a Bianya), 330.
 QUINGILA, *homo bonus*, 171.
 QUINIBERTUS, *in vinea (Felmiro palacium)*, 103.
quintana, 199.
 QUINTANA, A., 441, 455.
 QUINTELA, *sacer*, 375.
 QUINTÍ, sant, v. QUINTINUS.
 QUINTILA, QUINTILLA, *presbiter*, 171; – *sacerdos*, 171.
 QUINTILLO, QUINTILO, *femina, in terra de* (Canelles), 210.
 QUINTILONE, *condam, filia Ranlo*, 312.
 QUINTILUS, *in terra de* (vers Fontanet), 115.
 QUINTINUS, *sanctus, martir*, 451. || QUINTÍ.
 QUINTOL (QUIXOL?), comtessa, esposa de Delà I d'Empúries, v. CHINTOL.
 QUITRIA, *testis* (Vilamacolum), 143.
 QUIRIACUS, CIRIACUS, *vassus domini-cus*, 19, 20, 21.

QUIRICUS (Ullà), 104.
 QUIRICUS, *beatus, martir*, 189. ||
 QUIRZE, sant.
 QUIRICUS, *iudex et saio*, 31, 91.
 QUIRINDUS, *homo bonus*, 171.
 QUIRZE, sant, v. QUIRICUS.
 QUISTREMIRUS, VISTREMIRUS, *presbiter, sacerdos*, 171.
 QUITRANDUS (Camprodon), 116.
 QUIVINDUS (dóna una part d'una terra a Baussitges), 271.
 QUIXILÀ (casat amb Ermengars; comtat de Barcelona), 615.
 QUIXILO, CHIXILO (rebé béns a Cervià de Ter), 571; – *uxor Rustici* (venen una terra a Cervià de Ter), 571.
 QUIXILO, *ienitrix Adalberti* (casada amb el vescomte Guifré; mare també de Guadamir arxipreste i d'Amalric), 451. || QUIXOL.
 QUIXILO, *uxor Emelii* (mare de Ramon, Duran i Dagbert; edifiquen una església al Coll), 572.
 QUIXOL (casada amb Ansemon; venen alous a Rosselló, Vallespir, Cerdanya i Besalú), 256.
 QUIXOL (casada amb Bonfill; venen mitja mujada de vinya a Magarola), 611; – (casada amb Bonfill; venen una terra a Sant Cugat del Vallès), 587.
 QUIXOL, comtessa, germana del comte Guifré I, 60.
 QUIXOL, filla del comte Miró II de Cerdanya-Besalú, 196.
 QUIXOL, vescomtessa, esposa del vescomte Guifré, v. QUIXILO.

R

Rabidosus, 234. || Rabós d'Empordà.
 Rabós d'Empordà (com. Alt Empordà), 367. V. Rabidosus.
 Rabugadas (vers Albanyà), 326.
 RACHINILLES, *femina* (dóna una vinya a Fitor), 279.
 RADBERGA, *qui alio nomen vocant Ros-sa* (mare de Pere i Beneta; venen una vinya a Monells), 227.
 RADEMAR (casat amb Ermetruit; venen béns a Argimon), 195.

RADFREDUS, *in vinea de* (Caça de la Selva), 303.
 RADO, *ipsa cuma qui pergit ad mansione*, 326.
 RADOLFUS, *rex*, cf. RADULFUS.
 RADULF (compra alous a Orsal i Vilarrúbia), 598.
 RADULF, arxipreste de Girona, v. RADULFUS.
 RADULF I, comte de Besalú, casat amb Ridlinda, 43, 60, 94.
 RADULF I, duc de Borgonya i rei de França, 226, 238 v. RADULFUS.
 RADULF, levita, fill d'Ermengars (compre l'església i la parròquia de Santa Maria de Palau de Vesa), 550.
 RADULF, vescomte de Girona, v. RADULFUS.
 «Radulfo», cf. «Puig Radulfo».
 RADULFUS (Palomers), 105.
 RADULFUS, *condam* (pare de Galí), 199.
 RADULFUS, *frater Seniofredi, ipso manso qui fuit de* (Besalú), 453.
 RADULFUS, *monachus* (de Camprodon), 433.
 RADULFUS, *presbiter, testis*, 436.
 RADULFUS, RADOLFUS, *rex*, 219, 225, 229, 230, 234. || RADULF I.
 RADULFUS, *testis* (les Preses), 336.
 RADULFUS, *vicecomes*, 30. || RADULF.
 RADULFUS, *vir Eldregodo* (compra un alou a Vallabriga), 294.
 RAFAEL, arcàngel, v. RAPHAEL.
 RAFRIDUS, 31, 91.
 RAGANTRUDE, *uxor Franconis*, 79.
 RAGONFRED, comte palatí. V. RAGONFREDUS.
 RAGONFREDUS, *comes palatii*, 1, 7. || RAGONFRED.
 Raiadas, *collo que dicunt* (vers Salar-sa), 359.
 RAIFREDUS, *elemosinarius vel advocatus de condam Endicone* (dóna béns a Sureda i a Esclet), 217.
 RAIFREDUS, RATOFREDUS (casat amb Deudóna; venen béns a Llambilles), 130.
 RAIFREDUS (pare d'Adalbert), 453; – *quondam* (pare d'Adalbert; béns a Parets d'Empordà), 386.
 RAIMUND (casat amb Ermengars; compren una vinya a Monells), 227.

RAIMUNDUS (Besalú), 485; – *laicus, bonus homo*, 486.
 RAIMUNDUS (Colera), 234.
 RAIMUNDUS, REIMUNDUS, *comes* (casat amb Ermesenda), 551, 552; – *comes*, 553. || RAMON BORRELL I.
 RAIMUNDUS, *archilevita et abbas Sancti Felicis, martiris Gerunde*, 396. || RAMON, ardiaca i abat de Sant Feliu de Girona.
 RAIMUNDUS, *in terra* (Castelló d'Empúries), 322.
 RAIMUNDUS, *laicus*, 602.
 RAIMUNDUS, *levita* (compra una mujada de terra a Tonyà), 538.
 RAIMUNDUS, *presbiter, cui nomen nuncupatur Miro, scriptor*, 379.
 RAIMUNDUS, *sacrista* (segles XI-XII), 396.
 RAIMUNDUS, *testis* (Horta), 463.
 RAINALDUS (Girona), 127.
 RAINILDE, RAINILDES, 280; – *nobilissima femina* (permuta terres a Domeny per terres a Vilademany), 280.
 RAINILDES, cf. RAINILDE.
 RAINULFUS, cf. RANULFUS.
 RAINULFUS (evacua una vinya a Ullà), 113.
 RAINULFUS, *auditor*, 143.
 RAINULFUS, *testis* (les Preses), 336.
 RAINULFUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
 Ralnagonis, *villare qui dicitur* (vers Baussitges), 271.
 RAMIO (dóna béns a Baussitges), 271.
 RAMIÓ (dóna diversos béns *ad ipso Ponto*), 499.
 RAMIO, *in vinea de* (Tudela), 74.
 RAMIO, *presbyter*, 391.
 RAMIO, *testis* (Vilamacolum), 143.
 Ramioni, *in terminio de villare* (vers Canet de Mar), 553.
 Ramis, v. Sant Julià de Ramis.
 RAMITIOLUS (Bàscara), 81.
 RAMIUS, *monachus* (de Camprodon), 351.
 RAMIUS, *presbiter et monachus, scriptor* (de Sant Pol de Mar), 307.
 RAMIUS, *presbiter, scriptor*, 225; – *scriptor*, 224.
 RAMON, ardiaca i abat de Sant Feliu de Girona (vers 1106-1110), v. RAIMUNDUS.

RAMON, comte de Roergue i marquès de Gòtia (dóna un alou a Perpinyà), 347.

RAMON, prevere (any 1124), 396.

RAMON, vescomte de Narbona, fill d'Adelaida, 380, 450, 524bis.

RAMON BORRELL I, comte i marquès de Barcelona, Girona i Osona (casat amb Ermesenda), 275, 536, 537, 550, 573, 578, 593, 599, 600; – comte, fill del comte Borrell, 534, 544. V. RAIMUNDUS.

RAMPO, *marchio*, 10. || RAMPÓ, comte i marquès de Girona, 9.

RANESINDA, *femina* (evacua béns al palau Merlac), 91.

Ranesindo, cf. Petra Ranesindo.

RANIOLA, *in terra* (Espells), 554.

RANLO (casada amb Sunifred i mare de Sunifred), 374.

RANLO (filla de Guntilla; venen un alou al coll d'Ares), 269.

RANLO, *abatisa* (vídua de Miró, dona un alou a Llivia i un altre a Juïgues), 312; – *domna, abbatisa ex cenobio Sancti Iohannis Baptiste* (permuta un alou a Camprodon per un alou a la villa Ges), 337; – *filia Delani* (rebé i donà un alou a Juïgues), 485; – *soror Virgiliæ* (filla de Delà i de Quintol, comtes d'Empúries; rep un alou a Juïgues), 255, 312. || RANLÓ, abadesa de Sant Joan de Ripoll.

RANOALDUS, *in terra de* (Orriols), 494.

RANULFUS, RAINULFUS (Ullà), 104.

RAPHAEL, *sanctus*, 453; – *sanctus, angelus*, 438, 453, 470, 475, 477; – *sanctus, archangelus*, 453. || RAFAEL.

RAQUEL, *presbiter*, 127.

Raredo, *in terminis de*, 612; – *in vila que dicunt*, 542. || Raset.

Rasès, comtat de (reg. Llenguadoc, França), v. Redensis.

Raset (mun. Cervià de Ter, com. Gironès), v. Raredo.

Raso, cf. Campo Raso, Monte Raso.

RASOARIUS, *presbiter*, 335.

RATBERTUS, cf. ROBERTUS.

RATFREDUS (Girona), 628.

RATFREDUS, *filius Segarii* (germà

d'Adalbert i de Todebert; venen una heretat a Palau de Montagut, Poliger, Morranjà i Molivedre), 254.

RATFREDUS, *testis* (Narbona), 349.

RATFREDUS, *testis* (Riudaura), 239, iv.

RATHFREDUS, *vir* (permuta béns a Torrent), 285.

RATOFREDUS, cf. RAIFREDUS.

RATULFUS, *archipresbiter, testis*, 65.

|| RADULF, arxipreste de Girona.

RAUDEGARIUS, *bonus homo*, 512.

RAUMIRUS, *homo bonus*, 63.

RAUTARIUS, cf. ROTARIUS.

RAUTGILES, *testis* (Campmany), 225.

Ravano, cf. Palacio Ravano.

RAVELLUS (tenia aious a Sant Feliu de Boada), 552.

RECCOSINDUS, cf. RECHOSINDUS.

RECCOSINDUS, RECCOSINDUS, *levita*, 218.

RECEATUS (Fonteta), 30.

RECEMIR, abat de Sant Aniol d'Aguja, 41.

RECEMIRUS, *ipso manso que tenet* (Llonganya), 324; – *testis* (Besalú), 324.

RECESINDA, cf. REQUISINDA.

RECESINDA, RECESINTA (evacua un alou a Juïgues), 485.

RECESINDUS, *testis* (Fontjoncosa), 3.

RECESINTA, cf. RECESINDA.

RECESVINDA (filla de Daniel; ven una mujada de terra a Subiradells), 264.

RECESVINDUS, *presbiter, scriptor*, 144.

RECHAMIRUS, *in chassa de* (Sant Quirze de Colera), 412.

RECHAREDUS (Caça de la Selva), 217.

RECHAREDUS, *in vinea de* (Vilamorell), 129.

RECHARETUS, *presbiter*, 53.

Rechosindo, *villa*, 519. || Requesens.

RECHOSINDUS, RECCOSINDUS, REICOSINDUS, *elemosinarius vel advocatus de condam Endicone* (dóna béns a Sureda i a Esclet) 217; – *filius Virigilli*, 218; – *iudex*, 218; – *tutor, filius Wirigildi*, 217.

RECIMIRUS, *testis* (Riudaura), 304.

RECISINDUS (compra una terra a Riu-fred), 282.

Reclar, el, riu de la Selva, v. Rio Claro.

RECOFREDUS (Girona), 91.

recognitio, 18, 56, 80, 81, 82, 84, 86, 91, 104, 113, 172, 288, 295, 413; – *scripturae*, 413.

Reconchum, *in locum quem vocant (in terminio de Riardo)*, 525.

RECOSINDA, *femina, in vinea* (Fontanet), 174.

RECOSINDA, *femina* (Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.

RECOSINDA, *femina, item* (Vilamacolum), 144.

RECOSINDA, *uxor Udalardi* (venen una vinya a Llofriu), 357.

RECOSINDUS, cf. RECCOSINDUS.

RECOSINDUS (Girona), 233.

RECOSINDUS, *presbiter*, 127.

RECOSINDUS, *presbiter*, 335; – *presbiter, testis*, 335.

RECOSINDUS, *presbiter, testis*, 199.

RECOSINDUS, RECCOSINDUS, *testis* (Empúries), 19.

RECOSINDUS, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.

RECCOSINDUS, *vassus*, 63.

rector, 189 (cf. BIRASA).

Redeirito, Rederix, Reideirictz, *de Sancto Genesio* (vers Llança), 420, 421, 523.

Redemicos, cf. Beventono.

Redensis, *pagus*, 70; – *ac Narbonensis sanctae ecclesiae archipraesul*, 179 (cf. AGIUS); – *territorium*, 52. || Rasès.

Rederix, cf. Redeirito.

Redi, *infra terminum de villa*, 486.

REDORATIUS, *testis* (Bàscara), 7.

regalis, donacio, 434; – *potestas*, 287, 441; – *preceptum*, cf. *preceptum*.

Regatim, el, rec de l'Alt Empordà, v. Rivo de Achim.

Regelt, *in termino de villa (in comitatu Gerundense)*, 190.

regimen, episcopalis, 329.

REGINARDUS, *Biterrensis episcopus*, 129bis; – *[pontifex] Biterrensis*, 129bis.

|| REINARD, bisbe de Besiers.

REGINARDUS, *Caveliensis episcopus*, 129bis; – *[pontifex] Caveliensis*, 129bis.

|| REINARD, bisbe de Cavallhon.

regis, beneficium, 434; – *lex Gotorum fiscus*, 434.

Regis, cf. Campo Regis.

- REGISMUNDUS, *testis* (Parets d'Empordà), 388.
 Registro Vaticano, 441, 455.
 Reglella (mun. Illa, com. Rosselló), v. Regulela.
 regnum, 129bis, 275, 324, 433; – *celorum*, 304, 469.
 regula, 234, 287, 469; – *almi patris Benedicti*, 359, 360, 391, 433, 441, 448; – *almi patris Benedicti abbatis*, 433; – *beati Benedicti*, 142, 455; – *Benedictus, egregius doctilocus, dictante angelo sancto, scripsit*, 287; – *canonica*, 604; – *ecclesiastica*, 183; – *monastica*, 361, 400, 446; – *patris Benedicti*, 455; – *sancti Benedicti*, 73, 266, 325, 420, 421, 523.
 Regulela, 486. || Reglella.
 regus, *recus*, *reigus*, *regus*, *requus*, – *de Budiga*, 421; – *ipse*, 225, 288, 292, 329, 434, 518; – *ipse, qui dividit inter Spinaversa et villa Leporarios*, 276; – *qui discurret de Kanellas*, 190; – *qui venit de Matamaurus et discurret inter Curregs et Salto*, 12; – *subtus*, 463.
 REICOSINDUS, cf. RECHOSINDUS.
 Reideirictz, cf. Redeiritio.
 reie, cf. rex.
 REIFREDUS, *in terra* (Castelló d'Empúries), 224.
 REIG, P., notari de Girona (any 1344), 542.
 Reims (dep. Marne, reg. Xampanya-Ardenes, França), 277, 299, 300, 495; – arquebisbe de, 390 (v. ODELRIC). V. Remis.
 REIMUN DAVINO (tenia cabres a Montnegre), 612.
 REIMUNDUS, cf. RAIMUNDUS.
 REIMUNDUS, *filius Emelii et Quixilo* (germà de Duran i Dagbert; edificaven una església al Coll), 572.
 REIMUNDUS, *frater Deilani presbiteri* (rep una terra a *villa Curba*), 531.
 REIMUNDUS, *in terra et in domos de* (Castelló d'Empúries), 168.
 REIMUNDUS, *levita*, 572.
 REIMUNDUS, *levita, alius*, 572.
 REIMUNDUS, *subdiaconus*, 584.
 REIMUNDUS, *testis* (Camallera i Miralles) 267.
 REIMUNDUS, *testis* (comtat d'Empúries), 519.
 REIMUNDUS, *testis* (Llanars), 361.
 REINALLUS, 374.
 REINARD, bisbe de Besiers, v. REGINARDUS.
 REINARD, bisbe de Cavalhon, v. REGINARDUS.
 REINARDUS, *bonus homo*, 391.
 REINARDUS, *testis* (Ullastret), 289.
 reines, v. EMMÓ.
 REINULFUS (casat amb Guistruvara i germà d'Esteve; reben l'establiment d'un bruguerar a *Guardiola*), 314.
 reis, v. CARLES I, CARLES II, CARLES III (el Gros), CARLES III (el Simple), CARLOMAN II, HUG, LLUÍS I, LLUÍS II, LLUÍS III, LLUÍS IV, LLUÍS V, LOTARI I, ODÓ, RADULF I, ROBERT I, ROBERT II, SALOMÓ.
 Reixac (mun. Montcada i Reixac, com. Vallès Occidental), 609.
 Reixac (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Rixaco.
 Reixac, el (mun. Llanars, com. Ripollès), villa, v. Rexago.
 Reliano, 486. || Rellà.
 religio, *canonica*, 613; – *ecclesiastica*, 189.
 reliquiae, *beati Cipriani*, 171; – *de ligno Domini*, 555, 628; – *sanctae Mariae Virginis*, 143; – *sancti Petri apostoli*, 486; – *sancti Sigismundi*, 218; – *sanctorum martirum*, 555; – *sanctorum martirum Christi qui passi sub Maximiano et Diocliciano imperatoribus*, 628.
 Rellà (mun. Cameles, com. Roselló), v. Reliano.
 REMESARI, vescomte (fill de Gelsèn; marmessor del comte Miró), 196.
 REMESARIUS, *bonus homo*, 435.
 REMESARIUS, *tutor*, 311; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldegodi* (dóna un alou a *Mata Granoiaria*, Pins i Vulpellac), 311.
 REMFREDUS (Bàscara), 172.
 REMIGIUS, *episcopus*, 44.
 REMIGIUS, *vassus*, 63.
 Remis, Remorum, 495; – *archiepiscopus*, 495 (cf. ADALBERO). || Reims.
 RENARDUS, *baptizatus*, 349.
 RENULSUS, *qui iam defunctus est, habitabat in uno manso* (Salarsa), 359.
 REPARATUS, *presbiter*, 80, 84; – *presbiter, testis*, 65; – *qui vocatur Mascarellus, sacerdos*, 80.
 Requesens (mun. la Jonquera, com. Alt Empordà), vilar, 33. V. Rechosindo.
 REQUISINDA, RECESINDA, *femina, in vinea de* (Fontanet), 134; – (mare de Manlà; venen una vinya a Fontanet), 150.
regus, requus, cf. *regus*.
 Resolionensis, cf. Rossilionensis.
 Retundus, cf. Campus Retundus.
 Reurell, el (mun. Arbúcies, com. Selva), collet, v. Rourell.
 REVELLUS, 86; – (evacua una terra a Bàscara), 80; – (evacua una heretat a Bàscara), 81; – (evacua diverses terres i un molí a Bàscara i a altres llocs), 84.
 REVELLUS (pare d'Argemir i de Gualdramir; Vilamacolum), 144.
 REVELLUS (*Purtos*), 53, – *sacerdos*, 63, 82; – *presbiter, testis*, 65.
 REVELLUS, *qui est mandatarius Servodei, sedis Gerundensis episcopi*, 113.
 REVELLUS, *saio*, 104.
 REVELLUS, *testis* (Fontanet), 135.
 Revidazer, vilar, 38. || Riu de Ser.
 REVOCANDUS, ROVENCANDUS, ROVOCANDUS, *archidompnus*, 63; – *archipresbiter*, 52; – *archipresbiter, testis*, 65. || REVOCAND, arxipreste de Girona.
 Revoira, *ipsa*, 330. || Rovira, la.
 rex, *reie*, pàssim; – *Francorum*, 358, 360, 361, 365, 388, 391, 394, 420, 433, 441, 447, 448, 453, 457, 481, 485, 486, 554, 572, 584, 602 (cf. HUGO, LOTHARIUS, ROBERTUS); – *in Francia*, 438 (cf. LEUTARIUS); – *preceptum*, 53, 63, 80, 81, 85, 86, 102, 201, 203, 275, 288, 295, 421; – *preceptum post nomina*, 74. Cf. *reis*.
 Rexago, *villa*, 288. || Reixac, el.
 rialo, *ipso*, 185.
 Riard, Riardo, *in loco que vocant (in terminio Cilrano)*, 577; – *in terminio de*, 525.
 riba, *ipsa*, 592.

- Riba Frecta, Riba Freicta, 324; – *infra terminio de*, 417. || Castellfollet de la Roca.
- Ribamala, torrent tributari del Ter (com. Ripollès), v. Malo, *torrens*.
- RIBAS, B., 17.
- Ribas, *meum alodem quem habeo in* (llegat al monestir de Ripoll), 374. || Ribes.
- Ribas Tortegada, *locus que dicunt ad* (vers Santa Coloma de Farners), 291.
- Ribellas, *in*, 604; – *in locum ubi dicunt*, 624; – *ipsum alodem qui est in*, 613; – *locum que nuncupant valle*, 272; – *in villa que dicunt*, 622. || Ribelles (mun. Albanyà, com. Alt Empordà).
- RIBERA, M. M., 249.
- Ribes (mun. Ribes de Freser, com. Ripollès), v. Ribas.
- ribulus*, cf. *rivulus*.
- RICARD, arxipreste de Girona, v. RICARDUS.
- RICARDUS, *archipresbiter*, 53. || RICARD, arxipreste de Girona.
- RICARDUS, *femina*, cf. RICHARDIS.
- RICARDUS, *testis* (Empúries), 19.
- RICARDUS, *testis* (Girona), 435.
- RICARIUS (Sant Gregori), 628.
- RICARIUS, *presbiter* (rep una part d'una collita), 435.
- RICARIUS, RICARIUS, *presbiter*, 498; – *presbiter* (compra una vinya a Llofriú), 357; – *presbiter* (rep béns), 435; – *presbiter, caput scole*, 572; – *presbiter, caput scolis Sancte Marie*, 442; – *presbiter, caput scole Sancte Marie, testis*, 554; – *presbiter, scriptor*, 349, 403, 404, 463, 484; – *presbiter, tutor vel elemosinarius de condam Eldefredi*, 442; – *qui modo est caput scholis*, 435; – *sacerdos, testis*, 435. || RIQUER.
- RICARIUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- RICARS, esposa de Sal·la, fundador de Sant Benet de Bages, v. RICHARDIS.
- RICELDES, RICELDIS, *uxor Dominici* (venen una terra a Montilivi i una a Salt), 246.
- RICELDIS, cf. RICELDES.
- RICHARDIS, RICARDUS, RICHARDS, *femina* (rep un alou a les Preses), 200; – *femina* (vídua d'Eliebard; dóna un alou a les Preses), 336; – *femina, condam* (alous a les Preses), 413; – *femina, condam* (casada amb Eliebard), 413. || RICARS.
- RICHARIUS, cf. RICARIUS.
- RICHELLIS, cf. RICHILDE.
- RICHELMUS, *testis* (Besalú), 324.
- RICHICA, *in molino de* (mare d'Anna; les Preses), 200; – *molino que nuncupant* (les Preses), 336.
- RICHILDA, *consanguinea Borrelli comitis*, 349; – *vicecomitissa, condam*, 349; – *vicecomitissa, condam*, 349; – *vicecomitissa nutu Dei Narbone*, 289; – (muller d'Odó), 349; – (tia de Ponç; dóna un alou a la vall d'Aro), 349; – (ven un alou a Ullastret), 289. || RIQUILLA.
- RICHILDE, RICHELLIS, RICHILDIS, RICHILDE, RICILDIS, RIHILDIS, *comitissa*, 292, 304; – *comitissa* (dóna un alou a Riudaura), 304; – *comitissa* (dóna béns a Cantallops), 292; – *comitissa* (mare d'Ermenegol), 265; – *comitissa, quondam* (casada amb Sunyer), 275; – *comitissa, uxor Soniarii* (donen un alou a Sant Martí de Calonge), 265; – *domne, comitissa* (donà el vilar *Aliari*), 345; – *femina, comitissa* (permuta un alou a Palau per un altre a la vall d'Aro), 248; – *uxor condam Suniarii comitis*, 292. || RIQUILLA.
- RICHILDES, *que alium nomen vocant Ingilia* (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
- RICHILDES, *testis* (*in costa Lacione*), 452.
- RICHILDIS, cf. RICHILDE.
- RICHILO, *ipso wado de* (Llebrers), 276.
- RICILDE, RICILDIS, cf. RICHILDE.
- RICIMIRUS (casat amb Badalona; compren béns a Salt), 35.
- RICOLFUS, *testis* (Llofriú), 357.
- RICOSINDUS, cf. RECOSINDUS.
- RICULA (Sant Gregori), 628.
- RICULF (béns a Empúries i Peralada), 306.
- RICULF, bisbe d'Elna, 108, 153. V. RICULFUS.
- RICULFUS (béns a Buata), 349.
- RICULFUS (béns a Empúries i Peralada), 335.
- RICULFUS (Besalú), 485.
- RICULFUS (casat amb Ermesèn; compren dues peces de terra a Corts), 462; – (casat amb Ermesèn; compren una terra i mitja mujada de vinya a Salt), 423; – (compra una peça de terra a Salt), 356.
- RICULFUS (Olivars), 508.
- RICULFUS, *bonus homo*, 91.
- RICULFUS, *bonus homo*, 143.
- RICULFUS, *clericus*, 102.
- RICULFUS, *episcopus*, 108. || RICULF.
- RICULFUS, *in terra* (Espíells), 554.
- RICULFUS, *presbiter*, 127.
- RICULFUS, *que alium nomen habet Strader, testis* (Oix), 470.
- RICULFUS, *scriptor*, 7.
- Ridaura, v. Riudaura.
- Ridaura, el, riera de la Garrotxa, v. Azari; Ridazar.
- Ridaura, el, riu de la vall d'Aro, v. Arazi.
- Ridazar, Rivodario, *in flumen*, 572; – *in flumine de*, 438. || Ridaura, el.
- RIDLINDA, casada amb Radulf, 43; – casada amb Radulf (donen la villa Pesillà), 94.
- riera*, 441, 581, v. Rubí, Xercavins.
- riero*, 271, cf. *rius*.
- Rieugrand, afluent de l'Aude, v. Rievusgrandis.
- Rifred, v. Riufred.
- rigacus, que discurit ad Rodanello*, 132.
- Rigardà (com. Conflent), 251, 258, 309.
- Rigi, *villa*, 448. || Vilarig.
- Rigii, cf. Penna Rigii.
- RIHILDES, cf. RICHILDE.
- RIHILO, *femina* (ven una terra a Salt), 161.
- Rimal, el, afluent de la Muga, v. Malo.
- RIMILÀ, abat de Sant Julià del Mont, 38.
- RIMIRUS, *presbiter*, 183.
- Rio Claro, *termes de*, 275. || Reclar, el.
- Riodazari, Riodezari, 345, *alodium*, 304; – *cella*, 241; – *infra terminos de*, 304; – *valle*, i; – *villa*, i, iv; –

- villa quae dicitur*, 239; – *villare*, 1. || Riudaura.
- Rio Fredo, cf. Riu Fred.
- Rioner, 552 (cf. GUIFREDUS).
- Riopullus, Riopollensis, Riopollentis, Riopullensis, Ripullensis, Riupollo, Rivipollensis, Rivipullensis, *abbas ex cenobio Sancte Marie qui situs est in valle*, 485 (cf. SENIOFREDUS); – *cenobium Sanctae Mariae*, 461, 486, 506; – *domus Sanctae Mariae*, 324, 531; – *domus Sanctae Mariae cenobii*, 377, 453; – *domus Sanctae Mariae monasterii*, 312, 377; – *domus Sancte Marie cenobii situm in valle*, 453; – *in terra de Sancta Maria de* (Bianya), 330; – *Sancta Maria*, 324, 374, 441, 531; – *Sancta Maria cenobia*, 614; – *Sancta Maria cuius cenobium est*, 374; – *Sancta Maria monasterium*, 349; – *Sanctus Iohannes qui est in valle*, 374; – *valle*, 333, 337, 358, 359, 360, 432, 453, 618. || Ripoll.
- Rio Sicco, 448. || Rissecc, el.
- Rio Sicco, *in vico que dicunt*, 542. || Rissecc (mun. Bordils).
- Rio Sicco, Rivo Secco, *ipso*, 295; – *villa que dicitur*, 286. || Rissecc (mun. Anglès).
- Rio Torto (*in valle Bocoranense vel Lilitense*), 453. || Riutort.
- Rio Torto, 257; – *rio que dicunt*, 257. || Ritort, el.
- Riparia de Fluviano (vers Montagut), 365.
- Ripas Grossas, *ipsas* (vers Dosquers), 394.
- Ripoll (com. Ripollès), 17, 154, 255, 281, 300, 308, 310, 312, 313, 320, 324, 333, 334, 343, 363, 367, 372, 373, 376, 378, 382, 398, 401, 453, 461, 466, 485, 572; – abat de, 382 (v. SUNIFRED); – abat del monestir de Santa Maria de, 298, 313, 323, 385, 583 (v. ARNULF, SUNIFRED); – cenobi de Santa Maria de, 389, 429, 458, 589; – congregació del cenobi de Santa Maria de, 323, 401; – congregació de Santa Maria de, 313, 315, 320; – església de Santa Maria del cenobi de, 382; – església de Santa Maria del monestir de, 440; – monestir de, 252, 334, 343, 376, 387, 398, 410, 485, 548; – monestir de Santa Maria de, 316; – notari de, 377 (v. PARELLER, PONT); – propietats del cenobi de Santa Maria, 298; – Santa Maria de, 196; – vall de, 313, 315, 372, 373, 382, 401, 410, 490. V. Riopullus.
- RIPOLL, J., 349, 506.
- Ripollet (com. Vallès Occidental), 586, 588, 605, 607.
- Ripullensis, cf. Riopullus.
- RIQUER, cabiscol de Girona, 427. V. RICARIUS.
- RIQUILLA, comtessa, esposa del comte Sunyer de Barcelona-Girona, 275 v. RICHILDE.
- RIQUILLA, vescomtessa de Narbona, 349, v. RICHILDA.
- RIQUIZA, cf. RICHICA.
- Rissec (mun. Anglès, com. Selva), v. Rio Sicco.
- Rissec (mun. Bordils, com. Gironès), v. Rio Sicco.
- Rissec, el, afluent del Manol, v. Rio Sicco.
- Ritort, el, afluent del Ter, a la vall de Camprodon, v. Rio Torto.
- Riubeuri Mortui, Rude Mortuos, Rudi Morovos, *in terminos de*, 481; – *ipsum alodem in villa*, 486; – *Sanctus Mametus qui est in*, 486; – *villa*, 421. || Riumors.
- Riudarenes (com. Selva), 195.
- Riudaura (com. Garrotxa), 239, 304, 345; – església de, 241; – monestir de, 142, 168, 199, 370; – priorat de, 226; – Sant Joan de, 241, 304; – vall de, 158. V. Riodazari.
- Riudellots de la Selva (com. Selva), v. Rivus de Luto.
- Riu de Ser, a Santa Maria del Ser o dels Arcs (mun. Santa Pau, com. Garrotxa), v. Revidazer.
- Riufred (mun. Calonge, com. Baix Empordà), v. Riu Fredo.
- Riu Fredo, Rio Fredo, Rivo Fredo, 446; – *in loco que vocant*, 446; – *villa que dicunt*, 282; – *villare que vocant*, 265. || Riufred.
- Riumors (com. Alt Empordà), v. Riubeuri Mortui.
- Riunoguers (mun. Morellàs i les Illes, com. Vallespir), v. Rivo de Nugarios.
- Riupollus, cf. Riopullus.
- Riuprimer, v. Santa Eulàlia de Riuprimer.
- Riuràs (mun. la Pera, com. Baix Empordà), v. Ruviano.
- Rius, J., 114, 222, 235, 259, 268, 270, 284, 499, 500, 510, 515, 516, 532, 558, 563, 564, 575, 576, 581, 585, 586, 587, 588, 590, 596, 597, 599, 603, 605, 606, 607, 609, 611, 615, 619, 625, 626, 627.
- rius*, v. Agemalo, Àlguema, Amer, Arnera, Bagastre, Bianya, Biure, Bòlòs, Boreco, Borròr, Bugantó, Corb, Corsavell, Daró, Farga, Fluvià, Foradada, Freixe, Freixenet, Freser, Galligants, Junyell, Llanars, Llèmena, Llierca, Llobregat, Loira, Major, Malatosca, Manol, Maurellàs, Mauve, Merdança, Miana, Muga, Orbieu, Osor, Onyar, Ribamala, Ridaura, Rieugrand, Rimal, Ritort, Saleny, Scacari, Ser, Taped, Ter, Terri, Torrelles, Valleta. V. *rivus*.
- Riu-sec (mun. Sabadell, com. Vallès Occidental), 500.
- Riutort (mun. la Pobla de Lillet, com. Berguedà), v. Rio Torto.
- Rivipollensis, Rivipullensis, cf. Riopullus.
- Rivodario, cf. Ridazar.
- Rivo de Achim, *ipsa aqua que dicunt*, 434. || Regatim, el.
- Rivo de Nugarios, Rivo Nugario, *villa quae dicitur (in comitatu Valle Asperi)*, 523; – *villa de (in comitatu Valle Asperi)*, 421. || Riunoguers.
- Rivo Fredo, cf. Riu Fredo.
- Rivo Nugario, cf. Rivo de Nugarios.
- Rivo Secco, cf. Rio Sicco.
- rivus, ribulus, rivulus, rivulus*, passim; – *de Budica*, 523; – *de Canelles*, 377; – *Lizerca*, 448; – *que dicitur Biania*, 622; – *que dicunt de Azari*, 622; – *que dicunt Lidercha*, 614; –

- que dicunt Sesario*, 448; – *que discurrit ad Cistella*, 448; – *que discurret de Molletello*, 199; – *que pergit ad ipsam Rumicem*, 367; – *que pergit de Molletello*, 199; – *quod dicunt Manivulo*, 448. Cf. *rius*.
- Rivus de Luto, *basilica*, 65. || Riudellots de la Selva.
- Rivusgrandis, *fluvius*, 70. || Rieu-grand.
- Rixaco, 448. || Reixac (mun. Serinyà).
- RIZELMUS, *testis* (Flaçà i Mollet), 199.
- ROBERT, fidel del rei Carles III, 95.
- ROBERT I, rei de França, 185. V. ROBERTUS.
- ROBERT II, rei de França, 602, 608, 630, v. ROBERTUS.
- ROBERTUS, RATBERTUS, ROBERTUS, RODEBERTUS, ROHTBERTUS, *rex*, 185, 592, 612, 613, 614, 617, 618, 620; – *rex, filius Hugone magno*, 623; – *rex, filius quondam Hugoni*, 622, 624; – *rex Francorum*, 602. || ROBERT II.
- roca, rocca, rocha*, pàssim; – *Abeia*, 438, 477; – *Clariana*, 360, 361; – *fundata ad ipsas Medallas*, 452; – *ipsa, de Latone*, 443; – *ipsa, de Mazamedo*, 326; – *ipsa, quam dicunt Fitorio*, 421, 523; – *ipsa, que dicunt Rotunda*, 173; – *ipsa, subtus Subiraneges*, 293; – *ipsa summa*, 276; – *ipsa, super Adano*, 249; – *ipsas, usque monte Infesta*, 421, 523; – *Penna Rigii*, 448; – *que vocant Paula*, 377.
- Rocafort (mun. el Pont de Vilomara i Rocafort, com. Bages), 550.
- Rocamaura, a l'Estartit (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Rocha Mora.
- Roca Rodona (mun. Santa Cristina d'Aro, com. Baix Empordà), v. Rotunda.
- Roca Rubia, *ipsa* (a la vall d'Aro), 248. *rocca*, cf. *roca*.
- Rocha, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- Rocha Fort (vers Sant Miquel de Fontfreda), 296.
- Rocha Mora, *ad ipsum solarium sub*, 293. || Rocamaura.
- Rocha Morena, *mons quem dicunt* (vers la serra de la Balmeta, a l'Alt Empordà), 420, 421, 523.
- Rocha Ventosa (vers Montperdut, a l'Alt Empordà), 421, 523.
- ROCUSCINDUS, *presbiter, testis*, 394.
- Roda d'Isàvena (mun. Isàvena, com. Baix Ribagorça, Aragó), v. Ro-tensis.
- Rodanello, *in ipso rigaco que discurret ad* (vers Vilopriu), 132.
- Rodas, Rodensis, *cenobium Sancti Petri*, 486, 508; – *coenobium*, 454; – *coenobium Sancti Petri apostoli*, 454; – *congregatio Sancti Petri cenobii*, 525; – *domus Sancti Petri*, 349; – *domus Sancti Petri cenobii, que est subtus ipsa Verdaria*, 519; – *domus Sancti Petri coenobii quod dicitur*, 420; – *domus Sancti Petri, quae est fundata in monte*, 381; – *in monte quae dicitur*, 230, 391, 421; – *monasterium quod nuncupant*, 267; – *monasterium Sancti Petri*, 453, 454; – *monasterium Sancti Petri apostoli fundatum in comitatu Petralatensi, in monte qui dicitur*, 523; – *monasterium subtus castro Verdaria, super mare, in montem qui dicitur*, 436; – *Sanctus Petrus*, 232, 486; – *Sanctus Petrus cenobii de*, 487; – *Sanctus Petrus cuius cenobium est*, 374; – *valle*, 521, 523. || Rodes.
- Rodas, Rodis, *congregacio Sanctae Mariae cenobii quod dicitur*, 560; – *domus Sancte Marie cenobii*, 565; – *domus Sancte Marie cenobii quod dicitur*, 434, 521; – *domus Sancte Marie monasterii quod dicitur*, 434; – *Sancta Maria in*, 486. || Roses.
- ROBERTUS, RODEBERTUS, cf. ROBERTUS.
- RODEGARIUS (*Prevedras*), 453.
- RODEGARIUS, *presbyter*, 274.
- RODEGARIUS, *sacerdos*, 1.
- RODEGARIUS, *testis* (Besalú), 448, VII.
- RODEGUERIUS, *presbiter, scriptor*, 580.
- Rodensis, cf. Rodas.
- Roderado, *villa (in comitatu Resolionense)*, 535.
- RODERAN, *sacerdot*, 499.
- RODERENDUS, *presbiter, scriptor*, 254.
- RODERICUS, cf. RUDERICUS.
- Rodes, 165, 230, 232, 260, 266; – *abat del monestir de Sant Pere de*, 277, 302, 431, 483 (v. HILDESIND); – *cambreria de Sant Pere de*, 487; – *cartoral de Sant Pere de*, 421, 505, 508, 523; – *cenobi de Sant Pere de*, 467, 514; – *monestir de*, 225, 247, 251, 258, 260, 261, 273, 276, 309, 383; – *monestir de Sant Pere de*, 450, 478, 499, 505, 509, 517; – *Sant Pere de*, 330, 344, 347, 368, 380, 391, 420, 436, 450, 454, 478, 508, 525, 530, 544. V. Rodas.
- RODESTAGNUS, RODESTANUS, *levita*, 584; – *levita, testis*, 518, 554.
- RODESTAGNUS, *subdiaconus*, 433.
- RODESTANUS, cf. RODESTAGNUS.
- RODGERIUS, *abbas*, 142.
- Rodis, cf. Rodas.
- «RODULFO», «terras de» (Canelles), 226.
- Roergue (regió històrica occitana), comte de, 347 (v. RAMON).
- ROFILUS, *levita*, 183.
- Rogatigosa, *ipsa* (vers Celrà), 284.
- ROHBERTUS, cf. ROBERTUS.
- Rolf, v. Puig Rolf.
- Roma, Romana, Romensis, 374, 495; – *apostolus*, 453, 454 (cf. PAULUS, PETRUS); – *domus Sancti Petri urbis, apostolorum princeps*, 506; – *ecclesia*, 438, 455, 613; – *ecclesiae beatissimorum apostolorum principis Petri*, 441; – *ecclesia Sancti Petri*, 508, VII; – *mater ecclesia*, 421, 523; – *notarius et scriniarius sancte, aeccliesie*, 406 (cf. PETRUS); – *sancta*, 421; – *sancta, catbolica et apostolica, ecclesia*, 469; – *sancta, cui Deo auctore deservimus Ecclesiae*, 523; – *sancta, et apostolica mater ecclesia*, 523; – *sancta ecclesia*, 83, 90, 455; – *sancta mater, ecclesia*, 469; – *Sanctus Petrus*, 455, 531; – *Sanctus Petrus apostolus sedes*, 413; – *Sanctus Petrus, ecclesia*, 448; – *scriniarius sanctae, ecclesie*, 90 (cf. SERGIUS); – *sedes*, 406, 454, 455, VII; – *sedes Beati Petri apostoli*, 454; – *sedes beatissimi apostoli Petri*, 508; – *urbs, sedis*, 454. || Roma (Itàlia), 63, 297, 298, 441, 454, 455, 469, 495; – *església de*

- Sant Pere de, 469; – Sant Pere de, 385, 526.
- ROMÀ, papa, v. ROMANUS.
- ROMÀ, sant, v. ROMANUS.
- Romagnano, cf. Romaniano.
- Romanano, *terminos de*, 142. || Romanya de Besalú.
- Romaniano, Romagnano, Rominiano, 56, 173, 248, 275. || Romanya de la Selva.
- Romanus, *pontifex*, 438, 455 (cf. BENEDICTUS).
- ROMANUS, *episcopus, servus servorum Dei*, 90. || ROMÀ, papa.
- ROMANUS, *sanctus, martir*, 325. || ROMÀ, sant.
- ROMANUS, *testis* (Terruç), 88.
- Romanyà de Besalú (mun. Pontós, com. Alt Empordà), lloc, 238; – villa, 43, 100. V. Romanano.
- Romanyà de la Selva (mun. Santa Cristina d'Aro, com. Baix Empordà), 275, v. Romaniano.
- Romanyà d'Empordà, v. Romanyà de Besalú.
- Romegosus, *villare que vocant* (vers Joanet, mun. Arbúcies, com. Selva), 189.
- Romensis, cf. Romana.
- ROMEO, *presbiter*, 127.
- ROMESINDUS, *testis* (Fontanet), 135.
- ROMEUS, *presbiter et canonicus*, 66; – *sacerdos*, 64, 84.
- Rominiano, cf. Romaniano.
- ROMULUS, *iudex*, 7.
- Rosedo, cf. Roseto.
- Roses (com. Alt Empordà), 52, 70, 335, 521; – abat de Santa Maria de, 431 (v. SUNYER); – monestir de, 341; – monestir de Santa Maria de, 341. V. Rodas.
- Roseto, Rosedo, *alodem que dicunt*, 453; – *in locum quem vocatum*, 394; – *in terminio de*, 448; – *ipsum alodium quem habeo in*, 441, 448. || Roset (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa).
- Rosilione, Resolionensis, Rosilione, Rosolinensis, Rosselionensis, Rossilionensis, Rossolionensis, Rusilione, 349; – *comes*, 271 (cf. GAUSFREDUS); – *comitatus*, 272, 374, 421, 486, 519, 523, 535, 543; – *Sanctus Andreas cenobium*, 506; – *vicecomes*, 391 (cf. AURUCONUS). || Rosselló, el.
- ROSSA, cf. RADBERGA.
- Rosselló, el, 3, 6, 43, 383, 418; – comtat de, 94, 95, 100, 204, 238, 252, 256, 340; – comte de, 2, 26, 27, 60, 153, 468, 527 (v. BENCÍO I, GAUCELM, GAUSBERT I, GAUSFRED, MIRÓ, SUNYER); – comtessa de, 527, 528 (v. GUILLA); – duc de, 471, 472 (v. GAUSFRED); – pagus de, 471. V. Rosilione.
- ROSSELLÓ, P., notari gironí (any 1697), 56.
- Rossilionensis, cf. Rosilione.
- ROSTAGNUS, *archiepiscopus, Arelatensis cathedrae*, 108. || ROSTANY.
- ROSTALANA (dóna terres a Baussitges), 271.
- ROSTANY, arquebisbe d'Arle, v. ROSTAGNUS.
- Rostits (mun. Peralada, com. Alt Empordà), v. Rustià.
- ROTARIUS, *elemosinarius, advocatus et testis de quondam Vadamiri archipresbiteri et abba*, 435; – *ipso manso de* (Arbúcies), 435.
- ROTARIUS, *testis* (Fontanet), 175.
- ROTARIUS, RAUTARIUS, *vassus*, 63, 64.
- ROTBERTUS, *rex*, 441. || ROBERT II.
- Rotensis, *episcopus*, 454 (cf. BORRELLUS); – *praesul*, 454 (cf. ARNULFUS). || Roda d'Isàvena.
- ROTGARIUS, *presbiter*, 127.
- ROTGARIUS, *presbiter, testis*, 199.
- ROTRUDA, comtessa d'Empúries, casada amb Alaric, 43.
- Rotunda, *ipsa roca que dicunt*, 173. || Roca Rodona.
- Rotundus, cf. Campus Rotundus.
- ROURA, G., 78, 276, 501.
- Rourell, *collis*, 189. || Reurell, el.
- ROVA, *presbiter*, 183.
- Rove, *que est ribera ipso (valle Canaria)*, 374.
- ROVENCANDUS, cf. REVOCANDUS.
- Rovescarium, Rovescalium, Roviscalium, *ipsum* (vers Colera), 420, 421, 523.
- Rovira, la (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), v. Revoira.
- ROVIRA, M., 56, 501, 506.
- Roviscalium, cf. Rovescarium.
- ROVOGENIDUS, *condam*, 279.
- ROVONCANDUS, cf. REVOCANDUS.
- Rubí, riera de (com. Vallès Occidental), afluent del Llobregat, 581.
- Rubí, serra de (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Ruborum.
- Rubia, cf. Roca Rubia.
- Rubia, *villa*, 272, 622. || Vila-roja.
- Rubio, cf. Cairo Rubio.
- rubiola, ipsa, qui est ad ipsa casa de Bradilano*, 324.
- Ruborum, *in serris*, 438. || Rubí, serra de.
- Rubricatus, *rius*, cf. Lubricatus.
- RUDAFREDIS, *quondam* (deixà una peça de terra a Celrà), 549.
- Rude Mortuos, cf. Riubeuri Mortui.
- RUDERICUS, *iudex*, 53.
- RUDERICUS, RODERICUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponeüllà), 171.
- Rudi Morovos, cf. Riubeuri Mortui.
- Ruira, *ipsa* (vers Llambilles), 582.
- Ruira, *ipsa* (vers Sant Quirze de Colera), 367.
- Ruirànigues, a Sant Cebrià dels Alls (mun. Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura, com. Baix Empordà), v. Ruviranicas.
- Rumi, *collis* (vers Baussitges), 271.
- Rumicem, *ad ipsam* (vers Sant Quirze de Colera), 367.
- RUNA, *femina, deodicata, condam*, 168.
- Rupiano, *villa*, 519. || Rupia (com. Baix Empordà).
- Rupit (mun. Rupit i Pruit, com. Osona), 392.
- Rusilione, cf. Rossilionensis.
- Rustià, ara Rostits (mun. Peralada, com. Alt Empordà), v. Rusticiano.
- Rusticiano, Rusticane, *campus qui est ad*, 107; – *in loco qui dicitur, ecclesiam Sancti Saturnini et titulo Sancti Iohannis*, 434; – *in locum que vocant Sancti Saturnini de*, 565. || Rustià, ara Rostits.
- RUSTICUS, *que vocant Argemirus* (casat amb Quixol; venen una terra a Cervià de Ter), 571.
- Rutundus, cf. Pugus Rutundus.
- Ruviano, *in terminio*, 199, 278. || Riuràs.

Ruvinià (al Rosselló), 486.
 Ruvirànica, 162. || Ruiràniques.
 RUVISTIGISUS (Falgars i Cerdans),
 266.

S

- SABADELLA, *genitrix Vidales*, 243.
 Sabadello, 448; – *in terminio de*, 448.
 || Labadí.
 SABADINUS, *bonus homo*, 63.
 SABADUS (Sant Segimon del Bosc),
 218.
 SABILO, *testis* (Vilamacolum), 143.
 SABORELL, abat de Sant Pau de Font-
 clara, 71.
 SABORELLA, *femina* (ven una vinya a
 Valveralla), 480.
 SABORELLUS (Bàscara), 84.
 SABORELLUS (ven una vinya a Caste-
 llar de la Selva), 211.
 SABORIDUS (dóna béns a Solano), 330.
 SABRO, *bonus homo*, 172.
 SABRON, *in terra* (Espells), 554.
 SABRONUS (evacua un alou a Juï-
 gues), 485.
 SABUA, *uxor Sigofredi*, 79.
 Sacari, Saccari, *villa*, 421, 486, 523.
 || Vila-sacra.
 SACHARIAS, *in terra de* (Sant Quirze
 de Colera), 203.
sacina, 278.
 Sacosta, Sant Martí, 222, 235, 259,
 268. V. Chosta.
 Sacreu, coll (mun. Arenys de Munt,
 com. Maresme), v. Cruce.
sacrilegum, 422.
sacrista, sagrista, 391, 396, 404, 427,
 435, 498, 554, 572, 584, 620,
 628 (cf. ARGEMIRUS, BLANDERI-
 CUS, RAIMUNDUS).
 SACKELA, *testis* (Vilamacolum), 143.
 Sadernes, Sedernes, Seternes, 164,
 350; – *ipso alode que abeo in*, 453; –
parrochia Sanctae Caeciliae de,
 441. || Sadernes (mun. Sales de
 Llierca, com. Garrotxa).
 SÁENZ DE AGUIRRE, J., 68, 455.
 Safarrés (mun. Fontcoberta, com.
 Pla de l'Estany), v. Savares.
 SAFIRA, 622. || SAFIRA, personatge
 bíblic.
 SAGARUS, *auditor* (Vilamacolum), 143;
 – (Vilamacolum), 144.
sago, saigo, saio, sayo, 7, 19, 20, 21, 31,
 52, 53, 63, 80, 81, 82, 84, 86, 91,
 104, 113, 143, 171, 172, 218,
 288, 295, 324, 335, 394, 413,
 461, 485 (cf. ARDOVASTE, AURI-
 CIUS, CHALAFU, ELAREDUS, ELDE-
 MARE, ELDORADUS, FORTE, GOGI-
 NUS, IORIUS, ISARNUS, LEOPARDUS,
 MAGNENTIUS, NIFRIDUS, OLIBA,
 QUIRICUS, REVELLUS, SENTULFUS,
 SESALDUS, UNDILA).
sagrista, cf. *sacrista*.
 SAICARIUS, *levita, testis*, 327.
 Saig (mun. Bellver de Cerdanya, com.
 Baixa Cerdanya), v. Saio.
saigo, cf. *sago*.
 Saint-Denis (dep. Sena Saint-Denis,
 reg. Illa de França, França), 39, 41.
 Saint-Gilles (a Nîmes, dep. Gard,
 reg. Llenguadoc, França), mo-
 nestir, 47.
saio, cf. *sago*.
 Saio, *villa*, 374. || Saig.
 SAIRUA, *in terra* (Salt), 57.
 SALAMA (mare de Faquiló), 144.
 SALAMA, *ipso villare quod [fuit] de*, 291.
 SALAMIRUS (Bàscara), 81.
 SALAMIRUS (Castelló d'Empúries),
 168.
 SALAMIRUS, *auditor* (Vilamacolum),
 143.
 SALAMON, cf. SALOMON.
 SALAMON (Fitor), 279.
 SALAMON, *testis* (vall d'Aro), 173.
 Salanca, la (mun. Vilamacolum, com.
 Alt Empordà), v. Salatan.
 Salarsa (mun. Camprodon, com. Ri-
 pollès), 244, 297. V. Arcia; Salar-
 zano.
 Salarsa, puig (mun. Albanyà, com.
 Alt Empordà), v. Archa.
 Salarzano, 244. || Salarsa (mun.
 Camprodon).
salas, 73.
 Sales, *infra terminos de ipsas (in territo-
 rio Gerundense)*, 245. || Sales, les.
 Sales, *ipsum meum mansum de Gixar-
 rias que est prope*, 453. || Sales de
 Llierca.
 SALAT, J., 233.
 Salatan, Salata, Salatam, 481; – *stag-*
num qui nuncupant, 143, 144. ||
 Salanca, la.
 Saldet, antigament a Sant Sadurní
 de l'Heura (mun. Cruïlles, Mo-
 nells i Sant Sadurní de l'Heura),
 v. Saliceto.
 Saldet (mun. Ventalló, com. Alt Em-
 pordà), 33. V. Salicedo.
 Salegia, 65. || Salitja.
 Salenys, riera affluent del Ridaura (a
 la vall d'Aro), v. Lubricatus.
 Salernitane, *episcopus sancte, ecclesie*,
 455 (cf. IOHANNES). || Salern (reg.
 Campània, Itàlia).
 Sales, les (mun. Palol de Revardit,
 com. Pla de l'Estany), v. Salas.
 Sales de Llierca (com. Garrotxa),
 375, 376, 441. V. Salas.
 SALGISUS, *iudex*, 52.
 Salicedo, Salizedo, *in ipsa insola de
 villa que vocant*, 144; – *in terminio
 de villa*, 143. || Saldet.
 Saliceto, *infra terminio, que vocant
 Sancti Saturnini*, 442. || Saldet,
 antigament a Sant Sadurní de
 l'Heura.
 Salitja (mun. Vilobí d'Onyar, com.
 Selva), església de, v. Salegia.
 SAL·LA (dóna predís), 385.
 SALLA, bisbe d'Urgell, 489.
 SALLA, *testis* (les Preses), 413.
 Sallent, el (mun. Santa Pau, com.
 Garrotxa), parròquia de Sant Vi-
 cenç de, 120.
salma, asino I cum sua, 531.
 SALOMÓ, testimoni (Sant Cugat del
 Vallès), 499.
 SALOMON, 374; – *ipse sapientissimus
 rex*, 469. || SALOMÓ, personatge
 bíblic.
 SALOMON (dóna un alou a Palau de
 Montagut), 568.
 SALOMON, SALAMON (*Purtos*), 53; –
homo bonus, 63; – *presbiter*, 80, 82;
 – *sacerdos*, 80, 81, 82, 86.
 SALOMON (Sant Julià del Mont), 105.
 SALOMON, *frater Adaulfi* (Parets d'Em-
 pordà), 329.
 SALOMON, *in vinea de* (Fontanet), 137,
 174, 175.
 SALOMON, *iudex*, 19, 20, 21.
 SALOMON, *masso que tenet* (villa Ges),
 337.

- SALOMON, *testis* (Camprodon i Vidrà), 358, 360.
 SALOMON, *testis* (Fontanet), 176.
 SALRACH, J. M., 1, 10, 30.
 Salrano, cf. Calrana.
 Salselas (*in comitatu Bisuldunense*), 453.
 Salt (com. Gironès), 426, v. Salto.
 Saltells, ara Serraperera (mun. Cerdanyola, com. Vallès Occidental), 500.
 Salto, *basilica*, 65; – *in terminio de*, 246, 356, 423, 612; – *villa*, 12, 35, 57, 93, 161, 518. || Salt.
 Saltorre, 453. || Saltor (mun. Ogas-sa, com. Ripollès).
 SALUSTIUS, *presbiter*, 127.
salutaticum, 73.
 Salvatella, *villare* (vers Lledó d'Empordà), 346.
 SALVATOR (dóna béns vers Fontanet), 115.
 SALVATOR, *presbiter, testis*, 68.
 SALVATORE, *ipso casale de* (comtat de Peralada), 420, 421, 523.
 SALLYUS, *in aragallio* (Castelló d'Empúries), 322.
 SAMARELLUS, *presbyter* (dóna una part d'una terra a Besalú), 274.
 Sambuca, cf. Sambuga.
 SAMBUCUS, SAMUCUS, *in campo* (vers Ribelles), 272, 622.
 Sambuga, Sambuca, *cenobium Sanctus Martinus*, 486; – *flumen*, 326; – *fluuius*, 10, 230, 434; – *Sanctus Laurentius et Sanctus Iohannes qui sunt in*, 486; – *subtus Sancti Martini*, 523. || Muga, la.
 SAMSO, *qui vocant Bellaron* (Vilama-colum), 144.
 SAMSOM, SAMSON, cf. SANSON.
 SAMSON, *presbiter*, 52; – *presbiter, testis*, 65; – *senior*, 52.
 SAMUCUS, cf. SAMBUCUS.
 SAMUEL (Ullà), 104, 113.
 «San Andreolo», «iglesia de», 333.
 v. Sant Aniol de Finestres.
 Sanarús (mun. Ripoll, com. Ripollès), 372, 373. V. Sannaruz.
 Sanavastre (mun. Das, com. Baixa Cerdanya), v. Senavastre.
 SANCIO, cf. LOB SANCIO.
 SANCIO, *in terra* (Espells), 554.
 SANCIOUS, *alaude de* (Vallcanera), 396.
 SANCIOUS, *bonus homo*, 435.
 SANCIOUS, *testis* (Colera), 203.
 SANCIOUS, *testis* (Empúries), 19.
 SANCO, *in vinea* (Cervià de Ter), 327.
 SANCO, *testis* (Salt), 12.
 Sancta Caecilia, *in villa Berga, ecclesia*, 421, 523. || Santa Cecília, a Santa Eugènia de Berga (com. Osona).
 Sancta Caecilia, *iuxta castrum Balcia-renno, ecclesia*, 523. || Santa Cecília de Vilaforns.
 Sancta Caecilia de Sadernes, *parrochia*, 441. || Santa Cecília de Sadernes.
 Sancta Candida (*in pago Narbonense*), 78. || Santa Càndida, a Lesinhan.
 Sancta Cecilia, 291. Cf. Sancta Columba.
 Sancta Cecilia, 486; – *infra terminos de*, 486. || Santa Cecília de Boadella.
 Sancta Cecilia, *monasterium*, 374. || Santa Cecília d'Elins.
 Sancta Columba, 421. Cf. Sanctus Petrus.
 Sancta Columba, 291; – *ecclesia*, 291; – et Sanctus Michael et Sancta Cecilia et Sanctus Ihoannes et Sanctus Petrus, *ecclesia*, 291; – *in valle*, 291, 371. || Santa Coloma de Farners.
 Sancta Columba, *ecclesia (in comitatu Rossilionensi)*, 421, 523. || Santa Coloma de Tuïr.
 Sancta Columba, *in locum que nuncupant Ficturo, ecclesia*, 279. || Santa Coloma de Fitor.
 Sancta Crux, 486; – *ecclesia*, 421, 523. || Santa Creu de Rodes.
 Sancta Crux, *cuius basilica sita est infra muros civitatis Narbonae*, 349. || Santa Creu de Narbona.
 Sancta Crux, *sedis Barcinone*, 374. || Santa Creu de Barcelona.
 Sancta Eugenia, 524; – *domus*, 518; – *in loco que dicitur Tolosela*, 620. || Santa Eugènia de Ter.
 Sancta Eulalia, 486; – *in terminio de villa*, 248; – *villa que dicitur*, 140. || Santa Eulàlia de Palau.
 Sancta Eulalia, *in locum que vocant*
 Val de Canaria, *ecclesia*, 396. || Santa Eulàlia de Vallcanera.
 Sancta Eulalia, *sedis Elenensis, domus*, 349, 519; – *Elna*, 506; – *sedis Elenensis*, 374. || Santa Eulàlia d'Elna.
 Sancta Eulalia Barchinona, *domus*, 349; – *sedis*, 506. || Santa Eulàlia de Barcelona.
 Sancta Eulalia de Vulture Mortuo, *ecclesia*, 8. || Santa Eulàlia d'Ultramort.
 Sancta Iusta, *ecclesia* (potser a Fogars de Tordera), 421.
 Sancta Leocadia, *domus*, 329; – *in terminio de*, 560. || Santa Llogaia de Parets d'Empordà.
 Sancta Margarita, *ecclesia*, 304, 1, iv. || Santa Margarida de Bianya.
 Sancta Margarita, *in agiacione*, 521; – *in terminio de*, 335; – *ipsam quod habebat in*, 486. || Santa Margarida de Roses.
 Sancta Maria, 189. || Santa Maria de Lliors.
 Sancta Maria, Beata Maria, 53, 84, 104, 172, 228, 286, 288, 386, 403, 404, 427, 435, 442, 486, 497, 511, 519, 556; – *ad opera*, 435; – *basilica, in honore*, 65; – *canonicos de, et Sancti Felicis*, 435; – *canonicus*, 66 (cf. FRICCO, SINDE-REDUS); – *caput scolis*, 442, 554 (cf. RICARIUS); – *cuius ecclesia sita est infra muros Gerunda civitate, domus*, 188; – *domus*, 113, 217, 223, 228, 233, 240, 245, 248, 276, 280, 288, 329, 427, 435, 459, 497, 541, 549, 552; – *ecclesia*, 228, 280, 285, 435, 453, 488, 511; – *episcopus*, 234 (cf. GUIGO); – et Sanctus Felix, *in terra de*, 80; – Gerundensis, 374; – Gerundensis ecclesie, 386; – *in sedis Iherunda*, 342; – *in terra*, 282, 326, 348, 580; – *in vinea*, 547; – *ipsos clericos de domum*, 329; – *presbiter*, 66 (cf. FRICCO); – *que est fundata in Gerunda civitate*, 86; – *que est fundata infra muros Ierunde civitatis, domus*, 116; – *que est infra muros Gerunda, domus*, 245; – *que est sita infra muros Gerunda*

- civitate, 84; – que est sita sedis Gerunda civitate, *domus*, 223; – que sita est infra muros civitatis Gerunde, 80; – que sita infra muros civitatis Gerundae, 82; – qui est sita in civitate Ierunda, *domus*, 217; – quod est infra muros Gerunda civitate, 81; – sedis, 142, 453; – sedis, *aeclesia*, 276; – sedis Gerunda, 311, 342, 396, 486, 511, 538, 552, 584; – sedis Gerunda, *altare*, 579; – sedis Gerundae, *domus*, 215, 228, 248, 265, 272, 311, 329, 349, 403, 404, 435, 442, 453, 497, 506, 519, 541, 549, 556, 579, 595, III; – sedis Gerunda, *kanonica*, 506; – sedis Gerunde, *ecclesia*, 501; – sedis Gerunde civitatis, *ecclesia*, 228; – sedis Gerundensis, 20, 453; – sedis Gerundensis, *domus*, 240, 276, 288, 329, 427, 484; – sedis Gerundensis, *ecclesia*, 279, 388, 396, 572, 584, III; – sedis Girundensium, 285; – sedis Ierunde, 453; – sedis Ierunde, *ecclesia*, 486; – *servus*, 65, 579 (cf. TEUTHARIUS). || Santa Maria de Girona. Santa Maria, 434, 560; – *domus*, 434, 521, 565; – in Rodas, 486; – quod dicitur Rodas, *monasterium*, 434; – quod dicitur Rodis, *cenobium*, 434, 560; – Rodas, 486; – Rodas, *cenobium*, 521, 565; – *servientes domo*, 434. || Santa Maria de Roses.
- Sancta Maria, Beata Maria; – Arulas, 531; – Arulas, *cenobium*, 374, 453, 485; – Arule, *cenobium*, 326, 453, 486; – *monasterium*, 326. || Santa Maria d'Arles.
- Sancta Maria, 135; – et Sanctus Michael et Sanctus Iohannes, *ecclesia*, 115; – in *domus* (vers Fontanet), 115; – in *terra de* (Fontanet), 115, 176; – in *vinea de* (Fontanet), 175; – *villa que vocant Fontaneto*, 174 (cf. Fontaneto). || Santa Maria de Fontanet, ara de la Bisbal.
- Sancta Maria, 324, 332, 377, 485; – *cenobium*, 461; – de Riopullo, 330; – *dominio*, 312; – *domus*, 312; – *domus, cenobium*, 531; – in valle Riopullo, 485; – in valle Riopullo, *domus, cenobium*, 453; – in valle Riopullo, iuxta flumen Tezero, *cenobium*, 333; – Riopollensis, *domus*, 324, 531; – Riopollensis, *domus, cenobium*, 377; – Riopollensis, *mandatarius de cenobio*, 461 (cf. TEUDEBERTUS); – Riopollensis, *monachi*, 324, 441; – Riopollensis, *domus, monasterium*, 312, 377; – Riopullo, *cenobium*, 486, 506; – Riopullo, *domus, cenobium*, 453; – Riopullo, *monasterium*, 349; – Riopullo, *cenobia*, 614; – Rivipullensi, *cenobium*, 374; – Rivipullo, 374, 531. || Santa Maria de Ripoll.
- Sancta Maria, 295; – *abbatia*, 295; – Amer, *monasterium*, 374; – Amera, *cenobium*, 506; – Ameriensis, *cenobium*, II; – *ecclesia*, 286; – et Sanctus Iohannes et Sanctus Benedictus, super fluvium qui dicitur Amera, *ecclesiae*, 286; – et Sanctus Vincentius Amerensis, *cenobium*, 608; – et Sanctus Vincentius qui sunt cenobii ecclesias fundatas in comitatu Hierunden- se, in valle Amere, *congregatio*, 295; – in comitatu Gerundense super fluvium que dicitur Ameira, *monasterium*, 287; – secus fluvium Amera, *domus*, 73; – super fluvium Amere, 91. || Santa Maria d'Amer.
- Sancta Maria, ante Gerunda, *monasterium*, 349. || Santa Maria de les Puellas, a Girona.
- Sancta Maria, aput villa Bertrandi, *ecclesia parvula*, 422; – *ipsa basilica*, 422; – ville Bertrandi, *basilica*, 422. || Santa Maria de Vilabertran.
- Sancta Maria, Castilione, 486; – in Castilione, 506; – sita in comitatu Petralatense, in villa quam nominant Castellione, *domus*, 322; – et Sanctus Michael et Sanctus Laurencius, qui sunt siti in villa Castilione, 486. || Santa Maria de Castelló.
- Sancta Maria, *ecclesia*, 89. || Santa Maria, a Port.
- Sancta Maria et Sanctus Petrus et Sanctus Iohannes et Sanctus Genesius, qui sunt in Darnices, 486. || Santa Maria de Darnius.
- Sancta Maria, in capite stagni, *ecclesia*, 68. || Santa Maria de Porqueres.
- Sancta Maria, in *terra*, 113; – in *vinea*, 104. || Santa Maria d'Ullà.
- Sancta Maria, in valle Albaniane, *ecclesia*, 326. || Santa Maria d'Albanyà.
- Sancta Maria, in villa Mocoron, *baselica*, 143. || Santa Maria de Vilamacolum.
- Sancta Maria, *cella*, I; – *cenobium*, I; – in villa quae dicitur Riodazari, *ecclesia*, 239; – in villa Riodazari, *ecclesia*, I; – et Sanctus Petrus et Sanctus Iohannes, *ecclesia*, 241, 304, IV. || Santa Maria de Riudaura.
- Sancta Maria, que est fundatus in Impurias civitate, *domus*, 519. || Santa Maria, segona titular de Sant Martí d'Empúries.
- Sancta Maria, que est infra eius domo, 349. || Santa Maria de Narbona.
- Sancta Maria, que est in valle Pineda, *ecclesia*, 519. || Santa Maria de Pineda.
- Sancta Maria, que est sita infra Iudaicas, *domus*, 349. || Santa Maria, probablement a Narbona.
- Sancta Maria Armirodas (vers el Port de la Selva), 506.
- Sancta Maria Columbarii, 91, 293; – vel Sanctus Leoncius Columbariorum, *ecclesie*, 293 (cf. Sanctus Leoncius). || Santa Maria de Colomers.
- Sancta Maria Crasse, 304, 345, 349; – Crassae, *domus*, IV; – *domus*, 229, 239, 278, IV; – *domus, monasterium*, 278, 349; – Grassa, 438, 453, 572; – in locum qui nominant iusta ribolum Urbionem, *domus*, 168; – *monasterium*, 198, 199, 278; – que dicunt Crassa, *monasterium*, 304; – qui est situs in comitatu Carcasense, super ribulo Urbione, *domus, monaste-*

- rium, 304; – qui est situs super fluvium Urbione, *domus, monasterium*, 345; – *quod nuncupatur Crasse, monasterium*, iv; – Urbione, *monasterium*, 374; – Urbionensis, *domus*, 229; – Urbionensis, *domus, monasterium*, 229; – Urbionensis, *scenobius Sancte Marie*, 142. || Santa Maria de la Grassa.
- Sancta Maria de Aculiana, 486. || Santa Maria d'Agullana.
- Sancta Maria de Batet, *parrochia*, 441. || Santa Maria de Batet de la Serra.
- Sancta Maria de Cardadedo, 487. || Santa Maria de Cardedeu.
- Sancta Maria de Costoga, *ipsa ecclesia que vocant*, 453. || Santa Maria de Costoja.
- Sancta Maria de Faris, *parrochia*, 394; – *ecclesia*, 448; – sita in villa Faras, *ecclesia*, 613. || Santa Maria de Fares.
- Sancta Maria de Fraxis, *suffraganea ecclesiae Sancti Vincentii*, 438; – quae est in Fraxis, *ecclesia*, 604. || Santa Maria de Freixe.
- Sancta Maria de Gausas, *in terminos*, 293. || Santa Maria de Gausas.
- Sancta Maria de Tortiliano, *parrochia*, 614. || Santa Maria de Tortellà.
- Sancta Maria Fenestras, 506. || Santa Maria de Finestres.
- Sancta Maria in Blandas, *ecclesia*, 421. || Santa Maria de Blanes.
- Sancta Maria Lilitensis, 531. || Santa Maria de Lillet.
- Sancta Maria Quadraginta, 524bis. || Santa Maria de Quaranta.
- Sancta Maria, Sanctus Matheus et Sanctus Iohannes, sita in loco qui dicitur vallis Anglensis, *ecclesia*, 73; – Sanctus Matheus et Sanctus Iohannes, quae sunt constructa in pago Gerundensis, sitam in locum quod vocant in vallis Anglensis, 91. || Santa Maria de la Cellerà.
- Sancta Maria, sedis Urgellensis, 374. || Santa Maria de la Seu d'Urgell.
- Sancta Maria et Sanctus Iohannes, *ecclesia*, 613; – et Sanctus Iohannes, quae est prope moenia Bisulduni, *ecclesia*, 604; – et Sanctus Iohannes, sitas citra castrum meminitum, 613; – Sanctusque Iohannes, qui est edificata in ipso burgo, 622, 624. Cf. Sanctus Iohannes. || Santa Maria i Sant Joan, dita de Capellada i de Belllloc, antigament a Besalú.
- Sancta Maria Serra Mannoaldi, *domus*, 592. || Santa Maria de Serra de Daró.
- Sancta Pace, *in valle que nuncupant*, 453. || Santa Pau.
- Sancta Reparata (*in pago Narbonense*), 78.
- «Sanct Feliu», «casa de», 426. || Sant Feliu del Pla de Dalt, a Domeny.
- Sancti Cosmes et Damianus, 349. || Sancti Cosme i Damià, a Narbona.
- Sancti Petrus et Paulus, in valle Albaniane, *ecclesia*, 326. Cf. Sanctus Petrus. || Sant Pere d'Albanyà.
- Sanctus Acisclus, 486; – *villa*, 519. || Sant Iscle d'Empordà.
- Sanctus Acisclus, *domus*, 189. || Sant Iscle (mun. Arbúcies).
- Sanctus Andeolus, *ipsa ecclesia que vocant*, 453. || Sant Aniol de Fines-tres.
- Sanctus Andreas, 65. || Sant Andreu d'Estanyol.
- Sanctus Andreas, 289. Cf. Sanctus Petrus.
- Sanctus Andreas, 234. Cf. Sanctus Quiricus.
- Sanctus Andreas, 498; – *ecclesia*, 498; – qui est situs in locum que dicunt Super Rocha, 498; – sub quercho, in monte Super Roka, 506; – Super Rocha, 506. || Sant Andreu de la Barroca.
- Sanctus Andreas, cenobium qui est situs in comitatu Resolionense, *domus*, 519; – cenobium Rusilionense, 506; – monasterium Rosse-lionense, 374. || Sant Andreu de Sureda.
- Sanctus Andreas, *ecclesia*, 291; – *ipsa ecclesia*, que est sita in Castagneolo, 291. || Sant Andreu de Castanyet.
- Sanctus Andreas, *ecclesia*, 296; – *parrochia*, 296. || Sant Andreu d'Oli-veda.
- Sanctus Andreas, *ecclesia*, 448; – in loco qui dicitur Porrarias, *ecclesia*, 441. || Sant Andreu de Porreres.
- Sanctus Andreas, *ecclesia*, 453; – de Turno, *ecclesia*, 441, 448. || Sant Andreu del Torn.
- Sanctus Andreas, de villare Aliario, iv; – in locum que nuncupant Collo Aliarii, *ecclesia*, 572; – *ecclesia*, 241, 345, 622, 624. || Sant Andreu del Coll.
- Sanctus Andreas, in valle Poziliano, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Andreu de Pesillà.
- Sanctus Andreas, in villa Bigaranas, *ecclesia*, 523. || Sant Andreu de Bigaranes.
- Sanctus Andreas, in villa Borraciano, 7. || Sant Andreu de Borrassà.
- Sanctus Andreas, iuxta civitatem Liminiana, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Andreu de la Serra, a Llimiana.
- Sanctus Andreas, ii; – super fluvium Sterriam, 91. || Sant Andreu del Terri.
- Sanctus Andreas et Sanctus Iulianus, in locum qui vocant Bestrecano et Ventano, *ecclesiae*, 453. || Sant Andreu de Bestracà.
- Sanctus Baudilius, *alaudes*, 349; – *ipsum alaude de*, 349. || Sant Boi de Lluçanès.
- Sanctus Baudilius, in valle Tabellaria seu valle Segalaria, *ecclesia fundata in honore, martyris Christi, seu titulo Sancti Iohannis*, 420; – in valle Tabellaria, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Baldiri de Tavellera.
- Sanctus Benedictus, 286. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Benedictus, 234, 367. Cf. Sanctus Quiricus.
- Sanctus Benedictus, 336, 413; – *ad fideles*, 413; – *alaudes de* (Preses), 413; – *assertor de monacis qui sunt in congregacione, cenobium*, 413 (cf. ABBO); – *dominium*, 413; – *domus*, 336, 413; – *ecclesia*, 336; – Lupricato, 506; – *monachus de predicto*,

- 413; – *servientes domus*, 336. || Sant Benet de Bages.
- Sanctus Benedictus, 449; – *domus*, 562; – *domus, cenobium*, 449; – et Sanctus Vincencius, qui sunt in locum que dicitur Castres, que alio nomine vocatur Bella Cela, 562, 591; – *in terra* (Vilacolum), 449. || Sant Benet de Castres.
- Sanctus Benedictus, intra ecclesiam parochialem nuncupatam Sancti Vincentii, *altarium*, 613. || Sant Benet, altar de l'església de Sant Vicenç de Besalú.
- Sanctus Chiricus, cf. Sanctus Quiricus.
- Sanctus Christoforus, Sanctus Christophorus, ad Nobinolas, *basilica*, 65; – *domus*, 452. || Sant Cristòfol de Llambilles.
- Sanctus Christoforus, in iamdicta valle Beiedo, 453; – *manso I qui fuit de Seniofredo et est prope pariete*, 453. || Sant Cristòfol de Beget.
- Sanctus Christoforus, in valle Cugulls, *altare, ecclesia*, 506; – Cugulls, 506. || Sant Cristòfol de Cogolls.
- Sanctus Christoforus, qui est in ipsa valle de ipso Bago, *ecclesia*, 584. || Sant Cristòfol, antigament a la vall del Bac.
- Sanctus Christophorus, Sanctus Cristoforus, de Ortis, *parrochia*, 301; – *ipsum alodem quem vocant Hortos cum ipsa ecclesia*, 523. || Sant Cristòfol dels Horts (mun. Albanyà).
- Sanctus Christophorus, cf. Sanctus Christoforus.
- Sanctus Ciprianus, Sanctus Cyprianus, 70; – in Pineta, *cella*, 52. || Sant Cebrià de Pineda.
- Sanctus Ciricus, cf. Sanctus Quiricus.
- Sanctus Clemens, *cella (in pago Gerundense)*, 85.
- Sanctus Clemens, *domus*, 189. || Sant Climent (mun. Arbúcies).
- Sanctus Clemens, *villa*, 421, 519, 523. || Sant Climent Sescebes.
- Sanctus Cornelius, quae est in Gurno, *ecclesia*, 604; – que est sita in monte Gurni, *ecclesia*, 614; – qui est sita in monte Gurni, *ecclesia, domus*, 613. || Sant Corneli, ara Santa Magdalena del Mont.
- Sanctus Cristofolus, *domus (in terminio de Pinus)*, 132.
- Sanctus Cristoforus, cf. Sanctus Christophorus.
- Sanctus Cucufas, Sanctus Cucuphas, *cenobium*, 496, 572; – *domus, cenobium*, 487; – *domus, monasterium*, 349; – *monasterium*, 377; – Valles, *cenobium*, 506. || Sant Cugat del Vallès.
- Sanctus Cucufas, *parrochia*, 486; – qui est in Alborz, 486. || Sant Cugat d'Albons.
- Sanctus Cucuphas, in Salto, *basilica*, 65; – *in terra de* (Salt), 423. || Sant Cugat de Salt.
- Sanctus Cucuphas, cf. Sanctus Cucufas.
- Sanctus Cyprianus, cf. Sanctus Ciprianus.
- Sanctus Cyprianus, villa Felgari, *ecclesia*, 421. || Sant Cebrià de Fogars.
- Sanctus Damianus, 349. Cf. Sancti Cosmes et Damianus.
- Sanctus Felix, 53, 80, 81, 84, 435, 453, 519; – *abba seu archipresbiter*, 285 (cf. TEUDESINDUS); – *ad opera*, 435; – *archilevita et abbas*, 396 (cf. RAIMUNDUS); – *basilica*, 65; – *canonicus*, 374, 435, 524bis; – *canonicus de Sancta Maria et*, 435; – *Christi martyr, aeclesia*, 127; – *ecclesia*, 453; – Gerunda, 486, 506; – Ierundensis, 524bis; – in ipso burgo de predicta civitate, *in mansione, martir*, 435; – *martir Christi*, 86; – *martir Christi*, qui est fundatus ante portas Gerunda civitate, 84; – *martir Christi*, qui est iuxta iamdictam civitatem, 82; – *martir Christi*, 30, 172; – qui est fundatus ante Gerunda civitate, 81; – qui est iuxta muros Ierunde, 486; – sedis Gerundensis, 1, 7, 20. || Sant Feliu de Girona.
- Sanctus Felix, *domus*, 285; – *in parrochia*, 552; – *in terminio*, 285. || Sant Feliu de Boada.
- Sanctus Felix, cenobium Guixolensis, *domus*, 275; – Gissalis, 349, 506; – *monasterium*, 377. || Sant Feliu de Guixols.
- Sanctus Felix, *domus, ecclesia Pineta* (vers Pineda de Mar), 553.
- Sanctus Felix, in ipsa Garrica, *ecclesia*, 70. || Sant Feliu de la Garriga.
- Sanctus Felix, in termino de villa Fonte Cuberta, *basilica*, 183; – *ecclesia*, 183; – *parrochialis, martir*, 183. || Sant Feliu de Fontcoberta.
- Sanctus Felix, in villa Locostaria, *ecclesia*, 297. || Sant Feliu de Llagostera.
- Sanctus Felix, in villa que nuncupant Bag, *ecclesia*, 584. || Sant Feliu del Bac.
- Sanctus Felix de Calrana, *parrochia*, 268. || Sant Feliu de Celrà.
- Sanctus Fructuosus, *cella*, 52; – *ecclesia*, 70, 421, 523. || Sant Fruitós de la Vall de Santa Creu.
- Sanctus Fructuosus de Ursiniano, 604; – in villa Ursiniano, *ecclesia*, 613; – *suffraganea ecclesiae Sancti Vincentii*, 438. || Sant Fruitós d'Ossinyà.
- Sanctus Gauginus, *ecclesia (in comitatu Gerundensi)*, 421.
- Sanctus Genesis, 486. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Genesius, 91. Cf. Sanctus Hemetherius.
- Sanctus Genesius, 453. Cf. Sanctus Michael.
- Sanctus Genesius, *collum de*, 420, 421, 523; – *ecclesia*, 421, 523. || Sant Genís, al coll de Sant Genís (mun. el Port de la Selva).
- Sanctus Genesius, cuius ecclesia scita est infra muros Gerunda civitate, 435; – infra muros Gerunda, *domus*, 290; – *ecclesia*, 290. || Sant Genís de Girona.
- Sanctus Genesius, *ecclesia*, 421; – in Rederix, 421, 523; – *ipsos pinos de portum*, 420; – ipso Redeiritio de, 420; – ipso Sorbeirolo de, 420. || Sant Genís del Terrer.

- Sanctus Genesius, *in terra* (Espells), 554. || Sant Genís de Cervià.
- Sanctus Genesius, Sanctus Ienesius, *domus, cenobium*, 519; – *monasterium*, 374. || Sant Genís de Fontanes.
- Sanctus Genesius ac Sanctus Michael, *alodem*, 613; – ac Sanctus Michael, *ecclesia*, 438; – et Sanctus Michael, 613; – et Sanctus Michael, cuius ecclesia fundata est infra castrum Bisulduni, *domus*, 622, 623; – et Sanctus Michael, *ecclesia/ecclesiae*, 438, 622, 623, 624; – et Sanctus Michael, *limina*, 613; – et Sanctus Michael, *monasterium*, 604; – et Sanctus Michael archangelus, quorum altaria fundata esse patentur infra muros castri Bisulduni, 614; – necnon et Sanctus Michael, cuius ecclesia fundata est infra castrum Bisulduni, *alodes proprios de*, 624; – Sanctusque Michael, *domus*, 613; – Sanctusque Michael, *ecclesiae*, 622; – seu Sanctus Michael, sita infra muros castri Bisulduni, *domus*, 438; – situm in latere eius et Michaellem archangelum, qui fundati esse patentur infra muros castri Bisulduni, 613. Cf. Sanctus Michael. || Sant Genís i Sant Miquel, a Besalú.
- Sanctus Gregorius, 65. || Sant Gregori.
- Sanctus Hemetherius Sanctusque Genesius, *congregatio*, 91; – Sanctusque Genesius, quod est situm in pago Gerundense, *monasterium*, 73. || Sant Medir de Cartellà.
- Sanctus Ienesius, cf. Sanctus Genesius.
- Sanctus Iohannes, *appenditius*, 280. || Sant Joan d'Aiguaviva.
- Sanctus Iohannes, Sanctus Ioannes, *cella*, 52; – sus Pineta, 70. || Sant Joan Sescloses.
- Sanctus Iohannes, Sanctus Ioannes, cf. Sanctus Iohannes.
- Sanctus Ioannes, iusta castro Bisulduno, *domus*, 461. Cf. Sancta Maria. || Sant Joan de Besalú.
- Sanctus Iohannes, 291. Cf. Sancta Columba.
- Sanctus Iohannes, Sanctus Ihoannes, 73, 91. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Iohannes, 115. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Iohannes, 286. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Iohannes, 486. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Iohannes, 604, 613, 622, 624. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Iohannes, 486. Cf. Sanctus Laurentius.
- Sanctus Iohannes, 289. Cf. Sanctus Petrus.
- Sanctus Iohannes, 325. Cf. Sanctus Stephanus.
- Sanctus Iohannes, 330. Cf. Sanctus Stephanus.
- Sanctus Iohannes, 421, 523; – in valle Tabellaria seu valle Segalaria, *ecclesia fundata in honore Sancti Baudilii, martyris Christi, seu titulo*, 420. Cf. Sanctus Baudilius.
- Sanctus Iohannes, Sanctus Ioannes, 332, 453; – *cenobium*, 332, 337, 432, 506, 531; – cuius basilica sita est in comitatu Ausona, 332; – *domus*, 332, 349, 361, 432, 453; – *ecclesia*, 337; – *in alode* (Poreres), 448; – *in alode* (Vidrà), 358, 359, 360; – *ipso alaude de* (la Tolosa), 332; – *monasterium*, 109, 304, 337, 432, vi; – *monasterium Puellarum*, 349; – *per regimen*, 358, 359, 360; – qui est in valle Riopullensi, 374; – qui est iuxta alveum Tezer, 453. || Sant Joan de les Abadesses.
- Sanctus Iohannes, in loco que dicunt Balbos, *ecclesia qui est sita in honore*, 453; – in locum qui dicitur Balbs, *ecclesia quae ibi est aedificata in honore*, 438. || Sant Joan dels Balbs.
- Sanctus Iohannes, in loco qui dicitur Rusticiano, *ecclesiam Sancti Saturnini et titulo*, 434. Cf. Sanctus Saturninus.
- Sanctus Iohannes Stagneolum, 65. || Sant Joan d'Estanyol.
- Sanctus Iulianus, 453. Cf. Sanctus Andreas.
- Sanctus Iulianus, *domus*, 272; – *ecclesia*, 272, 622, 624. || Sant Julià de Ribelles.
- Sanctus Iulianus, *ecclesia (in comitatu Gerundensi)*, 421.
- Sanctus Iulianus, intra ecclesiam parochialem nuncupatam Sancti Vincentii, *altarium*, 613. || Sant Julià, altar de l'església de Sant Vicenç de Besalú.
- Sanctus Iulianus, *in vinea de*, 115. || Sant Julià de Vulpellac.
- Sanctus Iulianus, *ipsa ecclesia que dicunt*, 519. || Sant Julià de Vilamulaca.
- Sanctus Iulianus, *mons*, 105. || Sant Julià del Mont.
- Sanctus Iulianus de Trugurano, *parochia*, 447. || Sant Julià de Tregurà.
- Sanctus Iulianus et Sanctus Stephanus, qui sunt in villa Lerci, 486. || Sant Julià de Llers.
- Sanctus Iustus, 349; – et Sanctus Pastor, *canonica*, 438bis; – et Sanctus Pastor, *ecclesia*, 99, 179; – *sedis Narbone*, 374. || Sant Just i Sant Pastor de Narbona.
- Sanctus Kiricus, *monasterium*, 506, cf. Sanctus Quiricus.
- Sanctus Kyricus, 506. || Potser Sant Quirze de Besora.
- Sanctus Laurencius, 486. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Laurencius, Sanctus Laurentius, *ipsa abbatia*, 622; – qui est situs in monte Cantennos, iuxta ipso Faro, *cenobium*, 486; – super Bebita, 531. || Sant Llorenç del Mont o de Sous.
- Sanctus Laurentius, de Bagazano, *monasterium*, 512; – in valle Bagazano, *cenobium*, 486; – in valle Bocoranensi, *cenobium*, 374; – qui est in Bagazano, *domus*, 531; – qui est in valle Bocoranense, *monasterium*, 453. || Sant Llorenç prop Bagà.
- Sanctus Laurentius, in Rosilione, *villa*, 349. || Sant Llorenç de la Salanca.

- Sanctus Laurentius, *ipsa parrochia*, 486; – *ipsa valle*, 486; – et Sanctus Iohannes qui sunt in Sambuca, 486. || Sant Llorenç de la Muga.
- Sanctus Leoncius, Columbariorum, 293. || Sant Llenç de Colomers.
- Sanctus Leoncius, *ecclesia*, 377. || Sant Lionç de Tossa.
- Sanctus Mametus, *qui est in Rudemortuos*, 486. || Sant Mamet de Riumors.
- Sanctus Marcellus, 44. || Sant Marcel, a Chalon-sur-Saône.
- Sanctus Marcialis, 189. || Sant Marçal (mun. Montseny).
- Sanctus Matheus, 73. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Martinus, 325. Cf. Sanctus Stephanus.
- Sanctus Martinus, *castrum (in comitatu Cerdaniense)*, 374. || Sant Martí dels Castells.
- Sanctus Martinus, cuius cenobium est Lenis, 374. || Sant Martí de Les.
- Sanctus Martinus, Beatus Martinus, cuius *ecclesia sita est iuxta muros Gerunda civitate, domus*, 222, 235; – de Chosta, 284; – *domus*, 235, 259, 268; – *ecclesia*, 268, 284; – *servientes*, 259. || Sant Martí Sacosta.
- Sanctus Martinus, de Iucuniano, *ecclesia*, 604; – de Iuviniano, *suffraganea ecclesiae Sancti Vincentii*, 438; – in Iuviniano, *domus ecclesia*, 613. || Sant Martí de Juinyà.
- Sanctus Martinus, *ecclesia*, 68. || Sant Martí de Campmajor.
- Sanctus Martinus, *ecclesia*, 448; – de Palaciolo, 394. || Sant Martí de Dosquers.
- Sanctus Martinus, *ecclesia*, 629. || Sant Martí de Biert.
- Sanctus Martinus, *in appendicio*, 265, 282. || Sant Martí de Calonge.
- Sanctus Martinus, in Aquis palatii, *ecclesia, basilica*, 3. || Sant Martí, a Aquisgrà.
- Sanctus Martinus, in locum que dicunt Serra, 535. || Sant Martí Sesserres.
- Sanctus Martinus, in valle Biannia, *ipsa ecclesia que vocant*, 453. || Sant Martí de Biannia, dit antigament de Solamal.
- Sanctus Martinus, in villa Armentaria, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Martí de l'Armentera.
- Sanctus Martinus, in villa Chaniano, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Martí de Canyà.
- Sanctus Martinus, prope Perulas, *basilica*, 65. || Sant Martí d'Erols.
- Sanctus Martinus, que est fundatus in Impurias civitate, *domus*, 519. || Sant Martí d'Empúries.
- Sanctus Martinus, que nuncupant Pharo, *ecclesia*, 240. || Sant Martí del Far.
- Sanctus Martinus, que vocant Baligas, *domus, ecclesia, parrochia*, 271. || Sant Martí de Baussitges.
- Sanctus Martinus, qui est in Iaphar, 486. || Sant Martí de Jafre.
- Sanctus Martinus, ubi dicunt Arenos, *parrochia*, 533. || Sant Martí d'Arenys.
- Sanctus Martinus, villa Pollestres, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Martí de Pollestres.
- Sanctus Martinus Sambucæ, *cenobium*, 486; – *in alode Sancti Pauli qui est subtus*, 523. || Sant Martí de les Escaules.
- Sanctus Matheus, *in terminos*, 293. || Sant Mateu (mun. Sant Jordi Desvalls).
- Sanctus Mennas, in villa Ablares, *basilica*, 65. || Sant Menna de Vilablareix.
- Sanctus Michael, 291. Cf. Sancta Columba.
- Sanctus Michael, 115. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Michael, 486. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Michael, Sanctus Mikahel, Barchinona, *domus*, 349, 487; – que est situs in Barchinona civitate, *domus*, 292. || Sant Miquel de Barcelona.
- Sanctus Michael, Sanctus Mikaelis, de Cuixano, *cenobium*, 506, 531; – *domus*, 374; – et Sanctus Ger-
- manus, confessor Christi, cuius cenobium fundatum est in valle Conflente, *archangelus*, 374; – qui est in Cuxano, *cenobium, archangelus*, 453. || Sant Miquel de Cuixà.
- Sanctus Michael, in Medianos, *ecclesia quae ibi est fundata in honore, archangelus*, 438; – in villa que dicunt Medianos, *ecclesia*, 477. || Sant Miquel de Meians.
- Sanctus Michael, in Orto Modario, *ipsa ecclesia qui est sita, archangelus*, 453. || Sant Miquel d'Hortmoier.
- Sanctus Michael, qui est in Solanos, 486. || Sant Miquel de Solans.
- Sanctus Michael, villa de Rivo de Nugarios, *ecclesia*, 421, 523. || Sant Miquel de Riunoguers.
- Sanctus Michael et Sanctus Genesius, *domus*, 453; – et Sanctus Genesius, *ornamentum*, 453. Cf. Sanctus Genesius. || Sant Miquel de Besalú.
- Sanctus Mikael, cf. Sanctus Michael.
- Sanctus Mikael, qui est situs in valle Securillas, in villa qui dicitur Avellana Curba, *ecclesia vel parrochia*, 602. || Sant Miquel d'Avellanacorba, ara de la Torre.
- Sanctus Mikael, 330. Cf. Sanctus Stephanus.
- Sanctus Mikahel, cf. Sanctus Michael.
- Sanctus Nazarius, *domus*, 189. || Sant Nazari (mun. Arbúcies).
- Sanctus Nazarius et Sanctus Salvator, sedis Carcassone, 374. || Sant Nazari i Sant Salvador de Carcassona.
- Sanctus Pastor, cf. Sanctus Iustus et Sanctus Pastor.
- Sanctus Paulus, 326. Cf. Sancti Petrus et Paulus.
- Sanctus Paulus, 165. Cf. Sanctus Petrus.
- Sanctus Paulus, 453. Cf. Sanctus Petrus.
- Sanctus Paulus, *canonicos de*, 374. || Sant Pau de Narbona.
- Sanctus Paulus, *cenobium*, 496; – cuius basilica sita est in comitatu

- Ierundense, 339; – de Maritima, *cenobium*, 553; – *domus*, 339, 533, 553; – *domus, cenobium*, 307, 496, 533, 553; – *in terra* (Croanyes), 496; – Maritima, 506; – qui est situs in litore maris, in Maritima, *domus, cenobium*, 496. || Sant Pol de Mar.
- Sanctus Paulus, cuius cenobium fundatum est in comitatu Fenolietense, *apostolus*, 374. || Sant Pau de Fenollet.
- Sanctus Paulus, qui est subtus Sancti Martini Sambucae, 523.
- Sanctus Peregrinus, 297. Cf. Sanctus Stephanus.
- Sanctus Petrus, 241, 304. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Petrus, 486. Cf. Sancta Maria.
- Sanctus Petrus, 291. Cf. Sancta Columba.
- Sanctus Petrus, Beatus Petrus, 413; – *altare*, 604; – *apostolus*, 413; – in sede Romae, *notarius atque srianiarius*, 454 (cf. STEPHANUS); – Romae, *apostolorum princeps, ecclesia*, 441; – Rome, 455, 531; – Rome, *ecclesia*, 448, 508, VII; – sedis Rome, *sub tuicione, apostolus*, 413; – *sub dominacione*, 336; – *sub iure*, 604; – *synodus aggregata est in ecclesia*, 469; – *urbis Rome, apostolorum princeps, domus*, 506. || Sant Pere de Roma.
- Sanctus Petrus, 319, 365, 428; – Campo Rotundo, 506; – Campo Rotundo, *cenobium*, 374, 512; – Campo Rotundo, *domus, cenobium*, 568; – Campo Rotundo, *domus, monasterium*, 296, 301, 361, 365; – de Campo Rotundo, *cenobium*, 531; – de Campo Rotundo, *in termino de domum*, 257; – *domus*, 317, 319, 400, 428, 446; – *domus, cenobium*, 361, 446; – *domus, monasterium*, 446; – *ecclesia*, 337; – *ecclesia, domus*, 116 (cf. Beatus Petrus); – in Campo Rotundo, 317; – in Campo Rotundo, *cenobium*, 453; – in Campo Rotundo, *domus*, 317, 319; – in Campo Rotundo, *domus, cenobium*, 375, 400; – in locum que dicitur Campo Rotundo, *ecclesia*, 116; – in locum que dicunt Campo Rotundo, *domus*, 428; – in locum que vocant Campo Rotundo, *domus*, 446; – *ipso alaude de* (Salarsa), 332; – *monasterium*, 317, 400; – *monasterium, secundum regulam monasticam*, 361, 446; – *parochia*, 116; – *servos*, 319. || Sant Pere de Camprodon.
- Sanctus Petrus, Barchinona, *monasterium*, 506; – Barchinone, *domus, cenobium*, 487; – et Sanctus Saturninus, qui sunt ante Barchinona, *monasterium*, 349. || Sant Pere de les Puelles, a Barcelona.
- Sanctus Petrus, Beatus Petrus, Bisuluni, *cenobium*, 447; – de Bisulduno, *ecclesia*, 455; – de Bisulduno, infra castrum Bisulduni, *monasterium*, 455; – *ecclesia*, 448; – et almus martir Primus, qui est situs iuxta castrum Bisulduno, *monasterium*, 602; – et Paulus atque Andreas, iuxta oppidum Bisulduni, *ecclesia*, 441; – et Sanctus Paulus et Sanctus Primus, *domus*, 453; – et Sanctus Primus, qui sunt iuxta castrum Bisulduno, *cenobium*, 531; – et Sanctus Primus Bisulduno, *cenobium*, 531; – et Sanctus Primus, iuxta castrum Bisulduno, *cenobium*, 453, 486; – et Sanctus Primus, *scenobium*, 453; – iuxta castrum Bisulduno, *cenobium*, 453; – iuxta castrum Bisulduno, *domus*, 453. || Sant Pere de Besalú.
- Sanctus Petrus, Callicanti, 524; – Callicanti, *in alaude* (Santa Eugènia de Ter), 524; – *cenobium*, 518; – de Gallicanti, *domus*, 435, 612; – *domus*, 518, 620; – Gallicanti, 506; – Gallicanti, *cenobium*, 435; – Gallicanti, *domus, cenobium*, 518; – *in terra* (Domeny), 280; – *in terra* (in Examines, ad ipsa Vulpellera), 541; – qui est situs super flumen Gallicanti, *domus, cenobium*, 620. || Sant Pere de Galligants.
- Sanctus Petrus, 106, 230, 381, 391, 420, 554; – *cella*, 52; – *cenobium*, 381, 420, 486, 508, 523; – *congregatio*, 165, 525; – de Rodas, *cenobium*, 487; – *domus*, 230, 232, 267, 349, 381, 420, 525; – *domus, coenobium*, 266, 420; – *domus, monasterium*, 420; – *ecclesia*, 70, 420; – et Sanctus Andreas et Sanctus Paulus, *congregatio*, 165; – in monte qui dicitur Rodas, *monasterium*, 523; – in monte quem dicunt Rodas, *monasterium*, 421; – in monte Rodas subtus Verdaria, *coenobium monachorum*, 381; – in Rodas, 486; – *monasterium*, 230, 420, 421, 453, 454; – quod dicitur Rodas, *domus, coenobium*, 420; – quod nuncupant Rodas, *domus, monasterium*, 267; – Rodas, *cenobium*, 374, 525; – Rodas, *domus, cenobium*, 519; – Rodensis, *monasterium*, 454; – Rodensis, *coenobium*, 454; – super mare, in montem qui dicitur Rodas, *monasterium*, 436. || Sant Pere de Rodes.
- Sanctus Petrus, cum ipso castrum Miralias, *ecclesia*, 523. || Sant Pere de Miralles.
- Sanctus Petrus, de villa Agemalo, *ecclesia*, 325. || Sant Pere de Guèmol.
- Sanctus Petrus, *domus*, 189. || Sant Pere Desplà.
- Sanctus Petrus, *ecclesia*, 200, 336, 413; – in villa que vocant Presas, 200, 336. || Sant Pere de les Preses.
- Sanctus Petrus, *ecclesia*, 421; – in villa Torrilias, 523. || Sant Pere de Torrelles.
- Sanctus Petrus, fundatus in vila Pubulo, 487. || Sant Pere de Púbol.
- Sanctus Petrus, in Licii, 349. || Sant Pere de Lec.
- Sanctus Petrus, in loco qui dicitur Puig, *ecclesia*, 364. || Sant Pere Espuig.
- Sanctus Petrus, in locum qui dicitur Palaz, *ipsa ecclesia que est fundata iuxta ipsa turre*, 552. || Sant Pere de Palau-sator.
- Sanctus Petrus, in Montem Foilani, *basilica*, 65. || Sant Pere de Montfullà.
- Sanctus Petrus, *in terminio de*, 335; –

- villa Miliciano que vocant, 144. Cf. Militiano. || Sant Pere Pescador.
- Sanctus Petrus, in termino de Fonte Cuberta, *basilica*, 183; – *domus*, 183; – *ecclesia*, 183; – *parrochialis*, 183. || Sant Pere de Fontcoberta.
- Sanctus Petrus, que est fundatus in Impurias civitate, *domus*, 519. || Sant Pere, tercer titular de Sant Martí d'Empúries.
- Sanctus Petrus, que est in Corneliano, *ecclesia*, 501. || Sant Pere de Cornellà.
- Sanctus Petrus, qui est in villare Oliban, 486. || Sant Pere dels Vilars.
- Sanctus Petrus, quod ipse in pago Bisuldunense super fluvium Sambuga, *monasterium*, 10. Cf. Sancti Petrus et Paulus. || Sant Pere d'Albanyà.
- Sanctus Petrus, sedis Ausona, 374; – sedis Ausonensis Vigo, *domus*, 435; – sedis Vigo, *domum*, 349; – Vicho, 506. || Sant Pere de Vic.
- Sanctus Petrus Carcere, 91; – de Carcer, 293; – qui dicitur Carcer, 293. || Sant Pere de Càrcer.
- Sanctus Petrus de Cluniaco, *cenobium*, 374. || Sant Pere de Cluny.
- Sanctus Petrus de Monte Acuto, *infra terminos de parochia*, 614; – *parochia*, 365, 375, 614. || Sant Pere de Montagut.
- Sanctus Petrus de Vilare, hoc est qui dicitur Gavarra, 301. || Sant Pere dels Vilars.
- Sanctus Petrus Laurano, *ipsa fraterna*, 506. || Sant Pere de Llorà.
- Sanctus Petrus et Sancta Columba, in villa Alzela, *ecclesia*, 421. || Sant Pere d'Osseja.
- Sanctus Petrus vel Sanctus Iohannes sive Sanctus Andreas, *ecclesia que vocant*, 289. || Sant Pere d'Ullastret.
- Sanctus Policarpus, *monasterium*, 52 (cf. Beatus Policarpus) || Sant Policarp de Rasès.
- Sanctus Pontius, 349. || Potser Sant Ponç de Tomeres.
- Sanctus Primus Besellunensis, 506. Cf. Sanctus Petrus. || Sant Prim, altar de Sant Pere de Besalú.
- Sanctus Privatus, *ad opera*, 435; – *domus*, 435; – *domus, qui est in valle Basso*, 435; – *in servitio Dei et*, 435. || Sant Privat d'en Bas.
- Sanctus Quintinus, 349. || Sant Quintí de Narbona.
- Sanctus Quintinus, *domus*, 451; – *ecclesia*, 604; – que est sita in Basso, *ecclesia*, 613, 614; – qui est in Bas, *ecclesia*, 622. || Sant Quintí d'en Bas.
- Sanctus Quiricus, Beatus Quiricus, in valle Arbutias, *domus*, 189; – *ecclesia*, 189. || Sant Quirze d'Arbúcies.
- Sanctus Quiricus, Sanctus Chiricus, Sanctus Ciricus, Sanctus Kiricus, 412; – *cenobium*, 367, 486; – *cenobium, domus*, 519; – *ecclesia*, 234; – et Sanctus Andreas, *congregatio, cenobium*, 203; – et Sanctus Andreas et Sanctus Benedictus, *ecclesia*, 234; – et Sanctus Andreas Sanctusque Benedictus, *cenobium*, 367; – *in valle que dicitur*, 203; – *monasterium*, 203, 234, 367, 506. || Sant Quirze de Colera.
- Sanctus Raphael, 604, 613, 622, 624; – *altarium*, 438; – *domus*, 470, 475, 477; – intra ecclesiam parochialem nuncupatam Sancti Vincentii, *altarium*, 613; – qui est fundatus iuxta castrum Bisulduno, *domus*, 470, 475, 477; – qui est in basilica Sancti Vincentii, 531. || Sant Rafael, altar de l'església de Sant Vicenç de Besalú.
- Sanctus Romanus, de villa nuncupante Milianicas, *ecclesia*, 325. || Sant Romà de Miànigues.
- Sanctus Romanus, *ipsa silva de*, 421, 523; – *ipsa silva sive foreste de*, 420. || Sant Romà de la Selva de Mar.
- Sanctus Salvator, 374, cf. Sanctus Nazarius.
- Sanctus Salvator, in villare Emiliani, *ecclesia*, 523; – villare Miliani, *ecclesia*, 421. || Sant Salvador de Vilarmilà.
- Sanctus Salvator, *titulus (in cenobio Magrigul)*, 434.
- Sanctus Saturninus, 349, cf. Sanctus Petrus.
- Sanctus Saturninus, de Rusticiane, *in locum que vocant*, 565; – et titulus Sancti Iohannis, in loco qui dicitur Rusticiano, *ecclesia*, 434. || Sant Sadurní de Rustià.
- Sanctus Saturninus, infra termino Saliceto, *que vocant*, 442; – *in termino*, 78. || Sant Sadurní de l'Heura.
- Sanctus Saturninus, infra terminos de villa Kabannas, *domus*, 230; – *ipsa isola de*, 230. || Sant Sadurní, prop de Cabanes.
- Sanctus Saturninus, *ipsa fraterna de*, 486.
- Sanctus Sebastianus, qui est iuxta alveum Esna, *monasterium*, 374. || Sant Sebastià del Sull.
- Sanctus Sigismundus, 189; – *basilica*, 218. || Sant Segimon del Bosc.
- Sanctus Silvester de Mauro, *ecclesia*, 604; – in villa Mauri, *ecclesia*, 613; – *suffraganea ecclesiae Sancti Vincentii*, 438. || Sant Silvestre de Mor.
- Sanctus Stefanus, cf. Sanctus Stephanus.
- Sanctus Stefanus, *in loco ubi dicitur*, 88. || Sant Esteve de Saül o d'en Bas.
- Sanctus Stephanus, 486. Cf. Sanctus Iulianus.
- Sanctus Stephanus, Sanctus Stefanus, 325, 457; – Balneolis, *cenobium*, 325; – Ballneolas, *monasterium*, 453; – Balneolas, *cenobium*, 457, 485, 486; – Balneolis, *cenobium*, 325; – Balneolis, *monasterium*, 234; – Baniolas, 506, 531; – Baniolas, *monasterium*, 374; – *cenovium*, 52; – *domus*, 325; – *ecclesia*, 4, 68; – *ecclesia, cenobium*, 325; – *ecclesia fundata in honore*, 214; – et Sanctus Iohannes et Sanctus Martinus, *ecclesia*, 325; – *in alode* (Torn), 448; – *in terra de* (Mieres), 432; – *monasterium*, 52, 325; – que nuncupatur Baniolas, *abbatia*, 99, 179. || Sant Esteve de Banyoles.
- Sanctus Stephanus, ad terminos de

- Romaniano, *ipsa ecclesia, domus*, 248. || Sant Esteve, prop de Romanjà de la Selva.
- Sanctus Stephanus, de Kallidas, 396; – qui situs est in locum que vocant Kallidas, 396. || Sant Esteve de Caldes.
- Sanctus Stephanus, de vila Colum, que alio nomine vocatur Monte Cellario, *parroquia*, 591. || Sant Esteve de Vilacolum.
- Sanctus Stephanus, *domus*, 229; – *ecclesia*, 142; – et Sanctus Peregrinus, in comitatu Bisuldinense, *ecclesia*, 297. || Sant Esteve de Canelles.
- Sanctus Stephanus, *ecclesia*, 108. || Sant Esteve d'Attilianus.
- Sanctus Stephanus, *ecclesia*, 420; – *in valle Subiradellos, ecclesia*, 421, 523. || Sant Esteve de Mata.
- Sanctus Stephanus, *ecclesia*, 436; – *in valle Tordaria, aeclesia*, 436. || Sant Esteve de Tordera.
- Sanctus Stephanus, in ipsa villa [Landarense], *domus*, 446. || Sant Esteve de Llanars.
- Sanctus Stephanus, *in terra* (Bianya), 330; – *ipsa plana de* (Bianya), 330; – *ipsa via quod pergit a domum*, 330; – et Sanctus Mikael et Sanctus Iohannes, *ecclesia*, 330. || Sant Esteve, Sant Miquel i Sant Joan les Fonts.
- Sanctus Stephanus, qui est in villa Surdis, 501. || Sant Esteve de Sords.
- Sanctus Stephanus, qui est situs in comitatu Resolionense, *domus, cenobium*, 519. || Sant Esteve d'Aguà.
- Sanctus Stephanus, *villa*, 381. || Sant Esteve de Llèmena.
- Sanctus Stephanus, vocatur Matermania, *parrochia*, 551. || Sant Esteve de Madremanya.
- Sanctus Stephanus de Oloto, *parrochia*, 441. || Sant Esteve d'Olot.
- Sanctus Syrus, intra ecclesiam parochialem nuncupatam Sancti Vincentii, *altarium*, 613. || Sant Sir, altar de l'església de Sant Vicenç de Besalú.
- Sanctus Vincencius, cf. Sanctus Vincentius.
- Sanctus Vincencius, 562, cf. Sanctus Benedictus.
- Sanctus Vincencius, *ecclesia*, 377. || Sant Vicenç de Tossa.
- Sanctus Vincencius, in villa Maliana, *ecclesia*, 448. || Sant Vicenç de Maià.
- Sanctus Vincentius, 295, cf. Sancta Maria.
- Sanctus Vincentius, 349; – qui est situs subtus Narbona, 349. || Sant Vicenç de Narbona.
- Sanctus Vincentius, *aeclesia, in loco luncarias vocato*, 129bis. || Sant Vicenç, a Jonquïeras.
- Sanctus Vincentius, Sanctus Vincencius, *baselica*, 531; *ecclesia*, 453; – *ecclesia*, 438, 613; – *ipsa parrochia*, 622; – *parrochia*, 624; – quae est prope castrum Bisulduni, *ecclesia*, 604; – quae sita est in suburbio Bisulduni, *ecclesia, cum altare Sancti Raphaelis*, 438; – qui est edificata in ipso burgo, 622, 624; – sita in suburbio prenotati castris, *ecclesia parochialis, cum intra edita altaria Sancti Raphaelis Sanctique Iuliani ac Sancti Benedicti et Sancti Syri*, 613. || Sant Vicenç de Besalú.
- Sanctus Vincentius, *domus*, 188; – *podium*, 188. || Sant Vicenç d'Esclet.
- Sanctus Vincentius, *quae est in valle Lanciani, ecclesia*, 421; – *quae est in villa Lanciano, ecclesia*, 523. || Sant Vicenç de Llançà.
- Sanctus Vincentius Cartilianensis, 65. || Sant Vicenç de Cartellà.
- Sanctus Ypolitus, in villa de castro Veltregano, *parrochia*, 435. || Sant Hipòlit de Voltregà.
- SANDOVALDUS, *levita*, 183.
- «San Felix», «parroquia, condado de Gerona», 310.
- Saniars (mun. Torelló, com. Osona), v. Saniguar.
- Saniguar, *serra de*, 244. || Saniars.
- SANIULDUS, *bonus homo, laicus*, 288.
- SANLA, *frater Soniarii* (Bruguer), 488.
- SANLA, *in terra de* (Fonteta), 504.
- SANLA, *laicus* (Besalú), 461.
- SANLA, *presbiter, ipsa terra qui fuit de* (Girona), 518.
- SANLA, *subdiaconus, testis*, 335.
- «San Lorenzo, alodio de Evo con la iglesia de», 244. || Sant Llorenç d'Oix.
- SANLO, *uxor Formesindi* (venen una vinya a Fontanet), 163.
- Sannaruz, 453. || Sanarús.
- SANSON, SAMSON, SAMSOM, *iudex*, 19, 20, 21.
- Santa Cecília de Boadella (mun. Boadella d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Sancta Cecilia.
- Santa Cecília d'Elins (mun. Montferrier i Castellbò, com. Alt Urgell), monestir de, 374.
- Santa Cecília de Monserrat (mun. Marganell, com. Bages), cenobi de, 405, 573.
- Santa Cecília de Sadernes (mun. Sales de Llierca, com. Garrotxa), v. Sancta Caecilia de Sadernes.
- Santa Cecília de Vilafruns (mun. Balsareny, com. Bages), v. Sancta Caecilia.
- Santa Coloma de Farners (com. Selva), 291, 371. V. Sancta Columba.
- Santa Coloma de Fitor (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), v. Sancta Columba.
- Santa Coloma de Tuïr (com. Roselló), v. Sancta Columba.
- Santa Creu de Barcelona (mun. Barcelona, com. Barcelonès), església de, 120, 121. V. Sancta Crux.
- Santa Creu de Narbona (a Narbona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), església de, 349. V. Sancta Crux.
- Santa Creu de Rodes, ara Santa Helena (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), v. Sancta Crux.
- Santa Eugènia de Berga (com. Osona), 247.
- Santa Eugènia de Ter (mun. Girona, com. Gironès), 524; – església de, 518. V. Sancta Eugenia.
- Santa Eulàlia, altar del monestir de Sant Cugat del Vallès, 499.

- Santa Eulàlia de Barcelona (mun. Barcelona, com. Barcelonès), església de, v. Sancta Eulalia Barcinona.
- Santa Eulàlia d'Elna (mun. Elna, com. Rosselló), església o seu de, 153, 347, 527. V. Sancta Eulalia.
- Santa Eulàlia de Palau (mun. Palau de Santa Eulàlia, com. Alt Empordà), v. Sancta Eulalia.
- Santa Eulàlia de Riuprimer (com. Osona), 616.
- Santa Eulàlia de Vallcanera (mun. Sils, com. Selva), v. Sancta Eulalia.
- Santa Eulàlia d'Ultramort (mun. Ultramort, com. Baix Empordà), v. Sancta Eulalia de Vulture Mortuo.
- Santa Llogaia de Parets d'Empordà (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany), v. Sancta Leocadia.
- Santa Magdalena del Mont (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Sanctus Cornelius.
- Santa Margarida de Bianya (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), 304. V. Sancta Margarita.
- Santa Margarida de Roses (mun. Roses, com. Alt Empordà), 335. V. Sancta Magarita.
- Santa Maria d'Agullana (mun. Agullana, com. Alt Empordà), v. Sancta Maria de Aculiana.
- Santa Maria d'Albanyà (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Sancta Maria.
- Santa Maria d'Amer (mun. Amer, com. Selva), monestir de, 293, 295, 392, 437, 517, 544. V. Sancta Maria.
- Santa Maria d'Arles (mun. Arles, com. Vallespir), monestir de, v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Batet de la Serra (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Sancta Maria de Batet.
- Santa Maria de Bell-lloc, abans dita de Capellada (mun. Besalú, com. Garrotxa), v. Sancta Maria et Sanctus Iohannes.
- Santa Maria de Bellpuig de les Avel·lanes (mun. Os de Balaguer, com. Noguera), monestir de, 203, 226, 370, 412.
- Santa Maria de Besalú (mun. Besalú, com. Garrotxa), monestir i col·legiata de, 350, 451, 470, 613, 614, 622, 623, 624.
- Santa Maria de Blanes (mun. Blanes, com. Selva), v. Sancta Maria in Blandas.
- Santa Maria de Capellada (mun. Besalú, com. Garrotxa), v. Sancta Maria et Sanctus Iohannes.
- Santa Maria de Cardedeu (mun. Cardedeu, com. Vallès Oriental), v. Sancta Maria de Cardadedo.
- Santa Maria de Castelló (mun. Castelló d'Empúries, com. Alt Empordà), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Colomers (mun. Colomers, com. Baix Empordà), v. Sancta Maria Columbarii.
- Santa Maria de Costoja (mun. Costoja, com. Vallespir), v. Sancta Maria de Costoga.
- Santa Maria de Darnius (mun. Darnius, com. Alt Empordà), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Fares (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Sancta Maria de Faris.
- Santa Maria de Finestres (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Sancta Maria Fenestras.
- Santa Maria de Gàuses (mun. Vilopriu, com. Baix Empordà), v. Sancta Maria de Gauseis.
- Santa Maria de Girona (mun. Girona, com. Gironès), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de la Bisbal (mun. la Bisbal, com. Baix Empordà), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de la Cellera (mun. la Cellera de Ter, com. Selva), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de la Grassa (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), monestir de, v. Sancta Maria Crasse.
- Santa Maria de la Seu d'Urgell (mun. la Seu d'Urgell, com. Alt Urgell), v. Sancta Maria.
- Santa Maria del Buc (com. Castellnou de Bages, com. Bages), altar de, 467.
- Santa Maria de les Puelles, a Girona (mun. Girona, com. Gironès), cenobi o monestir de, 349, 544. V. Sancta Maria.
- Santa Maria de Freixe (mun. Mieres, com. Garrotxa), v. Sancta Maria de Fraxis.
- Santa Maria de Lillet (mun. la Pobla de Lillet, com. Berguedà), v. Sancta Maria Lilitensis.
- Santa Maria de Lliors (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Sancta Maria.
- Santa Maria del Mar, o dels Masos (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), 293.
- Santa Maria de lo Puèg (dep. Alt Loira, reg. Alvèrnia, França), 474.
- Santa Maria de l'Orbieu, v. Santa Maria de la Grassa.
- Santa Maria dels Arcs (mun. Santa Pau, com. Garrotxa), 38.
- Santa Maria dels Masos, v. Santa Maria del Mar.
- Santa Maria del Ser, v. Santa Maria dels Arcs.
- Santa Maria dels Turers (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), 68.
- Santa Maria de Merlès (com. Berguedà), 589.
- Santa Maria de Narbona, dita la Major (a Narbona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Palau de Vesa, després dita de Rocafort (mun. el Pont de Vilomara i Rocafort, com. Bages), 550.
- Santa Maria de Palautordera (com. Vallès Oriental), 36.
- Santa Maria de Pineda (mun. Pineda de Mar, com. Maresme), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Porqueres (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), 120. V. Sancta Maria.
- Santa Maria de Quaranta (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), església i monestir, 108. V. Sancta Maria Quadraginta.
- Santa Maria de Riudaura (mun. Riu-

- daura, com. Garrotxa), 168, 199, 244. V. Sancta Maria.
- Santa Maria de Ripoll (mun. Ripoll, com. Ripollès), cenobi o monestir de, 196, 298, 313, 315, 316, 320, 323, 382, 389, 401, 429, 440, 458, 466, 583, 589. V. Sancta Maria.
- Santa Maria de Roses (mun. Roses, com. Alt Empordà), monestir de, 341, 431. V. Sancta Maria.
- Santa Maria de Serra de Daró (mun. Serra de Daró, com. Baix Empordà), v. Sancta Maria Serra Mannoaldi.
- Santa Maria de Serrateix (mun. Viver i Serrateix, com. Berguedà), monestir de, 439.
- Santa Maria de Tortellà (com. Garrotxa), v. Sancta Maria de Tortilano.
- Santa Maria de Vilabertran (mun. Vilabertran, com. Alt Empordà), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Vilamacolum (mun. Vilamacolum, com. Alt Empordà), v. Sancta Maria.
- Santa Maria de Vilert (mun. Esponellà, com. Pla de l'Estany), 68.
- Santa Maria d'Ullà (mun. Ullà, com. Baix Empordà), v. Sancta Maria.
- Sant Andreu de Bestracà, prop de Beget (mun. Camprodon, com. Ripollès), 489. V. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de Bigaranes (mun. Santa Maria la Mar, com. Roselló), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de Borrassà (mun. Borrassà, com. Alt Empordà), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de Castanyet (mun. Santa Coloma de Farners, com. Selva), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu d'Eixalada (mun. Nyer, com. Conflent), monestir de, 60.
- Sant Andreu de la Barroca (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de la Serra (mun. Llimiana, com. Pallars Jussà), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu del Coll (mun. Olot, com. Garrotxa), 241, 304, 345. V. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu del Terri (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu del Torn (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de Palomar (mun. Barcelona, com. Barcelonès), 522, 532.
- Sant Andreu de Pesillà (mun. Pesillà de Conflent, com. Fenolleda), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de Porreres (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu d'Estanyol (mun. Besanó, com. Gironès), v. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu de Sureda (com. Roselló), monestir de, 27, 374, 519. V. Sanctus Andreas.
- Sant Andreu d'Oliveda (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà), v. Sanctus Andreas.
- Sant Aniol d'Aguja (mun. Montagut, com. Garrotxa), monestir de, 41.
- Sant Aniol de Finestres (com. Garrotxa), 274, 333, 381, 427, 488, 498, 506. V. Sanctus Andeolus.
- Santa Pau (com. Garrotxa), 38, 238, 298. V. Sancta Pace.
- Sant Baldri de Tavellera (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), v. Sanctus Baudilius.
- Sant Benet de Bages (mun. Sant Fruitós de Bages, com. Bages), cenobi o monestir de, 200, 336, 385, 413, 416, 594. V. Sanctus Benedictus.
- Sant Benet de Castres (dep. Tarn, reg. Migdia-Pirineus, França), v. Sanctus Benedictus.
- Sant Boi de Lluçanès (com. Osona), 349, 536, 539, 540. V. Sanctus Baudilius.
- Sant Cebrià de Fogars (mun. Fogars de Tordera, com. Selva), v. Sanctus Cyprianus.
- Sant Cebrià de Pineda (mun. Roses, com. Baix Empordà), v. Sanctus Cyprianus.
- Sant Cebrià d'Espionellà (mun. Espionellà, com. Pla de l'Estany), v. Beatus Cyprianus.
- Sant Cebrià de Vallalta (com. Maresme), 496.
- Sant Climent de Peralta (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), 85.
- Sant Climent Sescebes (com. Alt Empordà), v. Sanctus Clemens.
- Sant Cristòfol de Beget (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Sanctus Christoforus.
- Sant Cristòfol de Cogoll (mun. les Planes d'Hostoles, com. Garrotxa), v. Sanctus Christoforus.
- Sant Cristòfol de les Planes d'Hostoles (mun. les Planes d'Hostoles, com. Garrotxa), 630.
- Sant Cristòfol de Llambilles (mun. Llambilles, com. Gironès), v. Sanctus Christoforus.
- Sant Cristòfol dels Horts (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), v. Sanctus Christophorus.
- Sant Cugat d'Albons (mun. Albons, com. Baix Empordà), v. Sanctus Cucufas.
- Sant Cugat del Vallès (com. Vallès Occidental), cenobi o monestir de, 12, 35, 57, 93, 114, 161, 190, 252, 253, 260, 262, 314, 377, 408, 423, 462, 487, 499, 500, 502, 510, 515, 516, 555, 558, 563, 564, 573, 576, 578, 581, 585, 586, 587, 588, 590, 596, 597, 599, 600, 603, 605, 606, 607, 609, 611, 615, 619, 625, 626, 627. V. Sanctus Cucufas.
- Sant Cugat de Salt (mun. Salt, com. Gironès), v. Sanctus Cucuphas.
- Sant Cugat d'Octavià, 605, v. Sant Cugat del Vallès.
- Sant Daniel de Girona (mun. Girona, com. Gironès), 184, 192, 246.
- Sant Esteve, castell de (mun. Sant Martí de Centelles, com. Osona), 594.
- Sant Esteve, cella del comtat de Besalú, 472.
- Sant Esteve, prop de Romanyà, potser a Salenys (mun. Santa Cristina d'Aro, com. Baix Empordà), v. Sanctus Stephanus.

- Sant Esteve, Sant Miquel i Sant Joan les Fonts (mun. Sant Joan les Fonts, com. Garrotxa), església de, 330. V. Sanctus Stephanus et Sanctus Mikael et Sanctus Iohannes.
- Sant Esteve d'Agusà (mun. Sant Esteve del Monestir, com. Rosselló), monestir de, 519. V. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve d'Attilianus (v. Attilianus), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Banyoles (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), monestir de, 9, 28, 37, 40, 50, 151, 274, 344, 517. V. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Caldes (mun. Caldes de Malavella, com. Selva), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Canelles (mun. Navata, com. Alt Empordà), 142, 226, 370. V. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de la Costa de Montseny, v. Costa de Montseny, la.
- Sant Esteve de Llanars (mun. Llanars, com. Ripollès), 446. V. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Llémena (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Madremanya (mun. Madremanya, com. Gironès), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Mata (mun. la Selva de Mar, com. Alt Empordà), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve d'en Bas (com. Garrotxa), 274; – villa, 95. V. Sanctus Stefanus.
- Sant Esteve de Palautordera (com. Vallès Oriental), 36.
- Sant Esteve de Saül, v. Sant Esteve d'en Bas.
- Sant Esteve de Sords (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Tordera (mun. Tordera, com. Maresme), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve de Vilacolum (mun. Torroella de Fluvià, com. Alt Empordà), v. Sanctus Stephanus.
- Sant Esteve d'Olot (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Sanctus Stephanus de Olot.
- Sant Feliu d'Amunt (com. Rosselló), villa, 340.
- Sant Feliu de Boada (mun. Palau-sator, com. Baix Empordà), 285, 601. V. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de Buixalleu (com. Selva), 218.
- Sant Feliu de Celrà (mun. Celrà, com. Gironès), v. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de Fontcoberta (mun. Fontcoberta, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de Girona (mun. Girona, com. Gironès), església de, v. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de Guíxols (com. Baix Empordà), 344, 390, 544. V. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de la Garriga (mun. Viladamat, com. Alt Empordà), v. Sanctus Felix.
- Sant Feliu del Bac (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), 268bis. V. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de Llagostera (mun. Llagostera, com. Gironès), v. Sanctus Felix.
- Sant Feliu de Llobregat (com. Baix Llobregat), 596, 597, 615.
- Sant Ferriol (com. Garrotxa), 274, 394, 441.
- Sant Fruitós de la Vall de Santa Creu (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), v. Sanctus Fructuosus.
- Sant Fruitós d'Ossinyà (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Sanctus Fructuosus de Ursiniano.
- Sant Genís, v. Sant Medir i Sant Genís.
- Sant Genís, al coll de Sant Genís (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), v. Sanctus Genesius.
- Sant Genís de Cervià (mun. Cervià de Ter, com. Gironès), v. Sanctus Genesius.
- Sant Genís de Fontanes (com. Rosselló), monestir de, 374, 472, 519. V. Sanctus Genesius.
- Sant Genís de Girona (mun. Girona, com. Gironès), antiga església de, v. Sanctus Genesius.
- Sant Genís del Terror (mun. Llança, com. Alt Empordà), v. Sanctus Genesius.
- Sant Germà de Cuixà, monestir de, v. Sant Miquel i Sant Germà de Cuixà.
- Sant Gregori (com. Gironès), 74, 192, 223, 348, 353, 628, v. Sanctus Gregorius.
- Sant Hipòlit de Voltregà (com. Osona), v. Sanctus Ypolitus.
- Santigosa, cf. Sentigosa.
- Sant Iscle, al peu del castell de Montsoriu (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Sanctus Acisclus.
- Sant Iscle d'Empordà (mun. Serra de Daró, com. Baix Empordà), v. Sanctus Acisclus.
- Sant Isidor de la Pera (mun. la Pera, com. Baix Empordà), església de, 17.
- Sant Jaume de Llierca (com. Garrotxa), 243, 254, 328, 365, 375, 568.
- Sant Joan Baptista, altar de l'església de Santa Maria de la Seu d'Urgell, 545.
- Sant Joan d'Aiguaviva (mun. Aiguaviva de Gironès, com. Gironès), v. Sanctus Ihoannes.
- Sant Joan de Besalú (mun. Besalú, com. Garrotxa), antiga església de, v. Sanctus Ioannes.
- Sant Joan de Fàbregues (mun. Rupit i Pruit, com. Osona), 392.
- Sant Joan de les Abadesses (com. Ripollès), monestir de, 58, 62, 96, 98, 101, 109, 110, 111, 112, 117, 118, 119, 120, 123, 125, 126, 128, 132, 133, 139, 141, 145, 146, 149, 152, 155, 156, 157, 159, 160, 166, 167, 169, 170, 186, 187, 191, 193, 196, 197, 201, 205, 206, 207, 208, 209, 220, 221, 236, 244, 257, 283, 305, 312, 332, 337, 358, 359, 360, 366, 374, 409, 410, 430, 432, 452, 485, 490, 531, 618, v. V. Beatus Iohannes; Sanctus Iohannes.

- Sant Joan dels Balbs (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Sanctus Iohannes.
- Sant Joan de Matajudaica (mun. Corçà, com. Baix Empordà), 100.
- Sant Joan de Mollet (com. Gironès), 198.
- Sant Joan de Ripoll, v. Sant Joan de les Abadesses.
- Sant Joan de Rustià, v. Sant Sadurní de Rustià.
- Sant Joan d'Estanyol (mun. Besanó, com. Gironès), antiga església de, v. Sanctus Iohannes Stagneolum.
- Sant Joan les Fonts (com. Garrotxa), 330. V. Sanctus Iohannes.
- Sant Joan Sescloses (mun. Peralada, com. Alt Empordà), v. Sanctus Ihoannes.
- Sant Julià de Bestracà (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Sant Andreu i Sant Julià de Bestracà.
- Sant Julià de Fontcoberta (prop de Lesinhan, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), església de, 138.
- Sant Julià de Llers (mun. Llers, com. Alt Empordà), v. Sanctus Iulianus.
- Sant Julià del Mont (mun. Santa Pau, com. Garrotxa), monestir de, 38, 105. V. Sanctus Iulianus.
- Sant Julià de Ramis (com. Gironès), 508.
- Sant Julià de Ribelles (mun. Albanya, com. Alt Empordà), v. Sanctus Iulianus.
- Sant Julià de Tregurà (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès), v. Sanctus Iulianus de Trugurano.
- Sant Julià de Vilamulaca (mun. Vilamulaca, com. Rosselló), v. Sanctus Iulianus.
- Sant Julià de Vulpellac (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), v. Sanctus Iulianus.
- Sant Just i Sant Pastor de Narbona (a Narbona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), catedral de, 380. V. Sanctus Iustus.
- Sant Lionç de Tossa, a Salionç (mun. Tossa de Mar, com. Selva), antiga església de, v. Sanctus Leoncius.
- Sant Llenç de Colomers (mun. Colomers, com. Baix Empordà), v. Sanctus Leoncius.
- Sant Llorenç de la Muga (com. Alt Empordà), 415. V. Sanctus Laurentius.
- Sant Llorenç de la Salanca (com. Rosselló), v. Sanctus Laurentius.
- Sant Llorenç del Mont, dit també de Sous (mun. Albanya, com. Alt Empordà), 41, 503, 531. V. Sanctus Laurentius.
- Sant Llorenç de Sous, v. Sant Llorenç del Mont.
- Sant Llorenç d'Oix (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. «San Lorenzo».
- Sant Llorenç prop Bagà (mun. Guardiola de Berguedà, com. Berguedà), monestir de, 374, 489. V. Sanctus Laurentius.
- Sant Mamet de Riumors (mun. Riumors, com. Alt Empordà), v. Sanctus Mametus.
- Sant Marçal (mun. Montseny, com. Vallès Oriental), v. Sanctus Marcialis.
- Sant Martí, cella del pagus de Girona, 49.
- Sant Martí d'Arenys (mun. Arenys de Munt, com. Maresme), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Baussitges (mun. Espolla, com. Alt Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Bianya, dit antigament de Solamal (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Biert (mun. Canet d'Adri, com. Gironès), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Calonge (mun. Calonge, com. Baix Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Campmajor (mun. Sant Miquel de Campmajor, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Canyà (mun. Torroella de Fluvià, com. Alt Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Dosquers (mun. Maià de Montcal, com. Garrotxa), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Fontanilles (mun. Fontanilles, com. Baix Empordà), 368.
- Sant Martí de Jafre (mun. Jafre, com. Baix Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Juïnyà (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Sanctus Martinus de Iuvinià.
- Sant Martí de l'Armentera (mun. Armentera, com. Alt Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Les (com. Fenolleda), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de les Escaules (mun. Boadella d'Empordà, com. Alt Empordà), monestir de, 16, 24. V. Sanctus Martinus Sambuca.
- Sant Martí del Far (mun. el Far d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí dels Castells (mun. Bellver de Cerdanya, com. Baixa Cerdanya), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Mont-redon o des-Puits, monestir de (prop de la Grassa, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), 85.
- Sant Martí d'Empúries (mun. l'Escala, com. Alt Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Pollestres (mun. Pollestres, com. Rosselló), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí d'Erols (mun. Llambilles, com. Gironès), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí de Solamal (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sant Martí de Bianya.
- Sant Martí Sacosta (mun. Girona, com. Gironès), v. Sanctus Martinus.
- Sant Martí Sesserres (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), v. Sanctus Martinus.
- Sant Mateu (mun. Sant Jordi Desvalls, com. Gironès), v. Sanctus Matheus.
- Sant Medir de Cartellà (mun. Sant Gregori, com. Gironès), mones-

- tir de Sant Medir i Sant Genís, 11, 31, 34, 73, 92, 177, 293. V. Sanctus Hemetherius Sanctus-que Genesius.
- Sant Medir de Romanyà (mun. Pontós, com. Alt Empordà), 100.
- Sant Menna de Vilablareix (mun. Vilablareix, com. Gironès), v. Sanctus Mennas.
- Sant Miquel d'Avellanacorba (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sant Miquel de la Torre.
- Sant Miquel de Barcelona (mun. Barcelona, com. Barcelonès), antiga església de, v. Sanctus Michael.
- Sant Miquel de Besalú (mun. Besalú, com. Garrotxa), antiga església de, v. Sanctus Michael.
- Sant Miquel de Campmajor (com. Pla de l'Estany), 142, 158, 274.
- Sant Miquel de Cuixà (mun. Codallet, com. Conflent), cenobi o monestir de, 318, 393, 424, 621; – i Sant Germà de Cuixà, monestir de, 340, 374, 402, 491. V. Sanctus Michael.
- Sant Miquel de Girona (mun. Girona, com. Gironès), antiga església de, 544.
- Sant Miquel de la Cirera (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), cella de, 39, 48.
- Sant Miquel de la Torre (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sanctus Mikael.
- Sant Miquel del Fai (mun. Bigues i Riells, com. Vallès Oriental), 593.
- Sant Miquel de Meians, prop de Monars (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Sanctus Michael.
- Sant Miquel de Riunoguers (mun. Morellàs i les Illes, com. Vallespir), v. Sanctus Michael.
- Sant Miquel de Solans, ara ermita de Santa Llúcia (mun. la Jonquera, com. Alt Empordà), v. Sanctus Michael.
- Sant Miquel d'Hortmoier (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Sanctus Michael.
- Sant Nazari, antigament prop del mas Castellet de Cerdans (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Sanctus Nazarius.
- Sant Nazari i Sant Salvador de Carcassona, catedral de (a Carcassona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Sanctus Nazarius et Sanctus Salvator.
- Sant Pastor, v. Sant Just i Sant Pastor de Narbona.
- Sant Pau de Fenollet (com. Fenolleda), 621. V. Sanctus Paulus.
- Sant Pau de Fontclara (mun. Palau-sator, com. Baix Empordà), monestir de, 71.
- Sant Pau de Monisat o de Valloles, monestir de, 621. V. Sant Pau de Fenollet.
- Sant Pau de Narbona (a Narbona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), monestir de, 450. V. Sanctus Paulus.
- Sant Pau de Segúries (com. Ripollès), 96, 268^{bs}, 387, 618.
- Sant Pere Cercada (mun. Santa Coloma de Farners, com. Selva), 291.
- Sant Pere d'Albanyà (mun. Albanyà, com. Alt Empordà), cella de, 39, 48. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Besalú (mun. Besalú, com. Garrotxa), monestir de, 203, 212, 234, 272, 433, 441, 446, 447, 448, 567, 602. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Camprodon (mun. Camprodon, com. Ripollès), monestir de, 269, 299, 351, 362, 384, 415, 425, 433, 446, 512, 513, 529, 561, III. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Càrcer (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Sanctus Petrus Carcere.
- Sant Pere de Casserres (mun. les Masies de Roda, com. Osona), monestir de, 630.
- Sant Pere de Cornellà (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Cluny (dep. Saona i Loira, reg. Borgonya, França), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Fontcoberta (mun. Fontcoberta, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Galligants (mun. Girona, com. Gironès), 544. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Guèmol (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Lec (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de les Preses (mun. les Preses, com. Garrotxa), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de les Puelles (mun. Barcelona, com. Barcelonès), monestir de, 349. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Llorà (mun. Sant Martí de Llémena, com. Gironès), v. Sanctus Petrus Laurano.
- Sant Pere dels Forcats (com. Alta Cerdanya), 60.
- Sant Pere dels Vilars (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà), v. Sanctus Petrus de Vilare.
- Sant Pere de Masquefa (mun. Masquefa, com. Anoia), 603.
- Sant Pere de Miralles (mun. Vilajuïga, com. Alt Empordà), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Montagut (mun. Montagut, com. Garrotxa), 365, v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Montfullà (mun. Bescanó, com. Gironès), 426, v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Palau-sator (mun. Palau-sator, com. Baix Empordà), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Púbol (mun. la Pera, com. Baix Empordà), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Ripoll (mun. Ripoll, com. Ripollès), església de, 440.
- Sant Pere de Rodes (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), cenobi o monestir de, 115, 165, 225, 230, 232, 247, 251, 258, 260, 261, 273, 277, 302, 309, 330, 344, 347, 368, 380, 381, 383, 391, 414, 420, 421, 431, 436, 450, 454, 465, 467, 478, 483, 487, 499, 505, 508, 509, 514, 517, 523, 525, 530, 544. V. Beatus Petrus; Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Roma (Ciutat del Vati-

- cà), 385, 469, 526. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere Desplà (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Torrelles (mun. Torrelles de la Salanca, com. Roselló), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere de Tuïr (mun. Tuïr, com. Rosselló), 318.
- Sant Pere de Vic (mun. Vic, com. Osona), seu de, 414, 443, 507, 537, 539, 540. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere d'Osseja (mun. Osseja, com. Alta Cerdanya), 273. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pere d'Ullastret (mun. Ullastret, com. Baix Empordà), 100, v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere Espuig (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Sanctus Petrus.
- Sant Pere Pescador (com. Alt Empordà), 335. V. Sanctus Petrus.
- Sant Pol de la Bisbal (mun. la Bisbal d'Empordà, com. Baix Empordà), 115.
- Sant Pol de Mar (com. Maresme), cenobi o monestir de, 307, 339, 390, 445, 479, 496, 522, 533, 544, 600. V. Sanctus Paulus.
- Sant Policarp de Rasès (a Saint-Hilaire, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), monestir de, 70. V. Beatus Policarpus; Sanctus Policarpus.
- Sant Ponç de Tomeres (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), v. Sanctus Pontius.
- Sant Privat d'en Bas (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Sanctus Privatus.
- Sant Quintí de Narbona (a Narbona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), església de, v. Sanctus Quintinus.
- Sant Quintí d'en Bas (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa), v. Sanctus Quintinus.
- Sant Quirze de Colera, v. Sant Quirze de Colera.
- Sant Quirze d'Arbúcies (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Sanctus Quiricus.
- Sant Quirze de Besora (com. Osona), v. Sanctus Kyricus.
- Sant Quirze de Colera (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), monestir de, 203, 212, 271, 367, 383, 412, 431, 468, 471, 506, 519. V. Sanctus Quiricus.
- Sant Romà de Casamor (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), cella de, 39, 48.
- Sant Romà de la Selva de Mar (mun. la Selva de Mar, com. Alt Empordà), v. Sanctus Romanus.
- Sant Romà de Miànigues (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), v. Sanctus Romanus.
- Sant Sadurní, antigament prop de Cabanes, al costat de la Calçada (mun. Cabanes d'Empordà, com. Alt Empordà), v. Sanctus Saturninus.
- Sant Sadurní de Barcelona (mun. Barcelona, com. Barcelonès), antiga església de, v. Sanctus Saturninus.
- Sant Sadurní de l'Heura (mun. Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura, com. Baix Empordà), 442. V. Sanctus Saturninus.
- Sant Sadurní de Rustià, o de Rostits (mun. Peralada, com. Alt Empordà), v. Sanctus Saturninus.
- Sant Sadurní de Vic (mun. Vic, com. Osona), antiga església de, 344.
- Sant Salvador de Breda (mun. Breda, com. Selva), notari de, 189 (v. PLANS).
- Sant Salvador de Vilarmilà, antigament vers el Mas de Sant Salvador (mun. Llupià, com. Roselló), v. Sanctus Salvator.
- Sant Sebastià del Sull (mun. Saldes, com. Berguedà), monestir de, v. Sanctus Sebastianus.
- Sant Segimon del Bosc (mun. Sant Feliu de Buixalleu, com. Selva), 218. V. Sanctus Sigismundus.
- Sant Serni de Tolosa (a Tolosa de Llenguadoc, dep. Alta Garona, reg. Migdia-Pirineus, França), 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29.
- Sant Silvestre de Mor (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Sanctus Silvester de Mauro.
- Sant Tiberi, prop d'Agde (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), monestir de, 124.
- Sant Vicenç de Besalú (mun. Besalú, com. Garrotxa), església de, 470, 475, 477. V. Sanctus Vincentius.
- Sant Vicenç de Campllong (mun. Vernet, com. Conflent), església de, 60.
- Sant Vicenç de Cartellà (mun. Sant Gregori, com. Gironès), v. Sanctus Vincentius Cartilianensis.
- Sant Vicenç de Llançà (mun. Llançà, com. Alt Empordà), v. Sanctus Vincentius.
- Sant Vicenç del Sallent (mun. Santa Pau, com. Garrotxa), 120.
- Sant Vicenç d'Esclet (mun. Caçà de la Selva, com. Gironès), v. Sanctus Vincentius.
- Sant Vicenç de Maià (mun. Maià de Montcal, com. Garrotxa), v. Sanctus Vincencius.
- Sant Vicenç de Narbona, després Sant Llop (a Narbona, dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Sanctus Vincentius.
- Sant Vicenç de Tossa (mun. Tossa de Mar, com. Selva), 377. V. Sanctus Vincencius.
- SANULFUS, *homo bonus*, 63.
- Saorra (com. Conflent), 263bis, 561. V. Savorra.
- SARA, *soror Gaurini, testis* (Sant Ferriol), 394.
- saracenus, 59, cf. *sarrains*.
- Saragossa (com. aut. Aragó, Espanya), 509.
- Sarga, *pecia I de terra qui est in* (llegada a Santa Maria de Lillet), 531.
- SARGISUS, *levita, testis*, 230.
- sarrains, 499, 501, 506, v. *saracenus*.
- SARSAY (Empúries), 19.
- sartagine, 435.
- Sartodolo, *ipso (infra terminio de villa Flaciano vel in terminio Molletello)*, 199.
- SARULFUS (casat amb Senyora; compren béns a Salt), 35.
- SASILA, *presbiter*, 127.
- SASTRE, J., notari de Barcelona (any 1547), 189.
- Saüll, 88, v. Sant Esteve de Saüll.

Sauriniano (*in comitatu Fenolitense*), 374. || Sornià.
 Saus (com. Alt Empordà), 267.
 SAUTELDES (Vilallonga de Ter), 288.
 SAVACELLA, *uxor Eldeboni*, 81.
 Savares, Savarens, *in terminis de*, 457; – *in termino de*, 183; – *villa*, 183. || Safarrés.
 SAVARICUS, *praebiter, testis*, 345.
 SAVARICUS, *testis* (Puio Aniarico), 432.
 Savarto, *insula* (a l'estany de Castelló d'Empúries), 391.
 SAVEGILDES (Castelló d'Empúries), 168.
 SAVEGILDUS (Camprodon), 116.
 SAVEGILDUS, SAVEGILLUS, SEVEGILDUS (Mollet), 199.
 SAVILA, cf. SAVILO.
 SAVILA (rep béns a Peralada), 202.
 SAVILDE, *soror Bradillani et Cixilo* (Vilamacolum), 144.
 SAVILÓ (casada amb Astoald; permuten una terra al castell de Cerverelló per una altra a Castelló), 627.
 SAVILO, SAVILA (dóna una vinya a Peralada), 203; – (ven terres a Sant Quirze de Colera), 203.
 Saviner, *cher* (vers Das, a la Cerdanya), 374.
 SAVOIRA, *ipsum alodem de*, 375. || Saorra.
 SAWI (Fitor), 279.
 sayo, cf. saio.
 Scabezada, *ipsa* (*in comitatu Bisuldunense*), 486.
 Scabrio, *monte* (*in comitatu Resolionense*), 535.
 Scacari, «rfo» (vers Sant Llorenç de la Muga), 415.
 Scales, Scalas, Scalas, 613; – *villa*, 438, 470. || Escales.
 Scalivato, *ipsa sumitate de monte* (al Capcir), 374.
 Scamposa, *ipsa isla que dicunt* (*infra terminis de valle Landarensis*), 369.
 scandale, 339, 448; – *conturbacione*, 457.
 SCARIOCIS, SCARIOTE, SCARIOTH, SCARIOVIS, SCARIOVIS, cf. SCHARIOT.
 scenobium, cf. cenobium.
 SCHARIOT, ISCARIOCIS, ISCARIOTE, SCARIOCIS, SCARIOTE, SCARIOTH, SCARIOVIS, SCARIOVIS, SCHARIOVIS, SCHARIOVIS, cf. IUDA SCHARIOT.

RIOTH, SCHARIOVIS, cf. IUDA SCHARIOT.
 SCLUA, cf. SCLUBA.
 SCLUBA, cf. SCLUBA.
 SCLUBE, cf. SCLUBA.
 SCLUBA (*Purtos*), 53; – *presbiter, senior*, 52; – *sacerdos*, 63.
 SCLUBA, *frater Eudoni* (Vilamacolum), 144.
 SCLUBA, 295; – *mandatarius*, 295; – *qui est mandatarius Eimerigo abbatis*, 295; – *qui sum mandatarius predicto abbate vel suis monachis*, 295.
 SCLUBA, SCLUBA, SCLUBA, SCLUBA, *mandatarius Adalarici comitis*, 19, 20, 21.
 SCLUBA, *testis* (Corts), 462.
 SCLUBA, *testis* (Llivia i Juïgues), 312.
 SCLUBA, *testis* (Salt), 423.
 SCOLASTICA *uxor Icarrii* (donen un alou a Sant Sadurní de Rustià), 565.
 scole, cf. caput scole.
 scriniarius, *in sede Beati Petri apostoli Romae*, 454; – *nostrae apostolicae matris ecclesiae*, 421 (cf. STEPHANUS); – *nostrae apostolicae sedis*, 523 (cf. STEPHANUS); – *sanctae Romanae ecclesiae*, 90, 406, 604 (cf. PETRUS, SERGIUS). Cf. *scriniari*.
 scriptor, 348. Cf. ABBO, ABSALON, ADAM, ADDALAR, ADEMARIUS, ADERICHUS, ADILA, ADROARIUS, ADULFUS, AIMERICUS, ALEDEMIRUS, ALTEMIRUS, AMELIUS, ANDALUS, ANDREAS, ANESAC, ANLLA, ANSEMUNDUS, ANTENOR, ARGEMIRUS, ARGOUMIRUS, ARIOVADUS, ARNULFUS, ARNULPHUS, ASCARIUS, ATALFUS, AUDESINDUS, AURUCIUS, BALDEMARES, BALDERICUS, BALDOFREDUS, BANCUS, BARO, BERA, BERNARDUS, BONTE-SIMUS, BONUSHOMO, BORETIS, BREMUNDUS, CELSIUS, CIXILA, DALDERICUS, DADILA, DAVID, DEODATUS, DESIDERIUS, DEUS-DEDIT, DODO, DOMENICUS, DURANDUS, EBRIARIUS, EGFREDUS, EGIGA, EGIGA, EGIHUD, EINARDUS, ELDESECUS, ELDEBONUS, ELDEFREDUS, ELIAS, ELIRECUS, ENDALEICUS, ENNEGO, EROIGIUS,

FERREOLUS, FERROCINTUS, FLAVIUS, FREDARIUS, «GAROLLAR», GAUZMARUS, GENESIUS, GILDEFREDUS, GILDUS, GIMARA, GISCAFREDUS, GISKAFREDUS, GODAFREDUS, GODUS, GOTMARUS, GREGORIUS, GUMILA, HOLIBA, HONESTUS, IOHANNES, IQUILA, LANDULFUS, LAUDERICUS, LAURENTIUS, LEO, LEOBILA, LEOPARDUS, LEUFREDUS, LEUTARIUS, LEVORIUS, LIMIRUS, LIWLA, LODOVICUS, MADEXO, MAIORECELUS, MARTESES, MARTINUS, MAURELLUS, MEINARDUS, MIRO, MORGADUS, ODOARIUS, ODOCRUS, OLIBA, ORIOLUS, ORLOVIS, PAIGUS, PETRUS, PRIMUS, PROCULUS, PULCRESINDUS, RAIMUNDUS, RAMIUS, RECESVINDUS, RICARIUS, RICULFUS, RODEGUERIUS, RODERENDUS, SEGEREDUS, SENDERE-DUS, SENDREDUS, SENERICUS, SENIOFREDUS, SENNAUDUS, SENOFREDUS, SENSUS, SIGNEMIRUS, SONIEFREDUS, SPERANDEUS, STEFANUS, SUNIARIUS, SUNIFREDUS, TAURELLUS, TEUDERICUS, TEUDISCLUS, TRASEMIRUS, TRASERICUS, TRASOVARIUS, TRIDIARIUS, UTIBA, VIDAL, VILLISCLUS, VULDOMIRUS, WADAMIRUS, WARINUS, WILEMUNDUS, WILIELMUS, WISANDUS, WISCAFREDUS, WISTRILDES, [...]CTORE, [...]REMESES, [...]IUS.
 scriptura, iscriptura, pàssim; – *cessionis*, 388, 457; – *cessionis vel conlaudationis*, 391; – *comutationis*, 240, 248, 280, 285, 292, 337, 358, 359, 360, 498, 554, 560, 622, 624; – *comparationis*, 488; – *conditionis et evacuationis*, 288; – *confirmationis*, 127; – *donationis*, pàssim; – *donationis vel pactionis*, 329; – *donationis vel traditionis*, 322, 365, 400, 446, 497, 565; – *dotalia*, 453; – *dotis*, 189, 272, 279, 396, 572; – *emptionis*, 81, 82, 91, 113, 173, 230, 294, 441, 448, 453; – *exvacuationis*, 413; – *falsissima*, 460; – *firmissima*, 453, 531; – *legitima*, 453, 498, 560; – *novas et*

- veteres*, 435; – *recognitionis*, 63; – *recognitionis vel evacuationis*, 485, 508; – *susceptionis*, 127; – *testamentum*, 486; – *titulum donacionis*, 325; – *traditionis*, 188; – *vindiccionis*, pàssim.
- SCRUVA, *testis* (ad ipsa Valle), 566.
- SCULPILIARIUS, SCULPILIANUS, *iudex*, 7.
- Secalares, *villa quam vocant*, 192. || Segalars.
- SECARIUS, *in terra* (Morranyà), 243.
- Secco, cf. Rivo Secco.
- SECOINUS (fill de Teuderic; Albanyà), 326.
- secularis persona*, 365.
- SECUNDUS, *condam* (pare de Gintilles), 143.
- Securilius, Securillas, cf. Seguries.
- Securunio, Soccoronio, Sucorranio, *alodem de (in comitatu Gerundensi)*, 421, 523; – *infra terminio de (in valle Anglesse)*, 184.
- Sedernes, cf. Sadernes.
- sedes*, 552; – *apostolica*, 83, 90, 454, 460, 523, 604; – *archiepiscopalis*, 406; – *Ausonensis*, 358, 359, 360, 374; – *Barchinonensis*, 266, 374; – *Beatae Mariae, Gerundae*, 579; – *Beati Petri apostoli Romae*, 454, 508; – *Bitterrenensis*, 67; – *Carcasonensis*, 374; – *ecclesia*, 554; – *El-nensis*, 271, 374, 508; – *Gerunda*, 215, 228, 248, 265, 272, 311, 342, 396, 453, 506; – *Gerunda civitate*, 223, 228, 233; – *Gerunde*, 142, 579; – *Gerundensis*, 1, 7, 18, 19, 20, 21, 52, 53, 63, 66, 68, 80, 81, 82, 84, 86, 89, 104, 113, 115, 116, 142, 171, 172, 176, 217, 234, 240, 271, 274, 276, 279, 285, 286, 288, 325, 326, 351, 391, 396, 441, 460, 508, 554, 560, 572, 584, 629; – *Narbonensis*, 66, 271, 374, 441; – *Romana*, 406, 413, 454, 455; – *Sancta Eulalia, Barchinona*, 506; – *Sancta Eulalia, Elenensis*, 349, 519; – *Sancta Maria*, 453; – *Sancta Maria, aeclesia*, 276; – *Sancta Maria, domus, Gerunda*, 248, 272, 329, 349, 403, 404, 435, 442, 453, 497, 506, 519, 549, 556; – *Sancta Maria, domus, Gerundensis*, 427, 484; – *Sancta Maria, ecclesie, Gerunde*, 486, 501; – *Sancta Maria, Gerunde*, 453, 486, 511, 538, 541, 552, 579, 584, 595; – *Sancta Maria, Ierundensis*, 453; – *Sancta Maria, Gerundensis ecclesie*, 279, 329, 388, 396, 488, 572, 584; – *Sanctae Mariae virginis*, 142; – *Sanctus Petrus, domus, Ausonensis Vigo*, 435; – *Sanctus Petrus, Vigo*, 349; – *Urgellensis*, 374; – *Terraconensis aeclesiae, episcopalis olim*, 406.
- Sedilis (diversos béns a Berregar), 613.
- Segalaria, *valle* (al Port de la Selva), 420.
- Segalars (mun. Sant Gregori, com. Gironès), *villa*, v. Secalares.
- SEGARIUS (Besalú), 461.
- SEGARIUS, SEGARIE (pare d'Adalbert, Ratfred i Teudebert; venen una heretat a Palau de Montagut, Poliger, Morranyà i Molivedre), 254; – *quondam, ipsas burdículas quod tenebat* (als voltants de Besalú), 622; – *quondam, filius Adalberti, ipsas burdículas quod tenebat* (Sant Vicenç de Besalú), 624; – *vicecomes*, 171, 172; – *vicescomes, ipso alode qui fuit de (ipsa Cherosa)*, 572; – *vicescomes, quondam* (pare d'Adalbert vescomte, donà béns a Sant Vicenç de Besalú), 624. || SEGUER.
- SEGARIUS (béns a Torrent), 285.
- SEGARIUS (casat amb Tedelet; venen una mujada de terra a Tornyà), 538.
- SEGARIUS (germà d'Amell i d'Acfred i fill d'Eldric; donà terres a Prunera), 272.
- SEGARIUS, *bonus homo*, 349.
- SEGARIUS, *laicus, bonus homo*, 486.
- SEGARIUS, *monachus*, 461.
- SEGARIUS, *monachus*, 602.
- SEGARIUS, *subdiacomus, testis*, 488.
- segellum*, cf. *sigillum*.
- SEGEMUNDUS, *abbas (residebat in lloco Abtiniaco palatio)*, 42, 52.
- SEGERANDUS (casat amb Eló; venen un alou al riu Tapite i una vinya a Nespolarías), 371.
- SEGEREDUS, *presbiter, scriptor*, 357.
- SEGERUS, *testis* (Sant Martí Sesserres), 535.
- Segiana (*in pago Narbonense*), 78. || Sigean.
- SEGIMON, sant, v. SIGIMUNDUS.
- SEGISSIMA, *femina, vinea de* (Ullà), 104.
- SEGNOVANDAE, *in alode quondam* (Corcoll), 438.
- SEGOBERTUS, *diachonus*, 84.
- SEGOBRANDUS (*Purtos*), 53.
- SEGOFREDUS, SIGOFREDUS, *nepos Delani presbiteri* (rep una terra a la villa Curba i un antfonari), 531; – *presbiter* (rep un alou a la villa Queixans), 531; – *presbiter, tutor, advocatus vel belemosinarius de Dela presbiter*, 531; – *sacerdos*, 531.
- SEGOFREDUS, *testis* (Parets d'Empordà), 560.
- SEGONTIUS, *testis* (Bàscara), 7.
- Segorilias, cf. Seguries.
- SEGUBINUS, *sacerdos, testis*, 332.
- SEGUER, vescomte de Besalú, v. SEGARIUS.
- SEGUER (dóna béns a Vilert i a Serinyà), 237.
- Seguries, Securilius, Securillas, Segoríolas, Segurilias, Segurillis, 116, 186, 193, 206, 208; – *alodii confrontati siti in*, 187; – *alodii siti in*, 111, 156, 157; – *alodii siti in parrochia de*, 618; – *in collo*, 584; – *in loco apellato*, 96; – *in loco vocato*, 110; – *in parrochia de*, 159, 160, 169, 197; – *in parrochia et termino de*, 149; – *in termino de*, 141, 145, 146, 166, 167, 169, 205, 207; – *in serra de*, 117; – *in valle*, 602; – *orti siti in*, 139; – *serra de collo de*, 201; – *terra sita in*, 118, 123, 126, 133, 155; – *valle*, 201. || Segúries (mun. Sant Pau de Segúries, com. Ripollès), *vall de*, 96, 194. *sella*, 435, 531.
- Selva, la (com.), 188, 211.
- SELVERA (dóna terres a Baussitges), 271.
- semedario, ipso*, 229.
- SEMIARIUS, *testis* (Tonyà), 538.
- seminandum, ipsa terra ad*, 453.
- semitarius*, 35, 113, 183, 240, 330,

- 432; – *ipse, qui pergit ad gurgite de Amata*, 485; – *ipse, qui pergit ad ipso barrio*, 432; – *ipse, qui pergit ad Virgines*, 492; – *ipse, qui pergit a monte Agilare*, 547; – *que discurrit de Sancto Petro ad ipsum villare qui fuit de condam Oderici*, 230; – *qui pergit ad domum Sancti Vincentii*, 188; – *quod discurrit per ipsas vineas de Sancta Maria ad Vulpiliacho*, 135.
- SEMODIATA, 164, 188, 216, 279, 303, 325, 330, 423, 448, 487.
- SEMODIO, 396.
- SENAVASTRE, *villa*, 312. || SANAVASTRE. *sencenals, ipsas*, 271.
- SENDELEWA, *femina, in chassa de* (Sant Quirze de Colera), 412.
- SENDEOBADUS, *testis* (Mollet), 278.
- SENDEREDUS (Besalú), 567.
- SENDEREDUS (Girona), 233.
- SENDEREDUS (Girona), 628.
- SENDEREDUS (Sant Esteve de Vilacolum), 591.
- SENDEREDUS, *archilevita*, 572, 584. || SENDRED, *ardiaca de Girona*.
- SENDEREDUS, *archipresbiter*, 349. || SENDRED, *arxipreste de Narbona*.
- SENDEREDUS, *bonus homo*, 335.
- SENDEREDUS, *bonus homo, alius*, 335.
- SENDEREDUS, *condam* (Sant Segimon del Bosc), 218; – (ven un alou a la vall d'Aro i béns al Vallès), 173.
- SENDEREDUS, *elemosinarius vel advocatus de condam Endicone* (dóna béns a Sureda i a Esclet) 217; – *tutor*, 217.
- SENDEREDUS, *filius Ihilo feminae* (compra béns a Sant Esteve d'en Bas), 88.
- SENDEREDUS, *in terra de* (Girona), 222.
- SENDEREDUS, *in vinea de* (Monells), 227.
- SENDEREDUS, *in vinea de* (Palou), 411.
- SENDEREDUS, *in vinea de* (Puio Ferroso), 493.
- SENDEREDUS, *laicus, bonus homo*, 486.
- SENDEREDUS, *levita*, 248, 279, 285, 287.
- SENDEREDUS, *levita, elemosinarius*, 404; – *levita, elemosinarius de quondam Aboni levita* (dóna una vinya a Espiells), 404; – *levita, tutor et elemosinarius de condam Aboni levita* (dóna dotze mujades de vinya a Noves), 403.
- SENDEREDUS, *levita, scriptor*, 477; – *levita, testis*, 438.
- SENDEREDUS, *monachus, testis*, 307.
- SENDEREDUS, *nobilissimus vir, sacerdos*, 271; – *presbiter*, 271; – *sacerdos* (edifica l'església de Baussitges), 271.
- SENDEREDUS, *presbiter*, 291, 325; – *presbiter, testis*, 240.
- SENDEREDUS, *presbiter, scriptor*, 350.
- SENDEREDUS, *SENDERUS, presbiter* (evacua béns a Bàscara), 172; – *sacerdos*, 171.
- SENDEREDUS, *qui fuit quondam, in terra de* (Vulpellac), 136.
- SENDEREDUS, *sacerdos*, 508.
- SENDEREDUS, *testis* (Besalú), 461.
- SENDEREDUS, *testis* (Fontanet), 174.
- SENDEREDUS, *testis* (Llagostera), 162.
- SENDEREDUS, *testis, item* (Llagostera), 162.
- SENDEREDUS, *testis* (Salt), 356.
- SENDEREDUS, *tutor vel elemosinarius de Odefuncti quondam* (dóna una terra a Vilacolum), 449.
- SENDEREDUS ADARONE, *testis* (Sant Esteve de Madremanya), 551.
- SENDERIDUS (*Purtos*), 53; – (Ullà), 64; – *vassus*, 63.
- SENDERUS, cf. SENDEREDUS.
- SENDERUS, *testis* (Palou), 411.
- SENDEVAD (dóna un alou a Vallfogona), 490.
- SENDILA, cf. SINDILA.
- SENDILDES, *presbiter*, 572.
- SENDOADUS, *presbyter* (dóna un alou a Cistella), 274.
- SENDOVADUS, *in terra de* (Puio Aniarico), 432.
- SENDOVADUS, *levita*, 248.
- SENDOVINUS, *presbiter*, 127.
- SENDRED, cf. SENDREDUS.
- SENDRED (casat amb Ermengars), 606.
- SENDRED (compra un alou a Sant Boi de Lluçanès), 536.
- SENDRED, *ardiaca de Girona*, v. SENDEREDUS.
- SENDRED, *arxipreste de Narbona*, v. SENDEREDUS.
- SENDRED, de Gurb, casat amb Mardresèn, 540; – de Gurb, fill del difunt Ansulf, 539.
- SENDREDUS (rep un alou a la villa Queixans), 531; – *tutor, advocatus vel belemosinarius de Deila presbiter*, 531.
- SENDREDUS (Ullà), 63; – *bonus homo*, 64, 91.
- SENDREDUS (Vilamacolum), 144.
- SENDREDUS, *auditor* (Sant Cristòfol de Cogolls), 506.
- SENDREDUS, *canonicus* (de Girona), 274.
- SENDREDUS, *SENDRED, filius Liae* (germà de Sindilà; venen una terra a Fonteta), 185.
- SENDREDUS, *ipsas mansiones qui fuerunt de* (villa Spinosa), 453.
- SENDREDUS, *iudex*, 172.
- SENDREDUS, *monachus, presbiter, testis*, 560.
- SENDREDUS, *monachus, testis*, 560.
- SENDREDUS, *presbiter, scriptor*, 521.
- SENDREDUS, *presbiter, testis*, 199.
- SENDREDUS, *presbiter, testis*, 560.
- SENDREDUS, *presbiter* (dóna dues peces de tetra a Girona), 511.
- SENDREDUS, *testis*, 531.
- SENDREDUS, *testis* (Masarac i les Olivetes), 428.
- SENDREDUS, *testis* (Llambilles), 546.
- SENDREDUS, *testis* (Llívia i Juïgues), 312.
- SENDREDUS, *vassus Deilane comite*, 84.
- SENDRETUS, *condam* (donà cases a Arenys de Munt), 533.
- SENDREUS, *testis* (Banyoles), 68.
- SENEBREDUS, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
- SENEGUNDES, *filia Gausfredi comitis* (germana d'Orsèn, Guilla i Trudgars), 519.
- SENFRED, *marmessor del difunt Goltred* (dóna una heretat a Creixenturri), 268^{ba}.
- SENGEFREDUS, *testis* (Domeny), 353.
- SENGERICUS, *presbiter, scriptor*, 245.
- SENIFFREDUS, SENIFREDUS, cf. SUNIEFREDUS.
- SENIFREDUS, *homo bonus*, 171.
- SENIOFRED, cf. SENIOFREDUS.
- SENIOFREDUS, cf. IZILA.

- SENIOFREDUS, cf. SONIFREDUS.
 SENIOFREDUS, cf. SUNIEFREDUS.
 SENIOFREDUS, cf. SUNIEFREDUS.
 SENIOFREDUS (Besalú), 567.
 SENIOFREDUS (Besalú), 485; – *laicus* (Besalú), 461.
 SENIOFREDUS (casat amb Ranló i pare de Sunifred), 374.
 SENIOFREDUS (dóna un alou a Canadell), 427.
 SENIOFREDUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 SENIOFREDUS, SENIOFRED, SONIFREDUS (germà d'Odó levita, Elhmar i Sesmon), 543; – *vicecomes* (rep *esponnals*), 612; – *vicecomes*, *filius Gerosolimae* (rep alous als comtats de Girona, Osona, Barcelona, Besalú, Empúries i Roselló i al Vallespir), 543; – *vicecomes*, *testis*, 542; – *vicecomes*, 508.
 || SUNIFRED, vescomte de Girona.
 SENIOFREDUS (Juïgues), *alius*, 485.
 SENIOFREDUS (*Reconchum*), 525.
 SENIOFREDUS (ven una terra a Sant Quirze de Colera), 412; – *in vilare quod vocant de* (Sant Quirze de Colera), 412.
 SENIOFREDUS, *abbas ex cenobio Sancte Marie qui situs est in valle Riopullo*, 485. || SUNIFRED.
 SENIOFREDUS, *abbas monasterii Sancti Laurentii de Bagazano*, 512. || SUNIFRED.
 SENIOFREDUS, SONIOFREDUS, *archipresbiter*, 171. || SUNIFRED, arxipreste de Girona.
 SENIOFREDUS, *auditor* (Sant Cristòfol de Cogoll), 506.
 SENIOFREDUS, *bonus homo*, 335.
 SENIOFREDUS, SENIOFRET, *clericus, filius Goltredi* (béns a *ipsa Cod*), 453.
 SENIOFREDUS, *comes*, cf. SUNIEFREDUS.
 SENIOFREDUS, *filius Iohannis* (rep béns a *Loreda*), 453.
 SENIOFREDUS, *filius Seniofredi et Ranloni* (alou a Besalú), 374.
 SENIOFREDUS, SONIOFREDUS, *frater Olibani* (tenen una torre a Palau-sator i alous al comtat de Girona), 552.
 SENIOFREDUS, *in terras* (*Hortones*), 164.
 SENIOFREDUS, *ipsum alodem qui fuit de (ipsos Curtes)*, 519.
 SENIOFREDUS, *laicus, alius* (Besalú), 461.
 SENIOFREDUS, *levita*, 171, 172.
 SENIOFREDUS, *levita*, 584.
 SENIOFREDUS, *levita* (dóna béns al costat dels murs de Girona), 222.
 SENIOFREDUS, *monachus*, 351.
 SENIOFREDUS, *monachus*, 567, 602.
 S[EN]IOFREDUS, *monachus, item*, 567.
 SENIOFREDUS, *presbiter*, 584.
 SENIOFREDUS, *presbyter, testis*, 235.
 SENIOFREDUS, *presbiter, frater Radulfi* (Besalú), 453.
 SENIOFREDUS, *presbiter, frater Seniul-di* (Sant Vicenç de Besalú), 624.
 SENIOFREDUS, *presbiter, in terra* (*Guardiola*), 314.
 SENIOFREDUS, *presbiter, scriptor*, 215.
 SENIOFREDUS, *presbiter* (rep un alou), 486.
 SENIOFREDUS, SONIFREDUS, *presbiter*, 486; – *presbiter, testis*, 486.
 SENIOFREDUS, *presbiter, que dicunt Arnicho, ipso campo de* (Gallicantí), 506.
 SENIOFREDUS, *sacerdos*, 374.
 SENIOFREDUS, *sacerdos*, 435.
 SENIOFREDUS, *sacerdos*, 486.
 SENIOFREDUS, *sacerdos* (béns a *Faras i Roseto*), 374.
 SENIOFREDUS, *subdiaconus*, 460.
 SENIOFREDUS, *subdiaconus*, 602.
 SENIOFREDUS, *subdiaconus, testis*, 312.
 SENIOFREDUS, *testis* (el Cavalló), 553.
 SENIOFREDUS, *testis* (Cervià de Ter), 571.
 SENIOFREDUS, *testis* (Corts), 408.
 SENIOFREDUS, *testis* (Montagut de Fluvià), 317.
 SENIOFREDUS, *testis* (Narbona), 289.
 SENIOFREDUS, *testis* (les Preses), 413.
 SENIOFREDUS, *testis* (Sant Sadurní de Rustià), 565.
 SENIOFREDUS, *transgressor, filius Gar-mi et Filmrae* (germà d'Olibà i Acfred; béns a les Preses), 622.
 SENIOFREDUS, *vir Guistrillis* (donen un alou a *Mordanià*), 8.
 SENIOFRET, cf. SENIOFREDUS.
 SENIOL, almoiner i fidel d'Ingilrada, 474.
senior, 21, 52, 91, 330, 453.
 SENIOR (Castelló d'Empúries), 52.
 SENIOR, *in terra de* (Rustià), 107.
 SENIOR, *quem alio nomine vocant Dalbertus* (compra béns a Llambilles), 130.
 SENIORE, *uxor Sarulfi* (compre béns a Salt), 35.
senioraticum, 322.
 SENIULDUS, *bonus homo, laicus*, 288.
 SENIULDUS, *frater Seniofredi* (alou a *Salselas*), 453; – *frater Seniofredi presbiteri*, 624.
 SENIULDUS, *iudex*, 512, 602.
 SENIULDUS, *presbiter*, 460.
 SENIULDUS, *subdiaconus*, 486.
 SENIULDUS, *testis* (*in Campo Longo*), 397.
 SENIULDUS, *testis* (Palau-sator), 552.
 SENIULFUS (Girona), 127.
 SENIULFUS, *in terra* (Morranyà), 243.
 SENIULFUS, *in villa de* (Tredòs), 622.
 SENIULFUS, *testis* (Besalú), 324.
 SENIULLUS (compra béns a Llambilles), 617.
 SENIULLUS, *levita*, 435.
 SENIULLUS, *levita, testis*, 371.
 SENLOSINDA, *testis* (Segalars), 192.
 SENNAUDUS, *presbiter, scriptor*, 538.
 SENOFREDUS (Girona), 628.
 SENOFREDUS, *levita, scriptor*, 622, 623, 624.
 SENSUS, *presbiter, scriptor*, 322.
 SENTELDUS, *sacerdos*, 435.
 SENTELLES, *testis* (Besalú), 448, vii.
 Sentens, cf. Centens.
sententia, 508, 512, 519; – *excommunicationis*, 455; – *Iosephi sapientis*, 495.
 Sentigosa, Santigosa, *ipsa*, 304, i. || Sentigosa (mun. Sant Joan de les Abadesses, com. Ripollès).
 SENTILDE (casat amb Celdònia; compren béns a Tudela), 74.
 SENTILDES, *levita*, 325.
 SENTILDES, *presbiter, testis*, 484.
 SENTRARIUS (Castelló d'Empúries), 168.
 SENTRARIUS, *iudex*, 19, 20, 21.
 SENTULDUS, *bonus bono*, 508.
 SENTULFUS, *condam* (deixa un molí a *Tolosela*), 620.
 SENTULFUS, *saio*, 295.

- SENTULPHUS, *bonus homo*, 435.
 Septem Casas, *villa*, 288. || Setcases.
 Septimania, 66, 129bis; – *regnum*, 129bis. || Septimània (reg. Llen-
 guadoc, França), 85, 95.
sepulcrum, Domini, 555, 628.
sequaces, 168.
 SEQUÉSTRA, 448.
 Ser, el, riu affluent del Fluvià, v. Se-
 sere.
 Seratus Magor, *ipso baliario de* (entre
 Santa Pau i Mieres), 105.
 Serdi, *in parata* (vers els Hostalets
 d'en Bas), 102.
 SERENA, *ipso manso qui fuit de* (Fitor),
 279.
 SERFDEDEU, arxipreste i ardiaca de
 Girona. V. Servusdei.
 SERFDEDEU, bisbe de Girona, 31, 75,
 76, 97, 119, 120, 121, 136; oriünd
 de Besiers, 67. V. Servusdei.
 SERGIUS, *levita, testis*, 377.
 SERGIUS, *scriniarius sanctae Romanae*
ecclesiae, 90.
 Serinnano, Sirianiano, Siriniano,
 448, 453, 457; – *villa, quem vocant*
Asima, 435. || Serinyà.
 Serinyà (com. Pla de l'Estany), 237.
 V. Serinnano.
 Seritanensis, cf. Cerdania.
 SERLOSINDA, *uxor Benisimi* (venen una
 heretat a Segalars), 192.
 serra, serra, pàssim; – *de Leborra*, 360,
 361; – *in locum que dicunt, Sancti*
Martini, 535; – *in media, de More-*
na femina, 268; – *in, qui dividit com-*
mitatu Bisillunense et Cerdanien-
sem, 447, 448; – *in suma, ad ipsas*
Tunas, 200, 336; – *in, supra Olot*,
 438; – *ipsa, de Longania*, 332; –
ipsa, de Lupo Spinoso, 367; – *ipsa,*
de Melangno, 332; – *ipsa, de Qua-*
rentella, 255, 312; – *ipsa, de Ursi-*
niano, 448; – *ipsa, de villa Siratz*,
 255, 312; – *ipsa, in Cberterix*, 296;
 – *ipsa, in ipsa Ereta*, 296; – *ipsa, in*
locum que dicunt Portela, 358, 359,
 360; – *ipsa, in pugo de Farie*, 296;
 – *ipsa, in terminio Molleto*, 199; –
ipsa media, pergit et pervenit sub-
tus monte Calvel, 304; – *ipsa media,*
super Valle Fecunda, 304; – *ipsa,*
quam vocant Bistrigones, 234; –
ipsa, quam voant Calmi, 421; – *ipsa,*
que dicitur Frexani, 234; – *ipsa, que*
dicunt Vulture Mortuo, 448; – *ipsa,*
que est super silva usque in ipso
Melo, 374; – *ipsa, sicut aquas ver-*
tunt usque ad Gurni, 443; – *ipsas,*
qui sunt iusta Fulgosos, 453; – *ipsa*
summa, 434; – *ipsa, supra ipso cro-*
so, 432; – *ipsa, usque ad collum qui*
est super casale de Ermenardo, 420;
 – *ipsa, usque ad ipso congusto vel in*
flumine Teizer, 360, 361; – *ipsa,*
usque in Gerundilia, 443; – *ipsa, us-*
que in ipso fitorio de monte Piminel-
lo, 420, 421, 523; – *ipsa, usque in*
terminum de Formicaria, 374; –
ipsam, usque in collum de Ermenar-
do, 523; – *per sumam*, 421, 523; –
summitatem de ipsa, quem vocant
Calmi, 523; – *Ruborum*, 438.
 Serra, *locus*, 274. || Serra, la (mun.
 Rupit i Pruit, com. Osona), 437.
 Serra, *villa de la vall de Mieres*, 158.
 Serra, *villa que vocant*, 335; – Man-
 noaldi, *Sancta Maria*, 592. || Ser-
 ra de Daró.
 serrad, *ipsum*, 293.
 Serra de Daró (com. Baix Empordà),
 335, 592, v. Serra.
 «Serra del Bosch de Bolós», 268bis.
 Serralta, *in terminio*, 250. || Serral-
 ta, a Rocacorba (mun. Canet d'A-
 dri, com. Gironès).
 Serra Mannoaldi, cf. Serra.
 Serrateix (mun. Viver i Serrateix,
 com. Berguedà), monestir de San-
 ta Maria de, 439.
 SERVANDUS, *ipsa elzada et ipso manso*
quod tenet (Ribafrecha), 324; – *testis*
(Besalú), 324.
 SERVEDINUS, cf. SERVIDINUS.
 SERVICOLUS, *presbiter*, 19.
 SERVIDINUS, SERVEDINUS (casat amb
 Emmó; venen una vinya a Llam-
 billes), 570.
 servientes, 268, 312, 336, 337, 339,
 420, 434, 436, 531.
 servitium, 143.
 SERVUNIA, *uxor Baroni* (donen una
 part d'un camp a Bianya), 330.
 servus, 374, 435, 519.
 SERVUSDEI (Vilamacolum), 144.
 SERVUSDEI, *archilevita*, 116; – *archi-*
presbiter, 127, 142. || SERFDEDEU,
 arxipreste i ardiaca de Girona.
 SERVUSDEI, *episcopus*, 67, 68, 83, 84,
 104, 108, 113, 116, 122; – *episcopus*
Gerundensis, 67; – *episcopus Ieron-*
densis, 77; – *episcopus sedis Gerun-*
densis, 68, 80, 81, 82, 84, 86, 89,
 104, 113, 115, 116; – *Gerundensis*,
 89; – *Gerundensis episcopus*, 84, 104;
 – *Gerundensis ecclesiae episcopus*, 83,
 90, 115; – *pontifex*, 113; – *quon-*
dam, episcopus, 171; – *sacerdos*, 66.
 || SERFDEDEU, bisbe de Girona.
 SERVUSDEI, *ipso alode qui fuit de* (Olot),
 453; – *ipso mansos qui fuerunt de,*
et sua muliere, 453; – *ipsum alau-*
dem qui fuit de (Fornellos), 448.
 SERVUSDEI, *iudex*, 19, 20, 21.
 SERVUSDEI, *levita*, 433.
 SERVUSDEI, *levita*, 342, 346; – *levita,*
manimissor condam Wifredi comitis
(dóna una heretat a Calç i un
alou a la vall d'en Bas), 342.
 SERVUSDEI, *ortolanus, ipsa burdula*
ubi habitat (ipsa parrochia Sancti
Vincentii), 622, 624.
 SERVUSDEI, *presbiter*, 19.
 SERVUSDEI, *presbiter*, 460.
 SERVUSDEI, *presbiter, testis*, 438, 477.
 SERVUSDEI, *testis* (Montagut), 365.
 SERVUSDEI, *testis* (vall d'Aro), 173.
 servus, *servorum Dei, episcopus*, 83, 90,
 406, 407, 421, 454, 455, 469, 523
 (cf. BENEDICTUS, FORMOSUS, IO-
 HANNES, ROMANUS); – *Sanctae*
Mariae, 65 (cf. TEUTHARIUS).
 SESALDUS, *saio*, 91.
 Sesario, cf. Sesar.
 Sescloses (mun. Peralada, com. Alt
 Empordà), *cella i església*, 52, 70.
 SESEIS, *testis (Felmiro palacium)*, 103.
 SESEBERTUS, *testis* (Vilamacolum),
 143.
 SESECUDUS (Camprodon), 375.
 SESECUNDA, *femina, vinea de* (Ullà),
 104.
 SESECUTUS (Besalú), 485.
 SESEFREDUS, *testis* (Llambilles), 595.
 SESEGUDUS, «SESEGUNDO» (dóna ter-
 res a Canelles), 226; – *in tera de*
(Canelles), 229.
 SESEGUDUS, *testis* (Batet de la Serra),
 475.

- «SESEGUNDO», cf. SESEGUDUS.
 SESEMONA (ven una terra a Corts), 408.
 SESEMUNDUS, 453; – (habitava a *ipso puio que vocant Bodelego*), 448, 453; – BLANCUS (tenia alous a la vall del Manol, Cistella, *Palazo, villa Bodelego*), 448, 453; – BLANCUS (pare de Miró; tenia un alou a *Faga*), 453; – *ipso puio qui fuit de*, 453.
 SESEMUNDUS (Amer), 295; – *bonus homo, laicus*, 288.
 SESEMUNDUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 SESEMUNDUS (Navata), 355.
 SESEMUNDUS (les Preses), 413; – *qui fuit assertor de supradicto comite* (de Miró Bonfill), 413.
 SESEMUNDUS (tenia béns al Torn i Briolf), 453; – (vengué un alou a Sant Andreu de Porreres), 441; – *condam* (béns a Porreres), 448; – *condam* (rebé dos camps a Vilanant), 448; – *ipso maso quod, michi composuit per ipso homicidio* (Coquells), 448.
 SESEMUNDUS, *filius Gerosolimae* (germà de Sunifred vescomte, Odó levita i Elhemar), 543. || SESMON d'Oló.
 SESEMUNDUS, *in alode de Olibane et* (Corcoll), 438.
 SESEMUNDUS, *in terra* (Tor), 547.
 SESEMUNDUS, *ipsas Presas, qui fuit de*, 435.
 SESEMUNDUS, *testis* (Besalú), 342.
 SESENANDA, *condam, ipsa vinea cum ipsos arbores que fuit de* (Torrent), 285.
 SESENANDA, *femina* (mare d'Ansulf; Vilamacolum), 144.
 SENENANDA, *nepota Deilani presbiteri* (rep una terra a Tortellà), 531.
 SESENANDA, *que vocant Lobeta* (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360.
 SESENANDA, *uxor Adalberti*, 448.
 SESENANDUS (Vilallonga de Ter), 288.
 SESENANDUS, *presbyter*, 274.
 Seser, Sesario, Sesere, *flumen*, 457; – *ribulus*, 105; – *rivulus que dicunt*, 448. || Ser, el.
 SESIMUNDUS, *bonus homo, laicus, item*, 288.
 SESMON d'Oló, fill de Guinigís Mas-caró, vescomte de Girona (rep un mas dominical i terres a Orsal), 476. V. SESEMUNDUS.
 SESNANDA, filla del comte Miró II de Cerdanya-Besalú, 196.
 SESNAND[A], *uxor Galindi* (Besalú), 567.
 SESOLFUS, *in vinea (Felmiro palacium)*, 103.
 SESOMUNDUS (Castelló d'Empúries), 52.
 SESOVINUS (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
 SESOVINUS, *testis* (Castellar de la Selva), 211.
 SESSEMUNDUS (casat amb Lingües; venen dues peces de terra a Corts), 462; – *in terra de* (Corts), 462.
sestarios, 453.
sesteradas, sedxteratas, sexteradas, sexteratas, 211, 271, 274, 279, 562.
 SESULDUS, *presbiter, testis*, 218.
 SESUVIGIUS, *filius Mazanellae* (donen terres a la Cau), 330.
 Setcases (com. Ripollès), v. Septem Cases.
 Seternes, cf. Sadernes.
 Seu d'Urgell, la (com. Alt Urgell), Santa Maria de, 196, 545.
 SEUNIARIUS, cf. SUNIARIUS.
 Seva (com. Osona), 594.
 SEVEGILDUS, cf. SAVEGILDUS.
 Sevilla (com. aut. Andalusia, Espanya), 79, 140, 143, 144, 224, 227, 289, 335, 480, 492, 493, 519, 535, 547, 551.
 SEVILLANO, F., 168, 199, 243, 257, 295, 319, 360, 365, 369, 417, 428, 446.
 SEXETTO (rebé béns a Beget), 453.
 SE[...], [*monachus*], 567.
 SFREERICUS, *testis* (Esponellà), 171.
 SIAGRIUS, *episcopus Agustudimensis*, 407.
 || SIAGRI, bisbe d'Autun.
 Sicco, cf. Rio Sicco.
 Siciliano, *ipsum alodem in (in comitatu Impuritano)*, 486.
 SIDELA, *testis* (Palau de Montagut), 568.
 Sigean (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Segiana.
 SIGEBALDUS, cf. SIGIBALDUS.
 SIGEBOD, arquebisbe de Narbona, 59.
 SIGIBALDUS, SIGEBALDUS, *filius Leddae* (casat amb *Letitilde*; evacua béns al palau Merlac), 91.
sigillum, segellum, 453; – *cum epistola vel*, 461; – *I de auro*, 531.
 SIGIMUNDUS, *sanctus, rex et martir, reliquia*, 218. || SEGIMON, sant.
 SIGNEMIRUS, *presbyter, scriptor*, 235.
 SIGNERICUS, *condam, in terra* (Torrent), 285.
 Signius, cf. Mons Signius.
 SIGNISCLUS, *illa vinea quod, illi reddit* (Llers), 486.
signum, 189, 234.
 SIGOFREDUS, cf. SEGOFREDUS.
 SIGOFREDUS (casat amb *Sabua*; venen béns a *ipsa Figareda*), 79.
 SIGOFREDUS (reté la potestat d'un mas a Guixeres), 453.
 SIGOFREDUS, *presbiter, nepos Deilani presbiteri* (rep una euga i una vaca), 531.
 SILA, *sacerdos*, 63.
silva, sylvia, pàssim; – *ipsa, de Sancto Romano*, 421, 523; – *ipsa, quae est ad meridiem subtus castrum Viridaria*, 523; – *ipsa serra que est super, usque in ipso Melo*, 374; – *ipsa, sive foreste de Sancto Romano*, 420; – *que dicunt Puligario*, 254.
 SILVESTRO, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
 SILVIO, *filius Aviernae* (rep diversos alous a Cervià de Ter, Espiells, Raset, Celrà i Montnegre), 612.
siminterius, cf. *cimiterius*.
 SIMÓ, M. I., 140, 143, 144, 224, 227, 289, 335, 480, 492, 493, 519, 535, 547, 551.
 SIMON, *magus*, 469. || Simó, el mag (personatge bíblic).
simoniaca haeresis, 469.
 SINCEREDUS, *testis* (Domeny), 348.
 SINDEREDUS, *canonicus Sancte Marie* (de Girona), 66.
 SINDILA (béns a Canelles), 229.
 SINDILA (dóna una vinya al Vallespir), 272.

SINDILA, SUNTILA (evacua un alou a Juïgues), 485.
 SINDILÀ, fidel del rei Odó, germà de Guifré i d'Envolat (béns al comtat de Besalú), 72.
 SINDILA, SENDILA, *filius Liae* (germà de Sendred; venen una terra a Fonteta), 185.
 SINDILO, *femina* (ven una terra erma a Regelt), 190.
 SINDOLA, *presbiter*, 127.
 SINDRERIUS, *bonus homo*, 18.
 SINECO, *presbiter, testis*, 65.
 SINEGILDES, cf. SUNEGILDES.
 SINIFREDUS, cf. SUNIEFREDUS
 SINISCLUS, *ipso vallo quod tenet*, 270.
 SINLO, SUNLE (Vilamacolum), 144.
 SINROS, *in cacumina inter duo*, 443.
 Cf. Mons Signius.
 sínodo, 121, 138; – *diocesa*, 364. V. *sinodus*.
 sinodus, *synodus*, 65, 77, 240, 271, 272, 279, 291, 396, 572, 584; – *aggregata est in ecclesia Beati Petri*, 469. Cf. *sinode*.
 SINTILDE, *sacerdos*, 508.
 SINTULFUS, *testis* (Sant Esteve de Madremanya), 551.
 Siratz, Siraci, Siraz (vers Juïgues), *in terminio de villa*, 485; – *ipsa serra de villa*, 255, 312.
 sirga, 330.
 Sirgas, cf. Cargas.
 sirica, 183.
 Siricus, cf. Mons Siricus.
 Siriniano, Sirianiano, cf. Serinnano.
 SIRMOND, J., 129bis.
 SISEBERTUS, *presbiter*, 19.
 SISEGUDUS, *condam, genitor Emonis*, 162.
 SISFREDUS, *iudex*, 218.
 SISILDES, *ipso manso quod tenet* (Castellfolit de la Roca), 324.
 SISIRICUS, SISIRIGUS, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
 SISIRIGUS, cf. SISIRICUS.
 SISISCLUS, *bonus homo*, 18.
 SISISCLUS, *presbiter*, 127.
 SISOALDUS, *testis* (Cantallops), 292.
 SISOALDUS (dóna una vinya a Golionons i Pineda de Mar), 339.
 Siurana, Sivirana, Suufrana, Suurana, *in terminos de*, 248; – *ipso ter-*

mino de, 434; – *villa*, 421, 523. || Siurana (com. Alt Empordà).
 Siurana, mas (mun. Ventalló, com. Alt Empordà), v. Cirviano.
 Sivenrello, *ipso poio quem dicunt ipso* (al sud de Campmany), 225.
 Sivirana, cf. Siurana.
 SLANZONUS, *villare qui fuit quondam de quodam* (Valle Bonne), 271.
 Sobranigues (mun. Sant Jordi Desvalls, com. Gironès), v. Subiranegues.
 SOBREQUÉS, S., 468.
 Sobre-roca, ara la Barroca (mun. Sant Aniol de Finestres, com. Garrotxa), v. Sobre Rocha.
 Sobre Rocha, Super Rocha, Super Roka, *alaude de*, 506; – *et cundamina I que est ad ipso villare in*, 506; – *in locum que dicunt monte*, 498; – *in locum que vocant*, 498; – *in monte*, 506; – *in terminio quem dicunt*, 427; – *ipsa terra in loco*, 498; – *Sanctus Andreas apostolus*, 506; – *Sanctus Andreas apostolus, qui est situs in locum que dicunt*, 498. || Sobre-roca.
 Sobrestany (mun. Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà), v. Super Stagno.
 Socarrats (mun. Santa Eugènia de Berga, com. Osona), 247.
 Soccoronio, cf. Securunio.
 SOLACIUS (Castelló d'Empúries), 52.
 Solamalo, 112. || Solamal (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa).
 Solano, *locus* (vers Sant Joan les Fonts), 330; – *mansus de* (s. XIII), 365.
 Solanos, *Sanctus Michael qui est in*, 486. || Solans, Sant Miquel de, ara ermita de Santa Llúcia (mun. la Jonquera, com. Alt Empordà).
 solarius, 289, 290, 293, 317, 354, 397, 400, 459, 518; – *episcopalis*, 556.
 Solartila, *villare quem vocant* (al comtat de Peralada), 523.
 Solerio, *borda de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
 solidata, solidada, 272, 412, 427, 531, III.
 solidus, pàssim; – *auri*, 199; – *monete Bisullunensi*, 394.

Solius (mun. Santa Cristina d'Aro, com. Baix Empordà), v. Olivos.
 Solles, *ipsas, in valle Lilitense*, 374.
 Solols (vers Talaixà), 438, 477.
 SOMARCUS, *sacerdos*, 435.
 somero, 612.
 SONIARIUS, cf. SUNIARIUS.
 SONIARIUS, SUNIARIUS (Bàscara), 171; – (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
 SONIARIUS, SONNIARIUS, *abbas*, 431, 560; – *abbas, cum cuncta congregatione Sancta Maria cenobio quod dicitur Rodis* (permuten una terra a Parets d'Empordà), 560. || SUNYER, abat de Roses.
 SONIARIUS, *auditor* (Sant Cristòfol de Cogolls), 506.
 SONIARIUS, *bonus homo*, 171.
 SONIARIUS, *frater Sanlane* (el Bruguer), 488.
 SONIARIUS, *libero*, 435.
 SONIARIUS, SUNIARIUS, *que vocant Lubeto* (casat amb Evierna; compren una terra a Cervià de Ter), 571; – *quod vocant Lobeto* (casat amb Avierna; permuten béns a Espiells), 554. Cf. LOBETO.
 SONIARIUS, *subdiaconus, testis*, 560.
 SONIARIUS, *testis* (ad ipsa Valle), 566.
 SONIARIUS, *testis* (Girona), 511.
 SONIARIUS, *testis* (Parets d'Empordà), 560.
 SONIEFREDUS, cf. SONIFREDUS.
 SONIEFREDUS, cf. SUNIEFREDUS.
 SONIEFREDUS (ven un alou a la Guàrdia), 481.
 SONIEFREDUS, *levita, scriptor*, 560.
 SONIEFREDUS, *sacerdos, scriptor*, 436.
 SONIEFREDUS, SENIOFREDUS, *bozador, filius Trarvadi et frater Seniuldi* (tenien un alou a Salselas), 453; – *bozador, ipsum alodem qui fuit de* (Pols), 453; – *clericus, ipsos alodes quomodo fuerunt de* (Villa Mala, Paladolo, Marifonte), 453; – *clericus, bozador, alodem qui fuit de* (Calç), 453; – *nefandissimus*, 453; – *sacerdos* (donà béns a Medianos), 448; – *sacerdos, transgressor* (tenia alous a Fares, Roset, Villa Mala, Palaciolo i Marifont), 441, 448; – *sacerdos vel transgressor* (te-

- nia béns al comtat de Besalú), 448.
- SONIFREDUS, 295; – *de civitate Barchinona* (fill d'Erovigi), 295.
- SONIFREDUS, cf. SENIOFREDUS.
- SONIFREDUS, cf. SUNIEFREDUS.
- SONIFREDUS, SENIOFREDUS (Bàscara), 80; – *homo bonus*, 80, 81, 86; – *vasus*, 63.
- SONIFREDUS (Banyoles), 325; – (dóna béns al *villare Deovota*), 325.
- SONIFREDUS (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- SONIFREDUS (dóna terres a les Sales i la Farga), 245.
- SONIFREDUS (pare de Sunifred; Horta), 463.
- SONIFREDUS (Vilallonga de Ter), 288.
- SONIFREDUS, *archilevita*, 234, 248.
- SONIFREDUS, SONIOFREDUS, *archipresbiter* (compra vinyes a Vilamorell), 129; – *archipresbiter*, 127, 183.
- SONIFREDUS, *bonus homo*, 435.
- SONIFREDUS, *clericus*, in *solario* (ciutat de Girona), 354.
- SONIFREDUS, SONIEFREDUS, SONIOFREDUS, *condam, episcopus*, 265; – *episcopus*, 265; – *episcopus, domnus*, 1; – *Gerundensis episcopus*, 241; – *Gerundensis sedis episcopus*, 1. || SUNIFRED, bisbe de Girona.
- SONIFREDUS, SENIOFREDUS, *elemosinarius*, 595; – *tutor vel helemosinarius de quondam Wifredi* (dóna un alou a Llambilles), 595.
- SONIFREDUS, *exiguus sacer*, 325.
- SONIFREDUS, *filius Sonifredi, testis* (Horta), 463.
- SONIFREDUS, *filius Soniuldi* (vengué un alou a Ventaiol), 488.
- SONIFREDUS, *frater Olibani archilevitae* (donen un alou a Pontós), 456.
- SONIFREDUS, *frater Wisandi levitae et Olibani et Morgadi* (donen béns a Bianya), 330; – *in terra de* (la Cau), 330.
- SONIFREDUS, SUNIEFREDUS, *iudex*, 335.
- SONIFREDUS, *laicus* (Finestres), 274; – *presbyter*, 274.
- SONIFREDUS, *levita*, 433.
- SONIFREDUS, *levita*, 485.
- SONIFREDUS, *levita, testis*, 223, 240.
- SONIFREDUS, *presbiter*, 329; – *presbiter, avunculus [quondam Adalberti] vel helemosinarius*, 329; – *sacerdos, advocatus vel helemosinarius quondam Adalberti* (dóna un alou a Parets d'Empordà), 329; – *sacerdos, tutor et helemosinarius*, 329.
- SONIFREDUS, *presbiter, filius Raifredi* (germà d'Adalbert i oncle d'Olibà; béns a Parets d'Empordà), 386; – *sacerdos*, 388.
- SONIFREDUS, *quem vocant Bonefilio, levita, elemosinarius de quondam Lobatoni archilevita* (dóna un alou a Tortellà), 579; – *que vocant Bonifilio*, 579.
- SONIFREDUS, *sacerdos*, 288.
- SONIFREDUS, *subdiachonus, testis*, 150.
- SONIFREDUS, *subdiachonus, testis*, 357.
- SONIFREDUS, *testis* (Celrà), 549.
- SONIFREDUS, *testis* (Corçà), 580.
- SONIFREDUS, *testis* (Fontanet), 174.
- SONIFREDUS, *testis* (Narbona), 349.
- SONIFREDUS, *testis* (Parets d'Empordà), 388.
- SONIGILDE (rep una euga), 435.
- SONIOFREDUS, cf. SENIOFREDUS.
- SONIOFREDUS, cf. SONIFREDUS.
- SONIOFREDUS, cf. SUNIEFREDUS.
- SONIOFREDUS, SUNIEFREDUS, *presbiter, testis*, 324.
- SONIOFREDUS, *testis* (Batet de la Serra), 475.
- SONIOFREDUS, *testis* (Fonteta), 504.
- SONIOFREDUS, *testis* (Llambilles), 215.
- SONIULDUS (pare de Sunifred), 488.
- SONIULDUS, *levita* (rep un alou a la villa Corts), 501.
- SONIULDUS, *testis* (Fontanet), 135.
- SONIUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 412.
- SONNIARIUS, cf. SONIARIUS.
- Sorberollo, Sorbeirolo, Sorberelo, Sorborello, in *locum quem vocant*, 421, 523; – *ipso*, 420; – *ipso, de Sancto Genesis* (vers Colera), 420.
- Sords (mun. Cornellà del Terri, com. Pla de l'Estany), v. Surdes.
- Sornià (com. Fenolleda), v. Sauriano.
- Sorsilgra, in *alio loco, ubi dicunt* (a la vall de Llénena), 381.
- SORT, SORTUS, *testis* (Sant Joan de Besalú), 461.
- sortio, *ipsa, de ecclesia Sancti Martini*, 523.
- sotsdiaca, 189 (v. GUILLEM). V. *subdiachonus*.
- Sovereta, *ipsa*, 217. || Sureda.
- spada, 506.
- SPANDOARIUS, cf. SPANOARIUS.
- Spanedat, Spanitate, *ipsum alode quem dicunt* (vall d'Aro), 275.
- spani, cf. *ispani*.
- Spania, cf. Hispania.
- Spanitate, cf. Spanedat.
- spanitate, *tractum fuit de heremo per vocem*, 275.
- SPANOARIUS, SPANDOARIUS (casat amb Ermofria; Vilamacolum), 144; – *testis* (Vilamacolum), 143.
- SPANOWA, *uxor Adelfii* (evacua béns al palau Merlac), 91.
- SPANUARIUS, *testis* (les Preses), 336.
- Sparagaria, in *locum que dicunt* (in comitatu Bisuldunense), 486.
- Sparagarias, *mons*, 105. || Esparregueres.
- Sparago, 453, 622; – *villa*, 622, 624. || Esparc.
- SPECIOSA, *femina* (ven una peça de terra a Salt), 356.
- SPECIOSA, *uxor Godi* (venen béns a Palau de Felmir), 103.
- Specularias, *villare* (prop de Bàscara), 84.
- Spedolia, *villa*, 523. || Espolla.
- Spelio, in *monte quae dicunt, in alaude Sancti Stephani* (de Banyoles), 457.
- spelunca, 326; – *ipsa, de Ariulf*, 420.
- Spelunca Fargaria, in, 125, 145, 146, 156; – *in loco apellato*, 133; – *in termino*, 169. || Espluga Ferrera.
- Speluncas, *villare* (prop del castell de Besora), 244.
- SPERADEUS, cf. SPERANDEUS.
- SPERAINDEUS, *diachonus, testis*, 371.
- SPERAINDEUS, *levita*, 248.
- SPERAINDEUS, *testis*, 131.
- SPERANDEUS (Amer), 295.
- SPERANDEUS (Girona), 628.
- SPERANDEUS (*Purtos*), 53.
- SPERANDEUS (sagristà de Girona), 404.
- SPERANDEUS (Sant Julià del Mont), 105.

- SPERANDEUS, *canonicus*, 274; – *presbyter*, 274.
 SPERANDEUS, *elemosinarius Otonis levite*, 501.
 SPERANDEUS, *filius Tassii*, 230.
 SPERANDEUS, *in terra* (Espiells), 554.
 SPERANDEUS, *in terra* (Salt), 57.
 SPERANDEUS, *in terra de* (Vulpellac), 136.
 SPERANDEUS, *ipsa isola de* (Cabanes), 230.
 SPERANDEUS, SPERANDEUS, 31, 91; – *iudex*, 18; – *mandatarius Gonde-mari episcopi*, 30.
 SPERANDEUS, *laicus* (Segúries), 602.
 SPERANDEUS, *levita*, 183.
 SPERANDEUS, *presbiter*, 279, 291.
 SPERANDEUS, *presbiter, scriptor*, 541.
 SPERANDEUS, *presbiter, testis*, 276.
 SPERANDEUS, *testis* (Fontanet), 174.
 SPERANDEUS, *testis* (Girona), 228.
 Spilius, *collo de*, 519. || Pils.
 Spinalba, *ipso plano de*, 360, 361. || Espinalba.
 Spinaversa, 276; – *in terminio de*, 276; – *in villa*, 453; – *in villa que nominatur*, 131. || Espinavessa.
 Spinosa, *villa (in valle Lilitensi)*, 453.
 Spinoso, cf. Lupo Spinoso.
 Spiri, cf. Valle Spiri.
 Spizellos, Spizells, Spizellus, cf. Espizellos.
 Spodilio, *villa*, 84. || Espolla, mas.
 Spondiliano, cf. Expondeliano.
 sponnalles, *badalengos apud*, 435.
 sponsalicium, 535.
 sposito, 330.
 SPOTOSA, cf. LOCOVENIA.
 Spulzeda, Spulzela, *in locum que dicunt* (vers Camprodon), 360, 361.
 Surribas (*in commitato Cerdaniense*), 531.
 STABULUS (casat amb Morena; eva-cua béns al palau Merlac), 91.
 Stagnario, *in locum que vocant ad ipso* (Vallespir), 272.
 Stagneiolum, cf. Stagniololum.
 stagneolum, cf. stagniololum.
 Stagneolum, *Sanctus Iohannes*, 65. || Estanyol (mun. Bescanó).
 Stagniololum, Stagneiolum, *villare*, 421, 523. || Estanyol (mun. Per-alada).
 stagniololum, stagneolum, 293, 314, 463.
 Stagno, *in medio*, 248. || Estany de Siurana, l'.
 Stagno, cf. Super Stagno.
 stagnum, stannum, 52, 68, 143, 144, 225, 240, 267, 289, 391, 421, 434, 523, 592.
 Stamariz, 453. || Estamariu.
 Stancha, *ipsa*, 271. || Estaca, coll de l'.
 Starria, cf. Sterria.
 staturius, *ipse*, 105.
 STAVILES, *testis* (Figareda), 79.
 STAVILIS (Fonteta), 30.
 STAVILIS, *quondam pater Leonis*, 30.
 STEFANUS, cf. STEPHANUS.
 STEFANUS, *frater Reinulfi* (reben l'establiment d'un bruguerar a Guardiola), 314.
 STEFANUS, *in terra* (Llambilles), 617; – *in terra de (ipso Puio)*, 546.
 STEFANUS, *presbiter, scriptor*, 74.
 STEFANUS, *testis* (Camprodon), 319.
 STEFANUS, *testis* (Llambilles), 546.
 STEFANUS, *testis* (Terruç), 88.
 STEFANUS, *testis* (Truxano), 592.
 STEFANUS, *testis* (Pins), 132.
 STELDA, A. O., notari (any 1582), 30.
 Stele, *in cacumine de* (vers Coma de Vaca), v.
 STELEVA, cf. ESTELEVA.
 STEPHANOS, *testis (in Examines, ad ipsa Vulpellera)*, 541.
 STEPHANUS (Bàscara), 80.
 STEPHANUS (casat amb Gonsalva; donen una vinya a la Lloreda), 259, 268.
 STEPHANUS (dóna béns) 508; – *clericus* (oncle de Geribergera; deixà un alou a Olivars), 508.
 STEPHANUS, STEFANUS (dóna béns vers Fontanet), 115.
 STEPHANUS, STEFANUS (ven una terra a Salt), 93; – *in terra de* (Salt), 93.
 STEPHANUS, *avus Wicfridi*, 78.
 STEPHANUS, *beatus, protomartir*, 68, 436; – *sanctus, martir*, 214, 330, 457; – *sanctus, protomartir*, 4, 68, 108, 325, 457. || ESTEVE, sant.
 STEPHANUS, *bonus homo*, 349.
 STEPHANUS, *canonicus*, 142.
 STEPHANUS, [episcopus] *Agatensis* (segle xi), 454. || ESTEVE, bisbe d'Agde.
 STEPHANUS, *episcopus Attensis* (segle xi), 454. || ESTEVE, bisbe d'Apt.
 STEPHANUS, *in terra de* (Llambilles), 574.
 STEPHANUS, *in terra de* (Llanars), 446.
 STEPHANUS, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
 STEPHANUS, STEFANUS, *levita, tutor*, 311; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldegodi* (dóna un alou a Mata Granoiaria, Pins i Vulpellac), 311.
 STEPHANUS, *nomenclator sanctae sedis apostolicae*, 90.
 STEPHANUS, *notarius atque scriniarius, in sede Beati Petri apostoli Romae*, 454; – *notarius et regionarius et scriniarius nostrae apostolicae sedis*, 523; – *notarius, regionarius et scriniarius nostrae apostolicae matris ecclesie*, 421.
 STEPHANUS, *presbiter, in terra de* (Vulpellac), 136.
 STEPHANUS, *presbiter, testis*, 174.
 STEPHANUS, *presbiter, testis, item*, 174.
 STEPHANUS, *servus Seniofredi comitis*, 374.
 STEPHANUS, STEFANUS, *testis* (Besalú), 441, 448, vii.
 STEPHANUS, *testis* (Mollet), 278.
 STEPHANUS, *testis* (Palau [Palau-sator]), 552.
 STEPHANUS, *testis* (Sucorranio), 184.
 STEPHANUS, *testis* (Vilacolum), 449.
 Sterria, Isterria, Starria, *alveus*, ii; – *fluvius*, 52, 73, 78, 91; – *in caput*, 457; – *locus*, 35. || Terri, el.
 STEVANUS, *testis* (Hortmoier), 249.
 STHEPHANUS, *iudex*, 63.
 stilliciniis, 556.
 stipario, *ipso*, 303.
 stipendium, 65; – *monachorum*, 199.
 stola, 183, 330.
 STRADER, cf. RICULFUS.
 strata, estrada, istrada, istrata, strada, passim; – *in, que pergit in villa Palacii*, 434; – *ipsa, francisca*, 434; – *ipsa, que pergit de ipso muro* [Gerunda], 290; – *ipsa, que pergit usque Bisulduno*, 394; – *ipsa, que discurrit a Gerunda civitate*, 353; – *ipsa, qui pergit a castro Bisulduno vel Impurias civitate*, 560; – *ipsa*,

- qui pergit ad domum Sancti Cristophori, 452; – *ipsa, qui pergit ad ipsos Pontillos*, 432; – *ipsa, qui pergit ad Villa Nova*, 107; – *ipsa, qui pergit de Petralata ad Marciano*, 107; – *ipsa, regia*, 441; – *ipsa, quod inde pergit (villa Parietes)*, 521; – *publica*, 115, 132, 175, 189, 199, 451, 462, 481, 571; – *publica quae pergit Fornellis*, 441; – *qui pergit ad Alfianos sive Rabidoso*, 234. Cf. *via stralgo, ipso*, 531.
- STREMINIUS, ESTERMIENIUS, STREMIUS, archipresbiter, 52, 53; – archipresbiter, mandataris Teutharii episcopi, 53; – presbiter, 53; – senior, 52. || ESTREMI.
- STRUCTARIUS, vinea de (Caça de la Selva), 188.
- STRUMENTA, 257.
- STUDISCLUS, presbiter, in terra de (Domeny), 348.
- Stupino, in loco que vocant (vers Juinyà), 448. Cf. Tuspino.
- SUASINUS, SUACINUS, *condam*, 91.
- subdiaconus, subdiaconus, subdiaconus, 150, 161, 171, 199, 200, 228, 234, 240, 248, 274, 276, 285, 307, 312, 325, 326, 327, 335, 351, 356, 357, 391, 433, 446, 456, 459, 460, 486, 488, 511, 560, 567, 584, 602.
- Subiradellos, Subiradellus (al sud d'Albanyà), 326; – *in locum que vocant (in comitatu Bisuldunense)*, 264.
- Subiradellos (vers la Selva de Mar), ecclesia Sanctis Stephani quae est in valle, 421, 523; – *ipsos*, 420; – *ipso wadello de*, 420.
- Subiraneges, *ipsa rocha subtus*, 293. || Sobrànegues.
- subreganeus, 215, 289.
- subsidiu monachorum, 441, 448.
- subtus saione, 461. Cf. ERMEMIRUS.
- suburbium, suburbium, susurbium, 228; – *Bisulduni*, 438; – *Cabilonense*, 44; – *Gerundense*, 35; – *castri Tolone*, 107, 224, 232, 335, 367, 436; – *Narbonensis*, 108.
- Sucorranio, cf. Securunio.
- SUDELA, testis (Croanyes), 496.
- SUFFICIA, SUFFIDIA (ven peces de terra in costa de Lacione), 452.
- suffraganea, 438, 469, 613.
- SUGNEFREDUS, cf. SUNIOFREDUS.
- SUINIEFREDUS, cf. SONIOFREDUS.
- SULMIUS, cf. SULNIUS.
- SULMO, 143; – *iudex*, 143.
- SULMO, testis (Fontjoncosa), 3.
- SULNIUS, SULMIUS, bonus homo, 335; – testis (Empúries), 335.
- Sumalies, cf. GIGE de Sumalies.
- sumitate, summitate, 420, 421; – *in, de ipsa serra quem vocant Calmi*, 523; – *in, de ipsa wardiola*, 420; – *in, de ipsa Cruce*, 523; – *in, de ipsa Wardia Maurisca*, 420, 421, 523; – *in, ipsius montis Pininelli*, 523; – *in, montis*, 421; – *in, montis quem dicunt Rocha Morena*, 421, 523; – *in, montis qui ibidem est, qui vocatur Cafralio*, 523; – *in ipsa, de monte Scalivato*, 374; – *in ipsa, usque in Quilano*, 374.
- SUNDIRLA, testis (Sant Quirze de Colera), 203.
- SUNEGILDES, SINEGILDES, testis (Vilamacolum), 143.
- SUNEGILDUS, vinea (Caça de la Selva), 188.
- Sunerius, mansus (s. XIII; vers Montagut), 365.
- SUNIALDUS (Bàscara), 82.
- SUNIALDUS, testis (Esponellà), 171.
- SUNIARIUS, cf. SONIARIUS.
- SUNIARIUS (Amer), 287.
- SUNIARIUS (*condam*), 279.
- SUNIARIUS (dóna un alou a Vilacolum), 562; – (ven terres a Vilamacolum), 562.
- SUNIARIUS, SONIARIUS, 233, 266, 304; – *Bisuldunensis* (sic) comes, 241; – comes, 233, 239, 265, 266, 304, iv; – comes (germà de Borrell I i pare d'Ermengol), 265; – comes (pare dels comtes Miró i Borrell), 453; – comes ac marchio (casat amb Riquilà; donen un alou a Sant Martí de Calonge), 265; – comes atque marchio (compra vinyes a Castellar de la Selva), 211; – comes et marchio (dóna béns a Falgars i Cerdans), 266; – comes et marchio (fill de Guifré I, germà de Guifré II i pare de Borrell II), 233; – comes, senior Guscalfredi (béns a Sant Andreu del Coll), 345; – comes sive marchio (compra un alou a Hortmoier), 249; – comes, quondam (casat amb Riquilà), 275, 292; – dominus, comes, 304. || SUNYER I de Barcelona-Girona.
- SUNIARIUS, SONIARIUS, abbas, 168, 199, 278; – dominus, abbas, 199; – qui est abas de monasterio Sanctae Mariae, 198. || SUNYER, abat de la Grassa.
- SUNIARIUS (Olivars), 508; – bonus homo, 508.
- SUNIARIUS, SONIARIUS, comes, 15, 19, 20. || SUNYER I d'Empúries-Peralada.
- SUNIARIUS, SONIARIUS, SEUNIARIUS, comes, 52, 53, 63, 70, 129bis, 142; – comes et marchio, 142; – comes (pare de Gausbert I), 225. || SUNYER II d'Empúries-Peralada.
- SUNIARIUS, SONIARIUS, dominus, episcopus, 367; – episcopus, 271, 391, 420, 421; – episcopus, filius Gausfredi comitis, 406; – episcopus, filius Gausfredi comitis, 420; – episcopus, filius Guifredi comitis, 391; – episcopus sedis Elnensis, 271; – filius Gausfredi comitis, 519; – praesul (fill de Gausfred, comte d'Empúries), 420; – presul, 434; – presul, filius Gausfredi comitis, 434; – quondam episcopus, filius Gausfredi comitis, 523. || SUNYER, bisbe d'Elna.
- SUNIARIUS, frater Gausfredi comitis, 519. || SUNYER, fill de Gausbert I d'Empúries.
- SUNIARIUS, ipodiaton et monachus, scriptor, 620.
- SUNIARIUS, iudex, 143.
- SUNIARIUS, iudex, 295.
- SUNIARIUS, levita, 266.
- SUNIARIUS, levita, 325.
- SUNIARIUS, levita, testis, 335.
- SUNIARIUS, levita, testis, 413.
- SUNIARIUS, mansos (vers Montsoriu), 189.
- SUNIARIUS, presbiter, 485.
- SUNIARIUS, presbiter, 567.
- SUNIARIUS, SONIARIUS, presbiter, 81, 86; – presbiter, testis, 65, 68; – sacerdos, 81, 86.

- SUNIARIUS, *presbiter, scriptor*, 324.
 SUNIARIUS, *presbiter, scriptor*, 449.
 SUNIARIUS, *presbyter, testis*, 259, 268.
 SUNIARIUS, *qui est filius de Atone*, 461;
 – *vinea que fuit de* (Vallcanera), 461.
 SUNIARIUS, *qui fuit filius de Gardittia femina* (té un alou a Mollet), 552.
 SUNIARIUS, *qui nuncupant Leovetus* (compra un alou a Cervià de Ter, Raset i Espiells), 542.
 SUNIARIUS, *sacerdos*, 486.
 SUNIARIUS, *sacerdos et monachus*, 351.
 SUNIARIUS, *scriptor*, 371.
 SUNIARIUS, *subdiaconus*, 602.
 SUNIARIUS, *testis* (*ad ipsa Val i Riard*), 577.
 SUNIARIUS, *testis* (Fontanet), 163.
 SUNIARIUS, *testis* (les Preses), 336.
 SUNIARIUS, *testis* (Tonyà), 538.
 SUNIARIUS, *testis* (Ullastret), 289.
 SUNIARIUS, *vassus*, 63.
 SUNIARIUS, *vir religious, laicus* (dóna béns a la vall de Camprodon), 116.
 SUNIARIUS IUSCAFREDIS, *testis* (Sant Ferriol), 394.
 SUNIEFREDUS, cf. SONIFREDUS.
 SUNIEFREDUS, SENIEFREDUS, SENIFREDUS, SENIOFREDUS, SONIEFREDUS, SONIFREDUS, SONIOFREDUS, 374, 453; – *comes*, 337, 342, 351, 355, 358, 360, 361, 365, 374, 386, 441, 448, 453, 624; – *comes, filius quodam Mironi comitis*, 288; – *comes, frater Olibani comitis et Mironi levitae*, 358; – *comes, manimissor condam Wifredi comitis*, 342; – *comes, qui fuit quondam* (fill d'Ava), 375; – *commes, frater Wifredi condam*, 355; – *commes, nepos Ranlo abatissae*, 312; – *domnus* (germà d'Oliba i Miró), 351; – *domnus, comes*, 413, 441; – *domnus, comes* (germà de Miró), 448, 457, VII; – *domnus, comes* (germà de Miró i Oliba), 441; – *domnus, comes, frater Mironi, condam*, 413; – *domnus, comes, frater Olibani comitis et Mironi levite*, 359, 360; – *domnus, frater Wifredi comitis*, 351; – *frater domni Olibani et domni Mironi levitae*, 374; – *frater Mironi*, 374, 386, 448; – *frater Olibani*, 374; – *supradicti principis [Wifredii] frater*, 457. || SUNIFRED I de Besalú.
 SUNIEFREDUS (Colera), 234.
 SUNIEFREDUS, *filius Ranlo abatissae*, 312.
 SUNIEFREDUS, *homo bonus*, 143.
 SUNIEFREDUS, *levita, testis*, 292.
 SUNIEFREDUS, *presbiter, testis*, 219.
 SUNIEFREDUS, *testis* (les Preses), 102.
 SUNIEFREDUS, *testis* (les Preses), 336.
 SUNIEFREDUS, *testis* (Ullastret), 289.
 SUNIEFREDUS, *testis* (Ges i Camprodon), 337.
 SUNIEGILDE, *bonus homo*, 171.
 SUNIFRED (casat amb Emidira; venen una vinya), 320.
 SUNIFRED (permuta un camp a Palou per una vinya a Armànies), 315.
 SUNIFRED, abat d'Arles, 55.
 SUNIFRED, abat de Banyoles, v. SUNIOFREDUS.
 SUNIFRED, abat de Ripoll, 482; – abat de Santa Maria de Ripoll (permuta un alou a Tona per un altre *in costa de Latione*), 583. V. SENIOFREDUS.
 SUNIFRED, abat de Sant Llorenç prop Bagà, 489. V. SENIOFREDUS.
 SUNIFRED, almoier del difunt levita Otger, 344.
 SUNIFRED, ardiaca, fidel del bisbe Guigó (germà de Gotmar, Gilbert, Esgut, Ingilbert, Gerberga i Amaltruda; reben una confirmació de béns), 178; – arxipreste de Girona, v. SENIOFREDUS.
 SUNIFRED, bisbe de Girona, v. SONIFREDUS.
 SUNIFRED, clergue, almoier d'Ingilrada, 474.
 SUNIFRED I, comte d'Urgell-Cerdanya, casat amb Ermesenda, 26, 60.
 SUNIFRED I, comte de Besalú (fill dels comtes Miró i Ava i germà dels comtes Oliba, Guifré i Miró), 211, 219, 251, 258, 261, 283, 300, 309, 316, 331, 332, 337, 358, 359, 362, 371, 374, 375, 376, 387, 424, 441, 466. V. SUNIEFREDUS.
 SUNIFRED, de Lluçà, difunt, 517.
 SUNIFRED, levita (deixa béns als comtats d'Empúries i Girona), 383.
 SUNIFRED, nebot de Sunifred prevere (futur vescomte de Girona; compra un alou al castell d'Orsal), 419; – vescomte de Girona (ven alous a Orsal i Vila-rúbia), 598; – vescomte de Girona, almoier i tutor del difunt Guinigís Mascaró (dóna un mas dominical i terres a Orsal), 476; – vescomte, marmessor per al comtat de Girona del comte Borrell, 544. V. SENIOFREDUS.
 SUNIFRED, pare de Guinedella comtessa, 58, 62.
 SUNIFRED, prevere (oncle de Sunifred, futur vescomte de Girona; ven un alou al castell d'Orsal), 419.
 SUNIFREDA, cf. SUNIOFREDA.
 SUNIFREDUS (Salt), 35.
 SUNIFREDUS, *bonus homo, item*, 435.
 SUNIFREDUS, *presbiter, scriptor*, 107.
 SUNIGILDUS, *presbiter*, 127.
 SUNIOFREDA, SUNIFREDA, *uxor Elianis* (evacua béns al palau Merlac), 91.
 SUNIOFREDUS, SUGNEFREDUS, *abbas*, 68; – *presbiter*, 68. || SUNIFRED, abat de Banyoles.
 SUNIOFREDUS, *laicus* (Segúries), 602.
 SUNIOFREDUS, *testis* (Llagostera), 162.
 SUNIULDUS, *testis* (Salt), 423.
 SUNIULDUS, *vassus Deilane comitis*, 84.
 SUNLE, cf. SINLE.
 SUNLONE, *deivota* (béns a Hortones), 164.
 SUNNA (alou a Juïgues), 485.
 SUNTILA, cf. SINDILA.
 SUNYER, abat de la Grassa, 198. V. SUNIARIUS.
 SUNYER, abat de Sant Feliu de Guíxols i de Sant Pol de Mar, 390.
 SUNYER, abat segurament de Santa Maria de Roses, 431. V. SONIARIUS.
 SUNYER, bisbe d'Elna, 271, 418, 424; – bisbe d'Elna (fill de Gausfred, comte d'Empúries), 421. V. SUNIARIUS.
 SUNYER I, comte de Barcelona-Girona, 242, 244, 260, 315; – casat amb Aimilda, 158, 239, 241; –

- casat amb Riquilla, 275. V. SUNIARIUS.
- SUNYER I, comte d'Empúries, 26, 27. V. SUNIARIUS.
- SUNYER II, comte d'Empúries, 36, 69, 87. V. SUNIARIUS.
- SUNYER, fill de Gausbert I d'Empúries. V. SUNIARIUS.
- superpelicio, linteo*, 612.
- Super Rocha, Super Roka, cf. Sobre Rocha.
- Super Stagno, 335. || Sobrestany.
- Surba, *ipsa (in suburbio castro Tolone)*, 335.
- Surdes, Surdis, *Sanctus Stephanus qui est in villa*, 501; – *villare*, 78. || Sords.
- Sureda, mas (mun. Caçà de la Selva, com. Gironès), v. Sovereta.
- Sureda, monestir de, v. Sant Andreu de Sureda.
- Surellia[...], *ad ipsum*, (vers Sant Quirze de Colera), 234.
- SURENTIUS, *vinea de* (Ullà), 104.
- Súria (com. Bages), castell de, 534.
- Surocca, *in monte*, 443. || Surroca (mun. Ogassa, com. Ripollès).
- susurbium*, cf. *suburbium*.
- Suufraña, Suurana, cf. Siurana.
- SUVINDUS, *bonus homo*, 63.
- sylva*, cf. *silva*.
- synodus*, cf. *sinodus*.
- S[...], *diachonus*, 567.
- T**
- Tabellaria, *in valle*, 420, 421, 523. || Tavellera.
- tabernacula, eterna*, 312, 441.
- tabula*, 506.
- Tabulato, *villa que vocant*, 116. || Taulat.
- TADEUS, *archidompnus*, 63. || TADEU, arxipreste de Girona.
- Taià (mun. Serinyà, com. Pla de l'Estany), v. Taziano.
- Taialà (mun. Sant Gregori, com. Gironès), v. Todilano.
- TAIOLO, *ortanos de*, 394.
- Talaxano, Talazano, Talaxano, Toloxando, Toloxano, *in collo de*, 438, 477; – *in termino de*, 249, 438, 470. || Talaixà (mun. Montagut, com. Garrotxa).
- Taliaventos, *cum ipso [alode] de* (potser vers Ouveillan), 438bis.
- Tallada d'Empordà, la (com. Baix Empordà), 492, 493, 547.
- Tamaretto, *ipsum alaude de* (vers Narbona), 349.
- Tamarit, Tamariz, *ipsa* (vers el cap de Creus), 420, 421, 523.
- Taped, Tapit, Tapite, *in locum que dicunt rio* (vers Vallcanera), 371; – *in rio* (vers Vallcanera), 396; – *in terminio de rio*, 612.
- Tapias, Tapis, *mansus Oliva de*, 301; – *parrochia de*, 301; – *villa que vocant*, 301. || Tàpies.
- tapido, tapidem, tappito*, 435, 453, 531, 612.
- Tàpies (mun. Maçanet de Cabrenys, com. Alt Empordà), v. Tapias.
- Tapiolas, *quas vocant Figarias*, 421, 523. Cf. Figarias.
- Tapioles (mun. Vallgorguina, com. Vallès Oriental), 625, 626.
- Tapis, cf. Tapias.
- Tapit, Tapite, cf. Taped.
- Taradell (com. Osona), 247, 601.
- Taradellaria, *roca* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
- TARCIUS, cf. TASSIUS.
- Tarn, departament del (reg. Migdia-Pirineus, França), 562, 591.
- Tarnadela, *vilare* (vers Riudaura), 304, i, iv.
- Tarnadela (*in valle Riopullense*), 453.
- Tarragona (com. Tarragonès), arquebisbe de, 405 (v. CESARI). V. Terraconensis.
- Tartera, Tartarea, *villa*, 312, 374. || Tartera (mun. Das, com. Baix Cerdanya).
- tasca, tascha, thasca*, 219, 275, 317, 427, 446, 460.
- TASCO, *bonus homo, laicus*, 288.
- TASILIUS, cf. TASSIUS.
- TASSIUS, TASILIUS (dóna vinyes al puig Castellar), 274; – *levita*, 274.
- TASSIUS, *casale* (Mollet), 199; – *vinea de* (Mollet), 199.
- TASSIUS, TASSIUS (Castelló d'Empúries), 52; – *in terra* (Castelló d'Empúries), 224.
- TASSIUS, *iudex*, 105.
- TASSIUS, cf. TASSIUS.
- TASSI, fill d'Hildesind i pare de l'abat Hildesind de Sant Pere de Rodes, 230, 260, 261, 277. V. TASSIUS.
- TASSILORTUS, *laicus* (Finestres), 274.
- TASSIUS, 486.
- TASSIUS (Besalú), 485.
- TASSIUS (Cabanes), 230.
- TASSIUS (Camprodon), 351.
- TASSIUS (Colera), 234.
- TASSIUS, *bonus homo*, 413, 512.
- TASSIUS, TARCUS, *filius Placiani* (béns a Fitor), 279; – *levita*, 279; – *levita* (edifica l'església de Fitor), 279.
- TASSIUS, *genitor Hildesindi abbatis*, 381. || TASSI.
- TASSIUS, *in alode de* (Torn), 448.
- TASSIUS, *in terra de* (Puio Aniarico), 432.
- TASSIUS, *levita*, 287, 291.
- TASSIUS, *monachus Sanctae Mariae, testis*, 198, 199.
- TASSIUS, TASSIUS, *presbiter*, 486; – *presbiter* (rep un alou), 486.
- TASSIUS, *presbiter*, 584.
- TASSIUS, *sacerdos*, 567.
- TASSIUS, *testis* (Tor), 547.
- TASSUS, *presbiter, testis*, 428.
- TAUDERANUS, *testis (Felmiro palacium)*, 103.
- Taulat (mun. Camprodon, com. Ripollès), v. Tabulato.
- TAURELLUS (Ullà), 63, 64.
- TAURELLUS, *in vinea (Felmiro palacium)*, 103.
- TAURELLUS, *presbiter, scriptor*, 292.
- TAURELLUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- Tauriane, *castrum*, 244. || Torelló.
- Tavellera (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), v. Tabellaria.
- TAVELLO, cf. FERROCINTERO.
- Tavernulas (*in comitatu Fenolitense*), 374. || Tavèrnoles (mun. Sorrià, com. Fenolleda).
- TAYNUS (ven una heretat a Salt), 35.
- Taziano, 457. || Taià.
- Té, coll de (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Loter.
- Tecera, Tecera, Teder, Tederi, Tedzere, Teizer, Tezer, Teze-

- re, Tezero, Tezerus, 244, 426; – *alveus*, 293, 348, 453; – *flumen*, 117, 199, 278, 293, 312, 332, 333, 337, 360, 361, 369, 432, 443, 447, 448, 463, 612, v. || Ter, el.
- TEDBERTUS, cf. TEUDEBERTUS.
- TEDBERTUS, cf. THEOBERTUS.
- TEDELETH, THEDELET, *vel Bona-dompna, uxor Segarii* (venen una mujada de terra a Tonyà), 538.
- TEDEMIRUS, *masso que tenet* (villa Ges), 337.
- Teder, Tederi, cf. Tecera.
- TEDERICUS, cf. TEUDERICUS.
- TEDERICUS, *sene presbiter* (rep un *pellicano*), 612.
- TEDMAR, *testis* (comtats d'Empúries i Peralada), 434.
- TEDNOVI (dóna una part d'una vinya a Baussitges), 271.
- TEDREDUS, *monachus*, 567.
- Tedzere, cf. Tecera.
- tegimen, 325.
- Teià (com. Maresme), 599, 600.
- Teixoneres, les (mun. Cornellà de la Ribera, com. Rosselló), v. Texonarias.
- Teizer, cf. Tecera.
- teloneum, *toloneum*, 15, 19, 20, 21, 73, 83, 90.
- TEMARUS, *clericus*, 602.
- templum, 189, 291, 469.
- TENAS, A., 509.
- TENDEBERTUS, *testis* (Besalú), 441.
- TENDEMUNDUS, *testis* (Besalú), 441.
- TENDERISIUS, *in ipsa terra de* (Baus-sitges), 271.
- TENERIC, abat de Sant Martí de Mont-redon, 85.
- Tenes, les (mun. Ripoll, com. Ripollès), 313.
- TENFREDUS, *in terra de* (Vulpellac), 136.
- TEODALECUS, *presbiter*, 127.
- TEODARDUS, cf. TEUDARDUS.
- TEODEFREDUS, *in vinea de* (Tudela), 74.
- TEODOSI, abat de Sant Medir i Sant Genís, 34. V. TEODOSIUS.
- TEODOSI, fidel del rei Carles III, 95.
- TEODOSIUS, *abbas*, 73. || TEODOSI, abat de Sant Medir i Sant Genís.
- TEODOSIUS, *bonus homo*, 335.
- TEODOSIUS (Sant Esteve de Vilacolum), 591; – *testis* (Vilacolum i Vilamacolum), 562.
- TEOLRANDUS, TEULRANDUS (Sant Julià del Mont), 105.
- TEOTARIUS, *levita*, 127.
- TEOTFREDUS, TEUTFREDUS, *levita* (dóna un alou a Palau de Montagut), 568; – *levita, qui est elemosinarius, testis*, 568.
- TEOTHARIUS, cf. TEUTHARIUS.
- TEPBERTUS, *testis* (Parets d'Empordà), 388.
- Ter, el, riu del Principat, 288, 490, 608. V. Tecera.
- TERED, *in vinea de* (Boscanela), 570.
- TEREDUS, *diachonus*, 508.
- TEREDUS, *levita*, 572.
- teritorium, cf. territorium.
- terra, pàssim; – *comitale*, 222, 546, 557, 617; – *erma comitale*, 546; – *ipsa, surrecania*, 356; – *rupia*, 381; – *untuosa*, 271.
- Terraconensis, *aeclesia, episcopalis olim sedes*, 406. || Tarragona.
- Terradas, *villa (in comitatu Bisuldunense)*, 486. || Terrades.
- Terradellas, *ipsas* (vers Baussitges), 271.
- Terradellas, Terradelas, Terratellas, *villa*, 84; – *villare*, 18. || Terradelles (mun. Vilademuls, com. Pla de l'Estany).
- Terradelles (mun. Taradell, com. Osona), 601.
- Terrades (com. Alt Empordà), v. Terradas
- Terrario, *ipsum collum de*, 420, 421, 523. || Terrer, coll del.
- Terrarios, *in villa que vocant (in comitato Ausona)*, 612. || Terrers.
- Terratellas, cf. Terradellas.
- Terrer, coll del (mun. Llançà, com. Alt Empordà), v. Terrario.
- Terrers (mun. Sant Bartomeu del Grau, com. Osona), v. Terrarios.
- Terri, el, riu affluent del Ter, v. Sterria.
- teritorium, *teritorium*, 359; – *Barchinonensis*, 218; – *Bisuldunensis*, 7, 52, 102, 351; – *Carcase*, 168; – *de Bianya*, 364; – *Gerundensis*, 12, 30, 74, 82, 93, 134, 161, 210, 216, 218, 227, 245, 292, 307, 496; – *Empuritanensis*, 53, 63, 80, 81, 113, 140, 143; – *Narbonensis*, 108, 168; – *Petralatensis*, 52, 107, 168, 271, 412; – *Redensis*, 52.
- Terrucio, *villare*, 88. || Terruç (mun. la Vall d'en Bas, com. Garrotxa).
- terrula, 274.
- TESSIER, G., 37.
- testament, 268bis, 383, 425, 427, 438bis, 467, 499, 509, 514, 516, 524bis, 526, 544, 545, 559, v. *testamentum*.
- testamentum, 329, 342, 349, 374, 375, 377, 435, 438bis, 453, 486, 487, 501, 506, 518, 519, 524bis, 531, 533, 602, 612, 624; – *scriptura*, 486. Cf. *testament*.
- Testamentum, *Novum*, 129bis, 287; – *Vetus*, 129bis, 287.
- TETBERTUS, *bonus homo*, 512.
- TETUTMIRUS, *testis* (Llebrers), 379.
- TEUD, *ipso maso qui fuit de*, 612; – *testis*, 612.
- Teuda, *collum de* (a la serra de Rodés), 420.
- TEUDALECUS, *levita, testis*, 199.
- TEUDALECUS, TEUDALEGUS, *testis* (Sant Segimon del Bosc), 218.
- TEUDALEGUS, cf. TEUDALECUS.
- TEUDALEIGUS, *in terra de* (Bianya), 330.
- TEUDARD, arquebisbe de Narbona, abans ardiaca, 59. V. TEUDARDUS.
- Teuardo, cf. Presa de Teuardo.
- TEUDARDUS, THEODARDUS, *archiepiscopus*, 59; – *archiepiscopus sedis Narbonensis*, 66; – *episcopus*, 59; – *sanctus ac beatissimus*, 59. || TEUDARD.
- TEUDARDUS (Girona), 233.
- TEUDARDUS, TEODARDUS, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
- TEUDARDUS, cf. THEODARDUS.
- TEUDARICUS, cf. TEUDERICUS.
- Teudbert, *villare* (vers Sant Esteve de Palautordera), 599.
- TEUDE, *testis* (Riudaura), 304.
- TEUDEBERTUS (Besalú), 485; – *laicus, bonus homo*, 486; – *testis* (Besalú), 448, vii.

- TEUDEBERTUS (casat amb Arnofreda; compren béns a Argimon), 195; – (casat amb Arnofreda; compren una terra amb planter a Nespolaris), 219.
- TEUDEBERTUS, *mandatarius de cenobio Sancte Marie Riopollensis et de abato nomine Quiliscló*, 461.
- TEUDEBERTUS, TEDBERTUS, *filii Segarii* (germà d'Adalbert i Ratfred; venen una heretat a Palau de Montagut, Poliger, Morranyà i Molivedre), 254.
- TEUDEGARIUS, *testis* (Flaçà i Mollet), 199.
- TEUDEGILDUS, *presbiter*, 53.
- TEUDELECUS, *canonicus* (de Girona), 66.
- TEUDELINDES, TODLENDES, *quae alio nomine vocant Bellaiza, filia Geribergae* (germana de Guilla; evacua un alou a Olivars), 508; – *quae alium nomen vocant Bellaize*, 508.
- TEUEMANDUS, cf. THEUMONDUS.
- TEUEMIRUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- TEUEMUNDUS, *petra quam Discolius erexit, que vocatur petra*, 201; – *vir Winnidildes* (béns a Segúries), 201. || TODEMON.
- TEUEMUNDUS (casat amb Em i pare d'Amalric; el Bac), 584; – *in alode de* (el Bac), 448.
- TEUEMUNDUS, *testis* (Besalú), 448, vii.
- TEUEDEREDUS, cf. TEUDERICUS.
- TEUEDEREDUS, THEUEDEREDUS (casat amb Elvira), 400; – (casat amb Elvira; venen un alou *in Campo Longo*), 397.
- TEUEDEREDUS, *presbiter, monachus* (d'Amer), 287.
- TEUDERICUS (Amer), 295.
- TEUDERICUS (Amer), *item*, 295.
- TEUDERICUS (Castelló d'Empúries), 52.
- TEUDERICUS (Castelló d'Empúries), *item*, 52.
- TEUDERICUS (evacua béns a Bàscara), 172; – *testis* (Esponellà), 171.
- TEUDERICUS, *abbas* (Sant Pere de Camprodon), 351; – *abbas*, 433; – *domnus abbas, amicus vel fidelis, advocatus, tutor vel eleemosinarius Mironi comitis atque episcopi*, 453. || TODERIC, abat de Camprodon.
- TEUDERICUS, *Barchinonensis episcopus*, 127, 142, 241; – *pontifex*, 142; – *presul Barchinonensis*, 127. || TODERIC.
- TEUDERICUS, TEUDARICUS, *iudex*, 171.
- TEUDERICUS, *levita*, 567.
- TEUDERICUS, *levita, scriptor*, 311.
- TEUDERICUS, *monachus, scriptor* (de Sant Pol de Mar), 496, 553.
- TEUDERICUS, *presbiter*, 335.
- TEUDERICUS, *presbiter* (dóna un antifonari), 330.
- TEUDERICUS, *presbiter, eleemosinarius Stephani clerici*, 508.
- TEUDERICUS, *presbiter, frater Aurucii* (donen un camp a Bianya), 330.
- TEUDERICUS, *presbiter, scriptor*, 422.
- TEUDERICUS, *presbiter, testis*, 324.
- TEUDERICUS, *presbyter*, 420.
- TEUDERICUS, *qui fuit condam, vir Tondelendes*, 326.
- TEUDERICUS, *senior*, 52; – *vassus*, 63; – *vassus Deilane comitis*, 84.
- TEUDERICUS, *testis* (Narbona), 349.
- TEUDERICUS, *testis* (Riba Freicta i Freixano), 417.
- TEUDERICUS, TEDERICUS, TEUDERICUS, *testis* (Vilamacolum), 143, 144; – (Vilamacolum), 144.
- TEUDERICUS, TEUEDEREDUS, *testis, alius* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- TEUDERICUS, cf. TEUDERICUS.
- TEUDERICUS (dóna una terra a Bausitges), 271.
- TEUDERICUS, *ad ipso Bulleario, mansum quem vocant de*, 381.
- TEUDERIUS (Bàscara), 7.
- TEUDERIUS, *in terra* (Succorranio), 184.
- TEUESINDUS (compra un alou a la Guàrdia), 481.
- TEUESINDUS, *abba Sancti Felicis seu archipresbiter*, 285; – *abbas et archipresbiter, testis*, 276; – *archipresbiter*, 291; – *archipresbiter et abba*, 285, 286, 287. || TODESEN.
- TEUESINDUS, *presbiter*, 150.
- TEUESINDUS, *presbiter*, 325.
- TEUESINDUS, *sacerdos*, 435.
- TEUESSINDUS, *sacerdos*, 508.
- TEUEVINUS, *habitat in uno manso* (Sallarsa), 359.
- TEUEVIRA, TEUDOVIRA, *in terra* (Morranyà), 243.
- TEUDIFREDUS, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
- TEUDISCLUS (casat amb Madaví; donen béns a Boadelles), 307.
- TEUDISCLUS, *elemosinarius de quondam Aboni levita* (dóna una vinya a Espiells), 404; – *tutor et eleemosinarius de condam Aboni levita* (dóna dotze mujades de vinya a Noves), 403.
- TEUDISCLUS, *presbiter, testis*, 102.
- TEUDISCLUS, *testis* (Fontanet), 134.
- TEUDISCLUS, *testis* (Vilamacolum), 143.
- TEUDO (Bàscara), 81.
- TEUDO (Valeriana), 67.
- TEUDO, *bonus homo*, 143.
- TEUDO, *ipsa vinea qui fuit de* (Terra-das), 486.
- TEUDOSIUS (Amer), 295.
- TEUDOSIUS (Girona), 127; – *canonicus*, 142.
- TEUDOSIUS (Juïgues), 485.
- TEUDOSIUS, *presbiter, testis*, 240.
- TEUDOSIUS, *testis* (Girona), 228.
- TEUDOVIRA, cf. TEUEVIRA.
- TEUDOVIGA, *uxor Iohannis* (compre la meitat d'una vinya a Bascona), 216.
- TEUDRICUS, *canonicus* (de Girona), 142.
- TEUDRICUS, *presbiter*, 460.
- TEULRANDUS, cf. TEOLRANDUS.
- TEUTARIUS, cf. TEUTHARIUS.
- TEUTARIUS (Amer), 295.
- TEUTER, bisbe de Girona, 31, 42, 50, 51, 54, 61. V. TEUTHARIUS.
- TEUTER, marmessor del difunt Goltred (dóna una heretat a Creixenturri), 268bis.
- TEUTERIUS, cf. TEUTHARIUS.
- TEUTFREDUS, cf. TEOTFREDUS.
- TEUTHARIUS, TEOTARIUS, TEOTHARIUS, TEUTARIUS, TEUTERIUS, THEOTARIUS, THEOTHARIUS, *antistes*, 65; – *antistes, servus Sanctae*

- Mariae*, 65; – *condam, sedis Gerundensis episcopus*, 66, 171; – *episcopus*, 52, 53; – *episcopus Gerundensis*, 44, 45, 47, 56; – *episcopus sancte Gerundensis ecclesie*, 52; – *episcopus sedis Gerundensis*, 52, 53, 63; – *Gerundensis*, 59; – *pontifex*, 52; – *post obitum*, 171; – *quondam episcopus*, 84. || TEUTER.
- TEUTO, *archidompnus*, 63; – *presbiter, testis*, 65. || TEUTÓ, arxipreste de Girona.
- TEUTO, *presbiter, testis (alius)*, 65.
- Texonarias, *in locum que dicunt (in comitatu Resolionense)*, 535; – *villa (in comitatu Rossolionense)*, 486. || Teixoneres, les.
- Tezer, Tezere, Tezero, Tezerus, cf. Tecera.
- THARSIMIRUS, *presbiter, qui fuit condam*, 279.
- thasca*, cf. *tasca*.
- THEDELET, cf. TEDELETH.
- THEOBERTUS, TEDBERTUS, *testis* (Besalú), 438; – *testis* (Meians), 477.
- THEODARDUS, cf. TEUDARDUS.
- THEODARDUS, *iudex*, 53.
- THEOTARIUS, THEOTHARIUS, cf. TEUTHARIUS.
- THEUEMIRA, *femina* (mare d'Ellesèn, Undilà i Gotmar), 274.
- THEUDEREDUS, cf. TEUDEREDUS.
- THEUDERICUS, *presbyter*, 274.
- THEUDERICUS, *presbyter, item*, 274.
- THEUDESINDUS, *archidiaconus*, 274.
- THEUMONDUS, TEUEMANDUS, *testis* (Esponellà), 171.
- THIDILA, *testis* (Cabanes), 230.
- Tholone, cf. Tolone.
- Tiana (com. Maresme), 339, 496, 533; – Galceran de, 533.
- Tiano (vers Sant Feliu de Llobregat), 615.
- Ticinensis, *palatium* (a Pavia), 45. || Ticino, regió i riu de Suïssa i Itàlia.
- TIDELÀ (germà de Bageló; permuten un hort i dues peces de terra al Vallès), 576.
- Timim, *villa*, 422, 523. || Vilatenim.
- tinis, ipsas*, 446, 531.
- TINELLUS, *iudex*, 91.
- Tingusus, *ipso maso in* (lliurat a Sant Feliu de Girona), 506.
- TISPAYANA (dóna terres i vinyes a Mata Bona), 271.
- titulus*, 109, 335, 461; – *almi Michaelis archangeli*, 434; – *comutationis*, 358, 359, 360; – *concessionis*, 428; – *donationis*, 296, 301, 329, 332, 365, 432, 446, 456, 512; – *donationis sive concessionis*, 274; – *donationis vel tradicionis*, 296, 301, 365, 400; – *dotis*, 535; – *dotis vel donacionis*, 535; – *Sancti Iohannis*, 420, 434; – *Sancti Iohannis et Sancti Petri*, 1; – *Sancti Salvatoris*, 434; – *scriptura, donacionis*, 325.
- TIVURCIUS, *presbiter*, 127.
- To, Ll., 554.
- TOBIAS (Bàscara), 86; – (Bàscara), 84; – *homo bonus*, 81, 86.
- TODA, dita Adelaida, comtessa, esposa de Bernat I de Besalú (alou a la vall de Merlès), 589. V. TOTA.
- TODALECUS, *in terra de* (Salt), 356; – *testis* (Salt), 356.
- TODALECUS, *sacerdos*, 63.
- TODALECUS, *testis* (Terruç), 88.
- TODALEGUS, *ipsa burdícula ubi habitat (ipsa parrochia Sancti Vincentii)*, 622, 624.
- TODALEGUS, *testis* (Flaçà i Mollet), 199.
- TODEFRED, 13.
- TODEMON (rep béns a Segúries), 194. V. TEUEMUNDUS.
- TODERIC, abat de Sant Pere de Camprodon, marmessor del difunt bisbe Miró de Girona, 491. V. TEUDERICUS.
- TODERIC, bisbe de Barcelona, 147. || TEUDERICUS.
- TODESÈN, abat de Sant Feliu de Girona, arxipreste, v. TEUDESINDUS.
- Todilano, 435. || Taialà.
- TODLENDES, cf. TEUELINDES.
- TODMIRUS, *in terra de* (Puio Aniario), 432.
- Todolino, Dodolfini, Dudulim, *vilare*, 421, 519, 523. || Vilartolí.
- TODSIA, *in terra de* (Puio Aniario), 432; – *in vinea de* (Puio Aniario), 432.
- TOLGAREDUS (Girona), 127.
- Tolone, Tholone, Tolonensis, *comitatus, que vocabulum est Petrala-*
- tensis*, 266; – *in suburbio castro*, 107, 224, 232, 335, 367, 436; – *pagus*, 52. || Toló (mun. Peralada, com. Alt Empordà).
- toloneum, cf. teloneum.
- Tolosa (de Llenguadoc, dep. Alta Garona, reg. Migdia-Pirineus, França), 7, 13, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 43, 67, 71, 127; – bisbe de, 424 (v. Isol). V. Tolosensis.
- Tolosa, *alaudem nostrum que dicunt*, 332. || Tolosa, la (mun. Vallfogona de Ripollès, com. Ripollès).
- Tolosela, Tolosella, *in loco que dicitur, prope Sancta Eugenia* (de Ter), 620; – *in loco que dicunt, in plano ante Gerunda civitate*, 518.
- Tolosensis, *denarius*, III. || Tolosa de Llenguadoc.
- Toloxano, Toloxando, cf. Talaxano.
- TOMASSETTI, G., 469, 523, 604.
- Tometo, *villa*, II. || Tomet (mun. Sant Julià de Ramis, com. Gironès).
- Tona (com. Osona), castell de, 583, 610.
- TONDELENDES (vídua de Teuderic), 326.
- Toniano, Tuinano, 248, 538; – *in locum que dicitur*, 434; – *terminos de villa*, 248. || Tonyà.
- tonnas, tunas, 339, 435, 531.
- Tonyà (mun. Garrigàs, com. Alt Empordà), 538. V. Toniano.
- Tor (mun. la Tallada d'Empordà, com. Baix Empordà), v. Toro.
- Toralles, Toralias, *infra terminos de villa que dicunt*, 623; – *ipsa ecclesia de*, 623; – *ipsum terminum de*, 438. || Toralles (mun. Montagut, com. Garrotxa), 464.
- torculario, ipso, 432.
- Tordaria, *in termino de*, 292; – *in valle*, 421, 436, 523. || Tordera.
- Tordarias, 374. || Torderes.
- Tordera (com. Maresme), 158. V. Tordaria.
- Torderes (com. Rosselló), v. Tordarias.
- Torelló (com. Osona), v. Tauriane.
- Torn, el (mun. Rabós d'Empordà, com. Alt Empordà), coll de, v. Turnus.

- Torn, el (mun. Sant Ferriol, com. Garrotxa), v. Turnus.
- Toro, *in terminio de villa*, 547; – *villa*, 335. || Tor.
- Toropilado (vers Saorra), 561.
- Torre, la (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), 602.
- Torrelías, *in rio de*, 225. || Torrelles.
- Torrelles, riera affluent del Llobregat d'Empordà, v. Torrelías.
- Torrelles de la Salanca (com. Roselló), v. Torriliás.
- Torreneules, puig de (mun. Querolbs, com. Ripollès), v. Turrinebulis.
- torrens*, passim; – *de Malbrugario*, 432; – *de valle Canaria*, 614; – *quae dicunt Meridante*, 457; – *que dicunt Valle Minore*, 614; – *que discurret in flumine Tederi*, 447, 448; – *quem vocant Ganganel*, 441; – *qui discurret de ipsa fonte*, 432; – *qui discurret in flumine Fluviano*, 448; – *qui dividit inter Leporarios et Oliveta et Navata et pervenit usque ribulo Algama*, 276; – *quod discurret in tempore pluviarum*, 427.
- Torrent d'Empordà (com. Baix Empordà), v. Torrente.
- Torrente, *in locum que dicunt*, 285. || Torrent d'Empordà.
- Torrente, *in terminio de* (al sud de Madremanya), 551.
- Torrente, *mansus de* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- Torrezella, *in loco qui vocant, in Palacio Frugelli*, 518. || Torroella, prop de Fitor.
- Torricella, Turrezela, *villa (in comitatu Empuritano)*, 519; – *villa (in comitatu Impuritano)*, 421. || Torroella de Fluvià.
- Torriliás, *villa*, 421, 523. || Torrelles de la Salanca.
- Torrocella, Torrezella, 144, (cf. DURANDUS de Torrezella); – *villa*, 63, 335. || Torroella de Montgrí.
- Torroella, prop de Fitor (mun. Vulpellac, com. Baix Empordà), v. Torrezella.
- Torroella de Fluvià (com. Alt Empordà), 449, 562, 591. V. Torrocella.
- Torroella de Montgrí (com. Baix Empordà), 53, 293. V. Torrocella.
- Torsa, Tursa, 56; – *montes que dicunt*, 173; – *portus de*, 275; – *villa*, 377. || Tossa de Mar.
- Torta, *borda* (s. XIII; vers Montagut), 365.
- Tortegada, cf. Ribas Tortegada.
- Torteliano, Tortiliano, 531 (cf. ORIOL de Torteliano); – *infra terminos de villa que dicunt*, 614; – *in parochia Sancte Marie de*, 614; – *in villa que vocatur*, 579; – *ipsa parochia de*, 453; – *ipsa terra in*, 531; – *ipsa vinea qui est in*, 531; – *ipsum alodem de*, 374, 453; – *villa*, 324. || Tortellà (com. Garrotxa), 298, 376.
- TORTORELLUS, *diachonus*, 84; – *levita*, 82.
- Toscario, cf. Malo Toscario.
- Tosello, *ipso pugo de*, 612.
- Tossa de Mar (com. Selva), 377; – Sant Lionç de, 377; – Sant Vicenç de, 377. V. Torsa.
- TOTA, TOTE, *comitissa, que alio nomen vocatur Adalais, testis*, 622; – *que vocant Adalaiz*, 623; – *que vocant Azalaiz, uxor Bernardi comitis* (alous a les villes de Beuda, Jou, Toralles i Freixenet), 623. || Toda.
- Totela, 74. || Tudela.
- Tours-sur-Marne (dep. Marne, reg. Xampanya-Ardenes, França), 97, 98, 99, 100, 177, 178, 179, 181, 182.
- traginas*, 446.
- TRAGONCI (dóna terres a Baussitges), 271.
- transgressio*, 460.
- transgressor*, 441, 448, 457, 622 (cf. HACFREDUS, OLIBA, SENIOFREDUS, SONIEFREDUS, TRASOADUS, VIVANUS, WIGILA); – *nefandissimus*, 448; – *nefarius*, 457.
- Transumpta instrumentorum*, 240, 288, 403, 435, 498, 579.
- TRASARADUS, *testis* (Besalú), 324.
- Trasdossus (vers Ribelles), 272.
- TRASEBADUS, cf. TRASOVADUS.
- TRASEGONCIA (una casa a Maià de Montcal), 448.
- TRASEGONCIA, *femina, uxor Olibani* (alou al Rosselló), 374.
- TRASEGONTIA, *femina* (Amer), 295.
- TRASEGONTIA, *in terra de* (Vilademany), 280.
- TRASEMIRUS, *diaconus*, 115.
- TRASEMIRUS, *in terra de* (Tudela), 74.
- TRASEMIRUS, *iudex*, 30.
- TRASEMIRUS, *presbiter, scriptor*, 127.
- TRASEMIRUS, *subdiachonus, testis*, 307.
- TRASEMIRUS, *testis* (Vulpellac), 231.
- TRASEMIRUS, cf. TRASSEMIRUS.
- TRASERICUS, *subdiachonus, scriptor*, 456.
- TRASERICUS, TRASERIGUS, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- TRASERIGUS, cf. TRASERICUS.
- TRASOADUS, *presbiter, testis*, 436.
- TRASOADUS, *transgressor, frater Wigilani presbiteri* (alou a Serinyà i Taià), 457.
- TRASOARIUS, TRASOARIUS, *condam, mandatarius de quondam comite Alarico*, 84; – *iudex*, 19, 20, 21; – *mandatarius Alarici comitis*, 22.
- TRASOARIUS, *ipsa vinea qui fuit de* (Darnius), 486.
- TRASOARIUS, *presbiter, testis*, 335.
- TRASOVADUS, cf. TRASOVADUS.
- TRASOVADUS (casat amb Quintiló; béns a Bianya), 330; – (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- TRASOVADUS, TRASEBADUS, TRASOVADUS, *iudex*, 171, 172; – *iudex, qui est mandatarius Gauzfredi comitis*, 91.
- TRASOVADUS, *presbiter*, 335.
- TRASOARIUS, *levita*, 612; – *levita, scriptor*, 577, 612.
- TRASOARIUS, *que vocant Guntego, testis* (Cantalops), 292.
- TRASSEGONCIA (un mas a Cabirols), 395.
- TRASSEGONCIA, *in vinea de* (Llebrers), 303.
- TRASSEMIRUS, TRASEMIRUS, *testis* (Esponellà), 171.
- TRASOARIUS, cf. TRASOARIUS.
- TRASOARIUS (Bàscara), 86.
- TRASOARIUS, *condam* (Bàscara), 171.

- TRASSOVADUS, *homo bonus*, item, 171.
 TRASSOVADUS, *iudex*, cf. TRASOVADUS.
 TRASSOVADUS, *testis* (Esponellà), 171.
 TRASTILDUS (*Purtos*), 53.
 TRASVADUS (pare de Sunifred; tenien un alou a *Salselas*), 453; – *bozador* (tenia alous a Besalú), 453.
 TRASVADUS, *advocatus*, *tutor vel elemosinarius Mironi comitis atque episcopi*, 453.
 Trecas, Tricassina, *civitas*, 52; – *synodus*, 47. || Troyes.
 Frederici, *ipsum collum*, de *Vinea Vetula*, 421, 523.
 Tredòs (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Tresdosso.
 Tregurano, Trugurano, v; – *homines de*, v; – *in terminio de*, 447, 448; – *ipso monte de*, 441, 447, 448; – *parrochia de*, v; – *parrochia Sancti Iuliani de*, 447; – *villa*, 288. || Tregurà (mun. Vilallonga de Ter, com. Ripollès).
 trentanarios, 506.
 Trepadorio, [*in ...*] *que dicunt* (a ponent de Campmany), 225.
 Tresdosso, 622; – *villa*, 622, 624. || Tredòs.
 TRESFORT, J., notari (any 1336), 524, 620.
 Tres Frates, 420, 421, 523. || Tres Frares, punta dels (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà).
 Tres Miseros, *villare que nuncupat* (vers Arbúcies), 189.
 Tres Montes (vers Albanyà), 326.
 Tres Pics, *ad collum de*, vi. || Tres Pics, coll dels (entre Vilallonga de Ter i Queralbs, com. Ripollès).
 Trespillar, *ipso* (vers Baussitges), 271.
 TRESSERICUS, *sacerdos*, 63.
 TRESSORIUS, *homo bonus*, 81.
 tribunal Christi, 436.
 tributum, 143.
 Tricassina, cf. Trecas.
 TRICHAUD, J., iv.
 TRIDIARIUS, *presbiter et cantor*, *scrip-tor*, 460.
 TRIEQ (rep béns a Peralada), 202. V. TRIEZIUS.
 TRIEZ, *in vinea de* (Monells), 227.
 TRIEZIUS (dóna una vinya a Peralada), 203; – (ven una vinya i una terra a Sant Quirze de Colera), 203. Cf. TRIEQ.
 Trilla, *ipso maso de* (llegat a Sant Pere de Galligants), 506.
 triticus, 460; – *ad seminandum*, 164.
 TRITILLE, TRUICILLE (mare de Bell; donen un alou a Canadell), 427; – *femina*, *ipso campo* (Canadell), 427.
 TRITULPHUS, TURUCTULFUS, *abbas*, 52, 63, 64.
 Trixano, *in terminio* (vers Púbol), 487.
 TROANUS, *notarius*, 72.
 Trosovario, *ad collum* (vers Sant Quirze de Colera), 234.
 Troyes (dep. Aube, reg. Xampanya-Ardenes, França), 47, 48, 49, 50; – concili de, 47, 52. V. Trecas.
 TRUCTARIUS (Banyoles), 325; – *presbiter* (dóna una part d'una terra a Borgonyà), 325.
 TRUCTARIUS, *qui vocant Auruco* (ven una terra amb planter a *Nespolarios*), 219.
 TRUCTARIUS, *testis* (Banyoles), 68.
 TRUCTERIUS (*Purtos*), 53.
 TRUDGARDIS, *filia Gausfredi comitis* (rep alous a Montiró, Torroella i *Vilarzel*), 519.
 TRUETARIUS, *testis* (Parets d'Empordà), 521.
 trugolo, *ipso*, 195.
 Trugurano, cf. Tregurano.
 TRUICILLE, cf. TRITILLE.
 TRUITARIUS (Besalú), 567.
 TRUITARIUS, *habitat in uno manso* (Sallarsa), 359.
 TRUITARIUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 433.
 TRUITARIUS, *sacer*, *testis*, 314.
 TRUITELL, TRUITELLE (ven peces de terra *in costa de Lacione*), 452.
 TRUITELLA, *femina* (compren una vinya a *Boscanela*), 570.
 TRUNCATO, *testis* (Bàscara) 1, 7.
 TRUTILDE, *femina* (dóna un alou a Llambilles), 215.
 TRUTILDE, *sacerdos*, 63.
 TRUTTILLE, *femina* (ven un molí al costat de Santa Eugènia de Ter), 524.
 Truxano, *in terminio de villare*, *que dicunt Acunianel* (*in comitato Inpuritano*), 592.
 tualia, *tuwallia*, 435, 612.
 TUBIAS, *testis* (Esponellà), 171.
 TUDALECUS, cf. TODALECUS.
 TUDEGILDUS, *bonus homo*, 80.
 Tudela (mun. Sant Gregori, com. Gironès), v. Totela.
 TUDISCLUS (almoïner del difunt Sennred; dóna cases a Arenys de Munt), 533.
 TUDISCLUS, *ipso casale quod fuit condam* (Canadell), 427.
 TUDISCLUS, *sacerdos*, 435.
 TUDISCLUS, *testis* (Morranyà), 243.
 TUDULFUS, *monachus Sancti Policarpi* (de Rasès), 52.
 TUILLE, *femina*, *ipsa porcione de* (ven terres a Vilamacolum), 562; – *femina*, *testis* (Vilacolum i Vilamacolum), 562.
 Tuinano, cf. Toniano.
 Tuir (com. Rosselló), d'Avall, villa, 340; – Sant Pere de, 318.
 TULECA, *iudex*, 172.
 TULGAS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567.
 TULGAS, *presbiter*, 337.
 Tunas, *in suma serra ad ipsas* (vers les Preses), 200, 336.
 tunas, cf. tonnas.
 Tuon, Pena de (vers Baussitges), 271.
 Turdeïrola (vers Sant Andreu de Castanyet), 291.
 Turers, els, v. Santa Maria dels Turers.
 turibulum, 189.
 Turnadela, *vilare*, 304. || Turonell.
 Turnes, *ipsos* (vers la vall d'Aro), 275.
 Turnus, *ecclesia Sancti Andreae de*, 441, 448; – *in locum que dicunt*, 448; – *ipse*, 367; – *ipsum alodem que dicunt*, 448, 453. || Torn, el (mun. Sant Ferriol).
 Turonell (mun. Riudaura, com. Garrotxa), v. Turnadela.
 turre, 459, 487; – *de civitate Narbona*, 349; – *ipsa ecclesia Sancti Petri que est fundata iuxta ipsa*, 552; – *ipsa que est in locum qui dicitur Palaz*, 552.
 Turrezela, cf. Torricella.
 Turrinebulis, *podium de*, vi. || Torreneules.
 Tursa, cf. Torsa.

TURTULERIUS, *canonicus* (de Girona), 66.
 TURUCTULFUS, *abbas*, cf. TRITULPHUS.
 Tuspino, *in terminio* (vers Juinyà), 448. Cf. Stupino.
tutela, beati Petri, 455.
tutor, 217, 228, 311, 329, 374, 377, 403, 435, 442, 449, 453, 476, 531, 541, 595.
tuwallia, cf. *tualia*.

U

Ubago, *ipsa una terra quarteras III^a que dicunt (in comitatu Gerunden- se)*, 452.
 UBERTUS, UGBERTUS, – *sanctus*, 555; – *sanctus, confessor*, 628.
 UCANDUS, *testis (Figareda)*, 79.
 Ucticensis, cf. Uzeticensis.
 Uco, *condam, in terra* (Bas), 451.
 UCUSANDUS, *levita*, 326.
 UDALARDUS (casat amb Requesen; venen una vinya a Llofriú), 357.
 UDALARICUS, *testis* (Domeny), 280.
 UDALRICUS, *testis (Hortones)*, 164.
 UDESINDUS, *iudex*, 18.
 UDEVECRUS, *bonus homo*, 143.
 UDILIUS (Salt), 93.
 UDINA, A. M., 349, 506, 559, 612.
 UDINA, F., 96, 101, 109, 110, 111, 112, 117, 123, 125, 126, 128, 132, 133, 139, 141, 145, 146, 149, 152, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 166, 167, 169, 170, 186, 187, 191, 193, 195, 197, 201, 205, 206, 207, 208, 209, 211, 219, 220, 221, 236, 305, 332, 337, 358, 359, 366, 371, 390, 430, 432, 445, 452, 543, v, vi.
 Uduagro, *insula* (a l'estany de Castelló d'Empúries), 391.
 Úfol (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Ulfo.
 UGABALDUS, *iudex dominicus*, 1, 7.
 UGBERT, bisbe de Nîmes, v. UGBERTUS.
 UGBERTUS, *Nemausensis episcopus*, 129bis; – *[pontifex] Nemausensis*, 129bis. || UGBERT, bisbe de Nîmes.

UGBERTUS, cf. UBERTUS.
 UGIGO, cf. GUIGO.
 UGO, cf. HUGO.
 Ugo (Amer), 295.
 Ugo (Baussitges), 271.
 UGÓ, difunt (deixà la meitat d'un alou a Seva i Sant Esteve de Centelles), 594.
 Ugo, *in vinea* (suburbi de la ciutat de Girona), 228.
 Ugo, *laicus* (Sant Segimon del Bosc), 218.
 «Ugo», «rey, qui fou duch», 426. || Hug.
 UGO, *sacerdos*, 349.
 UHGO, cf. HUGO.
 ULDRICO, *testis (ad ipsa Val i Riard)*, 577.
 Ulfo, *campo de*, 189. || Úfol.
 Uliano, Oliano, 78; – *infra termino de*, 104; – *infra termino de villa*, 113; – *villa*, 53, 63. || Ullà.
 Uliolos, *in locum que nominant ad ipsos (in territorio Petralatense)*, 168.
 Ullà (com. Baix Empordà), v. Uliano.
 Ullastre (mun. Sant Climent Sescebes, com. Alt Empordà), v. Oleastri.
 Ullastret (com. Baix Empordà), 100. V. Oliastreto.
 Ulmello, *ipso campo ad ipso* (vers Mieres), 432.
 Ulpiliaco, cf. Vulpiliaco.
 Ultramort (com. Baix Empordà), v. Vulture Mortuo.
 Umbellas, *in locum que dicunt ad ipsas (in Torteliano)*, 531.
 UMBERTUS (Ullà), 113.
 UMBERTUS (Ullà), *item*, 113.
 UMFREDUS, cf. UNIFREDUS.
 UNARD, arxipreste de Girona, v. UUNARDUS.
uncia, de auro cocto, 551.
 Undeia, *in pauo Livienne* (vers Das), 312; – *villa que vocant*, 312.
 UNDILA (comtat de Peralada), 420.
 UNDILA (Sant Martí de Calonge), 265.
 UNDILA (Ullà), 63, 64.
 UNDILA, *item* (Ullà), 63, 64; – *saio*, 80, 81, 82, 84, 86.
 UNDILA, *bonus homo*, 295.
 UNDILA, *bonus homo*, 391.

UNDILA, *clericus, testis*, 307.
 UNDILA, *in terra de* (Vulpellac), 136.
 UNDILA, *iudex*, 52, 53.
 UNDILA, *pater Stephani*, 78.
 UNDILA, *presbiter*, 104, 116.
 UNDILA, *testis* (Esponellà), 171.
 UNDILA, *testis (Riba Freicta i Frexano)*, 417.
 UNDILA, UNILANUS, *filius Theudemirae* (germà d'Elhesen i Gotmar), 274; – *laicus* (Finestres), 274.
 UNILANUS, cf. UNDILA.
 UNILUS (Camprodon), 116.
 UNDISCLUS (*Purtos*), 53.
 UNDISCLUS, *levita et monachus* (de Camprodon), 351.
 UNEFREDUS, *vicecomes, testis*, 233. || UNIFRED, vescomte de Girona.
Unguli, nefandi pagani quae dicunt, 291.
 UNIDILCE, *uxor Mironis* (compreu una casa a la ciutat de Girona), 354.
 UNIES, *presbiter, testis*, 335.
 UNIFRED, cf. UNIFREDUS.
 UNIFRED, comte [de Girona], v. UNIFREDUS.
 UNIFRED, marquès de Gòtia, v. HUMFRID.
 UNIFRED, vescomte de Cerdanya, 300; – vescomte, fidel i marmessor del comte Miró, 196.
 UNIFRED, vescomte de Girona, v. UNEFREDUS.
 UNIFREDUS (béns a Espiells), 554.
 UNIFREDUS, UNIFRED (ven heretats *ad ipsa Val i Riard*), 577.
 UNIFREDUS, *alaude de* (les Preses), 200, 336.
 UNIFREDUS, *bonus homo*, 295.
 UNIFREDUS, *bonus homo*, 335.
 UNIFREDUS, UMFREDUS, *comes*, 30. || UNIFRED, comte de [Girona].
 UNIFREDUS, *presbiter, testis*, 411.
 UNIFREDUS, *testis* (Girona), 290.
 UNIUFREDUS, *canonicus*, 142.
 Unnar, cf. Onnare.
 UNTRILLA (*Purtos*), 53.
 URBANUS, *presbiter, testis*, 65.
 Urbione, Hurbione, Urbionensis, *domus, Sancte Marie*, 229; – *domus, Sancte Marie monasterii*, 229; – *fluvius*, 199, 239, 278, 345, iv; – *ribu-*

lus, 168, 304; – *Sancta Maria monasterium*, 374; – *scenobium Sancte Marie Crasse*, 142. || Orbieu, l'.
urbs, domus Sancti Petri, Rome, 506; – *Narbona*, 454; – *Romae sedis*, 454. Cf. ciutats.

URBO (dóna terres i vinyes a *Mata Bona*), 271.

URDIUS(?), *villa*, 435.

URGELL, bisbat d', 444; – bisbe d', 108, 273, 405, 416, 424, 439, 489 (v. GUIAD, NANTIGIS, SAL·LA); – comtat d', 252, 253, 544; – comte d', 60, 544, 545 (v. BORRELL II, SUNIFRED); – comtessa d', 60 (v. ERMESEDA); – diòcesi d', 439; – la Seu d', 545; – marquès d', 26 (v. SUNIFRED); – Santa Maria d', 196; – seu d', 138. V. Urgellitanus.

Urgellitanus, Urgellensis, Urgellitana, Urgellitanensis, 59; – *ecclesia*, 129bis; – *episcopus*, 129bis, 441 (cf. GUILLELMUS, NANTIGISUS); – *presul*, 127 (cf. NANTIGISUS); – *Sancta Maria sedis*, 374. || Urgell.

URGILA (Ullà), 104.

URI, cf. URUS.

URIDILA, *presbiter, testis*, 580.

urlengos, *ipsos*, 531.

URSINIANO, *ecclesia Sancti Fructuosi sitam in villa*, 613; – *ipsa serra de*, 448; – *ipso manso qui sunt in*, 624; – *Sanctus Fructuosus de*, 438, 604. || Ossinyà.

URSINO, cf. Campo Ursino.

URSIO, *ipsa fonte de* (al sud de Juiques), 255, 312.

URUS, Orutis, Uri, *ipsum alodem quem dicunt*, 374; – *villa*, 374. || Urús (com. Baixa Cerdanya).

usaticus, 365.

Usès (dep. Gard, reg. Llenguadoc, França), v. Uzeticensis.

USILA, *presbiter, scriptor*, 103.

usos, 365.

USPIDIO, ASPIDIO (Ullà), 104.

USUALDUS, *vinea de* (Ullà), 104.

usufructuarius, 274, 519.

UTALGER, *bonus homo*, 349.

utensilia domus, 531.

UTIBA, *presbiter, scriptor*, 497.

UNARDUS, *archipresbiter*, 572. ||

UNARD, arxipreste de Girona.

UUNDISCLUS, *presbiter*, 116.

UVELA (dóna un camp a Freixe), 271.

UVILIUS (dóna terres i vinyes a *Mata Bona*), 271.

UXELA, *habitat in uno manso* (Salarça), 359.

Uzeticensis, Uceticensis, *aeclesia*, 129bis; – *episcopus*, 89, 129bis (cf.

AMELIUS, AURELIUS). || Usès.

V

Vaca Morta, *villare que vocatur* (vers Puigdui), 189.

vacas, vaccas, 374, 435, 486, 506, 519, 531, 612.

VADAMIRUS, cf. WADAMIRUS.

VADAMIRUS, *testis* (Canadell), 427.

VADORMIRUS (Empúries), 19.

VAISSETTE, J., 108.

Val, *ad ipsa* (vers Celrà), 577.

VALADUS, VALADO, *homo bonus*, 171, 172.

VALDAFREDUS, *in terra de* (Salt), 93.

Val de Canaria, cf. Valles Canaria.

Val-de-Daigne (al Carcassés, reg. Llenguadoc, França), v. Valles Aquitania.

VALDEMIRUS, *presbiter*, 127.

Valeriana, antiga villa en el suburbi de Besiers (dep. Erau, reg. Llenguadoc, França), 67.

VALERIUS, *testis* (Bàscara), 7.

Vallabriga, la (mun. Llanars, com. Ripollès), v. Valles Abriga.

Vallalta, v. Sant Cebrià de Vallalta.

Vallbona (mun. Argelers, com. Vallespir), v. Valles Bonna.

Vallcanera (mun. Sils, com. Selva), v. Valles Canaria; Canaria.

Vall d'Aro, la (com. Baix Empordà), 173; – Pabordia de la, 218. V. Valles Arez.

Vall de Bianya, la (com. Garrotxa), 101, 112, 152, 317, 584, 602.

Vall de Santa Creu, la (mun. el Port de la Selva, com. Alt Empordà), cella de, 52; – església de, 70.

Valle, *ipsa* (vers Llambilles), 557, 566.

VALLEGUS, *in vinea de* (Celrà), 284.

«Vallemalla, lloch de», 32. V. Vallmala.

Valles, Vallensis, 173, 421, 523; – *cenobium Sancti Cucufati*, 506. || Vallès, el, regió natural, 564, 576, 587, 605, 619.

Valles Abriga, *in locum que dicunt*, 294. || Vallabriga, la.

Valles Aquitania, *in pago que dicunt*, 199. || Val-de-Daigne.

Valles Alta (al comtat de Besalú), 298, 448, 613.

Valles Arez, Valles Arace, Valles Arate, 56, 162, 173, 275. || Vall d'Aro.

Valles Asperi, Valles Apperii, Valles Spiri, 272, 319, 543; – *comitatus*, 421, 486, 523, 535. || Vallespir, el.

Valles Bonna, 271. || Vallbona.

Valles Canaria, Val de Canaria, 396; – *ipsum alaude de*, 349; – *villar*, 396. || Vallcanera.

Valles de Biana, cf. Biana.

Valles Eridio, *villare qui dicunt* (vers Baussitges), 271.

Valles Facunda, 453. || Vallfogona.

Valles Facunda, Valles Fecunda, 304; – *locus que dicunt*, 332. Vallfogona de Ripollès.

Valles Formosa (vers Baussitges), 271.

Valles Maiore, 365; – *mansus de* (s. xiii), 365. || Vallmajor (mun. Montagut).

Valles Minore, *in torrente que dicunt* (al sud de Prujà), 614.

Vallespir, el, comarca de, 55, 269, 418; – comtat de, 196, 513. V. Valles Asperi.

Valles Spiri, cf. Valles Asperi.

Valleta (mun. Llançà, com. Alt Empordà), 32, 418.

Vallfogona (mun. la Pobla de Lillet, com. Berguedà), v. Valles Facunda.

Vallfogona de Ripollès (com. Ripollès), 332, 490, v. Valles Facunda. VALLGORNERA, v. MARQUÈS DE VALLGORNERA.

Vallicrosa (mun. Cameles, com. Rosselló), v. Crosa, *valle*.

Vall-llobera, a Puigpalt (mun. Banyoles, com. Pla de l'Estany), v. Lobarria.

- Vallmajor (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Valles Maiore.
- Vallmajor (mun. Montcada i Reixac, com. Vallès Occidental), 585.
- Vallmala (mun. Llançà, com. Alt Empordà), 32, v. Mala, *valle*.
- vallo, ipso*, 487; – *ipso, quod Sinisclus tenet*, 270.
- Vallorci, 291. || Vallors (mun. Santa Coloma de Farners, com. Selva).
- VALLS I TABERNER, F., 80, 81, 82, 84, 86, 91, 92, 162, 377.
- Vallvidrera (mun. Barcelona, com. Barcelonès), 606.
- Valvaralia, *in terminio de*, 335, 480. || Valveralla (mun. Ventalló, com. Alt Empordà).
- Vancellos de Romaniano, *ipsos* (vers Romanyà de la Selva), 275.
- VANCEMALLUS (dóna una vinya a Fitor), 279.
- VARADELLUS (comtat de Peralada), 420.
- vascula, ipsa, tam maiora quam minora*, 435, 519.
- vassus*, 20; – *comitis*, 30, 63, 84; – *dominicus*, 19, 20, 21; – *episcopi*, 63.
- Védilhan (dep. Aude, reg. Llenguadoc, França), v. Vidilianus.
- veguer*, 180, 473.
- veladas*, 453.
- Vellanacorba, ara la Torre (mun. la Vall de Bianya, com. Garrotxa), v. Avellanacorba.
- Vellas (*in comitatu Gerundensis*), 190.
- Veltregano, *in villa de castro*, 435. || Voltregà.
- venaciones, ipsas*, 377.
- VENCEMALES, VINCEMALUS, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
- VENCEMALUS, VINCEMALE (Fitor), 279.
- VENDUS, *iudex*, 288.
- VENERELLUS, cf. BENERELLUS.
- VENERELLUS, *homo bonus*, 81; – *presbiter*, 82.
- VENERELLUS, *presbiter*, 171.
- VENERELLUS, *presbiter, testis*, 223.
- VENIARIUS, *auditor* (Vilamacolum), 143.
- VENRELLUS, VENRELLUS (ven una vinya a Castellar de la Selva), 211.
- VENRELLUS, cf. VENRELLUS.
- Ventaiol, *in villa que dicunt (in valle Angles)*, 488.
- Ventajol (mun. Sant Miquel de Campmajor, com. Pla de l'Estany), v. Ventaliolo.
- Ventaliolo, *in locum que noncupant*, 448. || Ventajol.
- Ventalló (com. Alt Empordà), 480.
- Ventano (vers Bestracà), 453.
- Ventavolo (potser vers Pols), 453.
- Ventosa, cf. Roca Ventosa.
- VERA, *uxor Belasci* (mare d'Eicard; venen dos molins a Camprodon), 257.
- VERACULUS (Bàscara), 7.
- Verdaria, Virdaria, Virdariae, *castrum*, 266, 421, 436, 523; – *castrum quod dicunt*, 381, 420; – *ipsa*, 267; – *subtus castrum*, 523; – *subtus ipsa*, 519. || Verdara.
- Verdegario, *in villa que dicitur*, 488. || Verdeguer, el.
- verdegarius, verdegarios, ipsos*, 303, 304, 453, 486, 488; – *ipsos, qui sunt iuxta ipso puio*, 448; – *ipsos, reganeis*, 278.
- Verdeguer, el (mun. Amer, com. Selva), v. Verdegario.
- Verdera (mun. Palau-saverdera, com. Alt Empordà), v. Verdaria.
- VERDERA, R. de (any 1239), 66, 127.
- verger*, 607.
- Verges (com. Baix Empordà), v. Virgines.
- VERIGILIA, cf. VIRGILIA.
- Vermenosa, *fons* (vers Pujou), 200, 336.
- Verneda (mun. Caçà de la Selva, com. Gironès), v. Verneta.
- Vernedas, *ad ipsas (in comitatu Gerundense)*, 452.
- Vernedis, Vernetis, *Bernardi de*, 301; – *ipsum alodem qui dicitur* (vers Tàpies), 301.
- Vernet (com. Conflent), castell de, 60. V. Verneto.
- Verneta, *ipsa*, 162. || Verneda.
- Vernetis, cf. Vernedis.
- Verneto, *ipsa mea hereditate de*, 374. || Vernet.
- Vertale, *in ipsas fines de fonte*, 374.
- vescomtes*, v. ADALBERT, ANSEMON, BERNAT, BOSÓ, ENNEGÓ (de Besalú), ENNEGÓ (d'Empúries), ENNEGÓ (de Girona), ERMIÓ, ESTEVE, GOTMAR, GUADALL, GUANDALGOT, GUIFRÉ (de Besalú), GUIFRÉ (anomenat Falquet), GUINIGS, GUITART, ISARN, MIRÓ, ORUÇÓ, OTGER, PETRONI, RADULF, RAMON, REMESARI, SEGUER, SUNIFRED, UNIFRED (de Cerdanya), UNIFRED (de Girona), VOLVERAD.
- vescomtesses*, v. ADELAIDA, GEROSOLIMA, QUIXOL, RIQUILLA.
- Vessola, *ipsa via que venit de* (vers Sant Pere Espuig), 364.
- vestimentum, ad missa cantare*, 272.
- Vetere, cf. Molino Vetere.
- Vetula, cf. Vinea Vetula.
- Vetulo, cf. Plane Vetulo.
- Vetus, cf. Testamentum*.
- via*, 57, 115, 136, 168, 183, 189, 199, 222, 225, 235, 270, 280, 411, 420, 421, 446, 511, 523, 546; – *de Cruce*, 523; – *et platea que pergit ad Gerundella*, 556; – *ipsa, francescha qui discurrit ad Impurias civitate vel in diversis locis*, 144; – *ipsa, francisca*, 143; – *ipsa, de Ruviano ad lenestedo*, 278; – *ipsa, quae inde pergit usque ad locum ubi dicunt ad ipso Sorberollo*, 420; – *ipsa, quae vadit ad Brugada*, 364; – *ipsa, quae venit ad Bellapolla*, 443; – *ipsa, que assendit et vadit in Gurgo Nigro*, 304; – *ipsa, que est ad ipsa Devesa*, 448; – *ipsa, que pergit ad ipsam portam civitatis*, 354; – *ipsa, que pergit de Francagolus*, 203; – *ipsa, que venit de Vessola*, 364; – *ipsa, qui discurrit ad Gerunda civitate*, 348; – *ipsa, quod pergit a domum Sancti Stephani*, 330; – *ipsa, usque ad Pugna Franchore*, 360, 361; – *ipsa, usque in ipsos Collellos*, 420; – *ipsa, usque in locum quem vocant Sorborello*, 523; – *ipso chero qui est in ipsa*, 420; – *mercaderia*, 171; – *per, que graditur ad domum Apsaloni presbiteri*, 326; – *publica*, 189, 421, 523; – *qui discurrit de Iuviano*, 448; – *qui pergit ad domum Sanctae Mariae*, 459; – *Sancti Petri*, 541; – *qui pergit ad Malbruga-*

- rio, 432; – *qui vadit de Curtes ad Vellas*, 190.
- VIADARIUS, *levita, testis*, 493.
- VIADUCTUS, *viaeductus, vieductus*, 144, 199, 230, 248, 288, 296, 311, 317, 319, 337, 350, 355, 365, 374, 381, 397, 420, 428, 432, 470, 477, 519, 535, 622; – *aquarum*, 88, 239, 265; – *aquis aquarum*, 173, 215, 240, 267, 434.
- VIATICUM, 73.
- «VIBENDO», cf. VIVEND.
- VIBERTUS, cf. WIBERTUS.
- VIC (com. Osona), 59, 74, 103, 154, 201, 212, 281, 308, 324, 325, 334, 343, 349, 363, 367, 376, 378, 406, 407, 411, 453, 468, 506, 572, 601, 630; – arquebisbe de, 413 (v. ATÓ); – bisbe de, 416, 443, 444, 473, 536, 539, 540, 550, 573, 593, 599 (v. ARNULF, FRUJÀ); – canònica de, 321; – església de Sant Pere de, 537; – església de Sant Sadurní de, 344; – seu de, 69, 414; – seu de Sant Pere de, 443, 540. V. Vichus.
- VICARIUS, 7, 183, 288, 508. Cf. *veguer*.
- VICARIUS, *presbiter*, 555.
- VICECOMES, *vicecomites, vicescomes, vicescommes, vicicomes*, pàssim, cf. *vescomtes*.
- VICECOMITISSA, pàssim; – *nutu Dei Narbone*, 289 (cf. RICHILDA). Cf. *vescomtesses*.
- VICEDOMINUS, 20, 183. Cf. ANSEMUNDUS, HENIANUS.
- VICENÇ, sant, v. VINCENTIUS, *sanctus*.
- VICHUS, Vigus, *domus Sancti Petri sedis*, 349; – *domus Sancti Petri sedis Ausonensis*, 435; – *Sanctus Petrus*, 506. || Vic.
- VICUS, *Adsat*, 374; – *ipse*, 271; – *que dicunt Rio Sicco*, 542.
- VIDABONA, 453. || Vidabona (mun. Ogassa, com. Ripollès).
- VIDAL, *in terra* (Espells), 554.
- VIDAL, *presbiter, scriptor*, 570, 574, 617; – *sacerdos, scriptor*, 582.
- VIDAL, *qui fuit condamn, ipsos molinos de Tolosella*, 518.
- VIDAL, *testis* (Cornellà del Terri), 501.
- VIDAL, *testis* (Domeny), 348.
- VIDALE (dóna una part d'una terra a Bianya), 330.
- VIDALES (Besalú), 485.
- VIDALES (fill d'Ademar i de Sabadella, marit de Faquiló; venen terres a Morranyà), 243.
- VIDALUS, *subdiaconus*, 325, 326.
- VIDESSINDUS, *presbiter, testis*, 65.
- Vidilianus, 349. || Védilhan.
- VIDISCLUS, *testis* (Monells), 227.
- Vidrà (com. Osona), 304, v. Vitranus.
- VIDUA, 448; – *sanctissima*, 374, 453.
- VIDULUS, *testis* (Bascona), 216.
- VIECIUS, *presbiter vel monachus* (d'Ammer), 287.
- VIEDUCTUS, cf. VIADUCTUS.
- Vienna-la-Ville (a Ville-sur-Taube, dep. Marne, reg. Xampanya-Ardenes, França), 95.
- VIETARIUS, *in vinea de* (Fontanet), 115.
- VIFREDUS, cf. WIFREDUS.
- VIFREDUS (*Purtos*), 53.
- VIFREDUS, *presbiter, campos de* (Bàsca), 171.
- VIGILA (Santa Coloma), 291.
- VIGILA, *presbiter*, 567.
- VIGILA, *presbiter, testis*, 68.
- VIGILA, *testis* (Canadell), 427.
- Vigus, cf. Vichus.
- Vilabertran (com. Alt Empordà), 399; – monestir de, 584. V. Bertrandi, *villa*.
- Vilablareix (com. Gironès). V. Ablares, *villa*.
- Vilacolum (mun. Torroella de Fluvià, com. Alt Empordà), v. Colum, *villa*.
- Viladamat (com. Alt Empordà), 70. V. Villademadi.
- Vilademany (mun. Aiguaviva de Gironès, com. Gironès), v. Magni, *villa*.
- Vilademires (mun. Cabanelles, com. Alt Empordà), v. Damiras, *villa*.
- Vilademuls (com. Pla de l'Estany), 255, 312, 329, 386, 388, 485, 497, 521. V. Muls, *villa*.
- Viladert, 374. || Viletr.
- Vilajuïga (com. Alt Empordà), v. Iudaica, *villa*.
- Vilallonga dels Monts (com. Rosselló), v. Longa, *villa*.
- Vilallonga de Ter (com. Ripollès), 441, 447. V. Longa, *villa*.
- Vilalonga, cf. PETRUS de Vilalonga.
- Vilamacolum (com. Alt Empordà), v. Maquerone, *villa*.
- Vilamajor (mun. Sant Antoni de Vilamajor, com. Vallès Oriental), 500.
- Vilamalla (com. Alt Empordà), v. Dalmalia, *villa*.
- Vilamorell (mun. Borrassà, com. Alt Empordà), v. Morel, *villa*.
- Vilamulaca (com. Rosselló), v. Mulacha, *villa*.
- Vilanant (com. Alt Empordà), v. Avondant, *villa*.
- Vilanova (mun. Arbúcies, com. Selva), v. Nova, *villa*.
- Vila Nova, *vilare* (vers Riudaura), 304.
- Vilanova de la Muga (mun. Peralada, com. Alt Empordà), 52.
- Vilanova i la Geltrú (com. Garraf), 286.
- Vilar, veinat (mun. la Bisbal, com. Baix Empordà), 115.
- Vilardaras, *alodium* (terme del castell de Besora), 244.
- Vilare, cf. Sanctus Petrus de Vilare.
- Vilares, *ad ipsos (in termino de Monte Accuto)*, 453. || Vilars, els.
- Vilareto, Villareto, *vilare* (vers Riudaura), 304, i, iv.
- Vilargilà, riera de (com. Alt Empordà), v. Gelano, *valle*.
- Vilarig (mun. Cistella, com. Alt Empordà), v. Rigi, *villa*.
- Vilarmilà (mun. Llupià, com. Rosselló), v. Miliani, *villare*.
- Vilarnadal (mun. Masarac, com. Alt Empordà), v. Nadale, *villare*.
- Vila-roja (mun. Sant Llorenç de Cerdans, com. Vallespir), v. Rubia, *villa*.
- Vilars, els (mun. Montagut, com. Garrotxa), v. Vilares.
- Vilartolí (mun. Sant Climent Sescebes, com. Alt Empordà), v. Todolino, *villare*.
- Vila-rúbia (mun. Malla, com. Osona), 598.
- Vilarzel (*in comitatu Empuritano*), 519.
- Vilarzello (vers Albanya), 326.

- Vila-sacra (com. Alt Empordà), 106, 115, 230, 330, 436. V. Sacari, *villa*.
 Vilassar (mun. Vilassar de Dalt, com. Maresme), 599, 600.
 Vilatenim (com. Alt Empordà), v. Timim, *villa*.
 Vilauba (mun. Porqueres, com. Pla de l'Estany), v. Alba, *villa*.
 Vilella (mun. Rigardà, com. Conflent), 251, 258, 309. V. Villella.
 Vilert (mun. Esponellà, com. Pla de l'Estany), 237. V. Erte, *villa*; Viladert.
 VILIA, VIRIA, *uxor Eroigii* (Vilamacolum), 144.
 VILIEMUNDUS, cf. WILIEMUNDUS.
 VILIEMUNDUS, *presbiter*, 84.
 VILFREDUS, *testis* (Celrà), 549.
 Villadeid (vers l'Estany de Siurana), *in terminio* de, 248; – *villare que dicunt*, 248.
 Villademadi, *villa de*, 335. || Viladamat.
 Villalbini, *in terminis de*, 396. Cf. Albinus, *villa*. || Vilobí.
 Villa Mala (vers Dosquers), 441, 448, 453.
 Villa Nova, *villarunculus* (vers Fitò), 279.
 VILLANUEVA, J., 7, 11, 18, 19, 30, 31, 52, 53, 66, 72, 73, 91, 92, 106, 115, 116, 122, 124, 127, 142, 150, 165, 171, 172, 176, 203, 212, 217, 230, 233, 240, 272, 274, 280, 285, 286, 287, 291, 325, 326, 330, 333, 342, 351, 367, 368, 381, 386, 388, 391, 406, 413, 422, 431, 433, 434, 436, 448, 453, 457, 460, 484, 498, 505, 508, 512, 523, 525, 530, 556, 560, 572, 584, 602, 608, vii.
 Villare Malo, *in locum que dicunt* (vers Sant Ferriol), 448.
 Villare Novo, *in locum que dicunt* (vers el Torn), 448, 453.
 Villares Superiores, *villare qui dicitur* (vers Baussitges), 271.
villarunculus, *villariunculus*, 84, 115, 162, 279, 288, 291, 325, 374, 421, 453, 523, 613, 629.
 Villella, *villa (in Confluenti)*, 421, 523. || Vilella.
 VILLEMUS, cf. WILLEMUS.
 VILLERMUNDUS, *sacerdos*, 63.
 VILLISCLUS, cf. WILLISCLUS.
villula, 441, 455, 523; – *nomine Adario*, 438.
 Vilobí (mun. Vilobí d'Onyar, com. Selva), v. Albinus, *villa*; Villalbini.
 Vilopriu (com. Baix Empordà), 132. V. Elperic, *villa*.
vinario condale, *in*, 562.
 Vinça (com. Conflent), castell de, 251, 309.
 VINCEMALE, cf. VENCEMALUS.
 VENCEMALUS, cf. VENCEMALES.
 VINCENCIUS, *testis* (Besalú), 453.
 VINCENCIUS, *testis* (Vulpellac), 231.
 VINCENTIUS (ven la meitat d'una vinya a Bascona), 216.
 VINCENTIUS, *iudex dominicus*, 3.
 VINCENTIUS, *sanctus*, 555, 628. || VICENÇ, sant.
 VINDEMIRUS, *presbiter*, 127.
vindenates, 1, 7.
 Vinea Vetula, *ipsum collum de* (entre Roses i Cadaqués), 420; – *ipsum collum Frederici de*, 421, 523.
 Vineolis, *mansus de* (s. xiii), 365. || Vinyoles, mas.
 VINFREDUS, *bonus homo*, 335.
 VINGILA, *condam* (béns a Kabriolo), 330.
 VINIGISUS, *iudex*, 30.
 VINTINELLUS, *iudex*, 81, 84.
 Vintrano, *collum, qui sit in Biana*, 366.
vinum, 68, 291, 435, 506, 531.
 Vinyoles, mas (mun. Montagut, com. Gortosa), v. Vineolis.
vir, pàssim; – *bonus*, 240, 248, 498 (cf. *homo, bonus*); – *fretus*, 287 (cf. AIMERICUS); – *illuster*, 240 (cf. ESMERADUS); – *nobilis*, 413; – *religiosus*, 453; – *reverentissimus*, 330 (cf. ARNULFUS).
 Virdaria, Virdariae, cf. Verdaria.
 VIRGILIA, *femina* (dóna un alou a Juïgues), 255, 312. || VIRGLIA, filla dels comtes Delà i Quintol d'Empúries, 196, 485.
 VIRGILIA, VERIGILIA, *uxor Gurguri* (vinya a Llebrers), 379.
 VIRGILO, VIRGILI, *femina* (Vilamacolum), 144.
virgines, prudentes, 453.
 Virgines, *ipso semitario qui pergit ad*, 492; – *villa*, 335, 486. || Verges.
 VIRIA, cf. VILIA.
viridarium, viridigarium, virigarium, 377, 386, 388, 457, 511, 613, 614.
 VIRIGILLUS, cf. VIRIGILDUS.
 VISALEIGO (dóna terres a la Cau), 330.
 VISCAFREDUS, *sacerdos*, 435.
 VISCAFREDUS, *testis* (Segalars), 192.
 VISCAFREDUS, cf. GUSCAFREDUS.
 VISLEBERTUS (casat amb Maria; eva-cua béns al palau Merlac), 91.
 VISTREMIRUS, cf. QUISTREMIRUS.
 VITALE, *in terra de* (Espells), 554.
 VITALI, *testis* (Bàscara), 7.
 VITALIS, *a muliere que fuit de* (rep una euga), 435.
 VITALIS, *presbiter, testis*, 223, 290.
 VITALIS, *testis* (Puio Aniarico), 432.
 VITALIS, *testis* (Santa Eugènia de Ter), 524.
Vita sancti Theodardi, 59.
vitis, 518, 535.
 VITIZA (Salt), 93.
 VITIZA, *presbiter*, 335.
 Vitranus, *alodes*, 358, 359, 360; – *eclesia nostra*, 358; – *in locum que dicunt*, 359. || Vidrà.
vitulus, 612.
 Viura, *ipsa* (vers Celrà), 284.
 VIVANDUS, *abbas*, 142.
 VIVANUS, VIVANE, VIVAS, VIVES, *bozador, alode qui fuit de* (Aguilar), 453; – *bozador, alodem qui fuit de* (Calç), 453; – *bozador, ipsum alodem qui fuit de* (Pols), 453; – *bozador, ipsum alodem qui fuit de* (Beget), 453; – *nefandissimus*, 453; – *transgressor* (tenia alous a l'Aguilar, Hornazones i Planeses), 448.
 VIVAS, *archilevita, testis*, 377; – *episcopus, testis*, 542. || VIVES.
 VIVAS, *testis* (Puio Aniarico), 432.
 VIVAS, *testis* (vall de Camprodon i Vidrà), 358, 359, 360.
 VIVEND (dóna alous al territori de Narbona), 478.
 VIVENDUS (Vilamacolum), 144.
 VIVERATUS (Bàscara), 7.
 VIVES, cf. VIVANUS.
 VIVES (casat amb Bel·luça; permuten una terra a Cerdanyola per una altra a Palaz Avuzid), 586.

VIVES, ardiaca; – bisbe de Barcelona (dóna un alou a Vulpellac), 559; – bisbe de Barcelona (germà de Bonadona i oncle de Miró; dona aous a Vulpellac), 526. V. VIVAS.
 VIVES, *testis* (Besalú), 324.
 VIVOLARES (vinya a Fitor), 279.
 VIVOLO (Vilamacolum), 144.
 VIXILDUS, *sacerdos*, 63.
 VOLEMDUS, *testis* (Salt), 57.
 Volono, *ipso* (vers Cabanes), 230.
 Voltregà, castell de (mun. Masies de Voltregà, com. Osona), v. Vel-tregano.
 VOLVERAD, vescomte de Girona, v. VULVERADUS.
 VOLVERADUS (Amer), 287; – *bonus homo, que vocant Lobatone*, 295.
 VOLVERADUS, *testis* (Girona), 290.
 VULDOMIRUS, *presbiter, scriptor*, 400.
 VULFARDUS, [*archicancellarius*] (*apud Biderriam, villam Proentiae*), 56.
 Vulpellac (com. Baix Empordà), 30, 279, 504, 526, 559, cf. Vulpiliaco.
 Vulpellera, *ipsa, in Examine* (vers Girona), 541.
 Vulpiliaco, Vulpeliago, Vulpiliacho, Vulpiliago, Ulpiliaco, *in ipso alaude de*, 137; – *in termino de villa*, 115, 136; – *villa*, 135, 231, 240, 311, 484. || Vulpellac.
 Vultraria, *chastro*, 519. || Oltrera.
 Vultrera, cf. GUILLELMUS de Vultrera.
 Vulture Mortuo, Vultur Murt, *ecclesia*, 8; – *ipsa serra que dicunt*, 448; – *villa*, 519. || Ultramort.
 VULVERADUS, *qui est ad vicibus Gauzfredi comitis*, 91. || VOLVERAD.

W

WADALDUS, *episcopus, ipsa isla de* (Cabanes), 230. || GUADALL, bisbe d'Elna.
 WADALDUS, *testis* (vall de Llanars), 361.
 WADALDUS, *vicecomes, testis*, 435; – (pare d'Arnulf clergue), 435. || GUADALL, vescomte d'Osona.
 WADALLUS, *in terra de (ad ipsa Valle)*, 557.

WADALMIRUS, *levita, testis*, 163.
 WADAMIR, cf. WADEMIRUS.
 WADAMIR, *in terra de filiabus suis de quondam* (Corçà), 580.
 WADAMIRUS, GUADAMIRUS, VADAMIRUS, WADAMIR, WADEMIRUS, 435; – *archidiaconus*, 274; – *archipresbiter* (fill de Guifré vescomte i de Quixol; germà d'Adalbert i Amalric), 451; – *archipresbiter, elemosinarius*, 403, 404; – *archipresbiter et abba, quondam* (germà d'Adalbert i Amalric), 435; – *archipresbiter, tutor et elemosinarius de condam Aboni levita*, 403. || GUADAMIR, arxipreste de la seu de Girona i abat de Sant Feliu de Girona.
 WADAMIRUS, GADAMIRUS, QUADAMIRUS, QUADMIRUS (Bàscara), 171; – (evacua béns a Bàscara), 82, 172; – *testis* (Esponellà), 171.
 WADAMIRUS (casat amb Emena; venen béns a Vulpellac), 136.
 WADAMIRUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 WADAMIRUS (Vilallonga de Ter), 288.
 WADAMIRUS, *levita*, 285.
 WADAMIRUS, *monachus, testis*, 553.
 WADAMIRUS, *presbiter* (dóna una vinya a Fitor), 279; – *testis* (Fitor), 279.
 WADAMIRUS, *presbiter, scriptor*, 571.
 WADAMIRUS, WADIMIRUS, *presbiter, scriptor*, 296, 301, 342, 351, 360, 361, 365, 453; – *sacerdos, scriptor*, 446. || GUADAMIR.
 WADAMIRUS, *vassus dominicus*, 19, 20, 21.
 wadello, *ipso, de Subiradellos*, 420.
 WADEMIRUS, WADIMIRUS, cf. WADAMIRUS.
 wado, *ipso*, 257.
 WAGAMIRA, *ipso maso de*, 486.
 WALARDUS, *vassus*, 63.
 WALARICUS, GUALARICUS, *episcopus*, 1, 7; – *episcopus Gerundensis*, 8. || GUALARIC.
 WALATRUD[...] (Besalú), 567.
 WALAVONSUS, *elemosinarius*, 620; – *laicus* (dóna un molí a Tolosela), 620.
 WALBERTS (dóna camps a Bianya), 330.

WALDEMARUS, *presbiter*, 279.
 WAMADRA, *sacerdos*, 63.
 WAMDALGAUDUS, *archilevita* (un mas a Tortellà), 614. || GUANDALGOT, ardiaca de Girona.
 WANAGODUS, *vicecomes*, cf. WANDALGODUS.
 WANDALGARIUS, cf. GUANDALGAUDE.
 WANDALGAUDE, cf. GUANDALGAUDE.
 WANDALGAUDE, *elemosinarius de Vigilane condam* (dóna una vinya a Kabriolo), 330; – *nepos Wisandi* (donen béns a Bianya), 330.
 WANDALGAUDE, 501; – *frater Otoni*, 501.
 WANDALGAUDE, *vicarius*, 288.
 WANDALGODS (Besalú), 324; – *testis* (Besalú), 324.
 WANDALGODUS, *vicecomes*, cf. GUANDALGAUDE.
 WANILUS, *abbas (residebat in loco Abtiniaco palatio)*, 42, 52.
 WANTA, *archilevita*, 248. || GUANTÀ, ardiaca de Girona.
 Wardia Maurisca, Wardia Maurescha, *in summitatem de ipsa*, 420, 421, 523.
 wardiola, *in summitatem de ipsa*, 420.
 WARENGAUDUS, *comes palatii*, 3. || GUARENGOT.
 WARINUS (Salt), 35.
 WARINUS, *in vinea* (Fontcoberta), 183.
 WARINUS, *levita, scriptor*, 317.
 WARINUS, *presbiter*, 485.
 WARINUS, *presbiter, scriptor*, 79.
 WARNARDUS (Castelló d'Empúries), 52.
 WARNARDUS, *marchio (residebat in loco Abtiniaco palatio)*, 42, 52.
 WASA, *bonus homo, laicus*, 288.
 WEIGLE, F., 495.
 WIBAL (Vilacolum), 591.
 WIBERTUS, cf. GUIBERTUS.
 WIBERTUS, *bonus homo*, 335.
 WICFRIDUS, *fidelis Odonis regis* (rep béns a la vall de Llèmena, Vilademuls, Sords, Figueroles i Ullà), 78.
 WICO, cf. WIGO.
 WIDERLLA, WIDERLLUS, cf. GUIDIRLA.
 WIDISCLUS (ven una heretat a Salt), 35.
 WIDISCLUS, *abbas*, 339. || GUIDISCLE.

- «WIFREDO», cf. «GAUFREDO».
- WIFREDUS (Besalú), 567.
- WIFREDUS (casat amb Elvira; una terra al vilar Orriols), 494.
- WIFREDUS (dóna una vinya a «Puig Radulfo»), 328.
- WIFREDUS (Girona), 233.
- WIFREDUS (rep la meitat d'un mas a Arbúcies), 435.
- WIFREDUS (ven una heretat a Salt), 35.
- WIFREDUS, WIFREDUS (ven una vinya a Fontanet), 137.
- WIFREDUS (Vilamacolum), 144.
- WIFREDUS, GIFREDUS, *abbas monasterii Sancti Petri de Bisulduno*, 455; – *monachus, nutu Dei abba, testis*, 438. || GUIFRÉ, abat de Sant Pere de Besalú.
- WIFREDUS, *bonus homo*, 91.
- WIFREDUS, *bonus homo*, 435.
- WIFREDUS, *comes* (?), 30. || GUIFRÉ, suposat comte.
- WIFREDUS, WIFREDUS, *comes et marchio*, 241; – *domnus, comes*, i; – *domnus, comes atque marchio*, i; – *excellensissimus et reverentissimus vir domnus, marchio*, i; – *quondam, pater Suniarii comitis et marchio-nis*, 233; – *venerandus domnus comes*, i. || GUIFRÉ I, dit el Pelós.
- WIFREDUS, *comes*, 127; – *comes* (casat amb Garsenda), 132; – *princeps et marchio*, 127; – *quondam, frater Suniarii comitis et marchio-nis*, 233. || GUIFRÉ II, dit Borrell, comte de Barcelona-Girona.
- WIFREDUS, GIFREDUS, WIFREDUS, *comes*, 288, 296, 301, 324, 351, III; – *comes* (difunt, germà del bisbe i comte Miró), 448; – *comes, condam*, 342; – *comes, frater Mironis levitae*, 332; – *condam, frater Sonifredi comitis*, 355; – *domnus, princeps* (difunt, germà dels comtes Sunifred i Miró), 388, 457; – *quondam, comes, frater Seniofredi et Olibanis comitum, pro ipsa bauzia quam sibi fecit Adalbertus vicescomes*, 624. || GUIFRÉ II, comte de Besalú.
- WIFREDUS, *condam, avunculus Bentionis*, 436; – *condam, consanguineus Bentionis* (béns a l'església de Sant Esteve de Tordera), 436; – *qui fuit condam*, 436.
- WIFREDUS, *elemosinarius*, 442; – *tutor vel elemosinarius de condam Eldefredi* (dóna dos alous, a Maçanet i a Sant Sadurní de l'Heura), 442.
- WIFREDUS, *frater et advocatus de Wil-mundo* (rep un alou a Cogolls, una coromina a la Bartoca), 506; – *belemosinarius*, 506; – *testis, advocatus vel belemosinarius de Wil-mundo*, 506.
- WIFREDUS, 143; – *iudex*, 143.
- WIFREDUS, GIFREDUS, *metropolitani archiepiscopus Narbonensis ecclesiae* (segle XI), 454; – *sanctae primae sedis Narbonensis ecclesiae episcopus* (segle XI), 441. || GUIFRÉ, arquebisbe de Narbona (1016-1079).
- WIFREDUS, *nepos Deilani presbiteri*, 531; – *tutor, advocatus vel belemosinarius Deilani presbiteri*, 531.
- WIFREDUS, *presbiter*, 171, 172.
- WIFREDUS, *presbiter*, 325; – *presbiter* (dóna una vinya a Porqueres), 325.
- WIFREDUS, GIFREDUS, *presbiter, sacerdos*, 52.
- WIFREDUS, *quondam* (deixà un alou a Llambilles), 595.
- WIFREDUS, *quondam* (donà un alou a Tortellà), 324.
- WIFREDUS, *quondam genitor Wademiri archipresbiteri et abbatis* (alou a Matamala), 435; – *vicescomes quondam* (casat amb Quixol; pare d'Adalbert, Guadamir arxipreste i Amalric), 451; – *vicescomes condam* (alou a Bolòs), 332. || GUIFRÉ, vescomte [de Besalú o de Cerdanya].
- WIFREDUS, *subdiaconus, testis*, 161.
- WIFREDUS, *testis*, 131.
- WIFREDUS, *testis*, 531.
- WIFREDUS, *testis* (Banyoles), 68.
- WIFREDUS, *testis* (Caça de la Selva i Llebrers), 303.
- WIFREDUS, *testis* (Palau de Montgut), 568.
- WIFREDUS, *testis* (Riudaura), 304.
- WIFREDUS, *testis* (Tolosa i Salarsa), 332.
- WIFREDUS, *vassus Deilani comitis*, 84.
- WIFREDUS, WIFREDUS, *vicescomes*, 18. || GUIFRÉ, vescomte [de Besalú o de Girona].
- WIGILA (Amer), 295.
- WIGILA (Besalú), 485.
- WIGILA (dóna camps a Santa Coloma), 291.
- WIGILA, *bonus homo, laicus*, 288.
- WIGILA, *clericus, testis*, 102.
- WIGILA, *homo bonus*, 91.
- WIGILA, *presbiter*, 433.
- WIGILA, *presbiter*, 52; – *presbiter, testis*, 65.
- WIGILA, *presbiter, transgressor, frater Trasoadi* (tenien un alou a Serinyà i a Taià), 457.
- WIGILA, *sacer*, 285, 325.
- WIGILA, *testis* (Cabanes), 230.
- WIGO, cf. GUIGO.
- WIGO, WICO (Albanyà), 326; – *canonicus*, 274; – *subdiaconus*, 274, 285, 326; – *subdiaconus* (compra una terra i una vinya a Cervià de Ter), 327.
- WIGO, *diaconus*, 460.
- WIGO, 486; – (fill de Guitizà i Ajó), 486; – (germà d'Ermella), 486; – (oncle de Bernat, Duran, Josfred, Guigó, Guillem i Guitizà), 486; – *elemosinam de quodam clerico nomine, filius Witizani qui fuit* (dóna béns als comtats d'Empúries, Besalú, Peralada i Vallespir), 486.
- WIGO, *nepos Wigoni* (donà un alou a les Teixoneres), 486.
- WIGO, *presbyter*, 420.
- WIGO, *subdiaconus*, 391.
- WILABERTUS (Besalú), 485; – *bonus homo*, 512; – *ipso alode quod retinet in sua potestate* (Juïgues), 485; – *ipso feo quod debet esse de* (Juïgues), 485; – *laicus* (Besalú), 461; – *laicus, bonus homo*, 486.
- WILAIGUS, *presbiter* (compra un alou a Caça de la Selva i Llebrers), 303.
- WILAIRENUS, *in terra* (Domeny), 280.
- WILARA, WILERA, WILLERA, *episcopus*, 292; – *episcopus sedis Barchinonensis*, 266; – *episcopus, testis*, 292. || GUILARÀ.

- WILARA, *testis* (Orriols), 494.
 WILARGUS, *presbiter* (compra una vinya a Llebrers), 379.
 WILEIGUS, *presbiter, in terra que fuit de condam* (Corts), 462.
 WILELMUS (Sant Julià del Mont), 105.
 WILELMUS, *levita*, 498.
 WILELMUS, *levita*, 567.
 WILELMUS, *subdiaconus*, 433.
 WILELMUS, *testis* (Oix), 470.
 WILEMUNDUS, *testis* (Argimon), 195.
 WILEMUS, *archilevita*, cf. WILIELMUS.
 WILERA, cf. WILARA.
 WILGIMUNDUS, cf. WILMUNDUS.
 WILIELMUS, cf. GUILIELMUS.
 WILIELMUS (casat amb Dineïla; compren una vinya a Valveralla), 480.
 WILIELMUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 WILIELMUS, WILEMUS, *archidiaconus*, 508; – *archilevita, testis*, 554. || GUILLEM, ardiaca de Girona.
 WILIELMUS (tenia béns a Juïnyà), 486; – *laicus* (Besalú), 461; – *nepos Wigone* (rep uns aïlous al comtat de Besalú, Palau de Santa Eulàlia, Vila-sacra i altres llocs), 486; – *testis, elemosinarius de quodam clerico nomine Wigone* (dóna béns als comtats d'Empúries, Besalú, Peralada i Vallespir), 486.
 WILIELMUS, *frater Wilmundi et Mironi* (rep un alou a Latione), 506.
 WILIELMUS, *qui est assertor vel mandataris Seniofredi, abbatis ex cenobio Sancte Marie qui situs est in valle Riopullo*, 485.
 WILIELMUS, *scriptor*, 533.
 WILIEMUNDUS, *advocatus et elemosinarius*, 168.
 WILIEMUNDUS, WILIEMUNDUS, *iudex*, 218.
 WILIEMUNDUS, *presbiter*, 91, 127.
 WILIEMUS (comtat de Peralada), 420.
 WILIERMUS, *nudus, testis* (Camallera i Miralles) 267.
 WILIMIRUS (ven una heretat a Salt), 35.
 WILISCLUS, cf. WILLISCLUS.
 WILLARA, 228.
 WILLELMUS, WILLELMUS, *in terra de (in Examines, ad ipsa Vulpellera)*, 541.
 WILLELMUS, GUILLERMUS, WILLELMUS, *iudex*, 506, 508.
 WILLELMUS, *presbiter, testis*, 484.
 WILLEMUS, cf. WILLELMUS.
 WILLERA, cf. WILARA.
 «WILLERMUS», «prevere i monjo», 426.
 WILLISCLUS, *archidiaconus*, 84; – *archipresbiter*, 189; – *archipresbiter, testis*, 174; – *levita, archidiaconus*, 82. || GUILISCLE, ardiaca i arxipreste de Girona.
 WILLISCLUS, WILISCLUS, *diaconus*, 115, 127; – *levita* (dóna llibres litúrgics i béns a Fontanet), 115; – *levita, in vinea de* (Fontanet), 115.
 WILLISCLUS, WILISCLUS, *presbiter, sacerdos*, 113.
 WILLISCLUS, VILLISCLUS, *presbiter, scriptor*, 174, 176.
 WILMUNDUS, WILGIMUNDUS, 506; – (oncle d'Otger; donà una coromina a la Barroca), 506; – *frater Wifredi*, 506; – *frater Wilielmi et Mironi* (dóna un alou a Latione), 506; – *homo nomine*, 506. || GUILLEMÓ.
 WILSEDUS, 31, 91.
 WIMAR, GIMAR, GIMER, GUIMAR, GUIMER, GUIMERANUS, WIMARA, *episcopus*, 20; – *quondam episcopus*, 15, 19, 21; – *quondam, sedis Gerundensis episcopus*, 171. || GUIMERÀ, bisbe de Girona.
 WIMARA, cf. WIMAR.
 WIMARA (Castelló d'Empúries), 52.
 WIMARA (compra una terra a Sant Quirze de Colera), 412.
 WIMARA (dóna béns vers Fontanet), 115.
 WIMARA, *presbiter, testis*, 230.
 WIMARA, *testis* (Nespolarios), 219.
 WIMERA, *presbiter*, 127.
 WINADUS, *presbiter*, 127.
 WINEDILDES (monja de Sant Joan de les Abadesses), 359, 360, 366.
 WINIGISUS, *subdiaconus, testis*, 228.
 WINIGISUS, *que vocant Mascharone, condam, vir Gerosolimae*, 543. || GUINIGS, dit Mascaró, vescomte de Girona.
 WINIGISUS, *testis* (Llagostera), 162.
 WINNIDILDES, *devota femina* (casada amb Todemon i mare d'EHó; donà un alou a Segúries), 201.
 WIRIGILDUS, VIRIGILLUS (pare de Requesens), 217, 218.
 WISANDUS, *bonus homo*, 335; – *testis* (Empúries), 335.
 WISANDUS, *ipsa terra et vinea qui fuit de* (Llers), 486.
 WISANDUS (Ullà), 64.
 WISANDUS (Sant Julià del Mont), 105.
 WISANDUS, *levita, testis*, 65.
 WISANDUS, *levita, elemosinarius de Vingilane condam* (dóna una vinya a Kabriolo), 330; – *levita* (dóna un alou i camps a Bianya), 330; – *levita, frater Olibanis et Sonifredi et Morgadi*, 330.
 WISANDUS, *presbiter*, 127.
 WISANDUS, *presbiter, frater Bradilani et Guisilani* (donen una terra a Sant Joan les Fonts), 330.
 WISANDUS, *presbiter, scriptor*, 219.
 WISANDUS, *presbiter, testis*, 65; – *sacerdos*, 63.
 WISANDUS, *testis* (Besalú), 324.
 WISANDUS, *vassus*, 63.
 WISCAFREDUS (evacua un alou a Juïgues), 485.
 WISCAFREDUS, *bonus homo*, 508.
 WISCAFREDUS, *bonus homo (alius)*, 508.
 WISCAFREDUS, *laicus* (Besalú), 461.
 WISCAFREDUS, *monachus* (de Sant Pere de Besalú), 567.
 WISCAFREDUS, *presbiter, scriptor*, 332.
 WISCAFREDUS, *testis* (Truxano), 592.
 WISCAFREDUS (Camprodon), 375.
 WISCAFREDUS, *testis* (Besalú), 324.
 WISCAFREDUS, *testis* (Girona), 459.
 WISFREDUS, *bonus homo*, 335.
 WISILO, *femina*, 374.
 WISILO, *femina, manso de* (Fitor), 279.
 WISILO, *condam* (dos camps a Vilanant), 448; – *uxor Amelii*, 448.
 WISIMIRUS, *sacerdos*, 52.
 WISINDUS (Sant Julià del Mont), 105.
 WISINDUS, *praepositus*, 165.
 WISINDUS, *testis* (Sant Quirze de Colera), 203.
 WISKAFREDUS, *sacerdos, exarator*, 420.
 WISLA, cf. GUISLA.

WISLA, *filiae Gerberga* (evacua un alou a Olivars), 508.
 WISTREMIRUS, *ipso villare quod fuit de* (Santa Coloma de Farners), 291.
 WISTREMIRUS, *testis* (Fontjoncosa), 3.
 WISTRILDA, *in terra de* (Salt), 12.
 WISTRILDES, *testis* (Banyoles), 68.
 WISTRILDES, *scriptor*, 93.
 WISTRILLA (Fonteta), 30.
 WISTRIMIRUS (Camprodon), 116.
 WISTRIMIRUS, *presbiter*, 189, 248.
 WISTRIMIRUS (Besalú), 485; – *mandatarius* (dels habitants de Juïgues), 485; – *qui est assertor vel mandatarius* (dels habitants de Juïgues), 485.
 WISTRIMIRUS, *testis* (Terruç), 88.
 WITARDUS (rep un cavall negre, unes brides i una sella), 435.
 WITARDUS, GUITARDUS (Girona), 556; – *archilevita* (nebot de l'ardiaca Olibà, dit Llobató; dóna cases a la ciutat de Girona), 556; – *archilevita, testis*, 554. || GUITART, ardiaca de Girona.
 WITARDUS, *bonus homo*, 91.
 WITARDUS, *testis* (Arenys de Munt), 533.
 WITARDUS, *testis* (Besalú), 324.
 WITARDUS, *testis* (Cervià de Ter, Raset i Espiells), 542.
 WITARDUS, *testis* (Croanyes), 496.
 WITARDUS, *testis* (Girona), 228.
 WITARDUS, *testis* (Girona), 435.
 WITARDUS, *vassus Deilane comitis*, 84.
 WITARIUS, *testis* (Bascona), 216.

WITHESSINDUS (casat amb Preciosa; donen alous a Sangles i Carrera), 317.
 WITISCLUS, GUITISCLUS, GUTISCLUS, *testis* (Vilamacolum), 143; – (Vilamacolum), 144.
 WITISSA, cf. WITIZA.
 WITIZA (Sant Julià del Mont), 105.
 WITIZA (ven un alou a la Guàrdia), 481.
 WITIZA, WITISSA, GUITIZA, *abbas, ex scenobio Sancte Marie Crasse Urbionensis*, 142; – *domnus, abbas*, iv. || GUITIZÀ.
 WITIZA, *elemosinarius, advocatus et testis de quondam Vadamiri, archipresbiteri et abba*, 435.
 WITIZA, *ienitor Wigonis* (casat amb Ajó), 486.
 WITIZA, GUITIZA, *in terra de* (Espiells), 554; – *in vinea de* (Espiells), 554.
 WITIZA, *in vinea de* (Palou), 411.
 WITIZA, *nepos Wigoni* (alous a Sant Iscle d'Empordà i les Teixoneres), 486.
 WITIZA, *presbiter*, 501; – *presbiter, quem alio nomine vocant Aurutio, elemosinarius Otonis levite* (béns a Cornellà del Terri i Corts), 501.
 WITIZA, *testis* (Camprodon), 319.
 WITIZA, *vinea qui fuit de* (Solanas), 486.
 WITRIMIRUS, *presbiter*, 233.
 WIULDUS, *presbiter, testis*, 68.
 WUISANDUS, *archipresbiter*, 52. || GUIAD, arxipreste de Girona.

X

Xeixars, mas (mun. Olot, com. Garrotxa), v. Exarchs.
xenodochia, ipsa, que ad pauperum ac peregrinorum hospitium, 556.
 Xercavins, riera affluent de la riera de Rubí, 581.
 XISULEN, cf. CHIXUL.
 XIXILA, *iudex dominicus*, 3. Cf. CIXILA.
 XIXILA, *testis* (Cervià de Ter), 571.

Y

YEPES, A. de, 448, 455.
 YLARIUS, *sacerdos*, 63.
 Ynicio, 474. || Puèg, Santa Maria de lo.
 YRMYNYSCLUS, *abbas*, 431. || IRMINISCLE.
 YSAIAS, *nobilissimus propheta*, 535. || ISAIAS.
 YSARNUS, cf. ISARNUS.
 YSARNUS, *bonus homo*, 171.
 YSERNUS, *ipso maso quod, tenebat quando obiit*, 435.

Z

ZIMMERMANN, H., 406, 407, 421, 454, 469, 523, 604.
 ZULEMA, *testis* (Croanyes), 496.

TAULA GENERAL

PREFACI, per Anscari M. Mundó	5-11
INTRODUCCIÓ, per Sebastià Riera, Manuel Rovira i Ramon Ordeig	13-43
Llista d'abreviacions	15
Bibliografia	17-24
Projecció històrica i geogràfica, per Ramon Ordeig	25-27
Els elements d'informació, per Sebastià Riera i Manuel Rovira	29-43
La tradició manuscrita	29-35
Els arxius desapareguts	29-30
Els documents originals	31
Els cartorals	31-32
Les grans colleccions documentals	33
Les colleccions d'extrets	33-34
Els preceptes reials	34
Els documents inèdits	34-35
La tradició editorial	35-37
La tradició francesa	35-36
La tradició espanyola	36
La tradició catalana	36-37
Les falsificacions	37-43
Els preceptes falsos	38
Els falsos de Besalú	39
Els falsos de Camprodon	39-40
Els falsos de Riudaura	40-41
Un fals d'Amer	41
Un fals de Colera	41
Falsos de monestirs d'altres comtats	41-42
Altres falsificacions	43
ELS ANTROPÒNIMS EN CATALÀ A <i>CATALUNYA CAROLÍNGIA</i> , V, per A. M. Mundó	45-57
DIPLOMATARI	59-541
Nota introductòria, per Ramon Ordeig	61-63
Documents. Primera part: 1-386	65-344

Documents. Segona part: 387-630	347-531
Apèndix. Documents falsos	533-541
MAPES, per Jordi Bolòs i Víctor Hurtado	543-551
ÍNDIX ALFABÈTIC DE NOMS, per Ramon Ordeig i Josep Ribas	553-693

